RERUM CONSTANTIENSIS CONCILII

TOMUS VI.

Digitized by Google

Digitized by Google

TOMUS VI
RERUM OECUMENICI CONCILII CONSTANTIENSIS
DE
AUTORITATE JURE ET FATIS MAGNI HUJUS CONCILII.

Quæ præclara Majorum monumenta
in publico Concilii theatro
CÆSARE SIGISMUNDO
quondam orbi expoſita,
Nunc ſera ætate
CÆSARE LEOPOLDO
reſuſcitata,
FELICISSIMISQUE AUSPICIIS
SERENISSIMI PRINCIPIS
RUDOLPHI AUGUSTI
BRUNSVIC. AC LUNÆB.
DUCIS,
Ad Eccleſiaſticæ hiſtoriæ lucem
Majorum gloriam
ac poſteritatis emolumentum
Ex antiquisſimis Codicibus MSCtis
CÆSAREIS, DUCALIBUS & ACADEMICIS,
recenſita
ab

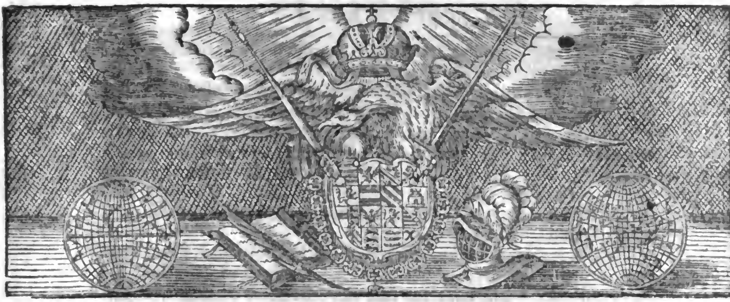
HERMANNO von der Hardt/
Cœnobii Mariæbergenſis Præpoſito, Academ. Juliæ Profeſſore
& PRO-RECTORE.

(o)

FRANCOFURTI ET LIPSIÆ
IN OFFICINA CHRISTIANI GENSCHII.
HELMESTADI, Typis SALOMONIS SCHNORRII, 1700.

Digitized by Google

Digitized by Google

Prudenti, & fata majorum
curate penſitanti
Lectori S.

EN SEXTUM TOMUM rerum arduarum, quæ in publico magni Concilii theatro, ſub cœlo Germanico *Conſtantiæ* quondam geſtæ. Quæ ſi ponderentur, non admirationem duntaxat pariant, ſed & in ſtuporem poſteros abripiant. Siquidem iſta ætate, longiore jam intervallo â nobis remota, *illa negotia* à totius Chriſtiani orbis capitibus *in Germaniæ ſinu tractata*, quæ cœlum terramq; moverent. Momentum enim prope univerſum in ſublime *Eccleſiæ regimen* emendandum redundabat: Illa tempeſtate profecto res grandis, res formidabilis, invia & inacceſſa, ſcrupulis pleniſſima, non ſine metu & pavore tangenda. Et hanc nihilominus cauſam inſuperabilem, inexplicabilem, & vere ancipitem, magno animo aggreſſus CHRISTIANISSIMUS CÆSAR SIGISMUNDUS, nutu & conſenſu Regum, Principum, melioriſque cleri. Hoc ſaxum, mole vaſtum, vix ullis machinis movendum, Invictiſſimus Imperator auguſtiſſimâ ſuâ & adjuvantium Regum Principumque manu magno niſu volvit.

Quemadmodum ergo ſapientiſſimus Imperator *Concilio* effici voluit, quod orbis *conſilio* non potuerat, ita & *Concilii autoritatem* aſſerere, roborare & vindicare, *juraque* illius in Eccleſiæ regimen inſtruendum, redintegrandum, emendandumque, urgere & defendere ſedulo allaboravit. Tantoque fortiori hoc egit animo, quanto certior erat, ſine Concilii ope omne conſilium in re tam ſcrupuloſa fore irritum & inane, quantoque manifeſtius perſpiciebat, ſe conſiliis, votis, plauſibus, precibus, monitis, Regum ac Principum, confirmari, urgeri & vel hæſitantem adigi & compelli. Quæ inter præſidia, adjumenta, calcaria, *Cardinalium* erant, *Epiſcoporum*, aliorumq; *eruditorum virorum ſcripta*, in ipſo Concilio palam propoſita, quibus Cæſa-

Digitized by Google

rem magis magisque armarent atque animarent, ut Concilii integritatem, dignitatem ac jura immoto pectore tueretur.

Neque inficias plane eundum, extitiſſe, qui ſcrupulos ſtatim injicerent, qui Cæſaris voluntati & Concilii conatibus omnis generis impedimenta obvolverent, ſi qua vel Concilium diſſolvi, vel conſilium eludi, & ſcopus fruſtrari poſſet. Comparuere certe, qui autoritatem Concilii, in Eccleſiaſtico ſtatu, nimiopere tunc corrupto, emendando, vellicarent, vel dubiam reddere conarentur. Ex quo in ipſo Concilii ambitu certamina literaria ſubnata, his Concilii vim roborantibus, illis enervantibus.

Quas res magno quondam molimine in Germanico ſolo verſatas penitius intueri intereſt poſterorum. Saltem, ut intelligant, majores difficillima jam expertos fata intra Eccleſiæ cancellos, nequaquam ſopore obrutos dormiviſſe, ſicubi ſalutem publicam periclitari animadverterent, quin pro ſua admirabili ſapientia, collapſa reſtaurare, maculata mundare, & corrupta emendare enixe contendiſſe. Adeo, ut imperterrito pectore & infracto ſtudio, ſine periculi metu, opus aggrederentur, quod Eccleſiæ ſalutare & reipublicæ incolumitati utile & accommodum fore perſpexerant.

Ceterum, quando *hoc Tomo* exhibere conſtituimus antiqua iſtæc monumenta *de jure, autoritate & fatis Conſtantienſis Concilii*, limites laudatæ Synodi transgredi noluimus, contenti illa recenſuiſſe, quæ *in ipſa Synodo* publice omnium oculis expoſita. Quæ verò ſparſim *ſuperioribus Tomis* de hoc argumento advecta, huc revocare haud fuit neceſſe.

Quandoquidem tamen non planè ſilere oportebat, quid *à fine Concilii* de illius autoritate dignitateque à viris illuſtribus illa ætate eſſet judicatum, è re fore judicavimus, *Commentarii* numero in hanc de autoritate dignitateque Conſtantienſis Concilii quæſtionem, ex MSCto antiquo Codice adſciſcere præclarum etſi prolixum *Andreæ Epiſcopi Magorenſis Hiſpani* Opus. Quippe qui Conſtantienſi Concilio, non ignobile illius membrum, interfuerat, cui & hæc in illo contigerat fortuna, ut in memorabili illa *Seſſione quinta*, qua autoritas Concilii novis decretis roborata, ſolenni *Oratione* publice hac de re diſſereret. Quanquam verò illud *Opus* ſub Baſileenſi demum Concilio ſcripſerit, in *Appendicem* tamen hujus ultimi Tomi accivimus, quod *Commentarii locum* in totam hanc Synodum Conſtantienſem & potiſſima ejus decreta apte referret.

Plura ejus generis *præclara monumenta* huc afferri potuiſſent, quibus *Viri illuſtres illorum temporum*, res & præcipue autoritatem Conſtantienſis Concilii fuſe explicarunt, illuſtrarunt, ac ab exceptionibus vindicarunt. Verùm, quod ad res *Concilii Baſileenſis* pertinerent, eo ablegavimus, ac tantiſper quieſcere juſſimus, donec, exemplo magnæ hujus Synodi, ingens Baſileenſis quoque Concilii apparatus in lucem proferretur.

Nihilominus, ut aliquis ſaltem avido lectori ſuppetat prægustus, pauxilla ex aureis quorundam Baſilienſis Concilii patrum monumentis

tis prælibabimus. Hoc maxime fine, ut ſolers lector perſpiciat, quid primo illo ævo de Seſſionis Quintæ decretis, nec non *Bulla Papæ Martini V. Conſtantiæ in Concilio A.* 1418. *d.* 22. *Febr.* editâ, ſupra *Tom. IV. f.* 1518. *& ſeqq.* recenſitâ, cujus exordium, *Inter cunctas Paſtoralis curæ ſollicitudines*, judicaverint Viri eruditi, Conſtantienſi Concilio proximi, & quam ſollicite & frequenter ad illa in publico Baſileenſis Concilii theatro provocarint tanquam ad inſignia pro Concilii autoritate argumenta atque præſidia. Quod igitur iſthæc etiam *Bulla*, cujus initium *Inter cunctas*, proxime à Conſtantienſis Concilii fine, à magnis & inclytis in Eccleſia viris & illuſtribus doctoribus diſerte & ſæpe produceretur, ac vocaretur *approbatoria Concilii*, lectori judicium relinquimus de recenti controverſia inter *Maimburgium, Richerium & Schelſtratenum* de hac bulla, quam *hic* pro *confirmatoria* non admittit, aliam novam ſubſtituens, *illi* verò cum Baſileenſis Concilii Theologis urgent.

JOHANNES DE SEGOVIA,

Theologus in Baſilienſi Concilio inclytus, in vaſto Opere MSC. Baſileæ edito

De Eccleſiaſtica poteſtate

Vel, De inſeparabili ſanctitate Eccleſiæ & ſuprema Generalis Concilii autoritate.

Conſtat, inquit, *in generalibus Conciliis factos fuiſſe plurimos canones ad regulandas actiones ſummorum Pontificum. Ex quo docemur, quod Eccleſia ſe habet ad Papam ut formalis cauſa. Poteſtas enim Papæ eſt informabilis & dirigibilis per regulas Eccleſiæ. Unde manifeſte patet, quod illud verbum: Nemo poteſt dicere Papæ, Cur ita facis? vel ſimile, generale concilium non comprehendit. Et licet de his hactenus fortaſſe fuerit dubium apud aliquos, jam tamen, ut nemini liceat dubitare, ſuper hac materia facta fuit per Eccleſiam* declaratio in Concilio Conſtantienſi *Moguntinenſis provinciæ*, die VI. Aprilis, Anno Domini MCCCCXV. *ſub hoc tenore*: Generalis ſynodus in Spiritu ſancto legitime congregata, generale concilium faciens, univerſalem Eccleſiam Catholicam militantem repræſentans, poteſtatem à Chriſto immediate habet, cui quilibet, cujuscunque ſtatus vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem, & ad extirpationem ſchismatis, & ad generalem reformationem Eccleſiæ in capite & in membris. Item quod quicunque cujuscunque ſtatus, etiamſi Papalis exiſtat, qui mandatis, ſtatutis ſive ordinationibus atque præceptis cujuscunque concilii generalis legitime congregati, ſuper præmiſſis, & ad ea pertinentibus, factis ſeu fiendis, obedire contumaciter contemſerit, niſi reſipuerit, condignæ pœnitentiæ ſubjiciatur, & debite puniatur, etiam ad alia juris ſubſidia recur-

Digitized by Google

recurrendo, ſi opus fuerit. *Hæc inibi literaliter & ſententialiter.* *Et quum hic ſit mentio* de generali reformatione, *& de verbo* generalitatis *conſuevit dubitari, utpote cum dicitur*, de generali ſtatu Eccleſiæ, *vel de ſimili, manifeſtum eſt, in hoc decreto declarari tres caſus* generalitatis, *primo, quicquid pertinet ad Papam, qui dicitur caput miniſteriale Eccleſiæ, ſecundo ad membra communiter, tertio ad utrumque ſimul, ſcilicet membra & caput. De hoc autem ultimo non videtur dubium, ſed de primo aliqui faciunt, dicendo, quod cum Papa ſit una ſingularis perſona, quicquid tangit ipſum, non videtur pertinere ad generalem reformationem, ideo, quia hoc decretum debet intelligi ſolum conjunctim, ſcilicet in tertio caſu, non autem in primo. Sed ſi ad mentem reducantur quæ ſupra expoſita ſunt, non erit dubium, quin reformatio Papæ tangit generalem reformationem, ſive generalem ſtatum Eccleſiæ. Cum enim Papa non ſingularis ſed publica perſona dicatur ex eo, quod repræſentat perſonas omnium fidelium, quibus præeſſe dicitur, ſequitur, quod inter perſonam Papæ & multitudinem fidelium medius quidam erit reſpectus generalitatis, qui ex parte alterius extremi, ſcilicet multitudinis fidelium, manifeſtum eſt, quod ſuſtinet ac retinet nomen generalitatis. Et cum hic reſpectus habeat terminari ad Papam, non ſecundum quod una perſona in ſe, ſed prout conſideratur geſtare ſive repræſentare omnes perſonas dictæ multitudinis, ex hac etiam multitudine ſimiliter retinebit nomen generalitatis. Unde, quicquid tangit Papam in eo, quod eſt perſona communis ac rector multitudinis fidelium, ad generalem reformationem ſive ad generalem ſtatum Eccleſiæ dicitur pertinere, non item id, quod tangeret eum prout eſt, & ſecundum quod perſona ſingularis intelligitur. Et quia ſub reformatione nedum fraterna ſed autoritativa correctio comprehenditur, manifeſtum eſt, quod autoritates dictorum ſummorum Pontificum non comprehendunt Eccleſiam vel concilium generale, ita, quod Papa ab his judicari non poſſit. Unde hæc* declaratio, facta in concilio Conſtantienſi, *evidenter monſtrat, ad correctionem ſummorum Pontificum legitime fuiſſe practicatum in aliis conciliis generalibus. Declaratio eſt enim manifeſtatio veritatis antiquæ.*

Idem magnus Theologus

JOHANNES DE SEGOVIA

in alio non minori opere MSC.

in Concilio

Baſileæ itidem edito

De admiſſione Præſidentium Papæ.

„ Poſtquam Concilium legitime congregatum eſt, eo ipſo *prout de-*
„ *claratum eſt in Concilio Conſtantienſi*, immediate habet poteſta-
„ tem à Chriſto, & poteſtas univerſalis Eccleſiæ transfunditur in conci-
„ lium, ſive continuatur, aut juxta præmiſſa loquendo cum ſit jam ob-
„ lata

Digitized by Google

lata materia, poteſtas, quæ erat in habitu, efficitur in actu & exercitio. Itaque, etſi Papa ſuos oratores, legatos aut præſidentes revocet, non propterea revocatur aut deſinit poteſtas, quam concilium immediate habet à Chriſto. Jam enim concilium eo ipſo, quo congregatum eſt, propter conditiones ſupra tactas, quæ Eccleſiæ, nec Papæ conveniunt, intelligitur habere ſuperioritatem ſive majoritatem. Et manifeſtum eſt, quod inferior non poteſt tollere legem ſuperioris, aut ipſam deſtruere. Eſt enim repugnantia conditionis, quod Papa teneatur præceptis & ſtatutis concilii obedire, & quod poſſit pro ſuo libito illud diſſolvere & deſtruere. Præterea illa decreta, quæ dicunt, quod ſolus Papa congreget concilium, loqvuntur comparando Papam ad alias perſonas Eccleſiæ, non autem eximitur poteſtas ipſi Eccleſiæ, quin poſſit, ſicut factum in Concilio Conſtantienſi, ordinare, quod concilia celebrentur certis temporibus, & quod ad illa abſque alia convocatione Papæ, Prælati & alii, qui tenentur, debeant venire. Et ſic apparet, quod ſcilicet de communi lege concilia quoad congregationem ſuſcipiant à Papa robur & autoritatem, tamen id etiam non eſt de neceſſitate, prout patet in caſu præmiſſo, ac in aliis multis, in quibus licet etiam invito Papa vel ſede vacante concilium congregare. Ex præmiſſis igitur apparet, quod, cum ipſi concilio principaliter competat autoritas definiendi, ſtatuendi, ac declarandi, etiam Papa tenetur ipſius decretis acquieſcere, & ſuis legatis non videtur competere talis autoritas præſidentiæ juxta formam in dictis bullis contentam. Equidem non poſſet ſtare, ſalva generalium conciliorum autoritate. Tertium principale, ex quo dicebatur probari prædicta concluſio, erant *geſta Concilii Conſtantienſis, & decreta ejusdem, tam ea, quæ generalia ſunt de autoritate & poteſtate generalis concilii, quam ea, quæ fuerunt ibidem facta in proceſſu contra Papam Johannem* XXIII, *& pro unionis conſecutione.* Pro cujus clariori evidentia ſciendum, quod habetur in libro de geſtis ipſius concilii. Dictum concilium fuit convocatum autoritate Papæ Johannis XXIII. Et die Veneris XVI. menſis Novembris, Anno Domini 1414 fuit tenta prima ſeſſio, & præſedit dictus Johannes Papa, qui celebravit miſſam, & fecit ſermonem. Deinde, cum Papa de nocte clandeſtine XXI die Martii, Anno Domini M CCCC XV. receſſerit, ex cujus receſſu aliqui putabant concilium eſſe diſſolutum, ſtatim ſucceſſive factæ ſunt tres ſeſſiones. In quibus decretum eſt, quod per dictum receſſum Papæ aut Prælatorum, vel aliorum ſequentium ipſum, dictum concilium non eſſet diſſolutum, ſed quod remaneret in ſua integritate & autoritate, etiamſi quæ ordinationes per dictum Johannem in contrarium factæ eſſent, vel fierent in futurum. Item, quod ipſe Johannes non mutaret vel transferret Romanam curiam & officia publica illius de dicto loco Conſtantienſi: Et proceſſus, ſi quos contra faceret, & cenſuras, eſſe irrita. Idem quoad privationes & translationes quorumcunque Prælatorum & beneficiorum in læſionem ipſius Concilii. Et quod non crearet novos Cardinales. Et ſi quos crearet, declarabat concilium pro non Cardinalibus haberi. Item fecit decreta duo de poteſtate & autoritate con-

„ concilii generalis, quorum tenor ſequitur: *Et primò, Quod ipſa Syno-*
„ *dus in Spiritu Sancto legitime congregata &c.* Deinde in quinta ſeſſio-
„ ne induxit certam formam procuratorii, in qua dictus Johannes Pa-
„ pa deberet conſtituere certos, per concilium nominatos procurato-
„ res, cum juramento, Deo, Eccleſiæ & Concilio, de nunquam eos revo-
„ cando, ad cedendum & renunciandum papatui, nomine ſuo, omnes
„ ipſos procuratores, vel duos ex ipſis. In quo procuratorio inſerun-
„ tur aliæ multæ clauſulæ, tangentes ſigna pleniſſimæ ſubjectionis ad
„ concilium, & inferioritatis. Item in eadem ſeſſione nominati ſunt a-
„ liqui, qui nomine Concilii requirerent ipſum Papam, quod infra du-
„ os dies deberet eligere certum locum, quod deberet perſonaliter ſe
„ transferre ad eum infra decem dies. Item in ſeſſionibus continetur
„ de citatione & proceſſu contra ipſum Papam Johannem, de Simoniaca
„ pravitate & dilapidatione bonorum Eccleſiæ, ratione quorum & alio-
„ rum criminum contra eundem latæ fuerunt per concilium, primo
„ ſententia ſuſpenſionis ab omni adminiſtratione papatus, in ſpirituali-
„ bus & temporalibus, deinde ſententia depoſitionis & privationis & e-
„ jectionis a papatu, & inhabilitationis, ut reeligi non poſſet. Hæc au-
„ tem omnia ſupradicta, utrum perhibeant teſtimonium de ſuperiori-
„ tate Papæ reſpectu concilii vel e converſo, quilibet habens gratiam
„ de intellectu, facillime judicare poteſt. Item hoc patet manifeſte ex
„ decretis XXXII. Seſſionis, ubi inſtituitur de perpetua in futurum
„ celebratione conciliorum, ut, ſi caſu ſchiſma contingeret, quibus oc-
„ curri deberet remediis. Nam inter cætera ſtatuitur contra eos, qui
„ pro Papa ſe gererent, pœna ſuſpenſionis ipſo facto ab omni admini-
„ ſtratione papatus, in multis caſibus, & inhabilitationis ad illum, &
„ quaslibet alias Eccleſiaſticas dignitates. Item in eadem ſeſſione ſta-
„ tuta eſt certa forma juramenti, quam quilibet electus in Romanum
„ Pontificem debet præſtare. Et inter alias clauſulas inſeritur, quod
„ juret tenere fidem ſecundum traditionem generalium conciliorum.
„ Itaque cum generale concilium pœnas infligat ſummis Pontificibus
„ propter proprietates & exceſſus, & indicit leges, quibus ſuas in futu-
„ rum dirigant actiones, irritum decernens, quicquid contra attenta-
„ tum fuerit, manifeſte conſtare videtur de ipſius Concilii ſuperiorita-
„ te reſpectu Papæ. Sed quoniam ſupra dicta, ſpecialiter quæ de pro-
„ ceſſu contra Dominum Johannem Papam, propter hoc, quod com-
„ muniter de his non omnibus conſtat, & quoniam non generaliter de-
„ terminata ſive declarata ſunt, ſed in certo proceſſu continentur, qui
„ ex diverſis circumſtantiis diceretur juſtificari poſſe pro tempore oc-
„ currentibus, non reputantur tantæ autoritatis ad arguendum hujus-
„ modi ſuperioritatem: Ideo ex prædictis duobus decretis, quæ jam in
„ Eccleſia divulgatiſſima ſunt, inducitur. Et primo ex hoc, quod dici-
„ tur: *In Spiritu Sancto legitime congregata.* Namque, ut Salvator in-
„ quit, Quos Deus matrimonio conjunxit, homo ſeparare non poteſt:
„ Ita & quia Deus dicitur feciſſe conjunctionem, quoad ejus ſeparatio-
„ nem homo poteſtatem non habet, etiamſi ſummus Pontifex fuerit,
„ qui tamen in omnibus dicitur præſidere: Quanto à fortiori, cum Con-
cilium

cilium ſit in Spiritu ſancto legitime congregatum, ſummus Pontifex non habebit poteſtatem diſſolvendi. Conſtat autem, quod, ſi in Concilio non ſit alia autoritas, niſi quæ ab ipſo conceditur ſuis præſidentibus, ita, ut ipſi poſſint abſque Concilio, vel eo renitente, Concilium verò ipſis diſſentientibus nihil valeat definire, tunc manifeſte ſequeretur, quod in poteſtate Papæ eſſet diſſolvere & ſeparare concilium, in ſuos præſidentes revocando, ſicut diebus noſtris fieri tentatum eſt in Conbilio Senenſi, & hoc Baſileenſi. Sed ſi hoc non poteſt quantum ad conjuuctos in matrimonio, quia conjunxit eos Deus, multo minus diſſolvere poterit concilium legitime congregatum à Spiritu Sancto. Et per conſequens non videtur habere autoritatem præſidentiæ ſimpliciter ſupra illud. Item ex illo verbo: *Generale Concilium faciens.* Conſtat enim, quod ſingulari univerſale bonum, & generale particulari præponitur. Cum ergo Concilium de ſui ratione includat Papam, & alios ſingulares, permaxime eos, qui intereſſe tenentur, ſicut omne totum, quia majus præponitur ſuæ parti, ita generale concilium Papæ. Item ex verbo: *Eccleſiam militantem repræſentans.* Quodcunque enim, prout in reſponſione cogitanti dicitur, de autoritate Eccleſiæ aſſereretur, ad generale concilium, quod ipſam repræſentat, trahi neceſſe eſt. Alioquin non recte eſſet repræſentatio, ſi eadem in repræſentante & repræſentato non eſſet autoritas. Cum ergo Eccleſia multiplici ratione, ut ſupra dictum eſt, præferatur Papæ, ergò & Concilium generale. Item ex verbo: *Poteſtatem à Chriſto immediatè habet.* Si enim Concilium habet poteſtatem immediate à Chriſto, Ergo inter concilium & Chriſtum nihil quoad ipſam poteſtatem eſt medium, quod diceretur eſſe inferius Chriſto, & ſuperius concilio. Si igitur illud tale quodammodo aſſereret, ſe eſſe ſuperius Concilio, non diceretur eſſe æquale Chriſto ſed ſuperius, cum inter Chriſtum & Concilium, quoad ipſam poteſtatem, nihil ſit medium. Et ſicut ſummo mentis humanæ nihil præeminet, niſi Deus, quia ipſa immediate affective à Deo illuminatur & vivificatur, ita videtur dicendum de Concilio, quod immediate recipit ſuam poteſtatem à Chriſto, vel ab ipſo Spiritu Sancto dirigitur & regulatur. Si enim, ut prædictæ bullæ de præſidentia videntur dicere, poteſtas concilii à Papa dependeret, jam non à Chriſto immediate, ſed mediante Papa diceretur recipere poteſtatem. Conſtat autem, quod à Chriſto poteſtatem habet immediatè, Ergo in ratione poteſtatis Papa non videtur præeminere. Quinimo ſi concilium dictam Papæ ſive ſuorum præſidentium poteſtatem, quaſi data ſibi à Chriſto non ſufficeret, acceptaret, videretur injuriam facere Chriſto, à quo eſt omne donum perfectum. Hinc ſequitur, quod, cum poteſtatem immediate habeat à Chriſto ſuperiori, quod Papa ei poteſtative non præeminet. Quinto patet ex verbo: *Quilibet, etiamſi papalis dignitatis exiſtat, tenetur obedire.* Quo nihil clarius dici poteſt. Nemo enim neceſſitate coactiva tenetur obedire legi vel ſtatuto, ipſius duntaxat propria autoritate facto. Sed Papa tenetur obedire ſtatutis & mandatis concilii. Ergo ſtatuta concilii non habent vigorem duntaxat ex autoritate Papæ. Oportet

Digitized by Google

tet ergo dicere, quod concilium habet ab alio, qui ſuperior eſt quàm „ Papa, autoritatem, ex quo Papa mandatis ipſius obedire tenetur. Nec „ enumeratio trium caſuum, quæ ſubſequitur, contradicit, quin ſimpliciter concilio ſubſit. Tum, quia non per modum limitationis, ſed „ magis expreſſionis ſive declarationis ponitur, tum, quia cum affirmative ponitur, quod in his conceditur, de aliis non negatur, tum, quia hæc tunc ſpecialiter expreſſa fuerunt, ex eo, quod ſuper his principa„ liter in eodem concilio agebatur, ut patet intuenti librum de geſtis „ ipſius concilii, tum, quia termini tam generales ſunt, quod quaſi omnia ſub ſe comprehendunt. Quid enim eſt in Eccleſia, quod ad fi„ dem vel ad mores non pertineat? Singulariter vero hoc videtur con„ ſtare propter verbum: *In Capite.* Quicunque enim tenetur alteri obedire in omnibus, quæ ad ſui reformationem pertinent, ſimpliciter di„ cetur illi ſubjectus eſſe: Nec retrahit verbum; *Generalem reforma*„ *tionem.* Quia, quæ pertinent ad Papam, non ſingularem ſed generalem ſapere videntur reformationem, cum ipſe non ſingularis, ſed „ cenſeatur perſona communis. Sexto autem manifeſtiſſime patet ex „ decreto ſubſequenti, ubi dicitur: *Quod quicunque, etiamſi papalis dignitatis exiſtat, non obedierit mandatis Concilii generalis, ſuper præ*„ *miſſis, ſeu ad ea pertinentibus, quod debite puniatur, etiam ad alia juris* „ *ſubſidia recurrendo.* Quicunque enim alii obedire tenetur, & niſi obediat, per eum debite puniatur, manifeſte cenſetur inferior. Ex ver„ bo autem, quod hîc ponitur, *ſeu ad ea pertinentibus*, manifeſte vide„ tur haberi intellectus ſupra poſitus, videlicet quod per illa tria in primo decreto expreſſa omnia comprehendantur. Quid namque ex„ cogitari poteſt, ſuper quo concilium intendat reſpectu Papæ, quod „ non comprehendatur ſub clauſula ſuperius expreſſa: *in his, quæ pertinent ad fidem vel ad reformationem.* Et ultra hoc ſubjungitur „ hîc, *quod in præmiſſis, ſeu ad ea pertinentibus.* Si enim omnia viden„ tur comprehendi ſub clauſula, *in his, quæ pertinent ad fidem vel ad re*„ *formationem,* quanto fortius, quando ſubjungitur, *quod etiam in pertinentibus ad pertinentia ad fidem & reformationem.* Sunt ergo tres „ gradus. Primus, quod Papa ſubjicitur concilio in his, quæ ſunt fidei, ſchiſmatis & reformationis. Secundus, quod ſubjicitur ne dum in his, „ quæ ſunt fidei, ſchiſmatis & reformationis, ſed etiam in pertinentibus „ ad fidem & reformationem. Multa enim ad hæc pertinere dicuntur, „ quæ non ſunt fides & reformatio. Tertius gradus, quod ſubjicitur, in pertinentibus ad pertinentia ad fidem & reformationem. Qui ter„ tius gradus videtur tantæ latitudinis & extenſionis, quod vix aliquid „ excogitari poteſt, quod ſub eo comprehendi non poſſit. Et quod ita generaliter prædictum decretum debeat ſive poſſit intelligi, inde pro„ bo: Quia nullatenus creditur, quod dictum Concilium Conſtantien„ ſe propter expreſſionem ſpecificam horum trium, videlicet fidei, ſchiſmatis, & generalis reformationis, reſtringat ſummam poteſtatem, „ per Chriſtum conceſſam Eccleſiæ. Quin imo nec potuit. Cum infe„ rior non limitet juriſdictionem conceſſam à ſuperiori. Vel ergo concilium ſive Eccleſia de ſe habet aliquam poteſtatem, quæ à Papa ſolùm „ non

Digitized by Google

non dependeat, aut non: Si non, quomodo magis poteſt deponere Papam, vel anathematizare omnem hæreſin, ſicut in primo Niceno concilio legitur. Si autem aliquam jurisdictionem ſive poteſtatem habet, tum de illa debet conſtare in ſacra Scriptura. Et in hac non reperitur expreſſior autoritas, quàm quæ ſæpe dicta eſt Matth. XIIX. Quæcunque ligaveritis &c. Hic autem eſt conceſſa poteſtas in omni generalitate & plenitudine, abſque limitatione, Ergo ſic debet intelligi. Et ſic intelligendo, non dicitur additio ad præfatum decretum. Cum non dicatur eſſe additum, ſi, quod exprimitur, eſt de priori intellectu. Sic etiam non dicitur addidiſſe, quando declaravit, quod Spiritus Sanctus procedit à filio. Et etiamſi hoc non fuerit expreſſum in ſymbolo Apoſtolorum vel Niceno. Et allegatur cauſa. Quia hæc neceſſario argumentatio elicitur ex ſacra ſcriptura. Sic in propoſito videtur dicendum. Item nec Concilium Conſtantienſe dicitur addidiſſe, quando ſpecificavit prædictos tres caſus, & pertinentia ad eos, cum tunc contenta capitula in jure communi non videantur excipere, ut communiter aſſeritur, niſi in caſu fidei. Quamdiu enim mundus durabit, cum à Chriſto ſit conceſſa poteſtas Eccleſiæ, docere omnes gentes, ſecundum difficultates inſurgentes ſicut poteſt nova ſtatuta, ita & facere novas declarationes. Quæ de novo fiunt, oportet intelligere ſecundum jura communia, & ſanctorum ac ſacræ Scripturæ autoritates. Unde ad capitula decretorum, quæ dicunt, quod nemo judicabit primam ſedem &c. cum aliis multis ſimilibus, videtur dicendum, prout ſupra dictum eſt, quod ibi *Nemo* diſtribuit *pro ſingulis membris* Eccleſiæ ſigillatim conſideratis, non autem pro concilio aut ipſa Eccleſia, quæ eſt corpus, quæ non videtur contineri ſub prædicto nomine diſtributivo ſingulorum, *nemo*. Nec obſtat, quod dicitur, *ab omni clero*. Ibi enim dicitur: *Nec ab Auguſto, nec Regibus, nec a Papa.* Et conſtat, quod his non competit poteſtas judicandi nec minimum clericum. Sic nomine cleri non intelligitur concilium univerſale, ſed talis clerus, de quo non eſt dubium, ſicut nec de Auguſto aut Papa. Item ex præmiſſis duobus decretis contra dictam præſidentiam arguitur ſic: Ex tenore & ſententia horum decretorum manifeſte patet, quod concilium habet jurisdictionem ordinariam quoad ea, quæ ibi ſunt expreſſa ex conditione generalitatis, & aliis ibidem contentis. Papa etiam dicitur ad eadem habere jurisdictionem. Et utraq; dicitur eſſe à Chriſto immediate. Præſidentes vero Papæ ſi habent jurisdictionem, hinc eſt, quia habent eam delegatam a Papa, qui eſt multo inferior Chriſto, à quo jurisdictionem ordinariam habet concilium. Ergo nullatenus, quæ delegata eſt ab inferiori poteſt præferri jurisdictioni concilii, quæ eſt conceſſa à ſuperiori. Confirmatur hoc irrefragabiliter, quia cum Papa ſit ſubjectus concilio in dictis caſibus, nullo modo præſidentes ſui, qui habent à Papa jurisdictionem delegatam, quoad illa, in quibus Papa concilio ſubeſt, poſſunt ipſi concilio præferri. Conſtat autem ex dictis bullis de præſidentia, quod conceſſa illis à Papa poteſtas eſt, quantum ad illa, ſuper quibus in dicto decreto cavetur, quod Papa ſubeſt concilio. Item, quantum ad hanc

Digitized by Google

„ hanc tertiam partem, ultimo arguitur ex condemnatione articulo-„ rum Johannis Wicleff, facta per dictum concilium. Prout apparet „ per Bullam felicis recordationis *Martini Papæ Quinti, datam Conſtan-„ tiæ, ſacro approbante Concilio, VIII Cal. Martii, Pontificatus ſui anno „ primo, ſcilicet Anno Domini* M CCCC XVIII, quæ incipit: *Inter cunctas „ paſtoralis curæ ſollicitudines.* Ubi inter ceteros articulos condemna-„ tos dicitur ſic: *Non eſt de neceſſitate ſalutis credere, Romanam Eccleſi-„ am eſſe ſupremam inter alias Eccleſias. Error, ſi per Romanam Eccleſi-„ am intelligatur univerſalis Eccleſia, aut concilium generale, aut pro „ quanto negaret primatum ſummi Pontificis ſuper alias Eccleſias parti-„ culares.* Ex quo patet, quod de neceſſitate ſalutis eſt, credere, uni-„ verſalem Eccleſiam & generale concilium principatum ſive præemi-„ nentiam obtinere in Eccleſiaſtica dignitate.

Idem Vir Clariſſimus

JOHANNES de SEGOVIA,

in alio non minoris molis Opere MSCto, Baſileæ in Concilio ſimiliter edito,

De Juſtificatione Sacri Baſilienſis Concilii & ſententiæ ipſius, contra Gabrielem olim Eugenium latæ, & Injuſtificatione ipſius Gabrielis & ſibi adhærentium, & à ſacro Concilio ſe qualitercunq; abſtrahentium.

„ *COnſtat ex Bulla Martini Papæ, ſic approban-„ te Conſtantienſi Concilio, ſub dato VIII. Cal. „ Martii, Pontificatus ſui anno primo*, quod generale „ Concilium approbavit & approbat in favorem fidei & ad ſalutem ani-„ marum, hoc eſt ab univerſis Chriſti fidelibus approbandum & tenen-„ dum, & quod condemnavit & condemnat eſſe fidei & bonis moribus „ contrarium, hoc ab eiſdem eſt pro condemnato credendum, tenen-„ dum, & aſſerendum, &c.

„ Poſthæc: *Si ex hoc, quod Concilium deponit ſummum Pontificem u-„ num aut plures, adhuc viventes & contradicentes, eligitque alium „ per quem Eccleſia Dei utiliter gubernetur, diceretur ſchiſma feciſſe: „ Jam ſacrum Conſtantienſe Concilium ſchiſma feciſſe diceretur, eò „ quod invitos depoſuit duos, videlicet, Johannem XXIII. & Bene-„ dictum XIII. ſe gerentes pro ſummis Pontificibus, elegitque alium in „ Papam, videlicet Martinum, eo tempore, quo adhuc etiam vivebant præ-„ dicti duo, & alius tertius, ſuo tempore nominatus Papa Gregorius XII.*

„ Dein: *Sacrum Conſtantienſe Concilium poſt depoſitionem Papæ Jo-„ hannis XXIII. usque ad electionem Martini Papæ V. quæ ſecuta fuit poſt „ annum cum dimidio, manum appoſuit in quam multis pertinentibus ad „ ſummum Pontificem.*

„ Iterum: *Quoniam in ſacro Conſtantienſi Concilio facta eſt hæc de-„ terminatio, quod cuilibet generali Concilio quilibet fidelis, etiamſi ſit ſum-*

mus

mus Pontifex, obedire teneatur, nullo modo de hoc eſt probabile dubium, attento, quod non ſemel, imo pluries hujuſmodi quæſtio fuit jam per Eccleſiam definita, & tota Chriſtianitas conquievit in pace, acceptavitque ipſam declarationem, ut veritatem catholicæ fidei. Eſto, etiamſi poſtea inſurrexit contra dictam declarationem fidei magna multitudo Chriſtianæ religionis, etiam de Prælatis & Principibus, maximè, quando hujuſmodi è contrario reſiſtentes eſſent illi, quorum honor vel ſtatus ex dicta declaratione perurgeretur: Liceret conſiderare, quæ ab antiquo geſta leguntur. Legitur namque, quod poſt declarationem fidei, quod filius Dei eſſet conſubſtantialis Patri, factam per Eccleſiam in Niceno Concilio contra Arium & ſequaces ſuos, ſuſtinentes oppoſitum, fortaſſis major multitudo Epiſcoporum in Oriente & Occidente tenuerunt pro aliquo tempore cum Arrianis. Et Liberius ſummus Pontifex tenuit hoc idem, quô tempore per Arrianos etiam celebrata ſunt multa concilia, ut dicta veritas jam declarata evaneſceret. Sed Athanaſius in Oriente, Euſebius autem in Occidente cum illis, qui permanſerunt in præſens per Eccleſiam determinatis, ſuſtinuerunt prædictam declarationem, nec paſſi fuerunt, ut ipſa determinatio denuò revocaretur in dubium. Eſto igitur nunc, quod ipſe, olim *Eugenius, cujus ſtatum & cujuslibet alterius Pontificis præmiſſa declaratio tangit*, quia determinat expreſſè, quod tenetur obedire concilio generali, reſiſtat huic veritati, cùm *jam, tàm exiſtens in Conſtantienſi concilio*, quàm etiam per ſuam adhæſionem, *expreſſè conſenſerit*. Quod autem majus eſt, quia, ſicut fuit dictum, eccleſia in hac veritate jam multo tempore conquievit: Non propterea à quibuscunque fidelibus debet in dubium revocari. Eadem ratio eſt de ſibi adhærentibus, qui omnes, vel eorum major pars per ſe aut ſuos jurarunt huic ſacro concilio. Non igitur excuſare videtur, ſi contraria in radice prædicatur auctoritas, maximè, quando evidens eſt determinatio Eccleſiæ, ut dicatur, eſſe cauſam reſiſtentiæ, ut effugiat reformationem. Non enim ob hoc, quod reus dicit contra notoriam jurisdictionem ArchiEpiſcopi, Epiſcopi aut Regis temporalis, aſſerens eum non judicem, ut effugiat ſuper criminibus ſuis ſententiam, eô ipſo dicitur eſſe probabile dubium, ut liceat ſubditis, qui confitentur ipſos ut tales, non teneri ad obediendum. Id autem unum in fine hujus tertiæ cauſæ juſtificativæ dici poteſt, quod licet in aliis nationibus aliquis prætendere poſſet, de hujuſmodi ſuperioritate concilii ad Papam appellare, probabile dubium, nullatenus tamen vel apparenter hoc dici poſſet in inclyta natione Germanica. Hæc enim *declaratio facta* fuit *in Conſtantienſi Concilio nationis Germanicæ*, ubi *Imperator multique Principes & Prælati ac Doctores, & alii ejuſdem nationis interfuerunt perſonaliter*. Et quod ſingulare, nec dum in una ſeſſione ſed & in duabus, publicata eſt ſucceſſive. Ibidem etiam primæ tradita eſt executioni. Equidem ex mandato concilii divinæ memoriæ *Sigismundus* multo tempore tenuit in carcere Joannem Papam XXIII. Poſtea de mandato concilii tradidit, & liberatus eſt per concilium ab obligatione, quam fecerat ſuper dicta deten-

Digitized by Google

„ detentione. Mandatum autem auctoritativè factum ſuper detentio-
„ ne perſonæ Papæ, an denotet ſuperioritatem, quiſque videt. Præterea
„ in eodem concilio vigore dicti decreti facta eſt per ſynodale judicium
„ depoſitio duorum ſummorum Pontificum, videlicet dicti Joannis &
„ Benedicti XIII. Ut autem dicit apoſtolus *I. Cor. IV. qui judicat me, Do-*
„ *minus eſt:* Sic dicitur *de multis aliis geſtis in concilio Conſtantienſi*, per
„ quæ ſole clarius hujusmodi ſuperioritas demonſtratur tàm in editione
„ decretorum, quàm electione Papæ & aliis.

„ Deinde: *Juriſdictio Concilii plenius & ſpecifice declarata eſt in*
„ *magna Synodo Conſtantienſi, quod quilibet fidelis, etiamſi Papalis digni-*
„ *tatis exiſtat, ſi in his, quæ pertinent ad fidem, extirpationem ſchismatis &*
„ *reformationem generalem Eccleſiæ in capite & in membris, non obedie-*
„ *rit mandatis, ſtatutis, ordinationibus & præceptis cujuslibet generalis*
„ *Concilii, quod debite puniatur, etiam ad alia juris ſubſidia recurrendo.*
„ *Habet namque generale Concilium, ut patet ex prædicta declaratione,*
„ *non ab homine, ſed immediate à Chriſto. Verum tamen eſt, quod per a-*
„ *liquos doctores modernos exponitur hujusmodi declaratio, dicendo, Pa-*
„ *pam teneri obedire Concilio in tribus prædictis, non quidem generaliter,*
„ *ſed quando illa tria, vel ſingulum ex ipſis in ſua perſona concurreret,*
„ *puta, ſi male ſentiret de fide, aut ſchiſma faceret, vel taliter eſſet crimi-*
„ *noſus, quod eſſet per Concilium merito reformandus: Hæc ſubterfugiens*
„ *expoſitio etiam juvat propoſitum. Nam omnia hæc tria declaratum eſt*
„ *concurrere in perſonam dicti Gabrielis.*

PANORMITANUS
in prægrandi Opere MSC.
Apologetico
in Baſilienſi Concilio edito
Pro autoritate Concilii Baſileenſis contra Eugenium Papam
qui Concilium Baſileenſi diſſolvere
ac Ferrariam transferre conatus.

S*Acrum Baſileenſe Concilium à prima ſui origine, quemadmodum patet per literas fel. rec. Martini Papæ V. inter alias principales cauſas inſtitutum fuit pro reductione Orientalis Eccleſiæ & quorumlibet aberrantium populorum, ac etiam pro Reformatione Eccleſiæ univerſalis in capite & in membris. Quæ quidem reformatio fieri debuerat in Concilio Magno Conſtantienſi, ſed ob multa tunc occurrentia hæc dilata fuit ad primum tunc futurum Concilium. Sed proh dolor in Concilio Senenſi, quod fuit tunc primum poſt illud Conſtantienſe, factionibus quorundam ipſa reformatio fuit eluſa, & Dei judicio huic ſacro Baſileenſi Concilio reſervata.*

Poſtea: *Hodie ceſſent diſputationes, gloſſæ & opiniones Magiſtrorum, per declarationem factam veritatis in illa magna Synodo Conſtantienſi, ubi fuit declaratum, quod in his, quæ pertinent ad fidem, & ad extirpationem ſchismatis, & ad reformationem Eccleſiæ univerſalis in capite & in membris, Concilium eſt ſupra Papam. Et ſic judicium Concilii tanquam*

„ *quam judicium ſuperioris & majoris judicis, ſaltem in iſtis tribus & per-*
„ *tinentibus ad illa tria, eſt præferendum judicio Papæ.*

„ Iterum: *Concilium magnum Conſtantienſe declaravit præeminen-*
„ *tiam & majoritatem Concilii generalis ſupra Papam. Et Concilium Ba-*
„ *ſileenſe ante ipſius quondam Eugenii adhæſionem ſolenniter factam, illam*
„ *Conſtantienſis Concilii approbavit declarationem & denuo recenſuit, &c.*

„ Nam olim ante determinationem ſeu declarationem, per illam
„ *magnam ſynodum Conſtantienſem* factam, multi circa hunc articulum
„ tractatus & libelli à diverſis editi fuere, varia ſentientes circa poteſta-
„ tem eccleſiæ. Hinc etiam gloſſæ juris Canonici plurimùm variarunt
„ in hac materia, trepidantes, ut patet ex nota 4. *diſt. In iſtis*, 15. *diſt. Sicut.*
„ 40. *diſt. Si Papa.* 112. *diſt. Legimus.* 109. *diſt. Ecce.* 9. *q.* 3. *Nemo.* 24. *q.* 1.
„ *Quodcunque.* Et in *c. Arrepta*, & in *Clementina, Ne Romani, De elect.* Et
„ in *Clementina, Ut noſtrum, De Hæret.* & in *c. Significaſti, De elect.* & in
„ *c. Licet*, eodem titulo, & in *c. Propoſuit, De conceſſ. præbend.* & in *c. Ex*
„ *tuarum*, & in *c. Ad honorem, De Auctor. & uſu Pallii*, & in *c. Quanto*,
„ *De translat. Prælator.* Et ibi per Doctores Juris Canonici, & in multis
„ aliis locis.

„ Sed cùm hodiè *concilium illud generale & famoſum Conſtantien-*
„ *ſe ipſam difficultatem declaravit, interpretationes variæ Magiſtrorum*
„ *ceſſare debent.* Nam dicta Doctorum non ſunt neceſſaria, id eſt non ne-
„ ceſſitant ad tenendum hoc vel illud, licet ſint probabilia, ut notatur
„ *in c. de poſtul. Prælator.* & in *L.* 1. *C. de LL.* Sed eccleſiæ auctoritas be-
„ nè neceſſitat. Imò hæreticus eſt cenſendus, qui tenet ſententiam ab
„ auctoritate eccleſiæ deviantem. Ut in *c. Hæreſis* & *c. Hæreticus*, & *c.*
„ *Inter hæreſin*, 24. *q.* 3. Ad hoc textus, junctâ gloſſa, in *Clementina* 1. *De*
„ *uſuris.* Et facit *c. Abolendum, De hæretic.*

„ Declaratio autem *Conſtantienſis Concilii* hanc quæſtionem omni-
„ nò *definivit*, loquens per hæc verba formaliter, videlicet: *Hæc ſancta*
„ *ſynodus Conſtantienſis generale concilium faciens & univerſalem ec-*
„ *cleſiam repræſentans, declarat, quod ipſa eccleſia poteſtatem habet im-*
„ *mediatè à Chriſto, cui quilibet cujuslibet ſtatus & conditionis exiſtat,*
„ *vel dignitatis, etiamſi Papalis, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad*
„ *fidem & reformationem eccleſiæ in capite & in membris. Item decla-*
„ *rat, quod quicunque cujuscunque ſtatus & conditionis exiſtat, vel digni-*
„ *tatis, etiamſi Papalis, qui mandatis, ſtatutis & ordinationibus ſeu præce-*
„ *ptis hujus ſacræ ſynodi, aut cujuscunque alterius concilii generalis legi-*
„ *timè congregati, ſuper præmiſſis, ſeu ad ea pertinentibus factis vel fien-*
„ *dis, obedire contumaciter contemſerit, niſi reſipuerit, condignæ pæni-*
„ *tentiæ ſubjiciatur, & debitè puniatur etiam ad alia juris ſuffragia, ſi o-*
„ *pus fuerit recurrendo.* Hæc ſunt verba formalia declarationis, factæ
„ per illam *magnam ſynodum.* Quæ quidem declaratio, cùm apertiſſi-
„ ma ſit, quoad caſum noſtrum, de quo quæritur, cuilibet hodiè de ec-
„ cleſia, ſemoto quocunque ſcrupulo, ſufficere debet. Nam, ut dixit
„ *Hieronymus, in diſputationibus contra Luciferianum*, poteram hoc u-
„ nico eccleſiæ ſole omnium tuarum argumentationum rivulos exſic-
„ care. Et appellabat ſolem, id eſt auctoritatem eccleſiæ. Et *Auguſti-*

nus in multis locis dixit: *Quod non crederet evangelio, niſi cùm ec-*
„ *cleſiæ auctoritas eum moveret.* Ita poteſt hodiè dici cuilibet volenti in
„ dubium vertere poteſtatem eccleſiæ ſuprà Papam.

Cùm autem ſacrum concilium proceſſerit contra quondam Eu-
„ genium, non poteſt refricari in dubium, de ejus poteſtate. Quanquam
„ nonnulli adverſariorum, non valentes aliter ſubterfugere auctorita-
tem eccleſiæ, dicant, quòd *Conſtantienſe concilium* illam declaratio-
„ nem fecit poſt fugam Johannis XXIII. à concilio Conſtantienſi, & an-
„ tequam obedientiæ aliorum, qui ſe gerebant pro ſummis Pontifici-
bus, Gregorii ſcilicet & Benedicti, unirentur illi concilio Conſtantien-
„ ſi. Quaſi velint dicere, quod illud *Concilium Conſtantienſe* tempore
„ declarationis editæ non erat univerſale, ſed repræſentabat duntaxat
obedientiam Johannis. Profectò *iſtæ objectiones* dignitatem illius con-
„ ſtitutionis ſeu declarationis non enervant. Quia, præſuppoſito, quod
„ ita ſit, quod poſt fugam Johannis, & ante unionem illarum obedien-
tiarum fuerit facta ipſa declaratio, attamen *tota eccleſia univerſalis*
„ *poſtmodum ibi unita tacitè multifariè illam conſtitutionem approbavit.*
„ Primò *approbando depoſitionem Johannis*, qui fuit depoſitus ob multa
delicta notoria, ſcandalizantia eccleſiam. Non autem potuiſſet de-
„ poni per concilium, niſi concilium ipſum habuiſſet in eundem pote-
„ ſtatem. Quia inferior non habet Juriſdictionem in ſuperiorem, nec
par in parem, ut in *c. Inferior*, & *c. Denique*, 15. *diſt.* & *c. Innotuit*, *De e-*
„ *lectione:* Et *in L. A quo*, §. *Tempeſtivum*, *ff. ad Trebellianum SCtum.*

„ Et ſi diceremus contrarium, *ſequeretur, quod Papa Martinus non*
„ *fuerit legitimè electus.* Quia non vacabat eccleſia, ex defectu pote-
ſtatis.

„ Et idem diceremus, quod ad ipſum quondam Eugenium. Quia
„ ex illa origine ſortitus eſt apoſtolatum.

Item diceremus, illud concilium erraſſe in poteſtate univerſalis
„ eccleſiæ. Et detrahendo privilegio prælationis Romanæ eccleſiæ, o-
„ mnes illi patres & eos ſequentes incidiſſent in hæreſin, ut in *c.* 1. 22. *diſt.*
Et ſic damnaremus totam obedientiam Johannis, quæ magna erat.
„ Quia ei obediebat tota Germania, Italia, & multæ aliæ nationes.

Item ſi incidiſſent in hæreſin, quomodo aliæ obedientiæ, Grego-
„ rii ſcilicet & Benedicti, univiſſent ſe & incorporaſſent ſe illi concilio,
„ contra *c. Cum quibus*, 24. *q.* 3.

„ Item illa conſtitutio erat ibi plus quam notoria, & nunquam poſt
unitatem factam fuit contra illam reclamatum. Imò fuit per totam
„ eccleſiam recepta cum tacito conſenſu. Quia id, cui non reſiſtitur,
„ approbatur, ut in *c. error*, 83. *diſt.*

Item, hoc probo efficaciori ratione. Concilium Baſileenſe fuit
„ legitimè inchoatum per eccleſiam univerſalem & indubitatam. Et ni-
„ hilominus illud idem *decretum Conſtantienſe recenſuit*, *approbavit* &
confirmavit. Et quod plus eſt, ipſemet quondam Eugenius in adhæ-
„ ſione ſua expreſsè videtur illud approbaſſe, cùm dixerit & profeſſus
„ fuerit in illa adhæſione, concilium Baſileenſe fuiſſe legitimè inſtitu-
tum, & legitimè continuatum. Et jam approbatio & confirmatio illius
con

conſtitutionis Conſtantienſis præceſſerat illam adhæſionem. Ergò " *multipliciter illa conſtitutio fuit approbata per eccleſiam univerſalem.* "

Quinimò, etſi ipſe quondam Eugenius noluiſſet conſentire, attamen in his, *quæ concernunt fidem & reformationem eccleſiæ*, & in pertinentibus ad illa, judicium concilii præfertur ſententiæ Papæ, ut notatur in dicto *c. Anaſtaſius*, 19. *diſt.* Et probatur in *c. ſicut*, 15. *diſt.* & ibi per *Archidiaconum.* "

Nec fuga Johannis habuit impedire effectum illius declarationis. Quia, ut declaratum fuit in illo concilio, per illius fugam non deſiit eſſe concilium. Nec auctoritas concilii fuit aliqualiter impedita. Facit enim Papa ſe alienum, recedendo ab univerſali eccleſia, ut in *c. alienus*, 23. *q.* 1. Et eccleſia, in qua eſt jurisdictionis fundamentum, poteſt omnem poteſtatem exercere, ſicut poteſt mortuo Papâ. Sicut enim notanter dicit ArchiDiaconus in *cap. Porro*, 76. *diſt.* poteſt Eccleſia, mortuo Papa, formam ſacramentorum, præter formam panis & vini & baptismi, mutare. Quia illa forma fuit inſtituta à Chriſto. Et ſic eccleſia poteſt etiam arduiſſima exercere, mortuô Papa. Quæ facta fuere etiam tempore apoſtolorum. Quod benè notatur. Si enim Jurisdictio eccleſiaſtica non eſſet in eccleſia, tanquam in fundamento, non poſſet hoc eccleſia attentare, mortuô Papa. *Papa* autem *fugiens à concilio habetur pro mortuo*, ſeu *alieno, Archidiaconus in c. cum dilecti, de elect. &* 16. *q.* 1. *in* §. *ecce*, & dicto *c. alienus.* "

Et ut illa declaratio *concilii Conſtantienſis, & approbatio ſubſequens* concilii Baſileenſis, non videantur editæ ſine fundamento, corroborabo & *juſtificabo* illam, ferè *jure divino*, ſcilicet *dictis* nonnullorum *ſanctorum*, corroborabo apoſtolico Pontificio ex geſtis conciliorum, & ſic conſuetudine eccleſiæ univerſalis: Item *ratione juris naturalis & juris civilis. &c.* "

Poſtremò: *Dignus erat Eugenius Papa (Gabriel de Condulmario) depoſitione, cum ſæpenumero in multis negavit Concilium Conſtantienſe, ex quo ipſe primatus ſui originem traxit, nunc aſſerendo, quod in principio non fuit Concilium generale, nunc negando validitatem aliquarum conſtitutionum ejusdem, nunc negando ejus poteſtatem, & multa alia aſſerendo, ut clariſſime colligi poteſt ex ſuis literis, præſertim noviſſime ad aliquos Dominos temporales & Univerſitates Studiorum miſſis. Debuit ergo Concilium tanta & tam graviſſima tolerare? Non enim patientia, ſed peſtifera potius negligentia nuncupanda foret, ut inquit ille Magnus Leo* 24. *q.* 3. Illud.

JOHANNES, Patriarcha Antiochenus, in Opuſculo in Baſileenſi Concilio edito *De Autoritate Concilii generalis ſupra Papam.*

QUando Chriſtus aſcenſurus ad cælos dedit poteſtatem Petro & ſucceſſoribus, ut miniſtris ejus & Eccleſiæ ſponſæ ſuæ, non eſt veroſimile in

le intellexiſſe, quod in caſu, in quo aliquis ex ſucceſſoribus Petri male regendo ſcandalizaret Eccleſiam ſponſam ſuam, ipſa non deberet uti poteſtate clavium contra talem, ſed ſine remedio ruinam ſidei catholicæ & bonæ politiæ ipſius Eccleſiæ haberet tolerare. Quod eſſet abſurdum. Et ſic arguendo ob evitatione abſurditatis, & à ſimili, eſt concludendum, Eccleſiam in tali caſu contra Papam poteſtatem habere. Et pro iſta parte facit decretum generalis Concilii Conſtantienſis, tenoris qui ſequitur: In nomine ſanctæ & individuæ trinitatis, Patris & Filii & Spiritus S. Hæc ſancta Synodus Conſtantienſis generale Concilium faciens pro extirpatione ſchismatis ac unionis & reformationis Eccleſiæ Dei in capite & in membris fienda, ad laudem &c. Et primo declarat, quod ipſa in Spiritu S. legitime congregata, generale concilium faciens, & Eccleſiam catholicam repræſentans, poteſtatem à Chriſto immediate habet, cui quilibet, cujuscunque ſtatus vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem, ad extirpationem dicti ſchismatis, & reformationem dictæ Eccleſiæ in capite & in membris. Item declarat, quod quicunque, cujuscunque conditiones, ſtatus, dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, qui mandatis, ſtatutis ordinationibus ſeu præceptis hujus ſacræ Synodi & cujuscunque alterius Concilii generalis legitime congregati, ſuper præmiſſis, ſeu ad ea pertinentibus, factis vel fiendis, obedire contumaciter præſumſerit, niſi reſipuerit, condignæ pœnitentiæ ſubjiciatur, & debite puniatur, etiam ad alia juris ſubſidia, ſi opus fuerit, recurrendo. &c.

HEINRICUS TOKE,

Canonicus Magdeburgenſis,
Archi-Epiſcopi Magdeburgenſis ad Baſileenſe
Concilium Legatus,
In haud exiguo Opere MSC.

De Quæſtione

An Eccleſia Catholica, militans, ſancta & immaculata, ſit, ex omnibus fidelibus nec non malis congregata, ſingulis mortalibus perſonis, etiam Papali, prælata?

Q*Vid neceſſe eſt pro iſto adducere multos, cum ſemel ſit determinatum autoritate univerſalis Eccleſiæ* in ſacro Concilio Conſtantienſi, *ante cujus tempora apud Magiſtros hujus ſeculi erat dubium & hinc inde diſputatum. Sed Domino Deo miſericorditer ordinante, omnibus minus recte ſapientibus impoſitum eſt ſilentium per decretum* Concilii nominati. *Quod iterum in hoc ſacro Concilio Baſileenſi eſt innovatum, laudatum & confirmatum, ad ſangvinem ab omnibus Chriſti fidelibus defendendum.*

Deinde: *Concilium generale non poſſe revocari ſine autoritate & voluntate Concilii, per ſolum Papam, decretum eſt univerſalis Eccleſiæ, in* Concilio Conſtantienſi, *per Martinum Papam confirmatum. Sed ſi ſic liceret dici confirmatum, cum magis proprie ſic dicitur approbatum, quam confirmatum.*

Mitti-

Mittimus centena ſimilia, quæ faciant pro illuſtrandis *Conſtantienſis Concilii fatis*, prout ex illa Synodo ſubnatæ plures, & Baſileenſis præcipue, ſubortæque in his quæſtiones permultæ, de illius autoritate, de ejus decretis horumque ſenſu, quas grandibus voluminibus proxime ſtatim à Conſtantienſi Synodo viri eruditi ſunt proſecuti. Mittimus & *Johannem de Turrecremata*, Cardinalem, qui illa ætate *De Papæ & Concilii autoritate libro* Conſtantienſis Concilii dignitatem & decreta vellicavit. Linquimus *Antonium de Roſellis de Aretio*, *Almainum*, & alios veteres, qui de iisdem quæſtionibus, Conſtantienſe Concilium attingentibus, prolixe jam olim diſputarunt.

Pari jure mittimus recentiores, qui inter Gallos maxime & Italos, nec ſine bile, has ob res diu multumque toto pene hoc ſeculo inter ſe contenderunt.

Nos tandem præſente decimo ſeptimo jubilæo læti finem Conſtantienſi imponimus Concilio, quod tribus abhinc ſeculis, ſub exordium ſeculi decimi quinti, à toto Chriſtiano orbe ſolenniſſime fuit celebratum, cui par nullum antea inter Chriſtianos extiterat, nec ſimile forte unquam extiturum. Juvabit non hanc noſtram duntaxat ætatem, ſed & præcipue poſteros, poſt longos annorum circulos, in hoc ſplendidiſſimum & vere auguſtum Concilium oculos mentemque convertere, & quæ Majorum fuerint fata, quæ conſilia, qui conatus, qui ſucceſ-

ſus, quæ obſtacula & in rebus magnis conficiendis impedimenta, contemplari.

Eruditam præcipue *poſteritatem* oblectabit, quando intelliget, *florem orbis eruditi*, Conſtantiam in magnam hanc ſynodum divinâ providentia fuiſſe collectum, benigniſſimo fato, CÆSARE SIGISMUNDO, *literatisſimo Principe* reipublicæ literariæ capite auguſtiſſimo, præeunte ac præeminente, quem tota ſplendidiſſima ex univerſo orbe *eruditorum virorum cohors* magno plauſu ſecuta. Et eo quidem fine hanc *omnis eruditionis medullam* ex toto Muſarum corpore divinâ manu huc fuiſſe deportatam, ut *elegantioris ac ſolidioris eruditionis dignitas* in hoc magno Concilio effloreſceret amplius, & ab inſidiis ineruditorum ac rudium *doctrinæ præſtantia* ſarta tecta conſervaretur. Siquidem in hac Synodo *libertas Muſarum* ab indoctorum ſervitute ſtrenue aſſerta ac vindicata, quando *pretium literis redditum*, ac palam mille argumentis demonſtratum, Eccleſiam & rempublicam à viris imperitis, impolitis, rudibus, imprudentibus, inexpertis, artium & literarum expertibus, quin hoſtibus & roſoribus, fuiſſe corruptam, turbatam, peſſandatam & everſam. *Contemptum doctrinæ & virorum doctorum* illud fuiſſe *venenum*, quod ſordibus, avaritiâ, ſimoniâ, arrogantiâ, tyrannide, Eccleſiam & rem civilem, infeciſſet, omnique decore ac formæ pulchritudine exuiſſet. *Æſtimium* verò *liberalium & ingenuarum artium*, ſcientiæ ac ſapientiæ ſerenioris, eloquentiæ integrioris, *animam* eſſe.

eſſe & *ſanguinem* fortunæ & ſalutis, in publica re univerſa, civili & ſacra. Ad ravim usque in hac Synodo in auguſto Reformatorio declamatum, rudes, ſed ære turgentes, ſuis corruptionibus effeciſſe, ut repulſis vel & oppreſſis viris doctis, politis & ſapientibus, ad honoris & dignitatum culmina penetrarent, officia quælibet pinguiora occuparent, indeque ſordibus ſuis illuc invectis Eccleſias corrumperent, macularent ac defœdarent. Unde, tanquam ex ſqualido voragine, illa turpitudo prognata in Eccleſia & republica, quam tanto molimine detergere conaretur univerſale & auguſtum Concilium. Huc quippe ferventiſſimum Conſtantienſe Reformatorium curate collimavit, ut *bonæ literæ reſurgerent*, ac viri ſapientes & eruditi officiis præficerentur ſacris, à quorum virtute ſalus penderet communis. Quod concilii ſtudium, vindicandis literis impenſum, anſam quoque dedit viris illuſtribus, ut ex vicinis quibuscunq; monaſteriis in Germaniæ & Italiæ finibus, *omnis generis monumenta literaria antiqua* Conſtantiam adveherent. Ut fieret illa tempeſtate Conſtantia in Synodo univerſali Bibliotheca univerſalis, infinitis præclariſſimis codicibus referta ac conſtipata. Qui theſauri literarii, ex *Augia divite*, Bibliotheca *Salemitana*, aliisque, finito Concilio in remotiora regna ſunt deportati. In quibus rariorum Codicum cumulis ac montibus, Conſtantiæ accumulatis, Poggius Florentinus, ſagaciſſimus harum rerum pretioſarum ſcrutator, *aureos Quintiliani libros De inſtitutione orato-*

ria

Digitized by Google

ſus, quæ obſtacula & in rebus magnis conficiendis impedimenta, contemplari.

Eruditam præcipue *poſteritatem* oblectabit, quando intelliget, *florem orbis eruditi*, Conſtantiam in magnam hanc ſynodum divinâ providentia fuiſſe collectum, benigniſſimo fato, CÆSARE SIGISMUNDO, *literatisſimo Principe* reipublicæ literariæ capite auguſtiſſimo, præeunte ac præeminente, quem tota ſplendidiſſima ex univerſo orbe *eruditorum virorum cohors* magno plauſu ſecuta. Et eo quidem fine hanc *omnis eruditionis medullam* ex toto Muſarum corpore divinâ manu huc fuiſſe deportatam, ut *elegantioris ac ſolidioris eruditionis dignitas* in hoc magno Concilio efflorеſceret amplius, & ab inſidiis ineruditorum ac rudium *doctrinæ præſtantia* ſarta tecta conſervaretur. Siquidem in hac Synodo *libertas Muſarum* ab indoctorum ſervitute ſtrenue aſſerta ac vindicata, quando *pretium literis redditum*, ac palam mille argumentis demonſtratum, Eccleſiam & rempublicam à viris imperitis, impolitis, rudibus, imprudentibus, inexpertis, artium & literarum expertibus, quin hoſtibus & roſoribus, fuiſſe corruptam, turbatam, peſſandatam & everſam. *Contemptum doctrinæ & virorum doctorum* illud fuiſſe *venenum*, quod ſordibus, avaritiâ, ſimoniâ, arrogantiâ, tyrannide, Eccleſiam & rem civilem, infeciſſet, omnique decore ac formæ pulchritudine exuiſſet. *Æſtimium* verò *liberalium & ingenuarum artium*, ſcientiæ ac ſapientiæ ſerenioris, eloquentiæ integrioris, *animam* eſſe.

eſſe & *ſanguinem* fortunæ & ſalutis, in publica re univerſa, civili & ſacra. Ad ravim usque in hac Synodo in auguſto Reformatorio declamatum, rudes, ſed ære turgentes, ſuis corruptionibus effeciſſe, ut repulſis vel & oppreſſis viris doctis, politis & ſapientibus, ad honoris & dignitatum culmina penetrarent, officia quælibet pinguiora occuparent, indeque ſordibus ſuis illuc invectis Eccleſias corrumperent, macularent ac defœdarent. Unde, tanquam ex ſqualido voragine, illa turpitudo prognata in Eccleſia & republica, quam tanto molimine detergere conaretur univerſale & auguſtum Concilium. Huc quippe ferventiſſimum Conſtantienſe Reformatorium curate collimavit, ut *bonæ literæ reſurgerent*, ac viri ſapientes & eruditi officiis præficerentur ſacris, à quorum virtute ſalus penderet communis. Quod concilii ſtudium, vindicandis literis impenſum, anſam quoque dedit viris illuſtribus, ut ex vicinis quibuscunq; monaſteriis in Germaniæ & Italiæ finibus, *omnis generis monumenta literaria antiqua* Conſtantiam adveherent. Ut fieret illa tempeſtate Conſtantia in Synodo univerſali Bibliotheca univerſalis, infinitis præclariſſimis codicibus referta ac conſtipata. Qui theſauri literarii, ex *Augia divite*, Bibliotheca *Salemitana*, aliisque, finito Concilio in remotiora regna ſunt deportati. In quibus rariorum Codicum cumulis ac montibus, Conſtantiæ accumulatis, Poggius Florentinus, ſagaciſſimus harum rerum pretioſarum ſcrutator, *aureos Quintiliani libros De inſtitutione orato-*

ria

Digitized by Google

ria, inveniſſe, deſcripſiſſe, ac primus in Italiam reduxiſſe fertur. Fauſto profecto omine: Illo tempore, eloquentiæ & elegantioris literaturæ florem magis magisque aſſurrecturum, & proximis hiſce ſeculis fragrantisſimum odorem per totam Europam ſparſurum. Proinde *univerſus orbis literatus Conſtantiæ Germanorum plurimum debet*: Quippe quæ literis lucem reddidit, eruditioni decorem reſtituit, & Muſis trophæa poſuit. Ut vere dici posſit magnum hoc Concilium, elegantioris doctrinæ præſidium, purioris eloquentiæ palladium, veræ ſapientiæ theatrum.

Quare hæc *eruditi Concilii fata* venerare, ô docta & grata poſteritas, DEOque, & Imperii Chriſtiani Apollini, auguſtisſimæ eruditionis celſisſimo culmini, CÆSARI LEOPOLDO, necnon literatisſimo DUCI, RUDOLPHO AUGUSTO, pro reſtauratis doctæ Conſtantiæ & eruditæ Germaniæ pulcherrimis ornamentis, ac nobili pretio elegantiori doctrinæ poſito, æternas perſolvere grates memento.

S. d. XX. Jan.
A. M. DCC.

Index

Index Librorum & Capitum.

PARS I.

DE Autoritate Conſtantienſis Concilii ex indicentium, Cæſaris & Pontificis, jure atque poteſtate.

Edictum univerſale *Cæſaris Sigismundi*, quo omnes ad concilium citati, & ſecuritas iisdem promiſſa. f. 5.

Epiſtola *Sigismundi* ad Gregorium XII, qua ille ad Concilium vocatus, addita ſecuritatis de promiſſione. f. 6.

Epiſtola *ejusdem* ad Carolum VI. Galliæ Regem, qua Concilium denunciatum, & legati ejus ad illud invitati. f. 7.

Bulla *Johannis XXIII. Papæ*, qua Conſtantienſe Concilium indixit, & omnes ad illud convocavit. f. 9.

PARS II.

DE Autoritate Conſtantienſis Concilii ex decretorum ejus virtute, pondere atque valore.

De ſatis Seſſionis IV. & Vtæ. f. 11. ſeqq.

PETRI DE ALLIACO CARDINALIS CAMERACENSIS Tractatus De Eccleſiaſtica poteſtate. Ex *MSC. Vindobonenſi & Helmſtad.* f. 15.

Prima pars De primæva origine Eccleſiaſticæ poteſtatis.

Cap. I. Concluſiones XII. de Origine & electione Papæ, Cardinalium & Epiſcoporum. f. 18.

Cap. II. Probatæ & illuſtratæ ſuperiores XII. Concluſiones. f. 27.

Cap. III. XII. Hypotheſes de dignitate, officiis & juribus Papæ & Cardinalium, & IV. Propoſitiones de modo novum Papam in Conſtantienſi Concilio creandi. f. 30.

Cap. IV. X. Concluſiones de autoritate Concilii & Romanæ Eccleſiæ, deque autoritate Nationum, earumque jure novum Pontificem in Conſt. Concilio eligendi, ut & definiendi & concludendi. f. 37.

Secunda Pars. De Jure Miniſtrorum Eccleſiæ in Eccleſiaſticis bonis.

Cap. I. XVIII. Propoſitiones, quod Papa & Epiſcopi non ſint Domini ſed diſpenſatores bonorum Eccleſiæ. Quousque ſe extendat illa diſpenſatio. De decimis, communibus ſervitiis, primis fructibus, reſervationibus Papalibus, &c. f. 43.

Cap. II. Apologia pro Annatis, oppoſita declarationi Nationis Gallicanæ, recenſitæ *Tomo I. Parte XIII.* f. 51.

Pars tertia. De Papalis poteſtatis plenitudine, & An Papa ſubſit judicio Concilii generalis?

Cap. I.

Quod plenitudo poteſtatis Eccleſiaſticæ non reſideat in Rom. Pontifice. f. 55.

Cap. II.

Papam ſubjici judicio Concilii generalis. 59.

Cap. III.

De Johannis Patriarchæ Antiocheni ſchedula de autoritate Papæ ſupra Concilium. f. 63.

Digitized by Google

Cap. IV.

Plenior probatio autoritatis Concilii in Papam. f.68.

PARS III.

De Jure Concilii & Eccleſiæ.

GERSONIS tractatus *De Poteſtate Eccleſiaſtica, in Concilio Conſtantienſi* ſcriptus, & editus. Ex MSC. Vindobon. & Helmſtadienſ. f. 78.

Præfatio, Quod liceat diſputare de Poteſtate Eccleſiaſtica. f. 79.

Prima Conſideratio. Deſcripta poteſtas Eccleſiaſtica. Et, An Eccleſiaſticus neceſſario debeat eſſe renatus? f. 80.

Conſideratio ſecunda. De Jure Sacerdotum conſecrandi corpus Chriſti in Sacra Cœna. f. 82.

Conſideratio Tertia. De Jure adminiſtrandi ſacramenta, & inſtituendi miniſtros Eccleſiæ. f. 85.

Conſideratio Quarta De Juriſdictione Eccleſiaſtica externa coërcitionis, nempe leges & canones condendi, plectendi & excommunicandi. Quatenus competat Eccleſiæ & Concilio univerſali? Et quinam illi juriſdictioni ſint ſubjecti? f. 85.

Conſideratio Quinta. De Jure in certum auditorium ſacrum vel parochiam; ratione doctrinæ & abſolutionis, & Sacramentorum adminiſtrationis, & Salarium ab illis petendi. f. 92.

Conſideratio ſexta. Fundamenta quæſtionis: Penes quos ſit poteſtas Eccleſiaſtica. f. 94.

Conſideratio ſeptima. Quod poteſtas Eccleſiaſtica in ſe conſiderata immutata ſemper maneat in Eccleſia. f. 96.

Conſideratio Octava. Quod Eccleſiaſtica poteſtas, prout eſt in hoc vel illo viro, etiam Papalis, poſſit variis modis mutari vel auferri. De corrupto & emendatiore regimine Eccleſiæ. Deque Conciliorum generalium neceſſitate. f. 98.

Conſideratio Nona. De Antiſtitibus & miniſtris Eccleſiæ, an à Deo, an ab hominibus conſtituantur. f. 102.

Conſideratio Decima. Qua ratione plenitudo poteſtatis Eccleſiaſticæ ſit in ſummo Pontifice, & Quid ſit illa plenitudo Eccleſiaſticæ poteſtatis. De Jure Concilii, in Papam, decreta Concilii interpretandi, vel & de legibus diſpenſandi. Deque Reſervationibus & Diſpenſationibus Papalibus. f. 104.

Conſideratio Undecima. Qua ratione plenitudo Eccleſiaſticæ poteſtatis ſit in Eccleſia vel generali Concilio. f. 112.

Conſideratio Duodecima. An & quale ſit Dominium Papæ in bona temporalia clericorum & laicorum, ut & De Univerſalis Concilii autoritate ac jure. f. 118.

Conſideratio Decima Tertia. De Jure, Juſtitia & regimine, generalia momenta. f. 126.

PARS IV.

De variis Concilii Conſtantienſis fatis. f. 137.

ANDREÆ, EPISCOPI MAGORENSIS, HISPANI, vaſtum opus, GUBERNACULUM CONCILIORUM, *Ex MSC. Helmſtadienſi Academiæ Juliæ.* f. 140.

Pars I. De Jure Concilii in emendationem ac reformationem ſtatus Eccleſiaſtici. f. 140.

Cap. I.

Quod mundus regatur autoritate Pontificum & Regia poteſtate, & quod à Romana curia ſit reformatio inchoanda. f. 140. ſeq.

Cap. II.

Quis habeat reformare autoritatem Pontificum & Regum. f. 141-163.

Pars II. De officio Concilii quoad reformationem Eccleſiaſtici regiminis. f. 164 169.

Pars III. De neceſſitate frequentium Conciliorum Generalium pro emendando

Digitized by Google

do Eccleſiaſtico ſtatu. f. 170 187.

Pars IV. De IV. Conciliis Apoſtolorum. Tantam illorum celebrandorum non fuiſſe neceſſitatem, quanta ſit poſtremis ſeculis ſubinde nova generalia celebrandi concilia. f. 187.

Cap. I

De primo Apoſtolorum Concilio, ejusdemque occaſione & cauſa, comparata cum urgentiori cauſa, nova illo tempore celebrandi concilia generalia. f. 188-191.

Cap. II.

De ſecundo Apoſtolorum Concilio, & occaſione illius; comparata cum urgenti cauſa nova celebrandi concilia. f. 192-197.

Cap. III.

De tertio Apoſtolorum Concilio, & majori ſequioribus temporibus Concilii neceſſitate, pro iisdem rebus emendandis. f. 198.

Cap. IV.

De quarto Apoſtolorum Concilio, & majori neceſſitate pro iisdem rebus nova celebrandi concilia. f. 199.

Pars V. De aliis Conciliis, Orientalibus & Occidentalibus, comparatis cum recentiorum temporum Conciliis, horumque potiori neceſſitate. f. 201.

Cap. I.

De prima Synodo, Nicæna, ac pari neceſſitate conciliorum novorum, pro ſimilibus Eccleſiæ rebus expediendis. f. 202. ſeqq.

Cap. II.

De ſecunda Synodo, Conſtantinopolitana, majorique poſtremis temporibus neceſſitate, eandem cauſam in novo concilio conficiendi. f. 208.

Cap. III.

De tertio Concilio, Epheſino, & majori ob parem cauſam nova concilia celebrandi neceſſitate. f. 209.

Cap. IV.

De quarto Concilio, Chalcedonenſi, collato cum novis conciliis celebrandis. f. 212.

Cap. V.

De quinto Concilio, comparato cum recentioribus conciliis frequentandis. 215.

Cap. VI.

De Sexto Concilio, & ſimilis argumenti novis Conciliis inſtituendis. f. 216.

Cap. VII.

De Septimo & octavo Conciliis, in Oriente celebratis, ac paribus reſuſcitandis. f. 219-225.

Cap. VIII.

De Sedecim Synodis veterum in partibus Occidentalibus, & quam ſollicite recentiora Concilia generalia ad normam veterum ſint inſtruenda. f. 226-235.

Pars VI. Qui habeant in Conciliis præſidere & definire. f. 235.

Cap. I.

Sententia illorum, qui ſolis Epiſcopis tribuunt jus ſuffragii in Conciliis. f. 236-253.

Cap. II.

Sententia illorum, qui ſoli Papæ cum Cardinalibus tribuunt jus in Conciliis definiendi. f. 254.

Cap. III.

Sententia illorum, qui Principibus & nobilibus, Doctoribus & Magiſtris, & aliis quibuscunque tribuunt jus ſuffragii in Conciliis. f. 256-269.

Pars VII. Quis habeat convocare Concilia. f. 270-285.

Pars VIII. Qui teneantr venire ad concilia? f. 285.

Cap. I.

Sententia illorum, qui ſolos Epiſcopos ad concilia vocandos putant. f. 286-289.

Cap. II.

Sententia illorum, qui reliquum etiam clerum quin & Principes ad Concilia eſſe vocandos aſſerunt. f. 290-293.

Cap. III.

De pœna eorum, qui ad concilium vocati non comparent. f. 294.

Cap. IV.

Utrum non venientes ad concilium, per citationem alterius, quàm Papæ, incurrant perjurium? f. 295.

De differentia inter Eccleſiam Catholicam & Eccleſiam Romanam. ib.

Pars IX. Qui poſſint Concilia diſſolvere. f. 299

Cap. I.

Confirmata autoritas Concilii generalis ſupra Papam. f. 300.

Cap. II.

Sententia illorum, qui exiſtimant, Papam poſſe concilium diſſolvere. f. 301.

Cap. III.

Sententia illorum, qui exiſtimant, Papæ non magis ac Concilio competere Concilium diſſolvere. f. 302.

Cap. IV.

Soli Concilio competere, concilium diſſolvere. f. 304-333.

Digitized by Google

TOMI VI. PARTES IV.

RERUM CONCILII CONSTANTIENSIS

DE

AUTORITATE ET FATIS MAGNI HUJUS CONCILII.

Quo Senenſe, dein & Baſileenſe Concilium unice nixum,
Ad cujus quoque menſuram univerſum Eccleſiæ regimen inter poſteros ex Chriſtiani orbis voto erat componendum.

FELICISSIMIS AUSPICIIS

SERENISSIMI PRINCIPIS

RUDOLPHI AUGUSTI

BRUNSVIC. AC LUNÆB.

DUCIS &c.

Ex antiquisſimis Codicibus MSCtis
CÆSAREIS, DUCALIBUS & ACADEMICIS
aliisque monumentis
recenſente

HERMANNO von der Hardt.

FRANCOFURTI ET LIPSIÆ

IN OFFICINA CHRISTIANI GENSCHII.

HELMESTADI, Typis SALOMONIS SCHNORRII, 1699.

Digitized by Google

PANORMITANUS

In Apologia contra Eugenium Papam
Pro Autoritate Concilii.
In MSC. Vindobon.

Præſertim defendendum erat & eſt illud magnum & præclarum Concilium Conſtantienſe, ex quo Eccleſia Dei, abjecto inveterato ſchismate unitatem priſtinam reasſumſit, & multa alia præclara opera egit, quæ omnia non ſine magno Chriſtianitatis ſcandalo vacillarent, illius Concilii autoritate læſa.

S. d. XI. Octob.
A. MDCXCIX.

Digitized by Google

Prudenti & ingenuo Lectori S.

MAgni hujus *Concilii dignitas atque veneratio* illo ævo tanta extitit, ut univerſus orbis oculos in illud converteret, ſibique ex eo omnigenam ſalutem polliceretur. Ita quidem, ut & Græci, à Romanis in religione diſſidentes, læti Concilium inviſerent, magna unionis ac reconciliationis ſpe lactati. Quemadmodum & SIGISMUNDUS CÆSAR hoc animo orbem Chriſtianum illuc convocarat, ut Græcam Eccleſiam cum Romana copularet.

Nullum verò majus pretium Concilio reapſe poſitum, quam ex compoſitis diſſidiis trium Pontificum, JOHANNIS, BENEDICTI, & GREGORII, qui Eccleſiam ejusq; regimen quaſſarant & conculcarant. Qui unanimi orbis conſenſu in hocce Concilio ſede moti, carcere preſſi, aut anathemate perculſi, quarto omnium applauſu Martino V. Conſtantiæ electo.

Hoc præcipue *Concilii hujus robur* auxit, quod magnam Conciliis conciliare autoritatem allaboraverit graviſſimis *de Conciliorum autoritate* decretis promulgatis. Quæ ex hoc capite Con-

ſtantienſis Concilii veneratio tanta extitit apud Baſileenſis Concilii Patres, ut vel *millies*, magnis encomiis cumulatis, ad memorabile hoc Conſtantienſis Concilii facinus provocarent, inque eo omnem ſpem atque ſalutem *in regimine Eccleſiaſtico emendando* ponerent.

Id quod vel ex pauculis *Æneæ Sylvii* effatis luculentiſſime conſtabit, qui cum in *Commentariis ſuis De rebus geſtis Concilii Baſilienſis* fuſe diſſeruiſſet *de Concilii ſupra Papam autoritate*, & ad Conſtantienſis Concilii decreta provocaſſet, ſubjungit: *Nec ego minoris autoritatis Conſtantienſe Concilium exiſtimaverim quam Nicænum.* Et paulo poſt: *Sufficere nobis Conſtantienſe Concilium poſſet, cujus non minor autoritas fuit, quam illorum quatuor, quæ doctor illuſtris Gregorius ut quatuor Evangelia venerari ſe dicit.* Quanquam verò *Æneas* animum poſtea mutaverit, honore Pontificio ipſe mactatus ac *Pius* effectus: Nihilominus quid ſub ipſius Baſilienſis Concilii luce de Conſtantienſis Concilii dignitate ſenſerit, hinc clare elucet.

Noſtrum non eſt ſingulorum excutere effata, & quo pertineant demonſtrare. Sufficit nobis, ſubindicaſſe, quanti illuſtre Concilium Conſtantienſe fecerit illud ævum, ut illi immenſam ſuperſtrueret in Concilio Baſilienſi molem.

Poſtremo, *difficilia* Concilii *fata*, vel ſub ipſo Concilio vel à fine illius ſubnata, meminiſſe juvabit.

TOMI VI.

LAUDABILE COLLOQVIUM LAUDENSE, INTER IMPERATOREM SIGISMUNDUM ET IOHANNEM XXIII. DE CONCILIO UNIVERSALI CONSTANTIENSI HABITUM.

memorabili hac formula expreſſum.

S. Pater Sancte, placet vobis Constantia? PAP. *fili Cariſſime, placet mihi Constantia.*

Digitized by Google

TOMI VI. PARS I.

DE AUTORITATE CONSTANTIENSIS CONCILII EX INDICENTIUM JURE ATQUE POTESTATE,

Nimirum Cæſaris Sigiſmundi & Johannis Papæ XXIII.

QVandoquidem *Concilii autoritas* non à temerario ac tumultuario hominum dependet confluxu, ſed jure atque poteſtate illorum, quibus Concilium convocare competit: *Conſtantienſis Concilii autoritas* irrefragabilis æſtimata. Quod illi eſt, qui Eccleſiæ membra convocarunt, qui præ ceteris in Eccleſia & republica in ſublime erant evecti. Erant hi *Cæſar Sigiſmundus & Papa Johannes XXIII.* De utriusque, *Cæſaris* potiſſimum, in Concilium cogendum *jure*, fuſe inter orbis eruditi principes diſputatum jam fuerat ante, quam Conſtantiam Concilium vocaretur. Qua de re videri poterunt, quæ *Petrus de Alliaco* & *Gerſon* ante Conſtantienſis Concilii exordium publicis docuerant ſcriptis, quæ *Tomo I.* ex *MSCtis* ſunt recenſita. Altius ſi cui rem repetere volupe fuerit, illa conſulat virorum eruditorum monumenta, quæ paulo ante, proxime ante Concilii Piſani ætatem, de hoc *Cæſaris in Concilium jure* ſunt prodita. Inter quæ non poſtremum obtinebit locum *Henrici de Haſſia*, Theologi tunc Pariſienſis, præclarum opus, quod *Tomo II. Parte I.* ex MSCto dedimus.

Addidiſſe juvabit *Zabarellæ de Conciliis* inſigne monumentum, quod in limitibus Concilii Piſani edidit. Pro ſuo proinde jure *Cæſar*, poſtquam Laudæ inter ipſum & Pontificem Johannem 23. convenerat de loco, Imperiali oppido Conſtantiæ Germanorum, nec non de tempore, in Calendas Novembris Anni 1414. Concilium indixit, publicis editis diplomatibus. Reges etiam & Principes ſpecialibus literis ad id invitavit. Idem præſtitit & Papa, qui ſimiliter Concilium indixit, Chriſtianumque populum ad Concilium vocavit. Cujus adeo utriusque in Concilium convocandum ſtudii teſſeræ ſunto quæ ſeqvuntur epiſtolæ.

CÆSARIS SIGISMUNDI Edictum univerſale Quo omnes ad Conſtantienſe Concilium invitati, & ſecuritas in Concilio promiſſa.

SIGISMUNDUS DEI *gratia* ROMANORUM REX *ſemper Auguſtus, ac Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ, &c. Rex.* Univerſis & ſingulis præſentes literas inſpecturis notum facimus, Qualiter Reverendiſſimi Patres in Chriſto, Domini, *Antonius*, tituli ſanctæ Cæciliæ *Presbyter*, & *Franciſcus*, Sanctorum Coſmæ & Damiani *Diaconus*, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ *Cardinales*, Apoſtolicæ ſedis *Legati*, ac nobilis *Manuel, miles Conſtantinopolitanus*, habentes à Sanctiſſimo Domino noſtro *Papa Johanne XXIII.* ſimul *cum* ſuo ſacro *collegio* Dominorum *Cardinalium* plenam ad infra ſcripta poteſtatem, prout literis Apoſtolicis conſtat, habitis nobiſcum multis ſuper infra ſcripta deliberationibus & conſiliis, tandem *pro loco Generalis Concilii*, DEO favente celebrandi, *elegerunt cum conſilio & aſſenſu noſtro Civitatem Conſtantiæ*, Provinciæ Moguntinenſis. Quem *locum nos eisdem nominavimus*, tanquam idoneum, commodum, tutum & communem omnibus nationibus ad ipſum Concilium venturis. Et in quo poterimus *ſecundum noſtrum Imperiale officium* tueri omnes & ſingulos, cujuscunque ſtatus ad Concilium venturos

Ex Bavvio. Antonius de Chalanco. Franciſco Zabarella Emanuel Chryſolora. Cæſar Conſtantiam pro Concilii loco commendavit.

Conſenſere in Conſtantiam Legati Papales. Indictum Conſtantienſe Concilium ad A. 1414. d. 1. Nov.

in plena libertate. Quem etiam *locum nos* cum prædictis Dominis Cardinalibus pro Concilio *elegimus*. Et inſuper *ipſi nobiſcum* & *nos ſecum aſſignavimus* ad initiandum præfatum Concilium *tempus* unius Anni, incipiendo *die prima Menſis Novembris* nunc inſtantis.

Quamobrem vos univerſos & ſingulos in Domino exhortamur, ut illi ex vobis ad quos pertinet ad Concilium venire, depoſito omni timore curetis ad locum præmiſſum tempore præſcripto vos conferre. Ubi etiam *nos* DEO favente *curabimus intereſſe*, ac omni noſtro poſſe facere, ut omnes & ſinguli in Concilio exiſtentes plena ſecuritate atque libertate, tam in acceſſu quam ſtatu & receſſu potiantur. Et quod idem Dominus noſter Papa cum Dominis Cardinalibus & ſua curia, ac cum omnibus Prælatis & Clericis in Concilio exiſtentibus gaudeant plena Eccleſiaſtica immunitate, ita etiam quod ipſe Dominus noſter Papa ibi libere poſſit omnem ſuam Apoſtolicam auctoritatem, jurisdictionem & poteſtatem exercere. Et ſimiliter Domini Cardinales & Prælati & Principes, omnesq; aliæ tam Eccleſiaſticæ quam ſeculares perſonæ in Concilio exiſtentes, poſſint *libere loqui & tractare* & expedire omnia quæ ſibi videbuntur opportuna. Præſentium ſub noſtræ Majeſtatis ſigilli teſtimonio literarum.

Datum in Eccleſia S. Stephani Protomartyris, in villa vocata *Viglud* in vulgari *Vegni*, Cuman. Diœceſeos. *Anno* à Nativitate Domini 1413. *die lunæ, penultima Menſis Octobris*. Regnorum noſtrorum anno, Hungariæ &c. 27. Romanorum verò quarto.

CÆSARIS SIGISMUNDI
Epiſtola ad GREGORIUM Papam XII.
Qua ad Conſtantienſe Concilium invitatus, ſecuritate promiſſa.

SIGISMUNDUS &c. *Maximo deſiderio jam dudum tenebamur*, ut diem meſſis videre poſſemus, unicam Chriſti Sponſam *Eccleſiam Catholicam debite reformatam*. Poſtea vero, cum ad Imperialia gubernacula fuiſſemus aſſumpti, id quod erat nobis in deſiderio, tranſivit in præceptum: Cum *teneamur* Eccleſiam per Imperiale officium tueri, cujus etiam Canones ſanctorum Patrum nos appellant *Advocatum & defenſorem*. Itaque ſummo ſtudio curavimus, ne quid negligentiæ in re hac poſſit nobis apud DEUM vel homines imputari. Et ob hanc rem *per literas & nuncios* inſtitimus apud Sanctiſſimum Dominum noſtrum *Papam Johannem XXIII. pro convocatione generalis Concilii* loco habili & tempore congruo facienda. Qui noſtris votis annuens, miſit ad nos Reverendiſſimos in Chriſto Patres, *Antonium* tituli ſanctæ Cæciliæ Presbyterum, & *Franciſcum* Sanctorum Coſmæ & Damiani Diaconum, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ *Cardinales*, & nobilem virum *Manuelem Chryſolora, Militem Conſtantinopolitanum*, tradita eisdem in prædictis plena poteſtate. Ipſis vero ad Nos pervenientibus, poſt multa Nobiscum habita ſuper his conſilia, tandem *Nos cum eisdem* pro loco Concilii *elegimus Civitatem Conſtantiæ* Provinciæ Moguntinenſis. *Quem locum Nos eisdem nominavimus*, tanquam idoneum, tutum & communem omnibus nationibus ad Concilium venturis, & in quo poterimus ſecundum noſtrum Imperiale officium tueri omnes cujuscunque ſtatus ad Concilium venturos in plena libertate. Et inſuper *Nos* cum prædictis legatis & nuntiis ad initiandum præfatum Concilium *aſſignavimus tempus* unius anni, incipiendo *die I. Menſis Novembris* nunc inſtantis.

Si ergo facere vultis quantum in vobis eſt, *ut Eccleſia DEI poſſit eſſe debite reformata*, modum habetis, in veniendo ad præmiſſum locum tempore conſtituto, cum veſtris de veſtra obedientia. Ubi ſi facere volueritis veſtrum debitum, DEO, mundo, veſtræque conſcientiæ atq; Nobis plurimum ſatisfacietis. Ad quem etiam adventum *Vos pro noſtro Imperiali officio exhortamur, requirimus, & monemus. Et*

ſuper

Digitized by Google

ſuper his noſtras literas vobis transmittimus, ne poſtea dicere vel allegare ullam ignorantiam valeatis. Nos etiam ut pleniorem cauſam veniendi habeatis per præſentes damus vobis & veſtris plenum *ſalvum conductum* & ſecuritatem. Datum *Laudæ* &c, ut ſupra.

SIGISMUNDI IMPERATORIS
EPISTOLA
ad Carolum VI. Galliæ Regem, Qua ConſtantienſeConcilium denunciavit & ad illud Legatos ejus invitavit.

SIGISMUNDUS DEI gratia &c. Sereniſſimo Principi &c.

REx pacificus pia miſeratione diſpoſuit, ne homo, creaturarum digniſſima, quem de limo terræ formatum ad imaginem & ſimilitudinem ſuam fecit, per abuſum liberi arbitrii laberetur, & labendo à cognitione ſui recederet creatoris: Dum par in parem imperium non haberet, *præſides* ſuo operi ſupereſſe voluit, quorum ducatu vita cujuslibet regeretur, ac ipſorum monitionibus & præceptis inferiores cœteri obedirent. Sicque ſtatuit duo luminaria ſuper terram, majus videlicet atque minus, ut in ipſis univerſalis Eccleſiæ conſiſteret firmamentum, in quibus *Pontificalis auctoritas & Regalis potentia* deſignantur: Una videlicet qua *Spiritualia* & altera qua *corporalia* regerentur.

Ex Goldaſto.

Ad ſubſiſtentiam igitur machinæ *Spiritualis*, beatum Petrum Apoſt. Principem, & in beato Petro *Pontifices* ſucceſſores, ſummus Pontifex in æternum, unigenitus Dei filius Jeſus Chriſtus, qui doctrinam humano tribuit generi ſalutarem, magiſtros eſſe voluit & *Paſtores*. Ad *corporalis* vero compaginis firmamentum, cujus facilis eſt profectò diſtinctio, *Reges & Principes*, Rex Regum & Dominus Dominantium idem ipſe præeſſe voluit Jeſus Chriſtus. Ut illi quidem in executione Pontificalis officii *ſpiritualibus vacando negotiis* proficerent ad ſalutem, & hi ſalubriter *in excellentia Regiæ dignitatis corporalia gubernando* malitiis hominum obviarent: Sicque machina fieret utriusque ſubjecti ſtabilior, dum haberet quodlibet proprium ſervatorem.

Spiritualia à præſidib' Eccleſiaſticis gubernāda, Civilia à Regibus & Principibus dirigenda.

Debitum perfectæ *caritatis*, quæ non quæ ſua ſunt quærit, nimirum expoſcit, ut non ſolum is, qui *contemplationis ſpeculam* aſcendit, ſed oportunitate ſuadente *actionis onera ſupportans, magis neceſſarius* inveniatur. Quia licet ille ſit ſecurior, hic tamen eſt *utilior*, ſibi & aliis commodum afferens & profectum. Licet enim Mariæ ſedentis ſecus pedes Domini otium Marthæ miniſterio præferatur, & quod ſit ſtatus ille tutior, utpote à ſeculari ſtrepitu ſegregatus; *Activus* tamen poteſt *utilior* judicari eſſe, quod ſibi prodeſt & aliis, tribulationes ſuſtinens & preſſuras, per quas virtutes ſuſcipiunt incrementum. Quoniam, ſicut ait Apoſtolus, tribulatio patientiam operatur, patientia probationem, probatio ſpem, ſpes autem non confundit. Et plerumque contingit, quod virtus in infirmitate perficitur.

Genꝰ vita ſpeculativa nō æque neceſſariū quam activa.

Regimen civile utilius.

Sed quia diebus iſtis noviſſimis, in quibus, ſuperexcreſcente malitia in immenſum, *refrigeſcit caritas*, in pleriſque proprius appetitus, qui niti ſemper in vetitum conſuevit, adeo *debachatur* in homine, ut quodam dato quaſi libello repudii, *libertas arbitrii*, qua bonum malumque diſcernitur, *exulet* extra terminos honeſtatis: *Multum oneris multumq; ſollicitudinis nobis incumbit, ut animarum corporumq; periculis caveatur.* Niſi enim malitiis hominum congruis obſtaculis obvietur, deſcenſus eſt profectò labilis ad exceſſus. Et dum per lubricum iter diſcriminis abuſive deſcenditur, facilis (proh dolor) relevatio vix habetur.

Cæſaris officium, cura ſalutis omnium.

Inter profecto curas varias noſtris proceſſibus influentes *ſollicitudo quotidiana*

na

Sigiſmũdi Cæſaris ſollicitudo pro ſalute publica.

na nos excitat, qualiter generali bono *ſtatui totius populi Chriſtiani* multiſarie multisque modis noſtris temporibus *proficere* valeamus. Ut, cum in die illa noviſſima, die ſcilicet diſtricti & tremendi Judicii, diſcuſſio venerit, plenam poſſimus ipſius Dei ſuperfavente clementia de commiſſis nobis talentis, duplicata Domino importando, reddere rationem.

Eccleſiæ emendationem anxie quaſivit Sigiſmundus.

Maximo etenim *deſiderio jamdudum tenebamur, ut diebus noſtris videre poſſemus* unicam Chriſti ſponſam *Catholicam Eccleſiam feliciter reformatam.* Poſtea verò cum ad Imperialia gubernacula fuiſſemus aſſumpti, id *quod erat nobis in deſiderio tranſivit in praceptum:* Cum teneamur Sanctam Matrem Eccleſiam *per imperiale officium* tueri, cujus etiam Canones Sanctorum Patrum nos appellant *Advocatum & defenſorem.*

Sigiſmũdi tractatus cum Imperii Principibus ante Conſt. Conciliũ de Eccleſia reformanda.

Conſiderantes veruntamen, qualiter & *quomodo* ſalubriter id peragere valeamus; Cum Principibus, Eccleſiaſticis & ſecularibus, Ducibus, Comitibus, Baronibus & Proceribus, aliis quoque prudentibus & peritis noſtri & Imperii ſacri fidelibus, prout tantæ rei inſtantia exigebat, *accurato & frequenti tractatu prahabito:* Interea contigit, Nos intellexiſſe, quomodo ſanctiſſimus Dominus noſter Dominus *Johannes Papa XXIII.* venerabile *concilium indixiſſet.* Summo itaque ſtudio curavimus, ne quid negligentiæ poſſet in hoc nobis apud D e um & homines imputari.

Conciliũ Romanũ.

Et ob hanc rem *per literas & nuncios inſtitimus apud* eundem Dominum noſtrum *Papam* pro convocatione *generalis Concilii*, loco habili & tempore congruo deputandis. Qui *noſtris votis annuens*, miſit ad nos Reverendiſſimos in Chriſto Patres, Dominos *Antonium tituli* ſanctæ Cæciliæ *Presbyterum, & Franciſcum* tit. Sanctorum Coſmæ & Damiani *Diaconum*, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ *Cardinales*, Apoſt. Sedis legatos, & Nobilem *Manuelem Chryſoloram*, tradita eisdem in prædictis plena poteſtate. Ipſis verò ad nos pervenientibus, poſt multa nobiſcum habita ſuper his conſilia, tandem *nos* cum eisdem pro *loco concilii* elegimus *civitatem Conſtantiæ*, Provinciæ Moguntinenſis. *Quem locum nos eisdem nominavimus* tanquam idoneum tutum & communem omnibus nationibus ad concilium venturis. Et in quo Deo favente curabimus perſonaliter intereſſe, & omni modo poſſe *ſecundum Noſtrum imperiale officium* tueri omnes cujuscunque ſtatus, ad concilium venire, ibi ſtare & recedere pro ſua voluntate. Et inſuper *Nos* cum prædictis legatis & nunciis ad initiandum præfatum concilium aſſignavimus *tempus* unius anni, incipiendo *die I. menſis Novembris* nunc inſtantis.

Expedit quippe, ut univerſi & ſinguli ſollicitudine non pigri, ſervente ſpiritu Domino ſervientes in vinea Domini Sabaoth, in qua ex denario divino & labore convenimus, irrefragabiliter operemur *extirpandis vitiorum ſpinis & peccatorum tr:bulis*, quæ ſuperficiem ejus obumbraſſe videntur, nec non *plantandis virtutum germinibus*, in quibus Dominus delectatur, totis affectibus intendendo illuſtrare.

Invitatus Rex Galliæ ad Cõſtantienſe Conciliũ.

Illuſtrem itaque Serenitatem Veſtram *ex Imperiali officio* ad tam ſuave & dulciſſimum convivium fraternè l. caritativè invitamus & requirimus. Et hortamur in Domino, ut pro Religione Catholica, quam Deo debetis, *ad* cujus *divinæ Religionis exaltationem & ſtatum inſtitutum eſt pramiſſum Concilium*, velitis in præfato concilio tempore præſcripto, ſi commode poteſtis, per Vos, vel ſi commoditas perſonalis non patietur, ſaltem per Veſtros ſolemnes *Ambaſiatores* intereſſe, atque cum effectu diſponere & curare, ut Prælati, Doctores, & Magiſtri & viri Eccleſiaſtici, religioſi & ſeculares, qui ſunt in veſtro Regno & territorio, veniant ad hujusmodi concilium tempore conſtituto.

Ubi dum tantorum Regum, Præſulum & Principum, quos unitas fidei Orthodoxæ connectit, fuerit honorabili congregatione *concilium* ipſum ex comitiva ſuſfultum, ut in ejus nomine, cujus ſpiritus ubi vult ſpirat, collecta Eccleſia, *poſt reparationem, ordinationem, reformationem & ſtabilitatem ſacroſanctæ Ma-*

tris

Digitized by Google

tris & univerſalis Eccleſiæ, ac pacem & quietem populi Chriſtiani, ſicut caſti conſilii ſeminator Altiſſimus infuſionem ſuæ gratiæ, adminiſtrabit: Agetur communi conſilio etiam de ſedando vetuſtiſſimo antiqua & antiquata peſte *diſſidio*, quô univerſalis Eccleſiæ unitatem *Orientalis* ſeu *Græcorum* diſſenſio damnabiliter ſecuit. Ut in domum Domini individuam ſponſa unica, in unitate orthodoxæ collectionis & intemeratæ fidei puritate (utinam noſtris temporibus cœlitus infundatur hæc gratia) *per providam reintegrationem reducatur:* Et lucis cœleſtis illuminatione, quæ det lumen in revelationem gentium, inveniatur *proviſio*, & ejuſdem *approbatione Concilii* roboretur. *Græca cũ Romana Eccleſia redunienda.*

Per cujus *ſalutiferam executionem*, virtus altiſſimi, *fugatis erroribus*, *roborata fide, ad tramitem veritatis reductis errantibus*, *redintegrata ejuſdem fidei unitate*, *extirpatis vitiis, virtutibusq; plantatis, correctis exceſſibus*, *moribus reformatis*, *repreſſis oppreſſionibus, libertate ſolida ſtabilitate munita, recuperatis deperditis, & ejuſdem Eccleſiæ ſtatu proſpero recuperato*, occupata reſtituat, vaſtata reſtauret, & reſtaurata conſervet. Viamque reperiat idem ipſe qui novit, & facultatem tribuat ipſe qui poteſt, ut ſic in præmiſſis juxta *intenſum animi noſtri deſiderium* ſubminiſtretur ſalubriter, ut idem verus ejuſdem univerſalis ſponſus Eccleſiæ ipſam dilectam ſuam, *purgatam maculis, ornatam virtutum monilibus*, ac ſpecioſam unam ſemper habeat cum unico ſponſo vero & formoſam, quam in dilecta tabernacula ſua *virtutum* bonus Paſtor qui animam ſuam pro ſuis poſuit ovibus, non habentem maculam neque rugam, in veſtitu deaurato, circumdatam veritate, introducat, ad ſui nominis laudem & gloriam, animarum profectum, robur fidei, ſanctæ Matris & univerſalis Eccleſiæ exaltationem, ac pacem plebis Chriſtianæ &c. *Spes ex Cõſtantienſi Concilio.*

JOHANNIS XXIII. Papæ Bulla,
qua Conſtantienſe Concilium indixit & omnes ad illud convocavit.

Johannes Epiſcopus Servus Servorum Dei, ad futuram memoriam.

AD *pacem*, & exaltationem Eccleſiæ, & *tranquillitatem Chriſtiani populi*, prompto corde, & efficaci deſiderio intendentes, ea libenter ordinamus, & quærimus, per quæ hujusmodi *pax & exaltatio tranquillitatis* merito valeat promoveri. Dudum ſiquidem felicis recordationis *Alexander Papa V.* anteceſſor noſter, *in ſacro generali Piſano Concilio* tunc præſidens, ex quibusdam magnis & arduis cauſis eundem moventibus, ipſo approbante Concilio, inter cœtera *decrevit, iterum generale Concilium* ex tunc ad terminum, per ſe, vel ſucceſſorem ſuum, in loco, de quo ſibi, vel eidem ſucceſſori videretur, fore *ſolenniter convocandum.* Idemque prædeceſſor, *ea quæ circa reformationem Eccleſiæ expedienda reſtabant*, pro tunc ſuſpendit, ipſumque Concilium, usque ad *tempus triennii* præfatum, *continuandum* ſtatuit, & prorogavit.

Poſtmodum vero ipſo Alexandro Prædeceſſore noſtro (ſicut Deo placuit) vita functo, nobisque divina favente clementia ad apicem ſummi Apoſtolatus aſſumptis, dum *tempus triennii* ejuſdem jam advenerat, & nos per veſtigia ejuſdem Prædeceſſoris incedere, & ordinationem præfatam ab eo in Concilio (ut præfertur) factam, puro corde, & recta voluntate adimplere properaremus, quibusdam rationibus tum expreſſis, animum noſtrum moventibus, *Concilium* hujusmodi *in Romana urbe* (quæ paulo ante de manibus hoſtium recuperata, præſentiam noſtram pro ipſius conſervatione plurimum flagitabat) debito tempore *convocavimus.*

Verum quia veniente poſtea tempore conſtituto. Prælati & cœteri, qui hujusmodi Concilio intereſſe debebant, *nequaquam in tanto numero convenerunt*, quan-

quantum rerum agendarum pondus, & magnitudo requirere videbatur: Nos poſt alias prorogationes per nos factas, tandem *Concilium* ipſum ad menſem Decembris nunc præſentem, ſolenniter prorogavimus, ac *celebrandum ſtatuimus. Locum* autem infra certum tempus reliquimus declarandum, ut interim ſuper eo maturius conſuleremus.

Poſt hæc vero, infra dictum tempus nondum elapſum, per *literas* chariſſimi in Chriſto filii noſtri *Sigismundi* electi in *Regem Romanorum*, *& Hungariæ Regis* illuſtris, *inſtantisſime requiſiti*, *ut non properaremus in declaratione hujusmodi loci pro Concilio faciendo*, ſed tam in declaratione *loci* prædicti, quam etiam in *tempore* dicti Concilii celebrandi ſuperſedere vellemus, donec ipſe nuncios ſuos ſuper hoc inſtructos ad noſtram præſentiam deſtinaret: Nos *votis* ejusdem *Regis*, quæ ex zelo devotionis & puritatis fidei emanare conſpiciebamus, *annuentes*, adventum præfatorum Nunciorum, de venerabilium Fratrum noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Crrdinalium & Prælatorum, qui Romæ in generali Conſiſtorio ad hoc vocati fuerunt, voluntate, conſilio & aſſenſu duximus expectandum.

Deinde cum poſt Romanæ Urbis miſerabilem caſum, ad nos tunc apud *Florentiam* exiſtentes ejusdem *Regis nuncii acceſſiſſent*, & ex parte ejusdem Regis multa nobis circa materiam ſuggeſſiſſent, eorum auditis relatibus, pro pleniori expeditione, dilectos filios noſtros, *Antonium* tituli ſanctæ Ceciliæ Presbyterum, & *Franciſcum* tituli Sanctorum Coſmæ & Damiani, Diaconum, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ *Cardinales*, cum plena poteſtate ſuper hujusmodi electione loci, & *deputatione temporis*, ac ſimul cum eis dilectum filium noſtrum, nobilem virum *Manuelem Chryſoloram*, *Militem Conſtantinopolitanum*, ad præſentiam ejusdem Regis transmiſimus. Qui ad eum venientes tandem *de ipſius Regis conſilio* & aſſenſu, *civitatem Conſtantienſem*, Provinciæ Moguntinenſis, pro *loco* hujusmodi *Concilii* celebrandi, *concorditer elegerunt*, ac *tempus* ad initiandum hujusmodi Concilium ſtatuerunt, diem *primum menſis Novembris* proxime venturi.

Deinde vero nos, qui pro quibusdam arduis & magnis negotiis, *cum eodem Rege*, juxta noſtrum & ipſius deſiderium *perſonaliter convenientes*, certificati ab eo de *habilitate*, *capacitate*, *& ſecuritate Civitatis Conſtantiæ* antedictæ, quam ſecuritatem ipſe Rex ſe præſtiturum & in ipſo Concilio perſonaliter affuturum pollicetur: Volentes & ab intimis cupientes, ut præfata celebratio Concilii ſalubriter impleatur & optatum conſequatur effectum, hujusmodi *electionem loci & temporis* (ut præfertur) factam, autoritate Apoſtolica tenore præſentium de eorundem fratrum noſtrorum conſilio & aſſenſu ratificamus, ac ei Apoſtolici roboris adjicimus firmitatem, præfatumque Concilium in civitate prædicta *Conſtantienſi*, *die prima menſis Novembris* proxime venturi initiandum, & autore Domino exinde celebrandum, eadem autoritate & conſenſu, harum ſerie ſtatuimus, pronunciamus & decernimus: Venerabiles fratres noſtros, Patriarchas, ArchiEpiſcopos, Epiſcopos, & dilectos filios, Electos, Abbates, & cæteros Eccleſiarum & Monaſteriorum Prælatos requirentes, hortantes, & monentes, ac in virtute præſtiti juramenti & ſanctæ obedientiæ, eisdem mandantes, quatenus *perſonaliter*, nec non chariſſimos in Chriſto Reges & nobiles viros, Duces, Principes, Marchiones, & alios, qui hujusmodi Concilio intereſſe debent, vel qui prodeſſe poſſunt quoquomodo, per viſcera charitatis Domini noſtri Jesu Chriſti invitantes, & exhortantes, quatenus pro pace Eccleſiæ, & omnium Chriſtianorum, etiam *perſonaliter*, vel ſi perſonaliter non poſſint, *per ſolennes oratores*, congruo tempore Concilio dicto debeant intereſſe. Ut ſic congregata fidelium multitudine copioſa, ea *quæ in eodem Concilio agenda* incumbunt, Deo autore & adjutore ſalubriter ordinentur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ ratificationis, approbationis, confirmationis, pronunciationis & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Siquis autem hoc attentare præſumſerit, indignationem omnipotentis Dei ſe noverit incurſurum. Datum *Laudæ, V. Idus Decembris*, Pontificatus noſtri anno quarto.

Tom.

TOMI VI. PARS II.

De AUTORITATE CONSTANTIENSIS CONCILII EX DECRETORUM EJUS VIRTUTE, PONDERE, ATQUE VALORE.

INvitatus *Papa Johannes* à Cæſare Sigiſmundo ad Concilium, comparuit. Neque de Concilii congregati autoritate ullum ſubnatum in principio dubium. Donec *Johannes Papa*, animadverſa Concilii de ſe ſententiâ, qui Papatu cedere cogeretur, fugâ, variisque artibus Concilium diſſolvere annifus, autoritatemque ejus ſe abſente infringere, & irritam ac inanem declarare conatus, quando Cardinalibus & Curialibus ſuis Concilio intereſſe interdixit, & ad ſe pellexit. Quas inſidias *Cæſar* pro ſuâ prudentiâ ſine mora eluſit, quando altero ſtatim à fuga Papali die Concilio animum addidit, non loco cedere ſuaſit, quin in ſalutari propoſito perſeverare rogavit. Quod & factum, teſtibus *Actis, ſupr. Tom. IV.*

Quapropter primis ſtatim à fuga Papæ publicis Seſſionibus *Concilii dignitas* defenſa, ejusque *integritas* contra omnes Johannis Papæ ſociorumque inſultus & inſidias roborata.

Eaque tempeſtate Concilii Patres Conciliorum autoritatem atque *jura* in Congregationibus nationum ſerio urgere atque defendere, quin & ſcriptis variis editis ſtatuminare.

Cujus argumenti fuit Oratio Gersonis, die XXIII. Martii A. 1415. Conſtantiæ ſolenniter habita, antequam Legati è Concilio ad fugitivum Papam Johannem migrarent; Qua *Concilii autoritatem* ſtrenue propugnavit. Adeo quidem aperte & ſine fuco, ut, cum ex legatis hoc reſciſceret Papa, hic vehementer indignaretur, Concilii dignitatem atque poteſtatem ſuæ autoritati longe præferri. Dedimus luculentum hunc *Sermonem ſupr. Tom. II. Parte XI. f. 265. ſeqq.*

Similiter PARISIENSIS ACADEMIÆ LEGATI communi nomine gravibus admodum PROPOSITIONIBUS, CONCILII AUTORITATEM illo tempore *Conſtantia* muniverunt, quando Johanni Papæ jus Concilium diſſolvendi prorſus negarunt, eum ad Concilium vocari ac citari poſſe aſſeruerunt, Papæ Concilium diſſoluturo minime obediendum edixerunt, Concilium denique per ſe ſine Papa jus proponendi, tractandi, deliberandi ac concludendi habere, & de bonis Eccleſiaſticis diſponere poſſe, aperte pronunciarunt. Quas *Propoſitiones* ex *MSCto Vindobonenſi* exhibuimus *ſupr. Tom. II. Parte XI. cap. II. f. 273.*

Eadem tempeſtate *Conſtantia* Concilio oblatæ novæ PARISIENSIUM in Concilio Legatorum CONCLUSIONES De ECCLESIÆ & CONCILII potiori quam PAPÆ AUTORITATE ac DIGNITATE. Quæ cum aliquibus nimium viderentur derogare Papali dignitati, qualem ſententiam illa ætas vix ac ne vix quidem ferre ſuſtinebat, Concilii calculum omni ex parte impetrare non potuerunt. Suffecerit pervidiſſe, quid *Pariſienſes* illo tempore in publico Eccleſiæ conſpectu, coram Concilio, his de rebus aperto ore pronunciarint. Legere licebit ſupra *Tom. II. Parte XI. Cap. III. f. 275. ſeqq.*

Deinceps in Concilio mota eſt quæſtio: *An Papa Johannes ejusdemq; Cardinales tractatibus Concilii intereſſe poſſent, ſi quando de illorum ageretur Reformatione.* Quæ controverſia ultro citroque acriter ventilata varios peperit *libellos:* Quibus non ſolùm *Concilii patres* concilium Papæ & Cardinalibus in illis caſibus anteponerent, & Papam ac Cardinales ſub Concilio collocarent, ſed & *Cardinales* par jus Concilio & Papæ cum Cardinalibus in Reformatorios tractatus tribuerent.

Digitized by Google

Illis itaque *Diſputationibus* Concilii & Papæ autoritas variis argumentis pertentata & vel impugnata vel defenſa.

Videri laudati libelli poterunt ſupra *Tom. II. Parte XIII. Cap. II. f. 286.* & ſeqq. Ubi cum CARDINALIUM CONCLUSIONES, præſente Cæſare Sigismundo concilio oblatæ, tum CONCILII RESPONSIO comparent.

JOHANNES PATRIARCHA ANTIOCHENUS, Papæ fugitivo patrocinari quodammodo viſus, Quæſtionem eandem, UTRUM PAPA CATHOLICUS CONCILIO GENERALI SUBJICIATUR, peculiari ſcripto Conſtantiæ ventilare anniſus, qui in gratiam Papæ Johannis in fuga occupati Concilio Papam præferret. Stitimus ſupra *Tom. II. Parte XIII. Cap. III. p. 296.*

Reprehenſus autem Patriarcha eo nomine à Cardinali *Petro de Alliaco*, non ſe illa aſſerendi ſed diſputandi animo propoſuiſſe affirmavit. Indeque Cardinalis Cameracenſis laudatum Patriarchæ libellum publice in Concilio refutare non dubitavit, uti conſtabit ex ſequenti ejus Opere.

Inter hæc, proxime à fuga Papæ, prima nimirum abinde Seſſione, ſolennibus decretis, abſente & vel invito Pontifice, *Concilium confirmatum*, roboratum atque ſtatuminatum. Proindque *autoritas* illius, citra Pontificis præſentiam, quin citra illius ſententiam, *conſervata* atque *declarata*.

Ulterius mox progreſſa Synodus, nationum voluntate atque nutu conſtituerat *Seſſione* ſecunda à fuga Papæ, quæ in Concilio erat *quarta*, Conſtantienſis & aliorum quorumcunque Conciliorum generalium jura, poteſtatem atque autoritatem luculentius definire. Quo fine jus Concilii Conſtantienſis & cujuscunque alterius in Pontifices æque atque univerſum Eccleſiæ corpus emendandum & reformandum, quin & reluctantem Pontificem coërcendum, determinaverat. Inque eo jam erat, ut in ſolenni conſeſſu decreta hanc in rem compoſita prælegi curaret. Verum in ipſo theatro, inque ipſo actu, quando *Cardinalis Zabarella* ex officio decreta prælegit, ex improviſo, nemine prævidente, ex Cardinalium conſilio, filum decretorum rupit, eaque ex decretis verba ſciens ac volens prætermiſit, quæ jus Concilii in Pontificem corrigendum enunciarent. Quod pluribus fuit demonſtratum *ſupr. Tomo IV. ad Seſſionem IV. & V.* Idque *Zabarellianum* Decreta Concilii caſtrandi *negotium* tantopere Concilio diſplicuit, ut mox à Seſſione confluerent Nationes, de facinore Cardinalis querulæ. Neque *publicis ſcriptis* damnare atque *execrari* deſtiterunt Patres hoc *Zabarellæ facinus*, ad nutum Cardinalium perpetratum. Cujus luculentum eſt exemplum, quod dedimus *Tomo II. Parte XII. f. 280. & ſeqq.* Exprobrare quoque Cardinalibus hoc factum non intermiſit Concilium in peculiaribus congregationibus, hac de re proxime à Seſſione IV. inſtitutis. Quæ omnia abunde conſtant ex *Actorum & Decretorum Corpore, Tomo IV.* Animoque ſumpto, cum irritam illam Seſſionem iſta ex parte intelligeret Synodus, nova *Seſſione Vta*, decreta ſuperiora repetere, reſtituere atque ſupplere decrevit. Et ne Zabarella, vel Cardinalium alter, quibus prælegere datum aliàs erat, denuo eadem vel alia verba tranſiliret, tenoremque decretorum in ipſa prælectione corrumperet, hoc legendi publicandique officium extra Cardinalium Collegium alii commiſſum. Quo pacto integra tandem omnia recitata atque promulgata.

Quæ *hiſtoriæ momenta* curatius *ex MSCtis antiquis Codicibus* obſervata, diras inter Gallos & Italos hoc præſertim ſeculo & noviſſime quidem motas lites, de Seſſionis IV. decretis, facili component negotio. Neque adeo ulla ſupereſt cauſa, quare litem illam noſtram faciamus, quæ finem habet, ſi Actorum ſeries diſtincte ſpectetur. Nihil proinde nobis rei cum illuſtribus viris, *Maimburgio, Schelſtrateno, Natali Alexandro*, aliisque, qui de Seſſione IV. promulgatis Decretis acerbe diſputarunt.

Neque juvat volumina eorum hac de quæſtione contexta hic recenſere. Certum eſt, nationes in Decretorum illorum lectionem atque promulgationem

Digitized by Google

nem conſenſiſſe, à quarum conſenſu atque voluntate decretorum ſententia vis atque robur proficiſcebantur.

Certũ etiam, Cardinales brevi ante conſeſſũ iſthæc Concilii decreta vidiſſe & legiſſe, ſed & conſtituiſſe, affectu in Papam Johannem ductos, diſſentire, ut liceret.

Neq; ullum dubium, MSCtorum antiquiſſimorum fide, Cardinalem Zabarellam prælegendo decreta iſthæc palam in publico conſeſſu mutilaſſe, quando nonnulla potioraque verba omiſit.

Extra controverſiam quoque poſitum, Concilium ægerrime hunc *ſaltum Zabarellianum* tuliſſe, decreviſſeque, proxime in publica nova Seſſione *Zabarellianam* illam *lacunam* iterum ſupplere & inviſam illam ſciſſuram reſarcire. Quod & factum.

Atque ita *Galli atq; Itali* certa ratione facile conſpirabunt, ut utrisque posſit indulgeri quod aſſerunt, ſine veritatis injuria.

Galli verba ex decretis Seſſionis quartæ omiſſa eſſe, bene negant, ſcil. ante conſeſſum publicum, & ex ſententia Nationum. Tamdiu enim integra erant. Quin & in ipſa Seſſione, ſcil. ex voluntate Synodi vel Nationum, eſſe mutilata jure pernegant. Cum id fieret invita Synodo, idque vehementer improbante. Neque enim conſciis nationibus id factum, ſed refragantibus ac improbantibus.

Itali quoque recte affirmant, Seſſione quarta verba quædam ex decretis eſſe omiſſa, de facto, Zabarella diſſimulante ac omittente.

Galli proinde non fallent, inquientes, Seſſionis IV. decreta *fuiſſe integra*, ſcil. ex ſententia, mente, voluntate, ſcopo, & fine Nationum, totiusvè Synodi, quæ integra omnia prælegi optabant & expectabant, neque in mutilationem ullo modo conſenſerunt.

Itali vere quoque dixerint: Seſſionis IV. decreta *non eſſe integra*, ſi *factum* ſpectetur, cum fuerint præter ſpem atque Concilii opinionem mutilata.

De *fine & ſcopo Nationum*, quod integra prælegi per Zabarellam debuerint, *Itali* non diſputabunt, quin dabunt facile.

De *facto* Zabarellæ, *Galli* ex fide dignis MSCtis, à nobis Tomo IV. allegatis, veritatem ſponte agnoſcent, neque refragabuntur; Cum illud nihil deroget decretis eorumque dignitati, ſed vim potius decretis illatam arguat, quam Synodus publicis mox ſcriptis repetitisque ac reſarcitis iiſdem decretis abunde ulta.

Quod ſi forte Galli in Codicibus ſuis MSCtis Actorum Concilii, vel aliquibus vel plerisque, repererint in ſerie Decretorum Seſſionis IV. ſcripta verba integra, quæ tamen non prælecta: Detur, dummodo ſint autentica, cum inſpicere non contigerit. Fieri namque potuit, ut Notarii Galli, qui in Concilio Acta & decreta conſignabant, pro intentione Nationum integra omnia in hujus Seſſionis decretis exprimerent, prout prælegi debuiſſent, ac prout integra in manibus fuerant Zabarellæ: Prout etiam in congregationibus Nationum pridie viderant atque legerant integra. Cum præ ceteris Galli indigniſſime ferrent, decreta iſthæc per Zabarellam caſtrari, uti ex *Tomo IV.* liquet.

In *Gallorum* itaque *MSCtis* verba comparebunt, ut fuerunt *ſcripta* ac prælegi debuerant, pleneque erant manibus Zabarellæ oblata.

In *Italorum MSCtis* verba extabunt, ut ſunt *prælecta*. Quibuscum conſpirant *Codices Germanorum MSCti.* Quorum *permulti* in noſtras venerunt manus. In quibus non quid fieri debuerat, vel & *ſcriptum* fuerat, ſed quid factum & quid re ipſa *prælectum*, pro rerum geſtarum indole ac fide conſignatum.

Supervacanea igitur iſthæc etſi acerba & ſangvine plena Diſputatio Gallorum atque Italorum, qui de pauculis Seſſionis IV. verbis longa volumina contexuere: Dummodo utrorumque mens plene planeque explicetur, ut penes utramque partem diverſa ratione ſtet veritas & fides.

Neque verò autoritatem decretorum, Seſſione IV. mutilatorum, minuit, quod haud integra ſint prælecta. Siquidem invito & reluctante indignanteque

Digitized by Google

Concilio illa contigit mutilatio, quam Concilium improbavit ac damnavit. Proindeque novâ proximâ Seſſione ſine mora univerſa reſtituit ac redintegravit.

Superflua proinde lis de Seſſionis IV. decretis. Cum illa Seſſio ex fatis iniquis, factoque Zabarellæ, per ſe veluti evanuerit, ac, quaſi expiraſſet, per novam ſequentem Quintam integriorem ac pleniorem regenita ac reſuſcitata fuerit. Ut abunde ſufficiat, Decreta Concilii, ſi non Quartâ, Quintâ certe Seſſione extare plena, incorrupta, immaculata atque perfecta. Quinta namque Seſſio in locum Quartæ ob fata iſthæc inexpectata ſucceſſit. Tantoque nitidior quartæ ſeſſionis facies effulſit in quinta, quanto ferventius in eiſdem decretis emaculandis, expoliendis, perpurgandis, ornandis atque perficiendis omnis Concilii opera in Seſſione quinta confluxit. Ut integra quinta referat ideam quartæ, qualis exiſtere debuiſſet, ni labefactata fuiſſet. Pulchrior adeoque quinta utique compenſabit labem quartæ.

Miſſa ergo lite de Seſſione IV. quin umbrâ potius Seſſionis IV. quæ luce Seſſionis Vtæ eſt dispuncta, res omnis redit in Quintam Seſſionem.

De hujus ergo Quintæ Seſſionis Decretis, nova poſtremo ſuborta controverſia: *Utrum & hæc Seſſionis Quinta integra plena atque perfecta decreta, plenam atque intemeratam habeant autoritatem?*

Noſtrum hic non eſt & hanc diſcutere quæſtionem, qui non niſi hiſtoriam pertexímus. Sane *in ipſo Concilio* his decretis eorumque fide nixi deinceps Concilii Patres, in rebus quibuſcunque arduis atque difficilibus. Virtute illius Seſſionis Johannes Papa examen meruit in Concilio publicum, quoad totum vitæ ambitum. Illius Seſſionis pondere preſſus, ejuſdem vinculis conſtrictus, in carcerem conceſſit. Similique fato, eodemque jure, Benedictus XII. Papa in Concilio excommunicatus & exautoratus. Nec non Gregorius XII. ex Papa Cardinalis factus.

Ad hujus Seſſionis argumenta publice magno verborum apparatu provocavit, tanquam irrefragabilia, ſummaque autoritate munita, *Gerſon*, haud longe à principio Concilii, in *Oratione propemptica*, quando Cæſar è Concilio in Hiſpaniam pro Papa Benedicto debellando emigrabat. V. ſup. *Tom. II. Parte XVII. f.* 475. Eandem machinam eademque tela ex Seſſionis Vtæ pharetra petita vibravit in variis Conciliaribus ſcriptis, & ſub finem Concilii, in Bavariam dilapſus, in *Apologetico* ſuo.

Longius hic *à fine Concilii* expatiari animus non eſt. Alioquin hoc Volumen non caperet, quæ de Autoritate Conſtantienſis Concilii, vel ſpeciatim Decretorum Seſſionis Quintæ, quin & Seſſionis XL. & præ aliis, quod incipit, *Frequens Conciliorum celebratio*, tempore Senenſis & Baſilienſis Concilii magno molimine propoſuerunt Eccleſiæ antiſtites, Cardinales, Epiſcopi, Doctores, aliique viri eruditi. Si cui tamen volupe fuerit in hæc velut per tranſeanam inſpicere, conſulat *Appendicem hujus Tomi.*

Subortæ poſtmodum in ipſo Conſtantienſis Concilii fermento novæ ſubinde quæſtiones, quæ Concilii autoritatem attingerent, diris autem ac longis motibus atque concertationibus non carerent.

In quibus erat *De jure novum eligendi Pontificem*, illudne Concilio & Nationibus, an illis ſolis, an Cardinalium Collegio junctis, an Cardinalibus duntaxat competeret. De qua controverſia quamdiu & quantis utrinq; adhibitis machinis ſit diſputatum in Concilio, *Corpus Actorum* luculentiſſime docebit *Tom. IV.* à fine præſertim Anni XVI. uſque ad novi Pontificis Martini V. electionem, per Concilii Nationes Cardinalibus ſociatas inſtructam, ſub finem Anni XVII.

De his igitur ſimilibusque Concilii dignitatem concernentibus ſcrupulis, *Conſtantiæ*, in ipſo Concilii theatro palam ſtitit Opus celebre, d. 1. Octobr. A. 1416. *in templo S. Stephani* publice prælectum atque publicatum, Petrus De Alliaco, Cameracensis Cardinalis. Inventâ eodem ſeculo typographiâ, typis mox

mox excuſum hoc Alliacenum monumentum, aſt ſine loco, ſine conſule & die, quin & ſine fronte aut titulo, quemadmodum prima illa ætate typographis non erat inſolens. In fine nihilominus hic autoris indiculus attextus: *Explicit quidam tractatus Petri de Alliaco, de poteſtate Papæ & autoritate Cardinalium, factus per eum in Concilio Conſtantienſi poſt depoſitionem Johannis Papæ viceſimi tertii.*

Nos ex præclaris & antiquis dabimus *MSCtis*, hoc in *Vindob.* charactere: *Tractatus de Eccleſiaſtica poteſtate, editus per Dominum Cardinalem Cameracenſem in ſacro Concilio Conſtantienſi Anno &c.* 1416.

PETRI DE ALLIACO
Cardinalis Cameracenſis
tractatus
DE ECCLESIASTICA POTESTATE
Sive
Conſtantienſis Concilii autoritate & Fatis.
In Conſtantienſi Concilio ſcriptus,

& A. 1416. *d.* 1. *Octobr.*

In Eccleſia S. Pauli ſolenniter ibidem prælectus ac publicatus.

Ex *antiquisſimis Codicibus MSCtis*

CÆSAREO VINDOBONENSI, *Parte IV. Act. C. C. f.* 211. *&* HELMSTADIENSI.

Præfatio Cardinalis.

In MSC. Vind. & Helmſt.

Chriſti nomine invocato, cui data eſt ipſo teſte omnis poteſtas in cœlo & in terra, *Matthæi ultimo: De Eccleſiaſtica poteſtate ab eo derivata* tractatum hunc brevem aggredior, exordium faciens à verbo Apoſtoli, *ad Tit. I.* Ubi docens qualem oporteat eſſe *Epiſcopum*, inter cætera admonet, *ut potens ſit exhortari in doctrina ſana, & eos, qui contradicunt, arguere.* Quibus verbis exprimit, *duo* eſſe *opera Catholici Doctoris:* Primum, *ſanam doctrinam prædicare*, quod eſt exhortari in doctrina ſana. Secundum, *falſam doctrinam reprobare*, quod eſt, eos, qui contradicunt, arguere. Hæc ſunt ſecundum Ariſtotelem *duo ſapientis opera:* Primum, *non mentiri* de quibus novit. Secundum, *mentientem manifeſtare poſſe.*

Hac igitur conſideratione permotus ego *Petrus, Sancta Romana Eccleſiæ Cardinalis, Cameracenſis* vulgariter nuncupatus, minimus *ſacræ Theologiæ Profeſſor*, conſiderans, & non ſine cordis amaritudine recogitans, nonnullos, *in gravem hujus Concilii Conſtantienſis injuriam*, plurimos, quandoque in ſermonibus, quandoque in aliis actibus, errores ſeminare: Adverſus quos cum dixiſſet Apoſtolus: *Et eos, qui contradicunt, arguere*, cauſam ſubjunxit: *Sunt enim multi inobedientes, vaniloqui & ſeductores:* Propoſui *ad honorem hujus ſacri concilii* aliquas *veritates catholicas* ſtabilire, & etiam errores plurimos confutare.

Et ut hoc ſalubriter fieri valeat, Chriſtum ſupplex exoro, ut ſuâ ſtabilitus gratia potens ſim, juxta verbum Apoſtoli, *exhortari in doctrina ſana, & eos, qui contradicunt, arguere.*

In quo quidem verbo conſiderandum nobis eſt, quod notanter dicit Apoſtolus: *In doctrina ſana.* Quia non ſufficit, Doctorem Theologum exhortari in qualibet, ſeu quantumlibet *vera doctrina*, niſi & ipſa ſit *doctrina ſana*, id eſt, ad ſanitatem animæ ſpiritualem ſive ad virtutem & ſalutem ædificativa. Qualis eſt *doctrina Scripturæ ſacræ*, in qua ſuper omnem aliam doctrinam ſingulariter conſiſtit vitæ ſpiritualis virtus, & ſalutaris ſanitas animæ. Propterea dicitur ipſa *liber vitæ, Eccleſiaſtici XXIV.* Et de Doctoribus ejus ſcribitur: *Multitudo autem ſapientum ſanitas orbis terrarum, Sap. VI.*

Ubi diligenter notandum eſt, quod ſicut ſanitas corporis conſiſtit in quadam

dam proportione media inter extremas qualitates contrarias, ſic *virtus moralis*, quæ magna pars eſt ſanitatis animæ, ſecundum Philoſophum, *II. Ethicor.* conſiſtit in medio, ſcilicet, inter duo extrema vitia contraria. Et quodammodo proportionaliter doctrina Scripturæ ſacræ, in qua complementum eſt totius ſanitatis ſpiritualis, conſiſtit quaſi media inter errores plurimos, & ſæpe inter errores contrarios. Nam plurimum contingit, quod volentes vitare errorem aliquem, periculoſius in errorem contrarium dilabuntur, inter quos duos errores *doctrina ſana* in medio conſiſtit.

Sic enim *in libro de duabus naturis & una perſona Chriſti* oſtenditur, quod fides medium tenet inter duos errores contrarios, *Neſtorii* ſcil. & *Eutychis*.

Conſimili modo *circa Eccleſiaſticam poteſtatem* medium docet veritas Catholica inter duos errores. Nam error *Waldenſium* fuit, quod ſucceſſoribus Apoſtolorum, ſive *Papæ & Prælatis Eccleſiaſticis repugnet dominium in temporalibus, nec eis liceat habere divitias temporales*. Unde Eccleſiam Dei & ſucceſſores Apoſtolorum, & veros Prælatos Eccleſiæ duraſſe dicunt tantum usque ad Sylveſtrum. A quo, donatione facta Eccleſiæ per Conſtantinum Imperatorem, dicunt incepiſſe *Romanam Eccleſiam*, quæ modo eſt, quæ ſecundum ipſos non eſt Dei Eccleſia ſed jam defuiſſe dicunt, niſi in quantum in ipſis eſt continuata, vel per ipſos reparata. Ad quod inducunt autoritates Evangelii, quæ ſuadent conſilium Evangelicæ paupertatis. Ex quibus quaſi de *conſilio* volentes facere *præceptum*, dicunt, *Eccleſiæ Prælatos*, Apoſtolorum ſucceſſores, *non debere in temporalibus divitiis habere dominium*. Et hunc antiquum errorem noviter reſuſcitare niſi ſunt duo pernitioſi hæretici, *Johannes Wicleff* in Anglia, & ejus diſcipulus *Johannes Huſs* in Bohemia, noviſſime in hoc ſacro concilio condemnati.

Waldenſium ſententia de bonis clericorum.

Alius vero error fuit *Herodianorum*. Herodes enim audiens Chriſtum Regem natum, credidit, ipſum Regem eſſe terrenum. Ex quo derivari videtur *error* quorundam, qui in tantum ad oppoſitum prædicti erroris Waldenſium declinant, ut aſſerere præſumant, *Papam*, in quantum eſt loco Chriſti in terris, ab ipſo immediate *habere primariam autoritatem, dominium & jurisdictionem in temporalibus bonis*, non ſolum Eccleſiæ donatis, vel alias juſte acquiſitis, ſed *etiam Principibus ſecularibus ſubjectis*. Licet dicant, quod Papa in his non habet executionem immediatam, niſi in quibusdam caſibus, notatis *Extrav. Qui filii ſunt legitimi, cap. Per venerabilem*.

Inter hos autem duos errores contrarios veritas Catholica medium tenet. Videlicet, quod *Papæ & Prælatis Eccleſiæ non repugnet habere* dominium in temporalibus & jurisdictionem: Contra primum errorem. Nec tamen eis debetur, per ſe ratione ſtatus ſui, in quantum ſunt vicarii Chriſti, & Apoſtolorum ſucceſſores: Contra ſecundum errorem. Sed eis convenire poteſt habere talia, *ſi eis ex devotione collata fuerint*, vel aliunde juſto titulo acquiſiverint.

Sic conſimiliter *in hoc ſacro concilio* errores contrarii *circa Eccleſiaſticam poteſtatem* & à nonnullis periculoſe ſeminati ſunt.

Inter cæteros errores *quidam Papæ Romanæ Eccleſiæ autoritatem* taliter *extulerunt*, ut poteſtatem generalis concilii enervarent: Alii verò e contra, ſicut plenius inferius apparebit.

Ideo inter hos alioſque errores contrarios *medium* veritatis catholicæ tenere cupiens, hoc opus aggredi Chriſto auxiliante decrevi. Hujus autem tractatus *tres erunt partes*. *Prima* de primæva origine Eccleſiaſticæ poteſtatis. *Secunda*, de jure miniſtrorum Eccleſiæ, quod habent in Eccleſiaſticis bonis. *Tertia*, de papalis poteſtatis plenitudine, & an ſubſit judicio concilii generalis.

Prima pars continebit *quatuor capitula*. *Primum* duodecim præmittit concluſiones fundamentales. *Secundum* ad eas inducit juris humani allegationes. *Tertium* circa ſtatum hierarchicum Eccleſiæ fundat duodecim propoſitiones. *Quartum* de autoritate Romanæ Eccle-

ſiæ

Digitized by Google

ſiæ deducit decem correlarias concluſiones.

Secunda pars, quæ eſt de jure miniſtrorum Eccleſiæ, quod habent in Eccleſiaſticis bonis, *duo continebit capitula*.

Primum circa hoc ponit decem & octo propoſitiones, in jure naturali, divino & humano fundatas.

Secundum ex præmiſſis infert decem propoſitiones correlarias.

Tertia pars, quæ eſt de papalis poteſtatis plenitudine, & an ſubſit judicio concilii generalis, *quatuor* habebit *capitula*.

Primum, de hac quæſtione, utrum plenitudo poteſtatis Eccleſiaſticæ reſideat in ſolo Romano Pontifice. *Secundum*, utrum Papa ſubjiciatur concilio generali, non obſtante prædictæ poteſtatis plenitudine. *Tertium* circa hoc recitabit opinionem contrariam veritati Catholicæ. *Quartum* ponet veram deciſionem & reprobationem opinionis præmiſſæ.

PRIMA PARS

De primæva origine Eccleſiaſticæ Poteſtatis.

Cap. I.

Concluſiones XII. De origine & electione Papæ, Cardinalium & Epiſcoporum.

QUia ſecundum Philoſophum ſcire eſt rem per cauſam cognoſcere, ideo, quæ, (ideoque) qualis & quanta ſit *poteſtas Eccleſiaſtica*, facilius apprehenditur, ſi ejus *prima & originalis cauſa* prænoſcitur. Eapropter in hujus tractatus principio *de origine Eccleſiaſticæ poteſtatis* aliquas *concluſiones*, plurium dubiorum excluſivas, breviter recolligere dignum duxi.

Concl. I. *Prima* eſt, quod *Eccleſiaſticæ poteſtates* leguntur in Evangelio à Chriſto ſuis *Apoſtolis* & diſcipulis pro ipſis & eorum ſucceſſoribus, *miniſtris Eccleſiaſticis*, fuiſſe collatæ.

Prima *poteſtas conſecrationis*, quæ interdum dicitur *character* vel *poteſtas ordinis*. Quam contulit Dominus, quando dixit: Hoc facite in meam commemorationem *Luc. XXII.*

Secunda eſt *poteſtas adminiſtrationis ſacramentorum*, & præcipuè ſacramenti *pœnitentiæ*, quæ eſt *poteſtas clavium*, vel ſpiritualis jurisdictionis in foro conſcientiæ. Et hæc poteſtas promiſſa fuit Petro, quando dixit Dominus: *Tibi dabo claves* &c. *Matth. XVI.* Promiſſa etiam fuit omnibus, *Ibi: Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis &c. Joh. XX.*

Tertia eſt *poteſtas* ſeu autoritas Apoſtolatus ſive *prædicationis*, quam tradidit eis Dominus dicens: *Euntes prædicate &c. Matth. X.*

Quarta eſt *poteſtas judiciariæ correctionis* in foro exteriori, per quam timore pœnæ peccata corriguntur, præcipue, quæ ſunt in ſcandalum Eccleſiæ. Et hæc data eſt eis ibi: *Si peccaverit in te frater tuus &c. & ſi non audierit, ſit tibi ſicut ethnicus & publicanus.* Et ſequitur: *Quacunq; ligaveritis* &c. Matth. XIIX.

Quinta eſt *poteſtas diſpoſitionis miniſtrorum*, quoad determinationem *jurisdictionis Eccleſiaſticæ*, ut evitetur confuſio & diſſenſionis materia, in populo & inter miniſtros, ſi ipſi æqualiter & indiſtincte de omni populo curam haberent. Et hæc poteſtas collata eſt Petro & ſucceſſoribus ejus, cui ſpecialiter dictum eſt: *Paſce oves meas* &c. *Joh. ultimo.*

Sexta *poteſtas* eſt *accipiendi neceſſaria vitæ* ab his, quibus ſpiritualia miniſtrabant. Et hæc poteſtas declarata eſt, ubi dicitur: *Euntes prædicate* &c. ubi ſubditur: *Dignus eſt operarius cibo ſuo, vel mercede ſua, Matth. X.* & *Luc. X.*

Aliam ergo poteſtatem præter illas *ſex* non acceperunt diſcipuli à Chriſto, niſi *miracula faciendi* ad confirmationem fidei. In qua non neceſſario ſuccedunt eis Epiſcopi & alii presbyteri. Quia jam non indiget fides miraculis confirmari.

Secunda concluſio eſt, quod *prædictæ ſex poteſtates* à principio *communes* fuerint, & quaſi *pares omnibus Apoſtolis*, præ- Concl. II.

De uſu juriſdictionis Eccleſiaſticæ inter Apoſtolos eorũq; ſucceſſores

ter *quintam*, quæ Petro ſpecialiter collata eſt. Nam poteſtas jurisdictionis licet *quaſi æqualiter* collata fuerit omnibus Apoſtolis, & ſine determinatione ubique & in quemlibet *poterat quilibet ea uti*, ſicut Paulus ubique ſine determinatione populum hierarchiſabat. Tamen quod ex hoc confuſio ſequi poterat, ut dictum eſt, ideo Dominus hoc prævidens contulit Petro pro ſe & ſuis ſucceſſoribus *autoritatem diſponendi miniſtros Eccleſiæ*, & determinandi jurisdictionem, dicens: *Paſce oves meas*, id eſt, ſis Paſtor & Prælatus generalis; ad quem pertineat diſpoſitio, & regimen generale ovium & ovilis. Et ſic quamvis omnes Apoſtoli eandem habuiſſent à Chriſto poteſtatem & æqualem clavium & jurisdictionis, non tamen jurisdictionem ſive materiam ſubjectam, ſecundum aliquos, habuit niſi Petrus, & cui committere voluit. Et ita ſecundum hunc intellectum in Petro fuit iſta plenitudo poteſtatis, quam tamen poſtea diviſim aliis dedit, vocans eos in partem ſollicitudinis. (*In MSC. Helmſt.* aliis dedit vicariis, eos in partem ſollicitudinis vocans.)

De Petro quo ſenſu caput Eccleſiæ dici potuerit.

Tertia concluſio ſequitur ex prædictis; Quod, ſicut Apoſtoli & diſcipuli, ſic *Epiſcopi & presbyteri, Eccleſiæ miniſtri, à Chriſto immediate poteſtatem Eccleſiaſticam ſusceperunt*, tanquam ab eo, qui ſolus eſt proprie & maxime caput Eccleſiæ. Tamen nihilominus *Petrus*, & quilibet ejus vicarius Pontifex ſummus, potuit dici *caput Eccleſiæ, in quantum principalis eſt inter miniſtros*, à quo tanquam à principali hierarcha & architecto aliquo modo dependet totus miniſtrorum Eccleſiaſticus ordo. Unde, licet cæteris Apoſtolis generaliter dictum ſit; *Quæcunq; ligaveritis*, &c. tamen, quia hoc ei ſingulariter dictum eſt, ideo ſpecialiter dicitur claves accepiſſe, propter principalitatem, quam à Chriſto præ cæteris immediate ſusceperit.

Quarta concluſio eſt, quod Petrus fuit prius Pontifex ſummus, quam Epiſcopus Romanus, utrumque tamen Epiſcopatum à Chriſto immediate recepit.

Pro cujus declaratione ſciendum eſt, quod, quando Chriſtus Petrum conſtituit Pontificem ſummum, dicens: *Paſce oves meas*, ſimul & eisdem verbis dedit ei *poteſtatem eligendi ſedem*, ubicunque vellet, & ut ibi eſſet particularis Epiſcopus. Unde, ſicut Eccleſiaſticæ tradunt hiſtoriæ, & ſanctorum Patrum decreta teſtantur, *Petrus quatuor annis tenuit cathedram Eccleſiæ, nullam ſibi particularem Eccleſiam eligendo*, ſed tanquam Prælatus & caput omnium fidelium ſedebat, ubicunque volebat. Unde in Hieruſalem, ubi legitur Jacobus ſtatim poſt paſſionem Domini à Petro & Apoſtolis fuiſſe Epiſcopus ordinatus, Petrus, licet ibi omnibus præfuerit, tamen illam Eccleſiam, tanquam ſibi ſpecialem non elegit, ſed poſtea his quatuor elapſis fere annis, *Antiochiæ* ſedit annis ſeptem, & illam ſibi Eccleſiam appropriavit. Deinde vero *apparente ſibi Chriſto & eidem revelante*, ſedem ſuam Romam tranſtulit, & ibi factus eſt *Romanus Epiſcopus*. Et ita ex tunc in Petro & ſuis ſucceſſoribus duo Epiſcopatus concurrerunt, videlicet univerſalis Eccleſiæ, & particularis Eccleſiæ Romanæ.

De Antiochena & Romana Eccleſiæ prærogativa.

Ex quibus ſequitur *quinta concluſio*, quod prius *Antiochena*, & deinde *Romana Eccleſia*, ſuper ceteras Eccleſias obtinuit principatum, & à tempore quo Petrus & ſui ſucceſſores ſummi Pontifices fuerunt, & erunt Epiſcopi Romani, Ro. Eccleſia fuit & erit caput omnium Eccleſiarum particularium, ac totius univerſalis Eccleſiæ, hac videlicet ratione, quod ejus particularis Epiſcopus eſt *caput* univerſalis Eccleſiæ, eo modo loquendi, quo *una metropolitana Eccleſia dicitur caput omnium Eccleſiarum ſuffraganearum*. Quia Epiſcopus ejus eſt caput, ſeu ArchiEpiſcopus earundem. Et in hanc ſententiam concordant Eccleſiaſticæ hiſtoriæ ac Sanctorum Patrum decreta. Unde *ad hunc ſenſum* negare Romanam Eccleſiam eſſe caput omnium Eccleſiarum eſt hæreticum, ſicut negare ſummum Pontificem eſſe caput Eccleſiæ.

De nominibus Papatus, Car-

Sexta concluſio: Licet *nomina Papatus & Cardinalatus* tempore Petri & aliorum Apoſtolorum non fuerint in uſu Eccleſiæ, ſed poſtea creſcente Eccle-

ſiâ

Digitized by Google

dinalatus Patriarchatus Archi Epiſcopatus & Epiſcopatus.

ſia, in titulum honoris ex devotione fidelium, hæc nomina, ſicut & *nomina Patriarcharum*, *Primatum*, *Archi Epiſcoporum & Epiſcoporum*, in uſum venerint à ſanctis Patribus approbatum: Tamen Eccleſiaſticæ poteſtates dictis nominibus papatus & cardinalatus nunc deſignatæ, ex tunc in Apoſtolis præfuerunt, videlicet *in Petro papalis dignitas*, *& in cæteris Apoſtolis cardinalatus autoritas.*

Pro cujus declaratione ſciendum eſt, quod, ſicut patet ex decurſu hiſtoriæ Actuum Apoſtolorum, & aliis Eccleſiaſticis hiſtoriis, ac ſanctorum Patrum decretis, ante diviſionem Apoſtolorum, per quam ad diverſas mundi partes disperſi ſunt, Apoſtoli Petro, tanquam (Papale) officium gerenti, aſſiſtebant tanquam cardinalatus miniſterium exercentes, ſicut nunc *Papa aſſiſtunt Cardinales, tanquam ejus principales aſſeſſores & conſiliarii*, atque cooperatores in regimine univerſalis Eccleſiæ. Poſtquam verò Apoſtoli à Petro ſeparati in opus prædicationis diverſa mundi loca perluſtrantes ſpeciales ſibi diœceſes ſortiti ſunt, ex tunc epiſcopale officium exercuerunt. Unde ex hoc poteſt inferri, quod dicti *Apoſtoli prius fuerint Cardinales quam Epiſcopi*, ſeu, quod prius exercuerint Cardinalatus miniſterium, quam Epiſcopale officium.

De quorum cardinalatu ſpiritualiter intelligi poteſt illud Propheticum: *Domini ſunt cardines terræ, & poſuit ſuper eos orbem.* Ex quo ſequitur, quod prius fuerint *cardines orbis* quam *urbis*. Nam ſicut Petrus prius fuit *Papa orbis*, id eſt univerſalis Eccleſiæ, antequam Epiſcopus Eccleſiæ Romanæ, ut dictum eſt, ſic & Apoſtoli prius fuerunt *Cardines orbis*, quam aliqui fierent *Cardines Romanæ urbis.* In ſignum vero hujus diſtinctionis in inveſtitura papatus dicitur Papæ: *Inveſtio te de papatu Romano, ut præſis urbi & orbi.* In utraque verò tam urbis quam orbis præſidentia coaſſiſtunt Papæ Cardinales, tanquam ſpeciales ipſius coadjutores, vice & nomine tam Romanæ quam univerſalis Eccleſiæ. Et ideo Papa ante ſuam conſecrationem profiteri debet, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium conſilio, conſenſu, directione & rememoratione, miniſterium ſuum gerere, atque peragere, at patet *in profeſſione*, quam fecit *Bonifacius IIX.*

De prærogativa Cardinalium & Epiſcoporum.

Ex præmiſſis fundatur *ſeptima concluſio*, Quod ſacro *collegio* vel ſenatui *Apoſtolorum ſuccedat in ordine hierarchico ſacrum collegium Cardinalium*, videlicet quantum ad illum ſtatum, quo Apoſtoli coaſſiſtebant Petro, antequam poſt eorum diviſionem fierent particularium Eccleſiarum Epiſcopi. *Statui* autem *Apoſtolorum, in quantum fuerunt Epiſcopi, ſuccedit ordo Epiſcoporum.* Et ita intelliguntur dicta ſanctorum, ex quibus ſumitur illa gloſſa *Luc.* X. ſuper verba: *Deſignavit & alios ſeptuaginta duos* &c. ubi dicitur, quod ſicut in Apoſtolis forma Epiſcoporum, ſic in ſeptuaginta duobus diſcipulis forma eſt miniſtrorum ſecundi ordinis, & omnis poteſtas ſacerdotalis ad hos duos ordines reducitur.

Si vero objiciatur, quod *Cardinales Diaconi* non ſuccedant Apoſtolis, cum omnes fuerint presbyteri: Reſpondetur, quod licet non ſuccedant in ordine Presbyteratus, tamen ſuccedant in ordine diaconatus. Et nihilominus ſuccedunt eis, quantum ad ordinem hierarchicum Cardanalatus, ad intellectum ſuperius declaratum. Unde quantum ad hoc, *Cardinales Diaconi* non ſolum jure prædicto, ſed etiam ex laudabili & approbata conſuetudine jam præſcripta *præcedunt Epiſcopos*, licet ordo Epiſcopalis & ſacerdotalis dignior ſit ordine diaconatus. Sicut verbi gratia archidiaconus, licet non ſit presbyter, tamen præeſt pluribus presbyteris, ſuo archidiaconatui ordine hierarchico ſubjectis. Prædicta autem *conſuetudo* proceſſit, ut veroſimiliter creditur, *ex traditione Apoſtolorum & ſuorum ſucceſſorum*, ſicut patet ex approbatis Eccleſiaſticis hiſtoriis. Nam in hiſtoria Damaſi de pluribus ſummis Pontificibus dicitur, quod fecerint ordinationes, videlicet tot presbyteros, tot diaconos, tot per diverſa loca Epiſcopos. Ubi patet, quod presbyteri & diaconi Romani præferuntur Epiſcopis. Secundo patet quod ad Pontifices Romanos pertinet, Epiſcopos ordinare.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Sic enim *Papa* aliquando *conceſſit* quibusdam *Regibus jus eligendi ſummum Pontificem*, vel aliquando aliis. Sed ſecundum opinionem prædictam hoc non fecit, quod ipſe ſolus habuerit poteſtatem hujusmodi jus concedendi, ſed, quod Romani vel in eum ſolum, vel in eum & alios ſimul, qui geſſerunt vicem Romanorum, prædictum jus tranſtulerunt.

Sic *Hadrianus Papa*, ut habetur in Decreto, non ſolus, ſed ipſe & ſynodus celebrata Romæ, in qua plures fuerunt Romani, tradiderunt Carolo Regi jus & poteſtatem eligendi ſummum Pontificem, & ordinandi Apoſtolicam ſedem.

Sic etiam *Leo Papa*, ut in Decretis legitur, non ſolus, ſed cum multo clero & populo Romano jus conceſſit Ottoni I. Regi Teutonicorum, ſummum ſedis Apoſtolicæ Pontificem ordinandi.

Sic deniq; *Nicolaus* Papa, non ſine conſenſu Romanorum in quadã Romana ſynodo centum & tredecim Epiſcoporum hanc electionem & poteſtatem Cardinalibus contulit. Quæ poteſtas pluribus juribus & conſuetudine præſcripta firmata eſt.

Hic tamen notandum, quod per præmiſſa non tollitur, quin Papa etiam ex ordinatione Chriſti & ex poteſtate collata ſibi à Chriſto, in aliquo caſu habeat poteſtatem ordinandi, qui debeant eligere ſucceſſorem ſuum. Cujus ratio eſt, quod Chriſtus ſufficienter providit Eccleſiæ in omnibus neceſſariis. Ideo committendo Eccleſiam ſuam beato Petro, dedit ei & ſucceſſoribus ſuis plenitudinem poteſtatis in ſpiritualibus quoad omnia neceſſaria Eccleſiæ ſuæ, *ſalvo tamen jure aliorum, quando debite volunt & poſſunt uti jure ſuo.* Ita, ut Papa in omnibus neceſſariis poſſit ſupplere in ſpiritualibus defectum illorum, qui nolunt vel non poſſunt uti jure ſuo. Et ideo, quia ex jure divino Romani habent jus eligendi Epiſcopum ſuum, Papa non habet poteſtatem ordinandi de electione eadem in præjudicium Romanorum, quando ipſi vellent vel poſſent ad bonum commune uti jure ſuo. Solus ergo Papa poteſt habere jus ordinandi de electoribus, & de modo electionis ſui ſucceſſoris, ſi Romani tranſtulerunt jus ſuum in Papam, vel etiam, ſi Romani in ordinando de electoribus Romani Pontificis invenirentur in detrimentum Eccleſiæ negligentes.

Et ſatis *probabile* eſt, *quod Romani tale jus aliquando tranſtulerunt in Papam.* Et ideo ex tunc potuit Papa ſolus concedere poteſtatem eligendi ſummum Pontificem, vel Imperatoribus, vel Regibus, vel vicinis Epiſcopis, vel clero Romano, vel canonicis Eccleſiæ Romanæ, vel aliis, maxime Cardinalibus, prout ei viſum fuerit, utilitati Eccleſiæ convenire.

Ex præmiſſis ſecundum opinionem prædictam infertur *duodecima concluſio*, Quod, quia res de facili ad naturam ſuam revertitur, *ſi electores Romani Pontificis*, ſive Cardinales, aut alii, in quos Romani jus ſuum tranſtulerunt, *ex culpa ſua jus aut poteſtatem ſuam hujusmodi perderent*, in hoc caſu *reverteretur ad Romanos*, niſi Papa, habens in hoc Romanorum poteſtatem, aliter ordinaret de electoribus hujusmodi. Et ideo ſi ſede vacante caſus prædictus contingeret, tunc jus eligendi & *ordinandi de electoribus* ad Romanos pertineret, ſecundum opinionem prædictam.

De jure eligendi ſummum Pontificẽ, ſi electores conceſſo ſibi jure abutantur: An ad Cõcilium ſpectet?

Sed tamen *probabilius* videtur poſſe dici, quod in caſu præmiſſo *jus* prædictum *pertineret ad generale concilium*, ſi faciliter & convenienter poſſet congregari, aut ſi de facto eſſet *ſufficienter congregatum.* Et hoc maxime patet ex illatione (illa ratione) ſupra tacta, quod Papa non ſolum eſt Romanus Epiſcopus, ſed etiam ſummus Pontifex *Romanæ Eccleſiæ, quæ in concilio repræſentari cenſetur.*

Ex omnibus præmiſſis patet manifeſta reprobatio cujuſdam *falſæ opinionis*, quam recitavi in *tractatu de Reformatione Eccleſiæ*, videlicet quorundam, ſtatum Cardinalium nimis rigoroſe deprimentium, ipſumque reprobantium, ſicut reprobatus eſt ſtatus Chor-Epiſcoporum, aſſerentium, quod Cardinalatus non ſit gradus Eccleſiaſticæ hierarchiæ, nec ſtatui Apoſtolorum quovismodo ſuccedens. Quem errorem aliqui in hoc ſacro concilio ſuſcitare ac renovare niſi ſunt.

Cap. II.
Probatæ & illuſtratæ ſuperiores XII. Concluſiones de Origine & electione Papæ, Cardinalium & Epiſcoporum.

AD confirmationem prædictarum concluſionum nonnullas hujusmodi *juris allegationes* expedit inducere.

Circa *primam concluſionem* ſciendum eſt, quod prima & ſecunda poteſtas ſecundum aliquos ſunt una poteſtas ſecundum eſſentiam, ſed differentes ſecundum diverſos actus, reſpectu corporis Chriſti veri & myſtici. Imo *totam poteſtatem, traditam Apoſtolis à Chriſto*, videntur canones *comprehendere ſub poteſtate ligandi & ſolvendi.*

Et in hac poteſtate, juxta *ſecundam concluſionem*, omnes Apoſtoli cum Petro conſortio pari honorem acceperunt, ut *diſt.* 21. *In novo.* Ubi etiam fit mentio de poteſtate prædicandi, de qua *XIX. diſt. Ita Dominus.* Ubi concluditur, quod hujus muneris ſacramentum ita Dominus ad omnium Apoſtolorum officium pertinere voluit, ut in beatiſſimo Petro Apoſtolorum ſummo principaliter collocaret, ut ab ipſo quaſi quodam capite dona ſua velut in corpus omne diffunderet.

Unde etiam juxta *tertiam concluſionem* in dicto *capitulo: In novo*, dicitur, quod Epiſcopi ſucceſſerunt loco Apoſtolorum. Et ideo, licet habeant poteſtatem ordinis vel conſecrationis parem cum Papa, quoad plenitudinem exercitii ipſius poteſtatis, tamen non habent parem dominii adminiſtrationem: Quia juxta ſecundam concluſionem ſolùm vocati ſunt in partem ſollicitudinis quoad ſuas diœceſes, Papa vero in plenitudine poteſtatis, quoad totum mundum. Ut 2. *q. VI. Qui ſe ſcit, & De Uſu pallii, c. Ad honorem.* Unde etiam juxta tertiam concluſionem, Petrus fuit principalis inter Apoſtolos, quia etiam fuit major aliis in adminiſtratione, ut 2. *q.* 7. *Puto.* Ubi dicit Auguſtinus, quod in Petro fuit principatus Apoſtolatus. Solus enim Petrus inter Apoſtolos principatum gerebat. *II. q. VII. Paulus: Cephas*, id eſt, caput dictus eſt, quia principatum teneret Apoſtolatus, ut 22. *d. ſacroſancta*, ad idem *De Elect. Fundamenta, lib.*6. His itaque atque pluribus jurium concordantiis tres primæ concluſiones ſimul probatæ ſunt.

Circa *quartam concluſionem* vide *VII. q. I. Mutationes.* Ubi dicitur, quod Petrus de Antiochia translatus eſt Romam, ut ibidem potius proficeret. Idem 22. *di. ſacroſancta.* Et hæc translatio jubente Domino facta eſt, 24. *q.* 1. *Rogamus.* Et idem capitulum facit pro *quinta concluſione*, quia ibi dicitur, quod Antiochena ſedes, quæ olim erat prima, ceſſit Romanæ ſedi. Et nulla eſt ſedes, quæ non ſit eidem Romanæ ſubjecta. Quod autem hæreticus ſit, qui negat, Romanam Eccleſiam eſſe caput aliarum Eccleſiarum, habetur 22. *di. Omnes.*

Circa *ſextam concluſionem* nota, quod aliquibus videtur, quod *Sylveſter* fuit primus, qui Cardinales vocavit, ut *II. q. IIII. præſul.* Et fuit illud capitulum conditum in generali concilio, ut *ibi* patet. Aliis videtur, quod *Marcellus* Papa. Et de hoc per Archidiac. *De elect. Ubi majus, lib.*6. Et in hoc non refert. Quia debet attendi effectus & non vocabulum, *De verborum ſignif. c. Intelligentia*, cum tribus capitulus ſequentibus. Et nota, quod Hoſtienſis & quidam Doctores Canoniſtæ multa ponunt de autoritate Cardinalium, tam ſede vacante, quàm plena, ut in capitulo *Ad deliberandum, De Judæis:* In cap. *Cum ex eis, De Pœn. & remiſſione, Antiqua, De Privilegiis.* In cap. *Nullus*, 17. *di. In cap. Ego, N. De Jure jurand. In cap. Fundamenta, De elect. In cap. II. De Offic. legati. lib.* 6. In cap. *Ad Apoſtolica, De rejudi. eodem. lib.* & in *Extravag. Execrabilis.*

Circa *ſeptimam concluſionem* nota, quod *Cardinales*, etiam non Epiſcopi, præcedunt Epiſcopos, quia comparantur Senatoribus, qui erant primi poſt Imperatorem, & dicebantur *Patres conſcripti.* De hoc per *Archidia. de Offic. leg. cap.* 1.

Digitized by Google

cap.1, lib. 6. & pro hoc 96. *di. Conſtantinus*, Ubi concedit Conſtantinus, ut utantur ornamentis Senatorum. Et dato, quod nullo jure probaretur, ſufficit, quod ſic eſt receptum à tempore, de cujus contrario non eſt memoria. Nam tale tempus habet vim legis, *De praeſcript. cap. I. lib. 6.* Et hoc facit pro *octava concluſione.*

Item Cardinales, etiam non Epiſcopi, habent in ſuis titulis jus Epiſcopale, ut notat *Jo. Mo. De Major. & obed. cap. uno, lib. 6.* Nec obſtat, de Cardinalibus Diaconis, qui minores ſunt in ordine ſacramentali. Nam ſtat, quod aliquis ſit cum alio par vel minor in ordine, & tamen major in adminiſtratione, ſicut Archidiaconus Archipresbytero, (in MSC. Helmſt. ſicut Archypresbyter & ArchiDiaconus) ut 25. *di. Perlectis.* Unde ſacer ille ſenatus Cardinalium à cardine nomen accepit, ut 22. *di. ſacroſancta*, ſuper verbo *Cardo* notavit *Archi-Diaconus.*

Circa *nonam concluſionem* nota, quod electio Papæ pertinet ad Cardinales, non ſolum de jure, ſed etiam de conſuetudine diu obtenta, ut notat Hoſtienſis, *de Elect. Licet.* Et hæc conſuetudo ſecundum Philoſophum dicitur altera natura, & habet vim legis, & legem interpretatur & corrigit, ut *De conſuetudine, Cum dilectus.* Item ad Cardinales pertinet hæc electio tanquam ad clerum Romanum, ſeu principales de clero Romano. *Argu. 23. di. cap. I.* Facit *LXXIX. di. cap. I. & cap. Si quis ex, & cap. Si quis pecuniam.*

Cap. III.

XII. Hypotheſes De dignitate, officiis & juribus Papæ & Cardinalium.

Et IV. Propoſitiones De modo novum Papam in Conſtantienſi Concilio creandi.

Sed ultra jura præmiſſa, humana & poſitiva, reſtat *in jure divino* fundare *ſtatum hierarchicum Cardinalium, & eorum autoritatem.*

Ubi primo ſupponendum eſt, quod Chriſtus Eccleſiam ſuam inſtituit, ſtatibus, officiis & gradibus variis hierarchiæ diſtinctam, juxta illud Apoſtoli ad *Eph. IV. Unicuique noſtrum data eſt gratia ſecundum menſuram donationis Chriſti, propter quod dicit: Aſcendens in altum dedit dona hominibus, & ipſe dedit quosdam quidem Apoſtolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Evangeliſtas, alios autem paſtores & Doctores, ad conſummationem ſanctorum, in opus miniſterii, in ædificationem corporis Chriſti*, quod Eccleſia. Et eadem ſententia habetur *I. Cor. XII.*

Et hæc perfecta & completa *ſtatuum diſtinctio* maxime *in die Aſcenſionis* inſtituta eſt, ut notant præmiſſa verba Apoſtoli allegantis illud Pſalmi: *Aſcendens in altum dedit dona, &c.*

Ex quo ſequitur, quod *varietas officiorum, ſtatuum, graduum, & dignitatum in Eccleſia, non principaliter eſt ex inſtitutione Eccleſiæ*, aut cujuſcunque hominis puri autoritate proceſſit: Quare nec eam deſtituere poteſt, ſive deſtruere.

Ulterius ſupponitur, quod præmiſſa officiorum varietas ad ſui pulchritudinem *ordinem* requirit (*in MSC. Helmſt.* quod ex præmiſſa officiorum varietate ad ſui pulchritudinem & ordinem requirit,) quod inter autoritates Eccleſiæ regitivas ſit *hierarchica ſubordinatio*, & quod una, ſcilicet *papalis autoritas*, ſit ſuprema, ex Chriſti inſtitutione, & non tantum humana autoritate, ſed divina, juxta illud *Joh. XX. Paſce oves meas* &c. Unde, licet pluraliter dicat Apoſtolus: *Dedit Apoſtolos* ſeu Epiſcopos &c. tamen ad juvandum id, quod dictum eſt, præmiſit: *Unicuique noſtrum data eſt gratia ſecundum menſuram donationis Chriſti*, quaſi diceret, quod uni plus & alteri minus donatum eſt, & uni ſupremum regimen Eccleſiaſticum ſit commiſſum. Ideo dicit Apoſtolus *II. Cor. X. Nos non in immenſum gloriamur, ſed ſecundum menſuram regulæ, qua menſus eſt nobis Deus.* Ubi gloſſa: *Uſurpantes ſibi regimen animarum ſine commiſſione Chriſti aut ſui vicarii, vel poteſtatem commiſſam ultra terminos ſibi præfixos*

Digitized by Google

fixos extendentes, non ſecundum menſuram regula, ſed in immenſum gloriantur.

Ex præmiſſis infertur, quod ſicut ſtatus Papæ, ſic & poſt eum *ſtatus Cardinalium* ad ordinem hierarchicum Eccleſiæ *ex Chriſti inſtitutione* pertinet. Nam ipſi, quantum ad hunc ſtatum, ſtatui Apoſtolico immediate ſuccedunt.

Pro cujus declaratione ſciendum eſt, quod *Apoſtoli* poſſunt *tripliciter conſiderari. Primo*, ut Chriſto præſentialiter adſtiterunt ante ejus aſcenſionem. *Secundo*, ut aſtiterunt Petro tanquam primo paſtori ante Apoſtolorum diviſionem & ſeparationem à Petro. *Tertio*, ut ex præcepto Chriſti poſtea à Petro ſeparati per mundum ſe diviſerunt, ut in ſexta concluſione tactum eſt. In primo ſtatu Apoſtoli fuerunt pares, nec Petrus eis præerat. In ſecundo & tertio ſtatu præerat eis Petrus. Et quantum ad primum & ſecundum ſtatum Cardinales repræſentant Apoſtolos, in hoc, quod aſſiſtunt Papæ, qui eſt Chriſti vicarius, & Petri ſucceſſor. Sed quantum ad tertium ſtatum, Epiſcopi ſuccedunt Apoſtolis, ut in dicta ſexta concluſione oſtenſum eſt. Et hoc notavit Apoſtolus, diſtinguens (MSC. Helmſt. deſignans) ſtatus Eccleſiæ. Quia diſtinguit ſtatum paſtoralem, cui incumbit cura animarum particulariter, à ſtatu Apoſtolico, ad quem ſpectat regimen & ordinatio totius Eccleſiæ generaliter. Et juxta hanc ſententiam dicit *Archidi. 22 di. cap. Sacroſancta*, quod Papa ſe debet inter Cardinales annumerare ratione ſtatus Apoſtolici, in quo ſunt, condividendo eum à paſtorali ſtatu, licet etiam Apoſtoli fuerint paſtores, ſed ſtatus in ſe ſunt diviſi (diverſi,) & prius fuerunt in ſtatu Apoſtolico per Chriſtum inſtituti, quam in paſtorali per Petrum: Quia ante paſſionem omnes duodecim fuerunt Apoſtoli, ſed poſt paſſionem inſtitutus eſt Petrus à Chriſto omnium paſtor, & tunc ſtatus paſtoralis ordinatus, cum Apoſtolicus ſtatus ante fuiſſet: Petrus ergò & ſui ſucceſſores utrumque retinuerunt ſtatum, ſed Cardinales Apoſtolicum duntaxat.

Et iſta *diverſitas inter* nunc vocatos *Cardinales* & *ArchiEpiſcopos*, & *Epiſcopos*, qui in ſtatu Apoſtolico vario modo ſuccedunt Apoſtolis, notatur in gloſſa *I. Cor. III.* ſuper illud, dictum fidelibus: *Omnia veſtra ſunt, ſive Paulus, ſive Apollo, ſive Cephas.* Nam, ut dicit gloſſa: *Paulus erat Apoſtolus Corinthiorum, Apollo erat ArchiEpiſcopus eorum: Cephas*, id eſt, Petrus, *omnibus major erat.*

Unde ulterius ſequitur, quod *ad ſtatum Cardinalium*, tanquam ad ſtatum Apoſtolicum, primo pertinet *unà cum Papa regimen & ordinatio totius Eccleſiæ.* Nam, ſicut perfectio Epiſcopalis ſtatus in hoc conſiſtit, ſecundum *Sanctum Thomam, ſecunda ſecundæ*, quod quis ex divina dilectione ſe obligat ad hoc, quod curam proximorum gerat, & ſaluti eorum inſiſtat, videlicet eorum, qui ſuo Epiſcopali regimini ſpecialiter ſunt commiſſi: Ita perfectio ſtatus Cardinalatus in hoc conſiſtit, quod *ex charitate ſe obligant, ut* cum capite ſuo, Chriſti vicario, generaliter *fidem & Chriſtianitatem usq; ad ſanguinis effuſionem defendant*, in cujus ſignum *capellum rubeum* portare dicuntur.

Ex quibus ſequitur, quod *Cardinales* ſunt *in ſtatu perfectionis altioris, quam* ſit generaliter *ſtatus paſtoralis.* Quia inferiores paſtores tenentur ſe exponere pro grege particulari, ſed Cardinales tenentur ſe exponere pro Eccleſia univerſali, quod eſt perfectius. Quia bonum quanto communius, tanto divinius, ut dicit Philoſophus.

Ex eodem fundamento patet, quod ad ſedem Apoſtolicam, id eſt, *ad Papam & Cardinales*, præ cæteris ſedibus particularibus pertinet *declaratio veritatum neceſſariarum aut utilium ad ſalutem*, ſive quantum *ad fidem*, ſive quantum *ad utile regimen Eccleſiæ* militantis. Quia in hoc ſuccedunt Petro & cæteris Apoſtolis, quantum ad ſtatum Apoſtolicum primitivum, de quo dictum eſt: *Euntes docete omnes gentes &c.*

Ex quo ulterius ſequitur, quod ubi neceſſitas aut utilitas imminet pro conſervanda fide, vel bono regimine Eccleſiæ, *ad Papam*, vel in ejus defectu, *ad Cardinales, pertinet generale concilium convocare.* Et hoc eis convenit, non tam

tam humana quam divina inſtitutione, vice & nomine totius univerſalis Eccleſiæ. Quia ipſi Cardinales ſuccedentes Apoſtolis in miniſteriio generali verbi Dei, & deputati ex ſtatu ſuo ad inſtruendum generaliter fideles de his, quæ pertinent ad ſalutem, licet de hoc officio ſint inſtituti à Papa, vice tamen Chriſti veritates neceſſarias orbi docere tenentur.

Et in illa charitate, in qua à Sanctis Doctoribus Paulus dicitur fuiſſe par Petro, prædicatione ſcilicet legis Evangelicæ, *ſuccedunt Paulo.* Et exemplo ipſius, *Gal. II.* ſucceſſori Petri, manifeſte in præjudicium Chriſtianæ religionis *aberranti, poſſunt reſiſtere.* Quia licet ſit generalis vicarius Chriſti, & officio & autoritate prælationis maximus, tamen in miniſterio prædicationis & doctrinæ Chriſtianæ connumerare ſe debet aliis Apoſtolis, ut notat *Archidi.* ubi ſupra.

Ex præmiſſis omnibus patet, quod, ſi attendatur ad conditionem ſtatus, in quo Cardinales ſunt ex Chriſti ordinatione inſtituti, valde magna congruentia eſt, ut *ad eos* pertineat *electio Papa*, Chriſti vicarii. Quia videlicet in hoc ſuccedunt Apoſtolis Chriſti. *Hoc* tamen *jus* principaliter & originaliter pertinet *ad Eccleſiam univerſalem* ſeu *generale concilium* ipſam repræſentans, ſicut tactum eſt in fine duodecimæ conclusionis.

Pro cujus materiæ declaratione ſciendum eſt, quod, licet Papale officium ſit ex Chriſti inſtitutione, tamen *modum, ipſum per electionem obtinendi, Chriſtus non docuit explicite & expreſſe.* Licet autem Chriſtus leges obtinendi Eccleſiaſtica beneficia ſeu dignitates non expreſſe docuerit, tamen videtur, quod eas ſuo vicario inſtituendas reliquerit, vel immediate per ſe ipſum, vel mediate per alios, juxta Eccleſiaſticas ſanctiones ſubordinatos.

Sed *de papatu*, qualiter & *quomodo debeat quis ſurrogari*, eſt ſpecialis *difficultas.*

Circa hoc vero multiplex eſt opinio. Una eſt, quod quando Chriſtus præfecit beatum Petrum omnibus Chriſtianis, dans ſibi poteſtatem, ut ubi vellet ſedere, eligeret, ita, ut ibi eſſet quodammodo proprius illorum Epiſcopus, *non privavit illos jure illo naturali, large ſumto, quod omnibus competit*, quibus eſt aliquem præficiendi poteſtas, ſive Eccleſiaſtica, ſive ſecularis, videlicet eligendi ſibi Rectorem, niſi per illos, quibus eſt præficiendi hujusmodi poteſtas, vel per eorum ſuperiorem, contrarium ordinetur. Ergo, cum beatus Petrus eligeret ſedem Romæ, ſequitur, quod *Romani habent jus eligendi ſucceſſorem beati Petri*, qui eis præficiendus eſt in ſpiritualibus. Et hoc habent *Romani* ex jure naturali large ſumto, ut ſupra tactum eſt, & per conſequens ex *jure divino, extendendo jus divinum ad quodcunq; jus naturale*, ex eo ſcilicet, quia tale jus eſt à Deo conditore naturæ.

Alia opinio eſt, quod pari vel majori ratione, ſicut ad univerſitatem Romanorum pertineret de jure naturali vel divino electio Papæ tanquam Romani Pontificis, ſic *ad univerſitatem fidelium* ſimiliter jure naturali & divino pertineret electio Papæ, tanquam ſummi Pontificis univerſalis Eccleſiæ, vel *ad generale concilium* ipſam repræſentans. Quia *univerſalis Eccleſia vel congregatio eam repræſentans originaliter & principaliter habet à Chriſto jus eligendi ſibi caput ſeu rectorem.* Cujus tamen capitis auctoritas ſeu poteſtas non ab Eccleſia, ſed à Chriſto immediate dependet. Et hæc *opinio verior* reputatur.

Ex qua ſequitur, quod ſi univerſitas Romanorum naturali aut divino jure habeat poteſtatem (partem) in electione ſummi Pontificis, hoc eſt *vice & nomine univerſalis Eccleſiæ*, cujus ſummus Pontifex eſt particularis Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus: Et quia univerſitas Romanorum vel aliqui ejus autoritate facilius & commodius poſſunt congregari, quam tota Eccleſia vel concilium univerſale. Pro quibus facit 65. *di. Si forte.* Et ibidem *cap.* 2. *De tempor. ordinat. Si ArchiEpiſcopus*, & 23. *di. In nomine Domini.* & 49. *di. cap.* I. & *cap. Si quis &c.*

Unde ulterius ſequitur, quod Papa illam *poteſtatem*, quam habet ſuper ordinatione de electione ſui ſucceſſoris,

habet vice & nomine Eccleſiæ univerſalis, cujus ipſe eſt caput,&eam aliquo modo repræſentat. Et ideo modus inſtituendi Papam eſt datus per autoritatem Eccleſiæ, non excluſa ſed incluſa autoritate Papali, in conciliis ſcilicet generalibus. Quare nec per autoritatem papalem ſine autoritate Eccleſiæ poteſt deſtitui. Quia cujus eſt inſtituere, ejus eſt deſtituere. Et in hujus rei ſignum decreta ſeu jura, quæ ſunt de modo eligendi Papam, fuerunt per ſummos Pontifices in conciliis generalibus ordinata, ut *cap. In nomine Domini*, *XXIII. di. & cap. Si quis*, 99. *di. & de Elect. c. Licet in antiquis*, & *cap. una*, *lib.* 6. cum ſuis concordantiis.

Ex quibus infertur, quod *ſede vacante*, ſi ad electionem ſummi Pontificis fuerit procedendum, illa *electio non erit facienda, excluſis Cardinalibus*. Quia, ut expreſſe patet, ad eos multipliciter pertinet electio ſummi Pontificis. Nec iſtud jus ſufficienter abolitum eſt, nec aboleri poſſe videtur, ut quidam dicunt, ſine ſuperiori autoritate Papæ, qui caput eſt Eccleſiæ. Alioquin, ſi ſine eo poſſent talia fieri, ſine neceſſaria & & evidenti cauſa, eadem ratione poſſet Eccleſia, ſeu generale concilium, omnia quæ ſunt Papalis officii. Quod ſecundum aliquos eſt abſurdum. Sed hæc gratia brevitatis omitto; de his remittens ad ea, quæ notavit *Petrus Bertrandi*, *in cap. Ubi majus*, *de Elect. lib.* 6.

Hic tamen pro ſpeciali hujus materiæ declaratione dico, quod, licet ad *ſolos Cardinales* pertineat regulariter Papæ electio, tamen hæc regula *in certo caſu*, *& ex rationabili cauſa*, *exceptionem habere poteſt*, ut tactum eſt in nona concluſione principali primi capituli. Et hoc ſpecialiter locum habere videtur *in caſu præſentis ſchiſmatis*. Super quo ſunt aliqua conſideranda.

Primo quidem *non videtur expediens*, *ſtante hoc generali concilio*, *ſolum ſacrum collegium Cardinalium futurum ſummum Pontificem eligere*. Nam attenta conditione præſentis ſchiſmatis, & conſiderato præſenti ſtatu Eccleſiæ, apparet conveniens, quod *in hac electione*, *hujus concilii concurrat autoritas*. Et ad hoc ſpeciales rationes poſſent induci.

Secundo, non videtur expediens, per hoc ſacrum concilium dictum collegium ab hac electione totaliter excludere. Quia hoc eſſet veriſimiliter dare cauſam novo ſchiſmati. Quia non eſt clarum, quomodo poſſent hoc jure privari, ut ſtatim tactum eſt. Et ſuppoſito, quod in *aliquo caſu Cardinales eſſent privati jure eligendi*, remaneret dubium, ad quos devolveretur jus & poteſtas hujusmodi? Cum aliqui magni Doctores teneant, quod rediret ad Romanos. Quæ opinio licet non eſſet vera nec tenenda, tamen poſſet veroſimiliter eſſe occaſio generandi novum ſchiſma. De qua opinione tactum eſt ſupra in nona concluſione primi capituli, & ſequentibus, & in nona & decima propoſitionibus in hoc capitulo præmiſſis.

Tertio, non videtur expediens, quod concilium non conſentiente dicto Cardinalium collegio ſtatuat vel decernat nova jura contra jura antiqua de electione Papæ condita in Generalibus Conciliis præſidente Papâ, & in pace ac unitate Eccleſiæ congregatis. Et hoc clarè patet ex ſupradictis. Nam circa electionem ſummi Pontificis nova jura condere novo ſchismati poſſet veroſimiliter occaſionem præbere.

Quarto, ex præmiſſis concluditur, quod omnino expediens eſt in materia iſta, *ſacrum concilium cum ſacro Dominorum Cardinalium collegio unanimiter concordare*, ad obviandum omnibus dubiis & imminentibus inde periculis & ſcandalis, ut omnia in pace fiant, & excludantur viæ malignandi turbationem unionis. Quod utique fiat, adviſando aliquos *modos* rationabiles, & juridicos & antiquos, (MSC. Helmſtad. antiquis juribus) juribus non contrarios. Et ex illis eligendo concorditer modum convenientiorem, in futura electione obſervandum. Et *ad hoc conſentiendum tenetur dictum ſacrum collegium* de jure naturali & divino, attenta conditione præſentis ſchiſmatis, non obſtantibus quibuscunque juribus poſitivis, ſi quæ videntur in contrarium militare. Sed de hac materia particularius dicere non eſt præſentis operis.

Cap.

Digitized by Google

Cap. IV.

X. Concluſiones de autoritate Concilii & Romanæ Eccleſiæ. Deque autoritate Nationum in ConſtantienſiConcilio, earumque Jure novum Pontificem eligendi, ut & definiendi & concludendi.

EX his, quæ in præcedentibus capitulis dicta ſunt, reſtat oſtendere, quod licet *autoritas concilii generalis* meritò extollenda ſit & manifeſtanda, adeò quod *Romana Eccleſia particularis ejus judicio ſubeſt, in capite & in membris*: Tamen dictæ Romanæ Eccl. autoritas in (&) præeminentia non eſt in ſacro concilio deprimenda atque parvi pendenda.

De his vid. Tom. II. Part. XIII. cap. II. ubi addita Concilii reſpōſio.

Ad quod declarandum ponuntur *decem concluſiones* infra ſcriptæ, multorum &magnorum prælatorum atque doctorum examine *correcta & approbata*.

Prima concluſio eſt: *Romana Eccleſia* ſecundum canonicas ſanctiones, Chriſti traditioni conformes, omnium Eccleſiarum *mater* eſt & *magiſtra*. Et oppoſitum dicere eſt hæreſis implicita.

Secunda concluſio: Romana Eccleſia ſicut omnium Eccleſiarum eſt magiſtra, ſic earum *caput* meritò dici poteſt.

Tertia concluſio: Romana Eccleſia ſicut ratione Pontificis ſummi omnium Eccleſiarum caput dicitur, ſic ſecundum aliquos poteſt dici *caput concilii generalis, imo univerſalis Eccleſiæ*, quæ ex omnibus particularibus Eccl. integratur.

Quarta concluſio: Romana Eccleſia præmiſſam capitis&autoritatis præeminentiam obtinet non tam humana traditione quam *divina*. Et hoc *ratione Petri Apoſtoli*, Chriſti vicarii, & cujuslibet ſui legitimi ſucceſſoris, qui ex Chriſti inſtitutione ſub eo, tanquam ſub principali capite, tam Romanæ, quam univerſalis Eccleſiæ caput fuiſſe vel eſſe dignoſcitur.

Unde ex hoc patet, quod *autoritas Papæ* ſeu *Romana Eccleſia & concilii generalis* immediate eſt à Deo principaliter, licet ſit ab homine ſeu dependeat ab humana poteſtate miniſterialiter. Nam Papa fit per Cardinalium electionem & Cardinales per Papæ autoritatem,& generaliter concilium perPapę aut alterius legitimæpoteſtatis convocationem.

Quinta concluſio: *Romana Eccleſia*, quæ in Papa &Cardinalibus principaliter repræſentatur, *pars principalis* ſive membrum eſt *concilii generalis*, in quo Papa, vel ſuus vicarius ipſo abſente, præſidere debet, niſi manifeſta cauſa & in jure divino fundata obſiſteret.

Sexta concluſio: Romana Eccleſia univerſalem Eccleſiam repræſentat, quod nulli alteri particulari Eccleſiæ, niſi univerſali concilio competit.

Septima concluſio: Romana Eccleſia, Papa abſente, in generali Concilio per Cardinales ibidem præſentes repræſentari cenſetur, maxime ſi Apoſtolica autoritate ad hoc vocati ſunt.

Octava concluſio: Romana Eccleſia tantæ autoritatis eſt, quod ſecundum aliquos ſine ea, vel eam repræſentantibus, in generali concilio nihil decerni aut definiri debet, niſi cauſa rationabilis obſiſteret. Unde patet, quod *in decernendis in concilio, Papa & Cardinalium conſenſus*, ubi haberi poteſt, omnino *requiri* & reverenter *ſuſcipi debet*.

Nona concluſio: Romana Eccleſia tantam autoritatem habet, quod in ejus, & aliarum Eccleſiarum reformatione non eſt à generali concilio repellenda, ſed reverenter audienda, quando agetur de reformatione totius corporis in capite & in membris.

Decima concluſio: Romana Eccleſia & totum generale concilium *ad univerſalem membrorum Eccleſiæ reformationem debent unanimiter concurrere*, & unicuique ſtatui in ejus reformatione audientiam dare, & de ſe ipſa definitivum communicare judicium, ut impleatur illud Apoſtoli: *Si nos ipſos judicaremus, non utiq, judicaremur.*

Unde patet, quod vanæ voces non ſunt in hoc concilio audiendæ quorundam populariter loquentium atque dicentium: *Nos vocabimus Cardinales, quando*

do nobis videbitur, ſed non quando de eorum reformatione agetur. Cum tamen ad Cardinales non minus pertineat, illos vocare & reformare, quam è contra. *Et in cujuslibet ſtatus reformatione ſinguli audiendi ſunt*, nec à judicio concilii repellendi, ſed magis ad mutuam charitatem correctione (MSC. Helmſt. ad mutuam caritativam correctionem) inducendi.

Ad ſundandum autem *prædictas concluſiones* & inde ſequentia: Ultra rationes & allegationes juris, in prædictis capitulis poſitas, ſpecialiter *pro prima & ſecunda concluſione* facit 22. *di.* per totum. Ubi probatur, quod Romana Eccleſia habet de omnibus aliis ordinare, cum ſit mater omnium aliarum. Et cum ſecundum ſuperioritatem & inferioritatem ſint ad invicem ordinatæ, inter eas tenet Romana Eccleſia primum gradum.

Item, quod Romana Eccleſia caput ſit omnium aliarum Eccleſiarum, ſicut Petrus omnium Apoſtolorum, probatur *III. q. VI. Dudum.* Et hoc ſpecialiter facit *pro tertia & quarta concluſionibus.* Facit etiam *pro quinta concluſione*, quoad præſidentiam Papæ. Et *pro eadem* facit ſpecialiter *cap. Significaſti, de Elect.* cum ſuis concordantiis. Ex quibus fundantur *ſexta & ſeptima concluſiones* ſequentes.

Pro *octava & nona concluſionibus* facit, quod Romana Eccleſia habet alias in partem ſollicitudinis, non in plenitudine poteſtatis, ut *ſecunda qu. VII. Decreto.* Facit etiam ad idem, quod Romana Eccleſia poteſt de omnibus aliis judicare, ut *IX. q. III. Patet.* Facit etiam pro prædictis, quod Romanæ Eccleſiæ conſuetudo circa inſtitutiones Eccleſiaſticas ab omnibus eſt ſervanda, ut *XI. di. cap. Quis neſciat.* Et qui ejus privilegia violat, hæreticus habendus eſt, ut 22. *di. Omnis.*

De quinq; Nationib9 Italica Gallica Germanica Anglica Hiſpani.

Sed occaſione prædictarum concluſionum hic occurrunt aliqua *dubiaque circa ordinem hujus ſacri concilii*, apud nonnullos magnam perplexitatem inducunt.

Primum dubium: An quatuor nationes in hoc ſacro concilio ſic diſtinctæ, videlicet *Italica, Gallica, Germanica & Anglicana*, excluſo dicto Cardinalium collegio, faciant generale concilium, cum ſint plura concilia particularia valde inæqualiter & improportionabiliter diviſa, & ad partem deliberantia. Quæ deliberatio, excluſa deliberatione dicti collegii, & non facta in communi ſeſſione collatione votorum, videtur multis non eſſe cenſenda deliberatio concilii generalis collegialiter facta.

ca, in Concilio Conſt. præſentib9, earũq; autoritate.

Secundum dubium; An dictæ *nationes*, quæ ſunt *nova collegia particularia*, quæ multis videntur contra vel præter conſuetudinem antiquam ſacrorum conciliorum inſtituta, licet ex rationabili cauſa & ſub debitis circumſtantiis ita inſtitui potuerint, habeant à jure divino vel humano *autoritatem privandi Romanam Eccleſiam, & ſacrum collegium* ipſam repræſentans, id eſt, antiqvum collegium, & in antiquo jure & ſacris generalibus conciliis & ſanctorum Patrum decretis fundatum, privandi, inquam, *jure ſuo, habendi* videlicet *vocem in ſacro Concilio*, & ſummum Pontificem eligendi.

Tertium dubium: Suppoſito, quod dictæ nationes poſſint nova jura circa electionem Papæ, citra antiqua jura, ut præmittitur, ſtatuere, ita, quod hoc eis abſolute liceret, an pro nunc expediret, cum ſecundum doctrinam Apoſtoli multa liceant, quæ minime expediunt. Unde attento præſenti ſtatu Eccleſiæ, & conſideratis prædictis dubiis, non videtur expediens aliqua nova jura concedere, (MSC. Helmſt. condere) quæ novo ſchiſmati poſſent veroſimiliter occaſionem præbere.

Quartum dubium occaſione primi dubii oritur circa *modum diſtinctionis* hujusmodi *nationum.* Nam Benedictus XII. in *Extravagante, Vas electionis*, diſtinxit obedientiam papalem in quatuor generales partes, ſive nationes, (MSC. Helmſt. ordines.) Et in ſecunda parte ſub natione Germanica ponit Alemaniam, Angliam, Hungariam, & plura alia regna. Ex quo jure patet, quod ſi *hoc generale concilium Conſtantienſe* rationabiliter debeat dividi per nationes, convenientius *dividitur per quatuor*, quam per plures. Quia talis diviſio ſeu diſtin-

De hac lite nationali in Concilio inter Gallos & Anglos, vide pluribq Tomo V. ubi habetur Anglo-

rum reſponſio ad hac argumenta,

diſtinctio eſt juri ac rationi conformior.

Ideo multis videtur, quod *adveniente natione Hiſpanica ad hoc generale concilium*, natio Anglicana deberet reduci ad nationem *Alemaniæ, cujus ipſa eſt pars*, & ei immediate conjuncta, ut patet ex jure prædicto. Unde quando hæc natio Anglicana huc usque diviſa fuit à natione Alemaniæ, *permiſſum fuit, ut ſic eſſent in iſto concilio quatuor nationes*, & hoc ex certa & ſpeciali cauſa, quæ maxime ceſſabit adveniente dicta natione Hispanica. Qua adveniente, ſi dicta natio Anglicana remaneret *quinta*, eâdem & potiori ratione aliæ tres nationes prædictæ debebunt proportionabiliter diſtingvi in plures nationes dictæ Anglicanæ nationi æquales. Ideo, quia *adveniente* dicta *natione Hiſpanica, juxta unum ex capitulis, tractatis in Narbona*, ſtatim fiet unio ipſius ad nos, pro faciendo unum univerſale concilium. Et per conſequens, hoc facto, ſicut illud erit quaſi novum concilium, & noviter ex ipſa & nobis integratum: Sic ad illius nationis honorem debebit fieri *novus ordo*, ſeu ordinari *novus procedendi modus*, imo verius renovari mos antiqvus in diſtinctione nationum obſervatus, & ut præmittitur, juri & rationi conformis.

Ad confirmationem autem præmiſſorum facit *Benedictus XII.* qui diſtingvit terras & provincias ſubditas obedientiæ Romani Pontificis pro Capitulis monachorum nigrorum provincialibus celebrandis. In *prima rubrica ſui operis, in fine ejusdem*, diſtingvit præfatas terras & regna in 36 provincias, & inter illas in regno Angliæ ponit Cantuarienſem & Eboracenſem pro una provincia. Ex quibus multis videtur, quod nec juri nec rationi conſonum eſt, æquare ſeu æquiparare regnum Angliæ regno Franciæ in concilio generali, vel nationem Gallicanam generaliter ſumptam nationi Anglicanæ, & multo minus Italicam, Germanicam vel Hiſpanicam. Quare omnino abſurdum eſſet, dictam nationem Anglicanam fieri quintam partem, ſeu nationem hujus ſacri concilii. Cum ipſa ſecundum juris diſpoſitionem ſit 36ta pars ſive provincia totius obedientiæ Romani Pontificis.

Ideo videtur, quod *adveniente* dicta *natione Hiſpanica ceſſare debet dicta natio Anglicana, & fieri pars nationis Germanicæ*, ut præmittitur. Vel, ſi hoc non placet, conveniens videtur, quod dictæ *tres alia nationes diſtingvantur ſingulæ in plures nationes particulares dictæ nationi Anglicanæ proportionales*, juxta juris diſpoſitionem. Vel ad evitandum talem multiplicationem nationum, & plures alias difficultates, expediens videtur, redire ad jus commune, & ad antiqvum modum procedendi & concludendi in conciliis generalibus, ubi non legitur facta fuiſſe talis nationum diſtinctio.

De jure votandi ac definiendi in Concilio Conſt. De quo pluribus Tom. II. Part. IIX. cap. XVI. f. 224 ſeq. & Cap. XVII. f. 226.

Quintum dubium occaſione præmiſſorum oritur, videlicet, *qui habere debeant vocem in concilio generali?*

Nam quibusdam videtur, quod autoritas judicandi, ſtatuendi & definiendi pertinet ad *Epiſcopos*, ſeu *majores prælatos.* Quod probant ex definitione concilii univerſalis, per quam differt à conciliis particularibus ſive provincialibus, quam ponit *Hugo*, & poſt eum *Bartholomæus Brixienſis, XVII di. c. 1.* Univerſale, inquit, eſt concilium, quod a Papa vel ejus legato cum omnibus Epiſcopis ſtatuitur.

Alii vero dicunt, quod, quantum ad illam quæſtionem pertinet, ad exterminationem præſentis ſchiſmatis *debent habere vocem* etiam *concluſivam omnes illi, qui ad præſens concilium fuerunt Apoſtolica autoritate vocati.*

Imò ſecundum aliquos *omnes, qui ad effectum unionis Eccleſiæ vellent huic concilio intereſſe.* Pro quo inducunt, quod, ſicut in tempore naſcentis Eccleſiæ *circa electionem ſummi Pontificis* varii fuerunt *modi* obſervati, ſicut patet per jura ex antiquis hiſtoriis, ſic in modo congregationis & deliberationis conciliorum generalium. Nam ſicut patet in *actibus Apoſtolorum* & *in hiſtoria Euſebii*, quæ actibus Apoſtolorum immediate ſubnectitur, quandoque in conciliis congregabatur tota communitas Apoſtolorum, quandoq; Epiſcopi & presbyteri & diaconi tantùm, quandoque ſoli Epiſcopi ſine Abbatibus, quandoque cum Epiſcopis

pis Abbates, quandoque Imperator vocabatur ad concilium & præſens erat, etiam abſente Papa, de cujus cauſa agebatur. Sicut hæc varietas poteſt probari ex hiſtoriis ſupradictis, tam quatuor conciliorum in actibus Apoſtolorum celebratorum, quàm ex dicta hiſtoria Euſebii *lib. VI. cap. 33. lib. VII. cap. XXV. & cap. XXVII. & cap. XXIIX. & lib. X. cap. V.* Ubi multa ad propoſitum præſentis materiæ utilia recitantur.

De modo colligendi vota in Nationibus in Cõcilio Conſt. an juxta numerum an juxta meritum perſonarum.

Sextum dubium. Conſequens ad præmiſſa, eſt *circa modum concludendi & deliberationem nationum.* Nam licet, attenta conditione præſentis ſchiſmatis, ad ejus radicem excludendam, quæ in diverſis nationibus & regnis varie radicabatur, expediens judicatum fuerit, procedere *deliberationes nationum*, in quibus vota *ſingularum perſonarum* non minùs bene & libere poterant ſcrutari, quam in generali turba ſeu publica ſeſſione: Tamen multis videtur, juri eſſe conſonum, quod *in tali deliberatione nationum* non ſolum attendendum eſt *ad perſonarum deliberantium numerum*, ſed etiam *ad meritum.* Et ideo referendo deliberationem unius nationis notandæ ſunt perſonæ & earum ſtatus, ut, quot ſint majores, quot Abbates, quot Doctores, quot Ambaſiatores, quot procuratores & quales. Et, ſi aliqui contradicant, notandi ſunt, quot & cujus ſtatus, nec repellendi ſunt, quin in publica ſeſſione poſſint motiva ſua ſeu rationes allegare, ut doceantur vel doceant. Quia non ſufficit unius nationis aut plurium referre deliberationem, ſed omnino *in arduis expedit, allegare rationem*, ut non ſint *vota* quaſi *voluntaria*, ſed *ratione vallata.* Et hoc maxime, quando non eſſet plena omnium nationum concordia.

Facit ad hoc, quod quandoq; in conciliis generalibus unius perſonæ deliberatio cauſa fuit reducendi plurimos ab errore. Ideo ex *libro Iſidori*, edito de mandato Damaſi Papæ, in conciliis debet legi præfatio, in qua dicitur; *Quod ſi forſan alius aliter, quàm dicta fuerunt, cenſuerit, ſine aliquo ſcrupulo contentionis ea, de quibus dubitaverit, conferenda reducat. Ut Deo auxiliante aut doceri poſſit, aut doceat.*

Hæc autem dubia ad *robur hujus concilii* propoſui. Quia jacula prævíſa minus feriunt, ut ſcil. ſuper his taliter deliberetur, & provideatur, *quod in futurum acta hujus concilii non poſſint ab omnibus reprobari.*

PARS II.

De jure miniſtrorum Eccleſiæ in Eccleſiaſticis bonis.

CAP. I.

XVIII. Propoſitiones, *quod Papa & Epiſcopi non ſint domini ſed diſpenſatores bonorum Eccleſiaſticorum. Quouſque ſe extendat illa diſpenſatio. De decimis, communibus ſervitiis, primis fructibus, reſervationibus Papalibus, ac ſimilibus.*

AD confirmandum ea, quæ *de origine & ordine Eccleſiaſticæ poteſtatis* prædicta ſunt, aliqua convenit ſubjungere de *origine juris, quod habent clerici*, qui Eccleſiaſtici dicuntur, *in bonis*, quæ Eccleſiaſtica nominantur.

Bona Eccleſiaſtica integris Eccleſiis data non uni perſonæ.

Ubi *primo* ſupponendum eſt, quod *bona Eccleſiaſtica*, ut Eccleſiaſtica ſunt, ſint *collata communitatibus, & non perſonæ ſingulari.* Unde fundatores Eccleſiarum intenderunt dominium & proprietatem bonorum, quæ dabant, transferre primo & directè in *communitatem collegii*, ſcilicet talis Eccleſiæ, ad uſum Deo ſervientium, & non in aliquam perſonam ſingularem, ut *XII. q. III. Pontifices.* Et ita intelliguntur eſſe oblata Chriſto, id eſt, *communitati fidelium*, quæ eſt corpus Chriſti, ut *XII. q. II. Nulli.*

Dominium in bona Eccleſiaſtica eſt penes Eccleſiam, non Prælatum.

Ex quo ſequitur manifeſte, quod *communitas* ipſa *ſola* habet immediatum & verum dominium in hujuſmodi bonis, & *non prælatus aliquis*, aut quævis perſona ſingularis. Verbi gratia, Eccleſia Conſtantienſis vel alia hujuſmodi particularis habet dominium vel proprietatem

Digitized by Google

tatem in ipſis bonis ſibi collatis, ut ſibi ſunt propria. Perſona autem ſingularis, non ut ſingularis, ſed ut pars & membrum hujus communitatis, habet in ipſis jus utendi ad ſuam ſuſtentationem ſecundum exigentiam & decentiam perſonæ & ſui ſtatus. Sed inter membra communitatis eſt differentia. Quia eſt aliquod membrum ſimplex & minus principale, ut ſimplex canonicus: Et iſtud habet ſimplex jus, quod dictum eſt. Et eſt aliud membrum, quod eſt principale, & caput communitatis, ut Epiſcopus, aliàs non eſſet congregatio una nec ordinaria, niſi eſſet unum caput & principale membrum: Et iſtud non ſolum habet uſum in bonis communitatis ſecundum exigentiam ſui ſtatus modo prædicto, ſed habet adminiſtrationem & diſpenſationem generalem omnium bonorum communitatis, approprians cuilibet, quod ei debetur ſecundum debitam juſtitiæ proportionem, diſpenſans etiam pro communi bono collegii bona fide, ut ſibi videtur expedire.

Epiſcopi procuratores non Dni bonorum Eccleſiaſticorū.

Et ita eſt *Epiſcopus* in qualibet Eccleſia cathedrali de communi jure primitivo. Et ſic ſecundum Oſtienſem dicuntur *Epiſcopi procuratores* hujuſmodi *bonorum*, & *non Domini* ſeu *proprietarii*, ut *De donation. capit. III. &c.*

De jure Papæ in diſpenſationem bonorum Eccleſiaſticorum

Quia verò non ſolùm quælibet congregatio Eccleſiaſticorum eſt *una*, ſpeciali unitate, imo omnes Eccleſiaſticæ congregationes habent quandam generalem unitatem, in quantum ſunt una Eccleſia ſub uno capite, videlicet *Papa*, cui incumbit cura Eccleſiæ generalis: Ideo ipſe eſt *univerſalis diſpenſator*, tanquã ſummum membrum Eccleſiæ, omnium generaliter Eccleſiaſticorum bonorum ſpiritualium, *non* quidem, *quod ſit eorum Dominus, ſed ſola communitas Eccleſiæ univerſalis Domina eſt & proprietaria illorum bonorum* generaliter, & ſingulæ communitates & Eccleſiæ dominium habent in bonis ſibi correſpondentibus. Perſonæ autem ſingulares non habent jus dominii, ſed jus utendi aut diſpenſandi, ut dictum eſt. Et hæc notavit *Innoc.* Et facit *XII. q. 1. Videntes, & c. Ex his & cap. Præcipimus.*

Ex his apparet *error* eorum, qui dicunt, *quod ſolus Papa jus vel diſpenſationem habet in bonis Eccleſiæ*, & non ſolum eſt adminiſtrator & diſpenſator Eccleſiæ univerſalis, ſed bonorum ejus verus Dominus proprietarius: Cæteri verò Prælati & alii non habent in his dominium, ſed ſolum ſunt talium bonorum procuratores atque diſpenſatores. Hoc enim apparet falſum, non ſolum ex præmiſſis, ſed etiam ex verbis Apoſtoli *I. ad Cor.* Ubi non excludens Petrum vel Papam, dixit: *Sic nos exiſtimet homo ut miniſtros Dei & diſpenſatores &c.* Et ipſemet Petrus: *Non quaſi dominantes in clero, ſed forma facti gregis.* Facit *De Præben. cap. II.* Ubi dicitur, quod Papa habet plenariam diſpoſitionem omnium beneficiorum, & non dicit *dominium.* Ex quo ulterius ſequitur, quod Papa non poteſt ad libitum detrahere bona Eccleſiarum, ita quod quicquid ordinet de ipſis, teneat. Hoc enim verum appareret, ſi eſſet Dominus, ſed cum ſit *miniſter & diſpenſator bonorum* communitatis, in quo requiritur bona fides, non habet ſibi collatam poteſtatem ſuper bonis ipſis, niſi ad neceſſitatem, vel communem Eccleſiæ utilitatem. Ideo in *II. ad. Cor.* dicitur, quod poteſtatem dedit Deus *ad ædificationem & non ad deſtructionem.*

Unde ulterius concluditur, quod, *ſi Papa pro libito detrahat bona Eccleſiæ, &* non ea diſpenſat *bona fide*, de jure non tenet. Et non ſolum *tenetur* tunc *ad pœnitentiam* de peccato, (MSC. Helmſt. facto) quaſi *propter abuſum rei ſuæ*, ſed infideliter agit, & ad reſtitutionem tenetur, ſi aliunde haberet, cum ſit *defraudator rei alienæ.* Secus, ſi eſſet Dominus. Quia in re ſua quilibet eſt legitimus moderator & arbiter, ut *De Sepulturis, De his. & in Gloſſa.*

De Papa ſede movendo, ſi bona Eccleſiæ male adminiſtret.

Ex quibus videtur poſſe concludi, quod ſicut *monaſterium poſſet agere ad depoſitionem abbatis*, vel particularis Eccleſia *ad depoſitionem Epiſcopi*, ſi conſtaret, quod diſſiparet bona monaſterii, vel Eccleſiæ, & quod infideliter non pro bono communi, ſed privato ea detraheret: Sic *& de Papa*, ſi admonitus non corrigeretur.

Nam

Nam 4. *di. cap. ſi Papa.* Ubi dicitur: *Cunctos judicaturus:* Ibi dicit gloſſa: *Quod ſi deprehendatur in quocunq; alio vitio, & admonitus non corrigatur, & ſcandalizet Eccleſiam, idem poſſet fieri. Licet forte ſecundum aliquos per ſolum concilium generale arguatur. di. 21. cap. Nunc autem.* Et *in hoc ſacro Conſtantienſi Concilio concluſum atq; practicatum eſt.*

An Papa habeat jus in bona Principũ temporalia?

Ex prædictis patet, quod ſi *Papa* non habet dominium in bonis Eccleſiaſticis clericorum, *multo minus habet dominium in bonis temporalibus laicorum.* Imo *nec in eis eſt diſpenſator,* ſicut in bonis Eccleſiaſticis, niſi forte in ultima neceſſitate Eccleſiæ, in qua etiam merito non eſt proprie diſpenſator, ſed magis dici poteſt *juris declarator.*

Pro quo conſiderandum eſt, [ſciendum] quod *exteriora bona laicorum* non ſunt collata comunitati, ſicut bona Eccleſiaſtica, ſed ſunt *acquiſita ſingulis perſonis* arte, labore vel induſtria propria. Et ideo perſonæ ſingulares, ut ſingulares ſunt, habent in ipſis jus & poteſtatem ac verum dominium. Et poteſt quilibet de ſuo ordinare, diſponere, retinere, alienare, pro libitu, ſine alterius injuria, cum ſit Dominus, ut ſupra, *De ſepulturis, De his.*

Unde ſequitur, quod nec Princeps, nec Papa habet proprie dominium vel diſpenſationem in talibus. Quia talia bona non habent ordinem & connexionem inter ſe, nec ad unum commune caput, quod habeat ea diſponere & diſpenſare. Cum quilibet rei ſuæ ſit ordinator pro libito.

Quia verò propter talia bona exteriora contingit interdum pacem communem turbari, dum aliquis, quod eſt alterius, uſurpat, quia etiam interdum homines, quæ ſua ſunt nimis amantes, ea non communicant, prout neceſſitati vel utilitati publicæ convenit: Ideo *poſitus eſt Princeps* à populo, *qui talibus præeſt ut judex,* decernens juſtum & injuſtum, & ut judex injuriarum, & ut menſura juſtitiæ in accipiendo bona à ſingulis, ſecundum juſtam proportionem, pro neceſſitate vel utilitate communi.

Ex quo ſequitur, quod *Papa,* qui eſt quaſi ſummum caput, non ſolum clericorum, ſed generaliter omnium fidelium, ut fideles ſunt, juxta illud: *Paſce oves meas,* quod de omnibus fidelibus generaliter dictum eſt, tanquam generalis omnium paſtor, & informator fidei ac morum, *in caſu ſummæ neceſſitatis eccleſiæ,* in quo caſu omnium fidelium bona communia ſunt, id eſt, pro communi utilitate communicanda, *habet* jure divino *bona exteriora omnium fidelium diſpenſare & ut exponenda decernere,* prout expedit comuni neceſſitati fidei, utpote quia aliàs ſubverteretur fides propter impugnationem infidelium & hujuſmodi. Et poſſet tanta & tam evidens eſſe neceſſitas, quod *poſſet exigere decimas,* vel determinatas portiones à ſingulis fidelibus, ſecundum tamen debitam proportionem, ne aliqui ſine ratione plus gravarentur, quàm alii. Et poſſet rebelles vel contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam compellere ad ſuccurrendum communi neceſſitati Eccleſiæ. Et talis Papæ ordinatio non eſſet niſi *juris declaratio.*

Unde extra hujuſmodi caſum neceſſitatis pro communi bono ſpirituali *non habet Papa diſpoſitionem bonorum aliquorum temporalium in laicis,* nec compulſionem in eos. Licet in caſibus utilitatis ſpiritualis (MSC. Helmſt. *ſpiritualibus*) poteſt eos exhortari, & *ſpiritualiter inducere:* Utpote conferendo *indulgentias,* vel alia ſpiritualia beneficia, pro adjutorio conferendo. Poſſet tamen Papa ex cauſa & in certo caſu bona confiſcare etiam laicorum, ut, *De hæreticis, Tum ſecundum, libro ſexto, & De pœnis 1, eodem libro.*

Ex præmiſſis concluditur, quod, cum in caſu Papa habeat jure divino diſponere & ordinare circa bona temporalia laicorum, ut dictum eſt, multo magis & in pluribus caſibus habet jus & poteſtatem circa bona & jura Eccleſiaſtica clericorum. Et ideo non ſolum in caſu neceſſitatis, ſed etiam in caſu utilitatis & honeſtatis publicæ, non ſolum univerſalis Eccleſiæ, ſed etiam pro convenienti ſtatu perſonæ ſuæ, in quantum eſt perſona publica, repræſentans Eccleſiam, & generalis paſtor, ac univerſalis

Digitized by Google

verſalis adminiſtrator Eccleſiaſticorum bonorum rationabiliter poteſt facere ſibi fructus ſuos ex bonis communibus pingviores, ſecundum exigentiam ſui ſtatus, quam prælati inferiores, qui in partem ſollicitudinis facti ſunt. Cujus rei exemplum præceſſit in Veteri Teſtamento. Quia, cum Levitæ pro ſua ſuſtentatione reciperent decimas, ſummus ſacerdos decimam decimæ à Levitis debebat recipere: Ut patet *Num. XVIII.* Unde ſimili jure videtur, quod Papa poſſit recipere ab Epiſcopis promotis *communia ſervitia*, quæ vocantur *vacantia*, & de minoribus beneficiis *primos fructus*, ſeu alia hujusmodi ſubſidia, ex quibus ipſe & ſibi in Eccleſiæ ſervitio aſſiſtentes poſſint convenienter ſuſtentari. Et iſta non ſolum ſibi conveniunt jure prædicto, ſed etiam *jure præſcriptionis*. Quo etiam aliqui inferiores in ſimilibus uti conſueverunt, ut in pluribus regionibus manifeſtum eſt. Facit *De decimis cap. I. & cap. II. in gloſſa.* Et dicunt Doctores, quod loco dictarum decimarum ſuccedunt decimæ, quæ dantur Papæ.

Communia ſervitia. Primi fructus.

Unde ulterius ſequitur, quod Papa jure potuit *ordinationes majorum & electivarum dignitatum*, ac *collationes* aliorum *beneficiorum*, ſibi & ſedi Apoſtolicæ *reſervare*. Quia hæc antiquiſſimo jure ſibi competebant, ut in concluſione octava dictum eſt. Hæc etiam nonſolum jure univerſalis adminiſtrationis papalis poterunt competere, ſed etiam ex ſpeciali cauſa ratione materiæ ſubjectæ, utpote, quia inferiores electores in ſuis electionibus, & ordinarii collatores in beneficiorum collationibus abutebantur, & per potentiam laicalem ſæpe jure ſuo non libere uti permittebantur, ſeu alia aliqua ſpeciali ratione. Pro his facit, quod notatur *De Electione, Quanquam, lib. 6. in gloſſa & 22. di. cap. 1.*

Reſervationes Papales.

Ex quo ſubinfertur, quod, cum ſedes Apoſtolica in præmiſſis præſcripſerit, ſuppoſito, quod ſummi Pontifices in hoc abuſi fuerint vel exceſſerint, non propter hoc eſt ab eis hujusmodi jus tollendum, ſed *abuſus tollendi, vel exceſſus reſtringendi* ſunt. Et hoc fieri poteſt per rationabiles conſtitutiones ſacri concilii generalis. Pro hoc facit, quod ex ſtatuto Papæ fundatæ ſunt electiones, ut *XV. q. c. Vel congregatio, & De elect. cap. 1.* & *cap. Cum Eccleſia.*

Pro cujus declaratione ulterius dicendum eſt, quod licet Papalis dignitas à Deo ſit, quare ab homine nec major nec minor fieri poteſt, attamen uſus plenitudinis poteſtatis ad excludendum abuſus poteſt generalis concilii autoritate reſtringi. Ideo antiquo jure inſtitutum eſt, quod *Papa profeſſionem faceret*, ut patet ex libro diurno. Facit *XVI. di. Sancta octo, Extra. De jurejurand. Ego N. XVI. q. 1. Satagendum. Convenit LXIII. di. c. Ego Ludovicus.* Et hujusmodi profeſſio per lapſum temporis ampliata eſt, ut patet ex profeſſione Bonifacii IIX. *Ego Benedictus Cajetanus* &c. Similis quoq; profeſſio juxta rerum exigentiam *in hoc ſacro Conſtantienſi Concilio* rationabiliter poterit ampliari.

De profeſſione Papæ.

Sed ad regulandum uſum plenitudinis poteſtatis, & excludendum abuſum ejuſdem, conſiderare convenit, quod *non expedit Eccleſiæ*, quæ habere dicitur regale ſacerdotium, *quod ipſa regatur regimine regio puro, ſed mixto cum ariſtocratia & democratia.* Et capitur hic democratia generaliter pro principatu populi, & non ſtricte, prout contrariatur Politiæ, quæ eſt ſpecies quædam regiminis vel principatus temperati ſecundum virtutem, ut capit Ariſtoteles in Politicis.

De meliori regimine Eccleſiaſtico.

Pro cujus declaratione ſciendum eſt, quod, licet regimen regium, in quo unus ſingulariter principatur multitudini ſecundum virtutem, ſit melius quolibet alio regimine ſimplici, ut oſtendit Philoſophus, *III. Politic.* tamen, ſi fiat mixtum cum Ariſtocratia, in qua plures dominantur ſecundum virtutem, & cum democratia, in qua populus principaliter dominatur, tale regimen melius eſt, in quantum in regimine mixto omnes aliquam partem habent in principatu. Et etiam, quia, licet regimen regale ſit optimum in ſe, ſi non corrumpatur, tamen propter magnam poteſtatem, quæ Regi conceditur, de facili regimen degenerat in tyrannidem, niſi ſit in Rege perfecta virtus,

Digitized by Google

quæ raro & in paucis reperitur. In cujus rei ſignum in populo Iſrael, cui ſuccedit populus Chriſtianus, Deus conſtituit quodammodo Regem, licet non cum plena poteſtate, ut patet in Moſe & Joſua, & eorum ſucceſſoribus, qui toti illi populo præerant, ut patet *Num. XXVII. 18. & Judic. II.* Licet autem in eis eſſet regimen regale, in quantum unus principaliter præerat omnibus, erat tamen aliquid de Ariſtocratia, in quantum ſub illo uno LXXII. ſeniores eligebantur, ut patet *Deutr. I.* Erat etiam aliquid de democratia, in quantum ſeptuaginta duo eligebantur de omni populo, ut ibidem dicitur. Sic etiam manifeſte videtur, quod eſſet *optimum regimen Eccleſiæ, ſi ſub uno Papa eligerentur plures de omni & ab omni provincia.* Et tales deberent eſſe *Cardinales*, qui cum Papa & ſub eo Eccleſiam regerent, & uſum plenitudinis poteſtatis temperarent. Et hoc notari videtur in *c. Per venerabilem, Extra. Qui filii ſunt legitimi*, in verbo, *Sunt autem ſacerdotes levitici generis.* Ad idem facit, quod Cardinales ſunt pars corporis Papæ, & ejus coadjutores, ut *De jurejuran. Ego N. & De elect. cap. Fundamenta, libro 6.*

Ex quo clare patet, quod ſtatus Cardinalium in Eccleſia eſt valde utilis, & neceſſarius, ſi debito ſuo fungantur officio. Ad quod generale concilium debet ſummopere laborare atque providere, quod *de communibus Eccleſiæ bonis*, pro cujus generali utilitate laborare tenentur, *eis decenter convenienterq́ ſubveniatur*, non minus quam inferioribus prælatis. Et pro his facit ſexta poteſtas Evangelica, de qua ſupra in prima concluſione principali dictum eſt. Cui concordat ſententia Apoſtoli *I. Cor. IX.* Ex qua ſubſumitur, quod qui altari ſervit, de altari debet vivere, *ut Extra. De præbend. Cum ſecundum, XII. qu. I. Ex his, & 12. q. 2. Quicunq́, De ſepulturis, cap. I.* cum ſuis ſimilibus.

Unde, quod Papa & Cardinales jure divino & naturali, cui Evangelica doctrina concordat, ab inferioribus Eccleſiaſticis debitam ſuſtentationem recipere debeant, oſtendit *Sanctus Thomas in ſecunda ſecundæ, q. 8. artic. 4.* Ubi dicit, quod in veteri lege primitiæ dabantur ſacerdotibus, decimæ Levitis. Et quia ſub ſacerdotibus erant Levitæ, Dominus mandavit, ut ipſi loco primitiarum ſolverent ſummo ſacerdoti decimas decimæ. Patet Num. XIIX.

Unde nunc eadem ratione *tenentur clerici ſummo Pontifici dare decimam partem decimæ, ſi exigeret.* Naturalis enim ratio dictitat, ut illi, qui habent curam de communi ſtatu multitudinis, provideatur, unde poſſet exequi ea, quæ pertinent ad communem ſalutem. Et idem *Thomas, in quarto de regimine Principum*, autoritate Philoſophi in politicis dicit, quod etiam gentiles in ſuis politiis unam partem poſſeſſionum applicabant illis, qui miniſtrabant in ſacris; Et ideo miniſtris Eccleſiæ in cultu Dei iſta debentur non tam jure poſitivo, quam jure divino & naturali.

CAP. II.

Apologia pro Annatis, oppoſita Declarationi Nationis Gallicanæ, recenſitæ Tomo I. Parte XIII.

EX præmiſſis, tam jure naturali & divino, quam etiam humano ſtabilitis, correlariæ ſequuntur *decem propoſitiones*, à nonnullis Doctoribus *examinatæ & probatæ.* Ex quibus manifeſte patet compendioſa reſponſio ad diſpendioſiſſimam & injurioſiſſimam *ſcripturam, per aliquos factam contra Appellationem Procuratoris Fiſcalis* pro tuitione jurium Romanæ Eccleſiæ & cameræ Apoſtolicæ.

Prima propoſitio eſt, quod ſtatus ſummi Pontificis & ſacri collegii Dominorum Cardinalium, ſibi collateralium, fundatus eſt in Eccleſiaſtica hierarchia ſub cœleſti imediate à Chriſto, nec humana inſtitutione ſeu præſumtione poteſt deſtitui. Cui ſtatui qui pertinaciter derogat, cenſendus eſt juxta ſacros canones hæreticus atque ſacrilegus.

IIda Prop. Status prædictus dotandus eſt & fovendus, pro debita & honeſta

 ſuſten-

Digitized by Google

ſuſtentatione temporalium, ſine quibus in hac miſera vita ſpiritualia diu non ſubſiſtunt, quemadmodum alter ſtatus quicunque Eccleſiaſticus inferior, ſeu ſubditus, dotatus eſt vel dotandus juxta ſui qualitatem.

IIItia Propoſ. Status prædictus non ideo perdit jura, ſibi convenientia, quæ poſuit propoſitio duplex præcedens, ſi forſan fuerint *abuſus* aliqui *perſonales* olim vel nunc inventi. Alioquin ſic argueretur adverſus omnem ſtatum, nedum Eccleſiaſticum, ſed temporalem, quod diſſipandus eſt, deſerendus (deſtruendus) & perdendus: Quoniam in multis offendimus omnes.

IVta Propoſ. Status prædictus potuit & poteſt in ſubventionibus temporalis & honeſtæ ſuſtentationis præſcribere de certo modo vel quanta ſubventionis, ſicut Prælati vel Curati inferiores reſpectu ſubventionis factæ per ſubditos in *oblationibus*, *decimis* vel *annatis*, & *ſimilibus*, etiam ubi ſtatus prædictus aliunde dotatus eſſet, ex patrimonialibus bonis vel aliis, quemadmodum in Prælatis dicimus & Curatis.

Vta Propoſ. Status prædictus dum recipit & quærit ſubventiones conſuetas in *oblationibus*, *decimis* vel *annatis*, & ſimilibus, non debet eo ipſo de *ſimoniaca pravitate* notari, niſi fortè *vitium* aliud in *exactionis modo* concurrerit. Quod vitium corrigi debet, non obinde ſtatus minui (minimus) deſtrui, vel culpari, vel juribus aliunde debitis defraudari. Sicut ab infirmo morbus tollendus eſt, non ſubjectum vel corpus deſtruendum. Oppoſitum verò pertinaciter imponere, notando generaliter de ſimoniaca pravitate totum ſtatum iſtum, temerarius error eſſet, nec ferendus.

VIta Propoſ. Status prædictus poteſt & debet rationabiliter reſiſtere per viam *appellationis* aut aliàs, ſi adverſus prædicta voluerint aliqui de facto procedere. Præſertim, dum perſonæ de illo ſtatu ſubjiciunt ſe & ſtatum ſuum debitæ regulationi ſanctæ matris Eccleſiæ, ſi forſitan aliqua fuerint in eis reformanda. Et hoc agendo nedum non ſcandalizant active, vel peccant, ſed merentur, tanquam defenſores jurium non ſolùm ſuorum perſonalium, vel Eccleſiæ particularis Romanæ, ſed univerſalis Eccleſiæ, & ad utilitatem, honeſtatemque totius reipublicæ Chriſtianæ, quæ conſiſtit in ſuo decore membrorum, maxime principalium.

VII. Propoſ. Denique debet ſic fieri, quod ſubventio nunc exiſtens, & à priorum devotione Eccleſiaſticorum introducta, de primis fructibus, annatis, & ſimilibus, permaneat, quouſque prius & ſimul ſaltem fuerit *alia* forte *proviſio ſalubrior vel ſanctior* rationabilius adinventa & effectualiter practicata ex ordinatione Papæ & concilii generalis.

VIII. Propoſ. Poſtremo facientes contra præmiſſa, non conformant ſe, ſed manifeſte obviant *inſtructioni Regis Franciæ*, *Eccleſiæ Gallicanæ*, & *univerſitatis Pariſienſis*, ſicut patet eas intuentibus.

IX. Ex quibus ſequitur, quod erronea & ſcandaloſa & periculoſa eſt una *concluſio*, quam *in materia ſimoniæ* poſuit quidam Prælatus & Doctor, videlicet, quod *ſolutio vacantiarum*, *ſive pactionata*, *ſive non*, *ſive ante ſive poſt*, *ſive ante traditionem bullarum*, *ſive poſt quomodocunq; exacta*, *eſt pure Simoniaca &c.*

X. Propoſ. Unde pro declaratione hujus materiæ notanda eſt quædā *diſtinctio doctoralis quadrifaria*, de intuitu vel reſpectu commodi temporalis pro ſpirituali. *Primo poteſt intuitus ferri ad temporale commodum, tanquam ad pretium rei ſpiritualis, quaſi ſit adæquatio valoris unius rei ad alteram, ſicut eſt in emptione & venditione in civilibꝰ. Secundo poteſt fieri (ferri) intuitꝰ ad commodum temporale tanquam ad motivum principale dandi ſpiritualia, vel ad finem ultimum, in quo conſiſtit intuitus ſpiritualia conferentis. Tertio poteſt fieri intuitus commodi temporalis tanquam ad motivum minus principale, vel ad finem ſubordinatum ſub ultimo fine. Quarto poteſt fieri intuitus commodi temporalis, tanquam ad rem debitam jure divino pro ſuſtentatione ipſius, qui ſpiritualia ſubminiſtrat, juxta doctrinam Chriſti & Apoſtoli: Dignus eſt operarius mercede ſua.*

Diſtinctio Gerſonis, in Tr. de Simonia Cap. VII. Vid. ſup. Tom. I. Parte IV. f. 21.

Tunc ad propoſitum dicimus, pro reſponſione ſuccincta & ſolida, quod primus intui-

tius & ſecundus ſunt verè ſimoniaci, de jure divino & humano. Et ſi concurrat error intellectus, quod ſcilicet talia poſſint fieri, ſicut in primo dicitur quod licite fiant, ſicut ponitur in utroq; modo, tunc incurritur hæreſis proprie dicta, & habendi ſunt ſimoniaci tales hæretici proprie dicti, ſi ſint pertinaces.

Dicimus conſequenter, quod ſi feratur intuitus tertio & quarto modis, ille poteſt eſſe licitus, imò laudabilis & meritorius ac debitus. Hoc tamen attento, quod obſervetur illud Apoſtoli: Ab omni ſpecie mala abſtinete vos, hoc eſt, quod adminiſtratio ſpiritualium, facta ſub altero tali intuitu, non appareat fieri ex modo ſuo, intuitu primo vel ſecundo.

PARS III.

De Papalis poteſtatis plenitudine, & An Papa ſubſit judicio Concilii generalis?

Cap. I.

Quod plenitudo poteſtatis Eccleſiaſticæ non reſideat in Romano Pontifice.

IN tertia hujus tractatus parte in primis breviter tangetur *quæſtio, quam alias* ad quorundam egregiorum Doctorum inſtantiam diſputare *propoſui*, videlicet; *Utrum plenitudo poteſtatis Eccleſiaſtica reſideat in ſolo Romano Pontifice?*

Ad partem *negativam* arguitur ex triplici radice.

Primo, quia hujusmodi plenitudo poteſtatis reſidet in Eccleſia univerſali. *Secundo*, quia hæc plenitudo reſidet in Ro. Eccleſia particulari. *Tertio*, quia ipſa etiam reſidet in concilio generali. Ergo non reſidet in ſolo Romano (Romanæ Eccleſiæ) Pontifice.

Conſequentia de ſe patet. Et antecedens tripartitum probatur unica ratione.

Pro qua ſupponitur, quod Romanus Pontifex eſt caput triplicis Eccleſiæ. *Primo* & principaliter Eccleſiæ univerſalis, reſpectu cujus dicitur *ſummus Pontifex* ſive paſtor, juxta illud: *Paſce oves meas*, & *paſce agnos meos*; Quod non de his, vel de illis particulariter, ſed de omnibus generaliter dictum eſt. *Secundo* eſt caput Romanæ Eccleſiæ particularis, reſpectu cujus dicitur *Pontifex Romanus*. Et in utroque epiſcopatu, tam univerſalis, quam Romanæ Eccleſiæ, ſuccedit Petro, qui prius habuit primum Epiſcopatum, quàm ſecundum. *Tertio*, eſt caput concilii generalis, quod univerſalem Eccleſiam repræſentat, reſpectu cujus tamen ipſum eſt quædam particularis Eccleſia ſumens unitatem ab autoritate ſummi Pontificis, in eo auctualiter vel virtualiter præſidentis, ut patet ex *cap. Significaſti*, *De Elect.* cum ſuis concordantiis.

Ex qua ſuppoſitione patet, hanc triplicem Eccleſiam eſſe *triplex corpus myſticum*, cujus Papa eſt caput immediatum. Sed conſtat, quod *non eſt minor poteſtas in toto corpore, quàm in ejus parte*, ſcilicet in capite. Imò videtur *major* eſſe: Quia *omne totum eſt majus ſua parte*. Et per conſequens, ſi plenitudo poteſtatis eſt in ſummo Pontifice, *eadem vel major plenitudo poteſtatis erit in quolibet corpore*, cujus ipſe eſt caput. Quare &c. Facit ad hoc illud Hieronymi: *Si autoritas quæritur, orbis major eſt urbe*, ut patet *C. di. cap. Legimus*. Ubi dicit gloſſa, quod hic ſumitur argumentum, quod ſtatutum concilii præjudicat ſtatuto Papæ.

Confirmatur iſta ratio; Quia *aliqua poteſtas vel autoritas eſt in Eccleſia, qua non eſt in Papa*. Igitur in eo non eſt poteſtatis plenitudo. Conſequentia patet. Antecedens probatur: Quia confirmatio in fide, de qua dicitur, quod non poteſt Eccleſia errare, juxta illud: *Petre Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua*, non eſt in Papa, quia hoc *non* eſt dictum *de fide perſonali Petri*, cum ipſe erraverit, ſed *de fide Eccleſiæ*, de qua dicitur: *Et portæ inferorum non prævalebunt adverſus eam*, ſcilicet Eccleſiam. Non enim dictum eſt: Adverſus *te*, ſive *Petrum*. Igitur *ſpeciale privilegium* eſt, & *ſingularis autori-*

Digitized by Google

autoritas Eccleſiæ, quod non poteſt errare in fide. Quod privilegium aliqui extendunt ad Romanam Eccleſiam, aliqui ad concilium generale, aliqui verò ſolum reſtringunt ad autoritatem univerſalis Eccleſiæ. Sed non poteſt extendi ad Papam, ut dictum eſt. Igitur &c.

Objectio

Ad partem *affirmativam* quæſtionis arguitur, quod *canonica jura* clamant, Papam habere plenitudinem poteſtatis, cæteros autem vocatos eſſe in partem ſollicitudinis. Nec reperitur jus canonicum, quod dicat, habere plenitudinem eſſe in aliquo alio ſingulari ſuppoſito, vel particulari collegio.

Confirmatur iſta ratio: Quia quælibet particularis poteſtas Eccleſiaſtica eſt vel poteſt eſſe in Papa, quæ non eſt, nec eſſe poteſt in univerſali aut quacunq; particulari Eccleſia ſeu Collegio. Igitur in Papa ſolo reſidet Eccleſiaſticæ poteſtatis plenitudo.

Conſequentia patet: Et antecedens probatur: Quia Papa poteſt quamlibet Eccleſiaſticam poteſtatem exercere, quod non poteſt univerſalis Eccleſia ſeu quodcunque collegium particulare.

Et ut de exercitio ceterarum Eccleſiaſticarum poteſtatum taceamus, ſufficiat exemplum dare de poteſtate conſecrandi corpus Chriſti, vel altera poteſtate pure ſacramentali. Quia conſtat, quod talis noſt poteſt exerceri niſi à perſona ſingulari, & per conſequens nec ab Eccleſia univerſali, nec à Romana Eccleſia particulari, nec à Concilio generali. Quare &c.

Mauritius de Praga Theologus commendatus.

Ad hanc quæſtionem ſe ſua humilitate reſponſurum exhibebat *venerabilis Pater, & egregius Sacra Scriptura Doctor, Magiſter Mauritius de Praga.* Et poſuit *tres concluſiones.*

Prima, quod plenitudo poteſtatis Eccleſiaſticæ ſeparabiliter reſidet in Romano Pontifice.

Secunda, quod plenitudo poteſtatis Eccleſiaſticæ inſeparabiliter reſidet in univerſitate Eccleſiæ Catholicæ.

Tertia concluſio, quod plenitudo poteſtatis Eccleſiaſticæ reſidet repræſentative in generali Concilio. Ex his infert correlarium, quod quæſtio, ut proponitur, eſt falſa. Patet à negatione unius Exponentis ad ſuam Expoſitam.

Ad præmiſſas autem rationes ſufficiens erat *dictus Magiſter* reſpondere, & ſuper his ſuam intentionem utiliter declarare. Sed quidam *veritatis adverſarii*, timentes, ne per ipſum, & deinde per quosdam alios ſacræ Theologiæ Doctores, in diſputationibus aut determinationibus impugnarentur aliqui errores, in hoc ſacro concilio delati, *conſpiraverunt* (*MCS. Helmſt.* & procuraverunt) dictam diſputationem *impediri.*

Contra quos publice verbo & ſcripto ob reverentiam fidei *proteſtatus ſum*, quod Doctoribus ſacræ Theologiæ, maxime in concilio generali, ubi agitur de erroribus extirpandis, non debet inhiberi diſputatio aut ſcholaſtica determinatio pro declaratione catholicæ veritatis, & reprobatione contrariorum errorum. Alioquin qui de facto ſecus facerent, redderent ſe ſuſpectos de fautoria hæreticæ pravitatis.

Quia ergo (dictus Magiſter) tantum tempus ſic impeditus fuit ab hac reſponſione: Ego hujus quæſtionis cauſa aliqua(*MSC. Helmſt.* quæſtionis nodum) breviter explicabo.

Reſponſio ad ſuperiorem objectionem.

Primo dico, quod jura, quæ loqvuntur de plenitudine poteſtatis, intelliguntur de poteſtate jurisdictionis, & non de poteſtate ordinis ſacramentalis. Quia hæc fuit æqualis in omnibus Apoſtolis, ut ſupra tactum eſt. Ubi ſuper illo verbo: *Paſce oves meas*, dictum eſt, quod ibi data eſt Petro poteſtatis plenitudo, videlicet jurisdictionis.

Secundo dico, quod hæc plenitudo jurisdictionis proprie loquendo ſolùm reſidet in Romano vel ſummo Pontifice, Petri ſucceſſore. Quia proprie aliqua poteſtas plene dicitur eſſe in aliquo, qui illam poteſt generaliter exercere, & miniſterialiter in omnes diſpenſare. Hoc autem eſt in ſolo Papa, & non proprie in aliqua communitate. Quia ſecundum Philoſophum actiones ſunt ſuppoſitorum.

Tertio dico, quod hujusmodi plenitudo poteſtatis tropice, & aliquo modo æquivoce, eſt in univerſali Eccleſia, & in concilio generali ipſam repræſentante.

Digitized by Google

Pro cujus declaratione ſciendum eſt, quod, quantum ad propoſitum pertinet, aliquid tripliciter dicitur eſſe in alio. *Primo modo* tanquam in ſubjecto, ſicut virtus eſt in anima, & accidens in ſubſtantia, ſubjective. *Secundo modo*, tanquam in objecto, ſicut aliquis effectus dicitur eſſe in ſua cauſa, vel in ſuo fine. Quia in illum tendit, tanquam ad ſuum objectum finale. *Tertio modo*, tanquam in exemplo, ſicut res viſa dicitur eſſe in ſpeculo, vel aliqua doctrina in libro. Quia ibi eſt repræſentative.

Primo ergo plenitudo poteſtatis eſt *in Papa*, tanquam in ſubjecto ipſum recipiente, & miniſterialiter exercente. *Secundo eſt in univerſali Eccleſia*, tanquam in objecto, ipſam cauſaliter & finaliter continente. *Tertio eſt in generali Concilio*, tanquam in exemplo, ipſam repræſentante & regulariter dirigente.

Primum patet ex immediate dictis. Quia Papa proprie eſt miniſter, hanc poteſtatem ſubjective recipiens, & adminiſtrative diſpenſans, juxta illud Chriſti *Luc. XXII.* Qui præceſſor eſt in vobis, fiat ſicut miniſtrator.

Secundum patet. Quia plenitudo poteſtatis non eſt cauſaliter propter Papam, ſed Papa & ejus poteſtas propter Eccleſiam, & ad eam ordinatur, ſicut ad finem, id eſt, ad ejus ædificationem. Quia ſecundum ſenteutiam Apoſtoli *II. Cor. X. & capite ultimo*, hanc poteſtatem dedit Dominus in ædificationem Eccleſiæ, & non in deſtructionem.

Tertium patet ex eodem verbo Apoſtoli. Quia ſi Papa uteretur hac poteſtate ad deſtructionem Eccleſiæ, *generale Concilium* eſt exemplum vel ſpeculum, dictam univerſalem Eccleſiam repræſentans, & ejus vice & nomine *abuſum hujusmodi plenitudinis poteſtatis coërcens*, regulans, & dirigens.

Et hæc omnia plenius patebunt ex dicendis in ultimo capitulo hujus operis. Et ſecundum præmiſſa & inferius dicenda, *rationes* hinc inde ſuperius factæ faciliter *ſolvuntur*. Ex præmiſſis patet, quod ſicut *plenitudo poteſtatis eſt in generali concilio* repræſentative, ita aliquo modo, licet non æqualiter, eſt *in Romana Eccleſia*: Quia ipſa univerſalem Eccleſiam repræſentat, & in condendis Eccleſiaſticis juribus ſeu canonibus ipſius vices gerit. Et hoc ſibi competit ratione ſui capitis, id eſt, Papæ, qui huic Eccleſiæ ſpecialiter præeſt, ut tactum eſt in prima ratione quæſtionis. Et ideo Romana Eccleſia dicitur ſedes Apoſtolica. Quia in ea ſedet Apoſtolicus, id eſt, præſidet Apoſtoli Petri ſucceſſor.

Cap. II.

Papam ſubjici judicio Concilii generalis.

Reſtat videre, *utrum Papa ſubjiciatur judicio concilii generalis, non obſtante ſua poteſtatis plenitudine.*

Ad quam quæſtionem breviter reſpondeo *affirmative*. Nec ſolùm ei ſubjicitur in caſu, quo accuſaretur *de crimine hareſis* proprie dictæ, ſed *etiam in quibusdam aliis caſibus*, qui poſſent quodammodo reduci ad hæreſin large ſumtam, & hoc ratione obſtinationis & incorrigibilitatis in crimine.

Hæc autem concluſio *in condemnatione & depoſitione Johannis Papa XXIII.* practicata eſt *per hoc concilium generale*, *cujus determinationi contradicere non licet.* Pro qua facit id, quod prædictum eſt in octava propoſitione primi capituli ſecundæ partis, ſed magis declarabitur hæc materia in ultimo capitulo hujus operis.

Quia vero nonnulli *adverſarii veritatis*, & errorum defenſores, hanc mihi impoſuerunt infamiam, quod diſputare volebam de plenitudine poteſtatis Romani Pontificis, ut ejus ac Romanæ Eccleſiæ poteſtatem extollerem, & deprimerem autoritatem Concilii generalis: Ideo ad hanc maculam expurgandam declarabo, qualiter non ſolùm nunc, ſed jam dudum *generale concilium ſtabilire niſus ſum.* Et ſpecialiter *in hujus concilii initio.* Unde tunc *grave & periculoſum dicti Johannis Papa odium incurri*: Cum propter aliquas *concluſiones, quas poſui* ad hunc finem, *ne præſens concilium diſſolveretur*, donec & quousque

Concilii generalis autoritas aſſerta. Vid. Tom. II. Part. VIII. Cap. IV. ſeqq. f. 103.

in

in ipſo plene congregato eſſet tractatum de perfecta & integra Eccleſiæ unione, & ejus debita reformatione in capite & in membris, & quod oppoſitum dicere aut facere ſaperet fautoriam ſchismatis & hæreticæ pravitatis: Tum etiam, quia *quidam* ejus fautores & *impugnatores dictarum concluſionum* adverſus me quasdam accuſationes confinxerunt, & eidem ſcripſerunt ſub hac forma: *Caſus, ſuper quo Reverendiſſimus Dominus Cardinalis Cameracenſis conſilium habuit cum ſacræ Theologiæ Magiſtris, regularibus & ſecularibus diverſorum Studiorum, eſt iſte: Si errores contra* (circa) *fidem Johannis Wicleff 45. damnari debent per ſummum Pontificem ſub hac conſueta forma, aliàs in conciliis obſervata*, videlicet: *Nos hoc ſacro approbante concilio damnamus* &c. *Aut damnari debent ſub iſta forma ab ipſo concilio, absque expreſſione ſummi Pontificis: Sacroſanctum concilium damnat, reprobat &c. Et ibi per eum allegato: Quod per concilium, & non per Papam: Quia concilium eſt majus Papa, cum ſit totum, & Papa ſit pars ejusdem: Et ita ex actibus Apoſtolorum, & quibusdam decretis ſanctorum magis conſonum videbatur ſcriptura ſacra, unde & magis Theologicum:* (in MSC. Helmſt. & magna Theologica facta eſt contentio) *Facta eſt contentio inter ſupra ſcriptos:* (Magiſtros) *Quorum de numero XL. Duodecim fuerunt ſuæ opinionis, cæteri vero viriliter ſibi reſtiterunt in faciem, dicentes: Concilium nullam per ſe autoritatem habere, niſi ex capite: Et per conſequens non debere ſententiare neque definire tanquam principale, ſed caput concilio conſentiente. Inde deventum eſt, verbis verba dantibus, quod ipſe Dominus Cardinalis aſſeruit, quod concilium eſt ſupra Papam, & poteſt eum deponere: Aliis, paucis exceptis, ſibi in faciem viriliter contradicentibus. Unde remanſit in ſuo propoſito, cum intentione illa proponendi concilio.*

Accuſat9 à malevolis Petrus de Alliaco in principio Concilii, quod Concilii autoritatem extolleret.

Ad dictam vero *ſchedulam* reſcripſi dicto Domino Johanni, offerens me reſponſurum coram Dominis Cardinalibus, omnibus Magiſtris in Theologia convocatis. Et tunc paratus fui reſpondere, ponendo *ſex propoſitiones* in forma, quæ ſequitur.

Apologia.

Pro *reſponſione ad dictam ſchedulam* dico *primo*: Quod quærere: An errores contra fidem, in hoc ſacro concilio damnandi, debeant per ſummum Pontificem damnari ſub hac forma: *Nos, hoc ſacro approbante concilio, damnamus &c.* aut damnari debeant ſub iſta forma: *ſacroſanctum concilium damnat &c.* Non eſt quæſtio inutilis aut ſupervacua, nec ad materiam fidei, quæ tractatur, eſt impertinens. Patet, quia *utraque forma in decretis generalium conciliorum reperitur.* Nam ſicut tunc fuit allegatum, ſecunda forma condemnandi habetur in multis locis libri conciliorum, & etiam Decreti & Decretalium. Ubi ſic dicitur: *Placuit concilio ſacro*, vel, *Concilium definit*, vel, *ſtatuit ſanctum Concilium.* Papa etiam quandoque dicit: *Sacri autoritate concilii & conſenſu, atque reliquorum fidelium, & cunctorum conſiliariorum noſtrorum conſultu, definitum eſt.* Et prima habetur in multis conſtitutionibus ſynodalibus, & maxime in juribus novis.

Secundo dico, quod Theologi, dicentes, primam formam eſſe convenientiorem, quam ſecundam, & Theologiæ magis conſonam vel conformem, non inconvenienter aut improbabiliter loquuntur, nec per hoc reprobant, ſed approbant, primam formam eſſe convenientem. Sed quod alia ſit Theologiæ conformior, patet, quia *in actibus Apoſtolorum autoritas definiendi attribuitur concilio*, & non generaliter (*in MSC. Helmſt.* ſpecialiter) Petro, ubi dicitur: *Placuit nobis collectis in unum* &c. Et beatus Gregorius, *XV. di in cap. Sicut.* Ubi dicit, ſe quatuor concilia ſicut ſancti Evangelii quatuor libros devenerari. Subdit cauſam: Quia univerſali conſenſu conſtituta ſunt.

Unde videtur ſequi, quod *autoritas definiendi*, maxime in materia fidei, *pertinet ad concilium generale.* Et idem dicunt aliqui, quando agitur *de facto Papæ.* Quod patet in conciliis Symmachi, ubi dicunt Epiſcopi: *Decernimus, & ſynodali autoritate roboramus, Et, ſynodalis ordinatio vigeat.* Et in ſubſcriptionibus Epiſcoporum dicitur: *His conſtitutis ſynodalibus à nobis probatis atque firmatis.* Et multa alia hujusmodi.

Tertio dico, quod ex præmiſſis ſequitur,

tur, quod *dicta ſchedula* eſt erronea, & quantum in ſe eſt deſtructiva autoritatis concilii Piſani, & per conſequens Domini noſtri Papæ & præſentis concilii, quæ ex illo dependet. Patet, quia dicta ſchedula ponit & approbat, concilium nullam per ſe autoritatem ſententiandi & definiendi habere, niſi ex capite, videlicet Papa, & per conſequens non debere ſententiare neque definire tanquam principale, ſed caput concilio conſentiente. Nam conſtat, quod *concilium Piſanum non habuit autoritatem ſententiandi & definiendi à Papa*, tanquam à capite. Quia autoritate Papæ non fuit congregatum, ſed ipſo contradicente, cum ibi duo contendentes fuerint condemnati, quorum alter erat Papa, ſicut communiter tenebat Eccleſia Chriſtiana.

Quarto dico contra prædictam ſchedulam, quod etiam ex præmiſſis ſequitur, quod ſicut *concilium Piſanum ita & aliud concilium in aliquo caſu eſſe poteſt ſupra Papam, & poteſt eum deponere.* Patet: Quia non apparet major ratio de uno concilio, quam de alio.

Quinto dico, quod concilium, præſente Papa, à quo ipſum concilium vocatum, eſt velut unum corpus myſticum, cujus Papa eſt caput, & alii ſunt membra. Et ideo ſecundum aliquos non ſolum falſum, ſed fatuum eſſet, dicere, quod major ſit autoritas unius partis, quàm totius corporis.

Sexto ex præmiſſis ſequi videtur ſecundum aliquos, quod *falſa eſt quorundam Juriſtarum opinio, dicentium, quod in concilio generali Papa duntaxat judicat & definit. Et ſi eo præſente ibi aliqua ſtatuentur, concilium nihil ſtatuit, ſed ſuadet & conſulit. Nec Papa tenetur ſequi deliberationem vel ſuaſionem concilii. Sed quod ſtandum videretur ſententia Papæ, ſi contradiceret Eccleſia vel concilio.* Patet. Quia univerſalis Eccleſia à Chriſto, & non à Papa hoc privilegium autoritatis habet, quod in fide errare non poteſt. Et hanc etiam autoritatem ſecundum aliquos habet concilium, hanc univerſalem Eccleſiam repræſentans. Sed talem autoritatem non habet Papa, cum errare poſſit in fide. Ergo in hoc *major* eſt *autoritas concilii vel Eccleſiæ, quàm Papæ.* Unde oppoſitum dicere multis videtur eſſe hæreticum, & ex juribus male intellectis erronee concluſum.

Cap. III.

De Johannis Patriarchæ Antiocheni ſchedula, in principio Concilii propoſita, de autoritate Papæ ſupra Concilium.

SEd adhuc reſtat circa præmiſſa recitare *opinionem cujuſdam magni Prælati & Doctoris*, quam in finali capitulo probabo eſſe contrariam catholicæ veritati. Hæc autem *ejus Prælati opinio* per quandam ſchedulam, ſcriptam manu propria, & ſuo nomine (MSC. Helmſt. ſigillo) ſubſcriptam, & dicto Johanni Papæ directam, poſtea innotuit. Cujus *ſchedulæ tenor* ſequitur, & duas continet quæſtiones.

Vid. Tomo II. Parte XIII. cap. II. f. 296.

Prima quæſtio: *Utrum Papa catholicus ſubjiciatur concilio generali?* Ad quod ſub determinatione ſanctiſſimi Domini noſtri Papæ dico *quod non*, rationibus ſequentibus. Et *primo*. Quia poteſtas Eccleſiæ ita fuit data per Chriſtum corpori myſtico Eccleſiæ militantis, & ſic eam voluit ad omnium Apoſtolorum officium pertinere, ut in beatiſſimo Petro Apoſtolorum omnium ſummo principaliter collocaret, ut ab ipſo quaſi quodam capite dona ſua velut in corpus omne diffunderet, teſte beato Leone Papa in canone *Ita Dominus, XIX. di.* Cui concordant communiter *Alexander de Halis*, & alii Doctores ſacræ Theologiæ. Sed non reperitur teſtimonio autentico, quod beatus Petrus Apoſtolus, vel alius ejus in ſede Apoſtolica ſucceſſor, aliquam poteſtatem dederit præfato concilio generali ſupra Papam. Igitur præfatum concilium in Papam nullam habet poteſtatem, & per conſequens Papa illi non ſubjicitur. Et ſi impugnaretur dictus canon *Ita Dominus*, quaſi fidem non faciens, conſtat, impu-

Digitized by Google

impugnationem hujusmodi efficacia carere, teſtimonio ſacrorum eloquiorum, de quibus habetur in canone *Sancta Roman. XV. di.* & in *cap. Nulli per has, 25. qu. 1. & c. Violatores* & *c. omnia* & *c. Huic conſona, eadem cauſa & quæſtione:* In quibus Hilarius, Damaſus & Gregorius Romani Pontifices impugnationem hujusmodi damnarunt, impugnatores puniri decreverunt. Quibus concordant *cap. 1. de inſti. & cap. Si quis omnem, 1. q. VII.* & *cap. Si Romanorum, XIX. di.*

Quinimo cavere debent impugnatores dicti *cap. Ita Dominus*, ſeu aliorum canonum à Romanis Pontificibus editorum, à ſententia Eccleſiæ, per Nicolaum Papam in canone *omnes, 22. diſt.* prolata, per quam conantes auferre privilegium, Romanæ Eccleſiæ ab ipſo ſummo omnium Eccleſiarum capite traditum, in hæreſin labi decernuntur.

Secundo. Quia non ab Apoſtolis, & ſic nec à corpore Eccleſiæ ſeu concilio generali, ſed ab ipſo Domino JeſuChriſto Romana Eccleſia primatum accepit, inquit Anacletus Papa ſervus Chriſti Jeſu, in *canone, Sacroſancta, ead. diſt.*

Tertio. Quia Papa habet plenitudinem poteſtatis. *II. q. VI. Decreto, De uſu pallii, Ad honorem.* Ergò alii etiam ſimul congregati illi ſubjiciuntur, & non ipſe eis.

Quarto. Quia concilia recipiunt poteſtatem à Papa & non Papa à conciliis, ut in *c. Significaſti, De elect. 27. di.* per totũ.

Quinto. Quia ipſe omnes judicat, & nullus ipſum, *22. di. Omnes.*

Sexto. Quia Apoſtolicæ ſedis judicium, cujus autoritate non eſt majus, à nemine eſt retractandum, in *canone patet, IX. q. III.*

Septimo. Quia aliorum hominum cauſas (quæſtiones) Deus voluit per homines terminare, ſed ſedis Apoſtolicæ præſidem ſuo ſine quæſtione reſervavit arbitrio, ut in canone, *Aliorum, eadem cauſa & quæſtione.* Et concordant *cap. Facta, & cap. Cuncta per mundum, eadem cauſa & quæſtione.*

Octavo. Quia etiamſi Papa animas catervatim ad inferos deduceret, nullus niſi Deus hanc culpam in hoc mundo redarguere poteſt. Quia ipſe cunctos judicaturus à nemine eſt judicandus, niſi deprehendatur à fide devius, ut in *canone, Si Papa, 40. di.* Et concordant notata per Hoſtienſem & ejus ſequaces in *cap. Propoſuit, De conceſſione præbendarum.* & per *Jo. An. in cap. Ad Apoſtolica, De re judic. lib. VI. in prima gloſſa.*

Nono. Quia etiam, quando agitur contra Papam, concilium non poteſt eum judicare ſine ejus autoritate, ut in *c. Nunc autem, 21. di.* & *in §. Hinc etiam, 17. di.*

Decimo. Quia Papa Catholicus caput eſt eccleſiæ & Chriſti vicarius, ut patet in dicto canone, *Ita Dominus*, & concordant notata per *Joh. Andr.* in Clement. *Ad noſtram, in gloſſa magna De hæreſi.* Igitur per corpus, ſeparatum ab eo, quod ſine capite virtutem non habet, *cap. Cum non liceat, De præſcription.* judicari non poteſt, ſicut nec Epiſcopus à ſuo capitulo, *cap. Cum inferior, De major. & obedientia.*

Nec obſtant rationes, quas quidam in contrarium perſuadere nituntur, ut patet ex ſequentibus.

Et primo *ad primum*, dum dicitur; quod quando Petrus *claves* accepit, Eccleſiam ſignificavit, ut in can. *Quodcunque, 24. q. 1.* Reſpondetur: illud intelligendum fore ſecundum doctrinam dicti canonis, *ita Dominus, XIX. di.*

Ad ſecundum, dum dicitur quod Papa ſubjiciatur conciliis, ut in *c. Sicut Sancti, XV. di.* Reſpondetur, illud verum, quoad obſervantiam articulorum fidei, ut ibi notatur per gloſſatorem. Et ad *capitulum Quæ ad perpetuam, & c. Sunt quidam,* & ad alia ſimilia, *XXV. q. 1.* dicitur, quòd vel loquuntur de honeſtate, vel referri debent ad obſervantiam articulorum fidei. Et iſta reſponſio corroboratur per notata per gloſſatorem in dicto *c. Sunt quidam.* Ubi notatur, quod quandoq; diſpenſat contra generale ſtatutum Eccleſiæ, & etiam contra Apoſtolum. Quod intelligo, quando ſic diſpenſatio non offendit articulos fidei, ſicut dicitur per gloſſatorem in dicto capitulo: *Sicut ſancti,* Nec obſtant notata per gloſſatorem in capitulo: *Si duo contra fas, 79. di.* ubi dicitur, quod in

in (ſuper) contentione papatus concilium poteſt eſſe judex. Et idem videtur ſentire *Hugvvitius* & *Joh. Andr.* in *cap. I. de Renunc. lib. VI. in Novella.* Quoniam dicta opinio repugnat juribus ſupra in I. quæſtione deductis, niſi prætenderetur contra contendentes ſchiſma importans hæreſin, ſicut factum fuit contra Petrum de Luna & Gregorium. Nec obſtant notata per gloſſatorem in dicto *c. Si Papa.* Quia jura pro cauſa (per eum) allegata non probant intentum gloſſatoris, extra hæreſin proprie ſumtam.

Secundo quæritur: *Si definitiones & ſtatuta fienda in hoc ſacro concilio generali, ſub nomine Papæ, vel concilii, vel utriusq; fieri debent?*

Ad quod reſpondetur, *quod ſub nomine Papæ* fieri debent. Quia à Papa procedit virtus & autoritas Concilii, ut patet per jam dicta ſupra in prima quæſtione. Poterit tamen addi: *Sacro approbante concilio*, ſicut antiquitus in aliis conciliis obſervari conſuevit. Et quod ſub nomine Papæ fieri debeant tales definitiones ſacro approbante concilio, patet in *c. Damnamus*, §. *Nos autem*, *De Sum. Trinit. In antiquis* & in *c. unico, ejus tit. lib. 6.* & in *c. Ubi majus periculum, e. lib. de elect.* & *c. Ad Apoſtolicæ. De re jud. eodem libro.* & in *c. uno de ſumm. Trinit. in Clem.* & *cap. Ad noſtrum, De hæreticis* & *c. 1. De uſuris. in Clem.*

Item, quod talia fieri debeant ſub nomine Papæ ſecundum tempora antiqua, patet in *c. Adrianus, LXIII. di.* & in *cap. In nomine Domini, XXIII. di.* Nec obſtant ſcripta, in quibus dicitur; *Concilium definit ſic.* &c. Quia vel locum tenent, cum Papa deprehenditur à fide devius pertinaciter. Nec obſtat *cap. Nunc autem, XXI. di.* Vel, ſi ſit catholicus, cum in conciliis Papa non erat, ſed aliàs illis (illam autoritatem præſtabat) autoritatem præſtabat. Vel, ſi erat, quoniam ſic fieri ex ſui humilitate permittebat, & ad hoc autoritatem præſtabat, ſicut factum fuit in concilio congregato contra Symmachum Papam, de quo habetur in dicto §. *Hinc etiam XVII. di.*

Et ſi dicatur, *quod, cum de reformatione capitis Eccleſiæ agitur, non videtur honeſtum, quod Papa ſit præſidens, & judex.* Reſpondetur. Quod alius quam ipſe hoc caſu non poteſt eſſe judex, juxta jam dicta in prima quæſtione. Niſi ex ſua humilitate, quod facere non tenetur de neceſſitate, aliis hoc committeret, & ad hoc autoritatem præſtaret. Ceſſatque hoc caſu doctrina illius tituli *c. Ne quis in cauſa ſua judicet* &c. Quoniam in Papa non habet locum ut patet in dicto *cap. Si Papa*, & aliis juribus ad hoc ſupra allegatis. Et hæc ſint dicta ſub correctione & determinatione veſtræ ſanctitatis. *Joh. Patriarcha Antiochenus, devotus Orator veſter.*

Refutata illa ſchedula ac ſententia Patriarchæ à Petro de Alliaco Cardinali.

Ex prædicta *ſchedula* ſic ſubſcripta patet, quod ſicut *latet anguis in herba*, ſic *iſte inter fautores & præfatos adulatores dicti Johannis Papæ latitabat*, qui eum lacte erroris nutrientes ad exterminium deduxerunt, contra illud Pſalmi: *Corripiet me juſtus in miſericordia, oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.*

CAP. IV.

Plenior probatio autoritatis Concilii in Papam.

PRæmiſſam verò *opinionem erroneam* eſſe, & *politiæ Chriſtianæ periculoſiſſimam*, ſatis patet ex actis in hoc ſacro concilio.

Verum eſt tamen, quod poſt publicationem præcedentis capituli præfatus reverendus Pater, *Dominus Patriarcha*, in præſentia ſacri collegii *ſe excuſavit, quod illam ſchedulam non ſcripſerat determinative, ſed ſolum arguitive.*

Nihilominus *ad robur & confirmationem concilii*, probare intendo jure naturali, divino, & humano, *quod Papa ſubeſt in multis caſibus judicio concilii generalis.* Et hoc declarabo ex his, quæ ſcripſi in *tractatu*, quem dudum compilavi *De concilio generali, parte ſecunda circa finem.* Ubi allegavi, quod de cauſa Papæ non liceat ſubito definire, vel ejus facta judicare, ut *IX. q. III. c. Nemo*, & capitulis ſequen-

Digitized by Google

quentibus. Cujus capituli occaſione, quia ibi de Papa dicitur: Nec ab omni clero judex judicabitur: Videtur aliquibus, quod Papa non poſſit etiam per concilium generale judicari. Unde ibi dicit *gloſſa* ſuper verbo: *Ab omni clero*, quod hic eſt argumentum, quod concilium non poteſt Papam judicare, ut *Ext. De Elect. c. Significaſti.* Unde, ſi totus mundus ſententiaret in aliquo negotio contra Papam, videtur, quod ſententiæ Papæ ſtandum eſſet, ut *XXIV. q. 1. Hæc eſt fides.* Sed eſt argumentum contra, quod orbis eſt major urbe. *ut patet* 93. *di. Legimus.* Licet autem gloſſa non ſolvat, nec concordet hic iſta contraria, tamen in eodem capitulo remittit ad *cap. ſi Papa, XL. di.* ubi de hoc determinavit. Ibi autem dicit textus: *Si Papa ſuæ & fraternæ ſalutis negligens deprehenditur, inutilis & remiſſus in operibus ſuis &c.* Et ſequitur: *Tamen hujusmodi culpas redarguere præſumit hic nullus mortalium. Quia cunctos ipſe judicaturus à nemine eſt judicandus, niſi à fide deprehenditur devius* &c. Et ibi ſuper verbo: *Devius à fide*, adjicit *gloſſa*, quod hoc intelligit *Hugvvitius*, cum *Papa non vult corrigi.* Si enim paratus eſſet corrigi, non poſſet accuſari, ut 23. q. 1. *A parte*, cum ſuis ſimilibus.

Sed quærit *gloſſa* prædicta: Quare Papa non poteſt accuſari de alio crimine, quam de hæreſi? Ponamus enim, quod notorium ſit crimen ejus, vel per confeſſionem, vel facti evidentiam: Quare non accuſatur vel de crimine Simoniæ, vel adulterii, & cum admonetur, incorrigibilis eſt, & ſcandalizatur Eccleſia per caſum ejus, ſeu crimen? Et ad hoc reſpondendo dicit gloſſa: *Certe credo, quod ſi notorium eſt crimen ejus quodcunque, ut inde ſcandalizetur Eccleſia & incorrigibilis ſit, quod inde poſſit accuſari.* Nam contumacia dicitur hæreſis, *ut* 81. *di. Si qui presbyteri.* Et contumax dicitur infidelis, ut *XXIII. di. Nullus.* Hic tamen fit mentio ſpecialiter de hæreſi. Ideoque, etſi *occulta* eſſet *hæreſis*, de illa tamen poſſet accuſari, ſed de alio occulto crimine non poſſet. Et intelligo hic crimina occulta, id eſt, quæ non ſic ſunt ſcandaloſa, ut ex eis tota turbetur Eccleſia, juxta modum loquendi gloſſæ prædictæ. Et conſimiliter intelligendum eſt *cap. Nemo*, cum ſuis ſimilibus. Vel poteſt dici, quod ibi illud verbum, *nec ab omni clero judex judicabitur*, non capitur collective pro toto clero univerſali, ſeu concilio generali, ſed capitur diſtributive. Ut ſit ſenſus, quod à nullo clero, id eſt nulla parte, ſeu à nullo collegio cleri particulari Papa judicandus eſt. Vel capitur ibi *omnis clerus* pro collegio Cardinalium ſeu toto clero Romano, vel Romanæ diœceſeos.

Ex quibus omnibus concluditur, quod *Papa poteſt in certis caſibus per generale concilium judicari.*

Objectiones.

Sed contra hoc *objiciunt* aliqui: Quia major non judicatur à minori, nec ſuperior ab inferiori, ut 22. *di. Quia ergo.* Sed Papa eſt major & ſuperior concilio. Ergo non judicatur ab eo.

Imò ultra dicunt, quod in concilio generali Papa duntaxat judicat & definit. Et, ſi eo præſente ibi aliqua ſtatuantur, concilium nihil ſtatuit, ſed ſuadet & conſulit, ut *De baptiſmo c. fin. ſi.* Ubi dicit Papa, *ſacro concilio ſuadente diſtricte præcipimus.* & in *cap. Ad Apoſtolicæ, De re judi. lib.* 6. dicitur: *De conſilio concilii;* Et circa finem: *Nos itaque cum fratribus noſtris, & concilio noſtro, deliberatione præhabita* &c. Et aliqua ſimilia habentur in juribus.

Ex quibus notant aliqui Doctores Canoniſtæ, quod Papa non habet neceſſe ſequi deliberationem vel ſuaſionem concilii. Quare multo minus poteſt ab eo judicari. Unde *Joan. Andr. in Novella c. ſignificaſti, De Elect.* dicit, ſuper verbo *Robur:* Ergo videtur ſtandum ſententiæ Papæ, ſi contradicat Eccleſiæ vel concilio.

Dubia ſoluta.

Ad hanc autem rationem *reſpondetur primo*, quod *Major* rationis, licet regulariter ſit vera, tamen quandoque fallit. Nam Rex Franciæ, qui eſt major & ſuperior in toto regno, ſæpe in aliquibus caſibus judicatur, & contra eum fertur ſententia in ſuo Parlamento. Similiter Papa in foro conſcientiæ à ſimplici ſacerdote judicatur, etiam in foro exteriori poteſt judicari ab inferiori ſuo, ſi ſe ei ſponte ſubjiciat, ut *II. q. VII. Nos*

ſi incompetenter aliquid egimus &c. Ubi Leo Papa loquens Imperatori dicit: *Veſtro cuncta volumus emendari judicio.*&c.

Secundo ad prædictam objectionem dicitur, quod *Minor* rationis non eſt vera, ſcilicet, quod Papa eſt major & *ſuperior concilio*, licet ſit major & *ſuperior in concilio*, cum ſit caput omnium membrorum. Et ad hoc probandum videtur eſſe ratio evidens: Quia omne totum ſua parte majus eſt, loquendo de toto reſpectu ſuarum partium integralium: Sed Papa eſt pars concilii, ſicut caput pars corporis: Ergo totum concilium majus eſt Papa. Et per conſequens autoritas totius concilii major eſt autoritate Papæ. Unde dicit Hieronymus: *Si autoritas quæritur, orbis major eſt urbe.* Ubi dicit gloſſa in *cap. Legimus*, ſupra allegato, quod hic ſubſumitur argumentum, quod *ſtatutum concilii præjudicat ſtatuto Papæ.* Et *XIX. di. c. Anaſtaſius*, dicitur, quod multi clerici ſe à communione ipſius abegerunt, eò quod ſine conſilio Epiſcoporum communicaſſet cum Photino hæretico. Ubi dicit gloſſa, quod Papa tenetur requirere conſilium Epiſcoporum, ubi de fide agitur, & tunc ſynodus major eſt Papa, ut *XV. di. Sicut*, & 23 *q. Arcanis* 1. *c.* 1. Super verbo: *Quicunq; in hæreſin ſemel damnatam labitur*, dicit gloſſa: *Hic eſt caſus, in quo Papa in canonem latæ ſententiæ incidit.*

Nec obviat regula illa, Quia par parem ſolvere aut ligare non poteſt. Quia ſi Papa hæreticus eſt, in hoc minor eſt quolibet catholico *XII. q.* 1. *Scimus.* Multo magis ergo minor & inferior generali concilio.

Tertio ex his ſequitur, quod illud *falſum eſt*, quod ultimo in illa ratione aſſumitur: Scilicet, *quod in concilio generali ſolus Papa judicat & definit.* Quia licet in conciliis generalibus Papa communiter proferat ſententiam, tamen *autoritate & conſenſu concilii.*

Nec bene concludunt illi Doctores, qui arguunt: *Concilium conſulit & deliberat: Ergo non definit, vel judicat.* Nam contrarium expreſſe legitur in multis locis libri conciliorum, & etiam Decreti & Decretalium, ut ſupra allegatum eſt *II. cap. III. partis.*

Quarto dicitur ad confirmationem prædictæ ſolutionis: Quod illi, qui, ut præmiſſum eſt, ſic *deprimunt autoritatem definitivam conciliorum*, exaltando & magnificando autoritatem ſummorum Pontificum, non ſolùm *docent contra jura humana præallegata*, ſed *etiam contra jus divinum.* Nam in primo concilio celebrato Hieroſolymis, de quo habetur *Act. XV.* Jacobus, qui erat Epiſcopus Hieroſolymis, etiam præſente Petro protulit ſententiam. Unde ibi dicitur: *Propter quod ego judico, non inquietari eos &c.* Et ibidem ſcripta eſt Epiſtola, cujus initium eſt: *Apoſtoli & ſeniores fratribus qui ſunt Antiochiæ* &c. ſequitur: *Placuit nobis collectis in unum eligere viros.* Sequitur: *Viſum eſt Spiritui ſancto & nobis, nihil ultra imponere &c.*

Ex quibus omnibus patet, quod autoritas definiendi ſeu determinandi in concilio non ibi attribuitur Petro, quamvis eſſet caput Eccleſiæ, ſed toti concilio Apoſtolorum, & ſeniorum, quorum conſenſu lata eſt & publicata ſententia.

Quinto ex his concluditur, quod *autoritas & determinatio concilii attribuenda eſt determinationi Spiritus Sancti.* Quia ibi dicitur: *Viſum eſt Spiritui S. & nobis &c.* Cui concordat, quod dicitur 25. *q.* 2. *c. Igitur.* Ubi dicit Leo Papa, ſanctorum Patrum canones Spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentia conſecratos.

Et hinc trahitur, ſecundum aliquos, quod concilium generale non poteſt errare in his, quæ ſunt fidei. Quod etiam probatur ex illo verbo Chriſti: *Petre rogavi pro te, ut non deficiat fides tua.* Quia *hoc non eſt dictum de fide perſonali Petri*, cum ipſe erraverit, *ſed de fide univerſalis Eccleſiæ*, quæ repræſentatur in concilio generali. De qua etiam dictum eſt: *Et portæ inferni non prævalebunt adverſus eam*, ſcilicet Eccleſiam. Non enim dictum eſt: Adverſus te, ſcilicet Petrum.

Ex quibus patet, quod *judicium concilii præferendum eſt judicio Papæ*, cum ipſe in his, quæ fidei ſunt, poſſit errare, ſicut & Petrus, de quo dicit Paulus *Galat. II. cap.* quod ei reſtitit in faciem, quia reprehenſibilis erat, non recte ambu-

lans

Digitized by Google

lans ad veritatem Evangelii &c. Tamen ſecundum aliquos hoc eſt ſpeciale privilegium univerſalis Eccleſiæ, quod non poſſit errare in fide. Licet hoc idem pie credatur de concilio generali, ſcilicet, *quando innititur divina ſcripturæ* vel autoritati, quæ à ſpiritu Sancto conſpirata eſt. Aliàs ſæpe erraſſe legitur.

Ex his *ſexto* infertur, quod, quamvis *Papa* concedatur eſſe *caput Eccleſiæ*, tamen hoc eſt *ſub principali & eſſentiali capite Chriſto*. *Et* ideo *ſubordinatio* corporis Eccleſiæ ad Papam eſt ſolùm *accidentalis:* Sed eſſentialis ad Chriſtum, à quo immediate habet autoritatem, & illud privilegium, quod non poteſt errare in fide, quod privilegium non habet à Papa.

Et ideo, licet autoritas Papæ in illis, quibus non errat, ſit à jure divino immediate, juxta verbum Chriſti: *Et ego dico tibi, quod tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam*.&c. Tamen ex hoc non ſequitur, ſicut aliqui volunt concludere, quod reliqua autoritas & tota poteſtas Eccleſiæ ſit à Papa immediate. Nam hoc poteſt multiplicem pati calumniam.

Primo, quia autoritas ſacerdotalis, quæ quantum ad poteſtatem ordinis ſacramentalis major eſt in eccleſia, non ſemper immediate derivatur à Papa. Cum *ſtet*, *aliquem eſſe Papam & non ſacerdotem*, & per conſequens tunc non poſſet proprie conferre ordinem ſacerdotalem.

Secundo, & magis ad propoſitum. Quia nullo etiam exiſtente Papa, habet Eccleſia multiplicem poteſtatem tam ordinis, quàm jurisdictionis, quæ tunc non derivatur nec dependet à Papa.

Tertio, hanc autoritatem habet univerſalis Eccleſia, ut dictum eſt, quod in fide errare non poteſt. Et hæc nec mediate nec immediate à Papa dependet: Quia illam non habet.

Ex quibus omnibus ſequitur, quod poteſtas ſeu autoritas Eccleſiæ immediate eſt à Chriſto, & non à Petro. Et hoc notatur in verbis Chriſti. Quia non dicit, *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabis*, ſed *ædificabo*; nec dicit, *tuam*, ſed Eccleſiam *meam*.

Item ad hoc facit, quod ait *Auguſtinus, libro de Agone Chriſtiano cap. 22.* ubi dicit, quod Eccleſiæ claves regni cœlorum datæ ſunt, dum Petro datæ ſunt, & quod ei dicitur, ad omnes dicitur.

Septimo, ex hoc verbo & aliis præcedentibus infertur, quod Eccleſia debet obedire Petro & ejus vicario, tanquam capiti ſuo, in his, quæ pertinent ad Eccleſiæ ædificationem, & non ad ipſius deſtructionem. Quod etiam expreſſe probat Apoſtolus *II. Cor. X.* ubi ait: *Nam, ſi amplius gloriatus fuero de poteſtate noſtra, quam nobis dedit Dominus in ædificationem, & non in deſtructionem.* Et ibidem *capite ultimo: Abſens ſcribo, ut non agam præſens durius ſecundum poteſtatem, quam Dominus dedit mihi in ædificationem.* Et ideo, ubi Papa utitur poteſtate ſua in ædificationem Eccleſiæ, multa ſpecialia privilegia habet, quæ ſibi ſoli competunt. Quæ in *cap. Cum ex generali privilegio, De translatione Epiſcoporum*, notat *gloſſa*. Sed hæc privilegia non habet Papa in deſtructionem Eccleſiæ, ut *25. q. 2. cap. Si ea deſtruerem.*

Octavò. Ex omnibus præmiſſis concluditur, quod tam de jure humano, quam divino concedendum eſt, *Papam poſſe ab univerſali Eccleſia, vel à generali concilio* eam repræſentante, in multis caſibus *judicari* & condemnari, & *ab eo ad concilium in multis caſibus poſſe appellari*, videlicet in caſibus Eccleſiæ deſtructionem tangentibus.

Et hoc ultra præmiſſa probatur ratione. Quia aliter ſequeretur, ipſum Chriſtum, verum & ſummum caput Eccleſiæ, & inſtitutorem ejus ſapientiſſimum, eam non perfecte & ſufficienter ordinaſſe, quod eſt hæreticum & contra illud *Deuter. 32. Dei perfecta ſunt opera.* Et patet conſequentia. Quoniam illa communitas non eſt ſufficienter ordinata, quæ perditioni ſuæ & demolitioni publicæ non poteſt occurrere. Sic eſſet de Eccleſiaſtica politia, in caſu, quo Papa per hæreſin manifeſtam, aut tyrannidem apertam, aut aliud notorium crimen conaretur eam ſubvertere, & nemo ei dicere poſſet, *cur ita facis*, ſcilicet per viam juris ei reſiſtendo, id eſt, ab eo appellendo,

 cum

eum accuſando, & per concilium judicando. Hoc enim eſſet Papæ concedere poteſtatem non in ædificationem ſed in deſtructionem. Quod eſt contra præmiſſam ſententiam Apoſtoli, quam non ſolo verbo docuit, ſed *exemplo* firmavit, quando ſcilicet Petro reſtitit in faciem, ut dictum eſt.

Ubi conſiderandum, quod, licet Petrus à Paulo fuerit reprehenſus, & rationabiliter reprehenſibilis, quia ſcilicet non recte ambulabat ad veritatem Evangelii, tamen nec ex textu, vel ex gloſſa apparet, quod Petrus fuerit hæreticus, nec erraverit errorem hæreſeos. Quare ſimiliter *Papa in aliquibus caſibus, ubi non eſt hæreſis, poteſt reprehendi & corrigi.*

Nec oppoſitum ſufficienter probant aliqui, ex illis capitulis ſupra allegatis, ſcilicet ex *cap. Oves*, & ex *cap. Si Papa.* Imo magis ſequitur propoſitum ex illis verbis, *niſi à recta fide exorbitaverit; & niſi deprehendatur à fide devius.* Quia tunc ſemper Papa à recta fide exorbitat & deviat, quandocunque non recte ambulat ad veritatem Evangelii. Cum veritas Evangelii ſit recta fides. Sed hoc poteſt contingere in mulis caſibus aliis, quàm in caſu hæreſis. Sicut in illis, in quibus ſcandaloſe turbaret & manifeſte deſtrueret Eccleſiam. Et per conſequens in illis poſſet corrigi, accuſari & judicari.

Et ſi quæratur, ſi Papa in his caſibus recuſet convocare concilium, quid fiet? Reſpondetur, quod in hoc caſu, ſi hoc recuſet ſufficienter requiſitus, faciendum eſſet, ſicut ſi ſede vacante ſimilis occurreret neceſſitas.

Et ad hoc eſt evidens ratio. Quia niſi, ſede vacante, vel etiam Papa renuente concilium celebrare, poſſet per Eccleſiam remedium adhiberi, ſequeretur, quod Eccleſia non haberet ſufficientem ſecuritatem (fœcunditatem) & fœcundam virtutem ad ſe conſervandum & continuandum. Et ſic poſſet penitus deficere politia Chriſtiana, quod eſt contra dictum Chriſti: *Ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſeculi.* Et tamen patet conſequentia. Quia ſi nullo exiſtente Papa Cardinales obſtinati eſſent, non vellent eligere, vel in Eccleſia ſeditionem facere vellent, & eam hoſtiliter perturbare, vel etiam, ſi à nova electione eſſent à Principibus tyrannice impediti, aut carceraliter detenti, vel omnes mortui, aut ſi Papa & ipſi fierent hæretici manifeſti, conſtat, quod ſi in talibus vel ſimilibus caſibus reſiduum Chriſtianitatis, quod tunc eſſet, etiam non poſſent concilium facere, & novum Papam, & alium clerum eligere, & contra caſus prædictos & ſimiles ſalubriter providere, neceſſe eſſet perire, & deficere Eccleſiaſticam politiam.

Quapropter conſequens eſt, ut ad obviandum tanto diſcrimini concedatur, *univerſalem Eccleſiam poſſe autoritate Chriſti generale concilium in prædictis caſibus congregare.* Cui concordat illud dictum Chriſti: *Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, in medio illorum ſum.*

In qua autoritate conſiderandum eſt, & ſupra omnem autoritatem juris humani ponderandum, quod ait Chriſtus, *In nomine meo.* Non autem in nomine *Petri* vel nomine ſeu autoritate *Papæ*, ſed *in nomine meo*, quod eſt nomen Jeſu, id eſt Salvatoris & *ſalutis*, juxta aliud ejus ſimile dictum: *Quæcunq; petieritis patrem in nomine meo*, id eſt, quicquid petieritis *pertinens ad ſalutem.* Ex quo datur intelligi, *ad ſalutem Eccleſiæ poſſe congregationem fidelium fieri*, ſi illi, ad quos regulariter pertinet, non poſſint aut velint hoc exequi. Sed quod in dicto *cap. Significaſti* dicitur, quod Eccleſiæ Romanæ nulla concilia legem præfixerunt, & quod in eis & eorum ſtatutis Romani Pontificis excipitur autoritas: Reſpondetur, quod hoc cũ ſuis ſimilibus regulariter & in pluribus verũ eſt, ſed tamen *in aliquibus fallit*, quod particulariter declarare non eſt præſentis operis. In caſibus autem præmiſſis manifeſta eſt inſtantia. Sicut ratione & divina autoritate probatum.

Prædicta autem omnia, quæ breviter in hoc capitulo dicta ſunt, *in prææallegato tractatu* plenius declarantur.

Hæc igitur ad *decem capitula*, in prologo

IOHANNES GERSON
THEOLOGUS, UNIVERSITATIS
PARISIENSIS CANCELLARI9, ORATOR
ET LEGATUS REGIUS AD CONCILIUM
CONSTANTIENSE.

logo hujus operis propoſita, mihi pro reſponſione videntur ſufficere. Quæ tamen non definitive determinando, ſed doctrinaliter *ſuadendo* poſita ſunt. Nam hujus rei definitionem *ſacri concilii determinationi* ſubmitto. Offerens nihilominus ad veritatis elucidationem me illis, qui contra præmiſſa opponere voluerint, reſponſurum.

Datum & pronunciatum Conſtantiæ, in Concilio generali, Anno Dni MCCCC XVI. die prima menſis Octobris, in Eccleſia S. Pauli, autoritate dicti Domini Cardinalis Cameracenſis.

TOMI VI. PARS III.

DE JURE CONCILII ET ECCLESIÆ.

EX quo diſputari in Concilio cœptum de electione novi Pontificis, deque Concilii jure, Pontificem ad judicium vocandi eumque ſede privandi, dein & novum creandi ac conſtituendi, *Petrus de Alliaco* luculento ſcripto ſuam de Eccleſiaſtica poteſtate, Papæ & Cardinalium dignitate vel & jure, ſententiam *ſecundo Concilii Anno* expreſſerat, uti ex ſuperioribus liquet. Quem ſecutus *ſequenti mox anno Gerſon*, æque aque Cameracenſis ſpectatus in Concilio Vir, Eccleſiaſticæ poteſtatis naturam curatiori ſcripto exigere & diſtutere allaboravit, quid Eccleſiæ, quid Pontifici, quid ceteris Eccleſiæ antiſtitibus & miniſtris, quid Concilio competat juris atque autoritatis. Meruitque & hoc monumentum publice A. 1417. d. 6. Februar. in Concilio prælegi & publicari.

Quanquam verò hoc *Gerſonianum opus* jam ante editum, quare & nos diſſimulare decreveramus, nihilo minus tamen, quod non poſtrema ſit pars Actorum Concilii, & quod in MSCtis plenius & ſincerius repererimus, conſultum aliis viſum, nequaquam præterire, ſed *MSCtorum fide* & hoc ſuo loco ſiſtere. In *MSCto Vindobonenſi* hæc in fronte inſcriptio: *Tractatus de Eccleſiaſtica poteſtate & de origine juris & legum, pronunciatus Conſtantiæ in Concilio generali. Editus & pronunciatus pro parte Magiſtri Johannis de Gerſonia Cancellarii Pariſienſis, Anno &c. XVII. die ſexta Februarii.*

De jure Concilii in Papam fuſe diſſeruit etiam *Gerſon* in *Demonſtratione, in Conſt. Concilio publice facta contra Petrum de Luna Pontificem Benedictum XIII.* Quam dedimus *ſup. Tom. II. Parte XIX. f. 566.*

En ergo hic *fundamenta juris*, quod ſit penes Concilium in Pontificem, ex mente Gerſonis.

Johannis Gerſonis
Gallorum ad Conſtantienſe Concilium Legati
Tractatus

DE POTESTATE ECCLESIASTICA.

In Conſt. Concilio ſcriptus, ac ibidem
A. 1417. d. 6. Febr. publice pronunciatus atque editus.
Ex antiquiſſimis Codicibus MSCtis
Cæſareo Vindobonenſi, Aſt. C. C. Part. IV. f. 182. & duobus Helmſtadienſibus.

Tabula Tractatus *De poteſtate Eccleſiaſtica.*

In MSC. Helmſt. PRoœmium, quod expedit inquirere de Eccleſiaſtica poteſtate.

In prima conſideratione deſcribitur poteſtas Eccleſiaſtica per cauſam quadruplicem.

In ſecunda diſtinguitur poteſtas Eccleſia-

Digitized by Google

cleſiaſtica multis modis, & oſtenditur, quod poteſtas ordinis eſt æqualis in omnibus ſacerdotibus quoad conſecrationem corporis Chriſti.

In tertia oſtenditur, quod poteſtas ordinis non eſt ſimpliciter æqualis in omnibus ſacerdotibus & in Epiſcopis.

In quarta oſtenditur, quid ſit poteſtas jurisdictionis in foro exteriori.

In quinta oſtenditur, quid ſit poteſtas jurisdictionis in foro interiori, & de duplici ſubjectione.

In ſexta ponitur quadruplex diſtinctio utilis & neceſſaria pro intellectu ſequentium.

In ſeptima, quid dicendum ſit de eccleſiaſtica poteſtate, dum conſideratur formaliter & abſolute.

In octava, quid dicendum ſit de Eccleſiaſticâ poteſtate, prout conſideratur reſpective & quodammodo materialiter ſeu ſubjective.

In nona, quid dicendum ſit de Eccleſiaſtica poteſtate, dum conſideratur quoad uſum vel exercitium. Et illic fundatur ſuprema plenitudo Eccleſiaſticæ poteſtatis.

In decima oſtenditur, quod in Papa eſt plenitudo Eccleſiaſticæ poteſtatis & deſcribitur.

In undecima oſtenditur, qualiter plenitudo Eccleſiaſticæ poteſtatis ſit in Eccleſia vel generali concilio.

In duodecima oſtenditur de plenitudine poteſtatis papalis per reſpectum ad bona Eccleſiaſticorum atque laicorum.

In tertia decima fundatur omnis poteſtas à prima juſtitia variis & multis membris.

Præfatio, Quod liceat diſputare de poteſtate Eccleſiaſtica.

In MSC. Vind. ac Helmſtadienſibus.

Poteſtas Eccleſiaſtica debet ab Eccleſiaſticis, quid & qualis & quanta ſit agnoſci. Habet hoc itaque fieri, ut honeretur cognita, cum Deus dederit talem poteſtatem hominibus, & ut in ſuis terminis *honorata ſervetur*, ne plus debito falſæ eam opiniones vel deprimant vel exaltent. Quoniam primum eſt *ſacrilegæ impietatis*, alterum *de adulatione peſtifera ſuſpectum eſt*.

Conſtat igitur, quod *de poteſtate Eccleſiaſtica diſputare* vel inquirere, nedum licet, ſed decet & expedit. Tantummodo ſit intentionis oculus ſimplex & rectus. Quidni liceat? Cum de ipſius omnipotentis Dei poteſtate crebro fiat abſque omni temeritate conquiſitio.

Hæc me conſideratio movit, ut *de poteſtate Eccleſiaſtica* ſub pauculis conſiderationibus diſſererem, quatenus materia, quæ quodammodo videretur infinita, ſicut *tractari ſolet ab aliquibus per auctoritates & allegationes*, reſolveretur ad paucos claros & certos terminos, per *deſcriptiones & diviſiones* reſolutive proveniendo, *allegatione confuſa dimiſſa*, quales apud Doctores invenire non eſt difficile.

Cæterum non uſurpo nunc, in hoc opuſculo vel aliis me dicturum aliquid quod alibi non inveniatur, ſciens illud Comici: *Nihil eſt dictum, quod non dictum ſit prius.* Satis eſt, ſi ex bene inventis & doctrinis aliorum ego meis verbis meo ordine favum aliquem veritatis inſtar apum propria quadam arte compingam. Fiet autem initium à *quid nominis terminorum*. Quoniam hoc ignorato paralogizantur faciliter inquiſitores veritatis. Erit verò finis *de origine juris & legum*.

PRIMA CONSIDERATIO
Deſcriptio poteſtatis Eccleſiaſticæ. Et an Eccleſiaſticus neceſſario debeat eſſe renatus.

Poteſtas Eccleſiaſtica eſt poteſtas, quæ à Chriſto ſupernaturaliter (ſpiritualiter) & ſpecialiter collata eſt ſuis Apoſtolis & diſcipulis ac eorum ſucceſſoribus legitimis, uſq; in finem ſeculi, ad ædificationem eccleſiæ militantis, ſecundum leges Evangelicas, pro conſecutione felicitatis æternæ.

Hæc deſcriptio data eſt per cauſam quadruplicem, ſecundum quam diſtinguitur poteſtas Eccleſiaſtica ab alia quaſ-

libet

libet poteſtate. *Poteſtas* igitur ponitur pro genere. Eſt autem *poteſtas*, *Facultas propinqua ad exeundum ad actum. Propinqua* inquam: Quia ſecundum facultatem remotam & obedientialem non eſt impoſſibile apud Deum omne verbum. Porrò notatur *cauſa efficiens principalis*, cum dicitur: *à Chriſto ſupernaturaliter collata. Cauſa vero materialis* vel *ſubjectiva* ſignatur, cum ſubditur; *ſuis Apoſtolis* &c. *Cauſa formalis* inſinuatur cum dicitur: *ſecundum leges Evangelicas.* Dant enim formam utendi. Denique *cauſa finalis* concluditur, *ad ædificationem Eccleſiæ militantis pro conſecutione felicitatis æternæ.* Additum eſt hoc adverbium *ſpecialiter*, ad excluſionem donorum ſupernaturalium, quæ omni viatori poſſunt eſſe communia, ſicut ſunt fides, ſpes, charitas, prophetia, timor, pietas & ſimilia. Unde & *Eccleſia* contractè ſumitur, dum loquimur hic de Eccleſiaſtica poteſtate, pro illis videlicet, *qui ſpeciali quodam ſignaculo dedicati ſunt ad divinum ſervitium*, *à Clericatura*, quæ infimum tenet gradum, uſque ad ſupremum, quo *Papa* decoratur.

Et fallor, ſi non ſit hæc *deſcriptio propria*, competens omni & ſoli Eccleſiaſticæ poteſtati. Quoniam *omnis alia poteſtas* vel eſt naturaliter indita, quoad cauſam efficientem: Vel eſt ſecundum leges naturales aut humanas regulata, quo ad cauſam formalem: Vel eſt ad finem naturalem immediatè & principaliter ordinata: Vel denique quoad cauſam ſubjectivam radicatur in habentibus eam ſecundum dona naturalia, etiam ubi ſupernaturalia non adesſent, qualia ſunt, fides, ſpes & charitas. Unde *poteſtas ſecularis* convenit aliis quoque Chriſtianis baptizatis: *poteſtas autem Eccleſiaſtica* de neceſſitate fundatur in dono ſupernaturali, ſicut eſt character baptiſmalis, de communi lege. Qui character in viatoribus eos de eccleſia militante reddit, facit inſuper idoneos & capaces eccleſiaſticæ poteſtatis.

An Eccleſiaſtici debeant eſſe regeniti.

Fatemur itaque, quod *charitas* ſeu *gratia* gratum faciens *valde decens* eſt in ſuſcepturis vel jam habentibus Eccleſiaſticam poteſtatem, non tamen *exigitur pro dando titulum.* Quaſi ſine ea nequeat in aliquo fundari vel ſubſiſtere poteſtas hujuſmodi. Hic enim fuit error *Waldenſium* & *Pauperum de Lugduno*: Qui per *Wicleff* & ſequaces ſuos renovari quæſitus eſt, ſed juſte damnatus eſt. Cur ita? Ne Hierarchicus ordo poteſtatis Eccleſiaſticæ maneat inſtabilis, vagus & incertus. Cum nemo ſciat an amore vel odio dignus ſit. Et minus hoc de gratia prædeſtinationis conſtat, quam ponunt radicem neceſſariam pro titulo vel jure cujuſlibet poteſtatis.

Hac igitur deſcriptione præſuppoſita, pro intelligentia quid ſit eccleſiaſtica poteſtas *in genere*, deſcendamus ad *ſpecies.* Pro quarum notitia multiplex animadvertenda eſt diſtinctio, ut *differentiæ*, quæ additæ generi conſtituunt ſpeciem, innoteſcant.

CONSIDERATIO SECUNDA.
De jure Sacerdotum, conſecrandi corpus Chriſti in ſacra cœna.

POteſtas *Eccleſiaſtica* ſecernitur prima ſui diviſione in *poteſtatem ordinis & juriſdictionis.*

Poteſtas ordinis gemina.

Rurſus *poteſtas ordinis* duplicem habet reſpectum: *Unus eſt ſuper corpus Chriſti verum*, quoad conſecrationem ejus. *Alter* eſt ſuper *corpus Chriſti myſticum* ſeu membra ejus. Et hoc dupliciter: Vel quoad adminiſtrationem corporis Chriſti veri, vel quoad adminiſtrationem vel exhibitionem alterius ſacramenti, ſicut eſt ordo, vel confirmatio, vel pœnitentialis abſolutio.

Poteſtas juriſdictionis duplex eſt, una *in foro exteriori*, altera *in foro conſcientiæ* interiori.

Poteſtas juriſdictionis gemina.

Rurſus *poteſtas juriſdictionis in foro exteriori* dupliciter conſideratur: *Uno modo* prout immediate à Chriſto tradita eſt, ſecundum legem evangelicam: *Alio modo* prout addita eſt ex humana conſtitutione, vel dono per Principes ſeculares, aut aliter.

In foro exteriori.

Poteſtas juriſdictionis in foro interiori conſurgit ex duplici radice: *Uno modo* ex parte hominis ultro ſe ſubjicientis

In foro conſcientiæ.

tali poteſtati. Sicut confitens ſponte ſubjicit ſe Presbytero, & ordinandus Epiſcopo. *Alius* ſubjectionis modus conſurgit ex auctoritate ſuperioris, hunc vel illum tali vel tali ſubjicientis. Quod fieri poteſt non ad arbitrium illius qui ſubjicitur. Et ſic inter duplicem hanc ſubjectionem differentia magna patet.

Et quoniam ad pauca adſpicientes de facili enunciant, & enunciantes ſe ipſos vel dicta ſua non reſolvunt ſed confundunt, eorum doctrina redditur vel erronea vel inintelligibilis, vel difficilis & perplexa: Doctrina vero prudentum facilis, teſte ſapiente: Quia reſolutè & ordinate per diſtinctiones tradunt omnia, ſeparantes pretioſum à vili, & præcaventes, ne lucem veritatis tenebroſa nubes erroris involvat, ſed ſit ignis ſine fumo: Declarationem multiplicis hujus diſtinctionis dare non poſſumus melius aliter, quam ſi ſua cuilibet membro donetur deſcriptio vel ſpecialis notificatio.

De poteſtate Eccleſiaſticorū conſecrādi corpus Chriſti in ſacra cœna.

Dicamus igitur quod *poteſtas ordinis* primo modo conſiderata, eſt *poteſtas Eccleſiaſtica, reſpiciens principaliter & eſſentialiter conſecrationem corporis Chriſti veri, qua ſcilicet poteſt, habens eam, conſecrare corpus & ſanguinem Chriſti virtute verborum ſacramentalium.*

Ponitur hic *poteſtas Eccleſiaſtica* pro genere. Quæ poteſtas quid & qualis ſit, immediate prædiximus. Cujus deſcriptionem hic & in omnibus conſequenter dicendis absque alia repetitione ſupponimus, dum utimur hoc termino pro genere, *poteſtas Eccleſiaſtica.*

Additur hæc clauſula, *reſpiciens principaliter &c.* tanquam pro differentia ſpecifica, diſtinguente eam à qualibet alia Eccleſiaſtica poteſtate.

Hæc *poteſtas* de lege communi *inabdicabilis* eſt, *inauferibilis* & *illimitabilis* in ſua eſſentia. Quoniam quisquis eſt *ſacerdos* ritè conſecratus, ſi tentet cum intentione & cum forma & materia debitis conſecrare, conſecrat utique, etiam ſi excommunicatus, ſi hæreticus, ſi quomodocunque degradatus extiterit. Peccaret nihilominus in hoc caſu, nec ad utilitatem ſuam ſed damnationem hoc ageret.

Hoc jus conſecrandi ſalvum eſſe etiam in ſacerdote malo.

Juxta quod utiliter diſtingui ſolet. Aliqua ſunt *de neceſſitate executionis* hujusmodi neceſſariæ poteſtatis dupliciter: Una eſt *neceſſitas ſolius præcepti*, cujus transgreſſio peccatum grave eſt, ſicut quod excommunicatus non conſecret. Veruntamen hæc transgreſſio non impedit conſecrationis effectum principalem, qui eſt transſubſtantiatio. Altera eſt *neceſſitas conſecrationis l. ſacramenti*, conſiſtens in hoc, quod miniſter ſit rite ordinatus, habens intentionem conſecrandi cum forma & materia debitis. Quod ſi alterum defuerit, nihil efficitur & peccatur.

Par hoc jus eſſe in omnibus ſacerdotibus piis & impiis.

Hanc *poteſtatē* tradunt Doctores concorditer *parem eſſe in omnibus qui conſecrati ſunt ſacerdotes.* Quæ poteſtas collata fuiſſe creditur in cœna, dum dixit Chriſtus Apoſtolis: *Hoc facite in meam commemorationem.* Ubi Doctores cōmuniter ſentiunt, quod *Judas* illic fuit *ſacerdos* conſtitutus, ſicut prius electus in Apoſtolum poteſtatem prædicandi & faciendi miracula ſuſceperat.

Et hic ſumitur argumentum, quod *poteſtas Eccleſiaſtica non neceſſario fundatur in fide vel gratia*, ſed in charactere baptiſmali, quem de lege communi neceſſario præſupponit.

CONSIDERATIO TERTIA.

De Jure adminiſtrandi Sacramenta, & inſtituendi Miniſtros Eccleſiæ.

Non pari ac hæc jura eſſe in omnibus clericis.

Poteſtas Eccleſiaſtica ordinis alio modo conſiderata, prout reſpicit *miniſtrationem* corporis Chriſti fidelibus, & *miniſtrationem Sacramentorum*, ordinis & confirmationis, conſecrationem inſuper virginum, abbatum & Eccleſiarum, & *inſtitutionem miniſtrorum Eccleſiæ, non eſt æqualiter in quolibet ſacerdote.* Cujus *ratio* eſt, quoniam *ſimplex ſacerdos*, juxta communem Doctorum ſententiam *non poteſt ordines conferre*, neq; ſacramentum confirmationis dare, neque conſecrare virgines &c. etiam de facto, ſic, quod ſi tale aliquid tentet agere, nihil tamen

Digitized by Google

tamen efficitur, quia neque confirmat neque ordinat. *Epiſcopus* autem ſi volentem confirmari, ſi volentem præterea ad ordines promoveri, qui ſit eorum ſuſceptibilis, (quod dicitur propter ſexum muliebrem) tentaverit vel confirmare vel ordinare, ordinat utique vel confirmat de facto, licet excommunicatus, licet irregularis, licet degradatus extiterit. Et in hoc eſt *par* in omnibus Epiſcopis, ab infimo uſq; ad ſupremum, qui Papa dicitur, *poteſtas ordinis.* Non autem in ſacerdotibus minoribus eſt hæc poteſtas, ut dictum eſt, ſaltem in tali plenitudine ſeu perfectione, quod hoc poſſint. Licet concederetur cum majori parte Doctorum, quod ſupra ſacerdotium ſimplex nulla eſt altera poteſtas ordinis, neque in Epiſcopis neque in Papa, ſed aliter eſt in Epiſcopis, & aliter in Papa, & aliter in ſimplicibus Presbyteris. Sicut exemplificant, quod eadem eſt humanitas in homine dum eſt puer, & eadem dum factus eſt vir: Vir nihilominus generare poteſt ſibi ſimile, puer nequaquam. Cum igitur fuerit inter Apoſtolos & diſcipulos talis diſtinctio, ſicut inter Epiſcopos & ſimplices Curatos ſacerdotes, ſicut notat *Iſidorus*, & *Magiſter in 4. diſtinct. 28. c. 7.* allegans eum: Perſpicua eſt veritas hujus conſiderationis.

Si verò loqueremur de poteſtate juris, juxta quod dici ſolet: *Illud poſſumus, quod de jure poſſumus:* certior adhuc eſt iſta conſideratio. Quia nullus ſacerdos rite miniſtrat aliquod ſacramentum, ſecluſo neceſſitatis caſu, niſi jurisdictionem habeat ſuper illum cui miniſtrat. Sed ſuper hac re dabitur conſideratio ſequens. Satis ſit interim aperuiſſe, *qualiter ſit vel non ſit æqualis poteſtas ordinis in omnibus Presbyteris.*

Quia, quoad conſecrationem corporis Chriſti veri eandem habent ſacerdotes omnes poteſtatem. Quantum verò ad *ſacramentorum adminiſtrationem* dispar eſt in Epiſcopis & ſimplicibus Presbyteris poteſtas ſeu facultas, tam de jure quam de facto. Similiter in *miniſtrorum eccleſiaſticorum inſtitutione*, quæ eſt poteſtas competens primis hierarchis de primo ordine & ſecundo, non autem inferioribus, quemadmodum ſunt Curati. Quia, licet purgare, illuminare & perficere poſſunt plebem ſuam, prout inferior angelorum hierarchia purgat, illuminat & perficit ſubcœleſtem vel humanam hierarchiam: Nihilominus hæc poteſtas Curatorum non extenditur ad hierarcharum ſpecialem inſtitutionem de inſtituto communi.

Miniſtros Eccleſiæ inſtituere, ſupremis ſolum cõpetere Epiſcopis.

Addamus, quod etſi primus hierarcha, *ſummus Pontifex*, vel *alii* conſequenter, ſuo modo poſſint pro rationabili cauſa vel neceſſitate *dare ſuis inferioribus adjutores* ad exercendum hierarchicos actus, qui ſunt purgare, illuminare & perficere plebes ſibi ſubditas, ſicut invenitur de pœnitentiariis & privilegiatis: Hoc tamen ſine manifeſta ratione vel neceſſitate facere non debet, cum eorundem dejectione, irreverentia, & vilipenſione apud illos, quibus honori debent eſſe, & à quibus debent ſuſtentationem recipere pro ſuo ſtatu & miniſterio. Hoc indignum profecto eſt, injuſtum & iniqvum. Quis enim tutorem dederit adulto, (providenti) prudenti & potenti, ſe nolente?

Jus dandi adjunctos & ſubſtitutos in Eccleſia, pertinere ad Epiſcopos.

Nec tandem claudicare debet obligatio mutua Epiſcoporum vel Curatorum ad plebes ſuas. Claudicat autem, dum *plebes eximuntur & libertantur*, ſi iſta libertas non iniquitas eſt, dum eligere ſibi poſſunt hierarchizantes eos in foro conſcientiæ vel in prædicatione aut ſacramentorum aliorum miniſtratione. Prælati verò majores vel minores remanent hac obligatione conſtricti, ut non liceat eis plebibus ſuis negare quicquid in prædictis quæſiverint, tanquam nedum Deo ſed eis rationem reddituri ſint, etiamſi peſtilentiali, ſeu epidemiali, ſeu quavis alia abominabili contagione morbi laboraverint. Præterea, ſi tales *vice Paſtores* dati, *luporum* accipiant *officium*, ſi ſeducant ſubditos, lacerent & devorent, nulla relinquitur eis obviandi facultas. (*Hic finis hujus capitis in MSCtis noſtris. Vindobonenſi & Helmſtadienſibus. In impreſſis verò Codicibus addita adhuc quædam, undecunque & à quocunque tandem profecta, quæ hic jure miſimus.*)

Exemptiones plebis rejecta.

CONSIDERATIO QUARTA.

De Jurisdictione Eccleſiaſtica externa coërcitionis, nempe leges & canones condendi, plectendi, & excommunicandi.

Quatenus competat Eccleſiæ & concilio univerſali. Etquinam ſint illi jurisdictioni ſubjecti.

Poteſtas Eccleſiaſtica jurisdictionis in foro exteriori, eſt poteſtas Eccleſiaſtica coërcitiva, quæ valet exerceri in alterum etiam invitum, ad dirigendum ſubditos in finem beatitudinis æternæ, velut in finem proximum & principaliter intentum. Addita eſt, fatemur, hæc ultima clauſula deſcriptionis, ad expreſſionem magis quam neceſſitatem. Quoniam hæc includitur in hoc nomine poſito pro genere, *poteſtas Eccleſiaſtica*, ſicut in deſcriptione notatum eſt. Attendatur autem, quod *jurisdictio* dicitur nomine generali, quaſi *juris ditio*, i.e. *poteſtas dicendi jus.* Vel eſt jurisdictio quaſi *juris dictio* i.e. promulgatio vel pronunciatio vel notificatio. Propriè vero dicitur *jurisdictio* facultas ſeu *poteſtas propinqua dicendi vel ſententiandi jus in alterum etiam invitũ.*

Et hæc duplex eſt: *temporalis* vel *ſpiritualis*. *Temporalis* exercetur ſecundum leges civiles ad finem quietæ converſationis humanæ pro hac vita. *Spiritualis* autem exercetur ſecundum leges canonicas, ad finem principalem æternæ beatitudinis conſequendæ.

Cæterùm poteſtas hæc *jurisdictionis Eccleſiaſticæ* adeo vicina eſt jurisdictioni ſeculari & politicæ, quod *laicis* imo & *mulieribus* plerumque in multis caſibus cõmunicari poteſt *executio* vel *committi*.

Hanc poteſtatem contulit Chriſtus *Matth.* 18. dum dixit Petro vice omnium: *Si peccaverit in te frater tuus, vade & corrige eum* inter te & ipſum: *Quod ſi te non audiverit, dic Eccleſiæ, quod ſi Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut ethnicus & publicanus.*

De jure excommunicationis.

Quo in loco fundatur *juridica poteſtas excommunicandi* vel interdicendi ab eccleſiaſticis ſacramentis & communione fidelium rebelles & inobedientes Eccleſiæ. Sicut uſus eſt Apoſtolus, & idem hortatus eſt, *ad Titum* 3. ſcribens: *Hæreticum hominem poſt primam & ſecundam correptionem devita.* Et ſimile dixit *I ad Corinth. VI. Si quis frater nominatur inter vos &c.* ſequitur: *cum hujusmodi nec cibum ſumere.*

Omnes Chriſtianos huic ſpirituali coërcitioni ſubjectos, nemine excepto Eccleſiæ competere jus illud excommunicationis.

Fundatur rurſus, absque omni calumnia poſſibili, in hoc textu *plenitudo poteſtatis gladii ſpiritualis*, & executio ejus in eccleſia, *ſuper quemlibet Chriſtianum*, qui eſt *frater* noſter, etiamſi *Papa* fuerit.

Nec accipiendum eſt, hoc, *dic eccleſiæ*, i.e. Papæ. Quoniam Chriſtus Petro loquebatur, qui non dixiſſet ſibi ipſi. Item quia ſubjunctum eſt pluraliter, *quæcunque ligaveritis ſuper terram.* Denique, ſi non haberet eccleſia talem poteſtatem & executionem, fruſtra dixiſſet Chriſtus, *dic eccleſiæ.* Quia potuiſſet impunè non audiri, contra illud quod ſequitur: *Si eccleſiam non audiverit, ſit tibi &c.*

Jus canones & leges ſacras condendi. Omnes ſubjacere huic Eccleſiæ juri.

Fundatur etiam in hoc textu nedum poteſtas excommunicandi ſed *poteſtas definiendi, determinandi, ſtatuendi, decernendi, conſtituendi* præcepta, leges, & canones, *procedendi* denique *contra non obedientes*, usque ad ſententiam excommunicationis incluſivè. Imo ſecundum canones nunc inſtitutos *usque ad invocationem brachii ſecularis.* Quia dicitur in textu: *Quod ſi Eccleſiam non audierit &c.*

Audire igitur debet Eccleſiam, quilibet *frater* noſter, qui dicit ad Deum, *pater noſter*, ſicut explicat alibi Chriſtus. *Qui vos audit, me audit.*

Praxis concilii Conſt.

Confirmant hanc ſententiam *ſtatuta & practicata in hoc ſacro Conſtantienſi Concilio*, præſertim *VI. April. anni* 1415. in ſeſſione publica. Cujus inter cætera ſunt hæc *decreta duo: Et primo declarat, quod ipſa in Spiritu ſancto legitimè congregata generale concilium faciens & eccleſiam Catholicam militantem repræſentans poteſtatem immediatè à Chriſto habet, cui quilibet cujuscunque ſtatus vel dignitatis, etiamſi papalis exiſtat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem & exſtirpationem dicti ſchismatis ac generalem reformationem Eccleſiæ Dei in capite & in membris.* Item *declarat, quod quicunq;, cujuscunq; ſtatus vel dignitatis*

gnitatis etiamſi papalis exiſtat, qui mandatis, ſtatutis ſeu ordinationibus aut præceptis hujus ſanctæ ſynodi, & cujuſcunque alterius Concilii generalis legitime congregati, ſuper præmiſſis ſeu ad ea pertinentibus factis vel faciendis, obedire contumaciter contemſerit, niſi reſipuerit, condignæ pœnitentiæ ſubjiciatur & debite puniatur, etiam ad alia juris ſubſidia ſi opus fuerit recurrendo.

Concilio univerſali idem eſſe jus quod Eccleſiæ.

Concluditur autem ex præmiſſis, quod ſi poteſtas prædicta ſit *eccleſiæ* data, *concilium generale repræſentans eccleſiam* habet illam. Imo videtur, quod Eccleſia ut ſparſim conſiderata, non habet illam poteſtatem niſi in quodam materiali ſeu potentiali, ſed congregatio ſua & *unitio, quæ fit in concilio generali*, dat quaſi formam. Sicut in aliis communitatibus exemplum dari poteſt.

Claves datas eſſe Eccleſiæ.

Et fundatur prædicta poteſtas eccleſiaſtica jurisdictionis in unitate vel unitione tali, quemadmodum notaſſe videtur elevatus *Auguſtinus*, dum dicit, quod *claves Eccleſiæ data ſunt univerſitati*. Veruntamen hoc non impedit, quin datæ ſint Petro tanquam Monarchæ legitimiſque ſucceſſoribus ſuis, *principalius* tamen *Eccleſiæ*. *Primo* ratione indeviabilitatis, quia portæ inferni non prævalebunt adverſus eam, nec deficiet fides ejus. Non ſic de Papa. *Secundo*, ratione regularitatis: Quoniam *habet regularem uſum poteſtatis papalis*. Non ſic è converſo. *Tertio* ratione multiplicitatis. Quoniam Eccleſia continet poteſtatem quamlibet Eccleſiaſticam, etiam Papalem. Non ſic Papa, præſertim in extenſione. *Quarto*, ratione obligabilitatis. Quoniam Eccleſia poteſt condere leges, obligantes, & regulantes, etiam ipſum Papam, tam quoad perſonam, quam reſpectu uſus ſuæ poteſtatis. Non ſic è contra poteſt Papa judicare totam Eccleſiam, vel uſum ſuæ poteſtatis limitare. Imo ſi Papa condit leges & canones, videtur obſervandum illud, quod dicit *Auguſtinus*: *Leges inſtituuntur cum promulgantur, firmantur autem, cum moribus utentium approbantur.*

Hoc enim dicitur ad reprimendum *præſumptionem* quorundam ſummorum Pontificum, vel *eis adulantium*, qui videntur voluiſſe, debere ſervari pro regula immutabili de Papa, reſpectu cujuslibet Provinciæ, vel totius Eccleſiæ: *Quod placuit Principi, legis quoque vigorem habere*: Quaſi nullum ſupereſſet examen ſupremum.

Jus infligendi pœnas corporales non competere Eccleſiaſticis niſi indultu Principis.

Addita eſt vero pro inobedientium coërcitione *pœnalis excommunicatio*. Et ſunt qui dicunt, pœnam hanc eſſe ultimam, quam infligere poſſit eccleſia, quia poteſtas jurisdictionis ex inſtitutione Chriſti ſola primaria ſit, ita quod non extenditur *ad incarcerationem*, nec quod aliquis adjudicetur *morti* vel *flagello corporali*. Sed facit hoc Eccleſiaſticus, dum facit ex conceſſione Principum. Quemadmodum multam ab eorum devotione jurisdictionis temporalis autoritatem clerus accipit, quæ nihilominus jurisdictio vel *cenſura* dicitur *ſpiritualis*, ſicut & *eccleſiaſticorum bona temporalia*, propter dedicationem & applicationem ad eos, qui miniſtrant eccleſiæ. Sicut panes propoſitionis, primitiæ & decimæ, vaſa inſuper templi, veſtes & ſimilia, dicebantur in veteri lege *ſacra* vel *ſancta*, ſic & nova lex hoc retinet.

Ac proinde conſurgit, quod *eccleſiaſtica cenſura*, quam Chriſtus contulit & promulgari voluit, ubi prius, *Matth. 18.* conſequenter poſt dotationem Eccleſiæ, in bonis temporalibus, *applicata* (explicata) eſt *ad defenſionem coërcitivam* volentium vendicare ſibi, vel impedire temporalitatem hujusmodi, *per excommunicationes* videlicet & interdicta.

De excommunicationis pœna extenſa.

Quæ *pœna* vel cenſura videtur primitus inſtituta *contra pertinaces ſchiſmaticos & hæreticos & alios incorrigibiles vitioſos*. Cui legi tanquam divinæ & naturali Papa ſubjicitur, ſicut & frater eſt, potens delinquere.

Eccleſiæ detrimentoſa.

Hæc autem *applicatio gladii ſpiritualis ad defenſionem temporalium*, ſi confuſionem magnam in Eccleſia, ſi vilipenſionem vel contemptum evangelicæ hujus cenſuræ ſuæ, quæ eſt excommunicationis gladius, extreme formidabilis, ſi denique laqueos animabus multorum magis quam ſalutem ſpiritualem induxe-

xerit vel inducat, experientiam teſtem voco.

Itaque ſicut temporalitas *addita* eſt eccleſiæ pro dote ſua, videri poteſt aliquibus, quod ad ejus defenſionem ſimiliter addere ſuffecerat adverſus impetitores pœnam vel *cenſuram temporalem*, ut eſt *mulctatio pecuniaria* vel *corporalis detentio*, vel *arreſtatio bonorum propriorum*.

CONSIDERATIO QUINTA.

De jure in certum auditorium ſacrum vel parochiam, ratione doctrinæ & abſolutionis & ſacramentorum adminiſtrationis, & ſalarium ab illis petendi.

POteſtas Eccleſiaſtica jurisdictionis *in foro interiori*, quæ non eſt propriè coercitiva, ſed magis *ſpontanea*, quoad ſubjicientes ſe eidem, eſt *poteſtas Eccleſiaſtica ſuper corpus Chriſti myſticum, illuminando & perficiendo ipſum per doctrinam & ſacramentorum miniſtrationem, & purgando per baptiſmi & pœnitentiæ ſacramenta*.

Advertendum eſt itaque, quod hæc poteſtas jurisdictionis, quæ radicaliter fundatur in poteſtate ordinis ſacerdotalis & Epiſcopalis, dum in ſua generalitate conſideratur, reſpicit multipliciter *corpus myſticum*, quod *eſt fidelium eccleſia*. Quos fideles oportet ſecundum tres actus ſecundum Dionyſium, *purgare, illuminare & perficere*.

Purgare per inflictionem pœnalem excommunicationis vel interdicti, ſi rebelles inveniantur. Quod ſpectat ad jurisdictionem coercitivam, de qua prædictum eſt. Quamvis hæc *purgatio* fiat per baptismum & per ſacramentalem abſolutionem (MSC. Helmſt. unctionem) non tamen coercitive.

Oportet inſuper *illuminare*, per prædicationem & doctrinam.

Oportet demum *perficere*, per aliorum ſacramentorum miniſtrationem.

Porro talis *miniſtratio ſacramentorum* non habet pro *materia debita* res ſolas inſenſibiles. Prout eſt in conſecratione corporis Chriſti, ubi pro materia debita requiritur & ſufficit panis triticius & vinum. Nec refert quo ad conſecrationis neceſſitatem, ſi panis ſit ipſius conſecrantis vel alterius. Secus eſt in *miniſtratione ſacramentorum*. Ubi requiritur, quod *perſona*, cui fit miniſtratio, ſit *miniſtranti ſubjecta*. Præterquam *in baptiſmo*, quod eſt neceſſitatis ſacramentum noniterabile. Similiter in *ſacramento confirmationis & ordinis*, quibus indelebilis character imprimitur.

De jure parochia.

Inde ſufficit de neceſſitate ſacramenti, non tamen præcepti, *ſubjectio voluntaria* ſuscipientis hæc ſacramenta ab illo, qui conferre poteſt illa. Peccant tamen dans atque ſuſcipiens, ſi non adſit *ſubjectio per ſuperiorem ordinata*. Secus autem eſt *in pœnitentia ſacramento*, ubi de neceſſitate ſacramentali & præcepti requiritur prædicta *duplex ſubjectio*, juxta communiorem doctorum ſententiam. Sic, quod aliter non datur abſolutio, etiamſi dari tentetur. Quia materia deficit, quæ eſt peccator ſubditus. *Subditus*, inquam, nedum *voluntaria ſubjectione*, *ſed aliena ſuperioris auctoritate*.

Hoc ritè ſtatuit primus legislator Chriſtus. Hoc Eccleſia ſic elucidavit & tradidit, ne confunderetur eccleſiaſticum regimen, & ne hierarchicus ordo, quem tradit Dionyſius talem eſſe, ut infima reducantur ad ſumma per media, turbaretur.

Videre eſt igitur, quemadmodum poteſtas hæc eccleſiaſtica *jurisdictionem quandam exigit*, cui convenit, quod *libera* ſit & *ſpontanea*, verè vel interpretativè, circa perſonam, in quam exercetur hæc jurisdictio, aut ſaltem quod *non feratur in invitum*. Quis enim diceret, quod aliquis invitus vel baptizatur vel confirmatur vel abſolvitur in foro conſcientiæ, vel ordinatur, & ita de reliquis?

Hinc eſt, quod *Papa*, qui nulli perſonæ particulari ſubeſt, ut coërceri juridicè poſſit in foro exteriori, *ſubeſt tamen, quoad jurisdictionem hanc annexam ordini ſacerdotali, confeſſori ſuo* & ordinatori ſuo, ſi antea ſacerdos non fuerat. Unde ab Hoſtienſi conſecratur Epiſcopo, qui minor eſt. Pro-

Proficit autem ſupra modum talis *diſtinctio duplicis jurisdictionis, coërcitivæ* ſcilicet & *non coërcitivæ*. Cujus ignorantia vel inadvertentia gignit confuſionem apud aliquos infinitam. Nam cum uſus Dd. communis habeat dicere, quod poteſtas ordinis æqualis eſt in omnibus ſacerdotibus & Prælatis: Accipiunt communiter occaſionem erroris, quod quilibet ſacerdos poſſit quemlibet abſolvere, poſſit prædicare non miſſus, poſſit euchariſtiam miniſtrare.

Invenimus autem, quod hæc jurisdictionis poteſtas promiſſa eſt Apoſtolis *ante paſſionem* Chriſti, *Matth.* 18. *Amen dico vobis, quæcunque ligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in cælo &c.* Et promiſſa fuit Petro *Matth.* 16. *Tibi dabo claves regni cælorum.* Sed *poſt reſurrectionem* ſuam collata eſt Apoſtolis, quando inſufflans dixit: *Accipite Spiritum Sanctum. Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis* &c. *Joh.* 21. & ibidem ultimo dictum eſt Petro: *Paſce oves meas.*

Addita eſt ſeu potius confirmata *poteſtas prædicandi* cum poteſtate conferendi baptiſmum, vel potius jam datæ poteſtatis executio juſſa eſt, *Matth. ult. Euntes in mundum univerſum prædicate Evangelium omni creaturæ, baptizantes eos in nomine Patris, Filii & Spiritus Sancti.*

Unde licet *in caſu neceſſitatis quilibet viator baptizare poſſit*, hoc tamen faciunt ex officio vel Eccleſiaſtica poteſtate ſoli ſacerdotes. *In caſu neceſſitatis jus baptizandi eſſe apud laicos ac clerũ.*

Huic tamen poteſtati jurisdictionis, quæ in latitudine ſua conſiderata nedum ad ſacramentum pœnitentiæ ſed ad aliorum ſacramentorum miniſtrationem & prædicationem extenditur, annexa eſt *poteſtas, vis, ſeu facultas accipiendi vitæ neceſſaria, Matth.* 10. & *Luc.* 10. Quod Apoſtolus confirmat *I. ad Cor.* 9. *quia dignus eſt mercenarius mercede ſua.* *Jus ſalarii.*

Conſequenter fundatur in hac poteſtate ſumendi vitæ neceſſaria rationabilitas *dotationis Eccleſiaſticæ loco decimarum* & primitiarum legis antiquæ. *Jus dotis Eccleſiaſticæ.*

Denique *poteſtas faciendi miracula*, etſi videatur annexa fuiſſe per Chriſtum licentiæ prædicandi verbum Dei, quando miſit diſcipulos ad prædicandum, & dixit eis: *infirmos curate, dæmonia ejicite &c.* Matth. X. Nihilominus videtur hæc poteſtas *donum gratis datum*, convenire potens cuilibet ex fidelibus, prout ad ædificationem eccleſiæ judicabit expediens Spiritus Sanctus, qui diſtribuit ſingulis prout vult.

CONSIDERATIO SEXTA.

Fundamenta quæſtionis: Penes quos ſit poteſtas Eccleſiaſtica.

POteſtas Eccleſiaſtica conſiderari poteſt & debet tripliciter: *uno modo* formaliter, in ſe & abſolutè, ſine reſpectu: *alio modo* materialiter & reſpectivè, prout applicatur ad hanc vel illam perſonam jure legitimo. Quod communiter fit per conſecrationem & electionem. Quia, ſicut dicit Apoſtolus: *Nemo ſibi aſſumit honorem, ſed qui vocatus à Deo tanquam Aaron.*

Poteſtas hæc dicitur *inſtitutio miniſtrorum*, tam active quam paſſive. Conſideratur *tertio modo* quantum ad exercitium vel executionem. Quia fruſtra eſt potentia ſecundum Philoſophum ſi non habeat actum.

Proficit hæc conſideratio, quæ diſtingvit & reſolvit modos loquendi varios, tam Theologorum quam Canoniſtarum, de eccleſiaſtica poteſtate. Cujus reſolutionis *ignorantia* vel *inadvertentia* falli plerumque facit & fallere. Quoniam aliter loquendum eſt de eccleſiaſtica poteſtate dum in ſe conſideratur formaliter & abſolutè, aliter dum conſideratur materialiter ſeu reſpectivè, aliter dum conſideratur quoad exercitii uſum vel executionem, ſicut infra docebitur.

Notemus prætereà *modos eſſendi in*, quos in Metaphyſica poſuit Ariſtoteles. Quorum inadvertentia facit oberrare quos-

quoſdam, dum inquiritur, *in quo* vel *in quibus* ſit plenitudo poteſtatis eccleſiaſticæ? *Unus modus eſſendi in* eſt ſicut pars integralis in ſuo toto. *Alius*, ſicut totum integrale in ſuis partibus. *Tertius*, ſicut ſpecies in genere. *Quartus*, ſicut genus in ſpecie. *Quintò*, ſicut forma in materia, quæ forma triplex eſt: eſſentialis, accidentalis, & metaphyſicalis (in *MSC. Helmſt.* aliàs, mathematicalis.) *Sextus*, ſicut effectus in ſua cauſa efficiente, dirigente vel regente, ut rex in regno, vel è converſo, diverſis reſpectibus. *Septimus*, ſicut ordinata in finem ſunt in ſuo fine, quemadmodum virtus in beatitudine. *Octavus*, ſicut locatum in loco.

Ex qua protinus diſtinctione manifeſtum eſt, quod ſecundum quadruplex genus cauſæ *quadruplex* reperitur & adaptatur *modus eſſendi in*, licet addantur & alii.

Subjungamus iterum *diſtinctionem de uſu poteſtatis eccleſiaſticæ.* Eſt enim *uſus* aliquis *licitus* & ratus, eſt uſus *illicitus* & ratus, eſt uſus licitus & non ratus, eſt uſus illicitus & irritus. *Exemplum primi*, dum ſacerdos conſecrat vel abſolvit, cum circumſtantiis omnibus ad hoc requiſitis de neceſſitate vel ſacramenti vel præcepti. *Exemplum ſecundi*, dum ſacerdos conſecrat in peccato mortali, vel cum transgreſſione præcepti. *Exemplum tertii*, dum ſacerdos quantum in ſe eſt bona fide & intentione credit abſolvere confitentem ſibi, utens in hoc benè clavibus, qui confitens quia mentitur in confeſſione ſua vel obicem ſecreto ponit, quia nequaquam abſolvitur. *Exemplum quarti*, in caſu priori, ſi ſacerdos ſcienter quærit uti clavibus erga aliquem, cujus ſubjectionis vel conditionis fictionem agnoverit, & quia nequaquam ſibi ſubjectus eſt.

De vario uſu poteſtatis Eccleſiaſticæ, licito & illicito, rato & irrito.

Colligitur conſequenter *alia diſtinctio*, valens ad intelligentiam præmiſſorum & ſequentium: Quando quæritur, *an poteſtas eccleſiaſtica ſit æqualis in omnibus?* Quia quæritur *de poteſtate facti vel juris.* Facti, ſic, quod dum attentatur fieri, fit ſive bene ſive malè. Juris verò, dum benè fit, juxta jam allegatum: *Id poſſumus quod de jure poſſumus.*

Redit autem hæc diſtinctio ad alteram, prætactam, de neceſſitate duplici in conſecratione corporis Chriſti! Quando altera eſt ſacramenti, altera eſt præcepti.

Et hæc ſimiliter *diſtinctio* poteſt *extendi ad eccleſiaſticam poteſtatem* ſuper corpus Chriſti myſticum, quoad miniſtrationem ſacramentorum, quæ characterem imprimant, ſicut ſunt baptiſmus, confirmatio & ordo. Quoniã ſicut in poteſtate ordinis ſuper *corpus Chriſti verum* ſufficit aliquid de neceſſitate ſacramenti, quod non ſufficit de neceſſitate præcepti: Quia peccat, qui contra vel præter ordinem eccleſiæ conſecrat: Sic invenimus *in poteſtate eccleſiaſtica* ſuper *corpus Chriſti myſticum*, præſertim quoad miniſtrationem ſacramentorum trium, quæ dicta ſunt.

His diſtinctionibus & aliis quæ prædicta ſunt attentis, poſſet ſtatim inveſtigari *quid & in quo ſit plenitudo eccleſiaſticæ poteſtatis.* Nihilominus antea juxta priorem diſtinctionem trimembrem *tres* aſſignabimus *conſiderationes*, ſeptimam, octavam & nonam.

CONSIDERATIO SEPTIMA.

Quod Eccleſiaſtica poteſtas in ſe conſiderata immutata ſemper maneat in Eccleſia.

Poteſtas Eccleſiaſtica, ſi conſideretur in ſe formaliter & abſolute, ipſa eſt *invariabilis*, & *eadem à principio naſcentis Eccleſiæ usque in finem perſeverat.* Eccleſia ſiquidem, dum ſic conſideratur in ſuis partibus eſſentialibus & permanentibus, quæ ſunt, *Papatus*, *Cardinalatus*, *Patriarchatus*, *ArchiEpiſcopatus*, *Epiſcopatus*, *ſacerdotium*, habet integrari ex his omnibus, ſic quod ablata penitus una tali poteſtate jam non maneret Eccleſia, prout à Chriſto ſeminaliter eſt, & velut in quodam germine ſuo perfectè fuit inſtituta. Ut ſi Papatus per ima-

Digitized by Google

imaginationem prætendatur à reliquis poteſtatibus inferioribus, id quod ſupereſt, non dicitur Eccleſia.

Præterea quærere *ſi Papalis autoritas ſit major quam Eccleſiæ*, vel è converſo, redit in idem, ac ſi peteretur: Nonne totum eſt (eſſet) majus ſua parte vel pars minor ſuo toto?

Concilium includere autoritatem Papæ.

Proinde ſequitur, quod ſi generale *Concilium* repræſentet univerſalem Eccleſiam ſufficienter & integrè, neceſſe eſt ut *includat autoritatem Papalem*, ſive Papa ſit, ſive deſierit eſſe, per mortem naturalem aut civilem. Sic dicimus de poteſtate Romanæ Eccleſiæ vel ſacri Collegii, ſic de poteſtate Epiſcopali, ſic de ſacerdotio, quod eſt poteſtas Curatorum, qui ſunt in Eccleſia Prælati minores.

Si verò velit aliquis curioſus inquirere, qualiter habet fieri talis *abſtractio poteſtatis Eccleſiaſticæ*, et ſi ſit aliquid univerſale reale ſpecificativum & quidditativum, præter omnem operationem intellectus, ſicut inquiritur de animalitate & humanitate, remittimus ad Metaphyſicam.

Concedimus itaque quod *abſtrahentium non eſt mendacium*, ſecundum *Ariſtot.* Licet negaverimus hæc univerſalia realia. Sicut nec Mathematici mentiuntur, ſive puncta ſint realiter ſive non. Unde dicimus, quantum nobis hic ſatis eſt, quod *univerſalitas* eſt in operatione & abſtractione quam facit intellectus ex rerum ſingularium exteriori cognitione, videndo qualiter ipſæ res ad invicem conveniunt vel differunt, eſſentialiter vel accidentaliter. Ut quod quilibet homo convenit eſſentialiter in hoc cum altero, quod eſt animal rationale, quod intellectus attendens abſtrahit innata ſibi virtute ſimilitudinem hanc, quæ non eſt extra, niſi ſingulariter in ſingulis hominibus, & denudat eam à loco, à tempore, & ab omni generaliter accidentium conditione: Et ita remanet abſolutus & univerſalis conceptus hominis in anima, qui nihilominus originatur ex rebus ad extra ſingularibus. Sic de Eccleſiaſtica poteſtate ſentire poſſumus, dum in ſe formaliter & abſolutè conſideratur. Omnes enim ſacerdotes conveniunt in ſacerdotio, omnes Epiſcopi in Epiſcopatu, & ita de reliquis.

Quæret forte aliquis, quo pacto *Eccleſia Romana* dicatur *eadem*, iſto modo, cum ab initio Petrus fuerit in Antiochia? Reſponſio facilis eſt, ſi fiat *abſtractio* talis *à connotatione loci*, & dicamus, quod Eccleſia Romana eſt illa diœceſis, provincia, vel ſedes, quæ peculiariter habet regi per autoritatem Papalem, & eam complectitur. Sic veritatem habet vulgata vox: *ubi Papa ibi Roma.*

Nec in dubium verti debet, quin *iſto modo* Romana ſedes & eccleſia ſit caput, mater & magiſtra cæterarum. Quia ſupremam Petri poteſtatem includit.

CONSIDERATIO OCTAVA.

Quod Eccleſiaſtica poteſtas, prout eſt in hoc vel illo viro, etiam Papalis, poſſit variis modis mutari vel auferri.

De corrupto & emendatiore regimine Eccleſiæ.

Deque Conciliorum generalium neceſſitate.

Poteſtas eccleſiaſtica conſiderata reſpectivè & quodammodo materialiter, *prout applicatur ad hoc vel illud ſuppoſitum*, poteſt dici *variabilis* & *auferibilis* in caſibus multis.

Hoc perſpicuum eſt hodie, dum fiunt immutationes, nunc per novam conſecrationem, nunc per novam electionem vel inſtitutionem *miniſtrorum.*

Ita conſequenter dicere poſſumus *de poteſtate Papali*, quod *mutabilis eſt* & *auferibilis*, per mortem naturalem, ſicut conſtat, vel per civilem, videlicet per *depoſitionem*, ſaltem quoad plenitudinem ſuæ juriſdictionis. Quæ *depoſitio* qualiter & ex quibus cauſis fieri poſſit, latius in aliis opuſculis apertum eſt.

Unde ſicut Papa *renunciare* poteſt *Papatui* & dare libellum repudii Eccleſiæ, etiam *ſine culpa* ipſius ſponſæ, licet hoc facere *non* debeat *ſine cauſa*: Sic Eccleſia poteſt hunc vicarium ſponſi ſui dimittere & ei libellum repudii dare, etiam *ſine culpa ſua* licet *non ſine cauſa.*

Exemplicavimus alias in *ſex caſibus in quibus verus Papa deponi poteſt ex culpa ſua*, ubi non eſſet realiter hæreticus ad intra, quamvis ad extra talis judicaretur. Exemplificavimus aliis *ſex caſibus*, quibus *deponi poteſt Papa ſine culpa ſua*, licet *non ſine cauſa*, etiam præter *liberam* ejus *ceſſionem*. *Tractatulus* appellari poteſt, *De auferibilitate Papæ ab Eccleſia*, & incipit, *Venient autem dies cum auferetur ab eis ſponſus.* Propterea brevitatis amor hic iſta non repetit.

Gerſonis libellus, De auferibilitate Papæ ab Eccleſia, proxime ante Concilium Piſanum ſcriptus.

Verum poteſtatem hanc eccleſiaſticam, quæ reſpicit *inſtitutionem miniſtrorum Eccleſiæ*, à ſummo usque deorſum, confundit magna caligine *cupiditas ambitioſa*, quærens quæ ſua ſunt: Et quæ creſcentibus beneficiorum dotationibus *impudenter excrevit*. Ita, ut vix diſcerni modò poſſit, quid ex primaria inſtitutione Chriſti vel invariabili jure divino tenendum ſit in hujusmodi *miniſtrorum ordinatione*. Mira ſiquidem, quo ad uſum talis poteſtatis varietas inceſſit, quæ ex Chronicis ſummorum Pontificum, & ex tenore generalium conciliorum, Decretalium & Decretorum ſe oſtendit. Nec eſt opuſculi præſentis per omnia diſcurrere.

Ambitio, Eccleſiæ pernities.

Sed dicamus, hic *aliter* eſſe decernendum in *Eccleſiaſtica Politia*, dum eſt ordinata complete ſub quadam explicatione perfecta & numeroſa membrorum ſuorum in miniſtris, per ſtatus, gradus & officia; *aliter* dum ab initio firmata eſt Eccleſia in magna tam eccleſiaſticorum quam fidelium paucitate velut in quodam ſeminario vel germine ſeu botro. Potuit enim tunc rationabiliter ſupremus ille Pontifex Petrus habere faciliter potentiam Concilii generalis, ſicut in electione Matthiæ & ceſſatione legalium. Potuit & inſtituere miniſtros per diverſas Provincias & loca de mandato ſuo. Sicut *ad eum facilis patebat acceſſus. Nec vigebat avaritia. Quia primi primo petebantur ad mortem.* Quæ omnia ceſſant in hac tam copioſa fidelium multitudine, poſt tot jura, tot leges, tot Decreta & Decretales ſummorum Pontificum & generalium Conciliorum, edita ad regendum feliciter Eccleſiam.

Suppetit hoc loco convenientiſſime *conſilium Jethro*, datum Moſi *Exod. 18.* quod ſic habet, *ſtulto labore conſumeris tu & populus tuus qui tecum eſt, ultra vires tuas eſt negotium, ſolus illud ſuſtinere non poteris, ſed audi verba.* Usq; *Moſes fecit omnia, quæ ille ſuggeſſerat.*

Edocemur ex (in) hac ſcriptura calamo Dei ſcripta de multis, ſpecialiter, Quod ſi Moiſes, loquens Deo familiariter ſicut amicus ad amicum, obedienter audivit conſilium gentilis hominis in regimine totius Synagogæ; Quanto magis debet hoc ſummus Pontifex ad dictamen totius Eccleſiæ vel generalis Concilii ſuo nomine.

Rurſus, ſi *judicia minora reprobantur in Moſe*, videamus *in ſummo Pontifice & curia ſua*, quid de *tot profaniſſimis & indigniſſimis cauſarum & litigiorum continuis & anxiis occupationibus?* Quid de beneficiorum quorumcunque etiam minorum collationibus & ſignationibus manu Papæ? Quid de *annatarum* exactionibus? Quid de innumeris ſimilibus dicendum judicabitur, relicta omni cura, ſollicitudine vel ſtudio de omni eo, quod ſpirituale eſt, quod divinum eſt, quod denique fidem concernit & religionem Chriſtianam.

Concludimus tandem ex dato Moſi conſilio & præcepto legis, *Deuter. 17.* & ex inſtitutione Chriſti *Matth. 18.* quod nulla fuit hactenus nec erit in poſterum pernitioſior *peſtis in Eccleſia*, quam *omiſſio generalium conciliorum & provincialium*, vel in re ipſa, vel in auctoritate.

Auctoritas itaque nulla erit, *ſi ſolus ſummus Pontifex* omnia velit inferiorum Eccleſiaſticorum uſurpare inſtitutiones, jura, ſtatus, gradus & officia. Meminerit itaque ſummus Pontifex datam ſibi à Deo poteſtatem ſupremam in Eccleſia *ad ædificationem ejus*, prout ſapiens judicabit. Judicat autem ſapiens de poteſtatis uſu rationabiliter invariabilis exiſtens: Sicut eſt generale Concilium: Et hoc, pro tempore, locorum reliquarumque circumſtantiarum diverſa qualitate.

Teneatur igitur ſuum judicium, & maneat Eccl. politia, optimo regimine, quale fuit ſub Moſe, gubernata. Quoniam mixta fuit ex *triplici* politia, *Regali* in Moſe,

Moſe, *Ariſtocratica*, in LXXII. ſenioribus, & in *Timocratica*, dum de populo & ſingulis tribubus ſub Moſe rectores ſumebantur.

Sed opponunt plurimi, non volentes ad *Ordinarios* remitti *miniſtrorum Eccleſiaſticorum inſtitutiones* neque per electionem neque per collationem: Expertum eſt, inquiunt, quod turbarent omnia, venderent, diſſiparent, partim cupiditate carnali, partim ſeculari poteſtate tracti. De literarum quoque ſtudiis actum eſſet. Verum in promptu eſt reſponſio. Corrigeret ſummus Pontifex abuſus hujusmodi, & auctoritatis ſeveritate (*Helmſt.* ſerenitate) ſuprema vigilanter exhibita poneret aſpera in vias planas, deponeret potentes intruſos de ſede & exaltaret humiles, ſine prece vel munere. Hoc eſt enim Architectoris officium.

De inſtitutione miniſtrorum Eccleſiæ.

Dum vero peccat in his ſummus Pontifex, quis miniſtrorũ corrigere vel præſumat vel poterit? Dicens: Quod hoc poterit *generale concilium*: Vide, quia nec crebro nec faciliter habetur: Vix enim ſtatuit libenter aliquis ſibi correctionis judicium.

Denique ſi propter *abuſus ordinariorum* in miniſtrorum inſtitutione putent aliqui ſublatum eſſe ab eisdem hoc exercitium: Similem in Papam rationem, quod ab eo debeat uſus tolli, nunc inveniri, dicitur ab aliis, maximè dum recipit annatas. Quoniam ex hac copula, quamdiu perſeverabit, orietur inevitabiliter *leproſa peſtis Simoniæ*, inficiens ſua contagione nedum caput, ſed penè ſingula Eccleſiæ membra.

Simonia.

Supereſt ut apponatur, ſicut apponi quæritur *in Reformatione*, Proviſio.

Reformatoriũ Conſt.

CONSIDERATIO NONA.

De Antiſtitibus & miniſtris Eccleſiæ, an à Deo, an ab hominibus conſtituantur.

POteſtas Eccleſiaſtica ſi conſideretur *quoad uſum vel exercitium*, illa *limitabilis eſt*, & multipliciter *variabilis*.

Hæc conſideratio cum duabus præcedentibus ſolvit protinus quæſtionem hanc: *Si poteſtas Eccleſiaſtica ſit immediate à Deo, vel mediate ab hominibus?*

Nam conſiderando Eccleſiaſticam poteſtatem *primo modo*, concedendum eſt abſque ulla dubietate, quod illa *fuit & eſt immediate à Deo, homine Chriſto*, ſic quod à nullo altero fuit inſtituta. Nec congregatio totius univerſitatis hominum ſecluſo Chriſto potuiſſet ſibi poteſtatem hujusmodi inſtituere, quemadmodum potuit vel poſſet inſtituere ſibi poteſtatem Ducatuum, comitatuum & baroniarum, & ita de reliquis poteſtatibus pure ſecularibus. Non autem potuiſſet ſibi inſtituere ſacerdotium nec Papatum, ſicut habet Eccleſia; Nec ſimiliter deſtituere, ſicut nec mutare legem Chriſti. Quæ mutatio ſequeretur de neceſſitate, prout arguit Apoſtolus, quod *translato ſacerdotio neceſſe eſt ut legis translatio fiat.*

Si vero poteſtas Eccleſiaſtica conſideretur *ſecundo modo*, tunc *in principio naſcentis Eccleſia collata eſt immediate à Deo* tam Petro quam Apoſtolis, & diſcipulis. Quibus immediate Chriſtus contulit ſacerdotium ſuper corpus ſuum verum & ſuper myſticum. Unde & Apoſtolus dicit: *Se recepiſſe Evangelium non per hominem.* Et ſimiliter *miniſterium* & miniſtrationem corporis Chriſti: *Ego* inquit, *accepi à Domino quod & tradidi vobis* &c.

Et ita conſequenter probabile eſt, quod ſicut Chriſtus immediatè contulit hanc poteſtatem primitus ſuis Apoſtolis & diſcipulis, applicando ſcilicet eam iſtis, & non aliis, ſic & immediate conceſſit uſum, actum vel exercitium. Quia dans formam, dat conſequentia ad formam.

Dicimus tandem, his non obſtantibus vel ita ſe habentibus, quod *ſucceſſores Petri* & aliorum Apoſtolorum de communi lege, ſecluſo miraculo vel nova revelatione, *fuerant & ſunt inſtituti mediate per homines, vel per conſecrationem & electionem*, vel aliam inſtitutionem,

Uſum ſimiliter vel exercitium recepe-runt atque recipiunt *mediate per huma-num miniſterium* & conceſſionem.

Et forte quoad uſum vel exercitium poteſtatis Eccleſiaſticæ ſic evenit ipſis etiam Apoſtolis & diſcipulis, quod poſt immediatam conceſſionem utriusque, ſcilicet poteſtatis & uſus, factam à Chriſto, poſtmodum, creſcente nume-ro fidelium, fuit ad tollendum ſchiſma & ad exemplar dandum poſteris, *limita-tio* facta talis *poteſtatis quoad uſum*, & hoc per Petrum ſummum Pontificem de conſenſu totius Eccleſiæ primitivæ vel generalis Concilii, *ut non quilibet poſſet in quemlibet uti poteſtate ſua*: Attenta Chriſti ordinatione primaria, qua vo-luit Eccleſiam ſuam *regi principaliter ſub uno & ab uno monarchicè*, ſicut eſt una fides, unum baptiſma, & una Eccleſia unitate capitis, tam primarii quam vi-carii. Quoniam iſte eſt *optimus Prin-cipatus*, præſertim *in ſpiritualibus*, ad con-ſervationem unitatis fidei, ad quam ob-ligantur omnes. Non ſic autem eſt de legibus civilibus, quod debeant eſſe ſi-miles & eædem apud omnes nationes, propter varietatem morum & condi-tionum in diverſis provinciis.

Quoniam inſuper *gladius Eccleſiæ ſpi-ritualis* eſt, videlicet *excommunicatio*, quæ poteſt extendere ſe quantumlibet in longinquas nationes: Aliter eſt de *gla-dio materiali*. Propterea non oportuit nec forſitan expedivit, quod in tempo-rali poteſtate eſſet una perſeverans Mo-narchia per orbem univerſum, ſicut de ſpirituali poteſtate prædiximus inſtitu-tum fuiſſe jure divino primitus in per-ſona Petri *Joh. ult. Paſce oves meas*, prout ſancti Doctores & eccleſia tenendum tradiderunt.

Sumamus exemplum materiale, *con-forme*, ut tradit Dionyſius, *ſpirituali*, quod invenitur in ſole, qui fons lumi-nis eſt, non illuminatus ab alio corpo-re, ſed illuminans. Deinde ſunt aliqua, quæ ab eo illuminantur & conſequen-ter illuminant; Nonnulla verò, quæ ab eo illuminantur, ſed illuminandi vir-tute carent, quoniam in ipſis lux oc-cumbit.

Exemplum aliud eſt in Angelica tri-plici hierarchia. Unde licet quoad na-turam gratiam & gloriam ſit quilibet angelus immediate formatus à Deo, ni-hilominus quoad exercitium actuum hierarchicorum, qui ſunt purgare, il-luminare & perficere, tres primi ordi-nes hierarchizant, non hierarchizati ab aliis, tres medii hierarchizantur & hi-erarchizant, tres infimi hierarchizantur & non alios angelos hierarchizant.

Papalis autoritas ſuo modo *cum Car-dinalibus* imitatur triplicitatem pri-mam. Alteram verò mediam imita-tur *Patriarchalis, Archiepiſcopalis, Epiſco-palis & ſacerdotalis autoritas*, in habenti-bus ſubjectos ſibi. Quod dicitur pro-pter *Curatos*, vel etiam propter ſolos *ti-tulares Epiſcopos* carentes plebe. Ultimi ſunt in ſtatu hierarchiæ, qui hierarchi-zantur in Eccleſia, ſed non alios aucto-ritative hierarchizant: Quemadmo-dum ſunt populi & ſimplices religioſi, ſecundum Dionyſium.

CONSIDERATIO DECIMA

Qua ratione plenitudo Poteſtatis Eccleſiaſticæ ſit in ſummo Pontifice.

Et quid ſit illa plenitudo Eccleſiaſticæ poteſtatis.

De jure Concilii, in Papam, decreta Concilii interpretandi, Vel & de legibus diſpenſandi.

Deque Reſervationibus & Diſpenſationibus Papalibus.

Poteſtas Eccleſiaſtica in ſua plenitu-dine eſt *formaliter & ſubjective* in ſolo *ſummo Pontifice*.

Supponitur itaque *primo*, quod licet aliquis poſſit eligi in *Papam* non ſacer-dos, ſicut eligitur aliquis in Epiſcopum: Ipſe nihilominus appellari non poteſt aut debet ſummus Pontifex, niſi fuerit in *ſacerdotem & Epiſcopum* conſecratus. Et quamvis ex electione poſſit aliquid juris-

juriſdictionis habere, non tamen habet ante conſecrationem in Epiſcopum plenitudinem Eccleſiaſticæ poteſtatis utriuſque, tam ordinis quam juriſdictionis. Quod perſpicuum eſt ex terminis.

Hic autem conſurgit *æquivocatio non modica* propter Dominos Juriſtas, qui loquentes de plenitudine poteſtatis Papalis ſolum loqui videntur de poteſtate juriſdictionis. De qua locutione videtur hæc abſurditas ſequi: Quod purè laicus, imo & fœmina, poſſet eſſe Papa, & habere plenitudinem eccleſiaſticæ poteſtatis.

Supponitur inſuper ex jam dictis, quod ex inſtitutione Chriſti nullus in Eccleſia debet dare vel ſuſcipere gradus hierarchicos, qui ſunt, purgare, illuminare & perficere, ſi non interveniat verè vel interpretativè auctoritas ſupremi hierarchæ, vel Monarchæ in eccleſia ſancta Dei, quatenus in ea vitetur confuſio, & optimo regimine gubernetur ad exemplar Eccleſiæ triumphantis. Propter quod dicit *Johannes in Apocal. ſe vidiſſe novam civitatem Hieroſolymam deſcendiſſe de cœlo.* Et Moſi dictum eſt: *Vide ut omnia facias juxta exemplar quod tibi oſtenſum eſt in monte.*

Supponitur rurſus illud Philoſophi, quod *actiones ſint ſuppoſitorum.*

Tandem ex his & præcedentibus poſſumus deſcribendo dicere, quod *plenitudo poteſtatis Eccleſiaſticæ eſt poteſtas ordinis & juriſdictionis, quæ à Chriſto collata eſt ſupernaturaliter Petro ſicut Vicario ſuo & Monarchæ primo, pro ſe & ſuis ſucceſſoribus legitimis, uſque in finem ſeculi, ad ædificationem eccleſiæ militantis, pro conſecutione felicitatis æternæ.*

Dicitur in hac deſcriptione, *ſupernaturaliter*, ad differentiam poteſtatum vel juriſdictionum, quæ ſucceſſoribus Petri potuerunt convenire ſecundum leges humanas, civiles & politicas, vel ex dictamine juris naturalis, quòd vult, ut ſupremus in aliqua politia gaudeat multis honoribus & privilegiis ſuper alios, vel ex ſpeciali dotatione ſeu donatione Principum & aliorum ſecularium, vel tandem ex ipſius Eccleſiæ ſeu generalium Conciliorum favorabili conceſſione, ſicut communitas perfecta ſuo capiti dare poteſt.

Cujus *conceſſionis* una fuit *ratio* non mala, quatenus habetur, interpretandis juribus & emergentibus quotidie dubiis circa regimen eccleſiaſticum, *facilior recurſus* ad Papam cum curia ſua, quam ad ipſum generale Concilium. Quæ cauſa movit ab initio, Reges inſtituere, & eis poteſtatem leges condendi & interpretandi tribuere.

Hanc autem diſtinctionem non attendentes aliqui putaverunt, omnia quæ nunc ſummis Pontificibus conveniunt, competere ex primaria Chriſti inſtitutione & immutabili jure divino. Quod falſum eſt. Quoniam ſtat et, aliquem eſſe verum Papam & perfectum, qui careret actualiter multis talibus privilegiis & honoribus, in quibus non conſiſtit plenitudo eccleſiaſticæ poteſtatis, qualem in Petro fuiſſe deſcripſimus, & quam nullus homo præter Chriſtum, Imo nec eccleſia tota, conferre potuit, ita nec auferre, ſicut in Conſideratione nona notatum eſt.

De reſervationibus Papalibus

Contendunt nunc aliqui, pollentes literis, quod poſt inſtitutas per generalia concilia regulas ſuper electionibus faciendis, & *beneficiis per Ordinarios conferendis*, juxta fundatorum intentionem, quemadmodum obſervatur de jure Patronatus apud Laicos, *nequaquam licitum* fuit *Papæ tales caſſare regulas*, præſertim ita generaliter & paſſim, per *reſervationes*, & aliter, *ſicut viſum eſt à centum annis* vel ultra.

Non præterea licuit facere tot & tales *non obſtantias* eorum quæ conſtituta ſunt in generalibus Conciliis, quot & qualibus *non obſtantiis* uti ſolet paſſim in bullis ſuis. Adeo quidem, ut *Alexander quintus* inductus ſit in prætenſis quibuſdam bullis ponere *non obſtantiam* hujus ſaluberrimi ac celebriter obſervati ſtatuti, *Omnis utriuſque ſexus.*

At verò reſpondent alii, non originem eccleſiaſticæ poteſtatis, poſitam à jure divino, tantumdem conſiderantes, quantum reſpiciunt ad Decretales cum gloſſis, allegationibus, concordantiis, ſine numero, Doctorum, unius ad alterum, ut ovium gregi mos eſt: *Reſpondent*, inquam, *per unicum verbum*, quod ſemper intellexit Concilium generale, aucto-

auctoritatem ſummi Pontificis exceptam eſſe in omni conſtitutione ſua qualicunque. Nimirum quia *poſuerunt iſti Papalem auctoritatem ſupra Concilium*, aut ſaltem non imparem. Eſt autem certum apud eos, quod par in parem & minor in ſuperiorem non habet imperium.

Concilium eſſe ſupra Papam.

Benedictus autem Deus, qui *per hoc SSanctum Conſtantienſe Concilium*, illuſtratum divinæ legis lumine, dante ad hoc ipſum vexatione præſentis ſchiſmatis intellectum, *liberavit Eccleſiam ſuam ab hac* peſtifera perniciosiſſimaque *doctrina*, quâ ſemper manente perſeveraſſet ſemper ſchiſma, nutritum ab ea. Declaratû nempe *decretumq; eſt, quod & ſine Papa generale Concilium convocari, & à Concilio Papa judicari certis caſibus poteſt*; Quod *inſuper habet autoritatem generale Concilium præſcribere leges ſeu regulas, ſecundum quas plenitudo poteſtatis Papalis, non quidem in ſe, quæ ſemper eadem eſt, ſed in uſu ſuo moderanda regulandaq; eſt.*

Neque putandum eſt inſuper, concilia generalia ſic excepiſſe papalem autoritatem in conſtitutionibus ſuis, ut eiſdem permitteretur *effrenis libertas*, ea deſtruendi leviſſimè, quæ tanta gravitate & digeſta ſapientum maturitate condita ſunt.

Intelligitur autem Papalis auctoritatis exceptio facta; prout *occurrens neceſſitas* vel *evidens utilitas* poſtulabat. Alioquin non erat uti plenitudine papalis poteſtatis, ſed *abuti* pleniſſime.

Utrum verò relictum fuerit & ratum quicquid *ex abuſu* tali proceſſit, definire ſub una generalitate non audeo. *Scio quod multa fiunt iniquè, multa inexpedienter, multa in deformationem Eccleſiæ*, quæ tamen facta tenent.

De jure Papali interpretandi leges concilii.

Cæterum videtur apponenda *per hoc S.Sanctum generale concilium* talis declaratio, per quam appareat, quo pacto auctoritas Papalis & quouſque cognoſcatur excepta in conſtitutionibus, vel jam factis vel de novo condendis. Quoniam, ut ajunt, *Non eſt ad præterita lex.* Omnium denique malè geſtorum præteritis temporibus caſſatio vel annullatio, neque facilis neque forte juridica, & inexpediens plane videtur.

Attendantur *regulæ*, quæ ſequuntur, facientes ad elucidationem præcedentium, *de legum vel conſtitutionum interpretatione.*

Regula VI de interpretatione ac diſpenſatione legum.

Prima regula. Leges humanæ dantur ſecundum illa, quæ ut in pluribus accidunt. Quoniam omnes caſus particulares enumerare, & remedium ſpecialis legis apponere, neque eſt poſſibile humano legislatori, cum ſint in infinitum variabiles, ſed nec expedit propter confuſionem faſtidioſiſſimam imo & perplexam, quæ ex illa multiplicitate conſurgeret. Erit autem & lex, ſecundum *Iſidorum*, honeſta, juſta, poſſibilis ſervari, & ſecundum conſuetudinem patriæ, loco, temporibus conveniens, neceſſaria, utilis, manifeſtaque, ne aliquid per obſcuritatem in captione contineat, nullo privato commodo ſed pro communi civium utilitate conſcripta.

Altera regula. Leges humanæ, quæ feruntur generaliter, poſſunt & debent exceptionem recipere, dum deficit ratio legis, quando videlicet Legislator, ſi adeſſet, vel alius prudens interrogatus, exciperet à generali conſtitutione caſum particularem, qui taliter aut taliter occurreret. Hæc autem *exceptio* multipliciter nominatur. Quandoque *Ἐπιείκεια*, ſicut ab Ariſtotele; quandoque *juris interpretatio*, ſicut à Legiſtis; quandoque *diſpenſatio*, ſicut à Canonicis; quandoque *bona fides*, ſicut à Politicis, dicentibus; *Bonam fidem eſſe, ubi non ſimulatur unum & aliud agitur*: quandoque dicitur *æquitas*, ſicut ait Propheta, *Domine Omnia mandata tua æquitas*, hoc eſt ſecundum æquitatem implenda.

Tertia regula. Triplex invenitur *juris interpretatio vel exceptio*: Quædam eſt *judicialis poteſtatis*, ſpectans ad legislatorem & judices, quemadmodum dici ſolet: *Cujus eſt condere, ejus eſt interpretari.* Quædam eſt *doctrinalis auctoritatis*, ſpectans ad illos, quibus data eſt auctoritate ſummi Pontificis licentia interpretandi ſcholaſticè jura, vel qui ſuper his interpretandis ſcientia pollent arte vel experientia, juxta illud: *Cuilibet experto in ſua ſcientia credendum eſt*, & iterum: *Unuſquiſq; bene judicat de quibus novit.* Quædam interpretatio eſt

intiv-

inevitabilis neceſſitatis, potens cadere circa quomlibet, dum certitudinaliter videt imminens periculum ſuum, niſi vim vi repulerit & egerit contra generalia verba legis. Quo caſu eſt ſine culpa apud Deum. Quamvis dolere debeat quod incidit in hanc neceſſitatem. Et ſi docere poteſt legitimis teſtimoniis apud judicem humanum, abſolutus erit, aliter non. Quoniam apud illum idem eſt de his, quæ non ſunt, & quæ non apparent.

Quarta regula. Juris interpretatio ſeu diſpenſatio vel exceptio, quæ eſt *judicialis poteſtatis*, hoc operatur, quod agens contra verba legis non ponitur apud homines in exteriori foro. Sed apud Deum in foro conſcientiæ peccabit uterque, diſpenſans ſcilicet & cum quo diſpenſatur, ſi talis non fecerit *qui diſpenſat*, qualem deſcripſit Chriſtus, fidelis ſervus & prudens. Fidelis, nec commodum proprium, favorem vel honorem quæſiverit, derelicto divino vel communi bono: *Prudens*, ut circumſpiciatur undique ratio legis & Legislatoris intentio. Eſt enim *diſpenſatio* commenſuratio, ſeu diſtributio boni communis, qualis eſt lex ad ſingulos, ſecundum legis intentionem, prout circumſtantiarum varietas occurrerit. Quæ diſpenſatio ſi non fideliter & prudenter fiat, eam appellat Bernhardus *diſſipationem* non *diſpenſationem*; intellige quoad Deum & conſcientiam, & ſi hoc conſtiterit aut conſtare debuerit.

Tenet verò frequenter apud homines ſecundum exteriora judicantes diſpenſatio, ſi non contineat errorem apertum, aut niſi fuerit ſuperiori lege prohibita. Quod dicitur propter ſtatuta fieri poſſibilia circa papalis uſum poteſtatis per generale Concilium.

Quinta regula. Juris interpretatio vel exceptio, quæ *doctrinalis auctoritatis*, relevat plurimum non obedientes nudo legis verbo, tam quoad judicia forenſia, ſicut eſt ab expenſis relevatio, quam in foro conſcientiæ & divino judicio, præſertim dum ſunt Doctores famati, plures, & experti in arte ſua, & in morum honeſtate probati. Alioquin *ſæpe mentitur iniquitas ſibi, dum corrupta eſt prece vel pretio.* Excoecant enim munera etiam oculos prudentium. Et ſi creditur Ariſtoteli, experientiæ verba loquenti: *Malitia facit errare, nedum circa concluſiones elongatas à primis principiis, ſed in ipſiſmet principiorum moralium januis.* Quemadmodum reputabatur olim latrocinium apud Alemannos licitum, teſte *Julio de bello Gallico*, ac peccatum innaturale & ſordidum apud Romanos, ſecundum *Apoſtolum ad eoſdem.* Et ita de pluribus hominibus datis in reprobum ſenſum, pro varietate depravationis vitiorum.

Sexta regula. Juris interpretatio, exceptio vel diſpenſatio ſimiliter exigit, dum fit altero prædictorum modorum, *judicialiter* vel *doctrinaliter*, quod habeatur *duplex intuitus*, unus ad bonum divinum, & publicum, alter ad particulare commodum illius, pro quo fit juris interpretatio vel diſpenſatio. Evenit itaque ſæpius, quod, dum *paſſim laxatur vigor legis, ex quadam ut fingitur compaſſione* & miſericordi condeſcenſione ad aliquos particulares poſitos ſub lege, *deperit* ex altera parte ſtabilitas & *vigor* [rigor] *diſciplinæ.* Qui vigor (rigor) eſt præcipuè in omni lege ſervandus. Docuerunt hoc Romani, qui proprios etiam filios occiderunt, qui in ſe ipſos rigorem legum ſuarum exercuerunt, quorum diſciplina militaris & obedientia legalis inviolata maneret. Docent hoc fratres Carthuſienſes, qui ſuper uſum (ſeu) carnium vel nunquam vel rariſſimè diſpenſationem recipiunt. Ac proinde diſciplina regularis viget apud eos. Quæ quantum ſit collapſa apud religiones quaſdam alias, paſſim *diſpenſationibus* utentes, videre ſtupor & dolor eſt. Super qua re jam *Bernhardi* pro tempore ſuo *querela* naſcebatur. Quid modo dicendum putabimus de *tam facili* ut appellant *diſpenſatione per Papam & Prælatos ſuper juramentis licitis*, ſuper *votis rationabilibus*, ſuper *immenſa beneficiorum pluralitate*, ſuper *generalium conciliorum non obſtantiis*, ſuper *privilegiorum & exemptionum* commune jus privantium *conceſſione.* Quis omnia dinumeret, per quæ nunc *vigor eccleſiaſtica*, uno & angelicæ (evangelicæ) *diſciplina con-*

tem

tas verè languit, emarcuit, evanuit?

Provideat ſuper omnibus SSſtum hoc Conſtantienſe Concilium.

De conſuetudine legum interprete. Fundatur in hac radice *ſtabilitas Legum*, quod *conſuetudo* eſt optima Legum poſitivarum interpres, ita, ſi neque juri divino neque naturali fuerit contraria.

Non novas leges facile condendas eſſe. Fundatur & illud Ariſtotelis politizantis: *Non eſſe dandum præmium invenientibus novas Leges, quamvis in ſe meliores extiterint. Quoniam mutatio legum frequens cauſat inſtabilitatem, neque permittit eas in conſuetudinis fixa radice roborari.*

Hoc animadvertant, qui ad omnem motum capitis, ad omne quod bonum agl fantaſiatum fuerit, condere ſatagunt novas leges, pœnas pœnis addere (adjicere) quaſi ſuper omni re, quæ bona eſt, ſi fieret, bonum ſit & expediens legem pœnalem adjicere (addere.) Nunc tantum reſpublica regitur per *ſi.*

Fundatur in eadem radice rationabilitas *abolitionis vel abrogationis* quarundam *legum poſitivarum* per oppoſitos mores ſubditorum, qui verſi ſunt in naturam.

Fundatur & rationabilitas *permiſſionis quorundam malorum*, non ut approbentur, ſed ne punita ruant in deterius.

Fundatur & *jus præſcriptionis, puniensis*, ne fiant incerta dominia, negligentes rerum propriarum, ac juſtè *transferentis*, etiam apud Deum & conſcientiam, tale dominium in bonæ fidei poſſeſſorem & præſcriptorem legitimum.

CONSIDERATIO UNDECIMA.

Qua ratione plenitudo Eccleſiaſticæ poteſtatis ſit in Eccleſia vel Generali Concilio.

POteſtas eccleſiaſtica in ſua plenitudine eſt *in Eccleſia* ſicut in fine & ſicut *in regulante applicationem & uſum* hujuſmodi plenitudinis eccleſiaſticæ poteſtatis, per ſe ipſam, vel *per generale concilium*, ipſam ſufficienter & legitimè repræſentans. Conſtat itaque datam fuiſſe Petro plenitudinem eccleſiaſticæ poteſtatis à Chriſto, ad ædificationem eccleſiæ ſuæ, ſicut conformiter ad propoſitum ponit deſcriptio. Propterea loquitur *Auguſtinus* cum aliis quibuſdam, quod *claves Eccleſiæ data ſunt non uni ſed unitati*. Et quod *data ſunt eccleſiæ*. Et hoc convenienter poteſt intelligi modis quos explicat conſideratio. Quoniam claves datæ ſunt propter eccleſiam & unitatem ejus, tanquam propter finem.

Poteſt etiam dici, quod *in eccleſia* vel *in concilio* hæc plenitudo eccleſiaſticæ poteſtatis ſit nedum in ſe formaliter, ſed aliis duobus modis, videlicet quoad applicationem ad hanc vel illam perſonam, & quoad uſum regulandi, ſi fortaſſis in abuſum torqueretur (verti quæreretur). Conſtat, his tribus modis *plenitudinem eccleſiaſticæ poteſtatis eſſe in eccleſia, & in generali Concilio*, tanquam gerente vices ejus. Et quidem de duplici modo, primo & ſecundo, non eſt difficultas. Similiter nec de tertio, ſi conſideremus deſcriptionem eccleſiaſticæ poteſtatis, ubi ponitur quod *data eſt ad ædificationem eccleſiæ.*

Cum igitur *ſummus Pontifex*, habens illam ſubjective, ſit *peccabilis*, & poſſit hanc poteſtatem in deſtructionem Eccleſiæ velle convertere: Similiter ſacrum *Collegium*, quod ei datum eſt & coaſſiſtit, quaſi communitas ariſtocratica, *non eſt in gratia vel fide confirmatum*: Supereſt, ut aliqua ſit relicta Inobliquibilitas & indeviabilis regula ab optimo legislatore Chriſto, ſecundum quam poſſit abuſus hujuſmodi poteſtatis reprimi, dirigi atque moderari. Hæc autem regula eſt vel *eccleſia* vel *generale Concilium*. Unde cum medium virtutis non aliter habeatur, niſi prout ſapiens judicabit, finalis reſolutio ad hanc ſapientiam fiet *ad Eccleſiam*, ubi eſt ſapientia indeviabilis, vel *ad generale Concilium.*

Hic fundantur ea multa, quæ *per hoc ſacrum Concilium & conſtituta & practicata ſunt; ut, quod Papa judicari poteſt & deponi per Concilium*: Quod eidem in regulatione ſuæ poteſtatis quoad uſum ſubjicitur, & *ſibi poteſt dici, cur ita facis?* Et

ita de pluribus, quæ recollecta ſunt in illo Sermone, *Proſperum iter faciet nobis Deus.*

Oratio Gerſonis propemptica ante iter Cæſaris è Concilio ad Hiſpanos. Vid. Tom. II. Part. XVII.

Poſſumus ad hanc conſiderationem addere, quod plenitudo eccleſiaſticæ poteſtatis, ſi conſideretur in latitudine, ipſa *non eſt in ſolo Papa*, niſi quodammodo formaliter, (fontaliter) poteſtative & originaliter ſuo modo. Hæc enim latitudo poteſtatis complectitur in ſe alias poteſtates eccleſiaſticas collective à ſummo usque ad deorſum. Et eſt in eis plenitudo Eccleſiaſticæ poteſtatis papalis tanquam pars integralis in ſuo toto. Et ita *non eſt major vel ſuperior ad totam Eccleſiam*, ſicut nec pars major toto. Si verò conſideretur hæc plenitudo in ſua ſupremitate, tunc absq; ulla dubitatione plenitudo eccleſiaſticæ poteſtatis papalis ſuperior & major eſt ad reliquas.

Sed jam illud quod reliquum eſt nullo pacto poteſt conſtituere generale Concilium, juxta illud quod dictum eſt prius, quod *generale Concilium in ſua ratione formali includit de neceſſitate papalem auctoritatem*, ſive Papa ſit ſive non ſit. Quia ſi Papa eſt & vult facere debitum ſuum de convocando Concilium, certè debet autorizari per Papam. Si verò pertinaciter renuit in deſtructionem Eccleſiæ, jam tunc agendum eſt ac ſi non eſſet. Et remanet in Eccleſia poteſtas ſeipſam congregandi & ſibi providendi ac ordinandi de poteſtate Papali, ſecundo & tertio modis, quoad applicationem & ad uſum, ſicut de capitulo & Decano vel de univerſitate & Rectore ſuo modo dicetur.

De jure Concilii in creando Papa.

Sed occurrit *difficultas* principalis: *Quid mortuo Papa vel ejecto poſſit ipſum Concilium?* Poteſt itaque primo ſibi conſtituere *Papam, uno modo, ſolito*, per electionem Dominorum Cardinalium, vel *alio modo*, per compromiſſum, vel per viam Spiritus Sancti, ſi probabiliter ita ſperaretur poſſe fieri, quod omnes concordarent in unum; vel fortè per expectationem divini miraculi, ſicut fuit in electione Matthiæ. Et de hac prima poteſtate concilii non eſt difficultas, quin ſibi poſſit facere caput unum.

Alia *multa* ſunt, quæ, Papa mortuo vel ejecto, *poteſt exercere concilium, per ſe ipſum vel per organum aliquod* vice omnium. Quemadmodum *ſæpe practicatum eſt in hoc concilio* de diverſis ſententiis & decretis, reſpicientibus exercitium juriſdictionis coercitivæ, ſicut in vocatione & depoſitione Papæ, ſicut in excommunicatione & interdicto, relaxatione & abſolutione factum *eſt in cauſa Tridentina & Argentina*. In quibus omnibus introducitur *Sancta Synodus loquens, decernens, definiens*. Sic invenitur in primis Conciliis tempore Apoſtolorum & aliorum, quod *Concilium loquebatur & non Papa*, etiam dum vivebat. Unde dixerunt Apoſtoli & ſeniores, *Actuum* 15. ſcribentes acta illius Concilii; *Viſum eſt Spiritui ſancto & nobis*. Et ſimile notatur *Act. 6.* de convocatione Eccleſiæ per XII. Apoſtolos. Et in conciliis generalibus tales inveniuntur modi loquendi; *placuit Sancto Concilio*, vel *concilium diffinit*, vel *ſtatuit ſanctum Concilium*, vel *ſacri autoritate Concilii*, vel *ſynodalis ordinatio vigeat*, & ita in ſimilibus.

Denique *tertio* ſunt alia quæ non poſſunt exerceri niſi per ſuppoſitum determinatum, juxta illud jam allegatum, quod *actiones ſunt ſuppoſitorum*. Circa quæ diſtinguendum eſt. Quæ vel ſunt talia, qualia nullus poteſt exercere niſi ſit Papa, nec per commiſſionem nec aliter: Vel ſunt talia, quæ committi poſſunt per aliquem vel aliquos, per quos hoc exerceri non poteſt, ſed alius capax eſt. Exemplum de Curato non ſacerdote, qui poteſt committere ſimplici ſacerdoti non habenti plebem aliquam, quod in cura ſua celebret miſſam & conſecret, quod audiat confeſſiones & abſolvat, quod miniſtret euchariſtiam. Et ita de reliquis, ſpectantibus ad ſacerdotium. *Poterit* igitur ſimiliter *concilium committere ſacerdotibus ut agant talia*, quæ nec concilium per ſe, nec illi ſacerdotes ſine commiſſione vel licentia concilii poſſent exequi, ſaltem licite.

Quocirca reſtat cognoſcendum de illa conditionali, *ſi ſit* aliqua poteſtas in Papa, quæ poſſit in aliquid, in quod nulla altera poteſtas Eccleſiaſtica poteſt attingere, de facto neque de jure. Et

Et videtur prima facie *quod non*, juxta communiorem Doctorum ſententiam, qui dicunt, poteſtatem Ordinis eſſe æqualem in omnibus ſacerdotibus, comprehendendo more Apoſtoli epiſcopatum ſub ſacerdotio. Non enim videtur, quod ſit aliquis actus ordinis, in quem poſſit papalis autoritas, quin in illum poſſit de facto poteſtas Epiſcopalis.

Cæterum *de poteſtate juriſdictionis* quomodocunque fiat ſermo, videtur, quod *Concilium poſſit illam concedere in defectu Papæ*: Ut ſubjiciendo Epiſcopo tales populos quales voluerit, pro ſacramentorum licita & rata miniſtratione. Et ita *practicavit hoc concilium Conſtantienſe* circa Samojitas legatos, eis dando, qui licite poſſent omnia quæ ſunt ordinis & ſpiritualis juriſdictionis.

Proinde quid *de largitione indulgentiarum* tenendum ſit, lectori interim conſiderandum relinquo, ſi ſolius Papæ conceſſione mediatè vel immediatè tradi poſſint.

Putant aliqui, quod *poteſtas hæc* reſpicit claves in foro pœnitentiæ: Propterea convenit in eodem foro cuilibet ſacerdoti, maxime Epiſcopo, ſi non fuerit hæc poteſtas à ſuperiore quoad uſum limitata, aut convenit illi, qui habet curam communitatis Eccleſiæ, ſecundum Thomam. Concilium verò talem curam habet.

Porro juxta hunc dicendi modum poteſt occurrere ſcandalum, trahens in hoc inconveniens, *quod Eccleſia poſſet bene regi usq; in finem ſeculi ſine Papa.* Ut ſi generale Concilium daret licentiam omnibus Epiſcopis, ſacerdotibus, cuilibet ſuper plebem ſuam, absque ulla juriſdictionis limitatione vel reſtrictione; Quia ſic Epiſcopus poteſt conſtituere ſacerdotes, imo & Epiſcopos, licitè & ratè, & uti clavibus, & ita de reliquis omnibus hierarchicis actibus.

Reſpondemus, Quod etſi ad tempus aliquod generale Concilium poſſit aliquod tale facere, quoniam *habere Papam eſt preceptum affirmativum, obligativum ad ſemper ſed non pro ſemper*, ſicut apparuit, dum vacavit ſedes per duos aut tres annos, ſicut & nunc vacat: Nihilominus generale Concilium neque deberet neque poſſet talem defectum capitis usque in finem ſeculi tolerare ſtante lege. Poteſt tamen ſupplere, dum neceſſitas urget, vel ſuadet evidens utilitas. Et hoc vel per unum *Epiſcopum quaſi vicarium*, vel per plures ſimul, aut ſucceſſive. Et hoc modo dicitur eſſe *plenitudo poteſtatis Eccleſiaſticæ in Eccleſia, ſuppletive.*

Cognoſcimus ex his & patet, quod falſæ ſunt & *injurioſæ Concilio generali tales aſſertiones*, quæ negant ab eo vel ab Eccleſia executionem poteſtatis ſupremæ juriſdictionis. Negant inſuper decernendi vel diffiniendi poteſtatem, dum Papa eſt, reponentes in eo ſolo hanc auctoritatem definiendi. Cum ex multis conciliis & certa ratione conſtet oppoſitum. Unde & Apoſtoli miſerunt in Samariam Petrum & Johannem, tanquam ſubditos Eccleſiæ. Et Jacobus protulit definitionem ſacri concilii ſuper ceſſatione legalium, de quo *Act. 15.* notatum eſt: Quando tamen Petrus præſidebat & reſidebat in Eccleſia legitime, cum eſſet in gratia confirmatus die pentecoſtes.

Poſſumus tandem *canones apparenter diſcordes* ſuper laude plenitudinis poteſtatis Papalis, rationabiliter ad concordiam revocare, ſi diſtinctionem trimembrem acceptionis eccleſiaſticæ poteſtatis acute videamus. Hanc enim poteſtatem formaliter & in ſe conſideratam primo modo nemo judicare poteſt, neque Auguſtus, neque populus, neque totus clerus, imo nec univerſalis eccleſia. Secus in alio duplici modo. Unde fit, ut ex conſideratione poteſtatis hujus ſtupendæ & miraculoſæ, Imperatores etiam & Reges procumbant ad oſcula pedum Papæ. Et *inde conſurgit aliquando ex humana fragilitate arrogans ſuperbia in perſona Papæ, referentis ad ſe quod impenditur poteſtati.* Non aliter exiſtimandum eſt de prioribus Sanctis patribus, extollentibus Papam miris modis. Et inde ſuborta eſt in quibusdam ſummis Pontificibus *arrogantia major debito*, gaudens uſurpare id quod jure non poterat. Hinc cuidam glorianti quod pedibus ſuis conculcaret

ret

Digitized by Google

ret Imperatoris caput, retudit hanc arrogantiam acriter Imperator hoc mordaci verbo: *Non tibi*, inquit, *ſed Petro.*

Hinc fit præterea, quod *abſq; mendacio vel adulatione, Papa nequiſſimus poteſt appellari ſanctiſſimus*, poteſt adorari cultu duliæ, usque ad oſcula pedum, & ita de reliquis honoribus. Sic Eccleſia, quæ maculam non habet neque rugam, quæ inſtar Mariæ virgo eſt & mater introducitur, quamquam tanquam peccatrix & ſordida, non quidem pro ſe & in ſe, ſed pro peccatis filiorum, ſicut anima ſana fert & regit corpus ægrotum.

CONSIDERATIO DUODECIMA.

An & quale ſit dominium Papæ in bona temporalia clericorum & laicorum.

Ut & de Univerſalis Concilii autoritate ac jure.

POteſtas eccleſiaſtica papalis *non* ita habet dominium (*dominia*) *& jura terreni* ſimul & cœleſtis *Imperii*, quod poſſit ad libitum de bonis clericorum, & multò minùs Laicorum diſponere, quamvis concedi debeat, quod habet in eis *dominium* quoddam *regitivum*, directivum, regulativum & ordinativum.

Declarationem hujus conſiderationis, quam diſcretio moderatrix atque mediatrix ponit inter errores oppoſitos, dum facere meditarer, occurrere viſa eſt protinus in ipſo meditationis meæ ſecreto *duplex improba peſtis*, nomen unius, *detractio livida*; nomen alterius, *adulatio ſubdola*. Prima poteſtatem eccleſiaſticam *deprimens* ſubjiciebat temporali: altera *ſuſtollebat in immenſum* velut ad ſimilitudinem altiſſimi, confundens jura cujuslibet alterius poteſtatis.

Tolle, tolle, clamat *detractio*, temporalitatem omnem, jus vel dominium ab Eccleſiaſticis. Quare? quia ſic inſtituit Chriſtus, cujus iſta vox eſt: *Niſi quis renunciaverit omnibus quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus.* Sic improperabat *Julianus Apoſtata* Chriſtianis, rapiens eorum facultates. Addit detractor, quod Eccleſiaſtici nequaquam capaces ſint juriſdictionis temporalis, etiamſi Principes illâ conferre voluerint. Inducit Apoſtolum, quia *nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſecularibus.* Addit detractor, nihil habere Eccleſiaſticos, neque decimas neq; oblationes, quantominus alias dotationes vel poſſeſſiones, niſi ex pura eleemoſyna donantium, & quod ab Eccleſiaſticis peccantibus ſaltem habitualiter poſſent per ſecularem poteſtatem optimo jure tolli. Quia data eſt poteſtas hæc ſecularis in vindictam malefactorum, neque ſine cauſa gladium portat. Addit quarto, nitens Apoſtoli verbis: *habentes alimenta & quibus tegamur, his contenti ſimus.* Quia quicquid habent Eccleſiaſtici ultra ſimplicem victum & veſtitum, totum illud eſt pauperum: Cujus retentio nedum furtum vel rapina ſimplex eſt, ſed ſacrilegium. Prout detorquent ad hanc ſententiam tam Hieronymi verba quam Bernhardi. Vult tandem detractor, eccleſiaſticos omnes ad illam Apoſtolorum & diſcipulorum primam paupertatem, ſine equis, ſine theſauris, ſine calceamentis, ſine poſſeſſionibus, de neceſſitate ſalutis redigere, execrans in Eccleſiaſticis pompam omnem vel ſervientium, vel ciborum vel equorum vel indumentorum.

Conſurgit ex adverſo *blandiens & ſubdola adulatio*, & ad aures eccleſiaſticorum, præcipuè ſummi Pontificis, inſuſurrans: *O quanta eſt, quanta ſublimitas eccleſiaſticæ poteſtatis tuæ! ô ſacerdos clare, quam nihil eſt ſecularis auctoritas tua comparata!* Quoniam ſicut Chriſto collata eſt omnis poteſtas in cœlo & in terra, ſic eam Chriſtus omnem Petro ſuisque ſucceſſoribus dereliquit. Unde & nec Conſtantinus quicquam Sylveſtro Papæ contulit, quod non eſſet prius ſuum, ſed reddidit injuſtè detentum. Porro, ſicut non eſt poteſtas illa niſi à Deo, ſic nec aliqua temporalis vel eccleſiaſtica, imperialis vel regalis, niſi à Papa, in cujus ſermone (femore) ſcripſit Chriſtus *Rex Regum & Dominus domi-*

nantium. Probatur *in c. Petrus* 2.q.7. *In Cap.Cum beatiſſimus*, 24. q. 1. *& c. Solita, De Major.&Ob.*de cujus poteſtate disputare inſtar ſacrilegii eſt, cui nullus dicere quisquam poteſt, *cur ita facis?* In *c. Si Papa*, 40. *diſt.* Si etiam temporalia omnia, ſi eccleſiaſtica bona atque dominia,mutaverit, diripuerit, diſtraxerit.

Mentior,ſi non inveniŭtur hæc ſcripta ab illis,etiam qui ſapientes ſunt in oculis ſuis. Si præterea non inveniuntur fuiſſe per aliquos ſummos Pontifices hæc credita (tradita.) Notum eſt illud Satyrici: *Nihil eſt quod credere de ſe Non poſſit, cum laudatur Diis æqua poteſtas*; & illud Comici de adulatore: *Hic profecto ex ſtultis inſanos facit.*

Sentiens autem *adulatio*, quandoque, nimis ſe cognoſci, ſtudet quaſi modeſtiori ſermone depreſſius uti, ut credibilior appareat. Concedit ſeculari poteſtati poſſeſſiones & jurisdictiones proprias,quas tollere nequeat pro libito Papa. Recognoſcit, Conſtantinum vel alios Principes aliquid eccleſiæ noviter contuliſſe. Nihilominus tradit, quod ſummus Pontifex ſupremus eſt Monarcha, nedum in ſpiritualibus ſed temporalibus, habens hanc autoritatem immediatè à Chriſto, ſed alii Reges omnes & Principes ſuam recipiunt donationem ab eo & ſolum mediatè à Deo: Alioquin, ait, (ut) monſtruoſus eſſet hic mundus, ſi haberet tot capita, quæ non ſub unico regerentur: Rediretque Manichæi deliramentum, ponentis duo principia, unam bonorum & ſpiritualium, aliud malorum & temporalium. Unde & ſicut corpus eſt propter animam, & ab anima vivit & regitur, ſic poteſtas ſecularis propter ſpiritualem, à qua recipit ſuum eſſe legitimum. Quam auctoritatem ſpiritualem qui negant vel impugnant, ſint intus ſint foris eccleſiam, poſſunt gladio vel ſpirituali excommunicationis, ſint catholici,vel debellationis,ſicut infideles, feriri, (in Helmſt. MSC. poſſunt gladio vel temporali vel ſpirituali excommunicationis, ſint catholici, ſint rebelles, ſint infideles, feriri.) & eorum dominia vel bona in alios transferri.

Hanc exiſtimationem habuiſſe viſus eſt *Bonifacius VIII.* in quadam Decretali. Et in hac fundari putatur ab aliquibus Dominorum *Prutenorum adverſus infideles debellatio,ſuorumque bonorum & dominiorum conquiſitio.*

Putatur ab aliis depoſitio unius Regis Franciæ per Papam Zachariam,hic eſſe fundata, tanquam Papa ſit qui transferre poſſit Reges & regna.

Rurſus animadvertens *adulatio*, durum eſſe multis hunc ſermonem, & ideo minus credibilem, ſtudet loqui reſtrictius, concedens,quod, ſicut ante Petrum fuerunt apud infideles vera dominia, quemadmodum irrefragabilis auctoritas ſacræ ſcripturæ & evangelicæ narrationis teſtis eſt; ſic non oportet nunc poſt Petrum, ut omnis poteſtas Imperialis, Regalis vel altera ſecularis,ſit immediatè robur habens à ſummo Pontifice. Sicut Rex Francorum Chriſtianiſſimus ſuperiorem hoc modo non habet nec recognoſcit in terris. Idcirco transfert verbum ſuum *adulatio* loqui de dignitatibus, officiis, & bonis eccleſiaſticorum, quæ *omnia ſic ſubjicit ſummo Pontifici*, ut quicquid circa ea placuerit diſponere,mutando, transferendo, appropriando, hoc poſſit, hoc teneat, & ratum ſit, licet hoc ſine cauſa, licet cum peccato ſuo peregerit. Quamvis peccatum circa hoc vult adulatio longè à Papa ſic facere, ut *eum Simoniam poſſe* neget *committere*, quoniam ſua ſint omnia eccleſiaſtica bona.

Concedit inſuper, quod *ſuper jus* eſt, *potens* ab altero jus ſuum tollere, & quod nec ab eo appellari, neque eum judicialiter evocari, nec obedientiam ab eo ſubtrahi, præſertim extra caſum hæreſis, ſit aliquatenus poſſibile. Hic ſolus ſymbolum fidei condere, hic ſolus cauſas ejuſdem fidei,& majores veritates vel cauſas tractare poteſt. Solus, ut jam tactum eſt, definitiones, regulas,leges & canones condit. Alioquin quicquid per alios definitur, decernitur, conditur, ſtatuitur, irritum eſt, & inane. Nec aliquid ex eis quæ ſtatuerit, poteſt niſi per ipſum quomodolibet caſſari vel infringi, ipſum vero aliena conſtitutio ligat nulla,

Fallor

Fallor, ſi non ante celebrationem *hujus SSctæ Conſtantienſis Synodi* ſic occupaverat mentes plurimorum literalium magis quàm literatorum iſta traditio, ut *oppoſitorum dogmatizator fuiſſet de hæretica pravitate vel notatus vel damnatus.* Hujus rei ſignum accipe. (MSC. Helmſt. accipere debes.) Quia poſt declarationem ex Theologiæ principiis luce clariorem, &, quod urgentius eſt, poſt *determinationem & practicationem ejusdem ſanctæ Synodi*, inveniuntur, qui talia palam aſſerere non paveant. Tam radicatum, & ut cancer ſerpens, tam meditullitus imbibitum fuit hoc priſcæ adulationis virus lethiferum.

Tandem miſerante Deo moderatrix diſcretio, colluſtrata lumine legis evangelicæ, *mediam ac regiam viam* tenens inter devios errores extremos detractionis & adulationis, ponit dictam hanc conſiderationem duodecimam, cum prioribus, tanquam ſignum aliquod ad oſtenſionem itineris recti, ne fortè offendant ad lapidem erroris pedem ſuæ inquiſitionis *ſcrutatores veritatis.*

Unde dicimus, *eccleſiaſticos & capaces eſſe bonorum temporalium*, & multa eis ex debito, non ex eleemoſyna pura (MSC. Helmſt. puto) competere. Et non debere eos cohiberi vel ſpoliari per ſecularem poteſtatem, niſi vocata ſit in ſui juris ſubſidium. Quod dicitur propter hæreticos & rebelles.

Poſſunt ipſi denique *cum divitiis* aliter quam Apoſtoli *vivere*, converſari vel incedere, pro temporis, locorum & aliarum circumſtantiarum varia qualitate, prout ſapiens judicabit. Nec ita ſunt *Hieronymi* vel *Bernhardi* verba generaliter ad omnes eccleſiaſticos, tanquam proprium habeant nihil, detorquenda. Monachis autem, qualibus loquebantur, alia lex eſt.

Vitamus ex adverſo ſtultas & falſas adulationis inſanias, attribuentes ſummo Pontifici *plenitudinem poteſtatis*, qualem prædeſcripſimus, quæ tanta eſt quantum ſapientiſſimus Legislator Chriſtus prævidit ſufficere ad ædificationem continuam Eccleſiæ, dilectiſſimæ ſponſæ ſuæ, quam propria morte formavit & dotavit. Cui poteſtati detrahere eſſet impietas ſacrilega indigniſſimaque. Sed glorificent Deum qui talem poteſtatem dedit hominibus miſericordiſſima pietate ſua. Quæ poteſtas quanto ſublimior eſt, pulchrior & dignior, tanto ne vertatur in abuſum vilem, turpem & indignum, providere debet ſummus Pontifex, & eam, ut ſapiens judicabit, regulare.

Quid autem *ſapientius in terris generali Concilio*, quod & Spiritu ſancto regitur, & cujus agi frenis ſumma libertas eſt? Præclarè dixit Ariſtoteles: *Non eſſe ſervitutem, obedire legibus.*

Addamus, ſummum Pontificem cum Collegio ſuo ita præſidere bonis eccleſiaſticis, ut de eis ſtatum habere ſufficientem & decentem oporteat: ſed non ita, ut caput gravidum membra reliqua obruat mole ſua, neque velit uſurpare contra naturam ſingularis membri omnia officia membrorum, quibus ſingulis, ut ait Apoſtolus, proprium datum eſt officium. Nam ſi omnia oculus, vel caput, ubi pes? ubi manus?

Concernit hoc *collationem beneficiorum* multiplicem, exemptionem odioſiſſimam, plenam erroris (MSC. Vindob. horroris.) & confuſionis in eccleſiaſtica hierarchia: Et ita de reliquis: *Reſervationem* præterea *tot caſuum*, tot *excommunicationes in foro conſcientiæ*, evocationem tam facilem omnium cauſarum ab Ordinariis, ſint cauſæ illæ profanæ, ſint ſacræ fidei. Quales fidei cauſas omnes ab Ordinariis ſingulis, præſertim in doctrinis notorie ſcandalizantibus diœceſes ſuas, & ubi vigent Studia literarum, velle prohibere, quid aliud eſt, quàm januam grandem erroribus aperire?

Poſtremo *ſuis ſe terminis ita poteſtas eccleſiaſtica coerceat*, ut meminerit, poteſtatem ſecularem etiam apud infideles ſua habere propria jura, ſuas dignitates, ſuas leges, ſua judicia, de quibus occupare ſe eccleſiaſtica poteſtas non præſumat vel uſurpet, niſi dum redundat abuſus poteſtatis ſecularis vel in impugnationem fidei, vel blaſphemiam creatoris, & in manifeſtam eccleſiaſticæ poteſtatis injuriam. Tunc enim attendere convenit ultimam hujus conſiderationis duodecimæ particulam, quod in his

 eccle-

eccleſiaſtica poteſtas habet dominium quoddam regitivum. directivum, regulativum & ordinativum.

Concludunt hoc & nihil ferè aliud *rationes* & allegationes omnes *induci ſolita:* Quod plenitudo poteſtatis papalis ſuperior eſt ad omnem aliam eccleſiaſticam & temporalem. Quamvis ſub hoc reſpectu poteſtas univerſalis eccleſiæ vel generalis Concilii legitimè congregati dici poſſit major in amplitudine vel extenſione, major in infallibili directione, major *in morum conformatione* (in MSC. Helmſt. confirmatione, *aliàs* informatione) *in capite & in membris*, major in coercitiva poteſtate. Major eſt in cauſarum fidei difficili & ultimata deciſione. Major denique, quia copioſior. Complectitur enim, ſaltem virtualiter, omnem poteſtatem & omne politicum regimen, papale, imperiale, regale, ariſtocraticum & Timocraticum, prout alias deductum eſt ex deſcriptione concilii generalis, quæ talis eſt: *Concilium generale eſt congregatio legitima auctoritate facta ad aliquem locum, ex omni ſtatu hierarchico totius eccleſia catholica, nulla fideli perſona qua audiri requirat excluſa, ad ſalubriter tractandum & ordinandum ea, qua debitum regimen ejusdem eccleſia in fide & moribus reſpiciunt.*

Dicamus hic aliqua circa *definitionem* hanc *Concilii generalis.* Et *primò*, quod congregatio legitima auctoritate facta dicitur regulariter *à Papa*, ſicut ſonant Decreta & Decretales innumeræ. Excipiuntur tamen *tres caſus* ubi congregatio Concilii generalis *fit legitimè ſine Papa.* Unus, dum deſiit eſſe per mortem naturalem vel civilem, ſeu canonicam; quæ eſt depoſitio: Vel ſi cadat in perpetuam maniam. Ut, ſi ad eum captivatum non pateat acceſſus. *Alius*, dum ſufficienter requiſitus de convocando Concilium, renuit contumaciter, in perniciem Eccleſiæ, præſertim ſi tangat ipſum. Tertius, ſi Concilium, poſtquam eſt à Papa legitimè congregatum, ſtatuat certum tempus & locum pro celebrando generali Concilio, ſicut infra triennium, vel de decennio in decennium, etiam ubi Papa renueret.

Nec refert in primo & ſecundo caſu *per quos* evocent Concilium, dummodo congregetur. Quemadmodum Piſis. Nihilominꝰ *expedit decernere pro futuro modum convocationis*, ſicut *in Reformatione* ſalubriter eſt *aviſatum*, utinam & *ſynodaliter* jam eſſet *definitum.* Dicamus *ſecundo*, juxta probabilem valdè ſententiam, quod de ſtatu hierarchico Eccleſiæ non ſunt proprie niſi duo ſtatus: *Prælatorum majorum* videlicet, qui ſuccedunt Apoſtolis, & ſunt Epiſcopi, ArchiEpiſcopi, & ita ſurſum; Et *minorum*, qui ſucceſſores ſunt LXXII. diſcipulorum, & dicuntur *prælati* ordinis, dignitatis vel honoris; quales ſunt Curati. Quibus ex ſtatu & ordinario jure conveniunt *tres actus* hierarchici ex primaria inſtitutione eſſentialiter & immediatè à Chriſto, qui ſunt: Purgare per correctionem, illuminare per doctrinam & prædicationem, perficere per ſacramentorum miniſtrationem. Fundatur hæc ſententia *Matth.* 18. Ubi, poſtquam Chriſtus dixerat, ſubjunxit, de quibus loquebatur, dum ait: Quodcunque ſolveritis ſuper terram &c. Conſtat autem, quod nedum Apoſtolis, ſed & diſcipulis loquebatur, juxta gloſſas doctorum in hoc loco, & Mat. 12. & Luc. 10. ubi fit ſermo de miſſione LXXII. diſcipulorum, & Matth. 16. ubi Chriſtus Petro dixit pro omnibus, *Quod ligaveris:* & iterum, *Super hanc petram ædificabo eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam.* Concordant Auguſtinus, Hieronymꝰ, Iſidorus, Beda, & Magiſter, ubi prius: Et expreſſe multum Damaſus Papa; *Non amplius*, inquit, *quam duos ordines inter diſcipulos domini eſſe cognovimus i. e. duodecim Apoſtolorum & LXXII. diſcipulorum. Unde iſte proceſſerit ignoramus, & quod ratione caret exſtirpare neceſſe eſt.* Loquitur contra Chor. Epiſcopos.

Dicamus ergo *tertio*, naturam generalis Concilii talem eſſe, ut *nullus fidelis qui audiri voluerit, debeat excludi ab audientia*, quatenus vel doceatur vel doceat, ſicut legitur in principio Concilii.

Diſtingui tamen ſolet *de habentibus vocem in Concilio.* Quidam habent *conſulti-*

ſultivam, alii *definitivam*. Primi ſunt, quibus ineſt *notitia talium quæ tractantur*, etiam usque ad mechanicas artes. Ut ſi quæratur de modo reparationis eccleſiarum materialium, eſſe poterit in latomiis vox conſultiva. Sic in aurifabris & fabris. Sic dum fit quæſtio de Philoſophicis & moralibus diſciplinis, ut ſunt præcepta decalogi, poſſunt ſeculares eruditi in Philoſophia de legibus & moribus dare conſilium, & aliquando ſalubrius quam nonnulli Prælatorum vel Curatorum, vel etiam Theologorum. Usque adeo quod in generalibus Conciliis contra Arrium tempore Athanaſii fuerit interrogatus gentilis Philoſophus de materia nedum pure morali, ſed quæ tangebat beatæ Trinitatis eandem eſſentiam.

Ceterum de voce *definitiva*, *quales eam habeant*, non eſt dubium de Epiſcopis & *ſuperioribus Prælatis*, ſicut juxta prædicta practicatum ſæpius invenitur in prioribus Conciliis. Sed neque videtur ambiguitas eſſe *de minoribus Prælatis*, qui ſunt Curati & Hierarchæ: Neque de illis, qui ad hunc duplicem Prælatorum ordinem reducuntur, quibus non ex privilegio ſolo, ſed ex ſtatu & ordinario jure competit animarum cura. Quemadmodum ſunt Abbates, Decani, Præpoſiti, cum ſimilibus.

Facit ad hoc *determinatio ſacra facultatis Theologiæ Pariſienſis*, *nuper edita* contra temeritatem extollentium privilegiatos ſuper curatos in prædicationibus & confeſſionibus. Ubi ſic dicitur in duobus primis articulis: *Domini curati ſunt in Eccleſia minores Prælati & hierarcha ex prima inſtitutione Chriſti. Quibus competit ex ſtatu jus prædicandi, jus confeſſiones audiendi, jus ſacra Eccleſiaſtica ſecundum exigentiam ſui ſtatus & parochianorum miniſtrandi, jus ſepulturas dandi, jus inſuper decimas & alia jura parochialia recipiendi. Item quod jus prædicandi & confeſſandi competit Prælatis & Curatis principaliter & eſſentialiter, & Mendicantibus de per accidens, ex privilegio: Quoniam ſunt introducti vel admiſſi ex conceſſione & beneplacito dominorum Prælatorum.*

Dicamus *poſtremò*, quod licet ea, quæ ſtatim dicta ſunt, conſonare videantur juri divino & obſervationi priorum Conciliorum, atque rationi, nihilominus *Concilium poteſt* certis de cauſis & ad tempus *conſtituere voces diffinitivas in pluribus vel paucioribus*, & in aliis quam dicti ſunt, ſatis ſimiliter ad illa quæ facta ſunt & fieri poſſunt, & alio modo, circa inſtitutionem Prælatorum eccleſiaſticorum majorum, quæ quandoque fiebant à toto clero ſolum, quandoque à ſolis Canonicis eccleſiæ cathedralis, & noviſſime crebrius per ſolum Papam, tamen exorbitantiſſime, ſicut plurimorum eſt judicium.

CONSIDERATIO DECIMATERTIA.

De Jure, juſtitia & regimine, generalia momenta.

POteſtas Eccleſiaſtica, ſicut & alia quælibet, originatur *à prima juſtitia*, ſecundum quam jura omnia, leges, jurisdictiones, atque dominia, pulchra ordinis varietate fundantur. Deſcribitur itaque *juſtitia*, quod eſt *perpetua & conſtans voluntas*, *jus ſuum unicuique tribuens*. Hæc autem deſcriptio competit principaliter *juſtitiæ divinæ* in ordine ad ſuas creaturas. Deus nempe ſolus eſt, qui voluntate perpetua & conſtanti dat unicuique rei quod ſuum eſt, ſuum inquam, non ex debito rigoris, ſed ex liberaliſſima & dignatiſſima (dignantiſſima) donatione creatoris. Sic in qualibet re tantum eſt de jure, quantum de entitate. Habet enim res quælibet jus ſeu titulum id habendi quod habet, ex dictamine rectiſſimo primæ juſtitiæ. *Jus* vero ſic deſcribitur, (deſcribi poteſt) *Jus eſt poteſtas ſeu facultas propinqua conveniens alicui ſecundum dictamen rectæ rationis. Dictamen* verò *rectæ rationis primæ*, & juſtitia, conveniunt in Deo ſynonymice. Proinde dictum eſt in deſcriptione juris, quod eſt *facultas propinqua* &c. propter illa, quæ in potentia obedientiali convenire poſſunt cuilibet creaturæ. Quod *poſſe* dicere poſſumus vel *obedientiale* vel *legale*.

Secun-

Digitized by Google

Secundum quale non dicitur proprie res habere jus vel legem. Sicut non dicimus, quod damnati jus habeant ad beatitudinem æternam. Nec quod ſtella jus ſeu facultatem habeat in tanta luce quanta refulget in ſole. Licet in potentia obedientiali creaturæ, vel abſoluta Dei, poſſint hæc omnia fieri.

Conſequenter ab hac ampliſſima juris & legis acceptione, ſicut utitur ſcriptura dum ait: *Hæ ſunt leges cœli & terra &c.* alibi pluries: Et apud *Boetium : Legemq́; pati ſidera cogis :* Fit deſcenſus reſtrictior ad ea, quæ creaturam rationalem reſpiciunt ut rationalis eſt.

Fit ſubinde *diſtinctio de juſtitia.* Quia *quædam* eſt eſſentialis & primaria, qualis prædeſcripta eſt, *altera* eſt participata ſeu derivata & attributive dicta, quæ ſic deſcribitur: *Juſtitia eſt habitus vel tanquam habitus conformis divinæ juſtitiæ, ejusque imitativus per participationem, quo habitu inclinatur habens eam facere jus vel reddere.* Ita quod *jus* eſt velut actus, vel uſus, vel effectus vel titulus talis juſtitiæ.

Rurſus de *juſtitia* ſic *accepta participativè* dicimus, quod quædam eſt *juſtitia originalis*, quædam autem *regni cœleſtis*; Ut ibi: *Primum quærite regnum Dei & juſtitiam ejus.* Et hæc duplex eſt, quædam *gloriæ*, quædam *gratiæ.*

Altera iterum eſt juſtitia *legalis*, alia *civilis.* Juſtitiæ vero civilis alia *diſtributiva* alia *commutativa.* Et ita de reliquis acceptionibus juſtitiæ ſpecialibus.

Juſtitia *legalis* eſt *omnis virtus*, ſicut charitas eſt tota lex Chriſti.

Porro juſtitiæ diſtributivæ contrariantur *promotiones indignæ & intruſiones in officiis reipublicæ & beneficiis Eccleſiæ.* Commutativæ autem contrariantur *contractus illiciti*, *uſura & fraus* in temporalibus, *ſimonia & Gezia* in ſpiritualibus, de quibus non eſt hic dicendum per ſingula.

Dicamus præterea, tot eſſe *legum varietates* quot modis *jura* variantur, ſecundum dictamina participatæ juſtitiæ. Propterea ſunt quædam *leges propriè divinæ*, quædam *propriè naturales*, quædam poſitivæ vel *humanæ.* Quarum aliquæ ſunt *Canonicæ* vel *Eccleſiaſticæ*, aliæ ſunt *civiles* ſeu *politicæ.* Et quamvis paucæ reperiantur leges, quin *mixtæ* ſint ex participatione diverſarum, nihilominus denominatur lex à prædominanti, ſeu a principaliori, quod in ea reperitur.

Quibus præſuppoſitis, dicamus ulterius *deſcriptiones* hujusmodi *legum.* Et quoniam lex dicitur *à ligando* i. obligando, vel à *legendo* i. dictando quid agendum ſit conformiter ad hanc obligationem ſeu dictamen rectæ rationis; Deſcribemus principaliter *leges obligatorias.* Quia de *conſultoriis & permiſſivis*, & ſi quæ ſint aliæ, facilis habebitur ex his cognitio.

Lex divina obligatoria eſt *ſignum verum, revelatum creaturæ rationali, notificativum rectæ rationis divinæ, volentis teneri ſeu ligari illam creaturam ad aliquid agendum, pro conſecutione felicitatis æternæ.* Dicitur hic illa, *ſignum notificativum.* Quoniam proprie nulla lex obligat liberum arbitrium, ſi notificata non fuerit. Hoc autem *ſignum triplex* eſt, quoddam *mentale*, quoddam *vocale*, quoddam *ſcriptum*, ſicut eſt *lex ſcripta*, prolata, audita, literalis, vocalis, mentalis. De *mentali* ſcribitur in Pſalmo: *Signatum eſt ſuper nos lumen vultus tui, Domine*, & *ad Rom. II.* pulchrè per totum, & iterum *in Pſ. Legem tuam in medio cordis mei.*

Lex naturalis obligatoria deſcribitur, quod eſt *ſignum naturaliter habitum, notificativum rectæ rationis divinæ, volentis creaturam rationalem humanam teneri ſeu ligari ad aliquid agendum vel non agendum, pro conſecutione finis ſui naturalis, qui eſt felicitas humana,* ſive monaſtica, ſive œconomica, ſive politica. Dicitur autem *ſignum pure naturaliter habitum*, illud, quod inditum eſt cuilibet homini, non impedito in uſu debito rationis. Impeditur autem per corpus, per errores, per vitia, multis modis.

Notificatur ex hac duplici deſcriptione *differentia & convenientia divinæ legis ad naturalem*, principaliter ex modo acquiſitionis & ex parte finis; *Lex* enim *divina* de ratione ſua habet primò, ut acquiratur per revelationem; deinde quod ordinet de proximo & per ſe ad feli-

Digitized by Google

[illegible] *Lex vero huma[illegible]* [illegible] posita [illegible] & ordinat [illegible] praeceptorum [illegible] utraque lege veteri [illegible] tamen non [illegible] de ratione sua [illegible] naturalis [illegible] describitur, quod est [illegible] *humana* [illegible] *humanum* [illegible] *agendum vel non a-* [illegible] *principaliter pro [illegible] feli-citate* [illegible].

Per hanc ultimam clausulam [illegible] lex canonica cum divina, & differt a naturali, per primum, ab utraque, ubi sua [illegible] est, ut habeatur eius cognitio & robur, per humanam [illegible] magis quam per puram revelationem vel naturalem evidentiam.

Lex civilis describitur, quod est *lex [illegible] humanam per [illegible] magis quam per puram revelationem vel natura-lem* [illegible] *quod* [illegible] *aliquid agere vel aliquid non agere, pro conservatione* [illegible] *quae est humana felicitas* [illegible] *politica*. Patet descriptio ex prioribus.

Unde diligenter attendendum est, quod, sicut in speculabilibus sunt pri[illegible] *principia naturaliter nota*, sunt secundo *conclusiones* evidenter ab illis Principiis *demonstratae*; sunt consequenter tertio *conclusiones* tantummodo *probabiliter deductae* ex praedictis veritatibus, circa quas est solum opinio: Tandem quarto sunt aliae [illegible] quod non appareat [illegible] ex illis [illegible] vel repugnent [illegible], si alias sint paria vel imparia. Proportionabiliter suo modo dicendum [illegible] sub hac distinctione quadruplici.

Et juxta duplicem primum gradum accipitur *jus pure divinum*, si veritates sunt [illegible] revelatae vel ex revelatis [illegible] deductae. Sed si cognoscantur per evidentiam naturalem accipitur *jus pure naturale*. Quoad tertium gradum & quartum proportionabiliter [illegible] *jus canonicum*, *si* [illegible] additur [illegible] auctoritas [illegible], quae facit ut pro- [illegible] positio moralis [illegible] solum probabilis [illegible] legibus propriis [illegible] vel [illegible], & [illegible] obligationem [illegible], vel supernaturalem, & sic est *lex canonica*, vel naturalem, & sic *lex civilis* vel politica nominatur.

Rememorandum est tamen [illegible] quod [illegible] repetitur, [illegible] *leges, quae non se mutuo* [illegible] distinguunt eas & secernit.

Transeamus consequenter post sermonem de justitia, de jure, de lege, loqui de *jurisdictione, de dominio & potestate*.

Jurisdictio describitur vel interpretatur, quod est jurisditio, id est potestas seu facultas exercendi jus. Vel dicitur jurisdictio, quasi juris dictio, i. e. pronunciatio seu promulgatio juris.

Quod *jurisdictio quadruplex* est [illegible] quadruplicem legum, divinam scil. naturalem, canonicam & civilem. Itaque *jurisdictio divina* est potestas exequendi jus, quod competit alicui secundum legem proprie divinam, & hoc in alterum vel tanquam in alterum. Non enim proprie dicitur habere quis jurisdictionem in semet ipsum. Nisi forte consideretur tanquam alter, sicut vellent aliqui de poenitentia dicere. Proportionalis est descriptio triplex triplicis alterius jurisdictionis, secundum triplicem legem.

Dividitur autem quandoque jurisdictio in *coercitivam*, quae scil. fertur in invitum, & in *directivam* seu regulativam & ordinativam, qualis fuisset etiam in statu innocentiae, & [illegible] perfectis ad [illegible] imperfectionem [illegible] etiam potuit *Diryhie*.

Subjungimus de *dominio*, quod ita describi potest: *Dominium est potestas propinqua assumendi res alias* [illegible] *in sui facultatem vel usum licitum secundum jura vel leges rationabiliter* [illegible].

Invenitur autem hoc modo *dominium* [illegible], scilicet originale, vel gratificum, evangelicum, canonicum, politicum. *Politicum* est *dominium* secundum leges [illegible]. *Originale dominium* est secundum leges originalis justitiae. *Gratificum* est dominium secundum leges gratiae gratificantis, [illegible]

licum eſt dominium ſecundum legem propriè evangelicam. Et ita de reliquis duobus ſuo modo. *Primum* fundatur in titulo gloriæ, *ſecundum* in titulo originalis juſtitiæ. Et ita de reliquis ſuo modo.

Poſſumus autem contractus loqui *de triplici dominio*, quorum *unum* fundatur in titulo charitatis gratificantis; *alterum* in titulo alicujus gratiæ ſupernaturalis ſolùm gratis datæ non gratificantis; *tertium* in titulo doni alicujus purè naturalis, ſicut eſt electio vel naturalis ſucceſſio ad aliquem principatum.

Deſcribitur autem *dominium caritatis*, quod appellatur à multis *evangelicum*, quod eſt dominium immediatè à Deo conſtitutum, faciens ſecum ex æquo quoslibet dominos, & inabdicabiliter ſervata charitate ſe extendens ad omnia. De hoc dicit Apoſtolus, quod noſtra ſunt omnia. Quia *diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum*. Quoniam ad titulum charitatis adjiciuntur omnia abunde, ad fruendum vel utendum quæ in cœlis ſunt & in terra, in mari & in omnibus abyſſis.

Deſcriberetur conformiter *dominium originalis juſtitiæ*, quod eſt donum Dei, quo creatura rationalis jus habet immediatè à Deo aſſumere alias res inferiores in ſui uſum & conſervationem, pluribus competens ex æquo, & inabdicabiliter ſervata originali juſtitia, ſeu integritate naturali. Hoc modo habuit Adam dominium ſuper volucres cœli & piſces maris.

Deſcriberetur proportionabiliter *dominium libertatis creaturæ*, quod eſt facultas propinqua, reſultans ex liberaliſſima condeſcenſione Dei ſe donantis, ad agendum vel non agendum cum anima rationali in productione ſuorum actuum elicitorum, vel in eorum ſuſpenſione, ad finem conſequendæ beatitudinis ordinata.

Porro quid ſit *dominium* aliud fundatum in gratia ſupernaturali ſolum gratis data, poteſt apparere conſideranti naturam gratiæ talis, ſicut dicit Apoſtolus, quod ſpiritus prophetarum ſubjecti ſunt [illegible] facit miracula,

Contractius tamen loquuti ſumus in prima conſideratione, dum *poteſtatem eccleſiaſticam* deſcripſimus, quæ [illegible] *eccleſiaſticum* dici poteſt.

Præterea *civile* dominium ſeu *politicum* eſt dominium, peccati occaſione introductum, non competens pluribus ex æquo, retinibile & abdicabile, ſervata vel non ſervata charitate. Fundatum in legibus civilibus & politicis, ſecundum quas poteſt abdicari, vendendo, donando, negligendo, permutando. Unde *non Eccleſiaſticos* [illegible] *tale dominium* ſuo modo, nec fundatur in charitate, nec in fide. Quoniam apud infideles & injuſtos peccatores juſte manet tale dominium.

Poſtremo tandem habito ſermone de juſtitia, de jure, de lege, de juriſdictione, de dominio, loquamur aliquid de *politia*, deſcribentes eam, quod *eſt communitas ordinata ad finem aliquem perfectum*. Eſt autem ordinatio vel ordo parium diſpariumque rerum ſua unicuique tribuens diſpoſitio. Convenit igitur prorſus *ordo* cum juſtitia, quæ dat unicuique quod ſuum eſt. Propterea fuit enunciatum per Prophetam, quod *opus juſtitiæ eſt pax*. Cur ita? plane, quia nihil aliud eſt pax, quam ordinis tranquillitas. Hanc vero tranquillitatem ordinis facit juſtitia, jus ſuum unicuique tribuens. Quia jure dictum eſt: *juſtitia & pax oſculatæ ſunt*.

Politiarum vero alia eſt *cœleſtis*, de qua nihil ad præſens; alia eſt *humana* duplex *Viatorum*: una quæ vulgato & appropriato nomine dicitur *eccleſiaſtica*, altera *ſecularis*.

Secularis autem dividitur ab Ariſtotele politizante in *tres*, quarum *primam* vocat regnum, *ſecundam* dicit Ariſtocratiam, *tertiam* nominat vocabulo generali appropriate politiam, quam dicere poſſumus *timocratiam*.

Deſcribitur *regnum*, quod eſt *politia* ſub uno bono; vel expreſſius, quod eſt congregatio communitatis perfectæ ſub uno, ſecundum leges ſuas bonas, pro Rep. Dicitur autem *unus ille bonus* vel Rex vel Imperator ſeu Monarcha, qui non proprium principaliter ſed commune bonum intendit in ſuo principatu.

De-

Deſcribitur *Ariſtocratia*, quod eſt congregatio communitatis perfectæ ſub paucis, bonum Reipublicæ per leges ſuas principaliter intendentibus; ut Senatus.

Deſcribitur *politia* appropriato nomine, ſeu *timocratia*, quod eſt politia ſub plurimis bonis. Vel expreſſius, quod eſt congregatio communitatis perfectæ ſub plurimis, utilitatem Reipublicæ per leges ſuas principaliter intendentibus. Dicitur *perfecta communitas* ad differentiam œconomicæ converſationis, quæ ſibi perfectè non ſufficit. Dicitur *ſecundum leges ſuas*: Quoniam in hoc attenditur principatus dominantis, ſi ſecundum leges ſuas inveniatur ultro regere politiam, alia lege non arctatus.

Omnis idcirco *Politia Eccleſiaſtica*, ſive dominetur unus ſive pauci, ſive plures boni, dicitur proprie *divina*. Quia ſecundum leges ſupernaturales debet quilibet regulationem accipere.

Et ita perſpicuum eſt, quod *tres iſtæ politiæ* uniuntur in Eccleſia aliter quam in civili politia, propter divinæ legis unitatem.

Perſpicuum eſt conſequenter, quæſtionem hanc ſapere blaſphemiã & hæreſin Pelagianam, ſc. Num in eccleſiaſtico regimine Theologia præponi debeat alteri ſcientiæ, naturali vel humanæ? Non enim ſumitur hic eccleſia pro templo materiali, quod ædificare melius ſciret latomus quam Theologus aut juriſta. Nec de eccleſia tantummodo debet fieri ſermo pro ſolis proventibus & reditibus & juriſdictionibus eccleſiaſticis, ad temporalitatem & vitam hanc civilem reſpicientibus. Quoniam eſſet hoc pure gentiliter ſapere. Ita tamen annales etiam de eccleſia plerumque concipiunt, prout operibus & verbis inſinuant, extollentes usque in cœlum, ſi quis Epiſcopus aut Abbas laboraverit ut ſtent mœnia & prædia, cum ſuis juriſdictionibus, & permittat ruere ſubditos per errorum devia, in fide catholica & bonis moribus. Sic autem poſſet ſecularis unus, expertus œconomus judicari frequenter utilior in Eccleſiaſtico regimine quam Theologus aut Juriſta.

Conſiderari igitur debet *Eccleſia*, prout inſtituta eſt à Chriſto ſuper firmam petram fidei, ad finem ſupernaturalem, ſecundum legem evangelicam & ſacræ ſcripturæ divinitus regulatæ, ſecundum quam debet regulari judicium de fide & moribus ſubditorum. Quoniam *rectum, eſt judex ſui obliqui.*

Pro qua fide conſervanda deberent *in curia Romana* conſtitui *auditores cauſarum fidei*, in Theologia peritiſſimi, nec corrupti moribus. Quas cauſas omnes dicunt aliqui ad ſedem Apoſtolicam referendas eſſe. Licet hoc nimis generaliter intelligatur. Attendatur, ſi hoc æque rationabiliter fieret, ſicut *auditores cauſarum profanarum* ſunt ordinariè & collegialiter inſtituti.

Poſſumus conformiter ad prædictam Philoſophi politiam, tripliciter diſtinctam in naturali regimine, *politiam Eccleſiaſticam* dividere; quod *alia* eſt *papalis, alia collegialis*, *alia ſynodalis* ſeu *Concilii generalis*. Papalis imitatur regalem: Collegialis Dominorum Cardinalium imitatur Ariſtocratiam: Synodalis generaliter imitatur politiam, ſeu timocratiam, vel potius eſt perfecta Politia, quæ reſultat ex omnibus.

Sunt ex adverſo Politiæ, ſi taliter appellari merentur, quæ non libere & tanquam paternali regimine ducuntur ſicut præcedentes; ſed deſpotico & ſervili jugo trahuntur, vel ex proprio demerito, permittente Deo, qui regnare facit hypocritam, dicente Job, *propter peccata populi*, vel aliunde juſto ejusdem Dei judicio.

Vocat autem eas Ariſtoteles, primam *Tyrannidem*, alteram *oligarchiam*, tertiam *Democratiam*. In *Tyrannide* præſidet unus, proprium tantummodo bonum inquirens, volens ſubditos impotentes, indoctos & diviſos ab invicem eſſe. In *Oligarchia* præſident pauci ſimilis conditionis, ſuper alios. In *Democratia* præſidet ſibi ipſi multitudo, nequam, ubi quærit unusquisque quæ ſua ſunt, non quæ communia.

Cognoſcet ex his ſtudioſus lector, ſi poſſit in Eccleſiaſtica Politia tale aliquid tripliciter & proportionabiliter inveni-

veniri. Denique nihil de Politiis mix-
tis expreſſimus. Quoniam ſere nulla
eſt, quæ mixtionem excludat, ſed à
prædominanti talis vel talis nominatur.

Hæc vero latius explicata ſunt in Tractatu quodam *de Vita ſpirituali*, & in ſermone illo; *Dedit et omnia Pater* [illegible] *manus.*

EPILOGUS
Breve totius libri de Eccleſiaſtica poteſtate argumentum.

EPilogando dicimus, quod *a prima juſtitia* derivatur *jus* generaliter in
omnem creaturam, ſpecialiter in crea-
turam rationalem. Et hoc ſecundum
multiplices leges. Secundum *proprie divi-
nam*, ſecundum *proprie naturalem*, ſecun-
dum *Canonicam*, ſecundum *civilem*. Fun-
atur inde participata juſtitia, imita-
rix divinæ.

Dehinc *juriſdictio quadruplex*, ſecun-
um quadruplicem legem, propriè di-
inam, proprie naturalem, canonicam
civilem.

Et de qualibet harum dupliciter ha-
eri ſermo poteſt. Quoniam alia eſt *coer-
tiva* in invitum, alia *doctrinalis, directiva*
el *arbitraria* ſeu *ſpontanea* dici poteſt.

Porro ſecundum leges & juriſdictio-
es fundantur *dominia*; unum *gloriæ*, al-
erum *juſtitiæ* originalis, aliud *gratiæ*
ratificantis, aliud *evangelicum*, ſecun-
um leges proprie divinas, aliud *Ec-
leſiaſticum* ſecundum leges canonicas,
liud *politicum* vel civile, ſecundum le-
es civiliter datas.

Amplius vero fundantur ſecundum
prædicta diverſæ *Politiæ*: una *regalis* ſeu
libera, altera *ſervilis* ſeu deſpotica.

Et utraque dividitur in *eccleſiaſticam*
& ſecularem.

Secularis libera & bona dividitur in
regnum, in *ariſtocratiam*, & *timocratiam*.
Servilis & mala in *tyrannidem*, in *Oli-
garchiam & democratiam.*

Eccleſiaſtica, bona, dividitur propor-
tionabiliter in *Papatum*, in *Cardinalatum
& Synodum.* Mala verò, re ipſa magis hu-
ic adverſo triplici modo cognoſcitur
quam nomine.

Tandem ſub Eccleſiaſtica Politia
continetur appropriato nomine *poteſtas
Eccleſiaſtica*, quæ primò dividitur: Quo-
niam una eſt *ordinis*, altera *juriſdictionis*.

Poteſtas ordinis duplex, una ſuper cor-
pus Chriſti verum in *conſecratione*, alte-
ra ſuper corpus Chriſti myſticum in
ſacramentorum miniſtratione.

Poteſtas juriſdictionis duplex, una *in
foro exteriori*, altera in *interiori*.

Poteſtas in *exteriori* duplex, una *co-
ercitionis ſecundum legem proprie divinam*,
quæ eſt excommunicatio, altera *ſecun-
dum leges poſitivas*, Canonicas ſeu civi-
les, quæ juriſdictioni ſeculari ſimilis eſt.

Rurſus poteſtas juriſdictionis in foro
interiori, duplex eſt, una *clavium ſcientiæ*
& poteſtatis in abſolutione ſeu remiſ-
ſione culparum, altera *in pœnæ commu-
tatione* per largitionem indulgentiarum.

Poſtremo tripliciter habet conſide-
rari poteſtas eccleſiaſtica; uno modo,
in ſe, formaliter vel *abſolute*: alio modo,
ut in hoc vel illo ſuppoſito materialiter
ſeu *ſubjective*, tertio modo, *uſualiter* ſeu
executive.

Uſus vero quadruplex eſt, licitus &
ratus, licitus & non ratus, illicitus & ra-
tus, illicitus & irritus. Ratus vero du-
pliciter: vel de jure vel de facto.

Et ſic finitus eſt tractatus de poteſta-
te Eccleſiaſtica.

Explicit tractatulus De poteſtate Eccle- Subſcriptio in
ſiaſtica & De origine juris & legum, magis MSC.
ad inquiſitionem veritatis quam ad deter- Vindob.
*minationem editus, & pronunciatus Conſtan-
tiæ, Provincia Moguntinenſis, tempore gene-
ralis Concilii, pro parte M. Johannis de Ger-
ſonio, Cancellarii Pariſienſis, Anno à Nati-
vitate Dni 1417. die 6. Febr. Et ſcriptus per
Fr. Henricum Piſtorem, Priorem S. Victoris,
eodem anno, 15. Junii, in eadem civitate Conſt.*

In uno MSC, Helmſtad. hæc clauſula: Subſcriptio in
Hunc tractatum de poteſtate Eccleſiaſtica & MSC.
de origine juris & legum fecit M. Johannes Helmſt.
*Garſen, Sacræ Theologiæ Doctor, Cancella-
rius Pariſienſis, & compoſuit eum in ſacro Con-
cilio Conſt. Ao. Dni MCCCC XVII. Et magis
ad inquiſitionem veritatis quam ad deter-
minationem editus fuit & pronunciatus
Conſt.*

by Google

In altero MSC. Helmſtadienſi hæc clauſula:

De hoc opere finito laudetur Deus per infinita ſecula ſeculorum Amen. Hunc Tractatum De poteſtate Eccleſiaſtica & de origine juris & legum fecit Magiſter Johannes Gerſon, ſacræ Theologiæ Doctor, Cancellarius Pariſienſis, & compoſuit eum in ſacro Concilio Conſtantienſi, Anno Dni MCCCCXVII. Scriptus pro Domino Martino, Priori Monaſterii Mellicenſis, Ambaſiatore prafatorum Fratrum ac Dominorum in ſacro Concilio Baſilienſi, ſub Anno Domino MCCCC XXXVIII. XIII. die menſis Martii.

TOMI VI. PARS IV.

DE FATIS CONCILII CONSTANTIENSIS.

AB exordio revocare *Conſtantienſis Concilii faciem*, & quæ à *fine ejus* per ſequentia in hanc ætatem usq; ſecula ſit expertum *fata*, quæq; de eo ſint lata eruditorum in toto orbe *judicia*, indeque prognata doctorum *certamina*, vel & Principum *bella*, longum eſſet contexere volumen.

Ægerrimus ſane Eccleſiæ illo tempore ſtatus, regimenque illius miſerrime comparatum, effecerunt, ut à toto orbe hoc Concilium expeteretur. Contigitque *divino fato*, ut Chriſtianiſſimus *Imperator Sigismundus* brevi ante in ſolium regni Romano Germanici eſſet evectus: Cujus pietate & ſapientia anima hujus Concilii conſtaret. Qui &, divino creditum inſtinctu, *Conſtantiam Germanorum* pro Concilii theatro deſtinavit. Cujus auguſti conſilii vim ac finem auguratus cum dolore Johannes Papa, expertus mox in vinculis. *Singulari* proinde *fato* Imperator Chriſtianiſſimus *Sigismundus*, in Imperiali throno eminuit, quando omnia confuſa ac convulſa in Eccleſia & republica medelam expectarunt.

Illuſtre porro *fatum*, quod ſpe emendationis, ad quam univerſa Eccleſia & reſpublica Chriſtiana enixe adſpirarat, totus pene orbis illuc confluxeret.

Novum & *ſalutare præſidium*, quod totus orbis ibi congregatus in certas Nationes diſtingueretur, pro votis & ſuffragiis rite recteque colligendis, rebusque arduis infinitis apte expediendis.

Difficili nutu in tres Pontifices ſede movendos univerſi conſpirarunt.

Difficiliori conatu Johannes Papa præſens Papatum prorſus exuere compulſus.

Ancipiti fortuna, fuga è Concilio elapſus Papa, Concilium diſſoloturus.

Triſtiori eventu, ſynodus bello in Auſtriacum, ob Papam è Concilio ſubductum quaſſata.

Proſperiori ſucceſſu, Papa Gregorius ad nutum Cæſaris & Concilii ſponte Papatu ceſſit.

Infortunio, incendia vel invito Cæſare parata, quibus humanæ carnes Huſſi & Hieronymi aſſarentur.

Laborioſo impetu & fauſto conſilio Cæſar in Hiſpaniam profectus, Hiſpanos movit, ut Benedictum Papam Papatu moverent.

Tædioſum, quod condemnaretur quidem in Concilio Petitiana doctrina, in Principes injuria, non abſolveretur tamen lis periculoſa.

Moleſtum, quod Seſſione IV. præter Concilii ſpem, Synodalia decreta mutilarentur, ſine mora licet reſtituta & redintegrata.

Fortunatum & ſalutare, quod Reformatorio inſtituto diſpiceretur de Eccleſiaſtico ſtatu emendando.

Lacrymabile, quod amarulentis litibus hoc Reformationis negotium differetur ac tandem rumperetur.

ANDREÆ, EPISCOPI MAGORENSIS, HISPANI,

Inclyti in Conſtantienſi Concilio Oratoris, in Seſſione Vta, cum auctoritas Concilii publicis decretis confirmaretur, illeque ſolennem orationem haberet, eminentis,

GUBERNACULUM CONCILIORUM,

Juliano de Cæſarinis Cardinali
inſcriptum
eique in Baſileenſi Concilio Præſidenti
A. 1435. miſſum atque oblatum.

Ex antiquo & præclaro *Codice MSC. Helmſtadienſi,* h. t.

Gubernaculum conciliorum, per Dominum *Andream, Epiſcopum Magorenſem,* natione *Hiſpanum*, editum, & Domino *JULIANO Cardinali* ad Concilium Baſilienſe *tranſmiſſum.*

In MSC. Helmſt.

Ad perpetuam *conciliorum generalium memoriam* ac ipſorum *reformationum* benedictionum, ac conſtitutionum ac ſtatutorum in eiſdem ordinandorum, *Auſus ſum* nonnulla, corrigenda, addenda, minuenda per Vos, Pater Reverendiſſime, domine *JULIANE de Cæſarinis, tituli S. Angeli Cardinalis* digniſſime, & nunc in ſacro Concilio de conſenſu univerſalis eccleſiæ Catholicæ, & ſanctiſſimi Domini noſtri Papæ EUGENII IV. Præſidentis juſtiſſimi, tibi ſcribo. *Tractatum præſentem* ex toto corde, cum zelus domus Dei & ſponſæ Chriſti à ſuis amicis derelictæ veſtram dominationum urgeat, & quaſi compellat pro ejus juſtitia & reformatione agonizare, & uſque ad mortem pro ejus juſtitia certare, Veſtræ Paternitati *tranſmitto.* Non ea determinando, nec meo ſenſui inhærendo. Quinimo proteſtor, ſi meorum Majorum præcepta juſſerint, ea revocare, caſſare, annullare, publicè & occultè, & ſolùm id tenere, credere & aſſerere, quod credit, tenet & aſſerit ſancta mater univerſalis eccleſia & ſancta Romana Curia.

PARS I.

De Jure Concilii in emendationem ac reformationem ſtatus Eccleſiaſtici.

CAP. I.

Quod mundus regatur auctoritate Pontificum & Regia poteſtate.

Et quod à Romana Curia ſit Reformatio inchoanda.

IMprimis pro *fundamento totius reformationis* noto illam auctoritatem Decreti ſancti, ſcriptam *diſt.* 96. ubi dicitur: *Duo ſunt, quibus principaliter iſte mundus regitur: Auctoritas ſacra Pontificum & Regalis poteſtas. In quibus tanto gravius eſt pondus ſacerdotum, quanto etiam pro ipſis Regibus hujus mundi in divino judicio ſunt reddituri exactam rationem.* Hæc ibi. Et hi ſunt duo gladii à Chriſto eccleſiæ in perſona Petri dati, cùm dixit Petrus: *Ecce duo gladii hic.* Et Chriſtus Jeſus dixit: *Sufficit.* Sunt enim *duo gladii,* quorum unus eſt *ſpiritualis,* alter *temporalis,* ad faciendam vindictam in nationibus, & increpatione in populis.

De *primo* patet. Tenetur enim, ſecundum Apoſtolum, Jeſu vicarius arguere, obſecrare, increpare delinquentes fideles, & ligare ac ſolvere, juxta commiſſionem Chriſti, *Matth. XVI.*

Quoad *ſecundum* patet per noſtrum ſanctum Hiſpanum, *Iſidorum,* 23. *q.* 5 *in cap. Principes ſeculi; & in c. Res.* Ubi dicitur: Res eccleſiæ aliter eſſe tutæ non poſſunt, niſi quæ ad divinam confeſſionem pertinent, & regia & ſacerdotalis defendat auctoritas.

Si

Si igitur illæ [illegible] debent mundum regere, & populum Christianum in conjunctione divina, & justitia, pace, fide & charitate, & quacunque virtute gubernare, & de eis rationem in divino examine reddere: *[illegible] inferiores reformare, corrigant, & curent, necesse est, quod se ipsos primo reforment*, per bona exempla & virtutes, ne quilibet ipsorum dicatur: *Medice, cura teipsum.* Quia cum pastor per abrupta graditur, necesse est ut in præcipitium grex ducatur.

Romana ergo curia, & a Principibus [illegible] fidelibus est reformatio incipienda in conciliis generalibus, & a fortioribus, qui videntur regere populum, Prælatis, Episcopis & majoribus. Eis enim à Christo dicitur: *Vos estis lux mundi.* Et iterum: *sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui est in cœlis.*

A Romana ergo curia est reformatio incipienda. Quia Romana curia est unum luminare maximum, ad mundi firmamentum & regimen posita, ut notatur. *[illegible], De majoritate & obedientia [illegible].* Et ideo si langvor non fuit curatus in capite, totum corpus invadit, ut dicit *c. [illegible] loquam, 2. q. 7.* Namque pastore langvente, quis curandis ovibus adhibebit medicinam? Atque quale [illegible] fructum de se producturus est, cujus gravi peste [illegible] est, *[illegible]*. Langvescente enim capite [illegible] reliqui corporis membra [illegible]. Non enim locus [illegible] dignitas, sed bona vita [illegible]. Non omnes Episcopi sunt Episcopi, &c.

Ergo restringenda est potestas [illegible] & scandalis, potentia spiritualis [illegible] temporalis, ut nihil sibi [illegible] in ipsa cupiditas, quæ radix est omnium malorum, quæ fuit [illegible] potestatum [illegible]. Et [illegible] debellare metus multorum [illegible]. Et dignum est, superiores pati ab inferioribus ea, quæ inferiores ab eis pati despiciunt, *2. q. [illegible]*.

Quid enim est *reformatio*, nisi per errorum & malorum desertio, & bonorum introductio, & legis & mandatorum Dei impletio, & pœnitentiæ susceptio, ac vitæ emendatio, quam Christus Jesus primo prædicavit, dicens: *Pœnitentiam agite, appropinquavit enim regnum cœlorum.*

Ab illis ergo duabus potestatibus est incipienda reformatio & exequenda. Quia [illegible] *reformatio facilius sit [illegible] in inferioribus ac subditis.* Quia quicquid agitur a Prælatis, trahitur in exemplum a subditis, ait *Gregorius*.

CAP. II.

Quis habeat reformare auctoritatem Pontificum & Regum.

Sed antequam dicam aliquid [illegible] de hujusmodi reformatione, quæ [illegible] batur a me sæpius [illegible] juris. Quis est ille, qui super duas potestates habet *jurisdictionem ad eas reformandum & corrigendum*, præsertim *spiritualem potestatem*? Cum jura clament & dicant de Papa, *9. q. 3. Nemo judicabit primam sedem*, quæ est Papæ. Item *40. distinct. Si Papa.* Ubi dicitur: *Papa a ceteris [illegible], & a nemine judicatur, & nullus [illegible] qui dicat sibi, cur hoc facis. Quia aliorum causas Deus voluit per homines terminari, [illegible] p [illegible] suo sine quæstione [illegible] q. 3. Nemo.* Et [illegible] *Romana Ecclesia sua auctoritate debet de omnibus judicare [illegible]* [illegible]. *Et de hac correctione, judicio & reformatione, sunt multa jura & dicta sanctorum patrum*, [illegible] brevitatis omitto.

Ad istam interrogationem nihil unquam respondi nec scripsi assertive, sed solum *opiniones* aliquorum *Doctorum* de hac materia loquentium dixi. Quæ *opiniones* sunt in triplici differentia.

Quidam enim asserunt, quod Papa non potest judicari nec reformari contra voluntatem suam, judicio publico, non solum à quacunque persona vivente particulari: Imò etiam [illegible] hære-

hæreticus, non poteſt reformari, nec judicari, nec condemnari ab ipſo ſacro concilio generali. Quia dicunt, quod major eſt poteſtas Papæ in juriſdictione, in dominio, in correctione, in reformatione, in auctoritate, exceptione, & [illegible] ligatione & ſolutione, quam ſit poteſtas univerſalis Eccleſiæ. Quia ſoli Petro dictum eſt a Chriſto: *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram &c.* *Et tibi dabo claves regni cælorum.* [illegible] Chriſtus primo & principaliter [illegible] Chriſtus, quod Petro promiſit [illegible], dicens: *Quodcumque ligaveris &c.* Et poſt reſurrectionem ſibi ſoli dictum eſt a Chriſto, *Joh. XXI. Paſce oves meas.* Et primus poteſtatem a Domino accepit, & populos ad fidem Chriſti convertit. [illegible] Et in primo Pontificatu [illegible] eſt in eccleſia, ut ponitur *ibidem.* Et *Ambroſius* [illegible] *Papæ*, dicit: *Roma principalis & caput* [illegible]. Item, *ipſe Petrus caput eſt totius eccleſiæ. Ipſius totius ſedis primus eſt, ad quam omnis* [illegible] *reſpondet* [illegible]. Et ideo ejus judicium ſolus Deus ſibi reſervavit. Quia vocatus eſt in plenitudinem poteſtatis, & aliæ eccleſiæ ſunt vocatæ in partem ſollicitudinis, [illegible] *Decretis.* Et ſtatuta & decreta conciliorum, in his præſertim, quæ fidem non tangunt, ſunt determinanda, & ab eccleſia tam de jure, quam conſuetudine de poteſtate Papæ approbata, etiam per concilia generalia. Quæ generalia concilia nunquam expreſſe determinaverunt poteſtatem Papæ eſſe inferiorem generalis concilii poteſtate, nec definiverunt, Papam Romanum corrigi & reformari per concilium generale, niſi in fide eſſet devius pertinaciter, aut [illegible] & remiſſus.

[illegible] dixerunt, quod nemo judicabit primam ſedem, juſtitiam temporaliter deſiderantem. Neque ab Auguſto, nec [illegible] clero, nec a populo judex judicabitur, [illegible]. Attento, quod ſolus Papa poteſt & debet convocare generalia concilia: Quia paſtor eſt generalis in Dei eccleſia & præſtat auctoritatem conciliis. Et ſine ſuo beneplacito, aut ſine ſua convocatione ſi habentur,

non ſunt [illegible] concilia, ſed conciliabula, ut in [illegible] *Decretis* ponitur. Arguunt ex hoc, quod Papa a concilio non poteſt corrigi, judicari, reformari, deponi, niſi [illegible] *pertinaciter*. Et quod poteſtas Papæ eſt major, quam univerſalis eccleſiæ, & quod Papa eſt ſuperior conciliis generalibus in auctoritate, in juriſdictione, dominio & poteſtate.

Et ideo iſti *de iſta prima opinione* dicunt, quod in ſtatutis & in reformationibus generalium conciliorum Papa poteſt interpretari, diſpenſare, & contravenire, ac revocare, præſertim in his, quæ fidem non tangunt. Et hæc de illo articulo.

Secunda opinio eſt aliquorum Doctorum valentium, pro autoritate tam concilii, quam Papæ, jura ſalvare & decreta Sanctorum Patrum, prout [illegible] defendere. Qui dicunt, quod nec Papa poteſt a conciliis reformari, corrigi, accuſari, judicari aut condemnari, nec concilia generalia ab ipſo Papa convocata etiam per ipſum Papam poſſunt corrigi, accuſari aut condemnari.

Et ideo dicunt iſti; quod *æqualis poteſtas* eſt *Papæ in reformatione, tam in membris, quam in capite*, & in hæreticorum exſtirpatione, & quacunque condemnatione, & in quacunque juriſdictione & auctoritate, *cum poteſtate* [illegible] *eccleſiæ*, ſeu generalis concilii, quod eccleſiam univerſalem repræſentat. Quia Papa habet ſe ſicut caput in hoc corpore myſtico Eccleſiæ, & [illegible] eccleſia habet ſe ſicut membra. Et hæ duæ poteſtates mutuo *ſe debent* juvare, defendere, fovere, curare & reformare. Quia ſecundum Apoſtol[illegible] unum corpus ſunt in Chriſto, ſinguli autem alter alterius membrum. Et nos omnes in unum corpus baptizati ſumus, & habemus unum Deum Jeſum Chriſtum, unam fidem, unum baptiſma, unum ovile, & unum paſtorem. Ideo, ad denotandam hanc [illegible] tem poteſtatis [illegible] juvare, & h[illegible] corpus [illegible] curare, & [illegible] *Alios dedit Deus* [illegible]

[illegible] Apoſtoli: ſcilicet in eccleſia uni- verſali, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], videlicet [illegible] quod Papa non poteſt etiam [illegible] formare per gladii ſpiritualis [illegible] tamen ſuppleat & reformet univerſa- lis eccleſia per univerſalem execu- tionem & poteſtatem. Et è contra- rio.

Et hanc poteſtatem univerſalem ſci- licet Papæ & univerſalis Eccleſiæ, deno- tavit Chriſtus, ut iſti dicunt, quando Apoſtolis in unum congregatis dixit primo Petro. *Matth. XVI. Quodcunque ligaveris ſuper terram &c.* Et in conti- nenti Apoſtolis omnibus dixit: *Quæ- cunque ligaveritis ſuper terram.* Etiam A- poſtolis congregatis poſt reſurrectio- nem in unum, qui eccleſiam univerſa- lem repræſentabant, dixit: *Accipite Spi- ritum ſanctum; Quorum remiſeritis &c.* Hanc & æqualem poteſtatem innuit decretum, *xxi. diſt. cap. In novo*, ubi dici- *tur: Petrum primo poteſtatem à Domino ac- cepiſſe; cæteri vero Apoſtoli, quorum locum ſacr- [illegible] Epiſcopi, pari honore & conſortio [illegible] [illegible] acceperunt.*

Sed ipſi Apoſtoli inter ſe hoc volue- runt, ut Petrus omnibus præeſſet, & Cephas, id eſt caput & principium te- neret Apoſtolatus, quam formam ſuis ſucceſſoribus & reliquis tenendam tra- diderunt. Hanc & æqualem poteſta- tem declarat decretum, *q. I. in c. Scire* ubi dicitur: *Scire debes, Epiſcopum eſſe in Eccleſia, & eccleſiam eſſe in Epiſcopo, [illegible] quis non eſt cum [illegible] non eſt in Eccle- ſia.* Hoc idem videtur dicere, *Cauſa 24. q. 1.* ubi dicitur: *Nemo [illegible] [illegible] veſtram fallat; eccleſia una [illegible] & eccleſia [illegible] &c.*

Item iſti Doctores dicunt, quod, ex quo eſt par poteſtas concilii & Papæ, quod *[illegible] concilii [illegible] Papa [illegible] [illegible]- nare* & diſponere: Et è contrario, Ec- cleſia univerſalis ſeu ſynodus generalis poteſt in ſtatutis & decretis antiquo- rum Patrum & ſedis Apoſtolicæ pro diverſitate temporum & perſonarum [illegible] diſponere & [illegible] ordinare, [illegible] [illegible] mutare. [illegible] poteſt [illegible] juvare

& [illegible] ſunt in [illegible], ſolli- [illegible] & [illegible] fidei ex- [illegible] & [illegible] [illegible] deſtructione & in Chri- ſtianorum [illegible] [illegible] convenit.

[illegible] iſti [illegible] quod in nullo caſu poteſt Papa concilii [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] Quia [illegible] etiam [illegible] communionem ſanctæ matris eccleſiæ, & eſt præciſus ab Eccleſia ipſo facto.

Tertia opinio multorum [illegible] Doctorum & aliquorum ſanctorum Pa- trum, [illegible] prima facie videntur aſſerere, quod ſimpliciter & abſolute non ſolum in hæreſium & ſchiſmatum, ac infide- lium ſeu infidelitatis extirpatione, ve- rum etiam *in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]* Chriſtianorum Principum, & fidelium populorum pacificatione, [illegible] vi- tiorum & [illegible] [illegible] in bonorum & [illegible] [illegible] formatione, quam etiam in [illegible] [illegible] & bonorum [illegible] um gubernatione [illegible] [illegible] [illegible], ordinatione [illegible] poſitione, diſpenſatione [illegible] ne & executione [illegible] *[illegible] eſt [illegible] Papæ.* Et per conſequens poteſtas ge- neralis Synodi, quæ repræſentat univer- ſalem eccleſiam. Dicunt enim, quod *hæc poteſtas ligandi & ſolvendi* [illegible] *ves Chriſti* [illegible], data à Jeſu Chri- *ſto S. Petro*, ſuper quo eſt fundata [illegible] *ta Papalis plenitudo poteſtatis*, fuit da- ta à Jeſu Chriſto ſuæ ſponſæ univerſali *Eccleſiæ primo* & principaliter in ipſo S. Petro, ſeu in perſona S. Petri, qui poſt mortem Chriſti [illegible] ejus vicarius in terris ac miniſter & di- ſpenſator fidelis [illegible] [illegible] quæ per ipſum Chriſtum [illegible] com- miſſa & data ſuæ ſponſæ, univerſali ec- cleſiæ, ut in quibuscunque [illegible] eccle- ſia non poſſet exequi, ſeu perficere, gubernare, aut regere; Petrus [illegible] cum

eum autoritate & beneplacito Jeſu ſponſi univerſalis eccleſiæ exequi, regere & finire.

Dicunt ergò iſti, quod *hæc plenitudo poteſtatis* Papalis non fuit data Petro, ut Petro, ſed fuit *data univerſali eccleſiæ*, quæ erat per ſignificationem tota in Petro. *Sicut* enim *petra, ſuper qua fundabatur eccleſia* univerſalis, *erat Chriſtus Jeſus*, ſeu *in Chriſto Jeſu*, per ſignificationem; & non per realitatem, aut veritatem, ſed ſolum per ſimilitudinem & ſignificationem: Quia iſta petra, quam Chriſtus illi demonſtrabat, corporaliter non erat Chriſtus, dicens, *Et ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam*. Nam ſi ſe ipſum affirmaſſet eſſe petram, falſum dixiſſet, aſſerendo ſe realiter eſſe petram materialem; Sed dixit ſe eſſe petram per ſimilitudinem & ſignificationem: *Sic* eccleſia Catholica, quæ accepit à Jeſu Chriſto poteſtatem ligandi, ac ejus oves & agnos paſcendi, in Petro erat tota, *in Petro*, quantum ad poteſtatem ſibi attributam à Domino Jeſu Chriſto, ſignificative, ſimilitudinarie & figuraliter. Et tamen non erat Petrus ipſa univerſalis eccleſia realiter; quæ dicitur in ſymbolo Apoſtolorum ſancta eccleſia Catholica, ſanctorum communio; quam repræſentat ſacrum concilium generale congregatum in ſpiritu ſancto: Quæ, ut expreſſius loquar, dicitur collectio & congregatio fidelium tam Eccleſiaſticorum quam laicorum utriuſque ſexus in Chriſtum Jeſum credentium, *De conſecr. diſt. 1, c. Eccleſia*.

Verum iſti *probant* ſuperius dicta per Evangeliſtas. Quia, ut Chriſtus demonſtraret non dediſſe hanc poteſtatis plenitudinem Petro ut Petro, ſcilicet ligandi & ſolvendi, ſed ſolum univerſali eccleſiæ in Petro, *Matth. XVI.* ſtatim, ne inter apoſtolos fieret de hujuſmodi poteſtatis plenitudine contentio, & inter eos diſputaretur, quis eorum eſſet major, Chriſtus in c. *XVIII.* ſubjunxit, & expreſſius ipſi *univerſali eccleſiæ*, quæ reſidebat ſeu præſentabatur in ipſis apoſtolis ſimul congregatis, *dedit* hanc ligandi & ſolvendi *poteſtatem*, dicens *omnibus*: *Quæcunq; ligaveritis ſuper terram* &c. Patet ergò, hanc poteſtatis plenitudinem fuiſſe univerſali eccleſiæ datam.

Item *probant iſti, hanc poteſtatem eccleſiæ eſſe majorem, quam Papæ*, primò naturali ratione, ſecundò multiplici auctoritate, tertiò exemplificatione, quartò poteſtatis eccleſiaſticæ executione.

Primò ratione naturali. *Ratio* enim *naturalis* dictat, quod omne totum eſt majus ſua parte. Cum ergo nos omnes fideles Chriſtiani ſecundum apoſtolum unum corpus ſumus in Chriſto, ſinguli autem alter alterius membra, ſequitur quod totum iſtud corpus majus ſit & dignius aliqua parte ipſius. Quod ergò Papa ſit membrum hujus corporis, probatur: Quia ſecundum Apoſtolum caput eccleſiæ eſt Chriſtus, ejus ſponſus, & caput Chriſti eſt Deus, ſecundum eundem Apoſtolum. Si ergo caput Chriſti eſt Deus, in quantum eſt in Chriſto, multò magis caput Papæ eſt Deus. Et ſic Papa, in quantum fidelis Chriſtianus & credens firmiter in Dominum Jeſum, eſt membrum eccleſiæ. Et hoc eſt, quod dicit Apoſtolus: *Nos ſumus membra*, de membro ſcilicet Jeſu Chriſto. Ergò totum corpus eccleſiæ univerſalis eſt majus & dignius in auctoritate & poteſtate, cum ſit corpus totum ſine ruga ſine macula formoſum, quam ſit ejus pars, ſcilicet perſona Papæ, qui plenus peccatis poteſt errare, & fieri in fide Chriſti deformis. Ergò majus eſt concilium in poteſtate.

Item *probatur* hæc opinio *Evangelica lege*. Dixit enim Chriſtus: *Omnis qui facit peccatum, ſervus eſt peccati*. Sed Papa poteſt facere peccatum, ergo eſt ſervus peccati. Eccleſia autem catholica nullum peccatum poteſt facere, cum ſit ædificata ſuper Chriſto Jeſu, angulari lapide, Ergo eſt domina peccati. Sed dominus majorem poteſtatem habet, quam ſervus: Ergo major eſt poteſtas eccleſiæ quam Papæ.

Item *probatur*: Papa poteſt peccare, Ergo ipſe ſubjicitur legi Evangelicæ. Quia ait apoſtolus: *ſi ſpiritu ducimini, non eſtis ſub lege*. Subjicitur ergò, in quantum peccator, correctioni fraternæ, juxta præceptum Chriſti, qui ait: *ſi pec-*

Si peccaverit in te frater tuus, corripe eum. Si te non audierit, adhibe tecum duos vel tres: & ſi illos non audierit, dic eccleſiæ, ſi eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut ethnicus & publicanus. Ergò Eccleſia ſecundum Chriſti Jeſu Evangelium ipſum poteſt arguere, judicare & condemnare: Ergò eſt major, quam Papa in poteſtate.

Confirmatur opinio: Quia non eſt poſſibile, ſecundum fidem Jeſu Chriſti, quod Papa poſſit quacunque poteſtate à Chriſto ſibi tradita arguere, corrigere, judicare, aut condemnare ſacrum concilium, quod repræſentat univerſalem Eccleſiam, quæ regitur ſpiritu ſancto, & quæ eſt ſine peccato, & ſine macula ante thronum Dei. Quia nullus punitur, niſi propter culpam, quam habere non poteſt univerſalis Eccleſia. Et tamen, ut dictum eſt, Papa poteſt errare & peccare, & judicari & condemnari per concilium. Ergo major eſt poteſtas concilii, quam ſit Papæ Romani.

Item naturali ratione probat *Tullius L. 2. de Offic.* quod feritas & immanitas belluæ, ſeu beſtiæ tyrannicæ, à communitate hominum eſt ſegreganda, ſicut quædam membra naturali ratione amputantur à toto corpore, ſi ipſa ſanguine & ſpiritu carere cœperint. Quia nocent reliquis partibus corporis. Ergò Papa tyrannus, negligens, & remiſſus, ac à fide devius, ut ponitur *in c. Si papa, diſt. 40.* per communitatem hominum, vel à communitate eſt ſegregandus à Chriſtianis fidelibus. Ergo communitatis hominum, ſeu generalium conciliorum, major poteſtas & juriſdictio & executio eſt, quam ſit Papæ poteſtas.

Item, Univerſalis Dei eccleſia fundatur *in charitate Dei* maxima, & ſecundum Auguſtinum in regula: *Charitas non quærit, quæ ſua ſunt.* Et ſic intelligitur, quia communia propriis, non propria communibus anteponit. Bonum ergò commune multorum dignius eſt quam bonum particularis perſonæ. Sed univerſalis Eccleſia eſt bonum commune, quod nunquam poteſt deficere: Quia Chriſtus dixit: *Ecce ego vobiscum ſum usq; ad conſummationem ſeculi.* Et Papa eſt bonum particulare, quod ſæpius poteſt deficere: Ergo bonum commune eccleſiæ eſt præferendum poteſtati & juriſdictioni Papæ.

Item, Virtus unita fortior eſt ſeipſa diſperſa. Sed ſacrum concilium ſeu univerſalis eccleſia eſt virtus, de omnibus Chriſtianis, aut de magna parte ipſorum unita: Ergo eſt fortior & potentior ad reſiſtendum in tempeſtatibus navis eccleſiæ, & tribulationibus, quam ſit virtus diviſa poteſtatis Papæ. Ergo eſt major & ſuperior Papali poteſtate.

Item *probatur* hæc opinio multiplici ſanctorum auctoritate.

Et *primo* per *Beatum Auguſtinum*, qui *in decretis, 24. diſt. 1. c. Quodcunq;* clarè & ſine aliqua gloſſa aut expoſitione dicit, quod Petrus, qui erat major inter Apoſtolos, repræſentabat eccleſiam univerſalem, cui Eccleſiæ in perſona Petri dedit Dominus poteſtatem ligandi atque ſolvendi. Unde dicit ſic: *Quodcunq; ligaveris & ſolveris ſuper terram, erit ligatum & ſolutum in cælo.* Si hoc tantum Petro dictum eſt, non utique hoc facit eccleſia. Sed eccleſia hoc facit. Sicut, ſi non eſſet in mundo Papa, Eccleſia ligaret & ſolveret, & ſacramenta fidelibus conferret, abſolveret à peccatis, & ligaret cenſuris eccleſiaſticis. Ergo quæ eccleſia ſolvit & ligat in terris ſunt ligata & ſoluta in cœlis. Quia alias ſequeretur, quod multi boni, fideles perirent & morerentur ſine abſolutione propter defectum Papæ. Quod eſt falſum. Concludit igitur *B. Auguſtinus ſic: Ergo Petrus, quando claves accepit, eccleſiam ſanctam ſignificavit.* Sed quando claves accepit, nomine ipſius Eccleſiæ, & pro ipſa Eccleſia, tanquam ejus procurator, actor & factor, eas in ſe recepit. Et ideo ipſe Petrus pro tunc ipſam eccleſiam ſanctam ſignificavit & præſentavit. Sicut nunc ſancta *ſynodus Baſileenſis* repræſentat & ſignificat univerſalem eccleſiam, licet ibidem non ſit tota, nec centeſima ejus pars: Ita tunc Petrus ſignificabat totam univerſalem eccleſiam, & repræſentabat myſtico. Sicut *univerſali Eccleſiæ* ſecundum

Docto-

Doctores *dictum eſt à Chriſto in perſona* Petri: *Ego pro te rogavi, Petre, ut non deficiat fides tua.* Quia ſi tantum Petro dictum fuiſſet, utique falſa eſſet iſta propoſitio. Quia certum eſt, quod Petri fides defecit. Etiam *eccleſiæ dictum* eſt in perſona Petri: Paſce oves meas. Quia ſi tantum Petro dictum fuiſſet, jam diu eſt, quod fuiſſent oves Chriſti ſine paſtu. Et etiam quando non eſſet Papa in mundo per duos vel tres annos, ſicut fuit *tempore Conſtantienſis concilii de anno Domini MCCCCXV. & XVI.* oves Chriſti Jeſu eſſent ſine paſtore & paſtu. Quod falſum eſt. Quia non ſunt ſine Eccleſia, in qua eſt paſtus & refectio ſalvativa. Etiam illud verbum evangelicum ſic intelligitur fuiſſe in perſona Petri eccleſiæ univerſali dictum, ſcilicet: *Duc in altum* id eſt in profundum vitioſum, ait Auguſtinus. Quia Eccleſia ſine Papa poteſt abſolvere etiam à profundiſſimis & peſſimis vitiis, etiamſi nullus in mundo eſſet Papa.

Hæc opinio etiam *probatur* lucidiſſime & ſubtiliter per B. *Auguſtinum ſuper Johannem, homilia ultima,* ſuper iſto verbo *Johann. XXI. Paſce oves meas,* dicentem & aſſerentem, hanc poteſtatem ligandi & ſolvendi fuiſſe datam eccleſiæ univerſali in perſona Petri. Et dicit ſic: *Quando Petro dictum eſt: Tibi dabo claves regni cœlorum: Et: Quodcunq; ligaveris ſuper terra & ſolveris, erit ligatum & ſolutum in cœlis, Univerſalem ſignificabat eccleſiam, quæ in hoc ſeculo diverſis tentationibus & tribulationibus velut tempeſtatibus quatitur, & non cadit, quia firmata eſt ſuper firmam petram, unde Petrus nomen accepit. Non enim petra à Petro, ſed Petrus à petra, ſicut non Chriſtus à Chriſtiano, ſed Chriſtianus à Chriſto vocatur. Ideo ait Dominus: Tu es Petrus. Et ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam. Quia Petrus dixerat: Tu es Chriſtus filius Dei vivi. Ideo inquit Chriſtus: Super ergo hanc petram, quam confeſſus es, & non ſuper te, ædificabo eccleſiam meam. Petra enim erat Chriſtus, & non Petrus. Eccleſia vero fundatur in Chriſto, & ideo claves ab eo regni cœlorum accepit in Petro, ſcilicet poteſtatem ligandi & ſolvendi peccata.* Et ſequitur: *Quod enim eſt per proprietatem in Chriſto, hoc eſt in Eccleſia per ſignificationem, Petrus in petra. Quia qua [illegible] intelligitur Chriſtus petra, [illegible] dictum, Petrus Eccleſia. Hæc eſt ergo Eccleſia, quam ſignificabat Petrus, cum diceretur ſibi: Sequere me, pro qua univerſitate paſſus eſt Chriſtus. Sicut eccleſiæ univerſali dictum eſt in Petro à Chriſto: Ego pro te rogavi, Petre, ut non deficiat fides tua. Et eccleſiæ in apoſtolis dicit: Ecce ego vobiſcum ſum uſq; ad conſummationem ſeculi, Matth. ultimo.* Hæc ille.

Hanc etiam opinionem & concluſionem ſecutus eſt B. *Hieronymus, in Decretis, 24. q. 1. c. Omnibus his conſideratis, hæc eccleſia eſt domus Dei, fons hortorum, puteus aquarum viventium.* Item: *Hæc eſt domus, de qua in Pſalmo ſcribitur:* Domine dilexi decorem domus tuæ. Item: *hæc domus Dei, quæ dicitur Eccleſia, eſt, quæ claves poteſtatis ligandi & ſolvendi à Domino Jeſu Chriſto accepit.* Et ſequitur per Hieronymum in textu, iſtius Eccleſiæ poteſtas *& juriſdictio.* *Quia ipſe dicit ſic: Hanc domum ſi quis corrigentem, corripientemq; contempſerit, ſit tibi ſicut ethnicus & publicanus.* Ergo videtur, quod eccleſia poteſt corrigere & corripere, ac juriſdictionem exercere, & quod habet claves à Chriſto ligandi & ſolvendi.

Hanc etiam opinionem, tanquam catholicam, ſanctam & juſtam, corroborat *Gregorius,* aſſerens per acta ſua, quod major ſit generalium conciliorum, quam ſit poteſtas Romanorum Pontificum. Unde ſicut ſunt tenenda ſancta Evangelia, ſuper quibus non poteſt Papa diſpenſare, ſic ſunt *concilia veneranda & amplectenda, ex Eccleſiæ informatione,* quam ipſe Papa non poteſt diſſolvere nec contra eam diſpenſare ſine maxima & evidenti utilitate & neceſſitate univerſalis eccleſiæ, aut alicujus Regni, aut provinciæ. Unde ipſe dicit ſic, *XV. diſt.* Decretorum: *Sicut ſancti Evangelii quatuor libros, ſic quatuor concilia,* quibus, ſupple, ſuccedunt alia concilia, *ſuſcipere & venerari me fateor; cunctas vero, quas præfata concilia perſonas reſpuunt, reſpuo, & quas venerantur amplector. Quia, dum univerſali ſunt conſenſu inſtituta, ſe & non illa deſtruit, quiſquis præſumſerit abſolvere, aut ligare, quos abſolvunt aut ligant.* Hæc ibi. Ex quo

 cano-

canone concluditur directe, quod nullus nec ipſe Papa poteſt in ſtatutis concilii diſpenſare, aut ea infringere ſeu annullare. Sequitur ergo quod major eſt poteſtas univerſalis Eccleſiæ quàm ſit poteſtas ipſius Papæ.

Hæc etiam opinio *probatur* exemplificatione multorum Romanorum Pontificum, qui temporibus diverſorum ſchiſmatum fuerunt per concilia generalia depoſiti, correcti & caſtigati.

Probatur etiam exemplo *Leonis Papæ*, qui ſubmiſit ſe concilio generali, tanquam ſuo ſuperiori, & ejus judicio ac determinationi. Unde *dicit ſic*, 2. q. 7. *Nos ſi incompetenter aliquid egimus & in ſubditos juſta legis tramitem non ſervavimus, veſtri ac veſtrorum miſſorum cuncta volumus emendare judicio.*

Hanc etiam poteſtatem de facto exercuit jam tempore, quo inceperunt concilia generalia ſub Papa Sylveſtro celebrari, qui fuit *Anno Domini Jeſu CCCXX*, vel quaſi, ipſa ſancta & immaculata eccleſia univerſalis, tollendo hæreſes, delendo ſchiſmata, reformando eccleſiam, deponendo papas ſeu antipapas, reducendo per concilia totam Chriſtianitatem ad obedientiam Romanæ eccleſiæ, & pacem & charitatem, ac multa bona in conciliis generalibus faciendo, quæ longū eſſet enarrare, ſed bene Chronica intuenti poſſunt patere.

Et *dicunt* iſti de iſta opinione, quod jam, ex quo *per mille annos & ultra* poteſtas generalis concilii & univerſalis viguit, gerentes ſe pro Papis depoſuit & univerſalem eccleſiam ſub uno capite univit, hæreſes ſuſtulit, pacem in populo Chriſtiano procuravit & innumerabilia bona in Dei eccleſia fecit: uti patet legenti Sanctorum Patrum decreta. Et in *hiſtoria Tripartita* quodammodo jam proſcripſit contra poteſtatem Papæ, quod juſte & merito debet poteſtas concilii eſſe major quam poteſtas Papæ.

Et iſti de iſta tertia opinione *probant* intentionem ſuam *reali executione*. *Dicunt* enim, quod præſentibus omnibus Cardinalibus ſanctæ Romanæ Eccleſiæ & multis Archiepiſcopis, Patriarchis, Epiſcopis & Prælatis, ac diverſorum Principum Ambaſſiatoribus & Illuſtriſſimo Principe Domino *Sigiſmundo Romanorum Rege*, de conſenſu omnium, beneplacito & mandato, ſacroſanctum *Concilium Conſtantienſe* promulgavit & promulgari fecit, & definivit hoc perpetuum ſtatutum, *die VI. menſis Aprilis*, in *quinta Seſſione* ejuſdem concilii, *anno Domini MCCCCXV. me, qui hæc ſcribo, eadem die coram Concilio ſermocinante*, & Domino reverendiſſimo *Cardinale de Urſinis* celebrante in Pontificalibus, hoc modo fuit hoc decretum publicatum: *Hæc ſancta ſynodus Conſtantienſis in ſpiritu ſancto legitime congregata, generale concilium faciens, eccleſiam Catholicam militantem repræſentans, pro extirpatione præſentis ſchiſmatis & unione ac reformatione eccleſiæ Dei in capite & in membris fienda, ordinat, definit, ſtatuit & declarat, quod ipſa poteſtatem habet immediate à Chriſto, cui quilibet cujuſcunq; ſtatus, vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem & extirpationem ſchiſmatis, & generaliter ad reformationem eccleſiæ Dei in capite & in membris. Item declarat, quod quicunque cujuſcunq; ſtatus vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, qui mandatis ſtatutis ſeu ordinationibus aut præceptis hujus ſanctæ ſynodi aut cujuſcunq; alterius concilii generalis legitime congregati, ſuper præmiſſis ſeu ad ea pertinentibus, factis vel fiendis, obedire contumaciter contempſerit, niſi reſipuerit, condigna pœnitentiæ ſubjiciatur.* Ex quibus ſacri generalis concilii ſtatutis liquide patet, quod poteſtas univerſalis Eccleſiæ, quam repræſentat ſacrum concilium, eſt à Chriſto immediate, & non à papa, vel ab aliquo homine.

Unde *gloſſa decreti* ſuper illo verbo Apoſtoli: *Concilia ſacerdotum*, 15. *diſtinct.* in c. *Hinc etiam*, ubi dicitur in textu, *Scientes quia ejus ſedi primum Petri apoſtoli meritum, deinde ſecreta juſſione Domini conciliorum venerandorum auctoritas ſingularem Eccleſiis tradidit poteſtatem* &c. Dicit ibidem *gloſſa*. *Habet ergo Romana Eccleſia auctoritatem à Domino & à conciliis, ſed Imperator à populo, quia orbis major eſt urbe*, 93. *diſt. Legimus.*

Digitized by Google

Et si dicitur, quod [illegible] habet privilegium [illegible] dicit [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de jure [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] Deus potest [illegible] judicium [illegible] [illegible] [illegible] conjunctione.

Et [illegible] illi de ista opinione, quod ipse Papa, quia [illegible] ecclesia ve[illegible] [illegible] judicio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Clero &c. Quoniam [illegible] de omnibus judicare [illegible] & dividimus, non autem universaliter & communiter [illegible] generali [illegible]. Quia non licet aliquem de ejus judicare judicio. 9. q. 3. *Cuncta per mundum*.

Et licet illi dicunt intelligunt omnia jura, quæ loquuntur de potestate Papali [illegible] Decreta & expresse locuta sunt, dicentia: *Ceteris judicat*, & *de nemine*, scilicet a nulla singulari persona [illegible] *qui dicat sibi Cur [illegible] facis* 40. di. *Si Papa*.

Et sic declarant illi, quod nemo judicabit primam sedem, scilicet nulla particularis persona [illegible] aut provincia, sed bene judicabitur per generalia concilia.

Etiam [illegible] quod nemo judicat primam sedem justitiam [illegible] ponitur in [illegible]. Ubi enim Papa [illegible] & faceret justitiam, & viveret secundum [illegible] omni bonitate, justitia & veritate, certe in tali casu nullum concilium non judicaret Papam, nec aliqua singularis persona, nec aliqua communitas [illegible]. Nec judicabitur ab Augusto [illegible] nec a toto clero [illegible] a populo per [illegible] a Regibus per se judex judicabitur. Quia aliorum causas hominum Deus voluit terminari per homines [illegible] scilicet Reges, Prælatos, communitates & Principes &c. Sed sedis illius Præsulem suo sine quæ-

stione [illegible].

Et [illegible] quod hæc [illegible] justitiam & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habeat justitiam [illegible] & bonorum [illegible] nisi [illegible] habere [illegible]. Verba [illegible] in de[illegible] *Quod* [illegible] *& prædicandum* [illegible].

Quia certe [illegible], ubi Papa judicium papatus faceret, regeret & gubernaret per bonam vitam & exemplum & famam bonam, & cuilibet bona ecclesiastica juste dispensaret, ubi [illegible] & [illegible] haberet conscientiam, & non [illegible] muneribus, nec pecuniis, nec [illegible], nec [illegible] nec [illegible] Regum & Principum [illegible], sed semper haberet Deum & Ecclesiam sibi commissam ad ipsam defendendam, & [illegible] præ oculis: Ubi Papa continue deserviret divinis officiis, prædicaret, doceret, & sacramenta & eleemosynas corporales & spirituales præberet [illegible] Christianis: Certe tenent illi dictam opinionem, non obstantibus, quæ dicta sunt, quod [illegible] concilium non potest judicare Papam, & [illegible] aliqua communitas, vel Regnum, vel provincia potest Papam judicare, ut [illegible] *Extra, De [illegible] in c. [illegible]* Unde dicit ibidem *glossa*. Quod si totus mundus [illegible] vel sententiaret in aliquo negotio contra Papam, quem [illegible] [illegible] superius dictas [illegible], & [illegible] in justitia, fide, & universalis Ecclesiæ reformatione & [illegible], videtur quod standum esset sententiæ Papæ, ut patet [illegible]. Et in dictis casibus orbis non est major urbe, 4. 3. [illegible].

Sed si Papa suæ & [illegible] salutis negligens deprehenditur, [illegible] remissus in suis operibus, & scandalizat universalem ecclesiam per sua peccata, simonias & vitia notorie & publice, vel per confessionem aut per facti evidentiam, [illegible] per crimen tyrannidis & simoniæ, aut fornicationis publicæ [illegible] duo crimina concurrant, [illegible] [illegible]

demna-

Digitized by Google

[illegible]nitione in jure, & etiam ſe plus admonetur, & eſt [illegible] deterior & incorrigibilis, numquid non judicabitur per ſacrum concilium, aut condemnabitur, ſeu privabitur? *Dicunt illi de tertia opinione*, quod ſic. Et allegant gloſſam *decreti, 40. diſt. Si papa.* Quæ dicit: *Credo, quod ſi notorium ſit crimen ejus, qualecunque Simonia, adulterium, perjurium, [illegible] rapina, & continua peccat, & per inde ſcandalizatur Eccleſia, & ſic incorrigibilis, quod etiam [illegible] accuſari. Nam contumacia dicitur, diſt. 81. Si qui Presbyteri ſunt.* Et contumax dicitur infidelis, 38. d. [illegible] *[illegible]*. Et ſicut ſi Papa inveniatur devius à fide, judicatur, quia qui non credit, jam condemnatus eſt: ſic etiam ſi inveniatur peccator publicus, incorrigibilis & pertinax, ſcandalizans univerſalem Eccleſiam, judicatur. Etiam ſi inveniatur inutilis & remiſſus, pertinaciter, & notoriè. Et ſicut Papa non poteſt ſtatuere, quod non accuſetur de hæreſi, quia ſic periclitaretur tota univerſalis Eccleſia, ſic non poteſt ordinare, quod non accuſetur de peccato publico & manifeſto, Eccleſiam univerſalem ſcandalizante, & Chriſtianum populum dilapidante. Quis hoc non liceat, 2. q. 7. *Sicut.* Et 25. q. *Sunt quidam.*

Et ſic concludimus, quod poteſt accuſari, argui & condemnari pro quolibet peccato notorio & manifeſto Eccleſiam ſcandalizante, ſi fuerit incorrigibilis, teſte apoſtolo, qui dicit: *Peccantem coram omnibus argue, ut cæteri timorem habeant.* Quia ſic Paulus redarguebat Petrum judaizantem. Quam multi faciunt ſtare in loco Petri & Pauli, & tenere cathedram jam regnantium cum Chriſto. Non enim ſunt filii ſanctorum, qui tenent loca ſanctorum, ſed qui exercent opera eorum, 40. *diſt. Non eſt.* Non enim facit Epiſcopum dignitas, ſed bona vita. 2. q. 7. *Non omnis.* Et c. *Non nos,* *diſt.* 40. dicit, quod B. Petrus perennem meritorum dotem cum hereditate innocentiæ tranſmiſit ad poſteros. Et quod illi conceſſum eſt à Chriſto Jeſu, propter actuum ſuorum lucem, ad [illegible] pertinet, quos par converſationis ſplendor illuſtrat. Et quis [illegible] ſcandaliza[illegible], quem apex tantæ dignitatis attollit? Ergo quis erit ille qui judicabit ſanctum Papam, & quem cum ſancto Petro illuſtrat par ſplendor converſationis? Certè nullus. Quia dicit Apoſtolus: quis vobis [illegible] ſi boni æmulatores fueritis? Ergo dicunt illi de tertia opinione, quod ſi Papa ſit peccator publicus, tyrannus & cupidus contra ſua Romana [illegible], quod tunc eſt [illegible] & reſtringendus, [illegible] ſcandalum Eccleſiæ [illegible] ipſa cupiditas [illegible] ſuperiores [illegible] inferiores ab eis [illegible]. *Accuſatum.*

Concludunt ergo illi, quod [illegible] univerſalis Eccleſiæ [illegible] convocata canonicè, eſt major [illegible] poteſtas Papæ, in auctoritate jurisdictione & executione. *In auctoritate*: Quia poteſtas concilii eſt a Deo, Chriſto Jeſu, immediatè, duntaxat: & poteſtas Papæ eſt à Chriſto & concilio, ut dictum eſt. *Juriſdictione*: Quia orbis major eſt urbe, *diſt.* 93. *Legimus. In executione*: Quia generale concilium poteſt per quos voluerit, omnia officia Papæ exequi & exercere, alias fruſtra eſſet ſua auctoritas & jurisdictio.

Et ſi dicatur: Solus Papa convocat generalia concilia, ut patet per totum *diſt.* 17. Ergo major eſt quam concilium, & ſolus ipſe poteſt & debet Papatus exercere officia: Ad hoc reſpondent illi dicentes: Quod licet ipſe ſolus debeat convocare concilia, non propter hoc eſt major ſua poteſtas quam conciliorum. Unde *gloſſa decreti in c. Anaſtaſius diſt.* 19. dicit: *Quod ubi de fide agitur, tunc [illegible] papa, [illegible] conſilium Epiſcoporum, & [illegible] major eſt Papa.* Quod patet in pluribus conciliis, quæ fecerunt Apoſtoli, quæ Petrus convocabat, & tamen non erat ipſe major, quam concilium. Sicut ſi Rex convocet Regnum, ſcilicet majores & principales regni ſui, & tamen non habet ipſe majorem poteſtatem, quam totum Regnum. Etiam civitatis alicujus præco clamat & convocat viros de illa civitate ad conſilium, non tamen propter hoc eſt ipſe major conſilio, vel in ipſo conſilio.

Et licet Papa convocet concilium, quod non propter hoc habeat majorem poteſtatem quàm concilia, verificatur primo per primum concilium Apoſtolicum, ut legitur *Actor.* [illegible] de electione Matthiæ. Quia ſolus Petrus præſidens inter eos convocavit concilium credentium, & [illegible] verba [illegible] con[illegible] dixit: *Viri fratres* &c. Et tunc Apoſtoli ſtatuerunt duos, & cecidit ſors ſuper Matthiam, & connumeratus eſt cum aliis xi. Apoſtolis. Ecce, quod per decretum hujus ſacri concilii oſtenditur, quod Petrus convocavit concilium, & tamen ipſe non definivit, ſed Apoſtoli ſimul cum eo. Et hoc concilium fuit tentum Hieroſolymis poſt Aſcenſionem Chriſti in cœlum, & ante miſſionem Spiritus ſancti. *Secundum Concilium* fuit Hieroſolymis poſt miſſionem Spiritus ſancti convocatum per Petrum, & tentum per eum & Apoſtolos. In quo ſtatuerunt tria decreta, primum de baptiſmo, ſecundum de pœnitentia, tertium de vita communi inter eos tenenda, ut ſcribitur *Actor. II.* Quia, cum Apoſtoli loquerentur linguis variis, & prædicabant crucifixum Chriſtum ſurrexiſſe à mortuis, & baptiſmum ac pœnitentiam, in tantum, quod converſi fuiſſent quaſi tria millia ad prædicationem Petri. Et multi de converſis ex gentibus vendebant poſſeſſiones, & ponebant pretia ad Apoſtolorum pedes. Et tunc Apoſtoli ſtatuerunt omnia eſſe communia inter eos. Ecce, quod, dato, quod Petrus prædicaſſet & concilium convocaſſet, tamen Apoſtoli & alii fideles ſtatuerunt iſta tria decreta, & non ſolus Petrus. Per quod videtur, quod major fuit poteſtas concilii, quàm ipſius Petri. *Tertium concilium* fuit etiam in Hieroſolymis, *Actor. VI.* Quia cum eſſet contentio & murmur inter Hebræos & Græcos ſuper officio miniſtrandæ menſæ, Petrus convocabat multitudinem diſcipulorum, & tunc Apoſtoli cum diſcipulis elegerunt ſeptem, quorum unus fuit Sanctus Stephanus, ad miniſtrandum menſis, & fecerunt duo decreta, unum, quod Apoſtoli, qui erant Epiſcopi, inſiſterent prædicationi verbi divini, & nullo modo illis negotiis ſecularibus. Secundum fuit, quod inferiores Apoſtolis & Epiſcopis inſtituerentur, qui negotiis ſecularibus & aliis ſervilibus [illegible] & vacarent. Ecce videtur, quod licet Petrus convocaſſet, non tamen ipſe ſolus aliquid in concilio definivit, nec majorem, quàm concilium ibidem poteſtatem habuit. *Quartum concilium* fuit etiam tentum Hieroſolymis ſuper obſervatione Legalium, de quo ſcribitur *Actor. XV. & XV.* Quia, licet Petrus convocaſſet credentes in magna multitudine, & audito Petro per modum opinionis in ipſo concilio, tamen Jacobus minor, qui erat ibidem ordinarius, per modum determinationis de mandato credentium fidelium dixit: *Ego judico* &c. Et ſuper hoc decreto legati miſſi fuerunt literæ miſſæ à toto concilio, & non à Petro tantum, dicentis provinciis ſub hac forma: *Apoſtoli & ſeniores fratres his, qui ſunt Antiochiæ* &c. Ecce concluditur, quod licet Petrus concilium convocaverit, non tamen in concilio præfuit, nec majorem poteſtatem, quàm concilium, habuit, quia de mandato concilii Jacobus determinavit, & non [illegible] trius. Ergò minorem poteſtatem, quàm concilium, videtur quod habuit.

Etiam *dicunt* iſti de iſta tertia opinione, quod *tempore Conſtantini Imperatoris* regnantis anno Domini CCCXX. vel quaſi, *ſub Papa Sylveſtro* ipſe voluit concilium celebrari, poſtquam baptiſmum ſuſcepit. In qua ſynodo fuerunt CCXXIV. Epiſcopi, prout [illegible] in libro conciliorum, qui cum Papa fidem reformaverunt, & Eccleſias [illegible] ordinaverunt, & multa bona alia peregerunt. *Aliud concilium* fuit tentum in *Nicæa*, in quo fuerunt CCCXVIII. Epiſcopi, & fuit condemnata per eos, & non per ſolum Papam, hæreſis Arrii, ut notatur in *canone, XV. diſt.* Et alia ſeptem concilia fuerunt tenta ſatis proxima. Et ita fuerunt alia, de quibus loquitur textus, XVI. *diſt. in c. Sancta.* Et dicuntur VIII. quia *octo vicibus* tenta. Aliquando dicuntur *quatuor*, quia *in locis quatuor* tenta, ut ibi ponit *gloſſa*. Et poſt iſta octo fuerunt *alia octo concilia* tenta, de quibus loquitur *decretum 16. diſt. c. Sexta*, in quibus

Epiſcopi [illegible], & alii quamplures Chriſtiani, Presbyteri & Diaconi & Clerici Romani [illegible] multitudinis, quos [illegible] Domini Cardinales. Ecce, [illegible] non Romani Pontifices ſolum definiebant, ſed Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi & Prælati ibi ſtatuebant & determinabant, docebant, & reſpondebant fidelibus Chriſtianis, [illegible] laudes Domini, & virtutes ſanctæ Eccleſiæ corroborantes, & niſtentes in ſacris conciliis, ſicut niſi fuerant Apoſtoli eorum patres & Eccleſiæ ſanctæ Doctores. Quia eorum actio noſtra eſt inſtructio. Quia juxta dictum *1. Petri 1.* non poterant in ipſis conciliis, quæ reguntur à Spiritu ſancto, aliud loqui vel dicere, niſi quod Spiritus ſanctus dabat eloqui illis: Quia Spiritu ſancto inſpirati locuti ſunt ſancti Dei homines. Et ubi duo vel tres ſunt in nomine Chriſti Jeſu congregati, ibi eſt Chriſtus Jeſus in medio ipſorum.

Et ſic iſti pro corroboratione & fundamento omnium conciliorum generalium *dicunt*, quod quia pares & æquales fuerunt Apoſtoli, quantum ad poteſtatem clavium, ut ponitur *Matth. 16.* 18. & corroboratur *diſt. 21, c. In novo teſtamento*. Ideo poteſtas omnium Apoſtolorum, quorum loco ſuccedunt Epiſcopi, & omnium fidelium Chriſtianorum, conjunctim & in communi major eſt poteſtas, quam ipſius Papæ, Qui eſt unus homo. Quia virtus unita fortior eſt ſeipſa diviſa, ut dictum eſt. Et ideo Johannes in revelatione divina [illegible] facta, muros civitatis eccleſiæ militantis non in uno dixit apoſtolo conſiſtere, ſed in omnibus, dicens ad literam: *Et murus,* inquit, *civitatis habens fundamenta XII, & in ipſis nomina duodecim Apoſtolorum & agni.* Ergo eccleſia fundata fuit principaliter in ipſo vero capite Eccleſiæ, quod caput eſt ipſe agnus Jeſus Chriſtus, qui tollit peccata mundi. Fuit etiam ipſa Eccleſia fundata in membris corporis eccleſiæ, videlicet duodecim apoſtolis, & ipſorum ſucceſſoribus & fidelibus Chriſtianis, in concilio generali congregatis, quibus Chriſtus dixit: Ecce, ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſeculi, *Matth. ult.* Quod neceſſarium eſt intelligendum de ſucceſſoribus & [illegible] fidelium Chriſtianorum, & non præcisè de illis duodecim Apoſtolis, qui jam per mille annos [illegible] in eccleſia triumphante beatificè perfruuntur.

Affirmant ergo illi de illis opinione illud, quod dictum eſt, quod *quodcunque Petrum* [illegible] hæc potius [illegible] ſuppoſito dicitur *accepit in uno Petro*, [illegible] per ipſum Petrum, & ipſe Petrus claves accepit in typo, myſticè & miniſterialiter ab ipſa Eccleſia univerſali. Claves enim, quas Eccleſia non poterat per omnes exercere univerſaliter, voluit, quod exequerentur per Petrum & ſuos ſucceſſores particulariter. Et iſta eſt mens *Hieronymi & Auguſtini*, ut illi dicunt, & ſuperius ſcriptum, *c. 1.* [illegible] *Quodcunque,* & *c. Omnibus.*

Et *Alexander Papa II* hujus nominis Petri ſucceſſor recognoſcit, Petrum claves neduum pro ſe ſed & pro omnibus aliis ſuſcepiſſe, ut ponitur 24. q. 1. c. *Audivimus.*

Ergo *dicunt* iſti, quod non eſt major poteſtas in Eccleſia, quam conciliorum, in omnibus, nullo caſu excepto, auctoritative & executivè, quando per ſe vel voluerit. Et quod Concilium nullum habet niſi Deum ſuperiorem, quia ejus poteſtas eſt à Deo immediatè: & poſt concilium eſt poteſtas Papalis, ut Concilii executor & miniſter Chriſti, quæ derivatur à Conciliis, ut dictum eſt. Et poſt Papalem poteſtatem eſt poteſtas Epiſcopalis, quæ derivatur à Conciliis & à Pontificibus Romanis, quod denotavit Apoſtolus, cum dicit: *Alios dedit Dominus in Eccleſia Apoſtolos, alios Paſtores, alios Doctores &c. ad conſummationem ſanctorum in opus miniſterii, in ædificationem corporis Chriſti.*

Ex ſuperius dictis concludunt ergo iſti, quod ſacra concilia generalia, quæ repræſentant *univerſalem Eccleſiam*, habent *poteſtatem corrigendi, reformandi errores & vitia Papæ & cujuſcunque Prælati & Chriſtiani, excommunicandi, interdicendi, ſuſpendendi, puniendi & privandi.* Non enim punitur Papa Chriſti Vicarius [illegible], quoniam iſtæ ſanctæ ſedes aut claros ad hæc faſtigia erigit, aut, qui eriguntur, illuſtrat, *diſt. 40. Non nos.* Sed punitur & cor-

& reformatur malus Papa, ſcandalizans univerſalem Eccleſiam ſuis malis exemplis & operationibus. Quia ita clamant jura per totum 23. q. 5. Sic enim ait Auguſtinus ibidem: *Diligentur* [illegible] *Non ſinderetur ergo Papa, ut reformaretur ſua curia per concilia generalia, ſi* [illegible] *papa aut Patriarcha*, ſi juſtè vivat, ſi rectè judicet, ſi timorem [illegible] adhortetur, ſi dona & munera fugiat, ſi beneficia eccleſiaſtica ſecundum ſanctorum Patrum antiquorum ſtatuta juſtè diſtribuat, ſi opera miſericordiæ in pauperes exerceat, ſi ſuis ſtipendiis & redditibus contentus exiſtit. Sed reformatur & judicatur Papæ malitia, cupiditas & ſimonia, Eccleſiarum & monaſteriorum diſpenſatio injuſtiſſima, perſonarum acceptio, & cum ejus Romana Curia ſcandalizat univerſalem eccleſiam per mala opera & exempla.

Et ideo *dicunt* iſti de iſta tertia opinione, attento, ut dictum & probatum eſt, quod poteſtas cujuslibet generalis concilii eſt major, quam poteſtas Pontificis Romani & Vicarii Jeſu Chriſti, in auctoritate, in juriſdictione, & in executione) Et quod ipſe Papa cum ſua Romana Curia poſſit citari, accuſari & condemnari à concilio generali: Quod ideo in ſtatutis & decretis ſacri concilii cujuscunque Papa non poteſt ea interpretari, aut mutare, tollere, vel annullare, nec cum eis diſpenſare, aut ipſa revocare, ſeu in aliquo gloſſare, exponere, vel determinare, niſi hoc ſibi eſſet conceſſum per generale concilium, vel niſi eſſet inevitabilis neceſſitas fidei, vel evidens communis utilitas provinciæ alicujus vel Regni.

Addunt etiam, ex quo in terris & in militante Eccleſia non eſt major poteſtas, quam illa, quam habet univerſalis eccleſia, quod *ſemper in principio conciliorum in prima ſeſſione deberent publicari hæc duo decreta concilii generalis Baſilienſis*, quod nunc celebratur M CCCC XXXIV. anno Jeſu Chriſti ſuperius dicto, cum hoc, quod in eis addatur hæc clauſula, ſcilicet: *Poteſtas concilii eſt major quam poteſtas Papæ, in auctoritate, in juriſdictione, & in executione.* Et quod Papa *quicunque non poteſt in ſtatutis & decretis conciliorum diſpenſare, nec gloſſare, nec* [illegible] *nere*, niſi ut dictum eſt. Et quia ſi ultra ſunt Leges, niſi ſint qui tueantur eas, ideo ſi papa ſcienter vel ignoranter cum aliquo decreto concilii diſpenſaverit, aut contra venerit, ipſo facto ſit excommunicatus & inhabilis ad quæcunque beneficia obtenta & obtinenda, & privatus jure, ſi quod habet in ſuis beneficiis.

Et hoc ſufficit dicere de iſta *prima interrogatione mihi* pauperi *Doctori facta, de poteſtate Papæ & eccleſiæ.* Et proteſtor quod aliquas ex illis opinionibus non aſſero, nec teneo, niſi illas, quas tenuerit univerſalis eccleſia & Dominus noſter Papa.

PARS II.

De Officio Concilii quoad reformationem Eccleſiaſtici regiminis.

SEcunda pars hujus *tractatus* inquiris *Quid ſit Concilium?* Unde ſæpius per multos interrogabar, quid ſit concilium? Et ego ſimplex pauper dixi, quod mihi videbatur, quod *concilium eſt ſocietas multorum fidelium, in unum propoſitum & propter unam communem intentionem congregatorum.*

Patet iſta definitio auctoritate & exemplo. *Auctoritate* quidem patet iſtius ſanctiſſimi noſtri *Iſidori Hiſpani*, qui, ut allegatur in *decretis*, dixit *VII. libro Etymologiæ*: *Synodus ex Græco interpretatur comitatus vel cœtus: Concilii vero nomen tractum eſt ex more Romano, Tempore enim, quo cauſæ agebantur, conveniebant omnes in unum, communique intentione tractabant.* Unde *Concilium à communi intentione tractationum dictum eſt, quaſi* concilium vel conſidium, *d. mutata in l. Vel concilium dictum eſt ex communi intentione, eo quod in unum dirigant omnes mentis intuitum.* Et ſequitur per ſanctiſſimum Iſidorum Hiſpanum: *Sicut omnis oculus conſervatur in lumine per ſupercilia, & præſervatur à quacunque corruptione, ſic ſacra gene-*

ralia concilia conſervans Dei Eccleſiam & Chriſtianitatem in lege Evangelica, in vita ſancta, vitæ veritate, in ſanctitate, in juſtitia, & præſervant univerſalem Eccleſiam & Chriſticolas, ac viros eccleſiaſticos ejuſdem, à quaecunq; hæreſi, ſchiſmate, guerra, diſcordia, ſimonia, malitia, tribulatione & anguſtia.

Quis enim ſecundum Apoſtolum nobis fidelibus Chriſtianis nocere poterit, ſi boni æmulatores Legis Evangelicæ, ſi boni zelatores fidei Chriſtianæ fuerimus, præſertim cum frequenter gene- *ralia concilia Eccleſiam Dei in capite &* in *membris reformamus, arguendo ſimoniam* [illegible] *beneficiorum ambitionem & venditionem* [illegible] *pluralitatem, adulterium, concubinatum* [illegible] *& fornicationem, pompam clericorum* [illegible] *vanitatem Prælatorum, & peſſimam beneficiorum diſpenſationem, & quæcunq; alia* [illegible] *blica vitia & perverſam conſuetudinem* [illegible] obſecrando virtuoſos, mites & m[illegible] ſuetos, Clericos & Prælatos, ut [illegible] bona exempla ſuas oves eis ſubjec[illegible] dirigant, & beneficia ac Eccleſias collatas reforment in temporalibus [illegible] ſpiritualibus, & in eis perſonaliter [illegible] ſideant, increpando etiam, & cum p[illegible] nis & cenſuris eccleſiaſticis corrigen[illegible] & reformando contemnentes & in[illegible] bedientes, rebelles, litigioſos & cont[illegible] dicentes, ſine acceptione perſonar[illegible] in omni patientia & doctrina & cor[illegible] ctione fraterna. Tunc ſecundum p[illegible] plicatam ſalvabitur univerſalis Eccleſ[illegible] & habitabunt confidenter, & non [illegible] babitur navis, *in qua* erit Petrus, [illegible] *Non turbatur.* Tunc vigebit & [illegible] et ſacrum concilium, id eſt univerſa[illegible] eccleſia, tunc convertetur ad eam m[illegible] titudo maris, & multitudo genti[illegible] ſerviet ſibi, & omnes Reges terræ ſ[illegible] vient ei. Quia ſecundum apoſtol[illegible] diligentibus Deum omnia cooperant[illegible] in bonum &c.

Probatur etiam definitio ſuperi[illegible] ſcripta *exemplo patrum* noſtrorum pr[illegible] deceſſorum, qui nos Legem Chriſti d[illegible] cuerunt & notam fecerunt nobis ſu[illegible] filiis, ut cognoſcat altera generati[illegible] Qui ſancti *Apoſtoli & Patres* ſacratiſſim[illegible] narrantes laudes Domini & virtutes [illegible] jus, quando audiebant, vel ſentiebant [illegible] in Dei eccleſia vel eſſe aut fore ſchiſmata, aut hæreſes, errores, defectus, vitia, vel peccata, occulta vel publica, vel quæcunque ſcandala, & guerras ſeu malitias in populo Chriſtiano, ſtatim convocabant, vel convocari faciebant generalia concilia, in quibus reformabant, quicquid perierat per peccata vel vitia, quicquid à fide Chriſti Jeſu, vel ab ejus moribus ſeu virtutibus vel regula legis divinæ vel Evangelicæ, aut Apoſtolicæ, aut ſanctorum Patrum inſtitutione decreverat, & Eccleſiam Dei Apoſtolicam per bonas reformationes in ſanctitate & juſtitia fundabant, & pacificabant, & ad virtuoſum modum vivendi perducebant: Dantes nobis exempla, ut unâ ſanctâ intentione, uno corde, unâ voluntate, uno propoſito conveniamus in unum ad ſacrum generale concilium. Quia ubi duo vel tres &c. in nomine Jeſu, id eſt Salvatoris, ibi eſt ipſe in medio eorum. Et ideo dixit Propheta: *Sperate in eo omnis congregatio populi, effundite coram illo corda veſtra, quia Deus adjutor noſter in æternum.*

Quando enim, *poſtpoſitis propriis utilitatibus,* charitate Dei Jeſu conjuncti & congregati in concilio ſumus, quando *communia propriis,* & non propria communibus *anteponimus,* quando omnes noſtras intentiones in finem ultimum, qui eſt Chriſtus Jeſus, ſponſus Eccleſiæ univerſalis, dirigimus, quando noſtra propria relinquimus & retinemus, & communi utilitati totius Eccleſiæ *per ſanctitatem & juſtitiam reformationem providemus,* & tranquillitatem totius univerſalis Eccleſiæ ad ipſius exaltationem & reformationem adhibemus, tunc eſt bonum & jucundum habitare fratres in unum. Tunc, ſecundum Gregorium ſuper iſto verbo: *Terribilis ut caſtrorum acies ordinata:* Acies Concilii univerſalis cunctis ejus hoſtibus, tyrannis & infidelibus perverſis, erit terribilis, quando ita conſtipata & condenſata fuerit, ut in nullo interrupta videatur. Et ideo contra malignos viros, generalibus conciliis contrarios, exiſtentes in ſacris conciliis, acies ſanctarum reformationum ſemper parant, per charitatem uniti, & nunquam per diſcordiam interrupti.

Quis

Quia ſi omnia bona omneſque reformationes ſanctæ fiant in ſacris conciliis cum diſcordia, briga, diſſenſione, lite, tunc locus aperitur in acie ? Ut ad factum concilium ſecandum, & ſcandaliſandum, totam univerſalem eccleſiam, & ipſum concilium diſſolvendum & annullandum, hoſtis valeat intrare.

Attendendum enim eſt, quòd ſupercilia oculorum ſunt concilia. Sicut enim ſupercilia oculos à nocumentis defendunt, ſic concilia oculos Eccleſiaſticos, qui ſunt Papæ, Cardinales, Patriarchæ, Prælati, Archiepiſcopi, & Epiſcopi, Curati & Rectores, Presbyteri ac Clerici, defendunt à Principibus & Dominis ſecularibus ac tyrannis, defendunt à quibuſcunque vitiis & peccatis. Quia nulla nocebit adverſitas, ſi nulla dominetur iniquitas. Et ideò ſuper omnia dicit apoſtolus: *charitatem in conciliis, & amorem inter vos habete*, quæ eſt vinculum perfectionis. *Et pax Dei, quæ exuperat omnem ſenſum, cuſtodiat corda veſtra & intelligentias veſtras.* Quia ſi regnū eccl. in conciliis diviſum fuerit, deſolabitur.

Unde qui ſibimet in conciliis diſſentiunt, vel concilia ad ſuas proprias utilitates referunt, & non quæ Jeſu Chriſti, nec illa, quæ ad utilitatem & reformationem univerſalis Eccleſiæ & omnium nationum, quærunt, ſed ſolum propter utilitates proprias & ſuarum nationum in eo contendunt, honores ambiunt, & ſuper hoc diſcordias & brigas inter nationes ſeminant: Tales non agunt concilium, & ſunt contra definitionem concilii ſuperius dictam; Quia non conſentiunt in unum. Quia conventus & concilium & cœtus, aſſociatio multorum in unum convenientium appellatur. Et tales ſunt *expellendi à conciliis*. Quia melius eſt, quod pro multorum ſalvatione unus condemnetur, quàm quod per unius exemplum multi periclitentur. Patres enim noſtri antiqui, celebrantes concilia generalia, ad pacem reduxerunt hæreſes & errores in fide catholica, & ſchiſmata in ſacris conciliis aboleverunt, eccleſiam apoſtolicam *in moribus antiquis & actibus virtuoſis reformaverunt*, deponentes veterem hominem, & perverſam ac antiquam conſvetudinem; imò verius *abuſionem Romanæ Curiæ & cujuslibet Prælati* ſeu Rectoris Eccleſiæ, induentes apoſtolicam Eccleſiam novâ veſte iſtius ſanctiſſimi Jeſu capitis & ſponſi eccleſiæ, qui ſecundum Deum creatus eſt in juſtitia & veritatis ſanctitate, dantes nobis regulam & formam benè vivendi & vitia ac peccata relinquendi, & ſanctam Eccleſiam defenſandi & regendi, ac fidem catholicam exaltandi: Si Concilia celebramus: Si in eis uniti & non diviſi fuerimus: Si *unum propoſitum & unam intentionem ad reformandum perverſa* & exorbitantia à jure in Dei Eccleſia, & ad fidem Chriſti exaltandam habuerimus: Si in conciliis generalibus conſtitutiones, ordinationes, regulas, ſtatuta & decreta, ablatis quibuſcunque perverſis moribus & conſvetudinibus, ordinaverimus, & ſecundum ſanctorum Patrum decreta & Jus commune, *Decretorum*, ac quinque duntaxat librorum *Decretalium*, cum cenſuris, pœnis & executionibus in quibuslibet provinciis ſanxerimus & diſpoſuerimus: Si cum ipſis ſynodi generalis inſtitutionibus & ſtatutis, ac ordinationibus nullatenus diſpenſaverimus vel diſpenſari permiſerimus, niſi, ut dictum eſt, in caſu neceſſitatis & evidentis utilitatis univerſalis Eccleſiæ: Si nos ipſos particulariter & univerſaliter juxta ſtatuta ſacrorum conciliorum generalium, *Conſtantienſis & Baſileenſis*, etiamſi aliquis ex nobis prærogativa conditione Papali ſeu Cardinalatus exiſtat dignitate ſublimatus, humiliter ipſis ſtatutis & decretis ſacri concilii obedíverimus, & nos in poteſtate, qua ſit ipſum concilium, judicaverimus fore & fuiſſe, & *eccleſiam Romanam ſeu Apoſtolicam, tam in capite, quàm in membris, ut juravimus in ſacro concilio Conſtantienſi, reformaverimus*, &c. ut *promiſimus obſervare, hoc juramentum* usque ad finem mundi tenuerimus, per nos & noſtros ſucceſſores, quantumcunque ipſa Eccleſia indiguerit reformatione tàm in membris quàm in capite.

Aliàs *ſi generalia concilia non celebraverimus*, ſi in eis in uno propoſito & in una intentione non convenerimus, ſi diviſi & diſcordes in eis exciterimus, ſi juxta

 ordin-

ordinationem ſacri generalis concilii Conſtantienſis & perpetuam inſtitutionem quæ incipit: *Frequens generalium conciliorum celebratio* &c. concilia generalia non continuaverimus, nec *Eccleſiam Apoſtolicam in membris & in capite reformaverimus*: Certe *Domina Simonia* fortius & fortius *regnabit* continue *in curiis Prælatorum* Eccleſiæ, & *quantum creſcet pecunia, tantum creſcet amor pecuniæ*, & ejus concupiſcentia, quæ radix eſt omnium malorum, in Dei Eccleſia vigebit. Pompa continue promovebitur in Romana Curia. Virtus & ſcientia erunt caſſa, nulla, ac non appretiata. Ignis luxuriæ exardeſcet. Eccleſiæ dilapidabuntur. Religiones diſſolventur. Clerus contemnetur. Fides Romana deridebitur. Obedientia Eccleſiæ negligetur. Excommunicatio & cenſura eccleſiaſtica non curabuntur. Cultus divinus [illegible] *Hæreſes creſcent* in populo Chriſtiano. *Schiſmata* inſurgent. Infideles terras Chriſtianorum capient, & Eccleſia Dei [illegible] ſubjicietur. Guerræ [illegible] ſtes in populo Chriſtiano [illegible]

Et jam, ut æſtimo, [illegible] *ſecuris ad radicem* [illegible] Apoſtolicæ [illegible] pro [illegible] Eccleſiæ [illegible] cus & proventus [illegible] generale Baſileenſe [illegible] *de remedio* [illegible] *curratur* per concilium [illegible] Patres [illegible] enſe. Ergo compleamus [illegible] fideles [illegible] convenimus in [illegible] *ſiæ* & Chriſtiani [illegible] concilii, & [illegible] unam vocem generalis concilii propoſitum ſacrum concilium [illegible] unum & in [illegible] reformationem eccleſiæ [illegible] & voluntatem ad [illegible] um generale [illegible]

Et hæc ſunt dicta [illegible] correctione.

PARS III.

De neceſſitate frequentium Conciliorum Generalium pro emendando Eccleſiaſtico ſtatu.

TErtia pars hujus *tractatus* reſpondet ad quoddam interrogatorium, mihi pauperi veritatis fidei Catholicæ & legis Evangelicæ & *reformationis & emendationis Apoſtolicæ Eccleſiæ Zelatori, & Prædicatori Hiſpano*, factum, per illos Eccleſiaſticos, qui *quærunt quæ ſua ſunt*, qui non niſi *pecunias, divitias, honores & pompas* ab Eccleſia Romana habere & recipere diligunt. Et dicebant & quærebant: *Ad quod ſunt iſta concilia neceſſaria in Dei eccleſia, & celebratio & convocatio ipſorum tam frequens & tam continuata?*

Cui interrogationi minus digne reſpondendo verbum illud in Evangelio, dico: Quod ſi forſan Eccleſia Romana Apoſtolica, ut verbis, præceptis & ſcripturis, ſignis & apparatibus ac ornamentis oſtendit, & loquitur, quæ ſunt ſigna virtutis & ſpiritualis mentis divinæque voluntatis & bonæ ſanctæ vitæ & operationis, ſic ſe regeret, tunc, ut æſtimo, non eſſent generalia concilia neceſſaria. Unde Chriſtus dicebat: *Non omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum*, ſed qui fecit [illegible] *mei, qui* in cœlis eſt. [illegible] *fecerit* [illegible] *ipſe* [illegible] autem par[illegible] ter, ſor[illegible]

Non [illegible] propt[illegible] *gna* & [illegible] habeamus [illegible] Propter hoc, quod manibu[s] [illegible] & mitras ha[illegible] & *ſacris* [illegible] induimur [illegible] *tias* & p[illegible] ccatorum [illegible] non no[illegible] damus, [illegible] volunta[tem] [illegible] facimu[s] [illegible] ejus fra[illegible] vel Pr[illegible] ac cler[illegible] juſtiti[illegible] Sed ex[illegible] tantum [illegible] ſtuden[illegible] *us bene* [illegible] exem[pla] [illegible] *per* [illegible] bere, *a peccatis* [illegible] bis & *proximis* [illegible] *noſtris* [illegible] catis [illegible] Chriſti Dni noſtri voluntatem & [illegible] nem ac exempla *ſequi* [illegible] & quærere.

Sed quia tales non ſumus, nec voluntatem Domini facimus, [illegible] nec de peccatis noſtris pœnitentiam facimus, nec ad Deum in toto corde convertimur, ideo ſunt neceſſaria concilia

cilia generalia, in quibus, ſi [illegible] eſſe cupimus, ſi voluntatem Domini Jeſu facere volumus, inveniemus opera voluntatis divinæ, regulas Legis Evangelicæ, normas, ſtatuta & regulas officiorum noſtrorum, & totius vitæ noſtræ, extirpationem cujuſcunque criminis & culpæ, introductionem cujuſcunque virtutis moralis & Theologicæ, protectionem Chriſtianitatis & fidei Catholicæ, extinctionem ſectæ hæreticæ & adhæſionis ſchiſmaticæ, reconciliationem & pacem totius plebis Chriſtianæ, rectitudinem & æquitatem judicii & juſtitiæ, reformationem, correctionem & emendationem Eccleſiæ Catholicæ.

Hæc & infinita alia *bona* & ſancta opera inveniuntur *in ſacris generalibus conciliis*, per quæ reparatur tota univerſalis Eccleſia ſancta & immaculata, in qua non eſt peccatum, nec culpa, nec ruga, nec macula, luce divina perfuſa, quæ ſanctitatem totius cubiculi, ſcilicet Jeſu Chriſti, cujus eſt ſponſa, caſto pudore cuſtodit, ut ponitur 24. *q.* 1. *cap. Loquitur.*

Vos ergo peccatores, vos *Eccleſiaſtici*, vos *Prælati*, ut loquar cum Propheta, ſi quæritis ad Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum converti, ſi quæritis & cupitis veſtras *vitas emendare & corrigere, & in bonis operibus reformari*, quærite, [illegible], & venite, *rogate celebrare generalia concilia*, à Spiritu ſancto & à Chriſto Jeſu regulariter directa & gubernata, in quibus invenietis omnem veſtram utilitatem temporalem & ſpiritualem [illegible] voluntates Domini Dei Jeſu.

Unde ille Prophetarum David eximius, quantum ſit populo Chriſtiano & Eccleſiæ Apoſtolicæ utilis & neceſſarius conventus & ſocietas concilii generalis ſacri, teſtatur publica confeſſione, dicens in Pſalmo, *Confitebor tibi, Domine, in toto corde meo, in concilio juſtorum & congregatione. Magna opera Domini*, ſcilicet ſunt in ipſa congregatione & concilio, *exquiſita in omnes voluntates ejus. Fidelia omnia mandata ejus*, ſcilicet Concilii, *Confirmata in ſeculum ſeculi, facta in veritate & æquitate.* Quicquid o-

ſtendebat inſtructis, quicquid virtutis, quicquid *morum & ſanctificationis*, quicquid *vitæ emendationis*, quicquid peccatorum pœnitentiæ & punitionis, quicquid meliorum juſtificationis, quicquid [illegible] & vitiorum deſtructionis, quicquid bonorum accumulationis & augmentationis, quicquid voluntatis divinæ adimpletionis contra ultionis, quicquid juſtitiæ, pacis, & veritatis ſanctificationis, totum repertum & expertum eſt temporibus antiquis per Patres noſtros, qui annunciarunt per ſcripturas eorum nobis, *in ipſis generalibus conciliis*, ſeu ſacroſanctis ſynodis univerſalibus.

Nec hoc ſit mirabile in eccleſiis noſtris. Quia ipſa concilia generalia ſicut univerſalem repræſentant eccleſiam, quæ Catholica eccleſia eſt, Chriſti ſponſa, hortus concluſus, fons ſignatus, pulchra ut Luna, electa ut Sol, ſine ruga, ſine macula, terribilis adverſariis ſuis, ſicut caſtrorum acies ordinata, & à ſpiritu ſancto continue illuminatur, 24. *q.* 1. *c. Omnibus his.* Ita & ipſa ſacra concilia, quæ repræſentant catholicam Eccleſiam, ſunt ſine macula ante thronum Dei, pulchra ut Luna, electa ut Sol, terribilia, & formidabilia, ut caſtrorum acies ordinata, adverſariis eccleſiæ ſuæ, ſcilicet hæreticis, ſchiſmaticis, infidelibus, *Turcis*, *Saracenis*, Simoniacis, *[illegible]*, adulteris, ſodomitis, fornicatoribus, homicidis, piratis, deprædatoribus, Prælatis perverſis, clericis iniquis, exemptis, *vel etiam male viventibus*, Dominis ſecularibus, tyrannis, Regibus & Principibus bona eccleſiaſtica uſurpantibus, & conſimilibus. Quia *tales* & conſimiles *nunquam vellent videre concilia generalia*; Quia in illis reſtringuntur multæ eorum exemptiones, & merito, quia à juribus communibus exorbitant.

Et adhuc *Papa* cum ſuis *Officialibus* & *Cardinalibus* ſibi aſſiſtentibus in Romana Curia exiſtentibus, majori movetur ratione, quod *nunquam vellet celebrare* ſeu convocare, aut convocari ſeu celebrari facere *concilia generalia*. Quia dubitant collationem ſeu revocationem penſionum & Commendarum, plura-

pluralitatem dignitatum & benefici[illegible] tum & officiorum, uſurpationem [illegible] ſervationum Epiſcopatuum, dignit[illegible] tum, monaſteriorum, & aliorum qu[illegible] rumcunque beneficiorum, abſoluti[illegible] nem peccatorum, & excommunicati[illegible] nullis legitimationem baſtardorum, & diſpenſationem in gradibus conſangui[illegible] neorum, & conſimilium reſervationem, *quæ ſunt factæ per eccleſiam Romanam & Curiam contra jura ſcripta & Authentica, [illegible] libri Decretalium & Decretorum* ſanctorum Patrum poſita, quod *talia & ſimilia limitentur*, & reducantur ad jura ſcripta ante tempus Bonifacii Papæ VIII. Et quod collationes beneficiorum, Epiſcopatuum, dignitatum, ac monaſteriorum, & electiones & confirmationes ipſorum devolvantur ad Ordinarios, juxta tempora aliorum Pontificum Romanorum.

Et quia, ut dictum eſt, vident adverſus ſe ſtatuta generalium conciliorum in prædictis & ſimilibus, ideò *abhorrent generalia concilia*, nec volunt ea eſſe aut fore in militanti Eccleſia.

Et non ſolum ſunt ipſa *generalia concilia malis eccleſiaſticis* & ſecularibus terribilia; Sed etiam è contrario *bonis*, virtuoſis, pacificis, religioſis, & religioſè viventibus, caſtis, modeſtis, piis & clementibus, ſobriis & prudentibus, literatis, ſapientibus [illegible] & conſcientioſis, ac Deum & præcepta eccleſiæ timentibus, prædicatoribus ſacræ ſcripturæ & ſtudentibus, ſanam doctrinam eccleſiæ amplectentibus, non litigioſis, non turpia lucra ſectantibus, aut propria commoda, non violentis, non obſtinatis in malo, nec duris corde; ſed miſericordibus, eleemoſynariis & hoſpitalibus, ſunt pia, placentia, *amabilia*, ſuavia, ut loquar cum Propheta: *Judicia Domini vera, juſtificata in ſemetipſa, deſiderabilia ſuper aurum & lapidem pretioſum multum, & dulciora ſuper mel & favum, & in cuſtodiendis & promovendis illis retributio multa.* Quia ipſa ſacra concilia ſunt à Spiritu ſancto, qui eſt charitas & dilectio. Et qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. Et à Spiritu ſancto ſunt directa & regulata, & in [illegible] ipſorum conciliorum generalium pa[illegible]

[illegible] ificatione [illegible] eſt tota ſancta Trinitas [illegible], dicente Chriſto: [illegible] eſt univerſalis eccleſia [illegible] charitate perfecta [illegible] petus à Deo Jeſu [illegible], & ab ipſo [illegible] tracta, & ibidem congregata [illegible] eſt ſancta eccleſia catholica [illegible] Jeſu ſponſa, & ſanctorum ac Chriſti [illegible] fidelium communio & [illegible] ſocietas ſanctiſſima, cujus [illegible] cum & indubitatum caput [illegible] Jeſus, Deus noſter [illegible] [illegible] ad conſummationem ſeculi [illegible] qui nunquam ipſam [illegible] errare in fide [illegible] in errore [illegible] peccato. [illegible] Jeſus Chriſtus [illegible] ex mortuis jam non moritur [illegible] mors illi ultra dominabitur [illegible] Chriſtus Jeſus eſt caput [illegible] militantis eccleſiæ, in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ & [illegible] Dei abſconditi: Quos theſauros [illegible] non ceſſat in [illegible] univerſalis eccleſiæ, [illegible] peccata remittendo, [illegible] & ea retinendo. Ex quo [illegible] ſali & ſancta Eccleſia diffund[illegible] illi theſauri, primò eccleſiæ [illegible] in membra eccleſiæ, & in [illegible] inferiora eccleſiæ, in [illegible] pos ſingulares, & Presbyteros & [illegible] exiſtentes in eccleſia [illegible] univerſalis eccleſia [illegible] bonorum & virtutum [illegible] mater fœcunditate copioſa [illegible] non poteſt ſponſa Chriſti [illegible] eſt, pudica eſt, unam domum [illegible] unius cubiculi ſanctitatem [illegible] cuſtodit. Verba ſunt Cypriani [illegible] *in [illegible] 24. q. 1.* [illegible] ergò magna opera Domini [illegible] *& invocabitur in congregatione* [illegible] generalis concilii, ſecundum [illegible] voluntates Dei Jeſu Chriſti: Ergo [illegible] *tota anima, toto corde,* [illegible] ſacra generalia concilia [illegible] *juſſionibus ſuis* [illegible] quæ [illegible] ac roborare, vocata & [illegible] *Reges & Principes*, commu[illegible] Prælatos eccleſiaſticos, & Chri[illegible] [illegible] inferiores, quæ inc[illegible]

pite. *Frequens concilium [illegible] celebratio* &c. ſunt toti populo Chriſtiano multum neceſſaria, [illegible] & [illegible], & debent his temporibus, de anno Domini MCCCCXXXIV. [illegible] & celebrari. Et quouſque extirpentur hæreſes Boëmorum & Wicleffiſtarum, Waldenſium & ſchiſmata Græcorum & aliorum infidelium, ac quouſque fiat pax univerſalis inter Reges & Principes, Duces, Comites, communitates & Barones, & præſertim inter Franciæ, Angliæ & Caſtellæ ac Aragoniæ, & alios Dominos Chriſtianorum populorum, & quouſque fiat *reformatio pleniſſima Eccleſiæ Romanæ Apoſtolicæ tam in capite quam in membris*, & ejuſdem *reformationis perfectiſſima* quouſque fiat *executio* [illegible] plenaria, ſacra concilia ſunt continuanda, nec aliquo caſu diſſolvenda, etiamſi in eis non remanerent, niſi centum perſonæ. Imò, ut verbis utar *Tullii* in *de Officiis*, cum artibus, cum facultatibus, cum clamoribus, periclitationibus, inſtantiis, ſollicitudinibus, operibus, verbis, expenſis, laboribus, per ſacra concilia devincire debemus inter homines hominum ſocietatem, concilium, congregationem, in qua pax, veritas, juſtitia, religio, devotio, *morum reformatio, virtutum acquiſitio*, & malorum extirpatio inveniatur. Quæ *mala, peccata & ſcandala*, præſertim *in clero eccleſiaſtico in tantum excreverunt*, quod ſecundum Prophetam jam maledictum, mendacium, furtum, adulterium, ſimonia, proditio, homicidium, & multa alia *vitia inundaverunt* ſuper terram, *propter defectum conciliorum generalium & propter deſolationem convocationis & reformationis ipſorum*. Et quod deteſtabilius eſt, propter defectum ipſorum, jam ſecundum Prophetam, *corruit in plateis veritas, & æquitas* ac juſtitia non potuit ingredi ad Dominorum magnorum palatia. Et facta eſt jam veritas & juſtitia quaſi in oblivionem & in deriſionem. Et *creſcente avaritia pecuniæ, crevit jam odium veritatis & juſtitiæ*.

Et jam eccleſiaſticum & ſpirituale genus noſtrum, & regale noſtrum ſacerdotium & gens ſancta noſtra, & populus acquiſitionis Chriſti Jeſu [illegible]

pro dolor jam [illegible] *ſcribæ*, propter defectum generalium conciliorum, *blanditiis, præmiis, tyrannidibus, avaritiis, cupiditatibus* [illegible] eſt irrigius & con[illegible] ſæculi complacendis, & Principum ſæcularium rogatibus & conſiliis [illegible] affectibus datum eſt, in tantum [illegible] ſecundum Pſalmiſtam, *factum eſt regnum eccleſiaſticum opprobrium hominum & abjectio plebis. Omnes videntes ipſum deriſerunt ipſum, & factum eſt opprobrium vicinis noſtris*, ſcilicet infidelibus, ſchiſmaticis & hæreticis, *ſubſannatio & illuſio his qui in circuitu noſtro ſunt*, ſcilicet Chriſtianis nobis ſubditis, ſæcularibus, principibus, Dominis Regibus, imo & tyrannis. Qui *ſæculares ſubditi* ſubſannant & [illegible] & *de omnibus ſtatibus eccleſiaſticis*, imò dubitant & murmurant de noſtris præceptis & ſententiis, hæc de noſtris prædicationibus & Miſſis & ſacramentis.

Et quod eſt magis dolendum, & quod magis eſt flendum, quod [illegible] jam *in Clero & populo ſuperabundavit iniquitas*, & ſecundum Chriſti Jeſu dictum, multorum *refriguit charitas & amor Dei*, ac vitæ bonæ devotio & bonitas in Chriſti fidelibus, & præſertim *in viris eccleſiaſticis*, quod nemo Chriſti vicarius eſt, nemo Prælatus eccleſiaſticus eſt, nemo Princeps ſæcularis eſt, nullus Dominus eſt, nullus fidelis Chriſtianus eſt, nemo ex charis ejus eſt, ut loquar cum Propheta, qui conſoletur hanc viduam matrem noſtram Eccleſiam, [illegible] gentium Dominam. [illegible] amici ejus, omnes [illegible] redes ejus, omnes [illegible] nonici, omnes dotati de patrimonio crucifixi, ſponſi ejus & de bonis ejus ſperaunt & ſpreverunt eam, deriſerunt & polluerunt eam, occulte & publice. Quia *a maximo uſque ad minimum omnes ſtudent avaritiæ*, ſecundum Prophetam. *Omnes corrupti ſunt & abominabiles facti ſunt, non eſt, qui faciat bonum, non eſt uſque ad unum*. Omnes ſecundum Bernhardum *[illegible] non in captivitate animarum, ſed* [illegible] *& pecuniarum*. Omnes diligunt munera & retributiones. Quæ maledicta [illegible]ruptio & *cupiditas pecuniæ* [illegible] eſt omnium

mnium malorum, [illegible]larum & [illegible] num ac peccatorum & promotionu[m] injuſtiſſimarum, & iniquarum pro[illegible] tionum, & electionum, immò vendi[illegible] num & emiſſionum ſpiritualium bene[fi]ciorum, Ordinum, indulgentiarum, [illegible] ſacramentorum, guerrarum, perſecu[illegible] tionum, pompatum, rapinarum, bon[illegible] [illegible]diorum, injuſtitiarum, iniquarum ſententiarum, peſtilentiarum & tribu[illegible] lationum quarumcunque, quæ ſunt temporibus præſentibus, & fuint ac e[illegible] runt in Dei eccleſia. Quia ſecundum Sa[llu]ſtium, ipſa contagioſa avaritia fidem, probitatem, cunctaſque artes bonas ſubvertit in illa olim facioſiſſima longè lateque imperante temporaliter Republica Romana. Poſtquarum virtutum ſubver[ſ]ionem conſeſtim incepere Senatus populuſque Romanus Deos negligere, & omnia propter avaritiam venalia habere, & multos inter tales falſos fieri & eſſe; Aliud clauſum in pectore, & aliud in lingva promtum habere: Amicitias & inimicitias non ex re, non ex vite honeſta-te, ſed ejus commodo & utilitate æſtimare, magiſque bonum multum, quàm ingenium habere. Cœpitque tunc quiſqs rapere, ad ſe trahere, bonum privatum bono communi præferre. Ita quod propter hujuſmodi rapinam & avaritiam omnia in duas partes abſtracta ſunt, & reſpublica, quæ una fuerat, dilacerata eſt, & quæ fuerat domina gentium per tam longa tempora, ſubjectioni & deriſioni ac opprobrio hominum data eſt, ſecundum verba Franciſci Petrarchæ libro ſuo [illegible] dicit, loquens de Roma: [illegible] vel ſponte erat ut olim Orbis e[illegible] [illegible], nunc proh pudor vulgus hominum inſultant.

Sic [illegible]um eſt, quod fiet in Dei eccleſia. In illa olim ſanctiſſima Apoſtolica eccleſia [illegible] qua hu temporibus de anno Chriſti M. CCCC. XXXII. [illegible] Dominus [illegible] regnat [illegible], & jam manifeſta peccata, diabo[illegible] [illegible] & ut coſſectum tantam [illegible], quæ [illegible] ſunt in eccleſia [illegible] [illegible] & Apoſtolica [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] Dei [illegible] & deſidentia [illegible]

quos eccleſia [illegible] ſuarum [illegible] rum laſte, & exaltavit per magnas promotiones & honores, & magna dignitate & poteſtate. Ipſi ignoti ſpreverunt & dereliquerunt eam, & alienati ſunt retrorſum. Qui filii eccleſiæ [illegible] cum Juda proditore & Chriſti venditore, & cum avaritiæ cupido [illegible] traverunt navem Chriſti, & naviculam Petri, & eam regere [illegible] eam renovare, & eam ad portum duce[re] [illegible] laudant, & tamen per mala oper[a] [illegible] omni illa turbant & [illegible] [illegible], & ad omnimodam deſolationem [illegible] [illegible] ducunt per modicam fidem [illegible] [illegible] & per [illegible] [illegible] & amorem per nimium [illegible] [illegible] beneficiorum [illegible] [illegible] [illegible] ſacramentorum & ordi[num] ac indulgentiarum & beneficio[rum] [illegible] per ma[illegible] [illegible] mala [illegible], & [illegible] [illegible] & malorum publica[tionem] [illegible] oſtenſionem.

[illegible] Rectores hujus ſanctæ [illegible] [illegible] hæc mala faciunt, ſunt illi [illegible] Domini, illi Prælati, illi noſtri [illegible] in Dei eccleſia, à quibus eſt [illegible] omnis iniquitas, omne totius [illegible]nitatis ſcandalum, quod videbant [illegible] populum Chriſtianum. [illegible] [illegible] ad oculum populus [illegible] totus [illegible], & per [illegible] [illegible] ubique [illegible] fides [illegible] [illegible] obe[illegible] modica vel nulla ad ſanctam [illegible] [illegible] eccleſiam habetur, bona [illegible] & temporalia [illegible] monaſteriorum per [illegible] & Principes, ac communi[illegible] & ſeculares ac nobiles occupan[illegible] [illegible] fides oblivioni datur, [illegible] hæreſes cre[illegible] ac Græci & alii ſchiſ[illegible] [illegible] curant de obedientia Ro[mana] eccleſiæ. Et infideles Turci & [illegible] impugnant Chriſtianitatem & [illegible] ac ſuppeditant terras Chri[ſtianorum] [illegible] omni die. Interim quod pr[illegible] [illegible] ejuſmodi avaritiam & libidinem [illegible] ac cupiditatem [illegible] eccleſiaſticorum [illegible] & abo[illegible] [illegible]

minabilem & *propter carentiam reformationis eccleſiaſtica in membris & in capite*, & propter *defectum generalium conciliorum* univerſalis eccleſiæ, à multis & etiã paucis temporib' defecit reſpubl. Chriſtiana, fides Chriſti unica, ipſa etiam eccleſia Apoſtolica, cui ſecundum Hieronymum, ut ponitur *diſt. 93. In c. Legimus*, tempore ſuo obediebant & ſubjiciebantur Gallia, Hiſpania, Italia, Alemannia, Britannia, Anglia, Africa, Europa, Aſia, Perſiâ, Media, Græcia, Oriens & India, ac omnes barbaræ nationes, & quæ unum Chriſtum adorabant pro tunc, & unam obſervabant regulam veritatis evangelicæ, & propter quas ſubjiciendas jugo legis evangelicæ & fidei Chriſtianæ Apoſtoli, Martyres, Epiſcopi, Prælati, Presbyteri & ſancti Doctores eccleſiæ, tot perſecutiones habuerunt, tot prædicationes & miracula fecerunt, tot labores ſubierunt.

Certè nunc propter *ſimonias & avaritias*, nugatias, & *violentias* ac *rapinas* eccleſiam Dei regentium, propter *perverſam & abominabilem vitam Eccleſiaſticorum*, propter carentiam ſacrorum conciliorum, quia non fuit, qui eccleſiam Dei ad ſtatum primitivum reduceret, ac reformaret fidem ſanctiſſimam Jeſu Chriſti, Dei noſtri, negaverunt baptiſmum, contempſerunt obedientiam Romanæ eccleſiæ, ſubterfugerunt pro majori parte & dixerunt: *Si vera eſſet & ſancta fides Chriſtiana, & Lex Evangelica, non ſic viverent revera Prælati & eccleſiaſtici*, ac majores & ſuperiores Domini ſpiritualiter regentes & viventes in ea *non taliter populum Chriſtianum confunderent & ſcandalizarent per mala opera & perverſa exempla, quia ille Deus Jeſus Chriſtus fundator hujus eccleſiæ & Legis evangelicæ eos ſic perversè viventes puniret quotidiè. Si ergò hoc non facit, quomodò ergò ſcit Deus iſta? Et ſi hæc ſcientia in excelſo? Venite ergò & fruamur bonis, quæ ſunt ſuper terram, faciamus nobis leges ſpeciales, dimittamus hanc Legem, quam nobis prædicant hujus Legis prævaricatores.* Et tunc inſurrexerunt teſtes iniqui & peſſimi hæretici, & abierunt alius in hanc legem Tartaricam, alius Muhammedicam, alius in legem ſchiſmaticam, alius in legem idololatricam, alius in legem Judaicam, & dereliquerunt Dominum Jeſum, redemtorem ſuum, & receſſerunt à Deo ſalutari ſuo.

Et de iſtis infidelibus & reverſis ad infidelitatis & hæreſeos naviculam, qui olim fuerant boni Chriſtiani, & in quorum terris Patriarchales erant & Epiſcopales ac Archiepiſcopales eccleſiæ, monaſteria, & capellæ, tanta, ut verbis utar *Auguſtini in libro de C. D.* orta mala, continuo ſubſecuta ſunt, ut nimiæ ſtrages ederentur illorum, qui in fide Chriſti perſeverabant, ſanguis nimius effunderetur eccleſiæ, & monaſteria penitus uſque ad fundamenta delerentur, ac noſtrum Jeſum Chriſtum & ejus fidem negare multi Chriſtiani cogerentur.

Ita quod poſt illam ſanctam primitivã eccleſiam, quæ ultra ducentos annos & modicum plus poſt tempora Conſtantini & Papæ Sylveſtri, etiam tempore Auguſtini & Hieronymi, & magni Papæ Gregorii, duravit, propter præfata *peccata Cleri & Prælatorum eccleſiæ* pro majori parte fides illa ſanctiſſima Evangelica, eccleſia univerſalis & catholica, & illa CHRISTI JESU unica ſponſa & obedientia Romana, deficit in majori parte mundi, in tota Africa, & in tota Aſia, Ægypto & Lybia, Æthiopia & Mauritania. Et niſi ab alto ſpeciali judicio & influentia Deus omnipotens emittat & apponat manum, durabit hæc *Chriſtianitatis perditio* perniciosa & amariſſima uſque ad diem judicii, quando erit una fides, una Lex, unum baptiſma, quando fluent ad ipſum Dominum Jeſum omnes gentes, & quando adorabunt eum omnes Reges & omnes gentes ſervient ei.

Sed ante diem judicii, attentis *ſceleribus & peccatis &c. negligentiis religioſorum & totius Cleri*, non eſt veriſimile, quod convertetur ad fidem Jeſu Chriſti populus ille infidelis Hagarenos & Saracenicus, Turcus, Barbaricus, Judaicus & paganicus. Quia jam ceſſaverunt miracula, jam ceſſaverunt prædicationes & divina verba. Et quod deterius eſt, jam *ceſſaverunt* in populo Chri-

Chriſtiano, & quaſi in toto Clero, *vi*[illegible] *tuta*, & religio ſacra, & Legis Evange[illegible]licæ cuſtodia, & bona *vita*, ac *conſcienti*[illegible] ſancta.

Non ergo nobis ſit mirandum, ſi ec[illegible]cleſia iſta ſanctiſſima, ſi fides Chriſti ve[illegible]riſſima, ſi obedientia Romanæ eccleſi[illegible] devotiſſima, pro qua Chriſtus Jeſus ſan[illegible]guinem ſuum fudit, & quam ſui ſanguinis pretio comparavit, pro majori parte uſque ad diem judicii ſit perdita & jam quaſi oblivioni data in partibus illis Perſiæ, Mediæ, Arabiæ, Africæ, Mauritaniæ, Turciæ, Tartariæ, Meſopotamiæ, Cappodociæ, Phrygiæ, Pamphiliæ, Elamitiæ, Æthiopiæ, Græciæ, Indiæ, Judeæ, Ægypti, Aſiæ & terræ ſanctæ, & quaſi in tribus partibus mundi: In quibus primo quam in Europa fuit prædicatio Chriſti fructuoſa & Lex Evangelica promulgata, & eccleſia Chriſti exaltata: Et in quibus proh dolor Apoſtoli, Martyres & Confeſſores, Virgines, ac ſancti omnes, primo fuerunt, & ſuis exemplis, prædicationibus & miraculis populos præfatos, qui nunc ſunt infideles, baptizaverunt, & ad fidem Chriſti converterunt: Cum multis etiam laboribus, ærumnis, ac vigiliis, fame, ſiti, & nuditatibus & abſtinentiis, verberibus, carceribus, plagis, periculis, tormentis, martyriis & mortibus magnum fructum fidei fecerunt: Et per longa tempora ad eccleſiam Jeſu Chriſti reduxerunt, & ipſam temporaliter dotari & ditari ac exaltari fecerunt; Et in tanto culmine, dominio, reverentia & poteſtate poſuerunt, *uſq; ad annum Domini ſexcenteſimum*; quod nec ipſa reſpublica Romana, quæ tam longè latèque imperavit, fuit unquam tam exaltata, & honorata. At nunc, propter populi Chriſtiani & *cleri vitia*, ſcandala & peccata enormia; eſt jam quaſi ipſa eccleſi[illegible]a prædictis culmine & dominio, poteſtate & magnificentia alienata & ejecta.

Et quod dolendum magis eſt, illa fides Chriſti, illa obedientia Romanæ eccleſiæ, quæ in quibuſdam parvulis angulis terræ & orbis, ſcilicet *in* [illegible] *quæ nationibus, Italiæ, Franciæ, Teutoniæ, Hiſpaniæ & Angliæ*, remanſit concluſa, adhuc omni die paulatim perdetur. Ejuſque obedientia denegatur, bona temporalia ejuſdem per Principes & communitates occupantur, clerus contemnitur, & a ſuis ſedibus propriis & beneficiis & privilegiis & libertatibus abjicitur & privatur.

Et timendum eſt, quod ante diem judicii, & in brevi, *niſi ſuper eam fiat reformatio & reparatio*, deſoletur & foras mittatur & ab hominibus conculcetur. Quia penitus ab illis fundamentis Sanctorum & Apoſtolorum, Martyrum & Confeſſorum, & Jeſu Chriſti ac Patrum noſtrorum & Majorum doctrinis, & regulis [illegible] conſcientiæ aliena, & *omnibus vitiis turpitudinibus deſœdata*.

[illegible] D[illegible] illa loquor cum proteſtatione, quæ [illegible]ſt Eccleſia Romana ſeu Apoſtolica. [illegible] Et adhuc dicam unum abominabile ilti[illegible]us Romanæ eccleſiæ; & de quo multu[illegible]m doleo in toto corde meo, videlicet: Si aliqui in iſta eccleſia & in iſta S. Petri navicula volunt habere zelum [illegible]gis Dei, & volunt eſſe firmi in fide [illegible]riſti, & navigare in navi S. Petri, ſu[illegible]s prædicationibus, ſuis doctrinis, ſuis [illegible] formationibus, & conſiliis ſuis, meriti[illegible] propriis, operationibus juſtis, ac ſua[illegible]um virtutum executionibus & ſtudiis [illegible]ſuis, tales a multis Prælatis ſuperio[illegible]ribus & Dominis iſtius Apoſtolicæ ſedis, [illegible]iſtius Eccleſiæ Romanæ, turbantur, [illegible] ſuppeditantur, deſpiciuntur & confu[illegible]cluntur, ac non curantur, nec promo[illegible]ventur ad remigandum cum ſuis ſcienti[illegible]is, cum ſuis doctrinis, cum ſuis operib[illegible]us bonis, in hac S. Petri nave, ſed for[illegible]as à beneficiis, à promotionibus, à regim[illegible]ine & gubernationibus iſtius navis ſicu[illegible]t mali, ſicut ignavi, ſicut inſcii, ſicut ſt[illegible]ulti continue per ipſos ſuperioris na[illegible]is, & ſeniores, qui videntur regere n[illegible]avem & populum Chriſtianum, expell[illegible]untur & abjiciuntur. *Quia in ho*[illegible]*mari eccleſiæ eſt ventus contrarius* [illegible] *ipſis bonis & literatis & conſcientioſis, d*[illegible]*itas*, vanæ gloriæ, pompæ, ſuperbi[illegible], cupiditatis, avaritiæ & ſimoniæ, [illegible] affectionis carnis & ſanguinis, nobilit[illegible]is, parentelæ, favoris popularis, ſupp[illegible]ationis mundialis, & occupationis [illegible] familiaris, peccatorum, hominum

num idiotarum, ignarorum, vitioſorum, homicidarum, rixandorum, ſuperborũ, cupidorum, ſimoniacorum, latronum, furum, luxurioſorum, ambitioſorum, guloſorum, mercatorum, tyrannorum, juvenum & malorum: Qui hanc navem Jeſu Chriſti, hanc eccleſiam ſponſam Chriſti, proh dolor temporibus iſtis de anno Domini MCCCCXXXIV. propter ejus mercimonia, quibus eſt onerata, propter ejus bona temporalia quibus eſt dotata, ipſam regunt & gubernant, & patrimonium Crucifixi, eccleſiæ ſanctæ ſponſæ, pro pauperibus & bonis, ac juſtis, ac viris literatis, honeſtis & devotis, ab Imperatoribus, Regibus, & Chriſti fidelibus ipſi eccleſiæ datum, conceſſum & appropriatum, & Dei ſanctuarium nituntur hæreditare, & tanquam ſuum poſſidere, occupare & invadere, & hæreditatem Crucifixi polluere, & templum ſanctum Domini in hac navi ſancta poſitum omnino per eorum opera peſſima & merita turpia vaſtare & delere ſatagunt continuè. Et via ipſorum impiorum omni die proſperatur ſecundum Prophetam.

In hac Chriſti nave temporaliter & bene eſt omnibus, qui in ipſa prævaricantur & iniquè agunt. Quia ſecundum *Saluſtium, Omnia virtutis præmia*, omnia ejus navis mercimonia, *omnes ejusdem honores, promotiones & beneficia poſſidet ambitio & ſimonia*: *Et* quod flendum eſt: Per extortas gloſſas, per expoſitiones perverſas, per locutiones ſuperbas, *claves* illas ſanctas ligandi & ſolvendi, datas a Chriſto S. Petro innocenti & immaculato, & attributas innocentiæ, puritati & hæreditati duntaxat, & non datas malitiæ, non ſimoniæ, non cupiditati, non pompæ, non vanæ gloriæ, & cuicunque alteri culpæ, ſecundum *verba Decreti in c. Non nos, diſt. 40.* Ubi dicitur: Ille, ſcilicet Petrus, *perennem meritorum dotem cum hæreditate innocentiæ tranſmiſit ad poſteros. Et quod illi conceſſum eſt propter actuum lucem, ad illos ſolum pertinet, quos par converſationis ſplendor illuſtrat.*

Et nunc prædictas claves per voluntarias expoſitiones nituntur attribuere propter bona temporalia, quæ habet eccleſia, ipſi nobilitati, audaciæ, temeritati, fortitudini, pompoſitati, juventuti, divitiis, expenſis, multorum ſequentium ſocietati, & equorum multitudini, ac familiarium & ſcutiferorum & armigerorum pluralitati.

Et tales hodie fiunt in Dei eccleſia *Cardinales, Epiſcopi, Patriarchæ, Prælati*, qui ſunt nobiles, audaces, feroces, fortes, pompoſi, juvenes, divites, expenſis non parcentes, multos equos & magnam familiam habentes. Nullo reſpectu habito ad viros honeſtos, conſcientioſos, Deum timentes & literatos, ac ſapientes. De quibus & ſimilibus jam iſtis temporibus nulla eſt memoria in ipſa Romana Curia. Nec appretiatur nec curatur ſcientia. Sed qui pecuniam poſſidet, ſibi vendicat continuè honores, Romanæ Curiæ promotiones & beneficia.

Contra Evangelium Dei *Matth. XVI.* Ubi dicitur: *Tu es Petrus, & ſupra hanc* &c. Et, *Tibi dabo claves regni cœlorum*, ſcilicet ligandi rebelles, & ſolvendi obedientes. Et: *Tibi*, Petro, ædificato ſuper me, *petram*, ſcilicet *Chriſtum*, per apicem ſanctitatis & innocentiæ, per dignitatem & per comparationem virtutum & ſanctimoniæ, *dabo claves regni cœlorum*, contra quas non prævalebunt inferi portæ, ſcilicet nequitiæ. Quia non eas dabo tibi Petro ædificato ſuper peccatum, vel diabolum, non dabo eas tibi exiſtenti pertinaciter in mortali peccato, quia tunc portæ inferi ſive nequitiæ prævalerent adverſus eccleſiam: Quod non eſt fidei noſtræ conſentaneum. Quia ipſa eccleſia, in qua eſt poteſtas ligandi & ſolvendi, fundata eſt ſuper firmam petram, ſcilicet Chriſtum, qui peccatum non fecit, nec eſt inventus dolus in ore ejus: Et fundamenta eccleſiæ ſunt in montibus ſanctis, in Chriſti Jeſu ſervitoribus, filiis & miniſtris, in viris Prælatis, & Epiſcopis, Archiepiſcopis, claris & virtuoſis: Quia aut claros ad hæc faſtigia erigit, aut qui eriguntur, illuſtrat, *diſt. 40. Non nos*, in ſapientibus & literatis, in Doctoribus & Magiſtris. Quia qui ad juſtitiam erudiunt multos, lucebunt quaſi ſtellæ

in perpetuas æternitates. Quod luce [illegible] clarius oſtendit *Johannes C. XX*, ubi Chr[illegible] ſtus in tradendo claves eccleſiæ catho[illegible] licæ & Petro ac Apoſtolis dixit: *Vos A*[illegible] *poſtoli primò accipite ſpiritum ſanctum*, & [illegible] poſtquam eum habueritis, tunc *quorum* [illegible] *remiſeritis peccata, remittentur eis, & quo*[illegible] *rum retinueritis, retenta erunt*.

Et per hunc modum exponit *Ambro*[illegible] *ſius*: *Quod ſi ſpiritum ſanctum non habue*[illegible] *ritis, qualiter per manuum impoſitionem i*[illegible] *pſum aliis dare vultis?* Imponebant enim manum Apoſtoli ſuper fideles, & accipiebant ſpiritum ſanctum: Quia ipſimet apoſtoli, quorum loco ſuccedunt Epiſcopi, habebant Spiritum ſanctum.

Pro iſtarum ergò clavium debita & ſancta executione; pro *eccleſiæ ſanctæ Dei reformatione tàm in membris quàm in capite*, pro fidei Chriſtianæ extenſione & ampliatione, pro eccleſiæ Apoſtolicæ & Romanæ exaltatione & veneratione, pro hæreſium & errorum infidelium exſtirpatione, pro ſchismaticorum & rebellium Chriſtianorum reductione & converſione, pro Regum & Principum ac Dominorum, communitatum, Chriſtianorum pacificatione, pro inimicorum & adverſariorum Chriſtianitatis debellatione, pro animarum cunctarum fidelium ſalvatione, pro vitiorum & abuſionum eccleſiæ Apoſtolicæ extinctione, pro morum & virtutum ac ſacrorum canonum antiquorum tuitione & executione, pro peccatorum converſione, pro terræ ſanctæ liberatione & crucis Chriſti contra infideles aſſumtione, pro bonorum & literatorum virorum ac graduatorum promotione, pro iniquorum & malorum correctione, pro omnium bonorum temporalium & ſpiritualium in Dei eccleſia acquiſitione; dicunt illi de opinione tertia poteſtatis conciliorum, quod tàm realia, tàm ſalutifera, tàm opportuna & tàm *neceſſaria* ſunt his temporibus *generalia concilia*, attentis Eccleſiæ caſu & ruina, & Chriſtianorum fidelium, ſecularium & Eccleſiaſticorum, perverſitate & malitiâ, qualiter non fuerunt tàm neceſſaria ab origine naſcentis & primitivæ eccleſiæ, nec fuerunt tàm utilia in Dei eccleſia aliquo tempore ſicut nunc ſunt, nec tàm ſalutifera. Et ideò ex quo ſunt tàm neceſſaria deberent nunc ipſa concilia frequentiſſimè celebrari & teneri magis, & ex majoribus cauſis, quàm tunc tenebantur & celebrabantur. Quæ cauſæ inferius oſtendentur patenter.

Reſponſio ergo per iſtos de tertia opinione, qui dicunt, quod *poteſtas generalium conciliorum ſit major, quàm poteſtas Papæ*, ad iſtam interrogationem, quæ quærebatur: *Utrum concilia generalia ſunt neceſſaria in eccleſia Dei?* Et propter ipſi exhortantur omnes fideles Chriſtico-
las [illegible] ex quo vident, quod per majores
Ecc[illegible] eccleſiæ Apoſtolicæ contradicitur opi-
nio[illegible] ipſorum indirectè. Quia poena
die[illegible] *diſpenſatur per Dominos Romana*
eccle[illegible] *cum ſtatutis in generali factis con-*
cilio[illegible] nec ſervatur aliqua ejus conſtitu-
tio, [illegible] nemo eſt, qui concilii ſtatuta
exequ[illegible] ator & defendat. Et dicunt cum
ſuſpiri[illegible] is & gemitibus patres & fratres
Chriſt[illegible] ini: O diſcipuli & ſervi Jeſu
Chriſt[illegible] i clamemus in cœlum, pro deſi-
derati[illegible] ſſimo generali Baſileenſi Concilio
& quod[illegible] *ſendo alias jurato & promiſſo*
per tot[illegible] *univerſalem eccleſiam in ſynodo*
general[illegible] *Conſtantienſi de anno Domini M*
CCCC[illegible] *XVI*, & cum magnis laboribus &
expen[illegible] *Baſilea*, provinciæ Biſuntinæ,
per tr[illegible] ennium elapſum, de anno Domini
M C[illegible] CCXXXIV, nunc de præſenti
celeb[illegible] to & celebrando: Et miſerebi-
tur u[illegible] ſtri Deus Jeſus Chriſtus, ut non
permi[illegible] ttat tranſire & diſſolvi hoc ſacrum
Baſileen[illegible] *ſe concilium abſque reformatione ec-*
cleſiæ[illegible] *Apoſtolicæ in membris & in capite*.
Quia [illegible] i abſque reformatione diſſolva-
tur, t[illegible] nc certè ſperatur, quod ſancta
Roma[illegible] na eccleſia & Apoſtolica, cùm ea-
quæ e[illegible] at usque nunc domina gentium
& Pri[illegible] *ceps provinciarum*, ſpoliabitur
ſuis o[illegible] *rnamentis & poſſeſſionibus tem-*
porali[illegible] *bus, & Clerus & Apoſtolica ec-*
cleſia [illegible] *privabitur ſuis bonis & privilegi-*
is, a [illegible] *libertatibus*, & erit ſub ſervitute
pecc[illegible] i ac tributo cenſus & nummi, &
turb[illegible] itur, ac nimium fluctuabit Petri
navi[illegible] la, quæ in ſe Judam & Simonem
rec[illegible] t, qui generalibus conciliis con-
trac[illegible] ant, & ea diſſolvere ſatagunt, &
ne [illegible] t impoſterum, impediunt.

Con-

Confundantur [illegible] ad [illegible] candum, Apostoli [illegible] dantur à nobis, qui [illegible] eccleſiæ & Petri [illegible] [illegible] cupbant. Fiat habitatio eorum deſerta, & in tabernaculis ac curiis eorum non ſit qui inhabitet.

Vos [illegible] requirimus, ad vos [illegible] [illegible] ô Paſtores, ô viri Eccleſiaſtici [illegible] matris eccleſiæ, dicati, honorati & exaltati de bonis ejuſdem, qui non ſine cauſa gladium ſpiritus, quod eſt verbum Dei, accepiſtis in adoptionem filiorum Dei, in quo clamamus Abba pater. Vos enim poſtulamus & requirimus, ô Domini Principes, ô communitates ſeculares, ô Duces, ô Barones, ô Reges, ô Judices terræ, qui ſecundum Apoſtolum non ſine cauſa gladium portatis ad vindicandum injurias Dei Jeſu Chriſti, ſponſi univerſalis eccleſiæ, & ad faciendam vindictam in pravis nationibus, ac increpationes in populis perverſis. Accipite omnes inſimul ſecundum præceptum apoſtoli armaturam Dei, armaturam fidei ſanctæ & Legis Evangelicæ, & compellat vos domus Dei zelus, quæ ſic tendit in ruinam, & in deſolationem. Et hanc armaturam quærite, tenete & conſervate inſtanter, inſtantius, inſtantiſſime. Quæ armatura Eccleſiæ catholicæ eſt ſacrum generale concilium, quod omnia tela peccati, carnis & [illegible] ni & diaboli extinguit penitus & omnimode. Ad hoc enim obligamini ſub pœna mortalis culpæ vos omnes ſimul, re temporaliter & ſpiritualiter, pro [illegible] vatione S. Petri naviculæ, ut ad portum ſalutis perveniat proſpere, & pro reformatione & vitiorum correctione Apoſtolicæ eccleſiæ tam in membris quam in capite. Si diligenter legeritis decretum, per totum *cauſam XXIII.* [illegible], unde mali non corrigantur per admonitiones ſuaves, compellantur intrare in Chriſti Jeſu ovile per tormenta, pœnas & afflictiones, ſecundum illud Decreti: *[illegible] timor Dei a malo non revocat, ſaltem ſeveritas coerceat diſciplinæ.*

Ut ergo habeat executionem hæc correctio malorum, quæ ſunt in eccleſia & doctrina, *neceſſaria* pro nunc ſunt ipſa ſacratiſſima *concilia generalia.*

Et hæc ſint de tertia interrogatione dicta, cum omni proteſtatione de revocando, ſi opus erit, & ſubjiciendo me correctioni & determinationi ſanctæ matris eccleſiæ univerſalis, Domini noſtri Papæ.

PARS IV.

De IV. Conciliis Apoſtolorum.

Tantam illorum celebrandorum non fuiſſe neceſſitatem, quanta ſit poſtremis illis ſeculis ſubinde nova generalia celebrandi Concilia.

Cap. I.

De primo Apoſtolorum Concilio, ejuſque occaſione & cauſa, comparata cum urgentiori cauſa, nova illo tempore celebrandi Concilia generalia.

Quarta pars hujus *tractatus* reſpondet etiam ad quamdam interrogationem mihi factam, qua quærebatur ab illis, qui modicum vel nihil noverunt de Lege Dei Jeſu, & tamen ſunt ditati & honorati de patrimonio ejuſdem & eccleſiæ. Et dicebatur per eos: *Quanta eſt iſta neceſſitas conciliorum, vel ex quibus cauſis provenit hæc neceſſitas in eccleſia Dei iſtarum generalium ſynodorum.*

Et ego pauper reſpondi & dixi, quod *neceſſitas conciliorum generalium eſt maxima* pro ſalvatione Chriſtianorum fidelium [illegible] propter *cauſas arduas* devenit hæc neceſſitas, ut his temporibus ſint generalia concilia.

Hæc

Has duas propoſitiones verificavi & dixi, quod *nunquam* in Dei eccleſia fuerunt *generalia concilia tam neceſſaria* [illegible] *ſicut modo* ſunt neceſſaria. Et ſimul [illegible] rum *necesſitas eſt maxima*.

Attentis enim aliis ſacris generalibus *conciliis præteritis*, & celebrationis ipſorum *cauſis*, & attentis cauſis de tempore præſenti; nunc generalia concilia de neceſſitate maxima frequentius deberent celebrari, teneri, diligi & fortificari.

Probatur propoſitio per illa *quatuor concilia Apoſtolorum* ſuperius dicta in tertia reſponſione.

Et primò de *primo concilio*. Ab origine ſuim primitivæ & naſcentis eccleſiæ, dum Apoſtoli eſſent Hieroſolymis poſt aſcenſionem Chriſti Jeſu in cœlum, & ante miſſionem Spiritus ſancti, intuentes, quod eorum Dominus & Magiſter duodecim Apoſtolos elegiſſet ad prædicandum per mundum univerſum evangelium omni creaturæ, & quod unus ex eis, ſcilicet Judas, Dominum ipſorum vendidiſſet, & prodidiſſet, & mala morte ſuſpenſus crepuiſſet, & defunctus fuiſſet, & ſic quod ipſi non erant niſi undecim, & deficiebat unus, ad ſupplendum numerum, quem inſtituerat Chriſtus, habito ſuper hoc concilio Apoſtolorum & diſcipulorum, de communi conſenſu convocaverunt concilium omnium in Chriſto credentium, in Hieruſalem exiſtentium, ſuper ſurrogatione fienda in apoſtolatum loco Judæ alicujus ex illis, qui ibi erant. Et facta congregatione credentium in concilio, Petrus ut Præſidens inter eos, dirigens verba ad fratres ſuos coapoſtolos primò, & poſt ad aſſiſtentes, dixit, ut ponitur *Actor. 1. Viri fratres* &c. Proponens, quod oportebat unum ex ipſis ibidem congregatis aſſumi ad apoſtolatum loco Judæ. Et tunc hoc dicto non ſolus, ſed tota multitudo concilii cum eo ſtatuerunt duos, Joſeph & Matthiam, in media congregationis. Et illis orantibus, data ſorte, inſtinctu Spiritus ſancti cecidit ſors ſuper Matthiam, & annumeratus eſt ab omnibus ibidem exiſtentibus inter XI. Apoſtolos.

[illegible] *concil*[illegible] *[illegible]lorum* conc[illegible] [illegible] neceſſitas [illegible] ius concilii, quæ non [illegible]

fuit, ne [illegible] reſpectu temporis [illegible] *Nulla* [illegible] cauſa [illegible] fuit illius concilii, niſi quod numerus apoſtolorum à Chriſto inſtitutus compleretur, & proditor Judas ac ſimoniacus, qui Chriſtum pro triginta argenteis vendidit, poſt mortem in honorem tanti peccati condemnaretur.

Sed ſi bene inſpiciamus *tempore præſenti* [illegible] *majorem neceſſitatem* [illegible] *cauſas* [illegible] habemus, ad convocandum ſacra generalia concilia. Quia ſi tunc fuit neceſſarium celebrare illud concilium [illegible] propter hoc, ut compleretur numerus Apoſtolorum. Certe *tunc* [illegible] *major eſt cauſa ardua*, [illegible] [illegible] ſacrum Baſileenſe com[illegible] & ad tenendum concilia. Quia [illegible] fuit ardua, ſolum ut compleretur numerus Apoſtolorum, revera [illegible] magis ardua eſt, ut congregetur concilium, ut *compleatur* [illegible] *reformatio eccleſiaſtica*, & [illegible] *vitiis* in eccleſiam [illegible] *eradicentur* [illegible] [illegible] Quia Apoſtoli non [illegible] numerum [illegible] duodecim [illegible] lorum complere, nec Jeſus Chriſtus [illegible] poſt receſſum Judæ ab illa ſocietate [illegible] Chriſti cœna apoſtolis præcepit [illegible] Judæ aliquem in apoſtolum ſur[illegible] [illegible] Sed in *reformatione Eccleſiæ* [illegible] non poteſt [illegible] niſi per generalia concilia, eſt [illegible] contrarium.

[illegible] in *concilio ſacro Conſtantienſi* [illegible] anno Domini [illegible] [illegible] *jurata*, ac per univerſum [illegible] *divulgata, cum ſigillis de plumbo* [illegible] *ipſa ſacra reformatio*. Et [illegible] *univerſaliter factum* [illegible] *per omnes Epiſcopos*. Qui nedum [illegible] *ſucceſſores Apoſtolorum*, imo in[illegible] *vocantur Apoſtoli* [illegible] *21. c.* [illegible] *Domini*. Et non ſolum jure [illegible] *vicarios* Dei, imo nedum [illegible] *perſonam gerere* ſed habere, [illegible] [illegible] Cum ergo ipſi ſint [illegible] eccleſiæ ſanctæ Dei & Legati Dei [illegible] ris quod illis ſit, illa ſit Chriſto, [illegible] [illegible] Non decet [illegible] Apoſtolos & Chriſti Vicarios men[illegible] *quod juraverunt, voverunt & pro*[illegible] [illegible]

miſerunt, tranſgreſſi. Quia tam bona tam *ſancta eſt reformatio eccleſiæ in membris & in capite*, quod non videtur mihi eſſe poſſibile in aliud melius opus commutari poſſe. Quis ergò cum iſtis Epiſcopis, qui pertractabant concilia & reformationem eccleſiæ, contra ipſorum juramenta præſtita poteſt diſpenſare? Certè ego non video.

Secundò fuit *jurata hæc reformatio per* ſereniſſimum tunc *Sigiſmundum Regem Ungariæ & Romanorum*, nunc *Romanorum Imperatorem*, perſonaliter *in generali concilio Conſtantienſi exiſtentem*, & per *procuratores* ſufficientes quaſi omnium *Regum*, omnium *Ducum*, *Principum*, *communitatum*, *Comitum*, *Baronum & civitatum*, *promiſſa & jurata*.

Tertiò fuit jurata & *promiſſa* quaſi *per totum Clerum*. Et hoc juramentum fuit licitum, & expediens & honeſtum; & de ſancta ac honeſta re & virtute.

Ad hoc ergò, quod omnimodè purgetur & compleatur hoc juramentum, neceſſarium eſt ſacrum tenere concilium, & continuare, quouſque *compleatur* hæc *ſancta reformatio in membris & in capite*. Maxima ergò neceſſitas celebrationis conciliorum generalium eſt, *ut fiat reformatio omnium Chriſtianorum*, ſecularium & Eccleſiaſticorum.

Iterum *ſecundò*, fuit *convocatum* illud *concilium Apoſtolorum*, ut tantum *crimen ſimoniæ*, propter quod Judas Chriſtum vendidit, condemnaretur, & alius ſanctus & bonus Apoſtolus loco ipſius peſſimi Judæ ſurrogaretur. Et ſi propter hujuſmodi cauſam illud ſacrum concilium fuit celebratum, certè nunc *propter conſimilem cauſam* magis arduum debet nunc celebrari. Et eſt *nunc major neceſſitas* celebrandi concilia propter hujuſmodi peccatum, quàm fuit tunc.

Probatur: Quia tunc Chriſtum Judas vendidit *pro triginta tantum* & non pluribus? Et *Chriſtus* Jeſus nunc venditur propter Epiſcopatus, propter Eccleſias, propter beneficia, non ita modicè pro triginta *denariis*, ſed *venditur aliquando pro tribus millibus Ducatis*, aliquando *pro decem millibus*, aliquando *pro mille*, ſed nunquam venditur pro tam paucis argenteis.

Item Judas *ſemel* eum vendidit duntaxat, ſed Chriſtus *venditur nunc ſæpius* & ſæpius, & jam per plures annos.

Item Judas vendidit Chriſtum *de die*, ſed *nunc venditur die & nocte*. Quia & tempora & annos, loca, ac notabiles perſonas, occupavit jam & occupat *vitium ſimoniæ*.

Quapropter, cum *cupiditas* ſit radix omnium malorum ſecundum Apoſtolum; quia eſt *cauſa ſimoniæ* in Dei eccleſia, propter quam ſimoniam caſſantur, revocantur jura & decreta antiqua, & promoventur homicidæ, raptores, idiotæ, uſurarii, homines peſſimi, & totus ſtatus eccleſiaſticus pervertitur propter pravitatem hujus vitii, in cujus comparatione omnia alia vitia pro nihilo reputantur, 1. q. 1. Ideò tempore præſenti maxima eſt neceſſitas continuandi, convocandi & frequentandi ſacra concilia, quouſque tollatur, ſicut hæreſis, ab eccleſia hæc peſſima *ſimonia*, & cenſeantur hæretici, & pœnas contra hæreticos in jure poſitas incurrant ipſo facto, quicunque, etiamſi Papalis aut Imperialis dignitatis exiſtant, commiſerint *ſimoniam*, *tam in ſacramentis*, quàm *in beneficiis* aut in aliquibus ſpiritualibus, per ſe vel alios.

Ad tollendum ergò hoc peſſimum vitium neceſſarium eſt continuare & frequentare ſacrum concilium. Et hoc *de primo concilio Apoſtolorum* dictum ſit.

Cap. II.

De ſecundo Apoſtolorum Concilio, & occaſione illius, comparatâ cum urgenti cauſa nova celebrandi concilia.

Secundum *concilium Apoſtolorum* fuit Hieroſolymis tentum, poſt miſſionem Spiritus ſancti, per Petrum & alios undecim Apoſtolos, ut expreſſè habetur *Actor. II.*

Et *cauſa* illius *concilii* fuerunt *tres*. *Una* fuit de baptiſmo recipiendo, *alia* fuit de pœnitentia ſuſcipienda pro commiſſis, *tertia* cauſa fuit de vita communi inter Apoſtolos & Chriſti diſcipulos tenendo.

Unde *ibidem* habetur, quod, mirantibus cunctis, quod Apoſtoli linguis omnium nationum loquerentur, facti, ad loquendum & prædicandum fidem Chriſti, impavidi, & confirmati robore Spiritus ſancti, evangelizaverunt illis Jeſum, & eum ab ipſis crucifixum & tertia die reſurrexiſſe à mortuis, & prædicaverunt eis pœnitentiam, & baptiſmum accipere in remiſſionem peccatorum. Et tunc propter ipſorum prædicationem converſi ſunt & baptizati illa die circiter tria millia. Quo facto, *in iſto concilio* ſtatuerunt Apoſtoli, omnia inter ipſos & credentes eſſe communia, & vendebant poſſeſſiones, & portabant pecunias ad pedes Apoſtolorum, quæ dividebantur & diſtribuebantur, prout cuilibet opus erat. *Hæc ibi.*

Ecce, quod *propter* illas *tres cauſas* fuit hoc generale concilium per Apoſtolos & credentes celebratum.

Sed *nunc* propter illas tres cauſas & plures ab eis dependentes *major* eſt *neceſſitas celebrandi generalia concilia* nunc, quam fuerunt tunc.

Quod perſuadetur: Quia *tunc* ad recipiendum noviter baptiſmum, nunquam fuerunt Chriſtiani, nec coluerunt Jeſum Chriſtum, ut Deum verum, nec Romanæ Eccleſiæ obedivérunt. Sed *nunc concilia debent congregari*, fieri & diſponi; ſi Chriſti fides, quæ tam longè lateque imperat per totum orbem, ut dictum eſt, & fuit in multis Orbis partibus perdita propter Cleri & populi Chriſtiani peccata, debeat recuperari ad baptiſmum & obedientiam ſanctæ matris eccleſiæ catholicæ ipſi infideles, ut ſunt Saraceni, Turcæ & pagani, qui olim fuerunt in Chriſti fide baptizati & boni Chriſtiani, in terris Hieruſalem, & in Damaſco, in Antiochia, & in Cappadocia, in Ægypto, in Babylonia, in tota Africa, & in Barbaria, & in aliis diverſis mundi partibus debeant reduci, trahi, imò etiam ſi oporteat, compelli; quatenus ſancta mater eccleſia debeat ad ſuam poſſeſſionem, quam olim habuit in prædictis partibus infidelium, reſtitui & reintegrari.

Nonne etiam eſt *cauſa potiſſima* & neceſſaria congregandi concilia his temporibus, ut reducantur ad fidem catholicam tot nobiles, tot cives, tot Chriſtiani olim fideles, qui nunc ſunt excæcati in tot hæreſibus & erroribus & ſchiſmatibus, ut ſunt *Bohemi, Waldenſes*, ut ſunt *Fraticelli*, de opinione, ac eis adhærentes, ut ſunt *Wicleviſtæ*, peſſimi hæretici, in diverſis partibus mundi, contra Eccleſiam Romanam & totum ejus Clerum ſtimulantes, & diverſas opiniones ſeminantes, ſicut ſunt *Manichæi* de regno Boſnæ, & nonnulli hypocritæ *Begvardi* & ut ſunt ſchiſmatici ipſi, qui ſunt *Græci* inobedientes Romanæ Eccleſiæ, & errores peſtilentes ſuſtinentes contra eccleſiam, & in fide.

[illegible] Quinquid ergo, ut dictum eſt, ad [illegible] *ſanctam* [illegible] & illas terras [illegible] in quibus colebatur quondam fides Chriſti, & ad ſolvendum ac extirpandum diverſas hæreſes, quæ nunc [illegible] in populo Chriſtiano & in mundo, [illegible] errores diverſos & ſchiſmata, & ad [illegible] infideles & paganos ad [illegible] um, qui ſit in Dei Eccleſia, nunc [illegible] generalia concilia neceſſaria [illegible] quam tunc fuerunt. Quia [illegible] eſſet tunc viam Dei non agnoſcere [illegible] am poſt agnitam retroire, ut [illegible] Salvator in Evangelio.

[illegible] am propter ſecundam cauſam, [illegible] *pro pœnitentia ſuſcipienda de* [illegible] nunc ſunt magis vel tantum [illegible] concilia generalia, quam vel [illegible] runt tunc.

[illegible] obatur: Quia multi ex eis tunc [illegible] tempore excuſabantur propter [illegible] adventus Salvatoris [illegible] dicente Chriſto: *Si non veniſſem & locutus eis non fuiſſem, peccatum* [illegible] Imo Apoſtolis poſt [illegible] *n aliqui ex eis*, qui ad baptiſ[illegible] *convolabant*, dixerunt, *ſed* [illegible] *Spiritus ſanctus eſſet audivimus.* Et [illegible] aliquam excuſationem [illegible] *in* [illegible] haberent, [illegible] Apoſtoli convocabant generale [illegible] & prædicarunt eis *reſur*[illegible], quæ nihil aliud eſt, quam [illegible] *de præteritis malis* [illegible]. Et prima prædicatio ver[illegible] actio, quam Chriſtus fecit, fuit [illegible] dicens: *pœnitentiam* [illegible] *git*[illegible]

gite, appropinquavit enim regnum cœlorum.

Si ergo illis prædicabatur pœnitentia, qui aliqualiter excuſabantur de incredulitatis culpa, & hoc in generali concilio; Multomagis *debet nunc prædicari pœnitentia & reformatio eccleſiaſtica per ſacra univerſalia concilia* illis fidelibus Chriſtianis, illis Epiſcopis vel Prælatis, illis viris eccleſiaſticis, qui nullam excuſationem habent de peccato ſuo, qui ſunt incraſſati, impinguati, dilatati, honorati, & ditati, de pecuniis ac bonis Crucifixi, & tamen dereliquerunt Dominum factorem ſuum, & receſſerunt à Jeſu Salvatore ſuo, ſcienter, ex propoſito & ex certa malitia, per *pompas*, per *luxurias*, per *tyrannias*, per *ſuperbias*, per *gulas*, per *negligentias*, & per *infinitas & diverſas mortales culpas*. Qui jam non quærunt quæ Jeſu Chriſti ſunt, ſed quæ ſua ſunt, per *fraudes*, per *violentias*, per *minas* & *importunitates*. Et qui in omnibus malis & peccatis ſunt commixti & involuti, ut dictum eſt ſuperius de Romana Curia.

Et non ſolum iſtis temporibus viris *eccleſiaſticis debet prædicari reformatio pœnitentia in membris & in capite*, & argui ac obſecrari & increpari eorum vitia & peccata manifeſta & publica, ac ſcandaloſa in Dei eccleſia, per quorum pœnam vilipenditur & contemnitur fides Chriſtiana, & ſcandalizatur univerſalis eccleſia, & perditur ejus devotio ſancta: Quinimo, ad ipſam ſanctam pœnitentiam peragendam, *ad* ipſam ſanctam *reformationem exequendam & bene vivendum*; ad ſacramenta eccleſiæ & bona ejus temporalia & ſpiritualia juſtè & debite miniſtrandum & diſpenſandum, etiamſi deficeret correctio Apoſtolica, ut opinor, *compellere debet poteſtas temporalis* ipſa, quæ non ſine cauſa *gladium portat*, ut ponitur 23. *q.* 5. *c. Principes*, & per totam *Cauſam*. Major ergo eſt neceſſitas nunc generalia concilia celebrare, quam fuit tunc poſt mortem Jeſu Chriſti.

Tertio dicitur quod iſtud concilium fuerit congregatum propter hoc quod *vita communis inter Apoſtolos* teneretur. Et ita factum eſt decretum in illo concilio, quod eſſent illis omnia communia, & diſtribueretur unicuique quod opus foret.

Et certè *nunc* eſt major neceſſitas congregandi concilia, quam tunc fuerit, propter illa.

Probatur: Quia attentis Apoſtoli verbis, dicentis: *Sic nos exiſtimet homo, ut miniſtros Chriſti & diſpenſatores myſteriorum Dei*, temporibus præſentibus illa *vita communis* inter Apoſtolos, & quam Apoſtoli, vicarii Jeſu Chriſti, inſtituerunt, & nobis reliquerunt, eſt totaliter *deſtructa*, & oblivioni penè data, *inter Epiſcopos & ipſorum capitula* & collegia, inter Clericos & ſeculares, qui ſunt in eccleſia.

Niſi hæc vita communis inveniatur *in monaſteriis* aliquorum religioſorum. Notum eſt enim, quod B. Auguſtinus factus Presbyter, monaſterium Clericorum mox inſtituit, & cœpit vivere ſecundum regulam ſub ſanctis Apoſtolis conſtitutam, quibus erant omnia communia. Et nemo dicebat eſſe aliquid ſuum proprium. Et ſic illo tempore omnes eccleſiæ Cathedrales vivebant in communi. Oportet ergo *ad iſtam vitam communem reformandam* celebrari generalia concilia ſecundum ſanctorum Patrum decreta, ut ponitur 12. *q.* [illegible] per totum. Per iſtam enim vitam communem *diſpenſabantur bona eccleſiæ* temporalia & ſpiritualia juſte, debitè, dabantur beneficia & dignitates eccleſiaſticæ unicuique prout cuique opus erat.

Et quia nunc *diſpenſatores* eccleſiæ ſunt mutati in *diſſipatores*, & ſecundum Bernhardum *paſtores in raptores*, & *agni in lupos*, & qui deberent eſſe *Prælati*, facti ſunt *Pilati*, diligentes munera, ſequentes retributiones, Principes infideles, ſocii furum, promoventes & exaltantes peccatores de patrimonio Crucifixi, & abjicientes virtuoſos & literatos à beneficiis, & non diſtribuentes beneficia pro meritis virtuoſis, ſed pro favoribus precibus & pecuniis dantes uni quatuor, quinque, incompatibilia, & alteri bene merito nullum dantes beneficium. *Ad reformandam* igitur *tam iniquam & injuſtam beneficiorum eccl. diſpenſationem*

maxime nunc ſunt neceſſaria concili[illegible]

Etiam in illa vita communi tenebatur *hoſpitalitas*, quia Epiſcopum oportet eſſe hoſpitalem, ut dicit Apoſtolus. Fiebant multæ *eleemoſynæ* pauperibus. Quia aurum habet eccleſia, non ut ſervet, ſed ut pauperibus eroget, ut ponitur *XII. q. 1, c. Aurum.* Dividebantur bona temporalia eccleſiæ in partes quatuor, quarum una erat *Epiſcopi*, reliqua *clericorum*, tertia *fabricæ eccleſiæ*, quarta erat *pauperum*, *XII. q. 2, c. Quatuor.*

Quæ *eleemoſynæ & hoſpitalitates* jam ſunt deletæ in eccleſia Dei, & jam nulla fit incurio *de illa quarta pauperum parte*. Ergo ad reformandum tantam charitatem & clementiam eccleſiæ & tantam hoſpitalitatem & pietatem & eleemoſynam, & quod non defraudentur pauperes ſua quarta parte, neceſſaria ſunt his temporibus generalia concilia, dicente Apoſtolo: *Judicium ſine miſericordia, qui non fecerit miſericordiam.*

Et hæc ſufficiant bene intelligenti de *ſecundo Apoſtolorum concilio*.

CAP. III.

De tertio Apoſtolorum concilio, & [illegible] majori ſequioribus temporibus Concilii neceſſitate pro iiſdem rebus emendandis.

T*Ertium concilium*, quod fecerunt apoſtoli, fuit tertium *Hieroſolymis*. Quia cum eſſet murmur & contentio inter Hebræos & Græcos ſuper miniſterio & ſervitio, ac modo miniſtrandi & apponendi menſis Apoſtolorum & diſcipulorum, ac credentium, quibus erat vita communis, ut dictum eſt, tunc duodecim apoſtoli convocantes multitudinem diſcipulorum ad concilium, ordinaverunt in eo, quod *Apoſtoli* deberent *inſiſtere* ſolummodo *orationi & prædicationi verbi Dei*, & de numero diſcipulorum extra Apoſtolos elegerunt ſeptem ſpecialiter ad hoc opus & miniſterium, ſcilicet apponere & *miniſtrare menſis*, quorum unus fuit Protomartyr S. Stephanus, ſuper quos Apoſtoli impoſuerunt manus pro confirmatione Spiritus ſancti. Et iſtud habetur ad literam *Actor. VI.* Et in hoc concilio fuerunt facta *duo decreta*, unum, quod Apoſtoli, & eorum ſucceſſores, Epiſcopi, *diſt. XXI, c. In novo*, principaliter & primo deberent inſiſtere prædicationi verbi Dei & orationi, & nullo modo deberent vacare iſtis temporalibus ſervitiis; quia non debent propter iſta promoveri ad Epiſcopatus. Secundum decretum fuit, quod auctoritate ipſorum commiſſi & deputati ad iſta fuerunt inferiores eis, qui illis miniſtrare, deſervire & obedire tenerentur. Hæc ibi.

Sed ſi attendantur iſtæ *cauſæ*, propter quas iſtud concilium fuit celebratum, certè *nunc* majores & *magis arduæ* ſunt

con[illegible] miſſes cauſæ, propter quas ſacra generalia [illegible] debent teneri & celebrari. Quia nunc [illegible] quadam conſuetudine, imo verius [illegible] tione, *ſuperiores & Pontifices* noſtri non [illegible] tes de illis decretis Apoſtolorum [illegible] jacent, *perverterunt ordinem* ipſorum [illegible]. Quia inferiores, ignari ſpeciſmi & [illegible] promoventur, per eos ſuperiores ad Epiſcopatus, ad dignitates [illegible] beneficia, qui nec ſciunt verbum [illegible] prædicare, nec curant pro populo [illegible] ſubjecto orare. Imo multi ex eis nec [illegible] ſunt verbis Latinis loqui, nec quæ d[illegible] untur verbis Latinis, intelligere, [illegible] n tamen *poſſunt & ſciunt bene equitare, multos equos habere, arma diligere, invadere & bellare*, ac negotiis ſecularibus ſe [illegible] implicare, & temporalia miniſtrare. [illegible] les ſunt Apoſtoli, Epiſcopi & Vicarii Jeſu Chriſti, dotati & exaltati de patrimonio crucifixi. Sed è contrario illi, qui ſunt eis ſuperiores, qui ſunt virtuoſi, qui ſunt literati, qui ſunt Doctores verbi Dei & prædicatores, qui ſunt D[illegible] minum timentes & viri religioſi, acc[illegible] conſcientioſi, tales promoventur ad mi[illegible] *miniſtrandum menſis, & ad inſiſtendum* [illegible] *cultui illorum malorum promotorum in eccleſia.* Tales religioſi & boni, tales [illegible] Doctores verbi Dei, ſunt titulares [illegible] *nullatenus Epiſcopi*, tales mendicantes [illegible] *in opprobrium dignitatis Apoſtolatus* [illegible]. Quia vere ſunt Apoſtoli, & in vi[illegible] *miſerium* & ſcandalum patrimonii Jeſu Chriſti crucifixi. Ergo non ſumus contrarii decretis Apoſtolorum
U[illegible] to Ap-

to Apoſtolorum concilii hujuſmodi, & quod nulli alii *promoveantur ad dignitates Epiſcopales, Papales, Cardinales & Abbatiales*, niſi ſint Magiſtri & *Doctores verbi Dei, & ſacræ ſcripturæ & ſacrorum canonum*. Ad reformandum talia, & quod ſecundum regulam Apoſtolorum in hac Apoſtolica eccleſia, ubi *beneficia eccleſiaſtica* ſunt Jeſu Chriſti, & propter Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum dotata & exaltata, ipſa *diſtribuantur* unicuique, ſicut cuique opus fuerit, *per* illos duntaxat *Ordinarios & Epiſcopos, ad quos de jure communi pertinet beneficiorum & dignitatum collatio*, & quod non fiat per Romanam curiam aliqua beneficiorum & dignitatum reſervatio, ſed devolvatur ad Ordinarios ſecundum decreta ſanctorum canonum; *neceſſaria* ſunt his temporibus generalia concilia, in quibus fiant *reformationes* Apoſtolorum, ſcilicet *virorum litteratorum & prædicatorum*, ac omnium religionum, & *Univerſitatum Studiorum*; quæ quaſi ſunt perditæ & annullatæ; & in quibus ordinentur diſtributiones & diſpenſationes officiorum ac beneficiorum Romanæ curiæ & totius Apoſtolicæ eccleſiæ. Et hoc de *tertio Concilio*.

Cap. IV.

De quarto Apoſtolorum Concilio, & majori neceſſitate pro iiſdem rebus nova celebrandi Concilia.

QUartum concilium fuit etiam tentum & obſervatum per Apoſtolos & credentes *Hieroſolymis*, ſuper obſervatione legalium, ut ponitur *Actor. XV.* Pro quo, cum Paulus & Barnabas aſcenderent Hieroſolymam ad Apoſtolos & Presbyteros exiſtentes Hieroſolymis, & cauſa propoſita in medio multitudinis credentium, quia convenerunt in multo & magno numero; judice prius Petro, per modum opinionis; De mandato concilii, Jacobus minor, qui erat ibi Epiſcopus ordinarius, ut habetur *in c. Porrò 66. diſt.* per modum determinationis & definitionis totius concilii locutus eſt, dicens: *Ego judico* &c. Et facta per totum concilium diſcuſſione quæſtionis, & determinatione concordi ſuper hoc decreto; ordinatæ fuerunt literæ authenticæ & miſſæ ad diverſas provincias ſub hac forma: *Apoſtoli & Seniores fratres his, qui ſunt Antiochiæ* &c. ut diffuſius ibidem ponitur.

Ex iſto concilio oſtenditur evidenter, quòd hoc generale concilium fuit convocatum per Apoſtolos & Presbyteros ac credentes, ſolummodò *propter refutationem Legalium & cæremonialium Legis antiquæ, & propter introductionem legis evangelicæ.*

Et ſi *nunc* conſideramus iſtam cauſam, propter quam fuit convocatum illud concilium, multò *plures rationes* reperiemus, quare *nunc debeamus* frequentare concilia generalia, & ipſa fore eccleſiæ catholicæ multum neceſſaria propter conſimiles cauſas. *Primò* ex cauſa Legis Evangelicæ, *ſecundò* ex cauſa Legis moralis Ethicæ, *tertiò* ex cauſa Legis canonicæ.

Nam *ex cauſa legis evangelicæ*, patet. Quia ſi omnis fidelis Chriſtianus tenetur ſervare & *vivere ſecundum legem evangelicam*, multò magis *vir Eccleſiaſticus*, qui eſt Deo immediatè dedicatus, & ex hominibus aſſumtus, & à peccatoribus ſegregatus, ut, ſecundum Apoſtolum, offerat dona & ſacrificia pro peccatis.

Ubi autem *ſunt* nunc *Prælati & viri Eccleſiaſtici, qui per bona exempla vitæ* ſunt lux mundi, dicente eis Lege Chriſti evangelica: *Sic luceat lux veſtra coram hominibus* &c.?

Ubi nunc ſunt *paſtores evangelici*, qui juxta mandatum Chriſti ponant animas ſuas pro ovibus ſuis, prædicando contra hæreticos, contra infideles, & dando reditus ſuarum eccleſiarum in ſubſidium ſecularium, bellantium pro fide Chriſti contra infideles? Ubi ſunt *viri eccleſiaſtici*, qui Legem evangelicam obſervent, dicente evangelio: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto* &c. Vel qui duodecim Chriſti conſilia, cum ſint in ſtatu perfectionis, utpote ſunt Epiſcopi, imitentur vel obſervare conentur? Et ſic de ſimilibus.

Digitized by Google

Ad reformandum ergò legem evangelicam & ejus legalia, multum nunc ſunt neceſſaria concilia.

Ex parte etiam *legis moralis ethicæ* oſtenditur, quod nunc plus ſint neceſſaria concilia, quàm fuerunt tunc. Quia *tunc* Chriſtiani fideles vivebant aliqualiter virtuosè, & delectabantur in operibus virtuoſis, ut patet de Apoſtolis & diſcipulis Chriſti. *Nunc* verò ſecundum Prophetam corrupti ſunt omnes & abominabiles in ſtudiis ſuis. Quia *à minimo usque ad maximum omnes deſerviunt avaritiæ de viris eccleſiaſticis.*

Ut ergò tollatur iſta *Clericorum & ſacerdotum ac religioſorum mala vita*, neceſſaria ſunt in Dei eccleſia generalia concilia, quibus dixit Propheta: *Quieſcite jam perversè agere, diſcite* per reformationes conciliorum *bene facere.*

Tertiò ſunt neceſſaria concilia generalia ex cauſa tertia, ſcilicet *ex cauſa Legis canonicæ.* Si enim inſpiciantur ſanctorum Patrum decreta, inveniemus, cum quantis laboribus, cùm quantis expenſis & afflictionibus inſtituerint & ordinaverint in ſancta eccleſia canones quàm plurimos, ut dicetur inferius, ad tuendum & tenendum in pace & juſtitia ſanctam matrem eccleſiam. Et hoc fecerunt in pluribus generalibus conciliis, ut patet *diſt.* 16. per totum. Ordinaverunt etiam *ad decorem domus Dei* & ſanctæ eccleſiæ, & ad regimen & gubernationem ipſius multas conſtitutiones, multa Decreta, multas Decretales, multas Extravagantes, multa ſtatuta, multas regulas, multa ſancta & honeſta jura, ſuper ordinationibus Clericorum, ſuper gubernationibus Monachorum & religioſorum, ſuper electionibus epiſcopa-tuum [illegible] ac dignitatum & monaſteriorum, ſuper collationibus beneficiorum, ſuper diſpenſationibus & adminiſtrationibus ſacramentorum, ſuper pœnitentiis peccatorum, & ſuper pluribus aliis legibus & regulis legalibus. Qui juſtè, piè, & ſanctè viveremus; & omni die. Talia ſtatuta, talia Legalia, ſancta & juſta, [illegible] ſunt tamen non obſtantiis bullarum & pri[illegible]vilegiorum Romanæ curiæ abroga[illegible], diſpenſata, annullata, irritata & caſſ[illegible]cat. Allegando, quod omnia jura poſitiva [illegible] ſunt in peccatoris Papæ ſcrinio [illegible]a. Et taliter hæc fiunt, quod jam poſi[illegible]ra & ſine utilitate (hoc) Decreto-fruſt[illegible] & ſanctorum canonum ac Decreta-rum [illegible] videntur fuiſſe ſcripti & publicati lium [illegible] poſiti parte. Ad reformandum i-pro [illegible] tales beneficiorum collationes, & reli-gitur [illegible] m gubernationem, & juſtiam ac de-gioſor[illegible] rum & Legum antiquorum Pa-cretor[illegible] obſervationes reales, & inſtitutio-trum [illegible] ones fuerunt temporibus antiquis nes, pro[illegible] atæ per noſtros patres, quod ſic obſerv[illegible] am his temporibus obſervemus, eas etia[illegible] emendationem in melius, quæ hactenus & emen[illegible] nter vel ſcienter peccavimus, ignorar[illegible] unc ſunt neceſſaria generalia con-valde n[illegible] *quibus & per quæ ſanctorum pa-cilia, in*[illegible] *& conciliorum generalium reforma-trum* [illegible] *etala & decreta ſancta*, ablatis *tur decr*[illegible] *mibus & aliis injuſtis conſuetudi-ſervatio*[illegible] *is & ſcriptis in libro VI. Decretalium bus poſit*[illegible] *tinis*, & in *Extravagantibus*, ac a-*in Clem*[illegible] buscunque, contra jura antiqua liis qui[illegible] legiis & diſpenſationibus, & re-& privi[illegible] ar omnia ad obſervantiam ju-ducant [illegible] r erant ante tempora Bonifacii ris, ſicu[illegible] ipſa apoſtolica eccleſia. Et hæc VIII. i[illegible] conciliis quatuor Apoſtolorum de iſtis [illegible] ibus cum proteſtatione præfata. gener[illegible]

PARS V.

De aliis Conciliis, Orientalibus [illegible] *Occidentalibus,* comparatis cum recentiorum te[illegible]*porum Conciliis,* horumque potiori ne[illegible]*ſſitate.*

CAP. I.

De Prima Synodo N[illegible]*ia.*

Ac pari neceſſitate conciliorum n[illegible]*orum, pro ſimilibus* Eccleſiæ rebus exp[illegible]*endis.*

IN hac *quinta parte* hujus tractatus, qui vocatur *Gubernaculum conciliorum*, quærebatur à me paupere: Si hæc nunc [illegible] *cilii conciliorum* tanta poterat prob[illegible] & oſtendi per *alia concilia generalia* [illegible] præterquam per concilia Apoſtolorum

loquum? Et ego iſtis me tentantibus reſpondi *aſſertive*, quod ſi bene conſiderentur *præterita concilia generalia*, facta *tempore Conſtantini* Chriſtianiſſimi *Imperatoris*, & alia concilia facta poſt dotationem eccleſiæ, & poſt mortem præfati Imperatoris. Quia ante Conſtantinum non legimus aliqua concilia generalia fuiſſe facta in eccleſia, propter magnas perſecutiones, quas eccleſia ſuſtinebat poſt diſperſionem Apoſtolorum usque ad tempora Conſtantini Imperatoris. Poſtquam enim Apoſtoli fuerunt per univerſum mundum diſperſi, & in omnem terram exivit ſonus eorum, paſſi fuerunt multas perſecutiones propter Chriſtum crucifixum, quem prædicabant. Alii enim ſecabantur, alii incarcerabantur, alii veſtiebantur, alii ſuſpendebantur, alii occiſione gladii trucidabantur. Et tandem eorum prædicationibus inter gentes ſcandala orta ſunt, quod circumibant in melotis, in pellibus caprinis, egentes, anguſtiati, afflicti, in ſolitudinibus, errantes in cavernis, & in ſpeluncis terræ. Et *tunc ceſſaverunt concilia*. Quia licet ibant gaudentes à conſpectu conciliis, quoniam erant digni pro nomine Jeſu contumeliam pati; tamen facere concilia in unum, aut concilia adire, ſed inſimul congregari non permittebantur. Quia, ut dicit *Iſidorus* in *decreto 15. diſt. canones*: Poſt tempus Apoſtolorum usque ad felicia tempora Conſtantini Imperatoris, furente tyrannica perſecutione Imperatorum gentilium, nulla docendarum in fide Chriſtiana plebium, congregandorum Præſulum pro tenendis conciliis, facultas erat. Et ſic *propter defectum conciliorum* navicula Chriſti Jeſu Dei noſtri fluctuabat, turbabatur & vacillabat, inter procellas tempeſtatum & fluctus perſecutionum, ac inter gentes patiebatur. Iterum quod multi Chriſtiani timore mortis fidem Chriſti Jeſu publicè negabant, ac hæreſes & incredulitates ubique creſcebant, ut Chronicas & hiſtorias antiquas legenti patet.

Poſtquam ergo B. *Sylveſter* Imperatorem *Conſtantinum baptizavit*, qui fuit *anno Domini CCC IV*, vel quaſi, & idem Imperator totus in amore & exaltatione fidei Chriſtianæ ſurgeret, & ubique eccleſias & loca ſancta erigeret: Videntes hoc *S. Sylveſter* & alii ſancti patres, ac deſiderantes, quod Chriſtianorum eccleſia, quæ erat quaſi perdita, recuperaretur & reformaretur, conſideraverunt inſimul, quod ſi credentes in fide Catholica congregarentur in generalibus conciliis, quod tunc in eis & per ea eccleſia reformaretur, fides catholica exaltaretur, perfidia hæretica exterminaretur, & omne bonum opus ſequeretur: Quia quando virtus eſt aliqua conciliorum unita, tunc eſt fortior ſe ipſa diviſa, & potentior ad tollendum ſcandala & mala de eccleſia, cum eſt congregata per generalia concilia, & *ad reformandum ipſam in moribus antiquis ſanctis & virtuoſis*, tunc eſt fortior & in præceptis divinæ Legis, quam ſit poteſtas alicujus mortalis hominis, Principis vel Regis. Et tunc *ab* eodem juſtiſſimo *Imperatore petiverunt*, quod in unum poſſent in cauſa fidei & reformationis ſanctæ matris eccleſiæ convenire, & generalia concilia convocare & congregare, ac fidem catholicam publicè profiteri & prædicare, hæreſes extirpare, ſacra ſtatuta pro gubernatione fidelium & totius cleri condere, & eccleſiam Dei in pace ac in omni virtute & bonitate collocare.

Hujuſmodi igitur petitione ſeu ſupplicatione facta, idem piiſſimus *Imperator* libenter ſupplicationem *admittens*, *dedit* iis perpetuam *libertatem* & facultatem quibuſcunque Chriſtianis, ſecularibus & eccleſiaſticis, liberè congregari pro conciliis tenendis, & pro rebus eccleſiaſticis diſponendis, ut clarius patet per *noſtrum Doctorem Hiſpanum, S. Iſidorum, 17. diſt. in decreto*, ubi dicitur: *Canones generalium conciliorum à temporibus Conſtantini ortum ceperunt. In præcedentibus namque annis perſecutione ſæviente docendarum plebium facultas minimè dabatur, & propter hoc Chriſtianitas in diverſas hæreſes ſciſſa eſt, quia non erat Epiſcopis licentia conveniendi in unum, niſi tempore ſupradicti Imperatoris. Ipſe enim dedit facultatem Chriſtianis liberè congregari.*

Sed

Sub hac ſancti patres de omni orbe terrarum convenientes juxta fidem evangelicam & Apoſtolicam ſecundum poſt Apoſtolos ſymbolum tradiderunt. Hæc ibi. Sed in eadem *diſt. 15.* dicit *Iſidorus* ſanctus ſic: *Inter autem cetera concilia quatuor ſunt venerabiles ſynodi, quæ totam principalem fidem complectuntur, quaſi quatuor Evangelia, vel totidem Paradiſi flumina.*

Horum enim prior *Nicæna ſynodus* cccxviii. Epiſcoporum, *Conſtantino Auguſto imperante* peracta eſt, in qua Arriana eſt perfidia condemnata & blaſphemata, quam de inæqualitate S. Trinitatis idem Arrius aſſerebat, & conſubſtantialem Deo Patri Filium, ſanctumque Spiritum eadem ſancta ſynodus per Symbolum definivit. Hoc fuit ergo *primum concilium*, factum *in Nicæna civitate*, & fuit celebratum, ut patet per ſuperius dicta, ut duntaxat *tolleretur* iſta *hæreſis Arriana*, & ut doceretur in articulis fidei plebs Chriſtiana.

Sed ſi bene conſideremus, multo magis eſt neceſſe, quod nunc concilia generalia celebrentur propter prædictas cauſas. Quia non ſolum unam hæreſin inter Chriſticolas habemus, ſed revera multas & potentes hæreſes, & multos eas ſequentes, ut dictum eſt; Qualis eſt hæreſis *Bohemorum*, qualis eſt hæreſis *Fratricellorum*, qualis eſt hæreſis *Waldenſium* & *Wiclefiſtarum*, qualis eſt hæreſis *Saracenorum* & ſchiſma *Græcorum*. Ad tollendum ergo & exſtirpandum iſtas hæreſes & ſchiſmata, quæ nunquam per Romanos Pontifices deleri potuerunt aliquo modo vel via, quantum ſunt his temporibus neceſſaria generalia concilia, quilibet bonus Chriſtianus ſeu Prælatus tenebit toto animo & corde.

Etiam propter ſecundam cauſam neceſſaria ſunt his temporibus generalia concilia, ſcilicet, *ut inſtruatur plebs Chriſtiana* & maxime *eccleſiaſtica*, qualiter per ſacras reformationes concilii debeat vivere, qualiter Prælatos ſe & ſuos ſubditos debeat regere, qualiter ſacramenta miniſtrare, qualiter prædicare, qualiter pœnitentias dare. Et ſic de ſimilibus documentis, quæ *neglecta* fuerunt *per Romanos Pontifices.* Quia ea *neglexe*[illegible] *runt reformare*, & permiſerunt & permittunt omnes Univerſitates deſtrui & perire, in quibus olim erant multi ſtudentes, & fiebant ibidem viri literati, qui defenſabant fidem Eccleſiæ & Jeſu Chriſti, & erant graduati ſcientia, re & nomine, qui propter eorum ſcientiam fiebant Prælati & beneficiati in Dei eccleſia quotidie.

N[illegible] verò via impiorum & indoctorum [illegible] idiotarum promoventur ad beneficia ac [illegible] eccleſiaſtica, & bene eſt omnibus qui [illegible] prævaricantur & inique agunt, *juxta Jeremiam*. Sublimantur, exaltantur, promoventur eorum plebs, [illegible] ti ſu [illegible] ex hoc in illud. Sed Theologia [illegible] ſtudia Canonica ac divina ſcientiarum nunc proſternuntur, & in [illegible] Et bonus ac [illegible], ſecundum Salomonem, ad habendum beneficia & honores vera via nul[illegible]. Hic verò impius, inſciens, ignarus, [illegible] artes deſunt, dolis, fallaciis, [illegible], pretiis & præmiis ad [illegible] beneficia conſcendit.

[illegible] de cauſa pauciſſimi juvenes [illegible] nunc in Univerſitatibus ſtudere [illegible] ſcientiæ intendere; Sed concurrunt ad Romanam curiam ad [illegible]endum beneficiorum impetra[illegible], ſcientiam, literas, atque [illegible]ſiam. Etiam *impedimentum* [illegible] & ipſarum petitio eſt [illegible] *ad gradus* Doctoratus in Theologia & in jure Canonico ac in artibus [illegible] ac *Medicorum*, qui [illegible] in curia ad tales gradus promo[illegible] per bullas Apoſtolicas infra [illegible] nius dici.

[illegible] *reformandum* ergo *univerſitates* & ad promovendum viros vir[illegible] & literatos ad beneficia his temporibus *multum ſunt neceſſaria generalia concilia.*

[illegible] *probatur per hoc primum Ni*[illegible] *concilium*. Et dicitur *concilium* [illegible] *ſeu prima ſynodus*, propter majorem auctoritatem eorum, quæ ibi [illegible]. Quia generales ſynodi ipſam [illegible] certitudine, ut habetur in *c. ſex*[illegible] *diſt. 16.* Etiam probabiliter [illegible] in libris conciliorum, poſt[illegible] Imperator Conſtantinus dedit [illegible] beram

berum facultatem Chriſtianis in unum conveniendi ac concilia celebrandi, illico poſt ejus baptiſmum S. Sylveſter Papa concilium generale convocavit, & congregavit; in qua ſynodo fuerunt CCXXIV. Epiſcopi. Quid autem ibi ordinaverint, non memini me legiſſe; niſi quod privilegia data & libertates conceſſæ apoſtolicæ Eccleſiæ per Conſtantinum, & dotationes bonorum temporalium & terrarum ac civitatum, fuerunt per Papam Sylveſtrum & totum ſacrum concilium acceptatæ & approbatæ in perpetuum. Et quia hujuſmodi dotationes Eccleſiarum & monaſteriorum, factæ per diverſas partes mundi à Chriſti fidelibus, omni die occupantur & violantur, invaduntur, ac offenduntur & ſubtrahuntur per multos Principes, & communitates, ac nobiles & ſeculares; ad ea reformandum & recuperandum neceſſaria ſunt generalia concilia, quæ melius ea poterunt recuperare, quam faciat potentia Romanæ curiæ. Et quia ſine iſtis temporalibus ſpiritualia ſubſiſtere non poſſunt, quicunque deſtruit temporalia eccleſiæ, deſtruit ejus ſpiritualia omnimodè. Et ideo jure poterunt generalia concilia contra eos procedere. Neceſſaria igitur ſunt generalia concilia in Dei eccleſia ad recuperandum ejus terras, dominia, & bona temporalia.

Cap. II.

De ſecunda ſynodo, Conſtantinopolitana, majoriq; poſtremis temporibus neceſſitate eandem cauſam in novo Concilio conficiendi.

Secunda ſancta ſynodus fuit, dicit *can. ij. diſt. centum quinquaginta patrum, ſub Theodoſio Imperatore, quæ Conſtantinopoli congregata* eſt, quæ Macedonium ſpiritum ſanctum negantem condemnavit, & eſſe conſubſtantialem Patri & filio ſpiritum ſanctum demonſtravit, dans ſymbolo majorem formam, ſcilicet *Credo*, quam tota Latinorum & Græcorum confeſſio in Eccleſiis prædicat, & cantat diebus Dominicis.

Ecce oſtenditur ex iſta ſancta ſynodo, quod neceſſarium fuit tunc congregare concilium CL patrum, epiſcoporum, Abbatum, ſacerdotum, & virorum eccleſiaſticorum. Et licet non fuiſſent plures quam CL. tamen convocarunt concilium, nunc per eccleſiam canonizatum univerſalem, & fuit hoc concilium neceſſarium, ut condemnaret hæreſin ſpiritum ſanctum negantem.

Sed *major* & tanta eſt *his temporibus neceſſitas* congregandi concilia generalia eâdem cauſa. Quia nunc multi ſunt in eccleſia ſeculares & eccleſiaſtici, qui negant ſpiritum ſanctum, ſcilicet bona ſpiritus ſancti, quæ bona ſunt beneficia Eccleſiaſtica, & *officia*, ſcilicet *Papatus, Cardinalatus, Patriarchiatus, Archiepiſcopatus, epiſcopatus, Præpoſitura, Decanatus, Prioratus, Abbatialis* dignitas, *Thabanatus, Archipresbyteratus, Rectoria, animarum cura*, & quodcunque eccleſiaſticum officium & beneficium, cum cura, vel ſine cura, quod ſecundum Theologos gratis, merentibus & dignis debet ſignari, & largiri, gratis accipi, gratis dari, per Prælatos eccleſiæ, & per jus patronatus in eis beneficiis habentes, & nullatenus poſſunt promitti, vendi, paciſci, dari, aut ſignari *pecunia* vel favore, prece vel pretio, aut aliqua re temporali. Et ſi demùm taliter committitur in eis *ſimonia*, tam ex parte dantis, quam accipientis, etiamſi Papali dignitate præfulgeat, ſecundum opinionem multorum Theologorum. Quæ *ſimonia* eſt de directo peccatum contra ſpiritum ſanctum, quo regitur & gubernatur univerſalis eccleſia, quæ eccleſia recipit à ſpiritu ſancto hujuſmodi beneficia, dicente Jacobo, *omne datum optimum &c.* qui pater eſt eſſentialiter ſpiritus ſanctus.

Dicunt ergo Doctores ſancti, quod aſſerentes pertinaciter, *Papam in beneficiis non poſſe & officiis eccleſiaſticis ſimoniam committere*, peccant mortaliter, & cenſentur hæretici. Quia dato, quod ſit Dominus & caput in tota eccleſia, & habeat diſtribuere beneficia, quæ Jeſu Chriſti ſunt, *non* tamen propter hoc *eſt Dominus bonorum univerſalis eccleſiæ*, realiter & hæreditario jure, ſed ſolum eſt *villicus* & *Vicarius*, & *diſpenſator* Jeſu Chriſti & ſuorum benefi-

ciorum; dicente Apoſtolo: *Sic nos exiſtimet* &c. Et ſi Papa ſecundum iſtos committat ſimoniam, quæ cenſetur hæreſis, in iſtis beneficiis & officiis eccleſiaſticis, multo magis ſunt ſimoniaci, & videtur aſſerendum de Prælatis, abbatibus, epiſcopis, & aliis, qui *conferunt* beneficia & *officia eccleſiaſtica* aliquando *pecuniis*, aliquando precibus, aliquando favoribus, aliquando idiotis ac ignaris & perverſis & impiis, ac ſuis conſanguineis.

Ad reformandum ergo hanc *quorundam* [illegible] *impiam opinionem* & perverſam, aſſerentium, quod Papa non committat ſimoniam in beneficiis, *neceſſarium eſt celebrare generalia concilia, & determinare*: Spiritum ſanctum eſſe in eccleſia, à quo ſunt omnia officia eccleſiaſtica, qui dat omnibus affluenter, & nulli improperat. *Et quod* quicunq; ſuperiores in eccleſia diſtribuunt & ſignant, aut ſigillant talia beneficia pro pecunia, vel favore, aut pretio, ſeu quocunque pacto interveniente, aut prece, tales committant ſimoniacam hæreſin, & teneantur reſtituere & renunciare, & incurrant pœnas hæreticorum, ipſo jure & facto, contentas in jure canonico: *Et quod* pro talibus eo ipſo eos declaret ſancta ſynodus univerſalis, niſi pœniteant & reſipiſcant, mandans fieri executionem contra tales per inquiſitores hæreticæ pravitatis, monendo ſeculares principes, ac eis præcipiendo, quod contra tales debeant reſiſtere, & ſi oportuerit, punire, & inquiſitores juvare.

Et ſunt alii *clerici & ſeculares*, negan-[illegible]tes ſpiritum ſanctum, & aſſerentes, ſpiritum ſanctum non eſſe in univerſalibus conciliis, ritè & legitimè congregatis per illos, ad quos pertinet. *Dicunt*; [illegible] eos eſſe ibidem congregatos in odium multorum, & in favorem, amorem & affectum, & ſub titulo ac ſub nomine reformationis in capite & in membris [illegible]os viros eccleſiaſticos ſua dignitate privare, alios invitos transferre, alios [illegible] vocatos nec citatos à ſuis beneficiis [illegible] ſionibus & commendis, ac officiis [illegible] eccleſiaſticis revocare, caſſare, & vindi[illegible] inimicorum ſuorum in multis exer[illegible] Quæ ſunt de directo contra ſpiritum ſanctum, qui ſpiritus ſanctus ſi [illegible] in conciliis, non permitteret talia [illegible] ut definiri.

[illegible] illi errant permaximè. Quia da[illegible] quod in conciliis generalibus ſint [illegible] multi & peccatores, & ſupra dicta [illegible] es aut exercentes, nihilominus [illegible] in conciliis eſt ſacroſancta ma[illegible] eccleſia univerſalis congregata, [illegible] univerſalis ſynodus repræſentat, [illegible] errare aut errare non poteſt, nec [illegible] ere, cùm ſit Dei ſponſa pulchra, [illegible] macula, 24. q. 1. c. *Omnibus*, quæ [illegible] bicul[illegible] ſanctitatem, caſto pudo[illegible] dit, 24. q. 1. c. *Loquitur*. Et ideò [illegible] quicunque in conciliis ſunt multi [illegible] li, tamen ſibi ſpiritus ſanctus eſt, [illegible] is, ſcilicet perſonis malis, ſed in [illegible] univerſali Eccleſia, quam etiam poſ[illegible] repræſentare una & ſancta ac bona [illegible] exiſtens perſona. Et ideò ad con[illegible]dum iſtum peſſimum errorem [illegible]rum, neceſſarium eſt nunc, [illegible]are generale concilium.

De tertio concilio, Epheſino, & majori [illegible] C A P. III. [illegible] concilia celebrandi nec[illegible] ob parem cauſam nova [illegible]

Tertia ſynodus facta Epheſina prima, CC [illegible] *epiſcoporum. Sub Juniore Theodoſio Auguſto* edita eſt, quæ Neſtorium duas perſonas aſſerentem in Chriſto Jeſu anathemate condemnavit, oſtendens, manere in duabus naturis unam Domini noſtri Jeſu Chriſti perſonam, 15. *diſt.* Ca-[illegible]*non*. [illegible] *alii* [illegible] *in eis* [illegible] niſi [illegible] *in prædictis, nulla ſit mentio, quod* [illegible] *Papa fuiſſet*, aut interfuiſſet, [illegible] *n epiſcopi & viri eccleſiaſtici.* Et tam[illegible] *illa ſunt per univerſalem ec*cleſia[illegible] *approbata, ſicut quatuor Chriſti* evan[illegible]*a*.

Ecce ex iſto ſacroſancto concilio evidenter elicitur, quod *in iſta ſynodo, & in* [illegible] Et [illegible] ex illo arguitur, quod, ſicut tunc [illegible] ſancta ſynodus condemnavit illum [illegible] hæreticum, aſſerentem in Chriſto duas perſonas, & determinavit, unam [illegible]

eſſe perſonam Domini noſtri Jeſu Chriſti manentem in duabus naturis: Ita & nunc ſunt generalia concilia neceſſaria frequenter celebrari ad condemnandum peſtifera *ſchiſmata duorum vel trium contendentium de Papatu* in Dei eccleſia, ſi forſan impoſterum & alio modo oriantur in Dei eccleſia, & ad delendum opiniones diverſorum, fortaſſis aſſerentium, duos eſſe Papas, unum ultramontanum, & alium citramontanum, in Dei eccleſia. Et ideo *capitulum* iſtud eſt *ſaluberrimum, ſtatutum perpetuum,* de ſchiſmatibus impoſterum delendis, & *de conciliis de decennio in decennium* tenendis, factum *in Concilio Conſtantienſi, & juratum & promiſſum*; & per omnes nationes de novo in hac ſacra generali ſynodo Baſileenſi ratificandum, approbandum, & canonizandum.

Addendo expreſſe ad ipſum hoc ſtatutum, pro majori firmitate & cautela, ſcilicet, quod quandocunque erunt duo vel tres electi ad Papatum, vel contendentes de Papatu, quouſque veritas Papatus alicujus ipſorum non fuerit determinata per generalem ſanctum ſynodum, tunc convocandam, ſi opus erit, per Dominos Cardinales, aut duas partes ipſorum, quibus negligentibus, per nationes, Epiſcoporum, ſeu Principes ſeculares regnorum, communitatum & dominiorum, quod nulli ipſorum obediatur, nec aliquis ipſorum pro Papa teneatur, nec aliquid per eos geſtum, ſeu alterum, firmum, juſtum, legitimum aut ratum habeatur, & quod omnis obedientia Chriſtianitatis eis ſubtrahatur, cenſuras eccleſiaſticas inferendo contra eos, qui oppoſitum fecerint, procuraverint aut præceperint. Et ſic ceſſabunt ſchiſmata duorum de Papatu & de una ſancta matre eccleſia *contendentium propter proprias utilitates*, non quærentes pacem Eccleſiæ, & quæ Jeſu Chriſti ſunt, ſed affectantes propria commoda, & ſeminantes guerras & diſcordias in Dei Eccleſia.

Et hoc ſit dictum de tertia ſynodo.

Cap. IV.

De quarto concilio, Chalcedonenſi, collato cum novis Conciliis celebrandis.

Q*Uarta ſynodus fuit Chalcedonenſis, CCXXV. ſacerdotum,* & *ſub Marciano Principe habita eſt. In qua Eutychen* Conſtantinopolitanum Abbatem, verbi Dei & carnis unam naturam pronunciantem, & ejuſdem *Dioſcorum* defenſorem, quondam epiſcopum Alexandrinum, & ipſum rurſum *Neſtorium* epiſcopum, cum reliquis, *una Patrum ſententia condemnavit*, prædicans eadem ſynodus Chriſtum Deum ſic de virgine natum eſſe, ut in eo ſubſtantiam divinæ & humanæ confiteamur naturæ.

Ex iſto generali concilio evidenter elicitur, quod ad condemnandum illam hæreſin, quæ ponebat, in Chriſto fuiſſe eandem naturam divinam & humanam, neceſſarium fuit, quod non ſolum epiſcopi, imo ſacerdotes & epiſcopi ipſum celebrarent. Quia textus dicit, quod fuit CCXXV. ſacerdotum, & non facit mentionem, ſi illi ſacerdotes fuerunt epiſcopi, vel non. Etiam non facit mentionem, ſi Papa, qui erat pro tunc, convocavit hoc concilium, vel illi ſoli CCXXV. ſacerdotes convocarunt ipſum. Et tamen textus dicit, quod ſancta ſynodus congregata ex illis ſacerdotibus condemnavit illam hæreſin.

Ergo, ſi fuit pro tunc neceſſarium convocare hoc ſacrum concilium *multo magis* eſt *neceſſarium* convocare propter ſimiles cauſas generalia concilia, & celebrare.

Probatur primo: Quia multi dicunt & aſſerunt *his temporibus*, & ſic de facto, quod *una & eadem natura* & *vita* & *conditio* debet eſſe in electionibus, poſtulationibus, in beneficiorum collationibus, ac confirmationibus, ordinationibus, & ſanctorum adminiſtrationibus, ac aliis apoſtolicæ Eccleſiæ beneficiis, dignitatibus, regiminibus, & adminiſtrationibus, *quod Viri litterati & ſapientes, & quod idiotæ, inſcii & ignorantes*, dum tamen alias ſint in mundanis experti & in temporalibus diſcreti & pruden-

ucntes, & in agibilibus activi, laborioſi, & ſerventes. Dicunt enim, quod *in temporibus*, ex quo ſpiritualia diu ſubſiſtere non poſſunt ſine temporalibus, & quia hæc temporalia ſunt modo pro manutentione & exaltatione eccleſiæ apoſtolicæ valde neceſſaria, ideo quoad viros literatos & virtuoſos & quoad ignaros & malitioſos una debet eſſe collationis beneficiorum natura, una promotio, una conditio.

Sed quam erronea ſit hæc conditio, videant primo: Quod antequam apoſtoli prædicarent in orbe & eſſent Epiſcopi vel Vicarii Jeſu Chriſti apoſtolicæ eccleſiæ, primo fuerunt literati & illuminati dono ſapientiæ & ſcientiæ, & loquebantur variis linguis, prout ſpiritus ſanctus dabat eloqui illis. Ecce, ipſe Deus Jeſus non promiſit Petro unam clavem duntaxat, ſed *duas*, ſcilicet clavem *ſcientiæ*, & poſt clavem *potentiæ*, dicens ei: *Et tibi dabo claves regni cælorum*. Quia *ignorantia* ſacerdotibus maxime vitanda eſt, & præſertim in Pontificibus Romanis, Cardinalibus, Epiſcopis, & Prælatis, ac aliis eccleſiarum rectoribus, qui officium docendi in populo ſuſceperunt, quorum opus in vita & prædicationibus debet conſiſtere, ut ponitur *diſt.* 38. *per totum*: Et qui ſecundum apoſtolum debent attendere lectioni & exhortationi, doctrinæ, & eſſe parati reddere omni poſcenti rationem de ea, quæ in ſe eſt fide.

Ad tollendum ergo & extirpandum hanc *pravam &* *iniquam conſuetudinem* & erroneam, quæ à temporibus ſchiſmatis, quod incepit poſt mortem Gregorii XI. fere inolevit, quod pauci vel *literati & graduati eliguntur*, poſtulantur aut promoventur ad abbatiales, ſeu epiſcopales, Cardinalatus vel papales dignitates, & ad alias rectorias beneficiales: neceſſarium eſt concilia generalia celebrari, in quibus fiant *reformationes electionum*, poſtulationum & promotionum quarumcunque dignitatum & beneficiorum, & præſertim Curatorum. Et quod nullus ad tales dignitates magnas curatas eligatur, poſtuletur ſeu promoveatur, etiamſi ſint Papales, Cardinalatus, Archiepiſcopatus, ſeu Epiſcopales, niſi ſit literatus, ſcientificus, & in jure Canonico ſeu in Theologia graduatus, cujus doctrina fulgeat eccleſia ut ſol & luna, & defenſet bene contra hæreticos & infideles ipſa fides Catholica. Et ideo tunc promovebuntur Univerſitates & Studia, & clerici prædicatores & ſcientiæ, quæ nunc propter [illegible] [illegible] & inſciorum [illegible] [illegible] vanuit.

Et [illegible] hoc ſit dictum de illo [illegible] [illegible] illo, quod quantum ad [illegible] con[illegible] [illegible] est neceſſarium celebrare generale concilium.

E[illegible] ſequitur in decreto, *diſt.* 16. *Canones* [illegible] *Hæ ſunt quatuor ſynodi principales, ſi*[illegible] [illegible] *principaliter* [illegible]. *Sed dei* [illegible] *ſunt alia concilia, quæ patres ſancti* [illegible] *Dei pleni ſanxerunt, poſt iſtorum quatuor auctoritatem, omni manent ſtabilita vigore* [illegible] *Hæc ibi.* Et in [illegible] *Sancta Romana* [illegible] *Si qua ſunt concilia à ſanctis* [illegible] *ſpiritu* [illegible] [illegible] *ipſorum* [illegible] *tuor* [illegible] [illegible] [illegible] *gore* [illegible] *dicitur* [illegible] *tibus* [illegible] [illegible] *ſuperare* [illegible] *dienda*.

Et n[illegible] [illegible] [illegible] ſequitur, quod per hoc ſanctum decretum [illegible] conſtituitur & mandatur, quod o[illegible] [illegible] [illegible] decreta generalis concilii maneant ſtabilita [illegible] vigore, & cuſtodienda ac ſervanda ſunt, dum tamen ſanciantur & celebrentur per Patres, qui ſpiritu Dei pleni ſunt, & in quibus ſpiritus ſanctus habitat. Et merito hoc conſtituitur, quod ſi concilia ſunt generalia à ſpiritu ſancto vel in ſpiritu ſancto legitime congregata, neceſſarium eſt, quod [illegible] eorum reformationes & ſtatuta ſint à ſpiritu ſancto legitime decreta, & per ſpiritum ſanctum, qui eſt Deus & gubernator conciliorum, facta & ordinata.

Et [illegible] [illegible] ideo oportet, quod omnia fiant in [illegible] conciliis in charitate, in concordia [illegible] dilectione, in mutua pace, & cum [illegible] ſancta & optima intentione, & quod [illegible] non fiant propter rancorem, propter [illegible] propter vindictam, & propter [illegible] [illegible] eorum in eccleſia privationum & ex[illegible] [illegible] ſtionem. Quoniam qui talia agunt, aut [illegible] [illegible] ſui conſcientiæ, concilium legitime [illegible] per ſpiritum ſanctum congregatum [illegible] faciunt, imo ipſum turbant & confundunt. Cum enim in conciliis generalibus [illegible]

neralibus oportcat *reformationem tam in capite quam in membris* facere, & peccata multorum arguere & accuſare, ac alios quoſque perverſè viventes judicare, & peccata diminuere aliorum & recipere, competet, quod illi, qui talia opera facere debent, quæ ſunt à ſpiritu ſancto, ipſi primò recipiant ſpiritum ſanctum. Quia Chriſtus primò dixit apoſtolis: *Accipite ſpiritum ſanctum*, & poſt dixit: *Quorum remiſeritis peccata*, *&c. Joh. XX.* Et ideò neceſſarium eſt & debitum, quod illi, qui alios judicare volunt, alios corripere, alios arguere, & condemnare, debeant primò & ante omnia ſe ipſos arguere, accuſare, ſe ipſos purgare & decenter reformare. Quia, ut ait noſter *Hiſpanus Iſidorus*, *impium eſt*, *ut alio arguere*, *quod adhuc reprehenditur in ſe ipſo*. Propheta talibus, qui alios volunt reformare, & non ſe ipſos, maledicentes *Væ vobis*, *qui prædicas*, *non furandum*, *& furaris*; *& non mœchandum*, *& mœcharis*.

CAP. V.

De Quinto Concilio, comparato cum recentioribus Conciliis frequentandis.

QUintum quoque concilium, ut dicitur *in c. Sicut ſancti evangelii, 15. diſt.* revereor. In quo epiſtola, quæ ibi dicitur erroris plena, reprobatur, & Theodorus, perſonam mediatoris Dei & hominum in duabus ſubſtantiis ſeparans, ad impietatis perfidiam cecidiſſe convincitur.

Sicut ergò pro *tunc* fuit neceſſarium, illud generale concilium celebrare contra illum Theodorum, qui aſſerebat, in Chriſto eſſe duas ſubſtantias, & duas perſonas: Sic à ſimili *nunc* eſt neceſſitium generale concilium celebrare *contra multos eccleſiaſticos & litteratos viros*, quorum *aliqui dicunt*, quòd poteſtas data à Chriſto S. Petro, eſt major, quam poteſtas data omnibus apoſtolis ſeu univerſali eccleſiæ, aut ſacris conciliis. *Alii dicunt*, ut dictum eſt, quòd poteſtas generalis concilii eſt major, quàm poteſtas ſancti Petri, ſeu alicujus Pontificis Romani. Quia, *dicunt* iſti, poteſtas ſacri generalis concilii eſt immediatè à Domino Deo Jeſu Chriſto; &, quod Papa non habet diſpenſare in ſtatutis ſacri generalis concilii.

Et quia opiniones diverſæ ſunt, & nulla eſt determinatio facta, tàm propter Papam, quàm propter ſacrum generale concilium Baſileenſe, Papa abſente ab ipſo, & non ſolo ſi approbante; Ideò eſt neceſſarium, quod celebretur generale concilium, & propter hoc, quod non credatur, nec aſſeratur, quod ſint duæ poteſtates diſtinctæ in univerſali eccleſia Dei, ſcilicet Papæ & generalis concilii, *determinetur* ad perpetuam rei memoriam, propter Papam, qui eſt, vel erit pro tempore, & propter ſacrum generale concilium, conjunctim, *quæ iſtarum poteſtatum ſit major in auctoritate & in jurisdictione, & in executione, quam deſtia*. Quia, ſi hæc determinatio non fuerit facta, videtur mihi quod fruſtra ſint concilia generalia, & eorum informationes ac ſtatuta. Ex quo Romani Pontifices diſputant cum eis, & revocant ipſorum conciliorum decreta & ſtatuta, dantes intelligere, quod major eſt eorum Pontificum poteſtas, quam ſit ſacrorum conciliorum. Et ſic oportet concilia congregare, ut determinetur, tanquam catholica, hæc opinio diverſa.

CAP. VI.

De Sexto Concilio, & ſimilis argumenti novis Conciliis instituendis.

SExtam etiam *ſynodum*, dicit *Decretum diſt. 16.* recipio, cum canonibus ſuis. Sciunt enim, quoniam ſancta ſexta ſynodus ſub Conſtantino congregata eſt *contra eos*, *qui dicebant*, *unam operationem eſſe & unam voluntatem in Chriſto*. In qua ſancti patres utpote hæreticos anathematizarunt, & orthodoxam fidem explanarunt. Soluta autem eſt hæc ſynodus anno decimo quarto Conſtantini. Poſt quatuor verò aut quinque annos iidem ſancti patres congregati ſunt ſub

 Juſti-

Juſtiniano, filio Conſtantini, & eoſdem canones promulgarunt, de quibus nullus dubitat.

Et ſexta ſynodus hic congregata eſt, ut tolleretur error illorum, qui dicebant, unam operationem & unam voluntatem eſſe in Chriſto.

Multo magis nunc neceſſarium eſſet congregare ſacrum concilium generale, & definire, ne ſint in eccleſia duæ poteſtates æquales, ac reformare & determinare, quod quandocunque celebratur generale concilium, vivente Papa eccleſiæ Romanæ, quod tunc vel papa ſit perſonaliter in concilio, & ſic una voluntas Papæ & concilii, & una operatio, & una & eadem regularum & ſtatutorum ordinatio, & una ac eadem beneficiorum & dignitatum collatio & promotio, & clavium eccleſiæ diſpoſitio, ac in capite & in membris una ac eadem reformatio, & una Romana curia cum ſuis officialibus, ac una congregatio: Vel, quod ſi Papa præſens in concilio non fuerit, niſi per procuratorem, quod tunc ordinetur, quod nihil pro tunc nec Papa, nec concilium ſacrum, quamdiu duraverit, exequantur, nec exequi procurent, aut mandent, officia aut promotiones Romanæ Curiæ, ut pote ſunt Audientia cauſarum, Cancellaria literarum, Officium pœnitentiariæ, Auditoriatus Cameræ. Et breviter, quod nullum officium fieri conſuetum in Romana curia, fiat in generali Concilio, nec attendatur in eo ad aliquid, præterquam ad id, ad quod fuit convocatum, ut *ad reformationem eccleſiæ in membris & in capite*. Et ſic eodem modo de Papa: Vel etiam ordinetur per Papam & per ſacra generalia concilia, quod durante ſacro Concilio generali, ne ſint duæ operationes clavium in eccleſia, & duæ poteſtates in una & eadem ſancta Eccleſia, quod pro tunc ceſſent omnia Romanæ curiæ officia, & non conferantur dignitates per Papam, ſeu beneficia, nec expediantur per Papam aliquæ ſcriptiones, aut literæ apoſtolicæ, de gratia ſeu juſtitia, ſed maneat poteſtas papalis durante ſacro Concilio quaſi ſuſpenſa. Sed tota plenitudo poteſtatis papalis & ejus executio remaneat apud ſacra ge-

neralia concilia, dum celebrabuntur. Quod ſi contrarium fiat, ſicut fit modò in Baſileenſi Concilio, eò quod ibi Domini de Concilio Baſileenſi tenent Audientiam cauſarum, & Cancellariam aliquarum literarum, & Officia minorum pœnitentiariorum, & exercent multa officia a Papa & Romanæ Curiæ, & dant literas & bullas deſuper, & tenent [illegible] curia [illegible] & Papa Dominus noſter Eugenius IV. tenet aliam Curiam vel Romæ, vel Florentiæ, aut alibi, & confert beneficia & epiſcopatus & expe[illegible] Elan[illegible] & tenet Audientiam cauſarum [illegible] & Cancellariam & Cameram, & Pœn[illegible] contrariam, ac omnia conſueta Romanæ Curiæ officia: Et aliquando [illegible] datur [illegible] una ſententia definitiva in Concilio, [illegible] annullatur & revocatur in curia Papæ: [illegible] Et e contrario: Et ſic accuſatur odium [illegible] & malevolentia, & quaſi ſchiſma *inter* [illegible] [illegible] exiſtentes in curia Papæ, Et *quidam* [illegible] dicunt ſe Papaliſtas, & quidam *Conciliariſtas*. Et propter illas duas curias eccleſiæ venit diviſio & diſcordia, & impe[illegible] ditur reformatio Eccleſiaſtica. Quia ſi [illegible] aliquid de reformatione in Concilio [illegible] ſtatuitur, hoc in curia Papæ annullatur, & fit etiam è converſo. Et venit modò [illegible] illud ſchiſma, de quo loquebatur Apoſtolus, quod quidam de diſcipulis Chriſti Jeſu, qui audiebant verbum Dei [illegible] Apollo, dicebant: *Ego ſum A*-*pollo*: [illegible] alii, qui audiebant à Petro, dicebant: *Ego ſum Cephæ*. Alii, qui à Paulo, dicebant: *Ego ſum Pauli*. Et ſubjungit Paulus [illegible]: *Numquid diviſus eſt Chriſtus? Numquid Chriſtus non eſt omnium?*

Et [illegible] ſic eſt modo, niſi provideatur de remedio: *Quidam dicunt, ſe eſſe de Concilio, quidam de Papa*. Numquid diviſa eſt eccleſia? Numquid non omnium Chriſtianorum una eſt eccleſia catholica? Numquid non epiſcopatus eccleſiæ unus eſt, & una eſt, quæ latius incremento fœcunditatis extenditur, 24. q. 1. *in c.* [illegible] Et quicunque ſe ipſos ab hac unitate [illegible] ſegregant, tales nec à vinculis peccatorum abſolvi, nec januam regni cœleſtis poſſunt ingredi, 24. q. 1. *Qui*-[illegible]

[illegible] Servandam ergo hanc unitatem eccleſiæ & fidei Catholicæ, neceſſarium eſt

eſt, quandocunque celebratur generale concilium, quod una ſit Romana Curia, unus Deus, una fides, unum baptiſma, una poteſtas exequendi claves in eccleſia, & quod non ſit duplex curia, duplex poteſtas eccleſiaſtica, duplex executio beneficiorum & cauſarum, & aliorum officiorum in Dei Jeſu Chriſti eccleſia. Ad determinandum ergo hanc unicam operationem, hanc unicam curiam, hanc unicam poteſtatem, ad exequendum Romanæ Curiæ officia & beneficia, & penes quam debeat reſidere hæc poteſtatis Papalis plenitudo, dum celebratur ſacra ſynodus, neceſſarium eſt, quod fiant generalia concilia, quæ determinent, quod Concilii cum Papa habeat unitatem executionis clavium eccleſiæ.

Et hoc ſufficit dicere de iſto concilio.

Sed tamen eſt notandum, quod dicitur, quod ſoluta eſt hæc ſynodus anno decimo quarto Conſtantini, & poſt quatuor aut quinque annos iidem Patres ſancti congregati ſunt ſub Juſtiniano filio Conſtantini, & prædictos canones promulgarunt, de quibus nullus dubitat. Et ſic *[illegible] ſynodus per congregata eſt.* Primo enim Canones fecerunt ſub Conſtantino, & poſt ipſos declaraverunt ſub Juſtiniano. Et ſic videtur, quod ultra quinque annos fuit continuata iſta ſynodus. Ex quo concluditur, quod ſacri canones conciliorum, qui ſunt *reformationis eccleſiæ, poſſunt ſic una concilio ſtatui & ordinari, & poſt in alio concilio poſſunt publicari*, & quod, quod determinatum non fuit in uno concilio, determinetur in alio.

Et ſic concluditur: Quod poteſtas concilii generalis eſt major, quam poteſtas Papæ: Quod in illo caſu unum concilium legitime congregatum poteſt convocare aliud concilium ſine Papæ alicujus auctoritate, & ſine in perpetuum, & aſſignare locum.

Et ſi allegatur, quod ſolus Papa convocat concilia, ut ponitur *diſt.* 17. hoc intelligitur ſemper *extra ſanctam auctoritatem & poteſtatem generalium conciliorum*, quibus ſecundum opinionem iſtorum, ſubjicitur poteſtas, auctoritas & juriſdictio ac executio Romanorum Pontificum.

Cap. VII.

De ſeptimo & octavo conciliis in Orientalibus celebratis, ac paribus reſuſcitandis.

Tantus fuit *zelus* illorum ſanctorum Patrum antiquorum ad exaltandam fidem Chriſtianam, *& reformandum Eccleſiam in moribus virtutibus*, ac actibus clariſſimis, & ad deprimendum hæreſes, ac extirpandum vitia de medio populi Chriſtiani, & perverſas leges & conſuetudines & abuſiones, quæ nequaquam poterant tolli, niſi per generalia concilia, quod ſtatim poſt illa ſex concilia generalia infra modicum tempus convocaverunt in partibus orientalibus alia duo generalia concilia, per quæ poſſent priſtina ſtatuta, facta in generalibus conciliis ſex, & acta ac geſta roborare, definire, ſancire & authenticare.

Et fuerunt *octo concilia generalia*, de quibus loquitur *Decretum, diſt.* 16. *in c. Sancta.* Ubi dicitur: *Sancta octo concilia univerſalia, primum Nicenum, ſecundum Conſtantinopolitanum, tertium Epheſinum, quartum Chalcedonenſe, quintum, ſextum, & ſeptimum Conſtantinopolitanum, uſque ad unum apicem immutilata ſervare, & pari honore ac veneratione digna habere, & quæ prædicaverunt & ſtatuerunt, [illegible] ſequi & prædicare, & quæcunque condemnaverunt ore & corde condemnare confiteor.* Hæc ibi.

Et *dicuntur iſta concilia aliquando octo*, quia *octo vicibus* erant tenta. Et dicuntur *aliquando quatuor* concilia, quia tenta fuerunt *in quatuor locis* tenta, ut ibidem habetur *in gloſſa.*

Ex quibus ſequuntur *duæ concluſiones* notabiles. Prima, quod *ad reformationem Eccleſiæ in membris & in capite*, & ad extirpationem ſchiſmatis & ſectæ hæreticæ, ſeu ad converſionem ſeu reductionem infidelitatis Saracenicæ ſeu paganicæ, & ad pacificationem plebis Chri-

Chriſticolæ, *non ſufficit ſemel* generale concilium celebrare ac congregare, ſed oportet ſæpius ac *ſæpius* hæc univerſalia concilia celebrare & convocare ac continuare.

Et videtur multis zelatoribus fidei Chriſtianæ, quod præſentibus temporibus, in qvibus multa ſunt ſchiſmata, & quampluxes hæreſes, de anno Domini MCCCCXXXV. in quibus *eccleſiaſticorum* in Dei Eccleſia maximæ *abuſiones*, maximæ *tyrannidæ*, maximæ *cupiditates*, maximæ *ſimoniæ*, maxima ſcandala, in qvibus etiam creſcit & crevit ſuper Chriſtianitatem paganorum infidelium & Turcorum ac Saracenorum dominiū, & non ceſſat creſcere & Chriſtianos ſubjugare, ac nomen Jeſu Chriſti blasphemare. Uti patet *de regno Cypri* Chriſtianiſſimo, nunc Saracenis & Sultano Babyloniæ ſubjugato temporibus iſtis. Uti patet de Græcia, qvæ qvamvis ſchismatica, tamen nunc eſt qvaſi tota Imperatori Turcorum ſubjecta. Imo ipſa *Armenia*, ipſa *Albania provincia*, ipſa pro magna parte *Dalmatia*, *ipſa* etiam *Sclavonia* pars maxima, quæ Turcis dicuntur eſſe ſubdita. Etiam his temporibus, in quibus inter ſeculares Reges & Principes Chriſtianos ſunt multæ diſcordiæ, guerræ maximæ, interfectiones & mortes Chriſtianorum quamplurimæ. Uti patet de Regibus Franciæ & Angliæ, de Regibus Caſtellæ & Arragoniæ, de dominio Ordinis Prutenorum & Regis Poloniæ, & de guerris Ducis Mediolani & communitatum Venetiarum & Florentiæ. Et timetur de guerra Regis Neapolitani permaxime. In quibus etiam partibus regnant tyranniæ, furta, latrocinia, & rapinæ, tam in mari quam in terra, multorum Principum, & Dominorum nobilium, & regnorum, bellantium & armigerorum. Et præſertim in Italia, in qua his temporibus bona eccleſiæ Romanæ ſunt perdita & occupata pro majori parte per tyrannos armigeros, Sacmannos nobiles & Dominos Italiæ. Ut patet de tota *Marchia Anconitana*, & de civitate Caſtelli, & de civitate Tiburtica, & quaſi de toto patrimonio eccleſiæ, & de terra Campaniæ, in quibus provinciis civitates & caſtra & bona Romanæ Eccleſiæ ſunt his temporibus de anno Dni. MCCCCXXXV. occupata & capta contra voluntatem Dni noſtri Papæ Eugenii IV. & Dominorum Cardinalium. Et multæ eccleſiæ & monaſteria deſtructa, & ſuis bonis ſpoliata. Hanc etiam occupationem terrarum & bonorum ac juriſdictionum eccleſiarum ac monaſteriorum [illegible] per violentiam & tyranniam, ac [illegible] uſurpationem multorum monaſteriorum & eccleſiarum, oſtendunt manifeſtè [illegible] aliæ nationes & provinciæ [illegible] Chriſtianorum, ſicut fuit *Hungaria*, [illegible] *Francia*, *Anglia*, *Hiſpania*, in quibus [illegible] per Reges, Duces, Comites, [illegible] & milites ac communitates [illegible] Baro[illegible] *Eccleſiaſtica* [illegible] *libertas* [illegible] clerus ſervituti ſubjicitur, bona eccleſiarum & monaſteriorum temporalia capiuntur, [illegible] monaſteria & eccleſiæ dilapidantur.

Att[illegible] entis igitur cauſis [illegible] aliorum [illegible] generalium, quæ ſunt celebrata per ſan[illegible] patres in parvo numero, infra br[illegible] [illegible] *cimo* [illegible] *celebrata* [illegible] propter cauſas [illegible] hæreſes quam [illegible] & ſchis[illegible] mata, quæ ſunt [illegible] Dei Ec[illegible] cleſia. [illegible] generalia concilia frequentius & frequentius celebrari & [illegible] continuari, [illegible] uſque [illegible] compleantur & exequantur [illegible] in Dei eccleſia [illegible] totaliter [illegible] *primò* ante omnia [illegible] *in membris* ipſa apoſtolica & Romana eccleſia. Quod [illegible] *capite* [illegible] ſecta peſtis hæreticæ evellatur [illegible] de medio Chriſtianitatis Catholicæ. *Tertiò*, quod hoc facto, [illegible] gremium eccleſiæ & obedientiam Papæ perfidia ſchiſmaticorum [illegible] Græcorum & Armenorum [illegible], & quod uniantur eccleſiæ. ducat [illegible] quod, hoc facto procuretur per *Quartò* [illegible] generalia concilia, ſi inter quoſcunque Reges [illegible] Principes, Comites, Barones, Communitates, nobiles ac Dominos Chriſtianitatis fuerit aliqua guerra vel diſcordia, quod illa omnibus modis tollatur [illegible] & fiat plena pax & concordia in tota

tota plebe Chriſticola. *Quinto*, [illegible] ad hoc facto procurent generalia concilia arma ſpiritualia & temporalia. Spiritualia quidem mittendo prædicatores ad terras, quæ non Chriſtianorum, ut eſt Africa, Ægyptus, Æthiopia, & tota Barbaria, ac Turcia & Tartaria, ad prædicandum evangelium ſanctum Chriſti, & ejus fidem exaltandam. Ecclam arma temporalia procurent, invocando & rogando Principes Chriſtianos & [illegible], & quoscunque fideles, ut cum ſuis armis & laboribus debeant terram ſanctam & civitates ac provincias occupatas per Saracenos & infideles recuperare, quæ aliquando fuerunt Chriſtianorum, & de manibus ipſorum infidelium liberare. *Sexto* debent procurare & continuare concilia generalia, ut ad priſtinam libertatem & juriſdictionem & ſtatum ubique terrarum reducatur eccleſia Romana & Apoſtolica, & extinguatur per concilia omnis violentia & tyrannis, ac rapina tam in mari, quam in terra, ne unquam fiat in plebe Chriſticola, & coerceantur tyranni, & deprædatores honorum temporalium Romanæ eccleſiæ, & aliarum eccleſiarum omnium & monaſteriorum ac locorum ſacrorum & Deo dedicatorum, per Chriſtianitatem exiſtentium, per cenſuras eccleſiaſticas & cruciatus, ſicut contra infideles, ac alia quæcunque juris remedia, invocato etiam ad hoc brachii ſecularis auxilio, ſi opus fuerit.

Et hæ *ſex* ſunt *principales cauſæ*, propter quas debent *his temporibus* ſacra concilia celebrari & continuari, & tam diu durare, ſecundum opiniones multorum, quousque ſufficerit.

Secunda concluſio notabilis, quæ ſequitur ex ſuperius dictis octo conciliis, & conciliis infra ſcriptis, eſt, quod *in ſacris conciliis generalibus non requiritur vocatio* & nihilominus *aſſiſtentia & præſentia omnium epiſcoporum & Abbatum ſeu Principum & Regum*, Ambaſſiatorum ſeu Dominorum aut communitatum: Sed *ſufficit præſentia aliquorum eccleſiaſticorum & Chriſtianorum*, in quibus & per quos repræſentetur univerſalis eccleſia.

Hoc probatur per prætérita concilia octo, in quibus [illegible] ſeſſerunt, etiam in parvo numero, & aliqui viri eccleſiaſtici, ut poſt dicetur. Unde in [illegible] *ſynodus* [illegible] recitat *Gratianus* ſecundum Bedam, [illegible] concilia octo priora, in quibus ſancti patres multos canones, multas [illegible] & decreta ſtatuerunt, licet eſſent pauciſſimi in illis conciliis. Quæ decreta deinde approbavit tota eccleſia, & fuerunt quaſi omnes ibidem exiſtentes orientales, & pauci viri eccleſiaſtici occidentales.

Verum eſt, quod in aliquibus conciliis, tentis in oriente tunc vel poſt, legi in multis Chronicis, in eis aliquando interfuiſſe Presbyteros & Diaconos Romanos, & etiam ſub titulis, quos nunc tenent Domini Cardinales.

Primum igitur *concilium ex illis* fuit *Aquitanica ſynodus*, quæ *ante Nicænam* fertur fuiſſe, ſed propter auctoritatem majorem, quam habuit Nicæna ſynodus, poſtponitur, in qua Patres octodecim ſtatuerunt canones.

Secunda ſynodus fuit *Neoceſarienſis*, quæ poſt Aquitanam & Antiochenam legitur fuiſſe, in qua patres ſeptendecim ſtatuerunt canones octodecim.

Tertia ſynodus fuit *Gangrenſis*, quæ poſt Nicenam legitur fuiſſe, in qua patres ſeptendecim fecerunt canones viginti, propter quasdam neceſſitates eccleſiaſticas, & contra Euſtachium maxime, qui dicebat, quod nullus in conjugali gradu poſitus, vel nullus fidelis, qui non omnibus renunciaret, quæ poſſideret, ſpem ullam ad Deum haberet, & multa alia venenoſa, quæ longum eſſet enarrare.

Quarta fuit *ſynodus Sardicenſis*, in qua patres ſexaginta ſtatuerunt canones ſedecim, quorum *auctor maxime* fuit *Hoſius, Cordubenſis epiſc.* [illegible] *Vincentius* Capuanus epiſcopus & *Januarius Beneventanus*, & *Calepodius Neapolitanus*, ſanctæ *Romanæ eccleſiæ extiterunt legati*.

Quinta ſynodus fuit *Antiochena*, in qua patres triginta ſtatuerunt canones viginti quinque, quorum *auctor maximus* extitit *Euſebius* Palæſtinus epiſcopus.

Sexta ſynodus fuit *Laodicenſis*, in qua Patres duo & viginti ſtatuerunt canones

nes quinquaginta octo, quorum auctor Theodoſius extitit.

Septima ſynodus fuit Carthaginenſis, in qua patres ducenti & octodecim ſtatuerunt canones viginti tres, quorum auctor maxime Aurelius Carthaginenſis epiſcopus extitit & Auguſtinus Hipponenſis epiſcopus.

Octava ſynodus fuit Africana, ſub Theodoſio Juniore Auguſto, in qua patres ducenti & viginti octo recitaverunt & firmaverunt canones centum & quinque, qui per diverſa concilia Africanæ ...

Cap. VII.

De XVI. Synodis veterum in partibus Occidentalibus. ... quam ſollicite recentiora Concilia generalia ad normam veterum ſint inſtituenda.

Prima ſynodus fuit *Arelatenſis*, in qua patres ſexcenti ſtatuerunt canones: Quorum auctor Sylveſter, urbis Romanæ Epiſcopus, & S. Mauritius, Arelatenſis epiſcopus, fuerunt.

Secunda ſynodus etiam fuit Arelatenſis, in qua patres novendecim ſtatuerunt canones, quorum auctor Cæſarius, Arelatenſis epiſcopus extitit.

Tertia ſynodus etiam fuit *Arelatenſis*, in qua patres novendecim ſtatuerunt canones.

Quarta ſynodus etiam fuit Arelatenſis in vico Hortenſi, in qua patres octodecim ſtatuerunt canones, quorum auctor Cæſarius extitit.

Quinta ſynodus *etiam fuit Arelatenſis*, in qua patres novendecim ſtatuerunt canones, quorum auctor Sirpidius Arelatenſis epiſcopus extitit.

Sexta ſynodus fuit *Aurelianenſis*, in qua patres ſeptendecim ſtatuerunt canones, quorum autor Cæſarius epiſcopus fuit.

Septima ſynodus fuit *Empanenſis*, in qua patres xxvi. ſtatuerunt canones xl. quorum autor Cæſarius Epiſcopus extitit.

Octava ſynodus extitit *Agathenſis*, in qua patres xxxiv. ſtatuerunt canones, quorum autor Cæſarius Epiſcopus fuit.

Nona ſynodus Aurelianenſis fuit, in qua patres ſeptuaginta ſtatuerunt canones, quorum autor Aurelianus Melatenſis epiſcopus fuit.

Decima ſynodus fuit *Arelatenſis*, in qua patres triginta ſex ſtatuerunt canones, quorum auctor Meliſinus

ctis conciliis ordinata ſive circa ea quæ ſunt & pertinent ad actiones, ordinationes & regulas eccleſiaſticas, tenenda ſunt omnimode in iſtis terminis, ſicut ſancti Evangeliorum quatuor libri. Et conſtat, Evangelium à Deo datum per hominem non poſſe immutari, ſicut nec ſicta, & acta ac modus agendi in dictis conciliis poſſunt immutari, quia ſunt quatuor ſynodi principales, fidei naturam pleniſſimè continentes.

Et de prædictis aliis conciliis contentis in decreto, dicit *c. canonis, diſt.* 15. in hæc verba, ſcilicet: *Si quæ ſunt alia concilia, quæ ſancti patres Spiritu Dei pleni ſanxerunt, poſt iſtorum quatuor auctoritatem, omni maneant ſtabilita vigore, quorum geſta etiam in hoc opere continentur.* Ecce qualiter omnia concilia ſupra dicta ſunt ab univerſali eccleſia approbata.

Cùm ergo ſint approbata per univerſalem eccleſiam hæc *triginta duo concilia generalia* & ſuperius dicta, ergò ab eis & per ea debemus ſumere documenta & exempla, qualiter *nunc his temporibus*, & quibus modis, & propter quas cauſas generalia concilia celebranda, tenenda & continuanda ſint. Et ideò ex prædictis conciliis ſeqvuntur multa notanda.

Primum notabile eſt, quod concilia generalia debent frequentiùs in eccleſia Dei celebrari, convocari & teneri.

Probatur per præfata concilia, Quia à tempore baptiſmatis Conſtantini *infra ſexaginta annos*, poſt quos floruit in eccleſia Dei venerabilis Beda, qui & ſcripſit præſidente in ſancta Eccleſia Damaſo Papa, Hiſpano, circa annum CCCXXIV. ſunt præfata *duo & triginta concilia* in Dei eccleſia celebrata.

Ex quo colligimus, quantus fuerit *zelus patrum* noſtrorum ad domum Dei, quæ eſt eccleſia ſancta, & ad fidei catholicæ & divini cultus augmentum, & ad honeſtatis ac morum conſervationem, ac ipſius eccleſiæ in membris & in capite reformationem: Et quanta deſidia, *cupiditas, negligentia* noſtra & noſtrorum *Prælatorum* ac Patrum *his temporibus ad reformationem ſtatus & ruina Eccleſiæ*, fuit diebus illis, & præſertim apud ſummos Pontifices, apud quos ſecundùm decreta antiqua manet autoritas regulariter convocandi Concilia, & ſine quorum auctoritate niſi in certis & paucis caſibus non poſſunt concilia generalia congregari, ut habetur *diſt. 17. per totum*. Et etiam quanta fuit *negligentia* eis *aſſiſtentium*, quorum reguntur conſilio, à multis retrò actis temporibus. Quoniam à tempore *Clementis V.* qui præfuit eccleſiæ anno Domini M CCC V. & tenuit concilium in Vienna generale, circa annum Domini M CCC XII. usque ad *concilium generale Piſanum* ultimò tentum, in quo ſpatio fluxerunt ferè centum anni, nullum fuit tentum in Eccleſia Dei generale concilium. Et tamen in illo centenario fuerunt multæ hæreſes, multa ſchiſmata, multa peccata, multæ ſeditiones, multæ tyrannides Romanæ eccleſiæ, multæ reſervationes, multæ uſurpationes factæ contra jura ſcripta, multæ ſimoniæ, multa mala, & quaſi infinita. Propter quæ fuiſſent multum neceſſaria generalia concilia in Dei eccleſia, ut ipſa Romana eccleſia & apoſtolica reduceretur ad primitivum ſtatum, & honorem & propriam naturam, & ad debitam in capite & in membris reformationem.

Secundum notabile, quod nos ad perpetuam rei memoriam ſecundum exemplar ac formam & normam prædictorum duorum triginta conciliorum debemus omninò generalia concilia frequentiùs & frequentiùs celebrare, & celebrari facere. Sicut enim triginta duo *tunc* generalia concilia fuerunt celebrata in ſpatio ſexaginta annorum, & tamen propter cauſas modicas, in comparatione cauſarum & malorum, quæ nunc ſunt: Quia tunc ſolùm propter hæreſes tollendas & propter eccleſiam in actibus & moribus virtuoſis ædificandam fuerunt illa concilia celebrata, ut patet per ipſa: Quia multæ hæreſes fuerunt condemnatæ, & multi canones decreta & regulæ inſtitutæ: Multo magis *nunc* obligatur Rom. eccleſia & apoſtolica generalia congregare concilia propter illas *cauſas* ſuperius dictas *ſex*, ſcilicet: *Propter reformationem fiendam in membris & in capite* ipſius apoſtolicæ Romanæ eccleſiæ: Item propter tollendos erro-

res pravitatis hæreticæ: Item propter pacificationem omnium Principum fidei Catholicæ: Item propter recuperationem terrarum infidelium, & præſertim terræ ſanctæ: Item propter exterminationem tyrannorum & raptorum, ac piratarum & occupantium bona temporalia eccleſiarum & monaſteriorum, & præcipuè Romanæ eccleſiæ. Ergò multò magis debent generalia concilia hic temporibus continuari propter cauſas ſex dictas *ad inſtar illorum duorum & triginta conciliorum* venerandorum, quorum actio & modus à nobis ſervandus proponitur per omnia. Scribitur enim *in c. Sicut ſancti, 15. diſt.* expreſsè tenor & modus in eis obſervatus.

Unde nobis innoteſcit qualiter aliquo modo circa celebrationem conciliorum generalium nos habere debeamus. Unde Dominus ad Moſen dixit, ut habetur expreſsè *Exodi XXV. Fac ſecundum exemplar, quod tibi in monte monſtratum eſt.* Iſte modus eſt ſervatus per apoſtolos & ſanctos patres in celebratione conciliorum. Super quem montem ſive modum celebrandi concilia generalia, veluti ſuper firmam & excelſam petram, fundata eſt & fundatur Eccleſia in ſanctis reformationibus & virtuoſis decretis & conſtitutionibus. Quæ decreta & conſtitutiones vocat Propheta David montes ſanctos, cùm dicit: *Fundamenta ejus, ſcilicet eccleſiæ, in montibus ſanctis*, ſcilicet in canonibus, decretis, ſtatutis conciliorum, & conſtitutionibus, præceptis, doctrinis & modis ea agendi, regendi & convocandi, continuandi, & ad executionem perducendi. Et hos *montes* vocat etiam *Decretalis, Extra, De electione, & fundamenta* Prædicatores. Et qui proprius dici poſſunt *Præcones* eccleſiæ, quam *Prælati & Patres* ac viri eccleſiaſtici, qui concilia procurant, qui concilia gubernant, qui decreta & canones ſtatuunt, & *Dei eccleſiam in membris & in capite reformant*, in quibus fidei noſtræ fundamenta ponuntur, & hæreticorum luce errores tolluntur? Et quid ac qualiter in hac vita incedere, qualiter vivere, qualiter de peccatis pœnitere, qua-

[illegible]liter eccleſiam & oves commiſſas regere, & quid agere debeamus certis regulis demonſtratur.

Tertium notabile, quod ſequitur ex prædictis triginta duobus conciliis generalibus, eſt: *Quod ſicut ipſa* generalia concilia fuerunt ſancta, juſta, & ab univerſali eccleſia quæcunque in eis geſta, [illegible] decreta, ſtatuta, recepta, & tamen in ie[illegible] *s ſacris conciliis fuerunt pauci viri ec*[illegible] *tici, & pauci patres & Prælati*, & ſuc[illegible] continuata per multa tempora: [illegible] modo poteſt & deberet fieri. Quia Si[illegible] quod multi vocantur ad concilia [illegible] alia; & pauci viri eccleſiaſtici ad [illegible] & in eis exiſtant ac defini[illegible] diffinient decreta, & ſtatuant pro [illegible] reformationis eccleſiæ in capite [illegible] membris, non obſtante dicta pau[illegible] patrum & virorum eccleſiaſtico[illegible] Tamen quæcunque in ipſis de[illegible] manifeſtata atque ſtatuta fuerunt [illegible] s, cum ſint à ſpiritu ſancto in[illegible], & ab univerſali eccleſia, quæ [illegible] tata, ita patres generalis ſyno[illegible] determinata, tenenda ſunt [illegible] data, & à populo Chri[illegible] tanquam ſi divinitus eſſent no[illegible] nibus fidelibus tranſmiſſa. [illegible] atur iſta propoſitio [illegible] concilia ſuperius dicta. Et pri[illegible] quatuor concilia apoſtolorum [illegible] fuerunt apoſtoli [illegible] credentes in Chriſto, & tamen [illegible] juſta & approbata concilia [illegible] Domino Jeſu Chriſto, quam ab [illegible] Eccleſia, & à fide Catho[illegible]lica.

Item [illegible] probatur per illa triginta duo [illegible], de quibus, ut dictum eſt, fecit [illegible] & facit Gratianus mentionem [illegible] 16. diſt.

Ex [illegible] vorum recitatione poteſt colli[illegible] d concilium generale qualecunque [illegible] ne Baſileenſe, vel fiat in poſterum [illegible] *non requirit omnium epiſcoporum vo*[illegible] *& minus præſentiam*, ſeu aliorum [illegible] rum, aut virorum eccleſiaſtico[illegible] Regum, Principum, Domi[illegible] & communitatum ſecularium [illegible] rum Ambaſſiatorum vel procu[illegible]. *Nec eſt neceſſe quod omnes vo*[illegible] aut interſint, ſed *ſufficit aliquos eſſe*,

eſſe, qui alios repræſentent, ſeu per alios omnes, qui in concilio non interfuerunt, recipiantur & approbentur acta & geſta, ſtatuta & ordinata in eodem concilio, & auctoritatem præſtent eiſdem, ſive utendo inſtitutis ibidem per approbationem, ſive expreſſe approbando. Sicut dicimus in lege, quod poſt ejus promulgationem firmatur, cum utentium more recipitur, ut ponitur *in diſt. 4. Leges inſtituuntur*. Quia *non vocatur generale concilium reſpectu perſonarum*, ut omnes in illo interſint, *ſed reſpectu regionum*; quia de omni parte debent in eo eſſe aliqui, vere vel repræſentative vel approbative, ſicut dictum eſt. Quia ſi probatur à majori parte, videntur in eo extitiſſe: Quia qui per alium facit, per ſe ipſum facere videtur, quamvis approbantes in ipſo concilio non fuerint.

Item dicitur *generalis* ſancta ſynodus reſpectu cauſarum, quia in generalibus conciliis *omnes admittuntur ad quæcunque proponenda*, pro juſtitia conſequenda, vel ad dandum *Aviſamenta ad agenda in conciliis*. Quia ipſa ſacra univerſalis eccleſia, quam repræſentant ſacra generalia concilia, eſt quædam vinea univerſalis, de qua bibere ſpiritualiter debet quilibet fidelis, ne non ſitiat in æternum; dicente Chriſto: *Simile eſt regnum cœlorum homini patrifamilias, qui exiit primo mane conducere operarios in vineam ſuam.*

Quæ vinea ſecundum homiliam eſt univerſalis eccleſia, quæ tot palmites protulit, quot ſanctos fideles ad nos miſit. O bone Jeſu, cuſtos illius vineæ, ut quid deſtruis maceriam illius vineæ, & vindemiant eam, & ſpoliant eam omnes qui exaltantur in ea; omnes etiam, qui ſunt dati ad ejus cuſtodiam, exterminant eam: *Aper de ſilva*, heu proh dolor, heu doleo, heu fleo, *ſingularis ferus* depaſcit eam! Domine Deus Jeſu, tu noſti, *qui ſint*, & à toto orbe non poſſunt abſcondi. Reſpice ergo de cœlos, & veni ac viſita vineam illam, & reforma eam, & perfice eam, quam plantavit dextera tua. Quia, ut clare videmus, non eſt alius, qui eam reformet, qui eam decoret, qui eam ad primitivum ſtatum reducat, niſi tu Deus Jeſus Chriſtus, Dominus noſter.

Item concilium dicitur *generale*, *ad differentiam provincialium & epiſcopalium*. In quibus non agitur, niſi de negotiis unius provinciæ vel diœceſeos: In iſto autem de negotiis omnium provinciarum & totius orbis agitur, & agi debet, ex quo eſt univerſale concilium.

Item hæc concluſio, quod *in generalibus conciliis non eſt neceſſe habere multos Epiſcopos*, vel viros eccleſiaſticos, ſed quod *etiam pauci ſufficiant* ad manutenendum & continuandum concilium & ad totam apoſtolicam & Romanam eccleſiam reformandam; *probatur per illa triginta duo concilia* ſuperius dicta, quæ ſunt ab univerſali eccleſia canonizata. In quibus fuerunt aliqui *pauci* patres & Prælati, & *pauciſſimi* viri laici & eccleſiaſtici. Nam ut dictum eſt, in ſedecim conciliis tentis in Oriente pauci vel nulli quaſi interfuerunt de Oriente, & tamen in utriſque conciliis fuerunt ordinati & facti multi canones, multa decreta, multæ reformationes & ſtatuta, quæ hodie tenet univerſalis eccleſia.

Item probatur, quod etiam *paucitas Prælatorum & virorum eccleſiaſticorum ſufficit in conciliis generalibus* ad ea peragenda & continuanda, per prædicta generalia concilia. Quoniam in prima ſynodo Nicena fuerunt ducenti & octodecim Epiſcopi. In *ſecundo* concilio fuerunt centum & quinquaginta patres, de quibus decretum non determinat, ſi erant epiſcopi, Abbates vel ſacerdotes. In *tertia* ſynodo fuerunt ducenti Epiſcopi. In *quarta* ſynodo fuerunt ducenti unus & triginta ſacerdotes ſeu presbyteri. Sed de *quinta, ſexta, ſeptima & octava* non ponitur aliquis numerus: Etiamſi poſt quatuor annos iidem patres congregati fuerunt ſub Juſtiniano. In *nona* ſynodo fuerunt octodecim patres. In *decima* ſynodo fuerunt ſeptendecim patres & non plures. In *undecima* ſynodo fuerunt ſedecim patres & non plures. In *duodecima* ſynodo fuerunt ſexaginta patres. In *decima tertia* fuerunt patres triginta. In *decima quarta* ſynodo fuerunt patres viginti duo. In *decima quinta* ſynodo fuerunt patres ducenti & octodecim. In

decima ſexta ſynodo fuerunt patres duodecim & viginti *octo*. Fuerunt & hæc ſedecim generalia concilia in partibus orientalibus celebrata, in quibus aliquando pauci, aliquando multi interfuerunt patres.

Et ſic *his temporibus* pro reformatione eccleſiæ & pro aliis quinque negotiis ſupradictis explendis pauci patres & pauci viri eccleſiaſtici aliquando celebrare ſufficiunt generalia concilia.

Utrum autem illi patres fuerint epiſcopi vel Prælati, aut ſi in dictis conciliis interfuerint Pontifices Romani, aut per quos fuerint convocata illa concilia, & textus decreti non dicit, nec memini me legiſſe.

Etiam, qvod *ſufficiant pauci* patres & viri eccleſiaſtici ad celebrandum concilia generalia, probatur per alia ſedecim concilia in partibus occidentalibus celebrata; Quorum exempla, norma & forma nobis occidentalibus eccleſiaſticis eſſe debent, cum tota intentione, qvod unanimi voluntate celebremus concilia generalia. Et primo in *primo* concilio *occidentali* non fuerunt patres, niſi ſex, & in eodem fuit Papa Romanus. In *ſecundo* concilio fuerunt patres novendecim. In *tertio* fuerunt patres novendecim. In *quarto* fuerunt Patres octodecim. In *quinto* fuerunt patres novendecim. In *ſexto* fuerunt patres ſeptendecim. In *ſeptimo* fuerunt patres viginti ſex. In *octavo* fuerunt patres ſeptuaginta. In *nono* fuerunt patres ſeptuaginta. In *decimo* fuerunt patres unus & triginta. In *undecimo* fuerunt patres viginti qvinqve. In *duodecimo* fuerunt patres qvindecim. In *decimo tertio* fuerunt patres unus & viginti. In *decimo quarto* fuerunt patres ſeptuaginta ſeptem. In *decimo quinto* fuerunt patres octodecim. In *decimo ſexto* fuerunt patres viginti.

Ecce, qvod in majori parte iſtorum conciliorum generalium Occidentalium fuerunt pauci de tota Chriſtianitate præſentes, & celebraverunt generalia concilia, & inſtituerunt in eis multos canones, multas reformationes & multa decreta, qvæ hodie approbat univerſalis eccleſia. Ergo *his temporibus* ad inſtar illorum conciliorum poſſunt celebrari generalia concilia omnino cum paucis patribus & viris eccleſiaſticis.

Etiam 63. *diſt. c. Hadrianus*, dicitur, qvod in concilio generali, tento Romæ per Hadrianum I. præſente Carolo M. celebrata fuit ſynodus à centum & qvinqvaginta ſedibus, & non pluribus.

Etiam per ſcripturam ſacram poteſt perſ[illegible]aderi & teneri, qvod paucitas viror[illegible] eccleſiaſticorum, etiamſi non ſint [illegible] numero ultra centum, aut ultra trig[illegible] vel ultra duodecim patrum, poſſu[illegible] ſufficienter concilia generalia celeb[illegible]rare, & canones & reformationes [illegible]rtere. Quia exemplo apoſtolorum [illegible]oc poteſt fieri, qui erant in numero [illegible] undecim, aliquando duodecim, cum [illegible] celebrarunt quatuor generalia concili[illegible]a, ut ſupra dictum eſt.

Et [illegible] probatur per verbum Chriſti dicentis [illegible] *Si duo ex vobis conſenſerint ſuper terram de* [illegible] *quam petierint à patre meo, fie*[illegible]. Ergò ſicut fuerint in concilio [illegible]o generali unanimi conſenſu & volunt[illegible] pro bono reformationis Catholicæ ecc[illegible]leſiæ, poterunt generale concilium c[illegible] celebrare & continuare. Quia verum [illegible] eſt, quod in unico ſic poſſit Chriſti[illegible] unitatis totius, exiſtente in gratia grat[illegible] facientes, poteſt ſalvari illa ſancta [illegible] mater eccleſia univerſalis, quam repræſ[illegible] generale concilium, & quæ ſemper [illegible] fuit & eſt ſine ruga & macula nec po[illegible] habere in corpore ſubdi[illegible] peccat[illegible]s, quia nulla eſt conventio [illegible] cis ad [illegible] tenebras, ſecundum apoſtolum, Etiam [illegible] ſicut fuit de B. Virgine, in cujus *corde*, [illegible] *li ab* [illegible] *fugiſſent, remanſit ſua fide catholica*, ſi[illegible] ut credit & eſt fides catholica. Sic et [illegible]m, ſi non ſint niſi duo in generali c[illegible]cilio in charitate Dei & gratia exiſte[illegible]*tes in ſpiritu ſancto congregati in no*[illegible]*ine Salvatoris Jeſu*, ad ſalvandum [illegible] *populum Chriſtianum*, & reformandum [illegible] *à vitiis ad virtutes*, & ad corrige[illegible] *de peccatis*, illi poterunt non [illegible] convocare concilium, ſed etia[illegible] celebrare, definire, judicare & con[illegible]are. Quia ſpiritualis homo omni[illegible] judicat, ſecundum Apoſtolum, & [illegible] à ne

[illegible] judicare. Quia justo non eſt lex poſita, ſed propter tranſgreſſores eſt poſita lex. Ergo illi, qui boni & juſti poterunt alios judicare & reformare, qui ſunt in eccleſia mali & perverſi.

Et ſi dicitur, & ponitur caſus, quod omnes illi, qui ſunt in concilio, ſunt mali & in peccato mortali; ergo ſpiritus ſanctus non eſt in illo concilio, nec eſt legitime congregatum [illegible], [illegible]. Quia ſpiritus ſanctus [illegible] Salomonem diſciplinæ effugiet fictum, & elonget ſe, nec eſt participatio lucis ad tenebras, ſecundum apoſtolum. Dicitur & reſpondetur, ſecundum fidem catholicam, & ſanctam legem Chriſti, caſus iſte eſt impoſſibilis & non eſt admittendus ullo modo. Quia ſicut filius Dei Jeſus Chriſtus naturam humanam, quam ſemel aſſumſit, nunquam dimiſit, ſic eccleſiam ſanctam Catholicam, quam ſupra petram ædificavit, & in ſuam ſponſam aſſumſit nunquam dimiſit, nec divortiavit, quinimo ſemper cum ea fuit, & ſuam ſanctitatem caſto pudore cuſtodivit; 24. q. 1. in c. *Loquitur*, ipſo dicente: *Ecce ego vobiſcum ſum &c.* Quod verbum evangelii non eſſet verum, ſi omnes Chriſtiani eſſent in peccato mortali collective. Et ita ille caſus nullo modo eſt admittendus.

Concluditur ergo evidenter ex præmiſſis, quod *non requiritur* aſſiſtentia vel *præſentia Romani Pontificis*, ſeu *illorum Prælatorum*, in omnibus, & generalibus conciliis. Quia non ſufficit dicere, ubi in principio omnis conciliis, quod ſi fuerunt in multis eorum Romanus Papa, vel alii Prælati, ſed ſuſficit, ut dictum eſt, quod ſint in eis *aliqui* Patres & Doctores, & *aliqui* viri eccleſiaſtici & ſeculares, qui aliter repræſentent univerſaliter Chriſtianos, & approbent & reforment, ut dictum eſt.

Quartum notabile ex prædictis conciliis [illegible], & eſt, quod ſi in ſtatuendis decretis Concilii generalis eſſet inter patres & aſſiſtentes [illegible] aliqua diſcordia ſeu differentia, quod tunc concilium poteſt etiam unum patrem, unum Epiſcopum, & unum Doctorem ſeu bonum virum eligere, qui illa decreta ſtatuenda valeat ordinare, facere, & diſponere & auctorizare. De quo conſenſu concilii generalis patet hoc notabile. Quia dicitur in præter. is conciliis, fuit talis ſynodus ſexaginta patrum, qui tot canones inſtituerunt, quorum fuit epiſcopus talis vel talis. Igitur &c.

Concluditur ergo *quinta pars hujus tractatus*, qui vocatur *Gubernaculum conciliorum*, quod maxima eſt *his temporibus* neceſſitas convocandi, & congregandi, ac continuandi generalia concilia, & præſertim *propter reformationem eccleſiæ in capite & in membris*, & propter illa ſex ſuperius dicta finienda & perficienda.

PARS VI.

Qui habeant in conciliis præſidere & definire.

CAP. I.

Sententia illorum, qui ſolis Epiſcopis tribuunt jus ſuffragii in Conciliis.

S*exta pars hujus tractatus* quærit & inveſtigat, *qui* ſint illi patres, qui ad Concilium venientes *debent in eo præſidere, definire & determinare* & vocem habere in eo.

Iſta quæſtio à me pauper Doctore quærebatur. Cui interrogationi cum timore & tremore reſpondendo dixi: Quod *triplicem* conſiderationem & *opinionem* ſecundum diverſos Doctores in eorum libris inveni.

Prima opinio dicit, quod ſoli Epiſcopi, Archiepiſcopi, Patriarchæ, cum ipſo Romano Papa debent vocem definitivam in conciliis habere, & decreta ſtatuere & determinare.

Alii dicunt, de ſecunda opinione, quod ſolus Papa cum Cardinalibus ſuis debent

in conciliis definire, ſtatuere & ordinare.

Alii de tertia opinione, quæ communior eſt, dicunt, quod non ſolum Papa cum Cardinalibus, Patriarchis, ArchiEpiſcopis, Epiſcopis, ſed etiam Abbates, & in dignitatibus conſtituti, & quicunq; Curati & presbyteri & clerici ac laici quicunque, debent in ſacris conciliis definire, determinare, ſtatuere, ordinare, voces ſuas dare, eccleſiam catholicam & apoſtolicam in membris & in capite ſeu capitibus ejuſdem reformare, & omnia neceſſaria diſponere.

Primi de *primo opinione* probant ſuam intentionem multipliciter ex ſcripturis, & ex canonibus ſanctis, & ex conſvetudine, & ratione, ac generalibus conciliis præteritis. *Dicunt* enim primi opinionem ipſorum eſſe legitimam & juſtam.

Et ex *ſcripturis* probant, primò exemplo legis antiquæ, in qua Deus mandavit Moſi & Aaroni fratri ſuo, dicens: *Provide tibi ex omni populo tuo viros prudentes & ſapientes, in quibus Dei ſpiritus inhabitet, qui populum debeant judicare & regere. Et iſti ſunt ſeptuaginta duo viri ad judicandum populum.* Per quos quidem ſignificantur duntaxat Epiſcopi & eorum ſuperiores, qui ſuper alios debent intendere, & eos arguere & obſecrare & increpare, ut ſcribit apoſtolus ad Timotheum.

Etiam in N. T. videtur Chriſtus Deus, Jeſus noſter hoc voluiſſe, quod in ſacris generalibus conciliis Epiſcopi & eorum ſuperiores alios debeant reformare, judicare, definire & determinare. Unde ipſe, quærente Petro ab eo: *Domine, ecce nos reliquimus omnia &c.* Reſpondit Jeſus Deus noſter, & dixit: *Amen, dico vobis, quod vos, qui reliquiſtis omnia &c.* Ergo, ſi in generali concilio debent apoſtoli judicare cum Chriſto totum mundum, Epiſcopi, qui ſuccedunt apoſtolis, debent judicare & definire in concilio generali. Et quod ipſi epiſcopi ſuccedant in loco apoſtolorum in univerſali eccleſia, patet per *Anacletum, 21. diſt. & in novo teſtamento.* Et ſic de A[illegible] poſt [illegible]antatur in Dei eccleſiis *Sedes [illegible] juſti judicii, & vera mundi luminaria.* Ita [illegible]

aſſerunt, quod ſoli epiſcopi præſide[illegible] debent in conciliis & definire concili[illegible] rum ſtatuta.

Item illi ſoli debent in conciliis præ[illegible] voces habere, & definire, q[illegible] [illegible] ligare & ſolvere. Sed ſolis apo[illegible] quorum loco ſurrexerunt ep[illegible] dictum eſt *Matth. XX. Quæcun[illegible] [illegible]ritis ſuper terram, erunt ligata &* [illegible] *& quæcunque ſolveritis &c.* Ergo ſo[illegible] [illegible]opi debent in generalibus conc[illegible] determinare, reformare, ſtatuere [illegible] [illegible]nare eccleſiam in capite & in mem[illegible]

[illegible] *probatur* ex canonibus & ſanct[illegible] [illegible]ribus hæc opinio. Quia Innocen[illegible] *c. Grave, Extra. De præbendis* [illegible] qui ſunt illi, qui ſunt vocatus [illegible] *generalibus*, dicit, quod ſoli Ep[illegible] habent *vocem definitivam* in co[illegible] generalibus, & quicunque alii [illegible] exiſtentes habeant vocem exp[illegible] utique querelas ſuis ibi proponan[illegible] [illegible]iam ſuam proſequantur. Unc[illegible] [illegible]dum tum & Doctores principu[illegible] [illegible]anonici in generali concilio [illegible] [illegible]dam *definitiva*, quæ habet v[illegible] vocalitatem definiendi & ſtat[illegible] [illegible] ibi [illegible] & ſecrari [illegible] [illegible]doctores & [illegible] [illegible] in jure divino & Canonico, [illegible] [illegible]utis eccleſiaſticis. Et illos [illegible] conciliis opportuniſſimum [illegible] eorum ſequi conſilium [illegible] habent definitivam, non tene[illegible] quia iſte, qui habet agere cum [illegible] concilio, illud non tenetur ſequ[illegible] *De Electione. Cum in veteri, &* [illegible] *Cum olim.* Et eſt ibidem [illegible] qui eſt omnium ibidem [illegible] indiſtincte, qui querelas [illegible] litigioſas habent, vel expon[illegible] aut dicunt *Adulſamenta* nonn[illegible] per quibus petunt per concilio [illegible] Iſti autem nec habent [illegible] in definiendo, nec in conſulend[illegible] [illegible] eorum expoſitis verbis [illegible] habent à concilio diſcedere [illegible] definitores & conſultores reman[illegible] [illegible] Non enim vocatur generale co[illegible] [illegible] reſpectu perſonarum, ut om[illegible] [illegible] [illegible] ſed [illegible] [illegible] [illegible] Quia [illegible]

omni parte debent [illegible] expreſſe, [illegible] vel repræſentative, vel approbative. Etiam dicitur generale ad differentiam provincialium & epiſcopalium, in quibus non agitur, niſi de negotiis unius provinciæ, vel diœceſis, in hoc autem de negotiis omnium provinciarum [illegible] orbis. Reſtat ergo concludendum, ſolos epiſcopos & eis ſuperiores, habere vocem definitivam in generalibus conciliis, ſuperiores intelligo patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, ac ſummum Pontificem. Quia omnes tales ſunt Epiſcopi conſecrati, & papa ſe etiam vocat epiſcopum in ſuis literis apoſtolicis. Ergo omnes tales in quantum Epiſcopi, habent vocem definitivam & conſtitutivam in ſacris conciliis.

Et ſic dico de Dominis *Cardinalibus*, qui ſunt *Epiſcopi*, ex quo pares ſunt in ordine & in aliis, quod Epiſcopi in conciliis, inſpecto tempore eorum conſecrationis, & attentis ipſorum dignitatibus & prærogativis, habent voces definitivas & determinativas tam quoad ſeſſionem, quam quoad votorum emiſſionem, quam etiam ad quamcunque ſubſcriptionem.

Dominos autem *Cardinales Presbyteros & Diaconos*, cum proteſtatione fateor ex antiquo uſu eſſe ad voces & vota & ſubſcriptiones ac loca & deputationes admittendos, & recipiendos, licet inferiores ſint ipſis *Epiſcopis dignitate & ordine*, ut dicit *textus* & *gloſſa* 2. q. 6. *Quamquam*.

Vel poteſt dici, quod debent admitti in conciliis *Cardinales qui non ſunt epiſcopi*, ad aſſiſtentiam & acceſſum, ſed ad conſilium tantum, ut infra dicetur de Abbatibus. Quia jus divinum, naturale & incommutabile corrumpi non poteſt, niſi de facto, ſeu uſurpatione, ſeu toleranția.

Et quod iſta vox *definitiva & conſtitutiva ad ſolos Epiſcopos* pertineat, probat *textus* expreſſe *de conſecr. diſt.* [illegible] Ubi habetur in ipſo decreto, condito per Epiſcopos in concilio, quod, quicunque aſſerit, quod Adam, ſi non peccaſſet, etiam fuiſſet morti obnoxius, anathema ſit. *Hoc enim decreverunt*, inquit textus, & *definiverunt & determinaverunt Epiſcopi*. Ergo [illegible] aut ad eos ſolos Epiſcopos pertinebat, (& habeo propoſitum) aut non. Et tunc aliis non conſtituentibus & decernentibus decretum nullum fuit. Sed tamen ibi ponitur pro validiſſimis decretis de neceſſitate juris.

Et quod *ſoli Epiſcopi* debeant voces habere definitivas in ſacris conciliis generalibus, *tertio probatur*, *ex antiqua conſuetudine*, quæ eſt legum & jurium optima interpres. *Uſque enim ad tempora generalis concilii Piſani*, quod fuit *anno Domini MCCCCIX*, vel [illegible] in quo fuit *electus*, illa ſplendens in ſcientia lucerna, *Petrus de Candia* de ordine minorum, *ſacræ Theologiæ profundiſſimus Magiſter*, qui tunc *Cardinalis*, *vocatus Alexander Papa V*, ſemper in conciliis generalibus fuit conſuetum, quod ſoli epiſcopi & eorum ſuperiores haberent voces definitivas. De aliis autem quocunque nullus meminerat, nec miſcebatur, ſaltem quoad definiendum, & ſtatuendum. Quod luce clarius patet primo de quatuor conciliis apoſtolorum primo dictis, per quæ clariſſime patet, quod Apoſtoli, qui ſoli erant epiſcopi, convocabant multitudinem credentium, qui convenerant in unum, & non pertinebat deciſio a multitudine, ſed ſolum ab apoſtolis & ſenioribus. Quod manifeſtius etiam patet *Actor. XV*. Ubi etiam diſcuſſionem votorum & conſtitutionem decretorum ſoli apoſtoli & ſeniores habebant & loquebantur, & definiebant, ut patet ibidem per epiſtolam miſſam Antiochiam, in qua dicitur: *Apoſtoli & ſeniores fratres his, qui ſunt Antiochiæ* &c. Ipſi autem apoſtoli, qui erant epiſcopi, auctoritatem præſtabant ſuis conciliis, & non inferiores, nec multitudo credentium, quæ ibidem convenerat.

Quod inferiores nullo modo pertinuit illas voces dare in conciliis, niſi ut dictum eſt, per modum conſultationis ſeu aſſiſtentiæ, vel alia de cauſa. Qui autem fuerunt epiſcopi & ſacerdotes, qui in hoc apoſtolis admixti ſunt, ratione conſtat illos eſſe & fuiſſe epiſcopos & non alios.

Probatur. Nomina enim, Epiſcopi, Presbyteri, Seniores, & majores, non ſunt, & erant tunc ſynonyma. De hoc habetur expreſſum textum, *Tit. 1.* Ubi Paulus ſcribens Tito, inquit: *Reliqui te Cretæ, ut ea quæ deſunt, corrigas, & conſtituas per civitates presbyteros, ſicut ego tibi diſpoſui.*

Conſtat ergo, quod per civitates non conſtituantur ſimplices ſacerdotes, ſed in *particularibus Parochiis. In civitatibus* autem Archiepiſcopi, epiſcopi, primates, qui per apoſtolos & eorum ſucceſſores poſiti ſunt, ſecundum urbium & civitatum excellentiam, auctoritatem & magnitudinem. *In caſtellis* verò & locis *particularibus* nunquam fuerunt poſiti Epiſcopi, neque poni debuerunt, ſed Curati inferiores. Ut manifeſte habetur hoc 80. *diſtin. c. Urbes & c. Iſtellis, & c. Epiſcopi, & per totam diſtinctionem.* Unde *Hieronymus ad Evandrum*, & habetur *93. diſtinct. c. Legimus, eoſdem* eſſe *Epiſcopos* quos ſcriptura *Presbyteros* nominavit. Nomen etiam *ſeniorum* ſynonymum eſt cum illis. Quod ſatis probat textus primò allegatus Actor. XV. Quia cum iſte primò dixiſſet, Paulum & Barnabam pro determinatione quæſtionis præcedentis veniſſe ad apoſtolos & Presbyteros, cauſa determinationis fiendæ, textus ille vocat eos, ſcilicet apoſtolos & presbyteros, Seniores, quorum ad cauſæ diſcuſſionem & ſententiæ prolationem. Quos primo vocaverat Presbyteros, & etiam quos hic textus vocat Presbyteros & ſeniores, Paulus vocat *majores natu eccleſiæ*, ut habetur *Actor. XX.* Et de hoc eſt textus cum *gloſſa in Tribus, 93. diſt.* [illegible], ubi textus *Iſidori, libro de vita clericorum*, docens generaliter inferiores, qualiter ſe debeant habere ad Epiſcopos, ubi inquit: *Senioribus quoque præbeant debitam obedientiam, neque jactantiæ ſtudio ſe* [illegible] *ipſos* attollant. *Et gloſſa ibi: Senioribus, id eſt Prælatis. Et alia gloſſa habet: Epiſcopis*, quod idem eſt. Quia licet aliqui [illegible] ſint in eccleſia inferiores, qui Prælatorum nomine nuncupantur, aliquando etiam abuſive ſcribantur, epiſcopi tamen ſuperiores eis ſunt abſolute, & proprie *Prælati*, quaſi præ aliis

[illegible] ſoli Epiſcopi & [illegible] alii, habent certum & determinatum [illegible] minum, & dioceſim limitatam; [illegible] quam de jure, tam ex primaria inſti[illegible] tione eccleſiæ ſubeſſe conſtituti ſunt, & immediate ſubjecti ſunt ipſis epiſcopis in omni juriſdictione ſpiritua[illegible] [illegible] quam ex juſtitia. Et nulla [illegible] eis inferior habet hæc. Ergo [illegible] Illi alii ſunt vere Prælati, niſi [illegible] [illegible] & ex conſuetudine. [illegible] Epiſcopi ſunt [illegible] perſonarum, ſed etiam [illegible] [illegible] Ad quod facit lex [illegible]

[illegible] terea textus iſte *Act. XV.* loquens de [illegible] ribus, non poteſt intelligi [illegible] [illegible] bus, nec aliis inferioribus [illegible] [illegible] pis. Quia eo tempore [illegible] religionem, quæ poſt longo tem[illegible] ſupervenerunt. Et ideo dictum [illegible] & gloſſam oportet intelligi [illegible] [illegible] epiſcopis.

[illegible] concluditur, quod in [illegible] [illegible] quatuor apoſtolorum [illegible] *Apoſtoli*, qui erant epiſcopi, & [illegible] per diverſa loca [illegible] [illegible] ipſis apoſtolis & [illegible] [illegible] in concilio.

[illegible] probatur hoc, quod ſoli epi[illegible] habent voces definitivas in [illegible] [illegible] *ſuperius* ſcriptum [illegible] fuit, conſuetum, ſi bene [illegible] [illegible] quod *ſoli Epiſcopi* [illegible] *& determinationem* in con[illegible] [illegible] & voces & vota habuerunt.

[illegible] in primo concilio Niceno, cele[illegible] tempore Sylveſtri Papæ [illegible] [illegible] epiſcopi [illegible] [illegible] illud ſacrum concilium [illegible] & hæreſim Arrii exſtirp[illegible] [illegible] & condemnaverunt. [illegible] *in libro conciliorum*, Papa [illegible] [illegible] omnes hos Epiſcopos [illegible] Coepiſcopos & conjudices [illegible] Quod intelligendum eſt [illegible] [illegible] nulli alteri [illegible] [illegible] Imperator vero Conſtant[illegible] [illegible] ſedebat ex oppoſito. [illegible] [illegible] Diaconi [illegible] [illegible] us Romanus. Quia [illegible]

[illegible] electus, undecunque eſſet, erant extra ambitum ſtantes penes & retro epiſcopos, ſedentes ex eis aliqui. Qui autem eſſent illi *presbyteri Romani*, dicerunt mihi aliqui Cardinales, ubi fuit *factus iste tractatus*, qui vocatur *Gubernaculum conciliorum*, quod tunc Presbyteri & Diaconi Romani erant Cardinales, licet tunc illo nomine non vocarentur. Sed ſalva reverentia eorum hoc, ut ponitur, non poteſt eſſe verum. Quia ante tempora illa erant Cardinales ut ponit *Chronica Martiniana*. Et ideo Cardinales non erant ante illud concilium, ſaltem per ſex annos.

Sed tamen ad quid fuerunt illi Cardinales inſtituti? Concordant omnes Chronicæ, quod fuerint inſtituti ad baptizandum noviter venientes ad fidem, & ad ſepeliendum fideles Chriſtianos, qui moriebantur in urbe, vel martyrizabantur pro Chriſto. Nec unquam legi in aliquo libro authentico, aut apud aliquos hiſtoriographos aliam *inſtitutionem* factam *de Cardinalibus* niſi illam.

Quod autem nunc *habent aſſiſtentiam Papæ* & prærogativas, quibus utuntur, non memini me legiſſe niſi *de electione Papæ* 23. *diſt. c. In nomine Domini*. Alias tunc prærogativas habent *per modum toleràntiæ, & non per modum inſtitutionis*, ab eccleſia factæ.

Si ergo in illo concilio *erant Cardinales* illi Presbyteri & Diaconi, qui *ſtabant retro Epiſcopos*, conſtat, quod illi non præſidebant, nec erant intra ſinum Papæ ſed ſoli Epiſcopi. Si autem, [illegible] *Cardinales* [illegible], ſi tunc illi Cardinales, qui tunc erant facti per Marcellum, erant ejuſdem prærogativæ & dignitatis ſicut ſunt illi, qui nunc ſunt, vel diſſimilis prærogativæ & dignitatis? Et ſi diſſimilis, *quid fuit ille Papa, qui ſtatum Cardinalium nunc in Romana curia exiſtentium inſtituit?* Sed de hoc dicam alibi.

Dicam tamen breviter, quod, licet ipſorum prærogativæ ſuper omnes Patriarchas & Prælatos non inveniantur ſcriptæ, tamen rationabiliter ſuper alios debent in Dei eccleſia præeminere. Quia cum ſint in poſſeſſione eligendi Papam, ut patet *de ele[ctione], [illegible], Licet, &* [illegible] *Niſi periculum* [illegible]. Per conſequens ad eos ſpectant omnia, quæ ſunt ad electionem conſequentia, ut notatur *De electione, Præjente, & c. Conſequenter & §. Ad hoc & §. Si non, L. PR. &* 63. *diſt. c. finali*.

Ergo, ſi ad electionem *Papæ conſequentia ſunt*, *Dei eccleſiam & populum Chriſtianum reformare*, decorare, fidemque Chriſti exaltare & defendere, ac gubernare: Et *talia ſpectant ad Cardinales*. Meritò ergo ſunt honorandi.

Item, quia in his, quæ concernunt electionem Papæ & gubernaculum Eccleſiæ, Collegium Cardinalium repræpræſentat univerſalem eccleſiam, quando non tenetur concilium, & ejus vice funguntur, 87. *diſt. c. Nullus, & ſu*[illegible] Ergo meritò ſuper alios paſtores habent ſuas prærogativas.

Item ſedes Apoſtolica cenſetur eſſe eccleſia Romana, quæ Romana eccleſia non cenſetur eſſe ſolus Papa, ſed ipſa eſt ipſe Papa cum Cardinalibus ſuis, qui ſunt pars corporis Papæ, ſeu Eccleſiæ apoſtolicæ, quæ conſtituitur ex Papa, tanquam ex capite, & ex Cardinalibus, tanquam ex membris, *arg. 6. q. 1. Verum ubi quinque, & De panis. Leo. c. Tali*[illegible] *Nova laudis, De celebratione miſſa. Clem.* 41. Ergo ſi caput debet honorari, revereri & timeri ac diligi, ſua membra modo conſimili. Sed de hoc dicam alias, ſi vixero.

Conſtat ergo, quod *in iſto concilio Niceno nulli alii quam epiſcopi judicarunt*, & per Epiſcopos fuit definitum, ut habetur *in dicto c. Canones, 15. diſt. §. Per* *hanc*. Ubi dicitur: Contra regulam trecentorum patrum, qui hoc in concilio Niceno ſtatuerunt. Ex quo ſequitur, quod, ſi alii, quam Epiſcopi cum eis ſtatuiſſent hoc decretum, dixiſſent.

Item probatur, quod in aliis ſeptem conciliis ſuperius dictis, & de quibus tractatur 16. *diſt. Sancta*, & etiam de aliis octo conciliis, tentis in partibus orientis, quæ recitat *Gratianus* [illegible] *diſt. c. Sancta*, ſoli Epiſcopi præfuerunt & definiverunt.

Tamen eſt verum, quod *in aliquibus conciliis* tentis in Oriente, tunc poſt logi[illegible] interfuiſſe. *Probatur* [illegible]

Diac. nos Romanos, & *ſub titulis, quos nunc tenent Cardinales.* Et ego aliquos *Epiſcopos* legi fuiſſe *ſub titulis, quos hodie tenent Cardinales* qui ſunt epiſcopi.

Et in illis conciliis generalibus iſte ordo ſedendi & ſubſcribendi ſervabatur, ut tenens fui. Si Papa erat præſens in eis, ipſe præſidebat. Ipſo verò abſente, ſedebat primus, & præſidebat antiquior epiſcopus, etiamſi non eſſet Cardinalis, & poſt illum Legati Papæ miſſi pro eo ad concilium. Et conſequenter omnes epiſcopi ſedebant, ſecundum prioritatem conſecrationis. Tamen Primatibus & Archiepiſcopis ſemper ſuper epiſcopos datus fuit locus ſuperior. Et ſi ibi erat aliquis Cardinalis, qui eſſet Epiſcopus conſecratus, nullo habito reſpectu ad ſuum Cardinalatum, ſedebat in loco ſuo, & ſubſcribebat ſecundum ordinem ſuæ promotionis, ſeu conſecrationis. Poſt autem omnes Epiſcopos & ad partem ſedebant & ſubſcribebant Domini Presbyteri Romani, & poſt Diaconi Romani, qui erant ſub illis titulis, quos nunc habent Domini Cardinales Presbyteri, & Diaconi. De alio autem ſtatu quocunque nullus intererat, nec miſcebatur, ſaltem quoad definiendum vel ſtatuendum.

Et poſſet etiam dici, quod *Presbyteri & Diaconi Cardinales admittebantur ad quandam aſſiſtentiam*, & non ad definiendum. *Nec* propter hoc *erant vocales*, ſicut dicebatur, quod in electione Papæ clerus & populus ad conſenſum novæ electionis conſidebant, & non ad eligendum, 23. *diſt. c. In nomine Domini.*

Ergò *ille modus* eſt *inviolabiliter obſervandus* in conciliis generalibus, ſicut fuit in illis ſervatus, *quod ſoli Epiſcopi habeant vocem in conciliis.* Quia hæc poteſtas ſolis apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus jure divino & immutabili collata eſt. Nec in contrarium valet, etiam ſedis apoſtolicæ ſeu generalis concilii auctoritatem immutare ſeu definire. Imò debent ſtare in terminis, quos [illegible] nobis patres, [illegible] *c. Sunt quidam & c. Ad perp*[illegible], & in multis [illegible] juribus & de[illegible]

Item probatur articulus iſte [illegible] ſoli Epiſcopi debent in generalibus [illegible] ciliis voces habere, de conſuetud[illegible] Quod clarius luce patet in illis ali[illegible] conciliis generalibus tentis in occid[illegible] te, de quibus dictum eſt ſupra. In [illegible] bus dicitur per Gratianum: [illegible] *fuerint ipſi patres, qui fecerunt* [illegible] cilio [illegible] *& in concilio* [illegible] *fuerunt* [illegible], qui fecerunt canones, con[illegible] par[illegible] aliis conciliis. Conſtat autem ſic [illegible] illi patres non erant alii, q[illegible] quo[illegible] Epi[illegible] pi & ſuperiores eorum, q[illegible] bu[illegible] definiebant & voces ha[illegible] ban[illegible] Licet in eis fuiſſent pauci epi[illegible] pi[illegible] quod illa fuerunt genera[illegible] cilia[illegible] licet per paucos tenta, pro[illegible] cur[illegible] principium capituli [illegible] teſta[illegible] ſe loqui de conciliis gene[illegible] libus[illegible]

Item patet clarius ex alio. Qu[illegible] provin[illegible] *alia* fuiſſent, non interfuiſſ[illegible] niſi ſuffraganei loci vel provinciæ. N[illegible] la autem eccleſia ibidem nominata [illegible] bet [illegible] ſuffraganeos, quod ibi fuer[illegible] epiſcopi. Et ſi fuiſſent *ſynodalia* con[illegible] lia, ſolus Epiſcopus illius civitati[illegible] fuiſſet[illegible]

Etiam [illegible] hæc opinio, quod ſoli E[illegible] ſcopi habent & habere debent voce[illegible] generalibus conciliis, per patres a[illegible] quos noſtros tentis, tam in Orie[illegible] quam in Occidente, ubi prædictum [illegible] *tempora concilii Piſani*, per C[illegible] dinales convocati [illegible] qui rece[illegible] bant ab illis, qui ſe gerebant pro [illegible] Pontificibus, ſcilicet Domi[illegible] Gregorio XII. & Domino *Benedicto X*[illegible] ſic in ſuis obedientiis nominatis, qui [illegible] lebant renunciare juri Papatus, ſi q[illegible] habebant, propter faciendam union[illegible] in Dei eccleſia, & *ſcandalizabant popu*[illegible] *Chriſti* [illegible] propter eorum ſchiſma [illegible] de hoc [illegible] *alias.*

Sed ultimò probatur ille articu[illegible] ex ratione. Ratio enim naturalis, [illegible] eſt quaſi jus naturale, dictat quod [illegible] jores dignitate & ſapientia debent [illegible] præſidere, conſulere & ipſos doce[illegible] Conſtat autem, quod nihil eſt hon[illegible] bilius in Dei Eccleſia, quam epiſcopa[illegible] [illegible] dicit [illegible] vocat ſe Patriarcham [illegible] Are[illegible]

ArchiEpiſcopum, niſi ſolùm *Epiſcopum*, ſervum ſervorum Dei. Ergo ad ſolos Epiſcopos, qui ſunt in eccleſia Dei no[illegible]biliores, pertinet in conciliis habere voces.

Et ſic Apoſtoli miſſi ſunt, qui fuerunt patres noſtri, & Doctores, ut dictum eſt, quorum actio noſtra eſt inſtructio, præſertim, cum ipſi repleti ſpiritu ſancto nil in ſuis conciliis facere poterant, niſi quod ſpiritus ſanctus inſpirabat il[illegible] *Spiritu ſancto inſpirati locuti ſunt ſancti Dei homines.* Ergo rationabiliter videtur, ex quo fuerunt patres noſtri, nos eorum filii ſequamur eorum actiones & opera, dicente pſalmo, *Pro patribus tuis nati ſunt tibi filii &c.* Ergo ſoli epiſcopi, qui ſunt Principes ſuper omnem terram, & ſuccedunt apoſtolis, *diſt.* [illegible] *In novo*, debent eſſe vocales in conciliis.

Etiam Paulus, vas electionis, Doctor gentium præcipuus, rationabiliter nos inſtruxit, & docuit rationabiliter ſic eſſe debere, *Actor. XX.* Ubi habetur diffuſe, quod Paulus, vocatis quibusdam Epiſcopis ſibi nominatis, qui fuerunt de diſcipulis Chriſti pro majori parte ad ordinem epiſcopatus promoti, multo & longo ſermone, de fide & moribus eccleſiaſticis cum eis contulit, & ipſis adductis Miletum, convocatiſque ceteris majoribus natu eccleſiæ, quos Seniores *Actor. IX.* & Presbyteros nominaverat, qui tunc erant Epiſcopi: Et idem, cum epiſcopis, ut dictum eſt, protracto cum eis longo ſermone, admonendo eos, qualiter ſe deberent habere ad plebes ſibi commiſſas, pro concluſione dixit eis formaliter hæc verba: *Cavete vobis & univerſo gregi, in quo vos poſuit ſpiritus ſanctus regere eccleſiam Dei, quam acquiſivit ſanguine ſuo &c.* Et ſi notentur hæc verba, videbitur clarè, quod loquebatur ſolum *Epiſcopis*, licet ſecum erant, qui vocabantur *presbyteri & majores natu*, qui erant iidem cum Epiſcopis. Licet ſeptem is nominavit epiſcopos, tamen alios omnes nominavit ſub aliis nominibus appellativis, & tamen omnes erant Epiſcopi. Etiam reddidit eos attentos, & conſuluit, ut ſibi ipſis & gregi eis commiſſo proſpiciant,

quia hoc eſt officium cujuslibet ep[illegible] [illegible] ubi habetur *Hebr. V.* Ubi d[illegible] *Omnis Pontifex ex hominibus aſſumptus* [illegible] *Et propterea debet, quemadmodum p[illegible] pulo, ita etiam pro ſemetipſo offerre pr[illegible] catis.*

Sed attendatur conditio Papæ [illegible] quo debeat exorare: Quis pro gre[illegible] Ergo omnes, qui ſunt ſub illo, gre[illegible] ſuntur, & ipſe eſt ſolus paſtor. Q[illegible] ta autem ſit differentia inter gre[illegible] & paſtorem, ad ſenſum percipitur. [illegible] ad vocem paſtoris ſingulæ oves gr[illegible] ducuntur, paſcuntur & reguntur, [illegible] ſpiritualiter attribuitur *Epiſcopo*, [illegible] jus voce grex ſuus & ſubditi ſu[illegible] guntur, paſcuntur & ducuntur. [illegible] vocales in conciliis debent eſſe ep[illegible] pi, qui ſunt duces & rectores aliorum.

Cum ergo in regimine Eccleſiæ [illegible] ctoritate illud videatur eſſe princip[illegible] poſſe condere ſtatuta eccleſiæ, & [illegible] mulgare, ac contra inobedientes [illegible] omni ſpirituali percutere, quia jus [illegible] dere propriè ad Principem pertin[illegible] Ergo iſtud regimen datum eſt *ep[illegible]* præſentibus in generali concilio, [illegible] ut perſonis ſingularibus, ſed ut co[illegible] epiſcoporum pro generali concilio [illegible] gregato, in quo jura conſtitui, ve[illegible] ſtituta tolli, vel immutari, eis lic[illegible] eſt. Quod non licet facere in conc[illegible] provincialibus vel Epiſcopalibus, u[illegible] bet in [illegible] *diſt. c. epiſcoporum.* Si ergo inferiores epiſcopis haberent vo[illegible] deciſivam in generalibus conciliis [illegible] gerent, & non regerentur, nece[illegible] ibi, ut grex, ſed poteſtate ſimili [illegible] paſtoribus: nec aliquis eſſet ibi inte[illegible] epiſcopo. Quod videtur negand[illegible] Quia ſpiritus ſanctus, quo reguntur c[illegible] ciliis, totius eccleſiæ regimen ſuper [illegible] teros de eccleſia, epiſcopis, qui ſuc[illegible] dunt loco apoſtolorum commiſit, [illegible] cente Chriſto *Joh. XX.* ipſis Apoſt[illegible] Epiſcopis: *Accipite ſpiritum ſanctum* [illegible] *Quorum &c.*

Etiam quod ipſi Epiſcopi debent [illegible] jori præcellentia in conciliis quam [illegible] teri gaudere, patet ex dicto Chr[illegible] *Matth. V.* ubi dixit apoſtolis, quibus ſu[illegible] cedunt epiſcopi: *Vos eſtis ſal terræ* [illegible] [illegible] *qui habetis ſapientiam, quæ p[illegible]*

ſignificatur, in paſcendo gregem in doctrina, & in corripiendo in diſciplina. Vos eſtis lux mundi, ſcilicet hac ſcientia, quâ alios docetis lumine doctrinæ; quia talem ſcientiam debetis habere. Mal. 2. Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem ejus Dominum requirit.

Et ſi dicis: Noſtri Epiſcopi moderni non ſunt verè ſapientes aut ſcientes, imò pro majori parte ignari & idiotæ; Ergò has voces non debent habere. Reſpondeo, quod *indignitas miniſtri non minuit auctoritatem miniſterii*, uti patet per Doctores. Et Chriſtus dixit de eis: *Omnia quæcunq; dixerint vobis, facite; ſecundum vero opera eorum nolite facere*, *Matth. XXIII.* Et tamen conſtabat, illos notoriè eſſe malos. Ergò dato, quod ipſi epiſcopi ſint mali & ignari, non tamen propter hoc perdunt auctoritatem miniſterii & officii, quin in conciliis poſſint eſſe vocales & ſieri; Nec ab inferioribus poſſunt accuſari, vel reprehendi, tamen poterunt per concilium reformari, quia à Deo ſolo ſunt judicandi. Et quod oves ſuum paſtorem reprehendere non poſſint, niſi in caſu quo deviaret à fide, patet 2. q. 7. c. 1. & *c. ovum, & c. accuſatio.* Sed hoc intelligitur quod oves ſingulariter & particulariter non poſſint ſuum paſtorem reprehendere aut accuſare, ſed bene univerſaliter & in univerſali concilio congregatæ. Quia vox populi, vox Dei. Ergò rationabiliter in conciliis debent præſidere & eſſe vocales epiſcopi.

Item rationabiliter debent in conciliis præſidere & eſſe vocales; Quia non ſolum ſunt apoſtoli ſed, etiam apoſtolorum ſucceſſores. 21. *diſt. In novo, & c. Dominus noſter.* Sicut ergò apoſtoli duntaxat habuerunt voces in ipſis generalibus conciliis, ſic & epiſcopi, qui eis ſuccedunt.

Item meritò ſunt honorandi, ac vocales & definitores debent eſſe in conciliis, quia ſunt Dei Jeſu Chriſti Vicarii: & non ſolum dicuntur gerere, ſed etiam habere, dicit *Ambroſius* 33. q. 5. c. *mulier*. Ergò qui ipſos ſpernit, Chriſtum ſpernit, qui ipſos audit, Chriſtum audit. Multo ergò magis ſunt audiendi in [illegible] & [illegible] eſſe tantummodo [illegible] vocales.

Item ratione probatur, quod epiſ[illegible] ſolum debent eſſe vocales in con[illegible] [illegible] & præſidentes in [illegible] conſiliis ibide[m] [illegible] Quia ipſi ſunt columnæ ſan[ctæ] Eccleſiæ Dei, & ſunt legati Domini [illegible] Jeſu Chriſti, pro quo funguntur ipſi [illegible] [illegible]ratione. Et injuria ipſis facta ad Ch[riſtum] [illegible] pertinet, 2. q. 7. *c. accuſatio.* [illegible] etiam textus *Deprecamur, [illegible]* [illegible] *oculos Dei, qui debent videre [illegible]* [illegible] *Eccleſiam ſuam*, ut expreſſe [illegible] [illegible] proprio refert *S. Clemens ad S. [illegible]* [illegible] *Epiſcopum Hieroſolymitanum*, [illegible] [illegible] recitat *Fum. 6. q. 1. c. Quia [illegible]* [illegible] ibi ponitur, quod à ſolo Deo [illegible] [illegible]ndi. Etiam quidam textus [illegible] [illegible] *93. diſt. c. Satis*, vocat quemlib[et] [illegible] epiſcopum Deum. Etiam in *Clementi[na]* [illegible] circa finem, multa dicuntur [illegible] epiſcopis & eorum proprietatibus, [illegible] denominationibus, & auctoritate [illegible] data [illegible] etiam tanquam patribus ſuperi[illegible] ribus. Plura etiam habentur jura [illegible] [illegible] Imperatores etiam orthodo[xi] [illegible] in tanta reverentia habuerunt Epiſ[copos] [illegible] ut eos nedum ſanctos, ſed ſancti[ſſimos] appellent, uti patet [illegible] [illegible] *[illegible]ſarius Epiſcopis, in rubro & [illegible]* *de ſanc[illegible]* *collect[illegible]*

Si ergò epiſcopi ſint tales, ut dictum [illegible] & tot prærogativis gaudent, in Dei [illegible] [illegible] ſuper omnes alios clericos & [illegible] [illegible]ticos: Meritò ergò & rationa[biliter] [illegible] debent ipſi ſoli Epiſcopi judica[re] [illegible] [illegible]finire, ac voces habere in concil[iis] [illegible] [illegible]alibus.

Et ſi aliqui eorum epiſcoporum [illegible] [illegible] ſint, quales eſſe debent, [illegible] [illegible] quod Chriſtus Judam, quem ſcie[bat] [illegible] eſſe furem pro tunc, etiam ipſum [illegible] proditorem, nedum officio Apoſtol[atus] [illegible] & prædicationis uti permiſit, ſed [illegible] [illegible] ad prædicandum cum aliis miſi[t] [illegible] & ei ſe ipſum in ſacramento euchariſtiæ dedit, ut habetur 7. q. 1. c. *Accurſius*, [illegible] *Cum autem*.

Nec ſit mirum, quod ſoli Epiſco[pi] debent voces habere in concilio & de[finire]. Quia, ut dictum eſt, nedum ſu[nt] [illegible] [illegible] ceſſerunt in loco apoſtolorum, jux[ta] [illegible] *[illegible] novo, [illegible] textus [illegible]* [illegible] *apoſtolorum 21. diſt. Dominus noſter* [illegible] *eos apoſtolos* [illegible] ut vocantur apoſtoli [illegible]

Si ergo [illegible]

ſucceſſores apoſtolorum & partiali [illegible] judicabant Eccleſiam, ergo ſoli epiſcopi, qui ſunt apoſtoli, habebunt regere & judicare Eccleſiam Domini cui præſunt, & definire, quæ in conciliis tractanda ſunt, etiam cum præd[illegible] ſint, *quantum ad clavium poteſtatem, quam ipſe Papa*, ut expreſſe duo textus evangelici videntur dicere, *Matth. XVI. & XVIII. diſt. 21. In novo.* Concluditur ergo pro iſta *prima opinione*, quod ſoli Epiſcopi in generalibus conciliis debent definire, ſtatuere & voces habere.

Sed nunquid *Abbates & Prælati*, qui in dignitatibus ſunt conſtituti, poſſunt in *ſacris conciliis voces habere*, & ſimul cum epiſcopis definire? Et facit expreſſe *textus* ad hoc *1. q. 7. c. Convenientibus, & diſt. c. Abbatem*, ubi dicitur, quod in ſynodo celebrata Romæ a centum quinquaginta tribus epiſcopis cum eis interfuerunt *Abbates & religioſi*? Reſpondetur pro iſta opinione, ut dictum eſt, quod definitio & poteſtas in conciliis data eſt à Deo Jeſu ſolis Apoſtolis, & epiſcopis in eorum locum ſuccedentibus; quia Chriſtus, qui promiſerat nobiſcum eſſe uſque ad conſummationem ſeculi, *Matth. ultimo*; hoc de Epiſcoporum miniſterio neceſſe eſt intelligendum eſſe, cum ſciret apoſtolos cito morituros. Quia, ut prædictum eſt, David loquens in ſpiritu militanti eccleſiæ prophetavit, dicens *Pſalm. XLIV. Pro patribus tuis nati &c.* ſcilicet pro Apoſtolis patribus nati ſunt tibi filii & naſcentur, ſcilicet epiſcopi, eorum ſucceſſores; ad quos ſolos pertinet poteſtas definiendi & ſtatuendi jura eccleſiaſtica. Quod non intelligo ſingulariter, ſed eis congregatis in generali concilio, in quo ſunt principes cum Papa & coepiſcopi & conjudices. Qui enim non ubi, ſed ſolum in conciliis poſſint condere legem, eos eſſe principes oſtendit. Nulli enim licet legem condere poſt translatum Imperium, niſi ſoli Principi. *C. de legib. L. fin.*

Et eſt tanta poteſtas epiſcoporum in generali concilio, quod ſtatuta & decreta ac jura per ſummos Pontifices conſtituta poſſunt removere, [illegible] eſt notabilis, ut dictum, 95. *diſt. c. Legimus, ſuper verbo Major.* Et etiam eſt [illegible] 20. *q.* [illegible] *c. Abbas.* Et ideo, ſi Abbates & alii Prælati, & in dignitatibus conſtituti haberent vocem in concilio, ad illud certe eſſent vocandi. Quia contemptus vocalium actum faceret nullum, & etiam eſſent cogendi venire ad ipſum. Et tamen textus dicit, quod *Abbates* non debent cogi venire ad concilium, nec ſunt vocandi, niſi ex aliqua magna & ſpeciali cauſa. Sed *Archiepiſcopus* vel *Epiſcopus* infra ſex menſes à tempore finiti concilii tenetur Abbatibus provinciæ vel diœceſeos nunciare ea, quæ ibi facta ſunt, ut ea ſervent, ita ſunt textus, 18. *diſt. c. Epiſcopus, & c. Decernimus.* Et quanquam loquantur de concilio provinciali & epiſcopali, multo magis eſt intentio textus de generali. Ergo ſi voces haberent, vocandi eſſent & cogendi venire ſaltem plures ex eis. Et ſi haberent vocem definitivam in generali concilio, ſequeretur, quod *non vocatio* eorum redderet actum nullum. Et hoc probatur *c. Ego N. Extra, De jurejurando*, ubi epiſcopi tenentur jurare Domino Papæ, quod vocati ad concilium ibi veniant legitimo impedimento ceſſante. Et hoc eſt, quod venire tenentur: Quia ſunt conjudices & vocales. Et ſi Abbates eſſent vocales in concilio, utique textus eos jurare debere decreviſſet.

Nec obſtat *c. Convenientibus*, allegatum. Quia in ejus principio ille Abbas qui cum Epiſcopis conſidebat & conjudicabat, erat ibi nomine Papæ, & per eum miſſus, & ipſius Papæ in hoc locum tenens, ut textus expreſſe dicit.

Nec obſtat, quod *infra in eodem c.* habetur, ſcilicet *religioſi monachi*. Quia ipſi ibi nil decernebant, ſed quod in ſynodis præcedentibus factum fuerat, ſe ſervaſſe, ut obedientiæ filii, profeſſi ſunt, & ita ibi narrant de præterita facti obſervatione, non juris, vel autoritatis miniſterio.

Nec obſtat *c. Hadrianus*, quod intelligendum eſt ſecundum præmiſſam diſtinctionem. *Quia celebrata ibi ſuit* [illegible] *ab Epiſcopis definitur, &* [illegible] *conſulentibus*, vel ſecundum quod eis competebat, videlicet quoad ſuas

quæ-

querelas, vel ea, quæ eorum tangebant regulas, vel eorum negotia ibi exponendo, vel circa iſta providendo, ſupplicando vel inquirendo. Nec verbum *celebrata* ibi poſitum hunc tollit intellectum. Quia ſæpe in jure verbum prolatum, ad diverſa relatum, intelligitur propriè & impropriè, ſecundum naturam eorum, ad quæ refertur, ſicut habetur *in lege civili*, ubi dicitur: *Apud Proconſulem manumitti poſſunt liberi & ſervi*, Et tamen liberi manumitti non poſſunt propriè loquendo, cum in ſervitute non ſint. Et ideò ibi *manumitti* propriè quoad ſervos tenetur ibidem, quia tunc à ſervitute per manumiſſionem liberantur. Sed quoad liberos, qui ſunt in patris poteſtate, manumitti ſtat impropriè pro emancipari *L. ſl. ff. de Offic. Proconſul.* Sic in propoſito verbum *celebrata* propriè ſtat pro Epiſcopis, impropriè pro Abbatibus. Et quod hoc ſit verum, probat idem textus. Quia ibi in ponit de Abbatibus, & religioſis & monachis, inferioribus Abbatibus. Et tamen nulli eſt dubium, quod religioſi inferiores cum adminiſtrationem non habeant, nulla ratione ad definiendum & conjudicandum admitterentur. Imò nec hoc officium eis poteſt competere.

Probabiliter tamen dici poteſt, quod Domini *Abbates haberent in generalibus conciliis vocem* [illegible] *vocem expoſitivam, ſed* [illegible] [illegible], ſicut aliqui Magiſtri in Theologia vel Doctores in jure [illegible] ſertim haberent his diebus, quibus ſtatus eorum & adminiſtrationes ſunt majores & potiores auctoritate, quam eſſent in eccleſia primitiva & tempore horum conditorum jurium. Et ideò,

[illegible] quod dictum eſt, poteſt [illegible] adminiſtrationis prælati ſunt ipſi [illegible] de eorum ſententia conſcientia [illegible] circumſpectione, providentia & [illegible] experientia, ex quibus bene [illegible] conſulere æſtimandum eſt.

Et ita ſi in *generali concilio* inveni[illegible] ſponte veniſſe, *admittendi ſunt* [illegible] *ad conſilium recipiendum*. Quod [illegible] neceſſario ſequendum non [illegible] ſufficit petere, & ſi videatur [illegible] ſequi, aliàs non. Quia hoc [illegible] poteſtate eorum, qui ſoli habent [illegible] definitivas, ut ſunt Epiſcopi. [illegible] iſta eſt mens, [illegible] expreſſa [illegible] *in gloſſa in c. Omnibus*, pro com[illegible] legatæ. Ipſi enim ad hoc adm[illegible] ut accedant ad ordinata [illegible] poſt, non quod iſta ſtatuant [illegible] de ipſis loquitur textus in [illegible] Papæ in c. *In nomine Domi*[illegible]

[illegible] ergò concludendum, *ſoli* [illegible] *impeterio habere vocem defi*[illegible] *in generalibus conciliis*: Superior[illegible] Patriarchas, Primates, Arch[illegible] [illegible] Epiſcopos & [illegible] ſummum Pontifice[illegible] [illegible] *aſſ. de Dominis Cardinalib*[illegible] *Epiſcopi* [illegible] pares ſunt, & in ordi[illegible] quoad ſedem & votien[illegible] & ſubſcriptionem cujuſlibet [illegible] tempore. *Dominos autem Car*[illegible] *Presbyteros & Diaconos licet* [illegible] *eccleſiæ* [illegible] eſt, licet illi inferiores dignitat[illegible] ipſis Epiſcopis, [illegible] ei *Quamquam*. [illegible] hoc ſit dictum de iſta *prima opi*[illegible] quod ſoli epiſcopi habent voces definitivas in conciliis.

CAP. II.

Sententia illorum, qui ſoli Papæ cum Cardinalibus tribuunt jus in conciliis definiendi.

S*Ecunda opinio* dicit, *quod ſolus Papa* [illegible] *Cardinalium* ſuorum de[illegible] *in generalibus conciliis definire*, ſtatuere & præcipere, præſidere, & vocem definitivam habere, & quod juſſerit, ſtatuerit & approbaverit, illud tanquam [illegible] eſt [illegible] habendum & approbandum, & aſſerens contrarium hæreticus eſſe cenſetur, ut probatur [illegible] [illegible] *Hæc eſt fides*. Ubi dic[illegible] *Hæc eſt fides, Papa beatiſſi*[illegible] *in eccleſia* [illegible] *Petri* [illegible] *approbare* [illegible]

item pars voluerit, non ſe catholicum, ſed hæreticum comprobat. Ergò ſi ipſe in conciliis non haberet vocem ſolus, tunc certè ſolus non poſſet eam comprobare. Sed hoc eſt falſum, quia ipſe dat auctoritatem conciliis. Non enim concilia legem Eccleſiæ Romanæ præfigunt, ſed concilia per auctoritatem Papæ & eccleſiæ Romanæ facta ſunt, & robur acceperunt, ut dicitur *De Electione, c. Significaſti. Et facit quod notatur de Capellis Monachorum c. Si ergo.* Sicut ſolus dat auctoritatem conciliis, ita ipſe ſolus cum ſuis Cardinalibus poteſt uti voce definitiva & conſtitutiva in conciliis, cùm voluerit.

Item probatur, quòd ſolus Papa, & quos ipſe voluerit, habent voces in conciliis: Quia ipſe eſt univerſalis Pontifex Eccleſiæ, *cui omnes debent obedire, ut ponitur de Majoritate & Obedientia, c. Solitæ.* Et *de Tranſlatione c. 1. & in c.* ſequenti. Ergò ſi ſolus voluerit habere vocem in conciliis, & dixerit *Fiat*, obediendum eſt ei.

Item ad ſolum Papam pertinet & ſpectat congregare & convocare concilia, *21. q. 7. Idem, & 5. diſt. c. 1. ut* poſt dicetur inferius. Ergò ad ipſum ſolum ſpectat vocem definitivam habere & determinativam in conciliis.

Item diſt. 40. dicitur, quod ſolus Papa ceteros judicat & à nemine judicatur, & nullus eſt, qui dicat ſibi, *Cur hoc facis*; Et ipſe ſolus ceteros Chriſtianos, qui repræſentant univerſale concilium, judicat; Ergò ſolus definit in conciliis, vel debet definire & ſolus habere vocem.

Item, poteſtas Papæ eſt de jure divino, & non de jure poſitivo, ut notatur *De tranſlatione, c. 1. 2. 3. & ſ.* Ergò ſicut in creatione mundi Deus de ſua potentia dixit, & facta ſunt, mandavit & creata ſunt omnia corruptibilia de nihilo; Sic poteſt Papa in ſacris conciliis definire & ſtatuere ſolus, vel cum aliis, ſicut ſibi placuerit. Ergò Papa habet plenitudinem poteſtatis, *De Tranſ. Quantum*, Et gerit vicem Dei, *De appell. Rom. Lib. VI.* & judicando & ſolvendo valet, quicquid agit, 24. *diſt. Quodcunque.* Ergò poteſt in conciliis, ſi vult, ſolus vocem habere, & ſolus judicare & ſolvere.

Item, ut dictum eſt ſuperius, *Papa non recipit poteſtatem ſuam ab homine, ſed à Deo,* 22. *diſt. Sacroſancta*, Et eſt ſucceſſor Petri & Vicarius veri Dei, *De Tranſl. c. 1. 2. 3.* Et nulla regula vel conſtitutio ipſum ligat, cùm non habeat imperium par in parem, & omnes cauſæ ad ipſum referendæ, *De Elect. Ipnitulit*, Sed nulla concilia ligant ipſum, ſed potius ipſe eſt ſuper concilia, *De Elect. Significaſti*, cum ibidem notatis.

Et multa talia poſſent allegari, quæ cauſa brevitatis omitto, per quæ evidenter poteſt patere, quod ſolus Papa in conciliis per ſe vel procuratorem ſuum habere debet vocem, definire & judicare.

Et quia *iſta opinio* multis *Doctoribus juris canonici*, *qui Romano Pontifici placere ſtudent*, placet, ideò probationes & perſuaſiones ejusdem opinionis ſecundæ eis relinquo, & ad tertiam opinionem venio.

Cap. III.

Sententia illorum, qui Doctoribus & Magiſtris & aliis quibuscunque tribuunt jus ſuffragii in conciliis.

T*ertia opinio* dicit, quod non ſolùm Papa & Cardinales ac eorum ſuperiores, debent vocem habere in conciliis, imò quicunque alii, ſeniores & presbyteri, Doctores & Magiſtri, clerici, & Cappellani, Principes & nobiles, ac alii, cùm opus erit, quicunque fideles laici Chriſtiani.

Probatur iſta opinio: Quia *regula juris eſt, Quod illud quod omnes tangit, ab omnibus comprobari debet.* Sed ea, quæ conſtituuntur in generalibus conciliis, omnes fideles generaliter tangunt, & præſertim Eccleſiaſticos, Ergò ab omnibus ſunt approbanda & definienda. Sed approbare & definire non poſſunt, niſi in conciliis voces habeant. Ergò *omnes eccleſiaſtici*, & quando erit neceſſe, *etiam ipſi laici*, habere debent voces in conciliis definitivas.

Item negotia, quæ tractantur in conciliis generalibus, tangunt totum ſtatum eccleſiæ militantis per modum univerſitatis principaliter, & ſingulos ex conſequenti; Ergò *aut* tangitur ſtatus ſolummodò clericalis; Et in reformatione ejuſdem requiritur vox omnium eccleſiaſticorum, in concilio exiſtentium: *Aut* tangitur ſolum Laicalis; Et ſimili modò requiritur vox omnium laicorum, ſeu majoris partis ipſorum, in concilio congregatorum: *Aut* tangitur ſtatus omnium Chriſtianorum indifferenter: Et tunc requiritur vox omnium in concilio exiſtentium, univerſaliter, tàm clericorum quàm laicorum.

Item nomen debet rei convenire, juxta illud pſalmi: *Secundum nomen tuum ſic & laus tua in fines terræ.* Sed concilium vocatur generale, quia de omni parte orbis debent aliqui ad ipſum convenire, ut videtur perſuadere *C. Canones*, Ubi dicitur, quod de omni orbe terrarum convenerunt ad Nicenum Concilium, *diſt. XV.* Ergò, cùm vocetur generale concilium, quod generaliter in eo exiſtant de quacunque parte mundi, ſic debent ſaltem quoad clericos habere definitivas voces.

Item eccleſia ſancta catholica eſt iſta, quæ eſt congregatio omnium fidelium Chriſtianorum ſub uno Deo Jeſu Chriſto, ſub una fide, ſub uno baptiſmo, 24. *q. I. c. Loquitur.* Et ſecundum apoſtolum, *Omnes unum corpus ſumus in Christo: ſinguli autem alter alterius membra.* Si ergò omnes ſumus congregati in una eccleſia, & ſumus invicem membra, & alter alterius debemus onera portare, ſecundùm Apoſtolum, adimplendo legem Chriſti: Ergò nos *omnes* debemus coadunare & protegere in una ſancta eccleſia catholica, Sed illam repræſentat ſacrum concilium, Ergò in ſacro concilio nobis ipſis conſulere, nos ipſos reformare, fidem exaltare debemus; Sed hoc non poſſumus facere, ſi vocem omnes ibidem exiſtentes non habuerimus, Ergò ſequitur, quod *omnes fideles* ibidem exiſtentes debent habere voces.

Item, quicunque ſunt ad ſacra concilia convocandi, tales debent in eis voces habere; Sed non ſolum viri Ecclesiaſtici ſunt ad concilia convocandi, imò [illegible] ſeculares & fideles laici; Ergò ipſi in eis debent voces habere. Patet conſequentia. Et probatur antecedens per Decretum 35. q. 5. c. *Ad ſedem*, principium cum ibi annotatis. Ubi colligitur, quod vocandi ſunt epiſcopi & clerici ac judices: Et licet referatur [illegible] ctum, tamen cum myſterio. Sic ibi [illegible] ò tunc factum eſt, ita nunc fieri [illegible]. Et ſuccedit ratio. Quia in generali concilio determinantur dubia [illegible] ibi, & *de Conſanguinitate, Non debet* [illegible] debent eſſe juriſperiti. Et eſt illa [illegible] ſingularis.

Et [illegible] tres caſus, in quibus etiam laici [illegible] debent intereſſe conciliis, notantur [illegible] *quæ ſiunt à Prælatis, c. fin. in glo*[illegible] ſcilicet, quando ſpecialiter [illegible] vel tractantur cauſæ fidei [illegible] matrimonii. Quia tales cauſæ eos [illegible] gant. Et per illa videtur, quod ubi cunque in concilio tractantur cauſæ quæ eos tangunt, debent intereſſe [illegible] voces habere. *Quia ut dictum eſt* [illegible] *omnes* [illegible] *& c. dicto c. fin.* ubi de hoc [illegible] *gloſſa* [illegible] *fin.* in princ. *Quod omnes, &c.* [illegible] hæc congregatio appellatur concilium [illegible] Sic enim legitur *in Actibus Apoſtol.* [illegible] dictum eſt, *c. 15.* Quod cum [illegible] *rum*, [illegible] ſeditio, ſive diſcordia, an oporteret [illegible] converſos ad fidem Chriſti circumcidi [illegible] quibuſdam aſſerentibus, quod ſic, aliis è contrario: Miſſum eſt ad Apoſtolos & presbyteros in Jeruſalem, & ſic convenerunt in Jeruſalem Apoſtoli & Seniores, & facta eſt magna conqueſtio. Et illud, quod placuit apoſtolis & ſenioribus, cum omni eccleſia, fuit ſan[illegible] citum, & ſic fuit reſponſum his, qui diſſidebant. Ex quo exemplo colligitur, quid hodie agendum ſit. Quia quid enim tunc geſtum eſt per illos qui ſpiritum ſanctum miraculoſe ſuſceperant, debemus credere, quod Deo inſpirante factum eſt. Quod etiam patet ibidem in epiſtola ſequenti, ut dictum eſt ſuperius.

Sed in hoc etiam apparet, quod licet Petrus fuerat Princeps Apoſtolorum, tamen plenitudo poteſtatis non [illegible] in eo ſolo pro tunc in omni loco [illegible], licet *Petrus* primus dixiſſet vo[illegible]

tum ſuum, attamen *Jacobus Minor* nedum parilitate cum Petro in definiendo uſus eſt, ſed quodam præcipuo uſus eſt auctoritate, dicens: *Et ego judico*, quod ſibi auctoritative præripuit, quia ipſe erat Archiepiſcopus Ordinarius, ut habetur 66. *diſt. c. Petro*. Et licet ipſe *Jacobus Minor* fuiſſet per *Petrum & Jacobum Majorem & Johannem* in dicta eccleſia ordinatus, ut habetur *in dict. c. Petro* 2. Attamen detulit ſibi Petrus. Quia reſponſio non fuit data ſub perſona Petri, ſed congregationis concilii. Unde dictū eſt in epiſtola reſponſionis, quæ incipit ſic: *Apoſtoli & ſeniores fratres his, qui ſunt Antiochiæ*. Et infra: *Viſum eſt ſpiritui ſancto & nobis*.

Et hinc mos antiquus habuit, quod *omnia difficilia terminabantur per ſacra concilia*. Ex quorum omiſſione prodierunt multa mala. Quæ ſi congregata fuiſſent, ut quondam fiebat; credendum eſt, quod proviſum eſſet contra peſtiferam & hæreticam *ſimoniam* in beneficialibus, & contra *ſchismata & vitia, quæ ſunt nunc in viris & Epiſcopis ac Prælatis ſpiritualibus & clericis*. Poſtea verò quidam ſummi *Romani Pontifices*, qui *magis ad modum terrenorum Principum, quam Apoſtolorum, Eccleſiam rexerunt*, non curarunt facere concilia. Ergò videtur ex ſuperioribus, quod in ſacris conciliis poſſunt & debent intereſſe clerici & laici fideles, & habere in eis voces.

Confirmatur hæc congregatio concilii *de ſui natura*, ſic, *ut ibi* principaliter *agatur de his, quæ ſpectant ad fidem catholicam, vel ad reformationem morum & vitiorum in clero & in populo Chriſtiano*. Ut ſi reperiantur ex catholicis errare in fide, per concilium corrigantur. Si qui verò contra jura vel decreta ſanctorum Apoſtolorum, & ſanctorum Patrum videntur facere, vel ſtatum eccleſiaſticum perturbare, & perverſa vita deturpare, quod tales per ſacra concilia reformentur & arguantur. Sicut enim in prima Nicena ſynodo damnatus eſt Arrius, in ſecunda Macedonius, in tertia Neſtorius, in quarta Eutychius, 15. *diſtinc. c. Sicut*. In *aliis conciliis* generalibus fuerunt multa *ſtatuta* ordinata *pro reformatione eccleſiæ*. Fuerunt etiam multa vitia condemnata, ſ. tempore *ſimoniæ, pompæ, fornicatio, luxuria*, & alia vitia. Sed cum agitur de *fide & reformatione* & universali pace univerſalis eccleſiæ, non videtur totum populum Chriſtianum tangere. Ergò omnes ſaltem repræſentative debent vocari, & voces in conciliis in prædictis tribus habere.

Dicitur enim 96. *diſtinct.* quod *Imperator*, qui eſt laicus, cum agitur de fide *poſſit iam intereſſe* concilio, non ad pompam oſtendendam, ſed ad fidem confirmandam, ut ibidem dicitur, quod Principes ſeculi nonnunquam intra eccleſiam poteſtatis culmina tenent, 23. *q. 5. c. Principes*. Et ſic etiam aliquando clerici & ſeculares. Ergò in conciliis poſſunt & debent habere voces.

Item Apoſtoli, qui ſanctum ſymbolum compoſuerunt in duodecim articulis fidei, unum ex eis ediderunt, qui dicit: *Credo in unam ſanctam eccleſiam Catholicam, ſanctorum communionem*. Sed conſtat ſecundum fidem, quod ipſa Catholica eccleſia eſt fidelium congregatio, *De Conſecrat. diſt. 1. Eccleſia, & De bigamia, Debitum, & De Electione, Fundamenta, L. VI.* Et ipſam catholicam eccleſiam repræſentat generalis ſynodus, quæ eſt in ſpiritu ſancto legitime congregata. Ergò ipſam ſynodum facient rationabiliter omnes viri catholici, vere, vel interpretative aut repræſentative.

Cum ergò poteſtas univerſalis eccleſiæ videatur reſidere in ipſa tota Eccleſia, ſicut dicunt Philoſophi, quod regimen civitatis conſiſtat penes congregationem civium, vel ipſius congregationis partem valentiorem, quæ ſententia colligitur ab *Ariſt. III. Politic. c. VIII.* Et conformiter dicendum eſt, quod regimen orbis penes congregationem hominum totius orbis, vel ipſius partem valentiorem conſiſtit.

Item, regimen univerſalis eccleſiæ penes univerſalem eccleſiam, ſecundum primam opinionem illorum, qui dicunt, quod poteſtas Papæ, quia eccleſia repræſentatur per generale concilium, conſiſtit aliter penes concilii partem potiorem, 50. *diſt. Domino ſancto, ad fin.* Nam ſi ad ipſum concilium non conveniunt omnes Catholici, tamen conveniunt

vero vel repræſentative multi fideles, utpote epiſcopi vel Prælati, ſeculares & eccleſiaſtici. Quia ut dicit *Innocentius De Majoritate & obedientia, c. fin. In rebus & negotiis univerſis requiruntur rectores, vel pars idonea* 15. *De columnis L. 5. & De procurator, c. f.* Ergò in ipſo concilio poſſunt habere voces omnes viri catholici, ſeculares & eccleſiaſtici.

Item eccleſia non poteſt extingui, dicente Domino ad Petrum: *Ego pro te rogavi, Petre, ut non deficiat fides tua;* Et etiam non poteſt errare, 24. q. 1. *A recta*. Cum ergò major vel potior pars Catholicorum verè vel repræſentativè convenit ad concilium, tota eccleſia dicitur convenire. Quia quod pars major univerſitatis facit, tota univerſitas feciſſe dicitur, ut notatur *De his, quæ fiunt à majori parte capituli c. 1.* Sed tota univerſalis eccleſia habet vocem in conciliis, aut major pars ejus: Ergò quod fit à majori parte ejuſdem, ſeu potenti, videtur fuiſſe factum à tota eccleſia. Ergò hæc opinio eſt vera.

Item poteſtas ipſius eccleſiæ, ſecundum opinionem illorum, qui dicunt, quod omnes viri eccleſiaſtici ſunt admittendi ad voces in generalibus conciliis, eſt major, ut prædictum eſt in tertia opinione, quam ſit poteſtas Papæ. Ergò poteſt immutare decreta & ſtatuta, quæ dicunt, quod ſoli epiſcopi habent voces in conciliis, & definire, quod omnes clerici & laici habeant ibi voces, prout ſibi placuerit. Unde licet dicatur, quod Papa habuerit plenitudinem poteſtatis, habet, ſecundum iſtos, ſed non ſolus, ſed tanquam caput univerſitatis, ita, quod ipſa poteſtas eſt in ipſa univerſitate, tanquam in fundamento, primariò, ſed in Papa, tanquam in principali miniſtro, ſecundariò, per quem hæc poteſtas explicatur & exercetur, ita tamen, quod præcedat clavis diſcretionis, ut dicit *Innocentius De jurejurando, c. 5. Quanto*. Et idem *Innocentius De voto* exponens iſtud, Quodcunque ligaveris &c. dicit, *quod Papa ſuper omnes Prælatos eccleſiæ poteſtatem & jurisdictionem habet de jure, non de facto*. Ad idem facit, quod notat O. ſtienſis, *De translatione C. Quanto*, ubi dicit,

quod Papa gerit vicem Dei; Et *De appellationibus*, [illegible] *Romani, L. VI.* & judicando [illegible] ſolvendo valet quicquid agit, clavi non errante, 24. q. 1. *Quodcunq.* Et [illegible] textus ſemper ſic debet intelligi. Un[illegible] de omnia de jure poteſt, quæ nec ſu[illegible] peccata, nec deſcendentia à peccati[illegible] ſicut Deus omnia poteſt, excepto pe[illegible] cato; Unde *Libr. 1. Sentent. diſt. 24.* dic[illegible] tur [illegible] *Deum omnia poſſe præter ea, quibus* [illegible] *veritas læderetur, ejusq. excellentia* [illegible] *per.* In quo tamen non eſt in[illegible] [illegible], hoc enim non eſſe poſſe, ſe[illegible] poteſt [illegible] non poſſe, cum ipſe Deus non po[illegible] eſſet [illegible] ere indecens, per quod læder[illegible] ſet [illegible] excellentia, quia ex hoc pec[illegible] tur [illegible] Ergo nec Papa, cum poteſtas e[illegible] caret [illegible] *De Translat. c. 1. per totum*, potel[illegible] divin[illegible] ſunt peccata & mala, jube[illegible] ea, q[illegible] *De pœnit. diſt. 2. charitas.*

Et quod poteſtas ſit in ipſa Eccleſi[illegible] dictum eſt ſuprà ſufficienter. Quia *orbis* *major* [illegible] *urbe*, 93. *diſt. Legimus*. Et ibi col[illegible] ligitur [illegible] unum argumentum, quo[illegible] *concilio prajudicat ſtatuto Papæ* *ſtatuto* [illegible] notatur 9. q. 3. *Nemo*. Et faci[illegible] Et idem [illegible] 19. *diſt. Ita dominus*. ubi dicitur pro ho[illegible] quod [illegible] *Chriſtus commiſit ſalutem univerſitatis* *tis omni* [illegible] *apoſtolis, ita tamen, quod in Pe* *tro* [illegible] *principaliter collocaret*. Et not[illegible] quod non dicit *totaliter, ſed principa* *liter*, u[illegible] alii non excludantur, ut ſit ple nitudo poteſtatis ſic in univerſitate i pſorum, ut per ſingulos exerceatur, ſe[illegible] principaliter per Petrum, non tame[illegible] ita per Petrum, ut eo errante, vel pu blicè peccante, in ſimonia vel collatio ne beneficiorum eccleſiæ & dignitatum vel in exercitio juſtitiæ, aut in conſimi libus, ſtandũ ſit aut parendum. Unde legitur Gal. II. quod *Paulus ad faciem reſtitit Petro, quia reprehenſibilis erat*, 2. q. 7. *Paulus*.

Ex his inferunt aliqui Doctores, quod plenitudo poteſtatis eſt in Papa, ita tamen, quod non erret, nec peccet publicè in diſpenſatione & regimine univerſalis Eccleſiæ, & ſcandalizet eccleſiam notoriè. Quia ſi non erret publicè, de poteſtatis plenitudine ſolus in conciliis poſſet judicare, & malefacta in eccleſia corrigere & reformare; [illegible] cum errat, hunc habet corrigere [illegible] *apud* quod [illegible] tenetur, & dixi[illegible]

eſt plenitudo poteſtatis, tanquam in fundamento. Nec in hoc Papa per ſuas Conſtitutiones, vel alio modo præcipere contrarium, vel contra concilium facere aliquam reſiſtentiam poteſt. Quia hoc eſſet ſubvertere eccleſiam. Pro hoc eſt q. 37. Quia, ut ibi innuitur, Papa non poteſt immutare univerſalem ſtatum eccleſiæ, 24. q. *Memor. nota in gloſſa De conceſſione Prebendar. c. propoſuit.* Sed potius debet usque ad animam & ſanguinem confirmare, 25. q. 1. *Sunt quidam;* Quod ibi expoſuit Laurentius, ſcilicet usque ad omnes conatus. Et facit, *dictum c. memor. &c.* 24. q. 1. *ci quæ. ad perpetuam,* Quia neque poteſt diſpenſare in eo, per quod decoloratur ſtatus Eccleſiæ univerſalis, 2. q. 7. *Et ſi illa.* Nam ex hoc convincitur errare, per C. *Sunt quidam, prædictum, in fine.* Quæ jam notanda ſunt; quia male conſiderata ſunt per multos *adulatores*, qui, *volentes placere Pontificibus* Romanis per multa retrò acta tempora usque in hodiernum *ſuaſerunt & ſuadent* eis, *quod omnia potuerunt & poſſunt, ſicut Deus.* Ex quo ſunt ſecuti infiniti errores, quia Papa occupavit omnia jura inferiorum eccleſiarum, ita, quòd *inferiores Prælati* ſunt *quaſi Chimera & pro nihilo habentur* in ſuis diœceſibus. Et ideò niſi tantæ uſurpationi & occupationi celeriter per concilia ſacra ſuccurratur, timendum eſt de periculo & S. Petri tribulatione naviculæ & univerſalis eccleſiæ. Et oportebit in conciliis tàm in præſenti Baſileenſi quàm in futuris limitari & determinari ita univerſaliter hanc poteſtatem Papæ ſecundum decreta ſanctorum Patrum antiquorum, ut non ſubvertantur inferiores poteſtates, & ut Papa deinceps poſſit, non quod libebit, ſed quod licebit. Quia B. Petrus etiam ſic non adminiſtravit, ut occuparet aliorum poteſtatem, imò tanquam unus ex apoſtolis accepit partem adminiſtrationis, primùm in eccleſia Antiochena, deinde in Romana, ut ejus narrat hiſtoria, & ſic benè fuit Princeps apoſtolorum, non tamen ſibi uſurpavit aliorum adminiſtrationem, nec habuit in conciliis definitivam vocem, ut dictum eſt in quatuor conciliis apoſtolorum ſuprà, in quo ſolus Jacobus minor definitivam vocem habuit & definivit.

Sicut enim *non debet excedi modus in honorando Papam vel adorando ipſum;* Ita *non debet modus excedi per Papam, in exercendo Papatus officium.* Ita enim Papa adorandus eſt, ut non adoretur tanquam Deus, nec præſumat ſe in terris habere æqualem poteſtatem cum Domino Jeſu Chriſto. Sanctus enim Petrus non paſſus eſt à Cornelio ſe adorari, imò levavit Cornelium ſe flectentem ad pedes ejus, & dixit: *Surge, ego ipſe homo ſum &c. Act. X.* Et facit, De *Majorit. & obedient. His quæ. q. 3. & De jurejurando, c. Et ſi Chriſtus, in principio.* Nusquam enim legitur, quod Chriſtus dixerit Petro: *Do tibi omnem poteſtatem quæ data eſt mihi in cœlo & in terra.* Ergò ſi ſua poteſtas eſt limitata ad ædificationem, & non ad deſtructionem, ut dicit Apoſtolus, ſequitur ergò, quod *concilia*, quæ ſunt in poteſtate majora, ut dictum eſt, *poſſunt pro reformatione eccleſiæ univerſalis admittere & recipere ad voces conciliorum definitivas tàm clericos quàm laicos*, ubi opus erit, ut factum fuit temporibus meis *in conciliis, Piſano, Conſtantienſi,* & nunc *Baſileenſi.* Quod *ſummè laudo*, ne ſit in fide perſonarum acceptio, & omnium Chriſtianorum ſit unica & inviolabilis approbatio.

Et ſi dicis, quod limitare poteſtatem Papæ, eſt ponere legem Principi, qui eſt ſolutus lege, dico, quod *ſolutus eſt ſuis legibus, quas ipſe fecit, non qualis ſunt leges conciliorum*, quæ ſpiritu ſancto ſtatuuntur, & promulgantur, *eo. di. Si quis dia. in princip.* Et facit, *De offic. ord. ſuper cetera, Et 25. q. 1. Sunt quidam*, ubi dicitur: *Quod ſi Papa niteretur deſtruere illud, quod apoſtoli docuerunt & Prophetæ, non ſententiam dare, ſed magis errare convinceretur.* Et *eadem quæſtione* dicitur: *Contra ſtatuta patrum aliquid condere vel immutare non poteſt, etiam ſedi apoſtolicæ propter hoc, quia jus naturale & divinum eſt immutabile, 5. diſt. in princ.* Et *De Conſecrat. c. 5.* Ergò decreta deſtruere & decretales, & ea revocare omni die quæ fecerunt & ſtatuerunt ſancti Patres, non licet Papæ, nec curiæ Romanæ. Quia non eſt ei poteſtas data in deſtructionem

nem, ſed in ædificationem duntaxat.

Videtur ergò, quod *omnes Chriſticolæ & præſertim perſonæ eccleſiaſticæ* poſſint eſſe *vocales in generalibus conciliis* & definire.

Item omnes hi, qui ſunt ejuſdem profeſſionis, debent eſſe ſub eiſdem legibus: *De ſtatu monachorum, c. Recolentes.* Sed omnes Chriſtiani ſunt ſub eiſdem legibus, quia ſub eadem fide, ſub eodem baptiſmate, & ſub eiſdem ſacramentis. Æquè benè obligatur Papa ad tenendum fidem & recipiendum ſacramenta eccleſiæ, ſicut minimus ruſticus, qui ſit Chriſtianus. Ergò omnes debemus eandem fidem voce profiteri. Quia dicit Apoſtolus: *Corde creditur ad juſtitiam* &c. Omnes eadem voce, eodem ore debemus fidem defendere, & univerſalem eccleſiam militantem, in qua eſt ipſa fides, in membris & in capite reformare, ad unitatem & charitatem, ad pacem reducere. Ergò omnes Chriſtiani, & præſertim clerici, in conciliis poſſunt rationabiliter voces habere & definire.

Item omnes Chriſtiani ſunt fratres ſpirituales ratione ejuſdem Patris & matris regenerantis, *XI. q.3. Ad menſam, & De judiciis, c. Novit.* Et ideò debent eſſe tanquam fratres carnales, 8. *q.1. Olim, & 12. q.2. Quod autem*, quia ſunt filii Dei, *Joh.1.* Ergò ſi filii Dei, ſunt hæredes, ſecundum Apoſtolum. Sed cùm eorum hæreditas in hac vita ſit univerſalis eccleſia, extra quam nullus ſalvatur, 24. *q.1. Quoniam vetus*, quam repræſentat univerſale concilium, Ergò æqualem in ea habent portionem; Ergò ad ipſius ſalvationem & gubernationem æqualem omnes Chriſticolæ debent habere in ea æqualem vocem.

Item hæc fraternitas inter Chriſticolas eſt ratione charitatis. Quia debent eſſe Chriſtiani unius voluntatis. Et quia charitas facit omnia eſſe communia, & communia propriis & non propria communibus anteponit, ut dicit *Auguſtinus in regula Clericorum*, Ergò etiam una eſſe debet charitas, una voluntas, una intentio in concilio. Quia, ut dictum eſt, virtus unita fortior eſt ſeipſa diſperſa, *De treuga & pace, c.1. in f.* Ergò æqualis

[illegible] debet eſſe vox omnium exiſtentium [illegible] concilio ſacro, ex quo eadem debet e[illegible] voluntas & intentio.

Item omnia concilia generalia ſunt [illegible] Spiritu ſancto legitimè congregata [illegible] Cùm ergò Spiritus ſanctus ſit infuſus [illegible] per apoſtolos in unum congregatos [illegible] *Actor. 1. Erant omnes pariter* [illegible] Si [illegible] quia [illegible] conciliis eſſet vocum diſparitas [illegible] rò tunc concilium eſſet in [illegible] jam [illegible] & voluntatibus diſperſum; [illegible] tion[illegible] *c. Conſtituta*; Ergò non eſſet [illegible] appell[illegible] Spiritu ſancto legitimè congrega[illegible] quod eſt hæreticum aſſerere. Et [illegible] cùm [illegible] um eſt tenere, quod omnes Chr[illegible] go [illegible] poſſunt in eo voces habere.

Item [illegible] poteſtas univerſalis eccleſiæ vi[illegible] reſidere in ipſa tota eccleſia, u[illegible] dictu[illegible] eſt, quæ eccleſia eſt fidelium congregatio, *De Conſecr. diſt.1. Eccleſia & De* [illegible] *Debitum & De elect. Eund.* [illegible] Quia in plura dividi non p[illegible] *q.1. c. Loquitur, & c. Schiſma* [illegible] teſt, [illegible] 24. [illegible] duobus per caſum exiſtentibus [illegible] Quia [illegible] vel gerentibus ſe pro Papis [illegible] Papatum [illegible] currentibus in effectu, quod [illegible] & non [illegible] ad unionem, licitum eſt [illegible] veniatur [illegible] tanquam à deviantibus à [illegible] tholic[illegible] à recta via diſcedere ab eis [illegible] Dei & [illegible] obedientiam cuilibet ipſorum [illegible] & ob[illegible] & omni cura pro unione eccle[illegible] traher[illegible] reſiſtere; Quia non pote[illegible] ſit tal[illegible] eccleſia, in qua eſt ſchiſma [illegible] dici [illegible] *Archid.* [illegible] *n. Pud*[illegible] contingeret, quod iſti duo [illegible] Et ſi [illegible] per potentiam temporalem [illegible] tur ſe [illegible] de facto coëxercerent per ſe [illegible] terum [illegible] potentiam, *Archidiac. De Judic* [illegible] ſecularem [illegible] *ab homine.* Sequitur ergò e[illegible] *Cum non* [illegible] quod ſi aliqui Chriſtiani [illegible] prædictis, [illegible] Concilio, quod repræſentat unam ſan[illegible] etiam eccleſiam Catholicam, haberen[illegible] voces, & aliis non, quod tunc in eccle[illegible] ſia eſſet ſchiſma, vel veriùs, diviſio [illegible] conturbatio & diſcordia, quæ eſt con[illegible] tra rationem charitatis, & ſpiritum ſan[illegible] ctum. Et jam tunc etiam non eſſet [illegible] congregatio, quod eſſet con[illegible] cilium [illegible] prædicta.

Item ipſum concilium non ſubjicitu[illegible] juri poſitivo, cum habeat plenitudinem poteſtatis, & ſit à jure divino [illegible] poteſtate, ut dictum eſt. Quæ poteſtas [illegible] gaud[illegible]

gandi & ſolvendi eſt in ipſa univerſitate univerſalis eccleſiæ, ut dictum eſt: Quæ eccleſia ſuperiorem non habet niſi Deum, nec ſubjicitur legi poſitivæ: Quia ſecundum apoſtolum juſto non eſt lex poſita. Sed eccleſia eſt juſta, ſancta & pudica, 24. q. 1. *Omnibus*, Quæ eccleſia etiam non potuit transferre ſuam poteſtatem in ipſum Papam totam, in tantum, quod deſineret eſſe penes eam: Quia hoc eſſet contra jus divinum & contra exempla apoſtolorum, ſicut dixi in ſuperioribus, ubi dictum eſt, quod congregatio ſeu univerſitas ſynodi generalis habet judicare difficilia, quæ emergant in plebe Chriſticola, ſicut dictum eſt: Quæ judicavit in quatuor ſynodis tempore apoſtolorum, præſente Petro, eccleſiæ Principe & Chriſti Vicario, & tamen non tranſtulit totam ſuam poteſtatem in Petrum; ſicut populus Romanus transferendo juriſdictionem in Principem, etiam in ſe eam retinuit, quia non potuit à ſe totam abdicare; ſtatuendo etiam legem, à qua non poſſet recedere *ff. L. 3. Si quis in princ. De Legib.* & quod notatur *X. collatione De investitura inter Dominum & Vaſallum, c. 1. in gloſſa.* Ex quo colligitur per aliquos, quod major eſt poteſtas populi, quam magiſtratus ipſius. Et de hoc dicit *Guillelmus ff. De lege (Non ambigitur, populum Romanum poſſe revocare poteſtatem datam Principi.* Ex quibus verbis concludunt illi de tertia opinione, ex quo major eſt poteſtas concilii, quam Papæ, ſaltem in his, quæ ſunt juris poſitivi, quod poteſt concilium poteſtatem Papæ revocare, ſuſpendere, moderare, ex quo concilium habet plenitudinem poteſtatis, & dominium in toto orbe, quia major eſt orbis urbe, 93. *diſt. Legimus.* Si ergo dominium per Principem poteſt alicui auferri ex cauſa, ut notatur *De jurejurando c. tertio Noſtra, & De Conſtitutione, Quæ in eccleſiarum.* Quanto ergo fortius poteſt auferri titulus adminiſtrationis ſeu Prælaturæ, quæ eſt de jure poſitivo per notata in dictis juribus & præcipue in eccleſiaſticis, per illud, quod eleganter notavit *Innocentius, de his quæ fiunt à majore parte capit. c. 1.* Ubi dicit,

majorem partem capituli poſſe a
ſtatuere de rebus eccleſiaſticis,
ſiti et & ſpecialiter ad quemlibet
nicorum pertinentibus, ſecus ſi no
ſent illæ res Eccleſiæ, ſed eſſent re
priæ Canonicorum. Quia ibi pot
ſet conditio poſſidentis. Ergo ſa
concilium, quod repræſentat uni
lem eccleſiam, poteſt ſtatuere, ord
& reformare, & perpetuò definire
bus eccleſiæ quibuſcunque, pertin
bus cuicunque Prælato, etiam in
dignitate conſtituto.

Cum ergò *vota epiſcoporum in co*
ſint de jure poſitivo introductæ,
ipſos Romanos Pontifices procurare,
haberent pro ſe in conciliis multas vo
piſcopatum, fecit are in diverſis mund
tibus multas eccleſias parochiales,
ſterſa & epiſcopatum cantare, quod
multi epiſcopatus in Italia, quorum q
ales centum florenis in pecunia.
tollendum ergò hanc fallaciam &
ceptionem, ſacra concilia generali
licet *Piſanum, Conſtantienſe, & Baſileen*
ſpiritu ſancto legitime congrega
fuerunt, omnes admiſſi eccleſiaſtici,
voce definitiva. Quod apparet,
ipſorum vota petebantur, & computab
& ſcribebantur. Et cum ipſa ge
lia concilia ducta fuerint ſpiritu ſa
prout de præſenti ducitur ſacrum
ſileenſe concilium. Contra ergò
ſtatuta dicere, quod non fuerint
nec juri conſona, & quod ſic fieri
debuiſſet, eſt quædam blaſphem
Spiritum ſanctum.

Ex ſuppoſito, diceret aliquis, &
conceſſo, quod in aliis conciliis no
erunt admiſſi antiquitus, Ergò hoc
non debet fieri: Reſpondetur,
hoc non ſequitur. Nec repugnat, q
do non fuerint in prædictis
ciliis admiſſi, erunt in ſequentibu
mittendi. Quia Spiritus ſanctus p
uno tempore unum inſpirare, &
tempore aliud, ſecundum tempo
qualitatem & diverſitatem. Quia
debet reprehenſibile judicari,
cundum varietatem temporum ſta
varientur humana. *De conſanguinitate & affinitate, c. non debet.*

Et quod aliquo modo ſit ita

Digitized by Google

dum, patet per *capitulum [illegible] in generali concilio Conſtantienſi*, quod incipit, *Frequens.* Attento maximè, quod jam eccleſia univerſalis eſt in poſſeſſione hac *in tribus generalibus conciliis* ſupradictis.

Etiam probatur auctoritate & ratione. Ratione primò, quia negotia, quæ tractantur in conciliis, tangunt totum ſtatum eccleſiæ militantis per modum univerſitatis principaliter, & ex conſequenti ſingulos ſpecialiter. Et ideo ad omnes pertinet habere vocem in eis, vel realiter vel repræſentative. Patet ex *auctoritate* & exemplo, *per textum decreti 1. q. 7. Convenientibus.* Etiam alibi habetur in Chronicis, ubi dicitur, quod in concilio tento Romæ per Hadrianum I. præſente Carolo M. celebrata fuit ſynodus à centum quinquaginta tribus epiſcopis, religioſis, & Abbatib[us]. Et iſte textus etiam eſt in c. Hadria[nus] [illegible] 3. *diſt.* Ad illud facit c. *Abeuntibus* [illegible] *diſt.* Ad quod etiam c. 3. & 79. *diſt.* Quorum in aliquibus nedum de Abbatib[us] ſed de inferioribus religioſis mentio [illegible]. Sed conſtat, quod illi *religioſi habent ibidem voces.* Ergo conſimiliter omnes clerici poſſunt habere voces definitivas in conciliis.

Et *hæc tertia opinio*, videtur eſſe [illegible]*rabilior*, ac magis ſine ſuſpicione pro eccleſia Dei in ipſis conciliis generalibus.

Et ſic patent hæ tres opiniones de [vo]calibus generalium conciliorum. Quæ autem illarum ſit verior, relinquo determinationi ſanctæ matris eccleſiæ univerſalis, & Domini noſtri Romani Pontificis Papæ.

PARS VII.

Quis habeat convocare Concilia.

SEptima *pars* hujus tractatus quærit & ſcrutatur unam *quæſtionem* ſatis *neceſſariam pro generalibus conciliis.* Quæ quæſtio peperit ſæpius multas diſcordias & opiniones diverſas in Dei Eccleſia inter Romanos Pontifices & ſacra generalia concilia, & alios Prælatos ac Dn. Cardinales. Quæ quæſtio ſeu interrogatio eſt illa, ſcilicet, *Per quem ſeu per quos debet fieri legitimè convocatio generalis concilii ſeu univerſalis ſynodi ſacræ?*

Cui quæſtioni reſpondendo ac nihil determinando, dico primò unam diſtinctionem, quam ponit *gloſſa Magiſtralis* in hac materia, *quæ eſt 17. diſt. in Summa.* Quæ gloſſa fuit fundata *in c. Porrò. diſt.* licet gloſſa non alleget. Et dicitur, quòd *conciliorum* in Dei eccleſia *triplex eſt ſpecies: Una generalium* ſive univerſalium conciliorum, *alia Provincialium, tertia Epiſcopalium.*

Generale ſive univerſale eſt iſtud, *quod à Papa, ſeu ejus Legato*, habente ad hoc ſpeciale mandatum ſubſtituendi, quia alias non poſſet, *vel ab aliquo ſacro generali concilio* legitimè congregato *ſtatuitur*, & cùm omnibus Epiſcopis, & aliis, qui de jure intereſſe debent, tenetur.

Provinciale eſt, quod primas vel Metropolitanus cum Epiſcopis ſuis & clericis ac religioſis celebrat.

Epiſcopale verò eſt, quod tenet Epiſcopus cum ſuis Curatis, clericis ac religioſis.

Et de ſecundo concilio, Provinciali loquitur *decretum, c. 1. & 2. Si quis* 18. *diſt.*

De tertio autem concilio, Epiſcopali, etiam illa *diſtinctio* loquitur aliquando, modo de uno modo de alio, ut in c. *Propter eccleſiaſticos, & in c. Pro[illegible] venit.*

Et nunquam in illa *diſtinctione* de generali agitur, præterquam *in c. Si epiſcopus metropolitanum.* In quo & de provinciali & de generali viciſſim fit mentio.

Et ideo decipiuntur illi, qui textus poſitos in illa 18. *diſt.* allegant ad materiam generalium conciliorum. Quia ibi non de illis, ſed de ſpecialibus tantum loquitur, niſi quantum tangitur ſcilicet in c. *Si Epiſcopus* allegato.

Secundum ergo concilium, ſcilicet Metropolitanum, non fit ſine auctoritate metropolitani. Et ideo ad eum pertinet ipſum convocare.

Tertium concilium, ſcilicet *Epiſcopale*, non debet fieri ſine auctoritate Prima-ta

cis ſeu metropolitani, ut tangit c. *Si quis epiſcopus, 50. diſt. & 38. diſt. Quando, & 12. q. 2. Placuit.*

Primum ergo *concilium*, ſcilicet *Generali, cujus vel quorum auctoritate debent fieri*, vel per quem, vel per quos convocari: mallem alios audire, quam aliquid temere ſcribere & definire.

Verum tamen dicam, quid temporibus iſtis, videlicet de anno Domini MCCCCXXXV. dicant & ſentiant multi valentes Doctores, quibus temporibus *concilium Baſileenſe nititur eccleſiam Romanam & clerum in membris & capite reformare*, hæreſes ac ſchiſmata de tota Chriſtianitate tollere, Reges & Principes ac communitates Chriſtianorum pacificare, tyrannos & occupatores bonorum temporalium & juriſdictionum eccleſiaſticarum extirpare, infideles Mauros & paganos ad fidem Chriſti reducere, & terram ſanctam Jeruſalem & alias terras, quæ aliquando fuerunt Chriſtianorum, recuperare, & Græcos ſchiſmaticos & Armenos, & quantum erit poſſibile etiam Indos ipſos, qui habent fidem S. Thomæ apoſtoli, ad unum ovile Chriſtianitatis & ſub uno paſtore Romano Pontifice univerſalis eccleſiæ reducere & reportare, ut fiat unum ovile & unus paſtor in toto orbe, ſub unius veri Dei, qui eſt Jeſus, nominatione & obedientia.

Dicunt ergo multi Doctores, quod *convocatio conciliorum* poteſt fieri per *multos*, ſecundum caſus occurrentes diverſos.

Prima ergo *opinio* Doctorum aliquorum, quæ eſſe ſolebat *communior*, eſt, quod generalia concilia ſine auctoritate ſedis apoſtolicæ & ſine convocatione Romani Papæ non ſunt celebranda, nec habent auctoritatem, nec ſunt valida; nec merentur dici concilia, ſed conciliabula. Et hæc opinio habetur clarè determinata *per* totam *diſt. 17.* Ubi dicitur per gloſſam, quod ſolius Papæ eſt propriū poſſe congregare generale concilium, & concilium factum ſine auctoritate Papæ nullum habet firmamentum, *De electione, Significaſti, & per c. Multiplicem.* Et *in c. Synodum Epiſcoporum* dicitur ſic per Marcellum Papam: *Synodum Epiſcoporum abſque hujus ſedis auctoritate quanquam quidam Epiſcopi poſſint congregare, non tamen poſſunt regulariter facere.* Et vide, quod dixi ſuperius, quod *regulariter*, dicunt quidam, Papa ſolus debet & tenetur concilium convocare. Sed tamen non tollitur propter hoc, quin aliquando *aliqui epiſcopi* poſſint *propter neceſſitatem & reformationem eccleſiæ, & aliqui fideles* cum eis, ne eccleſia patiatur ruinam & ſcandalum, convocare generale concilium. Et ideò textus dicit *regulariter*, ſcilicet pro majori parte Papa debet convocare.

Item quod *regulariter* Papa debeat convocare concilium, probatur per Pelagium, dicentem: *Multis denique apoſtolicis & canonicis atque eccleſiaſticis inſtruimur regulis, non debere abſque ſententia Romani Pontificis concilia celebrari. Quapropter ut jam dictum eſt recte, non concilium, ſed potius conventiculum vel conciliabulum cenſebitur, & quicquid in eo actum eſt, irritum cenſebitur & vacuum.* Et JULIUS Papa Orientalibus dicit Epiſcopis: *Nec ullum ratum eſt aut erit unquam concilium, quod Romanæ eccleſiæ non fuerit auctoritate fultum. Regula veſtra nullas habet vires, nec habere poterit. Quoniam nec ab orthodoxis Epiſcopis hoc concilium actum eſt, nec Romana eccleſia legatio interfuit. canonibus! Præcipimus ſine ejus auctoritate concilia fieri non debere.*

Alii verò dicunt, ut ſunt *multi moderni*, quod, quando Papa eſt unicus & indubitatus, ad ipſum ſolum pertinet generaliter convocare concilium, ut jura prædicta dicunt. Sed *ubi de facto Papa ageretur*, in aliquibus caſibus, ſcilicet, quia *vult concilium facere reformationem univerſalem tam in membris quam in capite, ſimoniam* & cetera vitia ac *abuſiones Romanæ curiæ exſtirpare*, vult *Papam* ſcandalizantem univerſalem ſtatum eccleſiæ *corrigere* & emendare, aut ſi remiſſus, negligens vel inutilis reperitur in Papatu, vult factum concilium ipſum amovere, vel ſibi coadjutorem dare, aut ſi notorie eſt criminoſus, hæreticus vel ſchiſmaticus, vel fovet ſchiſmata, vult ipſum condemnare, aut ſi ſunt duo contendentes de Papatu, vult eos judicare, quis in iſtis caſibus & conſimilibus

debeat concilium congregare & auctorizare? Dicunt iſti, quod ſimpliciter *in his caſibus & ſimilibus*, etiam *in quibuscunq; aliis*, utpote pro regnorum *pacificatione*, *pro infidelium exſtirpatione*, pro *terra ſancta recuperatione*, & breviter *in omnibus caſibus*, in quibus ipſum concilium uti voluerit, quod ſimpliciter & principaliter *convocatio concilii pertinet & debet fieri per generalia concilia*, ita & taliter, quod unum concilium convocet aliud, & illud aliud, & ſic in perpetuum.

Et hoc probatur ex poteſtate univerſalis eccleſiæ, ex ſancta & optima conſtitutione, & ex Romanorum Pontificum negligentia aut malignitate. Et primo ex poteſtate univerſalis Eccleſiæ.

Quia, ut dictum eſt, *poteſtas concilii eſt major, quàm poteſtas Papæ*. Si ergò inferior poteſt convocare, qui eſt Papa, ipſa concilia, multò magis poteſt ipſum ſacrum concilium convocare. Major patet. Quia, ut dictum eſt, poteſtas univerſalis eccleſiæ videtur reſidere in tota Eccleſia, quæ eſt fidelium congregatio, quam repræſentat ſacrum concilium, ut ſatis probatum eſt ſupra. Ergò, ſi quod minus videtur ineſſe, ineſt, Ergò illud, quod magis, per regulam Philoſophi. Sed minus videtur eſſe auctoritas Papæ, ſecundum primam opinionem, ut dictum eſt, & tamen convocat generale concilium: Ergò iſtud, quod magis. Sic ergò, cum major ſit auctoritas concilii quam Papæ, ſequitur, quod juſtius & rationabilius debet convocare concilium, quam quod ſolus Papa debeat convocare concilium.

Omnes ergo illi textus allegati 17. *diſt. Decretorum*, & alibi per totum, intelliguntur, *excepta auctoritate ſacrorum conciliorum*; quæ concilia non ſubjiciuntur juri poſitivo, ut dictum eſt. Etiam intelliguntur *in caſu, in quo de factis Papæ*, ſeu tangentibus Papam, *non agetur*; aut ſuam eccleſiam Romanam.

Probatur etiam hæc opinio ex conſtitutione ſanctiſſima, a ſpiritu ſancto ordinata *in concilio Conſtantienſi*: *Ad perpetuam rei memoriam*. In qua & per quam convocantur concilia generalia in perpetuum *de decennio in decennium* cele-

bran [illegible]
præſi [illegible]
pote [illegible]
diſpe [illegible]
Quæ [illegible]
cunt [illegible]
vel in [illegible]
tilitat [illegible]
quod [illegible]
bi dici [illegible]
iſtud, q [illegible]
errare. [illegible]
pender [illegible]
feſtetur [illegible]
quod con[illegible]cilia ordinata
ſto & ab [illegible] apoſtolis ad
fidei Catholicæ [illegible] Unde
cuntur feciſſe concilia
runt pariter *ipſa, uti patet*
poſtolorum in quatuor ſuprad[illegible]
ciliis, in quibus canones &
nes fecerunt, de quibus habetu[r]
Placuit. Et quanta ſit utilitas
rum, & neceſſitas in Dei eccleſ[ia]
tum, dictum eſt ſuper[illegible]
ſcribæ & prædico illis
ris clericis & Prælatis
ſiaſticis, qui habent
verba Dei, habent
am Dei, habent
quuntur evangelium
non palpant ſacrament
& non ambulant in
cleſia ſancta catholica
in cogitationibus ſuis
ſpiens cor eorum, ſicu
durantis aures ſuas.
Nam ſi radicem
entium & præterit[orum]
præſentium, quæ
Dei eccleſia, & qu[illegible]
& Mahometis & [illegible]
paſſa eſt eccleſia, [illegible]
ſita eſt usque ad [illegible]
Chriſti. Evangelica [illegible]
genter, tota ſurrexit [illegible]
liorum, quæ ſi congr[illegible]
illa triginta duo [illegible]
ſta, & præſertim [illegible]
petatoris, quo tempore [illegible]
valuit iſta tam gravis peſtis [illegible]
retica Saracenica [illegible]
DCL quæ ſecum [illegible]

ſtellarum orbis & totam Africam, & totam Æthiopiam, & totam Judæam, ac Syriam, Meſopotamiam, totamque Ægyptum, Turciam & partem Hiſpaniarum aliquam, ſcilicet regnum Granatæ, & nunc temporibus meis, de anno Jeſu M CCCLXXX. occupat & occupare non deſiſtit totam fere Græciam, & Armeniam, Cappadociam, Sclavoniam, Albaniam: Certè credendum eſt, *Si tunc illi Romani Pontifices providiſſent de conciliis*, quod nunc eſſet jam proviſum contra illam ſectam, & contra omnia alia mala, præterita, præſentia & futura, ac hæreſes & ſchiſmata, quæ poſtea inſurrexerunt in Dei eccleſia, & inſurgunt omni die.

Nec aliud remedium *ego pauper Hiſpanus* citra Dei mandatum video in Dei eccleſia ad eccleſiæ reformationem, ad ſanctæ fidei catholicæ exaltationem, ac hæreſium & ſchiſmatum exſtirpationem, ad omnium fidelium Chriſtianorum pacificationem, ac terrarum infidelium recuperationem, & ad tyrannorum & occupantium bona eccleſiaſtica extinctionem, quam *continuare concilia*, & ſtatuta ipſorum ac mandata exequi, etiam ſi neceſſe fuerit brachio ſeculari & manu armata.

Dicunt ergò illi de tertia opinione, qui dicunt, poteſtatem univerſalis eccleſiæ eſſe majorem in auctoritate, in juriſdictione, in executione, quam ſit poteſtas Papæ, quod in caſu quocunque, cum ſua voluerit uti auctoritate & poteſtate ſacrum generale concilium, *convocatio generalis concilii pertinet ad ipſum ſacrum generale concilium*, in quo reſidet plenitudo poteſtatis eccleſiaſticæ, ſibi à Deo Jeſu tanquam ſuæ ſponſæ attributæ.

Etiam poteſt teneri, quod, ubi totum concilium non concordaret in convocatione, quod ad convocandum aliud concilium, & ad definiendum & ſtatuendum, *duæ partes* ipſius *concilii*, quod aliquando collegium dicitur, quomodocunque convenirent, ipſæ *poſſunt vocare alios*, qui commode vocari poſſunt, & ſi non venerint ipſi, procedent ad faciendum, quod inſtat, ut de collegio notanter dicit *Innocentius De novi operis*

nunciatione c. 1. Et ideò dicitur in iſta ſ. diſt. quod concilia ſunt ſupra Papam, regulariter. Ad dandum intelligi, quod hoc eſt regulare in Papa, non tamen ſimpliciter neceſſarium, nec verum abſolutè. Quia *ubi de reformatione eccleſiæ in generali agitur*, in qua concluduntur iſta *ſex* ſuperius dicta, ſcilicet *reformatio in membris & in capite*, exſtirpatio ſectæ hæreticæ, reductio perfidiæ ſchiſmaticæ, pacificatio plebis Chriſtianæ, recuperatio terrarum infidelitatis paganicæ, & exterminatio perſecutionis tyrannicæ; & etiam ubi ſpecialiter agitur de factis Papæ, præſertim in altero trium caſuum, videlicet hæreſeos ac ſchiſmatis univerſalis, aut ſtatus eccleſiaſtici perturbationis, grandis ſeu notoriæ ipſius hæreſeos Papæ, ſceleris & criminis, vel ubi ex factis ſuis eccleſia notorie ſcandalizetur, aut ſi eſt inutilis eccleſiæ, & remiſſus ac negligens, & permittit eccleſiam & ejus bona temporalia & ſpiritualia cadere in ruinam & in ſervitutem, vel diſponit de regimine eccleſiæ contra ſanctiones canonicas & decreta ſanctorum patrum, & ſacrorum conciliorum univerſaliter: Certè in his caſibus & ſimilibus dicunt illi, quod etiam ſine eo & contra eum poſſit & debeat convocari concilium.

De primo eſt *textus cum gloſſa in c. Anaſtaſius. 19. diſt.* Pro ſecundo eſt *gloſſa* notabilis *in C. Sicut quavis*, ſuper verbo *religionum, 96. diſt.* Et eſt ratio. Quia cauſa ſchiſmatis æquiparatur cauſæ fidei, quia non eſt fides in ſchiſmate, *24. q. 1. Audivimus*, etiam *De Liguribus & C. Principes*, & quod ibi *23. q. 5.* Pro tertio eſt *gloſſa, in c. ſi Papa, 40. diſt. juncta gloſſa* quæ habetur *2. q. 3. Per principalem*, in *fine gloſſa*. Cum enim de iſtis poſſit accuſari, uti patet per præmiſſa, & præſertim *per gloſſam*, quæ habetur *in c. Si Papa*; Ergo oportet convocari & ſuidem accuſari, dicit gloſſa: Sed quid prodeſt eum accuſari, ſi non poſſit condemnari? Sed eum condemnari non poteſt, niſi in concilio generali, quod repræſentat totam eccleſiam, & in quo tanquam in fundamento eſt totalis eccleſiaſticæ poteſtatis plenitudo: Ergo oportet convocare concilium, ex

quo non habet alium ſuperiorem judicem, apud quem poſſet accuſari. Et de hoc *gloſſa* notabilis *in c. Sicut inquit 2. q. 7.* ubi habetur, quod ubicunque judicatur Papa, à ſolo generali concilio poteſt judicari. Ergò eccleſia univerſalis, quæ eſt in concilio, & ſpecialiter *Cardinales, Prælati & clerus*, quinimò *& Principes*, poſſunt illud convocare. Aliàs inutilis eſſet ſua convocatio, *Quia 9. q. 3.* nemo, ſcilicet, *ſingularis perſona*, judicat primam ſedem, ut dictum eſt.

Ex quibus decretis nota *duas concluſiones*.

Quod *in concilio* per concilium convocato *poteſt à Papa recedi*, & ei fieri obedientiæ ſubtractio. Quod expreſſe ponit textus in dicto *c. Anaſtaſius.* Ubi dicitur: *Abierunt ab eo.*

Secunda concluſio, quod *poteſt convocari concilium contra eum, & per illud condemnari*, ut patet per prædicta. Et ideò *textus in c. ſynodum, 17. diſtinct.* notanter dicit, quod tale concilium generale, de quo loquitur tota illa diſtinctio, uti apparet ex præfatione diſtinctionis, non poteſt ſine auctoritate ſedis apoſtolicæ regulariter celebrari; Per hoc innuens, quod *aliquando* poteſt, uti apparet ex præmiſſis. Quod enim regulariter prohibetur, non ſemper prohibetur, ſed aliquando permittitur. Cum ergò poteſtas ſit data vicario Jeſu Dei noſtri non in deſtructionem, ſecundum apoſtolum, ſed duntaxat in conſtructionem & non deſtructionem: Quæ *ratio* ſuſtinere poſſet, quod Papa in talibus delinquente, & deſtruente unitatem eccleſiæ, & eam propter mala opera ſua ſcandalizante, deberet in illo Vicariatu manere, contra eum mittentis Domini, & ejus ſponſæ eccleſiæ univerſalis voluntatem? Certè *nulla*.

Probatur illa opinio etiam ſic: Quia ſi perſiſteremus in eo, quod nonnulli putant, quod indiſtinctè diceremus, quod in nullo caſu liceret alicui congregare concilium generale, niſi Papæ, certè tunc poſſet fides multum periclitari. Fingendo enim, ſicut jam accidit, quod Papa eſſet hæreticus, ſicut fuit

Liberiu[illegible]
morten[illegible]
cilium [illegible]
& 2. q. 7. [illegible]
Balaam [illegible]
L. 6. in f[illegible]
congre[illegible] concilium, c[illegible]
um de [illegible] fieri, & time[illegible]
facile co[illegible] ingere poſſet
vocaret [illegible] concilium, ſtare
in pericu[illegible] maximo fidei
hæretico[illegible] Congregandu[illegible]
pro tunc [illegible] vel *per clerum* vel
concilium, [illegible] modo prædicto, ſc[illegible]
concilia ſemper propter mu[illegible]
evenientes convocent alia c[illegible]
illa alia, & ſic in perpetuum [illegible]
cit *Conſtantienſe*; ne per indire[illegible]
pediatur tale judicium, quod [illegible]
Papa non poteſt impedire, ſtat [illegible]
quod nullus, niſi ipſe ſolus, de[illegible]
poſſit convocare concilium, aut [illegible]
non poſſit accuſari de hæreſi, a[illegible]
aliquo alio peccato notorio & m[illegible]
ſto, quò ſcandalizatur eccleſia [illegible]
ſalis. Quia per hoc p[illegible]
mana eccleſia; Ut n[illegible]
Si Papa. Eſſet enim m[illegible]
ſi diceretur, hoc caſu [illegible]
eccleſiam ſine regimi[illegible]
cit *Innocentius de Re J*[illegible]
lica, ad finem L. 6. N[illegible]
ne Papæ hæretici De[illegible]
cleſiam ſuam regi & [illegible]
contingere, quod ill[illegible]
crearet ſuos complic[illegible]
illi poſtea de ſe ipſis [illegible]
hæreticum. Et ſic [illegible]
ſcriptum eſt: *Qualis* [illegible]
tales ſunt habitantes i[illegible]
dogmatizat princeps [illegible]
tur ſubditi, *XI. q. 3.* [illegible]
c. Magna.

Poſſet ergò, niſi [illegible] Nam, [illegible] exemple
Deus, tota eccleſia [illegible]
Quod tamen non eſt [illegible]
cleſia non poſſit eſſe [illegible] liter occurre
ſia, & *c. Pudenda.* [illegible] duci ad errore
tor noſter pro eccleſia [illegible] rendum; cum
ficiat, *21. diſt. c. 1.* & [illegible] mala, *24. q. 1.* A
lubricate labiorum [illegible] vit enim [illegible] ne fides ejus d
bitur, *gloſſa ſuper* [illegible] ipſe Redemtor [illegible] ſuorum non fraud
[illegible] & in pſalmo

Etiam

Etiam *concilia generalia* ſecundum prædicta *poſſunt convocare alia generalia concilia*, cùm uti voluerint ſua poteſtate pleniſſima.

Alii *verò dicunt*, quod in talibus cunctis, quæ occurrere poſſunt, alii quàm Papa & concilium poſſunt convocare concilium, ut eccleſia univerſalis habeat recurſum & refugium, ne pereat, & cadat univerſa. Ergò ponatur caſus, quod à longinqvis temporibus non fuit factum concilium generale, ſicut dictum eſt ſuprà, quod *à tempore Clementis V. non fuit concilium, quaſi per centum annos, usque ad tempus concilii ſacri Piſani*, quò tempore litigabant, ſeu erant duo contendentes de Papatu, & uterque habebat ſuas obedientias & Cardinales ſuos, ſcilicet Dominus Gregorius XII, aliàs Angelus Corarii de Venetiis, & Benedictus XIII, aliàs Petrus de Luna Hiſpanus. Et ponatur caſus, quod conſtitutio *Frequens, Concilii Conſtantienſis*, impediatur per Romanos Pontifices, vel alios, qui ſemper odio habuerunt gravi generalia concilia, ut cernitur clariſſima experientia, ne fiant de decennio in decennium generalia concilia ſecundùm ejus tenorem: Et ſunt viginti vel triginta anni, quod jam non fuerit generale concilium, vel quadraginta circiter, creſcunt tamen omni die in eccleſia Dei hominum flagitia, ſimonia peſtifera, peccata in clero, & vitia publica, hæreſes, tyranniæ, & ſchiſmata, aut forſan inſurgunt duo vel tres contendentes de Papatu & de eccleſia Romana, & Papa, qui tunc eſt, vel unicus, vel ſi duo contendentes, ſunt remiſſi in convocando concilium vel negligentes, vel inutiles, aut contradicunt concilium convocare, ſeu nolunt: Quæritur *in his caſibus* & conſimilibus, quis debet & tenetur convocare generale concilium, ad ſubveniendum matri noſtræ univerſali Chriſtianorum eccleſiæ? Certum eſt enim & præſuppoſitum, quod *Papa* non vult convocare, vel eſt negligens & differt convocare, vel eſt culpatus in illis peccatis propter quæ concilium debet congregari: Ergò *pro tunc non debet, neque poteſt concilium convocare*, cùm agatur res ſua, ut dictum eſt.

Item *concilium non poteſt convocare*, quia non eſt nec fuit per quadraginta annos, & *conſtitutio* illa *Frequens* jam evanuit, vel quia Romani Pontifices eam revocarunt, vel quia executioni eam dare impediverunt per tantum tempus, quod forſan memoria hominum eſt contraria, nec recordatur. Quid ergò erit in his caſibus & ſimilibus?

Dicunt quidam Doctores, quod attento, quod Cardinales ſeu collegium Cardinalium in his, quæ concernunt electionem Papæ, repræſentat univerſalem Eccleſiam, & ejus vice fungitur, 79. *diſtinct. in c. Nullus, & in gloſſa*: Cùm ergò ſit in poſſeſſione eligendi Papam, *De Electione, Licet, & c. tit. Niſi periculum, L. 6.* per conſequens ad ipſos Cardinales ſpectant omnia, quæ ſunt ad electionem Papæ concernentia, *De Electione, c. Ubi præterita, & c. Cupientes, §. ad hæc, & §. Si verò. L. 6. & per hoc 65. diſt. c. fin. & quod ibi notavit in gloſſa Archidiac.*

Cùm ergò ad Papam pertinebat tunc convocatio concilii, & hoc non fit, nec per eum fieri debet: Sequitur ergò, quod pro tunc *convocatio concilii ad Cardinales pertinebit.* Ex quo, ut dictum eſt in his, quæ concernunt electionem Papæ, collegium Cardinalium repræſentat univerſalem eccleſiam, & ejus vice fungitur.

Etiam cauſa poteſt ſubeſſe talis convocationis concilii fiendæ per Cardinales: Quia forſan in eodem concilio procederetur ad depoſitionem Papæ, & ad electionem alterius: Et ipſi poſſunt facere & diſponere omnia præparatoria ſeu conſequentia ad electionem Papæ, quæ ad eos ſolos pertinet, 23. *diſt. In nomine Domini.* Nec in hoc reſiſtunt jura. Non enim poteſt in illis caſibus, ut procedatur ad electionem unius ſancti & boni Romani Pontificis, limitari collegium Cardinalium, ſicut limitantur inferiora collegia, quibus hoc prohibetur *De Supplenda negligentia Prælator. c. fin. L. VI.* Et hoc eſt quod *collegium Cardinalium non habet ſuperiorem, ad quem recurratur*, ut ibi eſt *in hoc c. fin.*

Et dicas, quod videtur contradicere *C. Ne Romani, de Elect. §. Irritum*, ubi irritatur, quicquid facit collegium de his,

Google

quæ ſpectant ad Papam, dum vivit.
Convocatio autem generalis concilii ad
ſolum Papam pertinet, 2. q. 7. *Ideo*, 17.
diſt. c. 1. & §. Hinc.

Ad hoc reſpondeo, quod, cùm ille §.
Irritum, excipiat ea, quæ permittuntur
collegio *in præallegato c. ubi*, §. *idem*, ſtan-
dum eſt illi §. *idem.* Ibi enim prohiben-
tur Cardinalibus non ea, quæ contin-
gunt electioni, ſed alia extrinſeca. Præ-
cipitur enim, ut de alio negotio ſe non
intromittant, niſi in caſibus, de quibus
ibi. Et hoc, ut vacent accelerandæ
proviſioni. Cùm ergò *convocatio gene-
ralis concilii* ſit hoc caſu *neceſſaria, ut per-
veniatur ad habendam reformationem Ec-
cleſiæ tam in membris quam in capite*, ex
qua reformatione poteſt ſequi depoſi-
tio Papæ & electio alterius Romani
Pontificis: Meritò ad collegium Car-
dinalium pertinet, tanquam quid anne-
xum & acceſſorium proviſioni.

Nec dicitur prohibita, imò permiſſa
in dicto §. *Irritum.* Etiam oſtenditur in di-
ctis caſibus, quod primo loco ſpectat
convocatio generalis concilii ad colle-
gium Cardinalium.

Sed ponatur, quod in caſibus ſupra-
dictis & ſimilibus *collegium Cardinalium*
ſit *diviſum*, & non concordet in convo-
cando concilium, vel etiam *nolit convo-
care*, ſeu ex quacunque cauſa non con-
vocaret, vel forſan ſunt duo vel tres de
Papatu contendentes, & collegium u-
nius vult convocare, & aliud non vult;
quis tunc convocabit concilium?

Dicitur per valentes Doctores in ju-
re, & reſpondetur, præmittendo primò,
quod *olim Imperator convocabat concilium.*

Sic congregabat Conſtantinus, 16. *di-
ſtinct. Habeo librum.*

Ideò Justinianus congregavit ſex-
tam ſynodum, *c. diſtinct.* 16.

Item ſynodus Nicena facta eſt medi-
ante Conſtantino, 15. *Sancta.* Et *ibi* & 17.
diſt. legitur de multis conciliis, quæ facta
ſunt mediantibus Imperatoribus.

Et alibi legitur, quod Conſtantinus
præſedit in concilio Niceno. 6. *q.* 1. *Con-
ſtantinus.*

Item Carolus Imperator concilium
conſtituit cum Adriano Papa. 63. *diſt. A-
drianus.*

Et ... tur in ... ti qua ... Dei ec... deter... *cilia*, ... ſæpius ... Chron... is. ... iſta tempora ...

Et ... quod ... ſolum Romanu... pertin... regulariter con... lia. Qu... intelligitur, ... cus Papa ... indubitatus, ... agi debet ... res ſua in illis co... va ſemper & excepta auctor... ralis concilii, ut dictum eſt, ... pra Papam, quia Papa, ſecun... 17. *diſt. in c. Concilia ſacerdotum* ... *am poteſtatem à Deo in jure divi*... *cilia ſunt in jure poſitivo.* Et ad i... tellectum loquuntur iſta jura.

Quando autem de factis Papæ ... in conciliis, aut de reformatione ... manæ Curiæ, vel agitur cauſa Pa... ſunt plures qui contendunt de ... in prædictis caſibus ... quod negligentibus ... dinalibus congregar... *Imperator*, qui pro... *Romanus*, debet co... Chriſtianorum & u... 17. *diſt. c.* 1. & §. *Hinc* ... *lia ſacerdotum.*

Intereſt enim ipſi ... ſit pax in Romana e... eſſe debet ſedes apo... tur. Et ſic fortius in ... toto orbe. Attent... ipſe Imperator eſt ... ſor eccleſiæ, *De El*... & 23. *q.* 5. *Cap. Prin*...

Et præſertim cum ... cùm de exaltatione ... hæreſium exſtirpati... ticorum reductione ... quis *Imperator* debet ... *cilium*, & in eo inter... pam oſtendendam ... mandam. 96. *diſt.* ... *intereſſe volumus.* Nec mirum ...

gere, ut indicet & dicat, quid ſentiat de fide, ut notatur 25. q. 1. *Satagendum*, juncto eo, quod ibi notat *Laurentius & Archidiaconus in verbo Significamus*.

Ex his infertur, quod Imperator eſt pars concilii. Cum ergo deficit Papa vel Cardinales, qui ſurrogantur Papæ in convocatione concilii, ad ipſum Imperatorem, qui poſt prædictos eſt pars præcipua concilii, ſpectat talis congregatio concilii vel convocatio, per hoc quod notavit *Innocentius de Majorit. & Obedient. c. 1.* Ubi dicit, quod, qui majoris eſt dignitatis in Eccleſia, vel ſi non eſt illius dignitatis, ille, qui majoris ordinis, vel ſi ſunt æqualis ordinis, ille, qui eſt primus ordinatus, debet nominare vel eligere vel vocare capitulum, eo caſu, quo deficit is, ad quem de jure vel conſvetudine ſpectat. Pro hoc *L. 1. ff. de fide Inſtrum.* Quia ſervandus eſt ordo in Prælaturis, ſcilicet in honoribus.

Nec juvat clerum hujus temporis, dicentem, quod Imperator eſt laicus, nec poteſt ſe intromittere de clericis. Quibus reſpondetur, quod *non ſimpliciter prohibetur laicus judicare de clericis*, ſed tunc prohibetur, quando non ſubeſt ratio ſpecialis. Nam *propter rationem ſpecialem permittitur eis judicare*, ut ratione feudi, ut dicit *C. Verum, De foro competente, & De appell. c. Romana. §. debent. L. VI.* cum illo, quod notat ibi gloſſa. Et ſi in hoc ſubeſt ratio ſpecialis, multo magis ſubeſt non dico ſolum ſpecialis, imò ratio ſpecialiſſima, in caſu vel caſibus dictis ſuperius, ne eccleſia catholica ſcandalizetur & ruat per ſimonias, & per alia peccata publica & notoria, ne fides Catholica periclitetur per hæreſes & ſchiſmata & tyrannos, ne perdatur Chriſtianitas per mala exempla unius Papæ, Prælatorum vel clericorum eccleſiæ, ne deſtruantur terræ Chriſtianorum per bella & arma infidelium Saracenorum & Turcarum, ne exponantur bona temporalia eccleſiæ Romanæ & aliarum eccleſiarum prædæ tyrannorum & latronum, ne permittantur duo contendere propter privata commoda in offenſionem & ſcandalum omnium Chriſtianorum, & facere in Dei eccleſia diviſionem contra illum articulum: *Unam ſanctam eccleſiam catholicam*, ut notatur 7. q. 1. *Nunc autem*, & in c. *Licet, De electione*, & 24. q. 1. *Loquitur*.

Et ſpecialiter cum agitur de Papatu, conceſſa eſt poteſtas laico Principi ſuper clericos, uti patet *in c. Ubi periculum, De elect. in ſin. §. præterea libro VI. & Clem. Ne Romani, §. Porro*, ubi etiam permittitur Principi laico, ut compellat Cardinales conclave ingredi. Et quaſi compelluntur indirectè, ut expediant electionem, uti patet *in c. Ubi §. Ne Romani*, ubi coguntur per ſubtractionem victualium. Et ita etiam cogi poſſunt ut ingrediantur ab initio, vel ſi omnes fuerunt egreſſi, ut reingrediantur, ut non ſit melior conditio tardè parentium, & illorum non ſe offerentium ad ingredientium conclave, *Archidiac. De poſtulat. c. 1.* Nam permiſſo conſequente, permittitur & antecedens. *De officio delegati c. 5. ctr. præterea.* Et ſic compelluntur indirectè modo prædicto. Ergo à ſimili in talibus caſibus, & ubi ſubeſt ratio ſpecialiſſima, concernens bonum commune, videtur aliquando expediens, & etiam *ad Principem laicum pertinet de clerico facere judicium*.

Concluditur ergo ex prædictis, quod etiam *in caſibus aliquibus ſupradictis convocatio concilii pertinet ad Imperatorem*.

Confirmatur. Quia ipſe *Imperator repræſentat totum populum Chriſtianum*, cum in eo tranſlata ſit juriſdictio & poteſtas univerſi orbis. *L. 11. §. Noviſſime, ff. De orig. Juris.* Ergo loco ipſorum populorum Chriſtianorum habet congregare concilium. Et ſic *a revelabit ad a*. Quia *extremitas* retrahitur *ad principium*, 25. *diſt.* ab exordio. *Quia convocatio conciliorum ab initio eccleſiæ ſiebat per Imperatorem.* Sed poſtea reſervata eſt Papæ. Deficiente ergo Papa, ſeu non convocante, vel deficientibus his, qui ſuccedunt loco Papæ, ſcilicet Cardinalibus, quibus poteſtas reſervata eſt, vel non convocantibus, revertitur convocatio conciliorum ad jus priſtinum.

Sic dicimus in ſimili, quod, cum quis non poteſt conſequi juſtitiam à ſuperiori, licitum eſt ſibi auctoritate ſua

recu-

recuperare. Ut eleganter notatur per *In-*
ma diſt. Jus gentium, in gloſſa, & per In-
nocentium De reſtitut. ſpol. cat. & pro hoc
X. concluſio de militer & vaſallos qui contu-
max eſt. Ubi permittitur vaſallo in de-
fectum juſtitiæ ſibi conſulere, & domi-
num deprædari. Et hoc inde venit:
quia in defectu magiſtratus ad jus pri-
ſtinum revertuntur, antequam eſſent
conſtituti magiſtratus, quo tempore
cuique licebat jus ſibi dicere.

Ergò videtur ex prædictis, quod eti-
am ad Imperatorem pertinet ſeu Regem Ro-
manorum convocare concilium in certis ca-
ſibus, etiamſi ſit unicus Papa & indubi-
tatus, quantò magis, ſi erunt duo de
Papatu contendentes.

Dicunt alii Doctores, quod negligen-
tibus ſupradictis, ſcilicet Papâ, Cardi-
nalibus, & Imperatore, convocare con-
cilia in caſibus ſupradictis, quod tunc
Prælati majores nationum vel provincia-
rum Chriſtianitatis, aut duæ partes i-
pſorum, & etiam una pars poteſt face-
re convocationem concilii, per iſtud,
quod notavit *Innocentius De novi operis*
nunciatione c. 2. Ubi dicitur notabiliter,
Si duæ partes collegii quandocunque convene-
rint, ipſæ poſſunt vocare alios, qui commode
poſſunt vocari; & ſi non venerint, ipſi pro-
cedent ad faciendum, quod inſtat.

Sed ponatur caſus, quod prohiben-
tur Prælati iſti convocantes concilium
accedere ad locum concilii ſub pœnis
privationis &c. Tenebuntur facere
concilium? Reſpondetur, quod non
tenentur parere, maxime quando con-

vocan[illegible]
gante[illegible]
commu[illegible]
bedien[illegible]
ſtatum[illegible]
ſe vent[illegible]
beret f[illegible]
Eccleſi[illegible]
immut[illegible]
impedi[illegible]
dinata [illegible]

Et ſic [illegible] poteſt teneri, [illegible]
iſti *Epiſ*[illegible] vel *Prælati vel*
eccleſiaſtici [illegible] *convocant per ſe*
concilium ad perpetuam u[illegible]
cleſiæ univerſalis, & ad e[illegible]
& defenſionem fidei Chriſt[illegible]
non poteſt eos prohibere, n[illegible]
nentur parere, imò tenentur, u[illegible]
eſt, omnes conatus impende[illegible]
niverſalis eccleſiæ ſalus inſeſt. [illegible]
q. 1. Memor. Conſtat autem, qu[illegible]
per concilia ordinantur ad co[illegible]
tionem, defenſionem & refo[illegible]
nem univerſalis ecc[illegible]
tholicæ.

Et ſic patet etiam [illegible]
etiam aliqui *Prælat*[illegible]
eccleſiaſtici poſſun[illegible]
bus concilium co[illegible]
mare.

Et per hoc de[illegible]
ciliorum groſſo &[illegible]
bo, narrando opi[illegible]
ſemper cum prote[illegible]
rit, ſum paratus [illegible]

PARS VIII.

Qui teneantur venire ad concilia.

Cap. I.

Sententia illorum, qui ſolos Epiſcopos ad Concilia vocandos putant.

Octava pars hujus tractatus *quærit &* ſcrutatur, *qui ſint illi, qui vocandi ſunt; & qui teneantur venire ad generalia concilia?*

Cui quæſtioni reſpondeo ſecundum opiniones aliquorum. Dico ego *pauper Magiſter Hiſpanus*, quod ſicut, ſecundum quod dictum eſt, diverſæ fuerunt opiniones, qui ſint illi, *qui voces debent ha-*
bere in generali concilio, Sic duplex [illegible]
nio eſt de illis, qui *ſunt vocandi ad* ge-
neralia concilia, & qui ad ea *tenen*[illegible]
venire.

Quidam enim dicunt, quod ſolum Epiſcopi ſunt illi, qui dic[illegible] res debeant in concilio generali, & eis ſupe[illegible] tales eſſe, ut prædictum eſt, illi [illegible] dicunt, *quod ſolum Epiſcopi & eis ſup*[illegible]

res principaliter & primo ſunt vocandi ad generalia concilia, & ipſi per ſe, vel procuratores ſuos teneantur ad ea venire, & alii, utpote Præpoſiti, Decani, Archidiaconi, Abbates, Doctores, Magiſtri, & alii clerici inferiores, non tenentur ad ea venire, nec ad ipſa vocari.

Patet hæc opinio multipliciter, *primò* ex vocum definitione, *ſecundo* ex juramenti præſtatione, *tertiò* ex decretorum ſubſcriptione.

Et *primò ex vocum definitione. Quia*, ut dictum eſt, *ipſi etiam Epiſcopi vocantur apoſtoli*, 93. *diſt. in c. Dominus noſter*, & ſucceſſerunt apoſtolis, *diſtinct.* 16. *In novo*, quibus fuit data poteſtas à Chriſto regere, judicare gregem Domini, cui præſunt, & definire in conciliis, quæ ſtatuenda ſunt pro bono ſtatû & totius univerſalis eccleſiæ reformatione, qui ſunt judices ſeculi & vera mundi lumina. Et ideò definitio in generalibus conciliis, quæ repræſentant ſanctam eccleſiam catholicam, & poteſtas eſt data à Deo ſolis apoſtolis, & epiſcopis in eorum loco ſuccedentibus. Quia Chriſtum, quando promiſerat nobiſcum eſſe uſque ad conſummationem ſeculi, Matth. ultimo, hoc de epiſcoporum miniſterio dicere neceſſario intelligendum eſt, cùm ſciret, apoſtolos citò morituros, de quo *David* in ſpiritu loquens ipſi eccleſiæ militanti dixit: *Pro patribus tuis nati ſunt tibi filii &c. Pſalm. XLII.* Et notanter dicit *principes* ipſos *Epiſcopos*, qui ſuccedunt apoſtolis, ut ad eos ſolos pertineat definiendi & ſtatuendi eccleſiaſtica poteſtas, & reformandi ipſam militantem eccleſiam ſeu apoſtolicam, ne patiatur ruinam. Quod tamen non intelligo ſingulariter, quod hoc poſſint in ſuis diœceſibus per ſe, ſed eis congregatis in concilio generali, in quo ſunt *Principes eccleſiæ* cum ipſo Papa, ſi eſt ibidem, cum ſuo legato, & coëpiſcopi & conjudices. In eo enim, quod in concilio generali & non alibi poſſunt legem, ſtatum totum eccleſiæ univerſalis concernentem condere, *Principes* eos eſſe oſtenditur. Nulli enim licet legem condere poſt translatum imperium in principem, niſi ſoli principi. *L. fin. Cod. de LL.*

Et eſt tanta horum *epiſcoporum in concilio generali poteſtas*, quod jura & decreta ac ſtatuta ordinata per ſummos Pontifices poſſunt revocare, *gloſſa xiſ. mirabilis* 93. *diſt. c. Legimus*, *gloſſa ſuper verbo Major.* Et ad hoc facit, quod narrat *gloſſa* 24. *q.* 1. *A recta.*

Ergò ſi ſoli debent in eccleſiis definire, ſoli quoque debent decreta totum ſtatum eccleſiæ concernentia ſtatuere: Soli ergò debent ad ſacra concilia convocari, & ipſi ſoli tenentur ad ea venire.

Item patet, quod ipſi ſoli tenentur ad ſacra concilia convenire, *ex juramenti præſtatione.* Jurant enim epiſcopi per literam Papalem, quæ vocatur *forma juramenti*, quod vocati ad ſynodum generalem ipſi veniant ad ipſam. Unde *c. Placuit*, 18. *diſt.* habetur, *quod epiſcopi debent venire & occurrere ad concilium generale, legitima excuſatione ceſſante.* Et ſi non faciant, ponitur ibidem pœna.

Ad hoc etiam facit *c. Canones, circa principium*, 15. *diſtinct.* ubi dicit textus, quod ad Nicenum concilium de omni orbe terrarum epiſcopi convenerant. Ergò illi epiſcopi vocati fuerunt, & venire tenebantur ad concilium. Et ſicut fuit de illo concilio, eodem modo videtur de aliis conciliis, quod ſoli epiſcopi ſunt vocandi, & venire tenentur ad ſacra concilia.

Item illi ſoli venire tenentur ad ſacra generalia concilia, qui jurant, & promittunt venire ad ipſa: Sed tales ſunt omnes epiſcopi, ergò concluſio vera. Sed *Minor* probatur, quod ſoli epiſcopi jurant venire ad ipſa concilia ſacra generalia per *c. Ego N. De jurejurando*, per quod jurant venire vocati ad ſynodum. Si ergò jurant ad ipſam ſynodum venire, ergò venire tenentur ad eam, ex quo ita jurant, ut ibi habetur, vel incurrerent perjurium.

Item in c. Placuit, 18. *diſt.* habetur *in decretis*, quod epiſcopi debent venire & occurrere ad concilium congregandum, legitima excuſatione ceſſante, & ſi non faciant, ponitur ibi pœna. Sed cum ibidem non fiat mentio niſi de ſolis epiſcopis, videtur ergò, quod ſoli epiſcopi debent venire ad concilia generalia principaliter.

Item poteſt hoc patere: Quia negotia, quæ tractantur in conciliis generalibus, tangunt totum ſtatum eccleſiæ militantis per modum univerſitatis principaliter, & ſingulos ex conſequenti: Sed negotia iſta poſſunt & debent tractari ſolum per Epiſcopos. Quia ipſi ſunt columnæ ſanctæ eccleſiæ Dei & Legati Dei, *2. q. 1. c. Accuſatio.* Et poteſtas eſt eis data in eccleſia à Deo, tanquam patribus ſuperioribus, & ipſi ſunt vocales in conciliis tantummodo. Ergò ipſi ſoli ſunt vocandi principaliter, & venire tenentur ad concilia, ibidem definire & ſubſcribere ſe. Et ideò facta in concilio generali per epiſcopos, iſtam univerſitatem repræſentantes, vel majorem partem ipſorum, tenent & ligant ſingulos. Sicut etiam eſt *in electione epiſcoporum.* Quia, licet in-

terſit ... dicec... tame... clero ... dinal... electi ... pulum ... ipſorum ... duæ par... *vitanda* ... quod ... *Abbates,* ... quam ... *conſultores,* tanquam informatores; ... *piſcopi,* ut ... dictum eſt, debent venire, tanquam *definitores* & *judices.* Ergò ipſi ſoli ſunt ipſi ad ea ſoli venire tenentur ... paliter.

Cap. II.

Sententia illorum, qui reliqvum etiam Clerum, quin & Principes ad Concilia eſſe vocandos aſſerunt.

Alii dicunt, *quod ad ſacra concilia vocandi ſunt non ſolùm principales miniſtri fidei, qui ſunt Prælati, verùm etiam & alii clerici beneficiati, & Abbates, & religioſi: Quinimò etiam ipſi Principes & Domini, qui ſunt defenſores eccleſiæ & fidei, quanquam ſint ſeculares, ſunt ad ipſa concilia vocandi, & tenentur per ſe vel ſuos procuratores venire, præſertim ubi agitur de hæreticorum extirpatione, de ipſorum Regum, Principum, ſeu Dominorum vel communitatum pacificatione, de infidelium debellatione, & de totius populi Chriſtiani reformatione.*

Hæc opinio probatur per ſuperius dicta in *ſeptimo Gubernaculo conciliorum,* ubi dicebatur ſecundum unam opinionem, quod omnes exiſtentes in ſacris conciliis generalibus poſſunt & debent eſſe vocales in eis: Quia, quod omnes tangit &c. per regulam juris. Sed ea, quæ conſtituuntur & definiuntur in generalibus conciliis, omnes fideles generaliter, præſertim in caſibus ſuprà dictis, tangunt. Ergò ab omnibus ſunt approbanda & definienda. Sed approbari & definiri non poſſunt ab eis, niſi ipſis ibidem in eiſdem conciliis præſentes. Ergò omnes fideles ad ſacra concilia venire tenentur.

Item ideò vocatur generale concili-

um, quia generaliter omnes fideles ... ſunt & debent conve... non concordaret cu... Chriſticolæ ad ipſum ... re & tenentur.

Item hoc patet ... *c. Hadrianus 63. diſtinc.* ... præſente Carolo M... num Papam celebr... CLIII. epiſcopis, ... tibus.

Et ſi dicas: Ergò ... di, qui ſunt fideles ... tenentur venire, ... &c. *Reſpondetur* ſec... quendi aliquorum ... quod *interdum* ali... competere ut ſin... bet locum iſta re... *Quod omnes tangit* ... rent poſſeſſionem ... dam communem ... non poteſt in illa ... nere vel tribu... viro, quia, ita ... pluribus, quod ... per ſe, ut lex ... *& profitendum* ... *ter dictis* ... aliqui ...

[illegible]

jor, non quælibet pars major, ſed eorum, qui hanc univerſitatem repræſentant, valet, & quoad reliquam partem repræſentantem, & etiam quoad ſingulares in hac univerſitate comprehenſos, & omnes hoc feciſſe videntur. *L. Aliud, de R. J. Quærſertur.* Et notat *Bartolus & Innocentius, De conſtitutione, c. Cum omnes.*

Et ideo, dato, quod non omnes fideles Chriſtiani ſint vocati, nec veniant ad ſacra generalia concilia, tamen quicquid fit in ipſis generalibus conciliis ſacris nomine univerſalis eccleſiæ, etiamſi fiat per paucos ſibi exiſtentes, hoc feciſſe videtur tota univerſalis eccleſia, ſeu plebs Chriſtiana.

Et ſi opponas, aut omnes fideles Chriſtiani ſunt vocandi & ex quo venire tenentur, aut non ſunt vocandi. Si non ſunt vocandi, Ergo non vocatio eorum reddit actum nullum concilii ex quo erant vocandi. Si verò ſunt vocandi, ergò totus populus Chriſtianus eſſet vocandus, quod non eſt dicendum. *Quia* per hanc rationem nullum unquam generale concilium fuit celebratum in Dei eccleſia, quia nunquam ad ipſum convenerunt omnes Epiſcopi totius mundi, nec omnes fideles Chriſtiani. Quod eſt falſum & contra canones. *15. diſt. C. Sancti*, de illis quatuor generalibus conciliis, quorum geſta ſicut ſancta Dei evangelia quatuor approbantur, ſicut dictum eſt. Etiamſi omnes epiſcopi totius orbis convenirent ad concilium generale, cum ſit evidens, quod major pars eorum ſit diſtans à generali concilio, tunc certe caſibus occurrentibus eorum diœceſibus non poſſent ſubvenire, imò propter longitudinem maris non poſſent ad eorum notitiam pervenire. Multa enim ſunt, quæ non poſſunt niſi per epiſcopos expediri in eorum diœceſibus, ut ordinum celebratio, chriſmatum conſecratio, & etiam ſimilia, quæ magno tempore omiſſa magnum animabus parerent detrimentum. *Et dico magno tempore.* Quia communiter propter multitudinem cauſarum & univerſitatem provinciarum non poſſunt generalia concilia niſi in magno tempore expediri & diuturno. Et ſic dico

de aliis Dominis, Regibus & Prin
bus & Prælatis beneficiatis & fidel
Chriſtianis, qui ad concilium ve
tenentur.

Qualiter ergo fiat iſta vocatio
ſpondeo, quod omnes ſunt *vocandi*
pliciter, ſcilicet *vere, repræſentative &*
terpretative. Vere ſunt vocandi majo
qui gerunt curam reipublicæ, ut ne
ſitate ceſſante, quæ eſt multiplex,
pore ætatis, infirmitatis, immine
periculi, viarum diſcriminis, & g
rerum, paupertatis, ſenectutis &
becillitatis, & aliorum quaſi innu
rabilium caſuum, qui provideri &
ficari non poſſunt, debeant per ſe
ſuos procuratores comparere in co
lio generali. Et præſertim Epiſco
eis ſuperiores, Abbates & alii Pr
ad ſacrum concilium ſunt vocand
venire tenentur ad ipſum, legitime
pedimento ceſſante, ut dictum eſt

Quinimò illi *Epiſcopi* ac *Abbates* S
neficiati, *qui non tenent feudum à R*
ſed vivunt ſolum de his, quæ rati
ſpiritualitatis obveniunt, ſi Papa
concilium mandarent, quod veni
ad Concilium, & Rex illius regni, in
ſunt, mandaret, quod non irent ad
pam vel concilium, certe tunc in
caſu potius deberent venire ad P
mandatum vel concilii, quam Re
Ut fuit nuper factum temporibus
de anno Domini *MCCCCXXXIV.* i
gno Hiſpaniarum. Quo tempore
cilium convocabat Prælatos *Baſilea*
Reges, ut audivi, prohibebant.
hoc notat *gloſſa in C. Reprehenſibile*
3. Et c. Cum parati, Extra. de Electione
cit, quod ſemper Prælatus tenetur
pæ obedire & ad iſtum venire, ex
plo Petri & Andreæ Apoſtolorum
relictis retibus & navi ſecuti ſunt
ſum Chriſtum, Dominum noſtr
cum *textus in Cap. Solitæ, 63. diſt.*
detur velle, quod Prælatus ſeu cler
habens feudum à Rege, cum ſimul
catur à Papa & à Rege, ne perda
Regem, debet ire ad Regem, ne
defraudetur debito feudi, & ne re
hantur principes ſeculares à dotati
eccleſiarum.

Eccleſiæ, qui perſonaliter compa

in conciliis, dicuntur *verè vocati*. Et de illis dico; qui vocantur *vere*, qui aut nominatim & ſpecialiter vocan- tur aut generaliter & generali mandato. per Papam vel

Si vocantur nominaliter tunc venire tenentur concilium, certè tunc venire tenentur in propriis perſonis, legitimo ceſſante impedimento, ut dictum eſt.

Si autem *vocantur* in univerſali & *generaliter*, ſine ſpecificatione nominum, tunc ſufficit quod *repræſentative compareant.*

Alii ſunt, qui *vocantur repræſentative*, & qui debent venire repræſentative, ſcilicet *per procuratores & ambaſſiatores* ſuos, per quos in ipſis conciliis repræſentantur, habendo ſufficiens mandatum & plenarium à ſuis conſtituentibus, & legitimas excuſationes habentes, quare venire in propriis perſonis non poterunt.

Alii ſunt, qui *vocantur interpretative*, quando generale mandatum fit per Papam vel per concilium, quod omnes debentes ad generale concilium venire interſint in tali tempore, in tali concilio. Et veniunt ad ipſum. Verbi gratia, de qualibet regione & natione certus vocabitur & competens numerus, qui totius illius regionis & nationis epiſcopos abbates & clerum repræſentabit, etiamſi numerus non fieret, niſi decem vel viginti, aut adhuc minus; & Papa convocans vel concilium præfiget numerum, quem voluerit, vel eliget perſonas certas ex illis quas putaverit magis negotio conciliorum profuturas, aut in parte perſonas nominabit, & in parte ſtabit in numero mittendorum ſine nominatione perſonarum: Aut ſi videbitur, quod concilium eſt diuturno tempore duraturum propter neceſſitates eccleſiæ univerſalis, tunc poterit Papa vel concilium e-

ligere ... duode ... *totam* ... teneat ... tenda ...

Et ... neralia ... ſcopi, ... omnes ... ſtiani. etiam e... & tranq... mores, ... inimicit... requeſtas particulares ... tum; hominum impedienti... commune, & cauſas, propte... generale concilium convocatu... enim vocatur generale conci... dictum eſt ſuperius, reſpectu ... rum, ut omnes Chriſtiani in ... ſint. Quia nunquam in Dei eccl... tale concilium celebratum... tur *generale reſpectu regionum & na*... quia de omni nation... venire, & in eo eſſe ... repræſentative vel in- terpretative. Etiam ... *ſpectu cauſarum*, qui... in eo admittuntur ... ponenda pro juſtiti... viſamentis ad agen... jam dicitur *generale* ... *vincialium & Epiſcop*... tur de negotiis un... diœceſeos. In h... concilio poſtquam ... ſpiritu ſancto gube... dictum eſt, ſi in co... ſonæ ipſum celeb... vel viginti aut du... pore apoſtolorum ... negotiis omnium ... ciarum totius orbis ...

Cap. III.

De pœna eorum, qui ad Concilium vocati non parent.

SEd quæ ſit *pœna eorum, qui tenentur ad generalia concilia*, & qui jurant venire ad ea, certe non memini me legiſſe, niſi quod *tales ſic jurantes & non venientes incurrerunt pœnam perjurii*, ut patuit per C. *Placuit*, 18. *diſtinct.* Ubi dicitur, quod

epiſcopi tenentur ... ad concilium congregandum, legiti... excuſatione ceſſante, venire & accurr... ponitur ibi pœna, quæ alia ... tur, niſi pœna perjurii ... tum allegat ...

Poſſet tamen Papa aliqua rationabili cauſa motus prout materia requireret, aliam pœnam apponere. Sed hoc facere non debet, niſi ex aliqua ſpeciali & legitima cauſa, cum alias contemtus eſſe debeat pœnis juris, quæ non ſunt extendendæ contra epiſcopos, quibus in pœnalibus jura deferunt, pe communionem & converſationen dictorum, & ut habeantur in maje reverentia, *De ſententia excommunica Periculoſum, & de elect. c. Si per Co ſarios, §. hujus quoq;, Lib. VI.* Et h iſto.

Cap. IV.

Utrum non venientes ad concilium, per citationem alteriu quam Papæ, incurrant perjurium?

De differentia inter Eccleſiam Catholicam & Eccleſiam Romanam.

SEd ubi *alius quam Papa* convocaret concilium generale, quod fieri poteſt in caſibus certis, ut ſupra dictum eſt, *utrum non venientes incurrerent pœnam perjurii?*

Hic poteſt reſponderi, quia aut *concilium convocat concilium*, ſicut factum eſt *in Concilio Conſtantienſi*, de anno Domini M CCCC XIV, XV, XVI. celebrato, aut *alius quam concilium convocat concilium*, utpote *Imperator vel Rex aliquis*, vel *fidelis aliquis*. Si concilium convocat concilium, *juxta tenorem conſtitutionis, quæ incipit; Frequens generalium &c.* tum aut poteſtas concilii eſt major & ſuperior quam poteſtas Papæ ſit, aut non. Si non, tunc perjurium non incurrunt vocati. Si autem eſt major, & hoc aſſerit univerſalis eccleſia, & tenetur & creditur hoc eſſe verum, ſicut eſſe tenet & credit fides catholica, licite poteſt tunc dici, quod tunc non venientes ad ſacrum generale concilium, & non habentes cauſam excuſationis legitimam, *incurrant pœnam perjurii*. Quia ſi propter mandatum minoris, ſcilicet Papæ, incurrunt pœnam perjurii negligentes venire, multo magis incurrunt pœnam perjurii nolentes venire ad concilium propter mandatum majoris, quam eſt Papa, univerſalis eccleſiæ, quam repræſentat ipſum ſacrum concilium, quæ eſt major quam Papa. Attento, quod Romana ſeu apoſtolica eccleſia, quæ eſt Papa, vel per ſe vel cum Cardinalibus & Prælatis ac clericis & eccleſiaſticis, includitur in univerſali eccleſia, quæ eſt congregatio omnium fidelium Chriſtianorum, ſecularium & eccleſiaſticorum, & conjungitur ex ipſis tanquam ex membris myſticis, cujus caput Chriſtus eſt, & cujus Chriſti Papa vi eſt. Et *membrum ſuperius & prim cleſia univerſalis* ipſe Papa eſt: Li liquando dicatur caput eccleſi manæ ſeu apoſtolicæ. Quæ ideo d *apoſtolica*, quia viri eccleſiaſtici d eſſe apoſtoli & doctrinam apoſtol ſequi, prædicando, docentes ge gentes ad fidem Chriſti converte ſicut fecerunt apoſtoli, quorum mnem terram exivit ſonus, & in &c. Vel dicitur *Papa* caput ecc quia primus in eccleſia eſt, & *ſu miniſter*, & executor Chriſti Jeſu toritate, & ipſius eccleſiæ unive cujus ipſe, ut dictum eſt ſecundur nionem tertiam, miniſter & exe primus, ſuper omnes alios Prælat clericos eſt, juxta modum loqu *diſt. 21. In novo*, ubi dicitur: *In N. mus Petrus claves a Domino accepit, vero apoſtoli pari honore & conſortio potestatem acceperunt, tamen ipſi inter voluerunt, ut Petrus ceteris omnibus ſet, & Cephas, & caput, principium apoſtolatus, quam formam ſuis ſucce & reliquis epiſcopis tenendam tradid*

Et, ut ſuperius dictum eſt, *aliud mana ſeu apoſtolica, & aliud univerſa cleſia* ſimpliciter & abſolute ſum prolata. *Quia apoſtolica ſeu Roma cleſia* eſt ipſe Papa cum Cardinalib ſuis Prælatis, & viris eccleſiaſticis. facere videtur ad hoc *c. Eccleſia* *§. 98. diſt. Eccleſia* autem *univerſalis* jure ſumta conſtituitur ex univerſ & collectione fidelium Chriſti, & adhærentium, *De conſecr. diſt. 1. Ec* Et hanc eccleſiam repræſentat un ſale concilium in ſpiritu ſancto le me congregatum: Sicut papa cum

[illegible]cicis ſuis eſt repræſentans apoſtolicam ſeu Romanam eccleſiam.

Et eccleſia Catholica, Apoſtolica eſt prima, ſecundum multos, & ſuperior in poteſtate, auctoritate, juriſdictione & executione, dictâ apoſtolicâ ſeu Romanâ eccleſiâ.

Et ideò dicitur in ſymbolo majori: *Et unam ſanctam catholicam & apoſtolicam eccleſiam.* Primò dixit: *catholicam*, & poſt *apoſtolicam*. Et illa ſcilicet Romana ſeu apoſtolica ſicut pars in toto concluditur, & continetur in eccleſia catholica. Et tamen ſunt unum in eſſentia & una catholica eccleſia. Sicut enim dicimus eccleſiam Gallicanam, eccleſiam Hiſpanicam, &c. Sic dicimus eccleſiam Romanam, eccleſiam apoſtolicam &c. Quia iſtæ ſicut partes ſunt eccleſiæ catholicæ ſecundum majus & minus. Quia major eſt eccleſia apoſtolica, quam ſit eccleſia Romana, & major Romana, quàm Gallicana vel Hiſpanica, & ſic de ceteris.

Et partes hujus univerſalis eccleſiæ poſſunt infirmari, dolere, & errare & deficere. Sicut aliquando probatum eſt, erraſſe Papam in fide, & Cardinales, imò clerum quaſi totum tempore Arianorum, exceptis tribus epiſcopis, Hilario, Athanaſio & Euſebio. Sed eccleſia Catholica errare non poteſt, nec deficere in fide, nec peccare. Quia de iſta dictum eſt, & in illa ipſi S. Petro: *Ego pro te rogavi &c.* ſcil. fides univerſalis eccleſiæ, meæ ſponſæ, quæ nunc eſt in te, tanquam in ſuperiori membro eccleſiæ. Quia licet autoritas Petri tranſierit in ſucceſſores, non tamen fides vel ſanctitas. Quia non omnes S. Petri ſucceſſores fuerunt æquè ſancti vel æquè fideles cum Petro. Sed illa fides & ſanctitas, de qua Chriſtus loquebatur Petro, tranſivit in univerſalem & ſimul ſumtam univerſalem eccleſiam, in qua infidelitas, hæreſis aut ſchiſma nunquam eſſe poterunt, nec poteſt, nec error, nec malitia aut culpa aliqua, quia *tota pulchra eſt, & macula non eſt in ea*, *Cantic. IV. &* 24. q. 1. *Omnibus &c. Loquitur.*

Et iſtam differentiam de iſta eccleſia Romana & iſta eccleſia univerſali ſolent duæ *gloſſæ*, ſcilicet 24. q. 1. c. *Quod*-

cunque [illegible]

Quæ [illegible]

mater [illegible]

Sic [illegible]

quæ ſi[illegible]

ſtam [illegible]

ta Petr[illegible]

ſiam, [illegible]

concili[illegible]

Petrum [illegible]

vendi & [illegible]

niverſali [illegible]

eſt, ſecun[illegible]

ſtus Jeſus [illegible]

ſimam p[illegible]

& Petro.

Si ergo illa pleniſſima pot[illegible] eccleſia, & major quàm ſit in P[illegible] ut dictum eſt, ipſe Papa judicat[illegible] ciliis, quæ ſunt eccleſia univer[illegible] concilia judicari non poſſunt[illegible] demnari à Pontificibus Romani[illegible] errare non poſſunt nec peccare: [illegible] tò maximè, quod reguntur à [illegible] ſancto, qui ea non p[illegible] rare nec deficere: [illegible] ſicut non venientes [illegible] Papam convocatum [illegible] perjurii, multo ma[illegible] ad Concilium convo[illegible] lium.

Si autem aliquis a[illegible] cilium, utpote *Imper*[illegible] vel *Rex aliquis*, ſeu a[illegible] *nus*, probabiliter po[illegible] juramentum de ve[illegible] um non ſit præſtit[illegible] vel Cardinalibus ve[illegible] do convocatur ſyn[illegible] non venientes ad [illegible] currerent pœnam [illegible] non fuit intentio [illegible] ſtatut juramentum [illegible] *Cap. Quacunque* [illegible] tentio ejus, qui [illegible] *& §. Ex his omnibus* [illegible] *Humana* [illegible] obligatio ſit juris [illegible] præſumtio quod [illegible] niſi quam levius [illegible] tra vel præter [illegible] nem verborum [illegible] bis legis [illegible]

& præſertim in judicium promittentis.

Sed bene dicetur, quod in tali caſu, ubi *Imperator* vel *Cardinales* convocarent concilium propter maximam & evidentem utilitatem univerſalis eccleſiæ & exaltationem fidei, quod certè Prælati præſertim, tenentur venire ad concilium, & non venientes licet non incurrant *pœnam perjurii*, incurrunt tamen *pœnam mortalis peccati*. Quia negligunt accurrere evidenti utilitati univerſalis eccleſiæ, ſicut fuit factum *tempore concilii Piſani*, quod fuit de anno Domini MCCCCVIII. & IX. Quod concilium fuit convocatum per Dominos Cardinales utriuſque collegii contendentium de Papatu, hac de cauſa, ut tolleretur ſchisma & fieret unio ſub uno capite & ſub uno Papa in Dei eccleſia, & duo contendentes de Papatu amoverentur, quod factum fuit pro parte maxima.

Et hæc ſufficiant pro iſta parte octava.

PARS IX.

Qui poſſint concilia diſſolvere.

CAP. I.

Confirmata autoritas Concilii generalis ſupra Papam.

N*Ona pars hujus tractatus quærit, quis vel qui poſſint concilia generalia, poſtquam ſemel ſunt congregata, diſſolvere, annullare & caſſare?*

Cui interrogationi ſimpliciter reſpondeo & breviter, tamen tangendo *poteſtatem conciliorum*, quæ poteſtas eſt gloria, honor, virtus, excellentia & ſupremum bonorum ipſorum conciliorum; Et fundamentum ipſorum fundatum eſt ſuper firmam petram Chriſtum Jeſum, quod fundamentum ſecundum apoſtolum nemo papa, nemo Imperator, nemo cœtus, multitudinis alicujus poterit ponere, niſi ſolus Chriſtus Jeſus. Quia ſuper hoc fundamentum poteſtatis eccleſiæ ſunt & fuerunt omnia fundamenta reformationis eccleſiaſticæ, omnia fundamenta exaltationum fidei Chriſtianæ, & tota perfectio univerſalis eccleſiæ.

Et hac poteſtate univerſalis eccleſia poſita & conceſſa, quod eſt major & ſuperior in auctoritate, juriſdictione & in executione, quacunque mortalis hominis, etiamſi ſit dignitatis papalis, poteſtate, & credita & aſſerta tanquam fides catholica, Certè tunc haberent robur & firmitatem omnia generalia concilia, tunc venirent in plebe Chriſticola omnia bona pariter cum illa. *Et negatâ hac poteſtate*, quod non ſit tanta, ſed minor, quam ſit poteſtas papalis ordinata, revera tunc ſiunt fruſtra concilia, in vanum laboratur pro reformatione eccleſiaſtica. Quia, quicquid ordinatur in generalibus conciliis totum diſſolvitur & diſſipatur, caſſatur & annullatur à Romanis Pontificibus, & fiunt noviſſima pejora prioribus. Et ideò hoc decretum de poteſtate conciliorum, affirmatum & decretatum *in ſacris conciliis, Conſtantienſi & Baſileenſi*, debet ita per ſacra concilia ſæpius prædicari, ſcribi perpetuò & promulgari, quod præcipiatur cunctis fidelibus Chriſtianis, quod æquè firmiſſimè & ſine dubitatione credatur, ſicut creditur aliquis articulus fidei, contentus in ſimbolo apoſtolorum, qui verò non crediderit, ſed aliud docuerit, ſeu contrarium aſſeruerit & prædicaverit, tanquam hæreticus & ſchiſmaticus condemnetur pœnis contentis in jure ipſorum hæreticorum, cujuſcunque ſit conditionis & ſtatus, etiamſi exiſtat papalis dignitatis: Addendo ſemper ad ipſum, quod *poteſtas generalis concilii* eſt *major quam poteſtas Papæ*, in auctoritate, in juriſdictione & in executione, ut dictum eſt. *Primò in auctoritate*: Quia poteſtas conciliorum eſt immediatè à Chriſto, ut aſſerit ſacrum concilium Baſileenſe. Et poteſtas Papæ, licet ſit à Chriſto, tamen mediantibus conciliis ſacris, Ergo non immediatè, ſed mediante eccleſia. *Item in juriſdictione*: *Quia major eſt orbis urbe, ſecundùm Legiſtas*, Quia ubi-

que

que dominatur univerſalis eccleſia, actu vel potentia. Quod non eſt dicendum de Papa. *Item in executione.* Quando ſacrum concilium voluerit eâ uti, ex quo habet à Chriſto ſacrum concilium immediatè ſuam poteſtatem, cum cœpit eam exercere per ſe vel alios, exercebit in omnes. Alias fruſtra haberet illam poteſtatem, quia *fruſtra eſt potentia, que non reducitur ad actum, ſecundum Philoſophum.*

Ex quibus ſequitur, quod ſimpliciter & ſine additione debet teneri & credi, quod *poteſtas eccleſiæ in omnibus eſt major, quam poteſtas Papæ,* in auctoritate, in juriſdictione, & in executione. Non addendo illa tria, in quibus dixit

ſacrum [illegible] tem [illegible] poteſ[illegible] hæreſ[illegible] in red[illegible]

Et [illegible] *illis tr*[illegible] niver[illegible] conci[illegible] tem Pa[illegible] nit, quo[illegible] bus eſt [illegible] ſit pote[illegible] ſpecifice [illegible] majorem [illegible] vis ſe ad [illegible] quæcunque alia [illegible]

Cap. II.

Sententia illorum, qui exiſtimant, Papam poſſe concilium diſſolvere.

VEniendo igitur ad *quæſitum* iſtius *nonæ quæſtionis*, ſcilicet *quis eſt iſte, vel qui ſunt iſti, qui poſſunt ſacra generalia concilia,* poſtquam ſunt ſemel legitimè congregata, *diſſolvere?* Reſpondeo & dico, quod ſecundum *tres opiniones* prætactas in principio hujus tractatus *de poteſtate Papæ & de poteſtate generalis concilii,* idem eſt dicendum. Quia *illi de prima opinione, qui dicunt, quod poteſtas Papæ eſt major, quam ſit univerſalis eccleſiæ, dicunt, quod,* ſicut ad ſolum Papam pertinet generalia concilia congregare & inſtituere, quia nunquam fuit ratum neque erit aliquod concilium, ſi non fuerit auctoritate Romanæ eccleſiæ fultum, *diſt.*17. Quia ipſe Papa eſt caput eccleſiæ, prout ponitur *in decretis* 19. *diſt. Ita Dominus,* & 24. *q.* 1. *Rogamus.* Et 9. *q.* 3. *Rogamus.* Ad ipſum ergò tanquam ad ſuperiorem pertinet conjungere concilia & ipſa diſſolvere. Quia ſibi dictum eſt ſoli, *Joh.* 1 *Tu vocaberis Cephas,* ſcilicet caput in Dei [illegible] & ei ſunt traditæ claves regni c[illegible] *Matth. XVI. & Johann.* [illegible] *Paſce oves meas, & Lu*[illegible] *Duc in altum rete.*

Item omnis plenit[illegible] eſt in eccleſia Dei, p[illegible] ordinis, & permax[illegible] dictionis, eſt tota i[illegible] & ab eo originatur [illegible] eccleſiæ, quia pote[illegible] omnibus adminiſt[illegible] rum Prælatorum to[illegible] Sed diſſolvere con[illegible] activæ juriſdiction[illegible] exercere in Dei ec[illegible] concilio ſimul con[illegible]

Et multas alias [illegible] *de prima opinione,* qu[illegible] generalia concili[illegible] brevitatis dimitto. [illegible] nes allega[illegible] ſolus Papa [illegible] [illegible]vere, quas [illegible]

Cap. III.

Sententia illorum, qui exiſtimant, Papæ non magis ac Concilio competere Concilium diſſolvere.

ALii verò de ſecunda opinione, qui dicunt, quod æqualis eſt poteſtas & eadem univerſalis eccleſiæ ſeu generalis concilii, quod repræſentat univerſalem eccleſiam, & ipſius Papæ, *[illegible] reſpondent, quod diſſolvere concilium, poſtquam ſemel eſt congregatum, non ſolùm* [illegible] *Papam* pertinet, ſed etiam ad [illegible]

concilium. Cùm enim hæ duæ poteſtates in unam & eandem poteſtatem tendant, & una ſit poteſtas indiviſa in Papa & in ipſa univerſali eccleſia, & quælibet alteram debet ſovere, protegere & juvare, ut dictum eſt, Ergò ſimul ad eas pertinet concilia diſſolvere, quia una & eadem eſt poteſtas Papæ & univerſalis eccleſiæ, nec ſunt duo ſubjecta, in quibus reſideat hæc poteſtatis plenitudo, ſed eſt ſolùm unicum ſubjectum, & eſt una & eadem poteſtas in numero in Papa & in ceteris fidelibus recollectis in unum in Dei eccleſia, & in utroque eſt ſuprema, ſed diverſimodè, quia in univerſali Eccleſia eſt primariò & fundamentaliter, in Papa verò ſecundariò & miniſterialiter, quia miniſter Chriſti eſt ſecundum Apoſtolum, dicentem: *Sic nos exiſtimet homo, ut miniſtros Chriſti & diſ-*

penſatores myſterio
Papa eſt ſummus
ipſius univerſalis
xercere primus e
niſtros eccleſiæ or
men eccleſiæ co
in ipſis ſacris co
Chriſti aſſiſtentia
ſentia, eſt æqual
eccleſiæ & ipſius
ſtatis plenitudine
verſalis eccleſia a
potentia, Papa to
executione & in a
bita: Et ideò ad h
concilia, oportet
conſenſus Papæ e
ralis, per quod re
lis eccleſia.

Cap. IV.

Soli Concilio competere, Concilium di

Alii verò *de tertia opinione*, qui dicunt, quod in omnibus & per omnia poteſtas generalis concilii eſt major, in auctoritate, in juriſdictione & executione, quàm ſit poteſtas Papæ ſeu alicujus potentiæ terrenæ: Iſti *reſpondent* & dicunt ſimpliciter, quod, *poſtquam concilium generale eſt congregatum ſeu inceptum quoquo modo, etiamſi fuerit convocatum per Papam, etiam Papa in eo exiſtat præſentialiter, quod non eſt amplius in poteſtate Papæ ſeu alicujus terreni viventis hominis, ipſum poſſe diſſolvere juridicè vel juſtè, ſed ejus diſſolutio ad ipſum ſacrum concilium pertinet propriè.*

Et probant hoc ex tribus:

Primò ex plenitudinis poteſtatis concilii eminentia. Dicunt enim, quod tanta eſt plenitudo poteſtatis eccleſiæ, quam repræſentat ſacrum concilium generale, quod in illa hora & in illo puncto, quo incipit generale concilium, etiamſi non ſit niſi per duos aut tres, immediatè recipit illam poteſtatem plenariè, quam univerſalis eccleſia recepit à Chriſto immediatè. Conſtat enim, quod militans eccleſia recepit plenitudinem poteſtatis à Chriſto immediatè & ſine medio; auctoritate or-

dinaria & non de
Papa medium int
ſtum. Quia tun
eccleſiâ, quod eſt
auctoritatem ſive
niverſalis eccleſia
pere poteſt ab ip
è contrario: Quia
teſtatem à Chriſ
univerſali, cujus
brum, & habet p
ab eccleſia, per
ſunt de jure poſi
prà.

Ergò *propria au*
diſſolvere concilium
poteſtate, in auct
ne & in executio

Et hanc *poteſt*
nentiam militantis
ſuperius dicta, &
oſtenduntur, ſi
ſcribenda.

Et *primò*, quia ip
ſponſa Chriſti, Eph
myſticum Chriſti Je
cum eſt Chriſtus
eſt caput myſticum
prout eccleſia e

Digitized by Google

Chriſti Jeſu. Et ideò *ſacrum concilium*, quod repræſentat univerſalem eccleſiam, eſt *corpus myſticum Jeſu Chriſti*, & non habet, quamdiu eſt concilium, aliquod caput reale proprium & myſticum, niſi Chriſtum Jeſum, cujus ſpiritu ſancto regitur, incipit, mediat, finit & gubernatur. Niſi diceretur *largo modo & ſimilitudinariè*, quod Papa eſt caput concilii ſeu univerſalis eccleſiæ, quia eſt primus in eccleſia & ſupremus paſtor. Et ita intelligunt decreta, quæ dicunt, Papam eſſe caput eccleſiæ, quia *eſt caput politicum, civile & miniſteriale*, ſed *non* eſt univerſalis eccleſiæ caput *myſticum, reale, & eſſentiale*. Et ſic, cùm omne totum ſit majus ſua parte, ſequitur, qu d corpus eccleſiæ ſit majus in ſua poteſtate, quàm iſta pars prima, ſeu membrum ejus, quod dicitur eſſe Papa.

Item tanta & tàm honorabilis dicitur eſſe poteſtas univerſalis eccleſiæ, quod usque in finem mundi non poteſt deficere: Sed poteſtas Papæ deficit omni die, cùm moritur Papa vel deponitur, vel deficere poteſt. Ergò major eſt poteſtas univerſalis eccleſiæ. Primum patet ex illo *Luc. XXII. Ego pro te rogavi, Petre, &c.* Quæ verba ſunt dicta univerſali Eccleſiæ in perſona Petri, aliàs eſſent falſa, ut dictum eſt ſupra. Et *Johann. XIV.* dicitur: *Rogabo patrem meum, & alium paracletum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum.* Item *Matth. XXII.* dicitur: *Ecce ego vobiſcum ſum usque ad conſummationem ſeculi*; Et hoc fuit dictum univerſali eccleſiæ & non Petro ſolùm.

Etiam tanta eſt excellentia poteſtatis eccleſiæ ſuper poteſtatem Papæ, quod Apoſtoli, qui ſymbolum condiderunt, in ſua ſacra ſynodo voluerunt, quod univerſalis eccleſia æquè ſit credenda, tenenda, honoranda & diligenda, ſicut fides Catholica. Et ideò inter duodecim fidei articulos collocaverunt illum articulum: *Credo in unam ſanctam eccleſiam catholicam, ſanctorum communionem, & nullam de papatu fecerunt mentionem.*

Item tanta eſt virtus & poteſtas ac Imperium eccleſiæ, quod nullatenus poteſt mori, peccare, errare, 24. q. 1. *Articu*, aut deficere. Habet enim po-

teſtate[illegible] lis vitæ [illegible] perpet[illegible] tiæ à C[illegible] fundavi[illegible] *XVI.* & [illegible] eſſe. Se[illegible] teſt erra[illegible] ſuam po[illegible] ſto! Quia [illegible] rum elect[illegible] cleſia ſolu[illegible] non ab ali[illegible] ne &c.

Item tanta eſt & tam terrib[illegible] ſtas univerſalis eccleſiæ, quod [illegible] inferi non poſſunt adverſus [illegible] valere, dicente Chriſto, *Matth.* [illegible] *Et portæ inferi non prævalebunt adv*[illegible] *am*, ſcilicet eccleſiam meam, qu[illegible] go ædificabo ſuper firmam petra[illegible] licet me, qui ſum Deus verus & h[illegible] Sed *portæ inferi*, ut creditur, *aliq*[illegible] *prævaluerunt adverſus ſummos Pont*[illegible] *ſuper quos venit mors*, [illegible] *infernum viventes, quon*[illegible] *bernaculis eorum & in* [illegible] gò &c.

Item tanta eſt exce[illegible] & poteſtatis eccleſiæ, [illegible] *ſuper Johannem, ſermone* [illegible] omnes apoſtoli eſſet i[illegible] ſto: *Vos autem quem* [illegible] *cit ſolus Petrus tanquam* [illegible] bus: *Tu es Chriſtus*, [illegible] quia præ omnibus iſ[illegible] regni cœlorum cum [illegible] gereret perſonam u[illegible] cepit. Et ideo Chri[illegible] tro: *Tu vocaberis C*[illegible] ſuperior vel primus [illegible] quia in perſona tua [illegible] meam ligandi & ſolvendi [illegible] eccleſiæ. Si ergo [illegible] pit auctoritate univ[illegible] gò major eſt poteſtas [illegible] Papæ.

Item *idem Auguſtinus ſuper Johann.* [illegible] *ſermon. c. 24.* clarius hoc oſtendit, d[illegible] cens de eccleſia: *Sic hujus eccleſiæ* [illegible] *ſtolus Petrus propter apoſtolatus ſui primatum gerebat figuratam generalitate perſonam. Quantum enim ad ipſum propriè per*[illegible]

ervandi in eſſe ſpiritua-
virtutem intrinſecam
nctitatis, ſuæ innocen-
us fundatore, qui eam
rmam petram, *Matth.*
git ac conſervat in ſuo
k ſic de Papa, qui po-
care, & habet aliunde
n præterquam a Chri-
rdinalium vel concilio-
l inſtitutione. Sed ec-
Chriſto immediate, &
nine vel ab alia electio-

ſt & tam terribilis pote-
eccleſiæ, quod portæ
unt adverſus eam præ-
e Chriſto, *Matth. XVI.*
[illegible] adverſus e-
[illegible] non, quam e-
[illegible] petram, ſci-
[illegible] Deus verus & homo.
[illegible] ut credor, aliquando
[illegible] ſuo ſenes Pontifices,
[illegible] & aliqualiter ad
[illegible]
[illegible] Er-

tiit, natura namq; homo erat, gratia unus Chriſtianus, abundantiori gratia unus idemq; primus Apoſtolus. Sed quando dictum eſt ei a Domino: Tibi dabo claves regni cœlorum, & Quodcunque ligaveris ſuper terram &c. univerſam ſignificabat eccleſiam, quæ in hoc ſeculo diverſis tempeſtatibus quatitur, & tamen non cadit, quia fundata eſt ſuper firmam petram, unde Petrus nomen accepit. Non enim à Petro petra, ſed Petrus a petra nomen accepit, ſicut non Chriſtus à Chriſtiano, ſed Chriſtianus à Chriſto nominatur. Petra enim erat ipſe Chriſtus, ſuper quod fundamentum & ipſe fundatus eſt Petrus. Fundamentum quippe aliud nemo ponere poteſt præter id, quod poſitum eſt, quod eſt Chriſtus Jeſus. Eccleſia ergo, quæ fundatur in Chriſto, claves ab eo regni cœlorum accepit in poteſtate ligandi & ſolvendi.

Hoc etiam aſſerit *Auguſtinus ſuper Johannem, homil. X.* Ubi dicit: *Ubi enim ſit remiſſio peccatorum, ibi eſt eccleſia. Quomodo eccleſia? Quia illi data ſunt claves regni cœlorum, ut quæ ſolveret in terris, eſſent ſoluta & in cœlis, & quæ ligaret in* terris, eſſent ligata in cœlis.

Item *Rabanus in homilia ſanctorum Petri & Pauli* dicit: *Quamvis ſoli Petro poteſtas clavium data eſſe videatur, cæteris tamen apoſtolis cum eo dabatur, Chriſto teſte, qui ſuper omnes inſufflavit, dicens: Accipite ſpiritum ſanctum, Quorum &c.*

Item *Leo Papa in ſermone de Beatis apoſtolis, ſuper iſtud Quodcunq; ligaveris &c.* dicit: *In apoſtolos alios vis iſtius poteſtatis, id eſt ad omnes eccleſiæ Principes hujus decreti conſtitutio commeavit, ſed non fruſtra uni conceditur, quod omnibus intimatur.*

Item *Auguſtinus l. de doctrina Chriſtiana* dicit: *Eſt eccleſia corpus Chriſti, ſicut apoſtolica doctrina commendat, quæ conjux etiam dicitur.* Et ſequitur: *Quid liberius, & miſericordius facere potuit, qui pro nobis crucem ſuſtinere voluit, niſi ut omnia donaret peccata converſis. Has ergo claves dedit eccleſiæ ſuæ, ut quæ ſolveret in terra, ſoluta eſſent in cœlo.*

Item *Auguſtinus de agone Chriſtiano: Non enim ſine cauſa inter omnes apoſtolos hujus eccleſiæ Catholicæ perſonam ſuſtinuit Petrus. Huic enim eccleſiæ claves regni cœlorum data ſunt, Quod enim dicitur ad omnes dicitur, Duc omnium. Amas Paſce oves meas.*

Et rurſum Quodcunque, dicit Auguſtinus: *Petrus quando claves accepit, eccleſiam ſanctam ſignificavit.*

Item *Auguſtinus, l. 2. quæſt.* [illegible] *q. 75. & in ſermone* [illegible] *de apoſtolis Petro & Paulo* dicit: *Dominus Jeſus ſibi ſuos diſcipulos ſuos ante paſſionem ſuam, ſicut noſtis, elegit, quos apoſtolos* [illegible]*, inter quos pene ubique Petrus ſolus totius eccleſiæ meruit geſtare perſonam, & propterea audit a* [illegible]*: Tibi dabo claves regni cœlorum.*

Item *Auguſtinus in epiſtola ad* [illegible] inquit: *Ecce, putemus illos Epiſcopos, qui Romæ judicaverunt, non bonos judices* [illegible] *ſtabat adhuc plenarium univerſale concilium eccleſiæ, ubi etiam cum ipſis judicibus cauſa poſſet agitari, & ſi male judicaſſe convicti eſſent, eorum ſententia ſolverentur* [illegible] *generale concilium.* Unde patet, quod univerſale concilium habet auctoritatem retractandi ſententiam Epiſcoporum & Pontificum Romanorum, qui Romæ judicaverunt.

Item *de Formulis, de ſumma Trinitate & fide catholica, hoc dicit expreſſe: Qui* [illegible] *eſt ſacramentum euchariſtiæ nemo poteſt conficere, niſi ſacerdos, qui rite fuerit ordinatus ſecundum claves eccleſiæ, quas conceſſit Apoſtolis & eorum ſucceſſoribus Jeſus Chriſtus. Ecce quod non ſolum Petro, ſed etiam cæteris apoſtolis claves eccleſiæ conceſſæ ſunt,* ut ibi patet *Matth. 18. Et diſt. 21. c. In novo.*

Et doctor eccleſiæ *S. Hieronymus* hoc clare dicit [illegible] *Omnibus conſideratis* [illegible] *Hac domus, quæ eſt eccleſia, poteſtatem a Domino ligandi & ſolvendi accepit.* Et ſequitur: *Hanc domum ſcilicet eccleſiam ſi quis corrigentem & corripientem contempſerit, ſit tibi ethnicus & publicanus.* Ex qua auctoritate ſequitur clare, quod judicium & correctio univerſalis eccleſiæ eſt præferenda judicio & correctioni Papæ. Et quod ſi aliquis homo, etſi Papa, contempſerit judicium, correctionem & reformationem eccleſiæ univerſalis, quam repræſentat ſacrum concilium generale, quod talis eſt habendus pro pagano, & à fide devio ac publicano, ſcilicet peccatore publico eccleſiam Dei ſcandalizante publicè.

Tanta eſt etiam hæc poteſtas eccleſiæ ſuper poteſtate Papæ, quia *hæc poteſtas eccleſiæ* ligandi & ſolvendi, corrigendi, reformandi, inſtituendi & deſtituendi *eſt eccleſiæ univerſali intrinſeca, & neceſſaria ac indeficiens & pleniſſima. Intrinſeca*, quia à ſolo Chriſto eccleſiæ data, & ab ipſo recepit, tanquam à capite vero, omnes ſenſus ſpirituales, motus & influxus vitæ, & gratiarum dona, cum Chriſtus dixit Apoſtolis: *Sicut miſit me pater, & ego mitto vos. Eſt neceſſaria ad ſalutem*: Quia, qui non fuit in arca Noë periit regnante diluvio. 24. *q.* 1. Et hæc arca eſt eccleſia. *Et eſt indeficiens*: Quia eccleſia nunquam moritur. Et ei Chriſtus dixit: *Ecce ego vobiscum ſum uſq; in conſummationem ſeculi. Eſt pleniſſima*: Quia ſibi à Chriſto eſt pleniſſima poteſtas data, dicente Apoſtolis Jeſu; *Quæcunq; alligaveritis ſuper terram, erunt & alligata in cælis, Matth.* 18. In qua commiſſione notatur plenitudo poteſtatis univerſalis eccleſiæ illimitatæ. Patet hoc ex ſignis univerſalitatis, *quæcunque* ligaveritis & *quæcunq;* ſolveritis, *in plurali*, quia *Chriſtus dixit Petro in ſingulari, quodcunq; ſolveris* ſuper terram, ſcilicet iſtum vel iſtum in ſingulari, diviſim & non conjunctim, particulariter & non univerſaliter. Sed *eccleſiæ univerſali*, quæ repræſentabatur per Apoſtolos, dixit: *Quæcunq;, in plurali, ſolveritis* ſuper terram &c. particulariter & univerſaliter, *ſoluta erunt & in cælis*. Ergò majorem poteſtatem dedit eccleſiæ quam Papæ.

Sed jam vide, quam poteſtas data Petro in eccleſia, in ſuis ſucceſſoribus non eſt intrinſeca, ſicut data fuit Petro. Quia Petrus non habuit eam per electionem hominum vel apoſtolorum, licet ipſi voluerint inter ſe, quod caput & principium teneret apoſtolatus, ut dicitur *diſt.* 21. *In novo*. Sed modò ſui ſucceſſores Romani Pontifices habent eam per electionem Cardinalium. Ergò non ineſt Papæ hæc poteſtas intrinſecè, & aliunde ſibi venit hæc poteſtas.

Item, non eſt neceſſaria poteſtas Papæ ad ſalutem: *Quia ſine Papa, ſi etiam nullus Papa eſſet in mundo, poſſent homines ſalvari Chriſtiani*. Quod non eſt dicen-

dum de eccleſia. Quia ſine
nullus ſalvatur. Quicunque e
cietate ſive ab unitate eccleſiæ
dolibet ſe ipſos ſegregant, ta
vinculis peccatorum abſolvi, n
am regni cæleſtis poſſunt ingr
q. 1. *Quicunq;*.

Item poteſtas Papæ eſt de
vana, fragilis, & caduca. Qu
errat Papa, peccat, deficit & h
ſicut unus alius homo, Ergo d
jus poteſtas continue; Non ſic
ſia, quæ nunquam erravit, nec
vit. 24. *q.* 1. *A recta*.

Item non eſt poteſtas Papæ p
ma, ſicut eſt poteſtas univerſalis
ſiæ. Quia ſibi dictum eſt: *Qu*
ligaveris ſuper terram &c. in ſing
diviſim ſuper quemlibet homine
gulariter, ſed non eſt ſibi data po
collectivè & pluraliter, ſcilicet
poſſit totam congregationem fid
collectivè, quæ eſt eccleſia univer
judicare, corrigere, & arguere,
modo ſubmittere.

Ideò prudenter à Doctoribus T
logiæ expoſitum eſt illud, quod di
40. *diſt. Si Papa, Ceteros judicat & à*
ne judicatur, Verum eſt diviſim
riter, ſed non eſt verum conjunctim
raliter. Quia judicatur à concilio g
rali, quod eſt eccleſia in unum co
gata. Et quod dicitur 9. *q.* 3. *Nem*
dicat primam ſedem, ſcilicet *nulla p*
ſingularis, ut dictum eſt ſupra.

Præterea tanta & tam pleniſſim
poteſtas eccleſiæ, quod à nullo mo
lium judicari poteſt, nec ſingulari
nec pluraliter. Sed Papa judicatu
eccleſia & judicari poteſt, ſecund
verbum Chriſti. Probatur, quia eſt
eſſe poteſt peccator, & eſt frater
proximus in Chriſti fide, & Chri
mandavit dicens: *Si peccaverit in te f*
ter tuus, corripe ipſum inter te & ipſum
lum. Et hoc dixit Petro; *Quod ſi te*
audierit, adhibe tecum duos teſtes &c. *Q*
ſi non audiverit, dic eccleſiæ. Ecce qu
S. Petro mandavit, qui erat Papa,
currere ad judicium eccleſiæ & pon
judicium ſuum. *Et ſi non audierit, ſit ti*
ſicut ethnicus & publicanus. Claré pate
quod Chriſtus Jeſus præpoſuit judic

um eccleſiæ judicio Petri Papæ, & voluit, quod non ſolum in his, quæ ſunt fidei, poteſtas eccleſiæ ſit major, ſed etiam in quolibet peccato corrigibili & ſcandalizante populum Chriſtianum: *Quia dic eccleſiæ*, quem ſi non audierit, ſit paganus, maledictus & excommunicatus, ut ſupra ſcriptum eſt.

Item tanta eſt & tam excellentiſſima hæc poteſtas eccleſiæ univerſalis, quam repræſentant concilia generalia duntaxat, & nullo modo alicujus Papæ, quod tam lex antiqua quam lex nova à Deo data, dant ſibi ſingulares prærogativas, quas nunquam dederunt alicui Papæ, quantumcunque bonus & ſanctus eſſet. Ipſa nempe primo per teſtimonium antiquum vocatur *mater*, *Eccleſ.* 24. *Ego mater pulchræ dilectionis.* Et ideo vocatur à fidelibus *ſancta mater eccleſia.* Ipſa vocatur per Jeremiam *Domina*, *Thren.* 1. *Quomodo ſedet ſola vidua, Domina gentium, princeps provinciarum.* Ipſa vocatur *Regina*, *Pſalm. XLIV. Aſtitit Regina à dextris tuis* &c. Ipſa vocatur *ſponſa Dei*, *Cantic. IV. Veni electa mea, ſponſa mea*, *Apoc. XXI. vidi civitatem ſanctam* &c. *à Deo paratam ſicut ſponſam ordinatam viro ſuo.* Ipſa vocatur *corpus Chriſti* per Apoſtolum, 1. 4. & 5. capitulis. Et *Col.* 1.

Sed Papa non vocatur his prærogativis. Primò, quia ipſe non vocatur *pater eccleſiæ*; ſed bene propter dignitatem vocatur *Pater cujuslibet Chriſtiani*. *Item* non vocatur Papa *Dominus eccleſiæ*; ſed bene *diſpenſator bonorum eccleſiæ*, 1. *Cor. IV. Sic nos exiſtimet homo* &c. *Item* non vocatur Papa Rex, ſed *ſervus ſervorum Dei*, dicente Chriſto *Matth. XX. Quicunque voluerit inter vos major eſſe, ſit veſter miniſter.* *Item* non dicitur Papa ſponſus Chriſti, ſed Eccleſia dicitur *ſponſa Chriſti*; Sed bene ſecundum Bernhardum ad Eugenium Papam, Papa vocatur *paranymphus*, ſive *domicellus ſponſæ*, ſcilicet *eccleſiæ ſanctæ*. *Item* non vocatur Papa *corpus eccleſiæ*, ſed bene unum *membrum*, quod eſt ſuperius & primum in eccleſia, ſive caput miniſteriale, quia *omnes ſumus unum corpus in Chriſto, ſinguli autem alter alterius membra*. Si enim Chriſtus nunquam non eſt membrum corporis eccleſiæ, ſecundum quod dicit Apoſtolus 1. *Cor. XII. Vos eſtis*, inquit, *corpus Chriſti & membra de membro*, dicit membra dependentia de membro, id eſt, Chriſto capite & communi membro noſtro. Multo magis poteſt & debet dici *Papa eſſe membrum eccleſiæ tenens vicem capitis eccleſiæ*, *ſcilicet Chriſti*. Sed univerſalis eccleſia eſt corpus Chriſti, fide Chriſti animatum, ex multis membris fidelibus in unitate ſacramentorum eccleſiæ congregatum. Et cum omne totum eſt majus ſua parte qualibet, & eccleſia eſt corpus totum, & Papa eſt membrum illius corporis, ſequitur, quod corpus univerſalis eccleſiæ eſt majus in omnibus & per omnia, in poteſtate, & poteſtatis ſuæ executione, quam ſit vel fuerit aliquis Pontifex Romanus.

Item talis eſt poteſtas eccleſiæ [illegible] Papam, quod in omni caſu tenentur fideles ſtare determinationi eccleſiæ & judicio, ac ei obedire, & non tenentur in omni caſu ſtare & obedire determinationi Papæ. Probatur primum, quia tanta eſt auctoritas eccleſiæ, quod *Auguſtinus* de ea dicit, quod *evangelio non crederem, niſi me auctoritas eccleſiæ commoveret*. Et cauſa eſt, quia hæc poteſtas eccleſiæ, quæ eſt ſcientia deſtruendi & potentia ligandi ac judicandi & ſolvendi, & cetera exequendi, quæ fiunt in eccleſia per ſe vel per membra eccleſiæ, eſt in ea continuè permanenter & perpetuè, quia ſemper vivit eccleſia, Papa verò non ſemper vivit. Eſt etiam in eccleſia rectiſſimè, juſtè & ſanctè, quia nunquam poteſt errare, cum ſit ipſa, eccleſia ſcilicet, in divina gratia confirmata, ſicut [illegible] in æterna vita, Papa verò poteſt errare, peccare, & hæreſin ſapere, ſicut fuit de Liberio Papa, qui conſenſit Arrianis.

Item in eccleſia eſt omnis cognitio veritatis, maximè illius, quæ neceſſaria eſt ad ſalutem, dicente Chriſto, *Joh. XVI. Spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem*; Et Apoſtolus *I. Tim. III. Scias quomodo oporteat te in domo Dei converſari, quæ eſt eccleſia Dei vivi, columna & firmamentum veritatis*. Sed Papa ſæpius indiget ab aliis edoceri & informari, & etiam de veritatibus ad ſalutem neceſſariis. Ergò poteſtas eccleſiæ eſt major

jor in omnibus, quam poteſtas Papæ ſit, & ſuperior poteſtate Papæ.

Cum ergò ſit ſuperior & major poteſtas concilii generalis, quod repræſentat univerſalem eccleſiam, quàm ſit poteſtas Papæ, ſequitur, uti iſti dicunt, quod *poſtquam concilium eſt ſemel congregatum* in ſpiritu ſancto, & Chriſtus eſt in medio eorum, quod *nullatenus poteſt diſſolvi per aliquem inferiorem eo.* Cum ergò Papa ſit inferior eò, ſequitur, quod *nec per Papam*, nec per Cardinales, etiam ſimul cum Papa congregatos, non poteſt diſſolvi. Quia *inferior ſuum*, ut ait, *canon Nicolai*, 21. *diſt. Paſtor eſt*, *abſolvere non poteſt.* Sola enim potior inferiorem convenienter abſolvit. Et ibi de hoc ſatis dicitur.

Item tanta eſt excellentia & ſuperioritas poteſtatis catholicæ eccleſiæ ſupra Papam, quod, in quibuscunque poteſt Papa, poteſt plenius & perfectius univerſalis eccleſia, per ſe vel ſua membra. Et etiam in pluribus aliis, in quibus non poteſt Papa per ſe, & maximè, cum concilium eſt congregatum *propter tres cauſas*. Nec poteſt ipſum diſſolvere, nec & contradicere, nec eſt ſibi obediendum, ſi vellet concilio reſiſtere.

Primus caſus eſt, quando agitur de hæreſi. Tunc enim ſententia concilii prævalet ſententiæ Papæ. Si enim, dum ageretur de hæreſis exſtirpatione, Papa niteretur concilium diſſolvere, aut dum ageretur de unione ſchiſmatis, vel de reductione ſchiſmaticorum, Papa vellet concilium diſſolvere, ei non eſſet obediendum. Quia diſſolvendo concilium Papa impedit, hæreſin ſive hæreſes & ſchiſmata exſtirpari, & per conſequens fovet hæreſes & ſchiſmata, & videtur eis conſentire, qui omnes ſuos conatus ad ipſorum exſtirpationem deberet impendere. Et hoc caſu concilium eſt ſupra Papam, & poteſt per concilium judicari, *40. diſt. Si Papa, in textu & in gloſſa, 19. diſt. §. Hoc etiam*, ubi de hoc, *& 2. q. 1. §. Item cum Balaam.* Et facit quod notavit *Joannes Andreæ in c. Propoſuit, De conceſſione præbendarum, & De hæreticis C.* [illegible] *in VI.*

Secundus caſus eſt, quando ex [illegible]

vel ex præcepto Papæ veh…
ſumeretur turbari ſtatus …
quando Papa vellet per ſe …
vel indirectè impedire reform…
ſæ, tam in capite quàm in m…
impedire, ne fiat pax inter …
Principes & communitates …
ac paſſagium ad liberandum …
etiam & alias terras Chriſtian…
nunc occupant Turci & S…
quando taliter & tam eſt …
monia in Dei eccleſia, quod …
cia & officia ſunt venalia, …
In prædictis & conſimili…
eccleſiæ Dei, quæ eſt ipſum …
cilium repræſentative, eſt ſ…
& Papa ſubjicitur illi. Et …
ſibus, quamdiu de eis tract…
neralibus conciliis, quouſqu…
non poteſt diſſolvere conc…
diſſolvendo concilium ne…
ſtatum eccleſiæ, ſed univ…
quia in toto orbe ſunt gue…
diæ, tyrannis & conſimili…
gent magna reformatione, …
ergò vel differre, vel diſſer…
formationem, pacem & li…
& ſimilia prædicta, eſt turb…
ſtatum eccleſiæ & totius …
Papa non poteſt de jure fac…
cie, non eſt ei obediendum …
ter notavit *Innocentius in c.* …
Conſuetudine. Et *idem tene*…
40. diſt. ſi Papa, in f. & c. …
notat *gloſſa 2. q. 3. Per præ*…
8. q. 1. §. His omnibus. Imò …
dicamus, quod ubicunque …
ſtatus eccleſiæ, Papa non …
cere, ut ipſe notavit *25. q. 1. Si*…
ſunt. Sed ſtatus eccleſiæ per …
diſcoloratur. Imò non hab…
reformationem morum & cor…
rigendum, per quam diſcolora…
tur. Quia impediendo *refor*…
eccleſiæ in membris & in capite, …
lorationem & deformation…
ta, quæ hodie in eccleſia ſiunt …
exſtirpationem hæreſeos vi…
te hæreſin & ſchiſma. Et er…
ac ſchiſmaticos & hæretic…
demnabitur, præſertim, ſi …
pedimento fuerit contum…
nax & ſcandalizans univerſ…

Digitized by Google

am Dei, & monitus noluerit deſiſtere, ut notat *gloſſa in c. Si Papa 40. diſt.*

Tertius caſus, quando Papa aliquid facit, ex quo vehementer præſumuntur multa mala ventura, vel evenire poſſe, tunc hoc Papa facere non poteſt de jure, & ſi facit, non eſt ei obediendum, ut *Innocentius & Johannes Andrea in c. dicto, Inquiſitioni, De Sent. excommun.* Ut ſi ſint duo de Papatu contendentes & colludunt ad invicem, & intelligunt ſe mutuò, & non curant ſchisma disſolvere, Aut ſi Papa eſt unicus, & capit partem cum aliquo Principe vel communitate, vel facit guerram alicui Domino vel communitati inter Chriſtianos, ſolum propter affectionem vel rancorem, & non propter defenſionem terrarum eccleſiæ, vel aliam cauſam legitimam, ex quâ guerrâ ſequuntur multa mala: Vel ſi Papa turbat ſacrum concilium, ne fiat reformatio eccleſiæ in membris & in capite. Aut, poſtquam concilium eſt congregatum, nititur ipſum diſſolvere, aut ejus reformationibus & decretis contradicere, & non vult ſtatuta & decreta concilii obſervare, nec obſervari mandare. Imò diſpenſat cum eis omni die. Ex quo facto creſcunt odia, rancores & ſcandala inter Papam & concilium, & fit magna turbatio in Dei eccleſia, & forſan oritur in eccleſia propter hoc ſchisma, & dividitur in duas partes plebs Chriſticola, & aliqui tenent cum concilio, & aliqui cum Papa, & forſan impedit Papa fieri inter Dominos & Reges Chriſtianorum & communitates in caſibus iſtis & ſimilibus, in quibus turbatur ſtatus univerſalis eccleſiæ, ſeu dividitur aut impeditur reformatio eccleſiæ, directè vel indirecte, vel Papa ſcandalizat concilium, quod repræſentat univerſalem eccleſiam. Si monitus prima & ſecunda correctione noluerit deſiſtere, & incorrigibilis illis duabus vicibus appareat publice, ex tunc concilium poterit contra ipſum procedere, ſicut contra hæreticum, dicente Apoſtolo; *Hæreticum hominem poſt primam & ſecundam correctionem devita.*

Nec poteſt Papa in illis & conſimilibus caſibus diſſolvere concilium, aut diſſolvi mandare. Nec eſt ei obediendum, quia in talibus caſibus non ſunt licita & honeſta ejus mandata. Quia in caſibus, in quibus Papa non poteſt disponere, jure prohibente, prævalet ſententia concilii ſententiæ Papæ, & concilium eſt judex competens ad reformandum malè geſta per Papam, *juxta theoricam Archidiaconi & Joannis Andrea in c. In fidei favorem, De hæretic. L. 6.* Et licet ipſi loquantur in primo caſu, ſcilicet, quando agitur de turbatione ſtatus eccleſiæ & ejus diſcoloratione: Et quando agitur de alia re, ex qua præſumuntur multa mala evenire poſſe in plebe Chriſtiana: Tamen hos *tres caſus* parificant *Innocentius & Johannes Andrea, in dicto c. Inquiſitioni.* Cui Innocentio, cùm fuerit Papa & in jure peritus, ac plures decretales edidit, valdè credendum eſt: Et etiam *gloſſa in dicto c. Si Papa*, quæ magnæ autoritatis eſt, & quam nullus reprobat, & quæ prædicta confirmat, Imò alia duo addit, de quibus nihil dixit Innocentius, videlicet quoad factum Papæ, ſi peccatum ſit notorium & ſcandalizans, & Papa ſit incorrigibilis, quod poteſt judicari à conciliis & deponi, quia pertinacia in Papa eſt hæreſis, ut ibi allegatur.

Et ſic in iſtis caſibus & ſimilibus, maximè *ubi agitur de reformatione eccleſiæ*, & de Chriſtianorum pace, de hæreticorum exſtirpatione, & de ſchiſmaticorum reductione, non poteſt diſſolvi concilium per Papam, nec per Imperatorem, nec per aliquem mortalem viventem, quouſque illæ cauſæ, propter quas concilium fuit congregatum, terminentur & finiantur. Quia *omnis res, per quaſcunque cauſas naſcitur, per eaſdem diſſolvitur*, *De R. I.*

Et pro tunc ſolum *concilium diſſolvit concilium.* Quia in prædictis caſibus Papa ſubjicitur concilio, ut ſuprà in *decretis duobus concilii Conſtantienſis*, celebrati anno Domini M CCCC XVI. Per quæ *duo decreta* comprehenditur, quicquid eſt corrigendum, quicquid eſt reformandum, quicquid eſt emendandum in clero, & in populo Chriſtiano, & in Pontifice Romano. Quia ponuntur in eis *tres gradus*, in quibus Papa ſubjicitur con-

jor in omnibus, quàm poteſtas Papæ ſit, & ſuperior poteſtate Papæ.

Cùm ergò ſit ſuperior & major poteſtas concilii generalis, quod repræſentat univerſalem eccleſiam, quàm ſit poteſtas Papæ, ſequitur, uti iſti dicunt, quod *poſtquam concilium eſt ſemel congregatum* in ſpiritu ſancto, & Chriſtus eſt in medio eorum, quod *nullatenus poteſt diſſolvi per aliquem inferiorem eo.* Cùm ergò Papa ſit inferior eò, ſequitur, quod *nec per Papam*, nec per Cardinales, etiam ſimul cum Papa congregatos, non poteſt diſſolvi. Quia *inferior ſedis*, ut *vit. canon Nicolai, 21. d. ſ. Potter eſt, abſolvere non poteſt.* Sola enim potior inferiorem convenienter abſolvit. Et ibi de hoc ſatis dicitur.

Item tanta eſt excellentia & ſuperioritas poteſtatis catholicæ eccleſiæ ſupra Papam, quod, in quibuſcunque poteſt Papa, poteſt plenius & perfectius univerſalis eccleſia, per ſe vel ſua membra. Et etiam in pluribus aliis, in quibus non poteſt Papa per ſe, & maximè, cùm concilium eſt congregatum *propter tres cauſas.* Nec poteſt ipſum diſſolvere, nec & contradicere, nec eſt ſibi obediendum, ſi vellet conciſſo reſiſtere.

Primus caſus eſt, quando agitur de hæreſi. Tunc enim ſententia concilii prævalet ſententiæ Papæ. Si enim, dum ageretur de hæreſis exſtirpatione, Papa niteretur concilium diſſolvere, aut dum ageretur de unione ſchiſmatis, vel de reductione ſchiſmaticorum, Papa vellet concilium diſſolvere, ei non eſſet obediendum. Quia diſſolvendo concilium Papa impedit, hæreſin ſive hæreſes & ſchiſmata exſtirpari; & per conſequens fovet hæreſes & ſchiſmata, & videtur eis conſentire, qui omnes ſuos conatus ad ipſorum exſtirpationem deberet impendere. Et hoc caſu concilium eſt ſupra Papam, & poteſt per concilium judicari, *40. diſt. Si Papa, in textu & in gloſſa, 21. diſt. §. Hinc etiam,* ubi de hoc, *& 2. q. 6. §. Item cum Balaam.* Et facit quod notavit *Joannes Andr. in c. Propoſuit, De conceſſione præbendarum, & De hæreticis C. In gloſſa, in VI.*

Secundus caſus eſt, quando ex ...

vel ex præcepto Papæ vehementer præſumeretur turbari ſtatus eccleſiæ, ſicut, *quando Papa vellet per ſe vel alios directè vel indirectè impedire reformationem eccleſiæ, tam in capite, quàm in membris,* vel impedire, ne fiat pax inter Chriſtianos Principes & communitates, vel, ne fiat paſſagium ad liberandum terram ſanctam & alias terras Chriſtianorum, quas nunc occupant Turci & Saraceni, vel, quando taliter & tam eſt manifeſta *ſimonia* in Dei eccleſia, quod *omnia beneficia & officia ſunt venalia, & ſimilia.*

In prædictis & conſimilibus caſibus eccleſia Dei, quæ eſt ipſum ſacrum concilium repræſentativè, eſt ſupra Papam, & Papa ſubjicitur illi. Et in dictis caſibus, quamdiu de eis tractatur in generalibus conciliis, quousque finiantur, non poteſt diſſolvere concilium, quia diſſolvendo concilium nedum turbat ſtatum eccleſiæ, ſed univerſi orbis, quia in toto orbe ſunt guerræ, diſcordiæ, tyrannides & conſimilia, quæ indigent magna reformatione. Impedire ergò vel differre, vel differri facere reformationem, pacem & liberationem & ſimilia prædicta, eſt turbare bonum ſtatum eccleſiæ & totius orbis, quod Papa non poteſt de jure facere, & ſi facit, non eſt ei obediendum, ut eleganter notavit *Innocentius in c. Quanto, De Conſuetudine.* Et idem tenet *Archidiac. 40. diſt. ſi Papa, in ſ. & 11. diſt. Sicut.* Et notat *gloſſa 9. q. 3. Per principalem, & 8. q. 1. §. His omnibus.* Imò ſubtilis *Archidiaconus*, quod ubicunque diſcoloratur ſtatus eccleſiæ, Papa non poteſt id facere, ut ipſe notavit *2. q. 1. Sunt quidam, in fine.* Sed ſtatus eccleſiæ per malos mores diſcoloratur. Imò non habet impedire *reformationem morum & correctionem vitiorum*, per quam diſcoloratio removetur. Quia impediendo *reformationem eccleſiæ in membris & in capite*, fovet diſcolorationem & deformationem & peccata, quæ ſunt in eccleſia, ſicut impediendo exſtirpationem hæreſeos videtur fovere hæreſin & ſchiſma. Et ergò arguetur ut ſchiſmaticus & hæreticus, & condemnabitur, præſertim, ſi in hoc impedimento fuerit contumax & pert... ... & ſcandalizans univerſalem eccleſ...

am Dei, & monitus noluerit deſiſtere, ut notat *gloſſa in c. Si Papa 40. diſt.*

Tertius caſus, quando Papa aliquid facit, ex quo vehementer præſumuntur multa mala ventura, vel evenire poſſe, tunc hoc Papa facere non poteſt de jure, & ſi facit, non eſt ei obediendum, ut *Innocentius & Johannes Andrea in c. dicto, Inquiſitioni, De Sent. excommun.* Ut ſi ſint duo de Papatu contendentes & colludunt ad invicem, & intelligunt ſe mutuò, & non curant ſchisma disſolvere, Aut ſi Papa eſt unicus, & capit partem cum aliquo Principe vel communitate, vel facit guerram alicui Domino vel communitati inter Chriſtianos, ſolum propter affectionem vel rancorem, & non propter defenſionem terrarum eccleſiæ, vel aliam cauſam legitimam, ex quâ guerrâ ſequuntur multa mala: Vel ſi Papa turbat ſacrum concilium, ne fiat reformatio eccleſiæ in membris & in capite. Aut, poſtquam concilium eſt congregatum, nititur ipſum diſſolvere, aut ejus reformationibus & decretis contradicere, & non vult ſtatuta & decreta concilii obſervare, nec obſervari mandare. Imò diſpenſat cum eis omni die. Ex quo facto creſcunt odia, rancores & ſcandala inter Papam & concilium, & fit magna turbatio in Dei eccleſia, & forſan oritur in eccleſia propter hoc ſchisma, & dividitur in duas partes plebs Chriſticola, & aliqui tenent cum concilio, & aliqui cum Papa, & forſan impedit Papa fieri inter Dominos & Reges Chriſtianorum & communitates in caſibus iſtis & ſimilibus, in quibus turbatur ſtatus univerſalis eccleſiæ, ſeu dividitur aut impeditur reformatio eccleſiæ, directè vel indirecte, vel Papa ſcandalizat concilium, quod repræſentat univerſalem eccleſiam. Si monitus prima & ſecunda correctione noluerit deſiſtere, & incorrigibilis illis duabus vicibus appareat publice, ex tunc concilium poterit contra ipſum procedere, ſicut contra hæreticum, dicente Apoſtolo; *Hæreticum hominem poſt primam & ſecundam correctionem devita.*

Nec poteſt Papa in illis & conſimilibus caſibus diſſolvere concilium, aut diſſolvi mandare. Nec eſt ei obediendum, quia in talibus caſibus non ſunt licita & honeſta ejus mandata. Quia in caſibus, in quibus Papa non poteſt disponere, jure prohibente, prævalet ſententia concilii ſententiæ Papæ, & concilium eſt judex competens ad reformandum malè geſta per Papam, *juxta theoricam Archidiaconi & Joannis Andreæ in c. In fidei favorem, De hæretic. L. 6.* Et licet ipſi loquantur in primo caſu, ſcilicet, quando agitur de turbatione ſtatus eccleſiæ & ejus diſcoloratione: Et quando agitur de alia re, ex qua præſumuntur multa mala evenire poſſe in plebe Chriſtiana: Tamen hos *tres caſus* pariſicant *Innocentius & Johannes Andrea, in dicto c. Inquiſitioni.* Cui Innocentio, cùm fuerit Papa & in jure peritus, ac plures decretales edidit, valdè credendum eſt: Et etiam *gloſſa in dicto c. Si Papa*, quæ magnæ autoritatis eſt, & quam nullus reprobat, & quæ prædicta confirmat. Imò alia duo addit, de quibus nihil dixit Innocentius, videlicet quoad factum Papæ, ſi peccatum ſit notorium & ſcandalizans, & Papa ſit incorrigibilis, quod poteſt judicari à conciliis & deponi, quia pertinacia in Papa eſt hæreſis, ut ibi allegatur.

Et ſic in iſtis caſibus & ſimilibus, maximè *ubi agitur de reformatione eccleſiæ*, & de Chriſtianorum pace, de hæreticorum exſtirpatione, & de ſchiſmaticorum reductione, non poteſt diſſolvi concilium per Papam, nec per Imperatorem, nec per aliquem mortalem viventem, quouſque illæ cauſæ, propter quas concilium fuit congregatum, terminentur & finiantur. Quia *omnis res, per quæcunque cauſas naſcitur, per eaſdem diſſolvitur, De R. I.*

Et pro tunc ſolum *concilium diſſolvit concilium.* Quia in prædictis caſibus Papa ſubjicitur concilio, ut ſuprà in *decretis duobus concilii Conſtantienſis*, celebrati anno Domini M CCCC XVI. Per quæ *duo decreta* comprehenditur, quicquid eſt corrigendum, quicquid eſt reformandum, quicquid eſt emendandum in clero, & in populo Chriſtiano, & in Pontifice Romano. Quia ponuntur in eis *tres gradus*, in quibus Papa ſubjicitur con-

concilio, & eſt inferior eô. *Primò* quod *ſubjicitur in his*, quæ ſunt fidei & reformationis cujuscunque. *Secundô ſubjicitur* in his omnibus, quæ pertinent ad fidem & reformationem. *Tertiô ſubjicitur* in pertinentibus ad pertinentia ad fidem & reformationem. Et hic gradus eſt tantæ extenſionis, quod vix excogitari poteſt, quod non ſub ipſo comprehendatur.

Et *in ſecunda ſeſſione concilii Baſileenſis* fuit declaratum & factum unum decretum, quod Papa non potuit nec poteſt ſacrum concilium Baſileenſe, quod nunc exiſtit, diſſolvere absque ipſius conſenſu & declaratione, nec amovere à concilio eos, qui in eo ſunt, aut impedire alios, ne veniant, & quoscunque proceſſus in contrarium, eſſe irritos, etiam per papam factos.

Patet ergò ex iſtis duobus decretis eminentia poteſtatis generalis concilii ſuper Papam, quæ eſt in omni generalitate & plenitudine absque limitatione, & in nullo dependet à poteſtate Papæ, imò è converſo poteſtas Papæ, ut eſt dictum, dependet à poteſtate conciliorum & univerſalis eccleſiæ, quæ concilia ſæpius infligunt pœnas ſummis Pontificibus propter exceſſus, & inducunt eis leges & decreta, quibus ſuas dirigant actiones, ut *vidimus de Papa Johanne XXIII. & de Gregorio XII. & Benedicto XIII.* anno Domini MCCCCXV *in Concilio Conſtantienſi*, qui fuerunt depoſiti à jure Papatus, ſuper quo contendebant, ſi quod habebant.

Et propter iſtam eminentiam poteſtatis eccleſiæ univerſalis ſuper poteſtatem Papæ dicunt iſti de tertia opinione, quod *Papa tenetur recipere ſtatuta & decreta univerſalis eccleſiæ & conciliorum generalium*, & ea approbare & ſervare ac defendere & ſervari facere. Quia fruſtra fiunt leges, niſi ſit qui tueatur eas. Et quis magis debet leges ſacri generalis concilii tueri & ſervare, quæ ſunt à Spiritu ſancto, quàm Papa, qui eſt ſuperior miniſter eccleſiæ & diſpenſator myſteriorum Dei ſupremus, qui pro eis conſervandis & tuendis usque ad animam & ſangvinem ſtare debet.

Patet etiam hoc exemplo Pauli apoſtoli, *Gal. II.* ubi apoſtolus teſtatur, quod pro eo, quod Petrus daret occaſionem, ut alii non obſervarent decreta de legalibus non obſervandis in tertio concilio apoſtolorum, Paulus reſtitit ſibi in faciem, quia reprehenſibilis erat, eò, quod non ambularet ad veritatem Evangelii.

Certè ubicunque etiam aliquis non obſervat conciliorum decreta, quæ ſunt quaſi Chriſti Evangelia, & ſunt quaſi fides catholica, ut teſtatur *Gregorius, XVI. diſt. Sicut ſancti*, quia talis facit contra fidem, & contra libertatem religionis Chriſtianæ, nullatenus patienter ferendus eſt, imò ſtatim ei reſiſtendum eſt, quia injurias Dei ſimiliter & fidei nullatenus diſſimulare debemus, ut patet ex principio *dicti c.* Ubi dicit Paulus, quod cùm aliqui ſubintroducti fratres ſubintroiſſent explorare libertatem, quam habent fideles in Chriſto, quod nec ad horam ceſſit ſubjectioni, ut veritas evangelii appareret. Et conſtat, eſſe contra libertatem univerſalis eccleſiæ, quod Papa pro libitu voluntatis valeat immutare decreta, quæ fiunt à generalibus conciliis, & ea non ſervare. Videtur enim ob hoc concilia generalia deridere, & quaſi nulla fuiſſe & eſſe declarare, & poteſtatem ſuam poteſtati univerſalis eccleſiæ præponere, & eccleſiam univerſalem nullam poteſtatem habere, & reformationem eccleſiaſticam in membris & in capite, & correctionem morum perverſarum & pœnitentiam peccatorum non curare & fugere & habere nolle. Quid enim eſt reformatio niſi peccatorum correctio & emendatio? Quid Chriſtus caput eccleſiæ prædicat niſi pœnitentiam agere, appropinquavit enim regnum cœlorum. Et hanc reformationem & pœnitentiam peccatorum ſacrum concilium prædicat, præcipit & declarat.

Et eſt mirandum in oculis noſtris, quod Papa dicit, ſe à Chriſto habere plenitudinem poteſtatis ſuper omnes Chriſtianos ſingulariter corrigendi, ligandi & ſolvendi, & animas ad paradiſum ducendi: Ipſe fugit hanc peccatorum pœnitentiam, hanc reformationem eccleſiaſticam annullat, & caſſat

eam

Digitized by Google

eam in quantum ſtatuta & decreta ſacri concilii non vult ſuſcipere, nec ſervare, nec præceptis concilii obedire, juxta illa *duo decreta Concilii Conſtantienſis*, quæ juravit ſervare, contenta in *decreto, Frequens*, & enervat omnem poteſtatem concilii & univerſalis eccleſiæ, & per conſequens, fidem Chriſti evangelicam, quæ continetur in decretis concilii, directè vel indirectè videtur negare. Non enim videtur aſſerere iſtum articulum fidei: *Credo unam ſanctam catholicam eccleſiam*, quam repræſentat ſacrum concilium.

Ergò videtur iſtis concluſionabiliter, quando Papa impugnat decreta conciliorum, quæ ſunt à ſpiritu ſancto, videtur quaſi durus & circumciſus corde reſiſtere ſpiritui ſancto, ut dicebat S. Petrus Judæis. Et eapropter culpandus venit de hæreſi, attento maxime, quod *concilia tam* ſunt *credenda & veneranda ſicut quatuor evangeliſtarum evangelia*, ut ait *Gregorius, 15. diſt. Eccleſia.* Et qui non credit evangelio, jam judicatus eſt, Ergo hic conſimili modo.

Præterea ridiculoſum, ignominioſum, & multum verecundoſum eſt dicere, quod respublicæ ſeculares, & regna & dominia quærunt reformationes pro tuenda & conſervanda libertate cujuslibet reipublicæ, & ſervant plenariè dominiorum ſtatuta: Et quod Chriſti vicarius, Prælati ac Cardinales, & alii in peccatis involuti eccleſiaſtici, qui non quærunt in his dignitatib' quæ ſunt Jeſu Chriſti, qui dedit eis totum, quod habet patrimoniũ, ſed ut bona propria, pecunias & beneficiorum mercimonia, iſti publice & palam ſine timore Dei & verecundia defendunt peccata, defendunt publicas rapinas, & nolunt corrigi nec reformari, nec pœnitentiam de peccatis tam graviſſimis agere, & infinitos Chriſtianos eis ſubditos, credentes has ſimonias & rapinas ſuis Prælatis licere, propter abuſiones antiquas, ſecum trahunt ad infernum per mala exempla, & per malas doctrinas. Et tales etiamſi ſint Romani Pontifices, ex quo nolunt pœnitentiam agere de peccatis, tot mortibus digni ſunt, quot ad ſubditos perditionis exempla transmittunt, ait *Gregorius XI. q. 3. c. Scire debent*' Et veniat mors ſuper illos & deſcendant in infernum viventes, & deleantur de libro viventium, & cum juſtis non ſcribantur, qui potuerant fidem Chriſti & eccleſiam Chriſti ſanctis moribus antiquis ornare & defendere ac exaltare, & *propter propria eorum commoda*, vigente in eis cupiditate & avaritia, ſcienter noluerunt hoc facere.

Et ideò dicunt iſti, quod ſacrum concilium, quod habet poteſtatem immediatè à Chriſto, imò quilibet Chriſtianus, pro tuenda libertate eccleſiæ, ſcilicet quod non ſit ſerva peccati, acriter & publicè, palam & occultè, debent Papæ & quibuscunque aliis eccleſiaſticis, ſervare nolentibus decreta, in concilis generalibus in faciem reſiſtere & obedientiam ſubtrahere, & tanquam à pagano, hæretico, & fidei inimico ab eo fugere, & ab ejus obedientia & ſequela recedere: Imò ut loquitur *Tullius* de tyranno, *cum artibus, cum dolis, cum fraudibus, cum facultatibus, cum exiliis, cum damnis, cum mortibus, ipſum Papam & quemcunq; alium Prelatum, Dominum, Principem ſecularem & eccleſiaſticum, nolentem obedire praeceptis ſacrorum conciliorum & decretis, coërcere ſecundum leges & decreta ſanctorum Patrum.* Huc enim ſpectant leges, hoc volunt, incolumem eſſe civium junctionem, quam qui dirimunt, ait ipſe Tullius, vinculis, exiliis, mortibus & damnis coërceant, ſecundum leges, & cum artibus, cum opera, cum facultatibus devinciant hominum inter homines ſocietatem.

Et quæ eſt major & verior ſocietas ſpiritus, quam iſta, quæ continetur in fidei articulo, ubi dicitur: *Credo ſanctam catholicam eccleſiam, ſanctorum communionem.* Quam qui dirimunt, dicentes, Papam majorem eſſe in poteſtate quam ſacrum concilium, cum concilium recipiat ab eo auctoritatem, ut *De electione c. Significaſti*, & notat *gloſſa in c. Ubi periculum, eod. Tit. L. VI.* Ergò poteſt ſtatuta concilii corrigere & mutare, uti *notat Joannes Andrea in dicto c. Significaſti, & c. Ubi periculum*, Meritò debent coërceri & compelli, ſecundum canones ſanctorum Patrum noſtrorum antiquorum

quorum, & debet ab eis tanquam ab impiis & eccleſia malignantium recedi, juxta mandatum Dei *Num. XVI. Separamini, inquit, à tabernaculis horum hominum impiorum & nolite tangere quicquam de manibus eorum.* Et apoſtolus dixit nobis: *Subtrahite vos ab omni fratre ambulante inordinate.*

Et quis dubitat, quod Papa eſt ſupra concilium, *juſtitiam temperare deſiderans*, & populum Chriſtianum in omni bonitate, in omni bona virtute & juſtitia gubernans, ut ponitur 9. *q.* 3. *Aliorum.* Et quis dicit ſibi, *quando bene vivit, & quando bene regit eccleſiam, & quando benefacit:* Cur hoc facis?

Sed ſi peccat publicè, ſi non ſervat jura & canones & decreta ſanctorum patrum & ſacrorum conciliorum, certè minor eſt omni homine, Ergo minor ſacro concilio, nec minimum decretum ſacri concilii poteſt immutare, nec cum eo diſpenſare, præſertim in tribus caſibus prædictis, *primò* cum agitur de reformatione eccleſiæ, *ſecundo* de hæreſeos exſtirpatione, *tertio* de ſchismaticorum unione. Et ſic intelliguntur iſta jura ſuperius allegata pro parte Papæ, in quibus caſibus ſubjicitur Papa concilio, & eſt minor eô, & non poteſt absque legitima cauſa minimum ſacri concilii decretum immutare.

Præterea, *ſi Papa & Cardinales decreta conciliorum non recipiant* ſeu non ſervent aut ſervari faciant, totum ſtatum univerſalis eccleſiæ conturbant, & ipſam eccleſiam diſcolorant per malam vitam, per rapinas publicas & ſimonias, & ſunt contra reformationem eccleſiæ & correctionem peccatorum, ex quibus fiunt multa mala, multa ſcandala, & forſan unus Princeps cum concilio eſt, & alius cum Papa, & fiet ſchisma in Dei eccleſia, & guerra & ſeditio in plebe Chriſticola: In quibus caſibus, ut dictum eſt, Papa ſubjicitur concilio, & judicatur in concilio, & maxime, quia ſcandalizat eccleſiam, non recipiendo aut ſervando conciliorum decreta, & eſt pertinax, & incorrigibilis, ut ponitur *in c. Si Papa, diſt.* 40. *in textu & in gloſſa.* Venit ergò *puniendus* & corrigendus à ſacris conciliis, tanquam pro crimine hæreſeos, ut ibi ponitur.

Prætereà, nedum quando Papa infringit decreta conciliorum & non ſervat ea, venit puniendus, ſed etiam quando ejus exemplo alii ſumunt occaſionem, quod non ſervant, etiam eſt reprehendendus & corrigendus, exemplo Petri Papæ eccleſiæ. Quia, cùm fuiſſet Judæus adhuc, erat ei libertas utendi legalibus, ſed quia, quando ipſe utebatur, putabant gentiles, quod hoc erat de neceſſitate ipſis, ideò fuit reprehenſus à Paulo, propterea, quia ipſius exemplo alii ſumebant occaſionem ſe non conformandi decreto ſancito in tertio concilio apoſtolorum. Præterea fuit Petrus reprehenſus à Paulo, quod non ambulabat ad veritatem evangelii, quia lex evangelii erat libera & legalibus non ſubjecta. Sic eodem modo univerſalis eccleſia eſt libera, libertate, quâ Chriſtus eam liberavit, evangelicâ, ſcilicet à ſervitute peccati, quia tota pulchra eſt, & macula non eſt in ea. Si ergò Papa nititur ipſam ſervituti peccati ſubjugare per ſimonias, per promotiones iniquas, per tyrannias, & exactiones indebitas, & peccata alia publica & ſcandaloſa, per ſuperbias, per pompas, per partialitates & gverras, certè ad ſalvandum hanc libertatem dictam univerſalis eccleſiæ & religionis Chriſtianæ debent omnes Reges terræ adſtare, & Principes ac omnes Chriſti fideles in unum convenire adverſus Chriſtum Domini, adverſus vicarium ipſius Chriſti Jeſu, & alios ejus ſequaces quoscunque, qui reformationem conciliorum fugiunt, & decreta ipſorum contemnunt, & eis omninò reſiſtere, & ab ejus obedientia recedere. De mandato tamen univerſalis eccleſiæ, quam repræſentat ſacrum concilium, debent principes & alii hanc ſubtractionem facere.

Patet ergò ex ſupradictis, quod eô ipſo, quod congregatum eſt concilium, & habet ſuam poteſtatem immediatè à Chriſto, intelligitur habere ſuperioritatem & majoritatem ſuprà Papam, & Papam eſſe inferiorem concilio. Et cùm inferior non poſſit tollere auctoritatem ſuperioris, aut ipſam deſtruere, ſequitur, quod *Papa non poſſit concilium diſſolvere.* Eſt enim repugnantia con-

tradi-

traditionis, quod Papa teneatur præceptis & decretis concilii obedire, & quod poſſit pro libitu ſuo illud diſſolvere & deſtruere, ipſo concilio invito.

Secundò probant iſti de tertia opinione, *quod nullus, etiamſi ſit Papa, poſſit concilium diſſolvere*, ex benignitatis ſpiritus ſancti præſentia ſeu aſſiſtentia. Fides enim catholica eſt, ut credamus, in generalibus conciliis, poſtquam fuerunt ſemel congregata legitimè, ſpiritum ſanctum adeſſe, & ipſo ſpiritu ſancto gubernari & continuari & regi & finiri propriè, ut omnia ſtatuta, canones, & decreta in eis facta à ſpiritu ſancto eſſe inſpirata, & eis, uti evangelio, fides adhibenda, eò, quod ſicut univerſalis eccleſia, ut dictum eſt, ſancta & immaculata eſt, & errare non poteſt, ſic ſacra generalia concilia ſunt ſancta & à ſpiritu ſancto regulata, qui *ipſa errare non ſinit in ſuis agendis conciliariter, licet poſſint errare in ſuis ſuppoſitis particulariter*. Sunt enim unum unitate repræſentationis concilia generalia & eccleſia univerſalis, ita, quod quicquid agit concilium, vel patitur, ipſa univerſalis eccleſia agere vel pati dicatur.

Et ideò Chriſtus nomine univerſalis eccleſiæ notavit ſacra concilia, cùm Petro dixit *Matth. XVIII. Si te non audierit, dic eccleſiæ, ſcilicet concilio generali.* Et ad denotandum, quod ipſe Chriſtus, ſive Spiritus ſanctus, eſt in ipſis conciliis, ſubjunxit ſtatim in eodem evangelio: *Ubi fuerint duo vel tres congregati in nomine meo, ibi ego ſum in medio eorum.* Et etiam ad ſervandum, quod, quicquid conciliariter vel univerſaliter fit in conciliis, & quicquid ibi decretatur & conſtituitur, totum eſt à ſpiritu ſancto, ipſe dixit *Matth. X. Non* enim *vos eſtis, qui loquimini, ſed ſpiritus patris veſtri, qui loquitur in vobis.* Imò, cùm dedit univerſali eccleſiæ & ſacris conciliis poteſtatem remittendi & retinendi peccata, primò, ut patet *Joh. XX.* dixit Apoſtolis: *Accipite Spiritum ſanctum, quorum* &c. oſtendens, quod tale concilium facere non poteſt ſine aſſiſtentia Spiritus ſancti. Ideò ſanctus Petrus 1. *Petr.* 2. dixit: *Spiritu ſancto inſpirati locuti ſunt ſancti Dei homines*, & docuerunt *in virtute fidem, & in fide abſtinentiam, & in abſtinentia ſcientiam, & in ſcientia pietatem, & in pietate timorem Domini.*

Imò ſuperioritas ſive excellentia eccleſiæ, reſpectu Papæ, provenit ex ſpeciali aſſiſtentia Spiritus ſancti in concilio, & ex immediata præſentia Chriſti. Ideò enim, quod in conciliis definitur, non hominibus primò, ſed Spiritui ſancto attribuitur, ut ſatis clare dilucidatur *Actor.* 15. in iſto quarto concilio apoſtolorum, ubi dixerunt apoſtoli in promulgatione ſententiæ ſic: *Viſum eſt Spiritui ſancto & nobis.* Ex quibus verbis liquet, quod Spiritus ſanctus ſimul operatur, & judicat cum his, qui ſunt in concilio. Et ideò eccleſia, prout eſt in concilio, eſt corpus myſticum, non habens aliud caput pro tunc, niſi myſticum, quod eſt Chriſtus.

Veruntamen, ſi in eo eſt *Papa*, benè dicetur & dici poteſt *caput miniſteriale.* Et forſan *hoc pro tunc non eſt dicendum*, quia, cùm principale agens, quod eſt Chriſtus, qui eſt in medio concilii, per ſe & immediatè operetur in eis, *non videtur dici verum, quod Papa ſit caput concilii, niſi intelligatur, ſcilicet, quod eſt principale membrum concilii* & primum. Et ideò *largo modo* poteſt dici *caput concilii*, quia ſolus Chriſtus ſive Spiritus ſanctus in concilio per ſe & immediatè regit eccleſiam & exercet actiones competentes capiti. Et ideò, ſi error poſſet contingere in conciliis, in quantum patres, qui ſunt in conciliis, judicarent ſingulariter, ſicut homines: Hoc tamen contingere non poteſt in actionibus eorum, quæ fiunt conciliariter, quia pro tunc cum eis ſimul definit & judicat Spiritus ſanctus, qui errare non poteſt. Ideò dicitur *Actor. XX.* Prælatis in concilio exiſtentibus: *Attendite univerſo gregi, in quo vos Spiritus ſanctus poſuit Epiſcopos, regere eccleſiam Dei, quam acquiſivit ſanguine ſuo.* Ex qua auctoritate inſinuatur, quod Prælatis & viris eccleſiaſticis in concilio congregatis competit plenitudo poteſtatis ad regimen univerſi populi Chriſtiani. Et ideò dicitur & tenetur tanquam articulus fidei, quod ſacrum concilium recepit & habet poteſtatem immediatè à Chriſto,

Digitized by Google

& non ab aliquo homine puro.

Si ergò dicitur in jure, quod *Papa dat auctoritatem conciliis*, intelligitur de *convocatione ipſorum*, quod erant auctorizata ſecundum jura antiqua, quando convocabantur & approbabantur per Papam, ut *non reciperent aliquam poteſtatem à Papa*, ſed ſolùm à Chriſto & à ſpiritu ſancto, cujus nomine erant congregata, & qui Spiritus ſanctus regit ea per ſe & immediatè, & operatur actiones conciliales. Si ergò Spiritus ſanctus ea per ſe regit & immediatè, & nulla creatura poteſt reſiſtere Deo, juxta dictum pſalmiſtæ: *Tu terribilis es, & quis reſiſtet tibi? Ex tunc ira tua.* Ergò nulla creatura *nec aliquis Papa poteſt auctoritate propria reſiſtere conciliis, aut ea diſſolvere*, quia ſacra concilia non ſunt ex hominibus, ſed ex Deo, & ideò non poſſunt diſſolvi particulariter per homines, licet bene univerſaliter, dum ſunt congregati in concilio.

Et hoc clarè oſtenditur in Actis apoſtolorum, ubi Gamaliel dixit: *Si ex hominibus eſt conſilium, hoc opus diſſolvetur, ſi autem ex Deo eſt, non poteritis diſſolvere, ne fortè & Deo repugnare videamini.* Ergò concilium, quod eſt in ſpiritu ſancto legitimè congregatum, non poteſt per alium, quàm per Spiritum ſanctum, qui ſemper eſt in univerſali eccleſia, diſſolvi, & per ipſum ſacrum concilium, in quo eſt ipſe Spiritus ſanctus.

Ex qua concluſione ſequitur correlative, quod, ſicut concilia ſunt à Spiritu ſancto, ita omnia geſta, dicta & ſtatuta ac decreta, facta conciliariter, ſunt à Spiritu ſancto, & quicunque ea non recipit, nec tenet aut obſervat, etiamſi ſit Papa, aut aliqua alia perſona, reſiſtit Spiritui ſancto, & mentitur Spiritui ſancto, & contemnit mandata ſpiritus, quæ ſunt quaſi documenta fidei, ex quo venit puniendus hæreſeos crimine, cùm notoriè erret in fide Spiritus ſancti, quod clarè manifeſtat S. Petrus in Actis apoſtolorum, cùm inquit Ananiæ: *Anania, cur tentavit Sathanas cor tuum, mentiri ſpiritui ſancto? Non es mentitus hominibus, ſed Deo. Pecunia tua ſit tecum in perditionē.*

Sic iſti ibunt in perditionem, qui ſpernunt & non ſervant conciliorum decreta, *propter cupiditatem ſuam & avaritias, & pecunia eorum* erit in perditionem ipſorum. Sicut enim ſacra *concilia pro reformatione eccleſiæ & Romanæ curiæ decertant* & ſtatuunt aliquod decretum, quod ſit *contra collationes beneficiorum injuſtas, vel contra receptiones pecuniarum pro beneficiis, in Camera apoſtolica* ex perverſa conſuetudine dandis, ſeu *de cauſis in curia Romana non tractandis*, vel conſimilibus decretis ſanctiſſimis, quæ fiunt ad hoc, *ut reformetur eccleſia & exſtirpetur diabolica ſimonia*, & ut exaltetur fides catholica, ſubito clamat & reclamat, contradicit & proteſtatur Romana curia, ut factum eſt temporibus de anno Domini MCCCCXXXV. de decreto facto in Baſilienſi concilio ſacro *de annatis & communibus ſervitiis* non ſolvendis cameræ apoſtolicæ pro aliquibus beneficiis. Et breviter: *Ubicunq; tangitur pecuniæ exſtirpatio ſeu diminutio, non vult Romana curia, quod fiat aliqua reformatio ſeu correctio in membris & in capite.* Et ſic annullantur omnia conciliorum decreta & fiunt in vanum & fruſtra ſacra concilia. Et tamen nihilominus Papa dicebat *20. diſt. Si decreta Romanorum Pontificum non habetis, de negligentia atq; incuria eſtis arguendi: Si habetis, & non obſervatis, de temeritate eſtis corripiendi, etiamſi dignitatis Papalis exiſtant, qui non ſervant decreta ſanctorum conciliorum, quorum poteſtas major eſt quam Romanorum Præſulum.* In tanta enim veneratione erat congregatio ſive concilium Apoſtolorum, ut ſcribitur *Actor. XI.* & Seniorum, quod putabatur non licere quicquam ardui, etiam ipſum Petrum facere abſque prædictorum deliberatione. Unde, quia Petrus baptizavit Cornelium, qui erat gentilis, & comedit cum ipſo, quando reverſus eſt Hieroſolymam, ubi tenebatur concilium Apoſtolorum, & erat congregatio ipſorum, diſceptabant adverſus illum pro hoc opere bono, & ad quietandum ipſum oportebat, quod redderet rationem de geſtis, & tamen conſtat, quod baptizare & prædicare erant bona opera, & injuncta apoſtolis per Chriſtum, *Matth. ultimo: Euntes in mundum univerſum, prædicate evangelium omni creaturæ, baptizantes eos,*

Imo legitur, quod ſi Papa in conciliis Patrum noſtrorum facta decreta & ſtatuta volebat immutare, vel cum eis diſpenſare, aut contra canones, factos in conciliis, aliquid aſſerere vel diſputare, non acquieſcebatur ei, imò reſiſtebatur. Ut expreſſe legitur de concilio Africano, in quo concilio cum legati Papæ oſtendiſſent literas Romani Pontificis, aſſerentes competere Papæ cognoſcere de approbationibus epiſcoporum juxta deliberata in primo concilio Niceno, concilium reſpondit, oportere videri, an iſta in geſtis ipſius concilii continerentur, fuitque miſſum ad Græciam pro veris exemplaribus dicti concilii, & quia ibidem non compertum eſt, quod Papa per ſuas literas aſſerebat, reſponſum fuit, non ſtandum eſſe in hoc literis Papæ.

Ipſa etiam ſacra concilia erant in tanta reputatione, quod quodcunque decretum in eis factum dicebatur veritas Evangelica. Ut dictum eſt ſupra *Gal. 2.* quod ideò Paulus reprehendit Petrum, quod non ambulabat ad veritatem evangelii, id eſt, quia non ſervabat decretum legalium factum in tertio concilio apoſtolorum.

Et ideò dixit *Gregorius 15. diſt. Sicut ſancti*, ut dictum eſt ſupra, *Quatuor concilia, quibus ſemper ſuccedunt alia concilia generalia, ſuſcipere & venerari me fateor. Cunctas vero, quas præfata concilia perſonas reſpuerint, reſpuo, & quæ venerantur, amplector, quia dum univerſali ſunt conſenſu conſtituta, ſe & non iſta deſtruit, quiſquis præſumſerit abſolvere, aut ligare, quos abſolvunt, aut ligant, diſt. 15. Sicut*. Quod quidem decretum multum notandum eſt. Quia, ſi ſanctus Gregorius, qui fuit Papa, non habens peccatum mortale, ut creditur, voluit ſe ſubjugare conciliis generalibus, ut aſſeruit, quod cunctas perſonas, quas condemnant; ipſe condemnet, & quæ venerantur, amplectetur, & ita præcipit & mandat: Sequitur ergò, quod, ſi concilia faciunt decreta, & aliqua perſona ea non recipit, etiamſi ſit dignitatis Papalis, ſi talis perſona condemnetur per concilium, quod jura volunt, quod talis perſona juſtiſſime eſt condemnata. Concluditur ergò, quod poteſtas concilii eſt major quam poteſtas Papæ. Et ſequitur per hoc corollarie, quod Papa poteſt conciliū diſſolvere nullo modo, propria auctoritate: Quia ipſum concilium in ſpiritu ſancto legitimè eſt congregatum, & per ſpiritum ſanctum gubernatum & regulatum.

Et ſcriptum eſt in Evangelio, *quos Deus junxit, homo non ſeparet*. Quia, ſicut Deus & Spiritus ſanctus conjungit matrimonium corporale, & homo terrenus non poteſt illud, ſi eſt legitimum, ſeparare; Ita ſacra generalia concilia congregantur & gubernantur Spiritu ſancto, & non poſſunt ſeparari ab aliquo Pontifice.

Tertio dixi & dico finaliter ad concluſionem iſtius mei pauperis *tractatus*, qui vocatur *Gubernaculum conciliorum*, quod Papa non poteſt concilia diſſolvere, poſtquam ſunt congregata legitimè, *ex ſocietate populi Chriſtiani*, in eo exiſtentis, ſed ſolum ipſa ſacra concilia poſſunt virtute ſpiritus ſancti diſſolvere ſeipſa.

Probatur hæc concluſio; Certum eſt enim, quod univerſalis eccleſia eſt quoddam corpus myſticum, & res quædam publica populi Chriſtiani. Etenim *unum corpus ſumus in Chriſto*, ait apoſtolus, *ſinguli autem alter alterius membra, 1. Cor. XII.* Quia, ſicut *caput iſtius corporis*, ſcilicet *primum membrum & principale* eſt *Papa, ſic oculi* ſunt *epiſcopi & Prælati*, qui ſuperintendunt, *lingua & palatus* ſunt *prædicatores* & Prophetæ & Doctores, *manus* ſunt *Reges*, eccleſiæ defenſores, *pedes* ſunt *laici* & laborantes, & & ſic de aliis membris, & unum membrum indignius altero, ut dicit apoſtolus, quia unum indiget opere alterius. Ideo dixit Paulus, ut dictum eſt, *alios quidem dedit in eccleſia paſtores, alios Prophetas, alios Doctores, in conſummationem miniſterii, & in ædificationem corporis Chriſti*.

Cum ergo iſta ſanctiſſima reſpublica ſit univerſalis eccleſia, cui immediate data eſt à Chriſto poteſtas pleniſſima, & ſic res communis populi Chriſtiani & populus ſit cœtus multitudinis, juris conſenſu & utilitatis communione ſociatus, ſecundum *Plutarchum*, & ipſa ſa-

cra concilia generalia faciat ipſe populus Chriſtianus in Spiritu ſancto legitimè congregatus: Sequitur ergò, quod major eſt potentia membrorum omnium corporis, ſimul mixtorum, & in unum propoſitum tendentium pro communi utilitate, quam ſit virtus & poteſtas membri, etiamſi ſit caput & primum membrum principale, quia virtus unita eſt fortior ſe ipſa diviſa, *De trenga & pace, c. 1.* Virtus ergò inferior non poteſt diſſolvere ſuperiorem. Cùm ergò poteſtas Papæ ſit inferior poteſtate ipſius ſacri concilii, Ergò non poterit diſſolvere quoquomodo juridicè & ſecundum rationem ipſius ſacri concilii congregationem, quia *Eſaias* Propheta ait *c. X. Numquid gloriabitur ſecuris contra eum, qui ſecit eam, aut exaltabitur ſerra contra eum, qui trahit eam.*

His itaque ex divina ſcriptura commemoratis, juxt. *canon. 21. diſt. c. Inferior,* ſole clarius exhibuimus, non poſſe quidquam, qui minoris auctoritatis eſt, cotra eum, qui majoris eſt poteſtatis, judiciis ſuis adjicere, id eſt condemnare, aut propriis definitionibus ſubjugare, Ergò multo minus poteſt diſſolvere ipſum, & ſic correlative inferendo, multòminus poteſt decreta concilii infringere, aut cum eis diſpenſare ſine concilii auctoritate.

Et hoc *probatur via naturæ, via ſcripturæ & via legis Canonicæ.*

Natura enim dictat, quod facta & conſulta per rempublicam, populi Chriſtiani & multorum ſapientum capita, magis ſunt authentica & valida, quàm iſta, quæ per unam perſonam, ſicut eſt papa cum Cardinalibus, ſunt determinata. Ideò dicebat Deus per Prophetam in Lege: *Interroga patres tuos, & annunciabunt tibi, majores tuos, & dicent tibi.* Et Dominus noſter Jeſus Chriſtus, ut magis firmaret & fortificaret ſuum Evangelium, voluit habere XII. apoſtolos ſecum in conſortium. Et Lex Canonica dicit per *Innocentium* Papam, *20. diſt. c. De quibus cauſis: Si quæſtionis qualitas non lucide inveſtigatur de ſcripturis ſacris, ſeniores provinciæ congrega, & eos interroga, facilius namq; invenitur, quod à pluribus ſenioribus quæritur.* Unde repromiſſor Dominus *Matth. XVIII.* ait: *Si duo ex vobis vel tres in unum convenerint ſuper terram de omni re, quamcunq; petierint fiet illis à patre meo.* Ecce quantum iſte Papa Innocentius fortificat conciliorum decreta, & amplexatur & corroborat *ea, quæ fiunt per ſeniores eccleſiæ, & per deputationes & nationes maſticata.*

Imo temporibus antiquis, de quibus videtur in pluribus ſanctorum canonum locis, quod communiter Romani Pontifices abhorrebant & fugiebant ſacra concilia generalia, & multi ex eis Romanis Pontificibus nolebant ſervare conciliorum decreta, mandaverunt, & decretum perpetuum ſtatuerunt ipſa generalia concilia, quod quicunque appellaverit & reſtiterit aut refutaverit decreta generalium conciliorum, condemnetur, & qui aliter tenuerit vel receperit, quam illa, quæ mandant generalia concilia, quod ſit hæreticus, & pœnis hæreticorum ab eccleſia Dei exterminetur. Uti patet clariſſimè de ſacro concilio Chalcedonenſi, quod fuit unum de illis quatuor conciliis famoſiſſimis, de quibus dixit *Gregorius, 15. diſt. c. Sicut ſancti,* quod decreta eorum ſunt ſicut ſancta Dei evangelia. Et in illo ſacro generali concilio fuit factum ad perpetuam rei memoriam hoc decretum iſto modo: Et ponitur hoc decretum in actione XI. ſeu ſeſſione illius concilii: *Regula eſt, ut ab electa ſynodo non liceat appellare. Iſti igitur hac ipſa ſunt electione damnati.* Et ſubjungitur ultra: *Hæc eſt fides patrum, qui præter iſta ſapit, hæreticus eſt, qui aliter ſapit, anathema eſt.* Et inferius ſubjungit declarativè: *Appello te, idem eſt quod refuto te.* Et poſt ſubjungitur hæc clauſula: *Ceſſet igitur jam profana intentio. Nam vere impius eſt atq; ſacrilegus, qui poſt ſacerdotum ſententiam opinioni ſuæ aliquid tractandum reliquit.* Et ſubjungitur: *Quiſquis enim poſt veritatem repertam aliquid ulterius diſcutit, mendacium quærit.* Hæc fuerunt decreta in ipſo concilio Chalcedonenſi.

Item *in Concilio Conſtantienſi* ex decretis XXXII. ſeſſionis habetur *certa forma juramenti,* quam quilibet electus in Ro-

ma-

manum Pontificem debet præſtare, & inter alias clauſulas inſeritur, quod *juret tenere fidem ſecundum traditiones generalium conciliorum.* Ergò ſi non ſervet traditiones generalium conciliorum, eſt perjurus, & venit deponendus à Papatus adminiſtratione.

Ideò ſanctus Papa Gregorius ſtrictiſſimè ſervabat conciliorum decreta, cùm dicebat 15. *diſt. Si ea diſtruerem, quæ antecesſores mei ſtatuerunt, non conſtructor, ſed everſor eſſe juſtè comprobarer.* Item dixit: *Abſit à me, ut ſtatuta aliorum cum ſacerdotibus meis infringam, quia mihi injuriam facio, ſi fratrum meorum jura perturbo.* Item *Leo Papa* dicit: *Quæ ad perpetuàm generaliter ordinata ſunt utilitatem, nulla commutatione varientur.* Item *Gelaſius Papa* dixit: *Confidimus, quod nullus jam Chriſtianus ignoret uniuscujuscunque ſynodi conſtitutum, quod univerſalis eccleſia approbavit conſenſus, nullam magis exequi ſedem præ ceteris oportere, quàm primam.* Item *Urbanus Papa* dixit: *Sunt quidam dicentes, Romano Pontifici ſemper licuiſſe novas condere leges, quod & nos non ſolùm non negamus, ſed etiam valdè affirmamus. Sciendum verò ſummopere eſt, quod inde novas leges condere poteſt, unde evangeliſta nequaquam aliquid dixerunt, ubi vero Dominus vel ejus apoſtoli & eos ſequentes ſancti patres ſententialiter aliquid definierunt, ibi non novam legem Romanus Pontifex dare poteſt, ſed potius quod prædicatum eſt usque ad animam & ſanguinem confirmare debet.* Item *Zoſimus* Papa dixit: *Contra ſtatuta patrum condere aliquid vel mutare, nec hujus quidem ſedis poteſt auctoritas.* Item *Leo Papa* dixit: *Ideò, permittente Domino, paſtores hominum ſumus effecti, ut, quod patres noſtri ſive in ſanctis canonibus ſive in mundanis adſtrinxere legibus, excedere minimè debeamus, contra ſanctorum quippe agimus ſaluberrima inſtituta, ſi quod ipſi divino ſtatuerunt conſilio, intactum non ſervamus.* Hæc ibidem.

Et quod decretis conciliorum debent Papa & Cardinales acquieſcere & obedire, patet ex quatuor conciliis apoſtolorum, de quibus dictum eſt ſuprà, ſi quis benè ea inſpiciat. Imò S. Petrus, qui erat Papa, obediebat mandatis concilii ſine aliqua reſiſtentia, uti patet clarè etiam *Actor. VIII.* ubi dicitur. *Quod cùm audiviſſent apoſtoli, qui erant Hieroſolymis congregati in concilio, quod recepit Samaria verbum Dei, ſtatim ad eos miſerunt Petrum & Johannem, & ipſi ſtatim obedivérunt, & ad eos iverunt, & oraverunt pro ipſis, ut acciperent ſpiritum ſanctum.*

Si ergò tam ſancti Pontifices Romani in Dei eccleſia canonizati receperunt reformationes & decreta, ac mandata generalium conciliorum, & ea obſervabant, quanto magis iſtis temporibus occurrentibus, de anno Domini MCCCCXXXV. Romani *Pontifices*, qui ſunt *communiter mali* in ſuis officiis & *in vita peccatores*, debent propter utilitatem & ſalutem animarum ſuarum ſuſtinere & recipere patienter correctiones, decreta, leges & reformationes ſacrorum generalium conciliorum, & ea obſervare & obſervari facere, ut dicant cum Chriſto ſuis ſubditis & populo Chriſtiano: *Exemplum dedi & do vobis; ut, quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis. Sic enim ipſi Romani Pontifices ſunt venerandi & diligendi, ut non diligantur & venerentur eorum errores*, ait *Auguſtinus*, 23. q. 3.

Hinc clarè pateſcit, quod ſi Papa ſuo malo exemplo, vel aliæ perſonæ, corrumpunt Dei eccleſiam, & ſcandalizant, principes ſeculi contra ipſum, & quamcunque aliam perſonam, debent ſacrum concilium, quod repræſentatur per univerſalem eccleſiam, juvare, defendere, & tales perſonas corrumpentes Dei Eccleſiam impugnare, perſequi & moleſtare, quousque veniant ad obedientiam univerſalis eccleſiæ, ut faciant, quod eis injungitur per ſacra concilia generalia.

Et quanquam ibidem loquatur decretum de hæreticis, tamen generaliter intelligitur *de moribus perverſis* & hominibus malis, publicè eccleſiam Dei ſcandalizantibus, incorrigibilibus & obſtinatis, ut ibidem ponitur. Tenentur enim Principes ſacra generalia concilia promovere, & ut *fiant reformationes & correctiones peccatorum tàm in membris quàm in capite*, juvare, & contradicentes reformationibus & pœnitentiis peccatorum ac vitiorum pro viribus & pro poſſe compeſcere, ut *quos timor Dei à*

malo

Digitized by Google

malo non revocat, ſeveritas coërceat diſciplina.

Concluditur ergò ex prædictis, *quod ſi Papa tenetur obedire conciliorum ſtatutis & decretis, quod ipſe non poteſt concilia legitimè congregata diſſolvere, propriâ auctoritate.*

EPILOGUS.

Ad JULIANUM Cardinalem.

ET *hic eſt finis hujus tractatus*, qui vocatur *Gubernaculum conciliorum*, qui habet *novem partes*, ordinatas ad ſimilitudinem *novem ordinum Angelorum.* Quia ſicut navis in mari magno & ſpatioſo regitur, & gubernatur in ſuis procellis & tempeſtatibus ſuo gubernaculo, ſic Dei eccleſia, ſic generalia concilia, ſic Chriſti navicula, ſi ſerventur ſuperius dicta & compleantur opere, præſervabuntur ab operibus mortuis, ab operationibus malignis, à Prælatis peſſimis & tyrannis, & à ſenioribus iniquis, qui videbantur regere Chriſti Jeſu Eccleſiam & ducere Chriſti Jeſu naviculam & barcam ad portum ſalutis æternæ.

Vobis igitur, Reverendiſſime, zelator publice boni communis univerſalis eccleſiæ, Domine JULIANE, *Cardinalis S. Angeli* digniſſime, transmitto *præſentem tractatum* corrigendum & reformandum, cùm opus erit, & addendum, tamen cum proteſtatione de revocando occultè & publicè, ſi quid dixi devium à fide, & à ſanctorum patrum & canonum determinatione. Supplicans, ut, ſicut alter *Angelus*, præparetis *viam* ante faciem univerſalis eccleſiæ, *reformationis totius in membris & in capite*, ac hæreticorum exſtirpationis & ſchiſmaticorum reductionis, & Principum Chriſtianorum pacificationis. Et tamdiu duret concilium, quouſque navis Chriſti Jeſu habeat Petrum, & non per Judam turbetur peſſimum, 24. q. 1. *Non turbatur*, & ducatur ad portum proſperum ſalutis plebis Chriſtianæ. Et nolite poſt tergum reſpicere, ſed *in tàm ſanctis operibus reformationis eccleſia perſeverate*, & ut bonus miles Chriſti laborate usq; ad mortem. Et habebitis coronam vitæ, quam repromiſit Deus Jeſus Chriſtus, ſponſus eccleſiæ, diligentibus ſe perſeverantiſſimè. Et ego pauper meipſum veſtræ beatitudini commendo ſemper & humillimè. Ad laudem & ad gloriam Dei & Domini noſtri Jeſu Chriſti. Amen.

Scriptum Baſileæ, tempore concilii generalis ibidem celebrati, anno verbi incarnati M CCCC XXXVI. à nativitate verò Chriſti anno &c. XXXVII. d. 19. Martii, manu fratris N. profeſſi monaſterii Mellicenſis Patavienſis diœceſeos, Ordinis S. Benedicti.

Suffi-

Lectori S.

SUfficiant hæc pro illuſtrando magno & memorabili CONSTANTIENSI CONCILIO, quo apud majores nullum illuſtrius, nullum ponderoſius, nullum quod majori autoritate eſſet munitum atque roboratum. Grandia Majorum facinora poſteris ob oculos verſantor, ut exemplis moti, pari pietate, pari prudentiâ, in publicam ferantur ſalutem. Hæc quippe nepotum gloria, virtute avis haud cedere, quin, ſi fors velit, ſuperare. Quod ſi alicubi deprehendantur, ut ſunt tempora, offendisſe qui prævere, ſcopuli tanto felicius à ſequentibus evitabuntur, quanto manifeſtius ſunt cogniti. Dandum aliquid temporibus & fatis. Habebunt profecto poſteri quod admirentur in auguſtiſſimia hac Synodo, habebunt quod æmulentur, habebunt quod benigne interpretentur, vel & cautius mercari diſcant.

Nos autem in eo fuimus, ut univerſa, quæ in hanc rem ex profundis tenebris in lucem erant producenda, ſincere proferremus, absque omni cenſura, & citra omnes aculeos, qui pungendi libidinem cane & angue pejus fugimus. A noſtra hæc ætate longius remota absque o-

Digitized by Google

mni affectu candide fuerunt ſiſtenda, ne ſangvis fidem redderet ſuſpectam.

Satius, genuinam priſci ſeculi faciem ſine fuco delineare, & ut quælibet ſunt geſta aperte: Demonſtrare, Nefas arrodere, ſi quæ à noſtris moribus abeant, vel mordere majores, ubi nuda illorum pertexenda hiſtoria. Judicium de ſingulis majorum factis & fatis poſteritati per nos ſalvum eſto.

Sc. d. XXI. Dec.
A. MDC XCIX.

Digitized by Google

Siſte ergo hic gradum
Pie lector
Et
priſtinam Chriſtiani orbis faciem
quam tribus abhinc ſeculis præ ſe tulit
poſt ejus cineres
in monumentis reliquam
pro tua in Majores pietate
devotus intuere.
Frontem
non ætate ſed dolore corrugatam
non deſpue
ſed inſpice.
Lacrymas
in genis hærentes
non deterge
ſed tuis miſce.
Querulam vocem
non deteſtare
ſed miſertus audi.
In amplexus Cæſaris & Principum
ruentem
non fuge
ſed ſequere.
Ad auxilium opemque anhelantem
non damna
ſed piis votis juva.

Digitized by Google

In
Auguſtiſſimum Cæſa[illegible]
SIGISMUNDU[illegible]
Chriſtianiſſimum pe[illegible]is
fortunæ illius miſert[illegible]
oculos converte.
Flagrantiſſimum Imperatoris
pro ſalute publica zelum
ardentiſſimum juvandi deſiderium
ſagaciſſimum ſuccurrendi conſilium
venerare.
Divinam Auguſti ſapientia[illegible]
totum orbem Chriſtianu[illegible]
in Imperii ſinum
Conſtantiam Germanoru[illegible]
placide congregandi
admirare.
Confeſſum orbis in templo Cat[illegible]edrali
ſplendidiſſimum
cominus contemplare.
Potentiſſimum Cæſarem
in ſolio præfulgido eminentem
in Synodo adora.
Imperii Romano-Germ. Electores
Principes & Magnates
Regum exterorum Legatos
Romanum Pontificem
Patriarchas, Cardinales, ArchiEpiſcopos,
Epiſcopos, Abbates, Præpoſitos, Doctores,
innumerabili cœtu aſſidentes & circumſtantes
obſerva.

Res

Digitized by Google

Res perarduas
Eccleſiæ tranquillitatem
Eccleſiaſtici regiminis emendationem
morum reformationem
publicamque pacem
concernentes
à ſummis Chriſtiani orbis capitibus
in publico Concilii Theatro
propoſitas, verſatas, diſcusſas & definitas
pondera.
Tres ſummos Pontifices
Johannem
Gregorium
& Benedictum
Cæſaris & Concilii manu
ſumma dignitate exutos
ſpecta
& fortunæ in illis fallaciam
deplora.
In omnibus
Cæſaris Majeſtatem
Imperii ſplendorem
Regum & Principum autoritatem
attende.
Veteris ævi prudentiam
ſagacitatem
animique in rebus magnis præſentiam
collauda
Tantamque majorum virtutem
ſtrenue imitare.

Digitized by Google

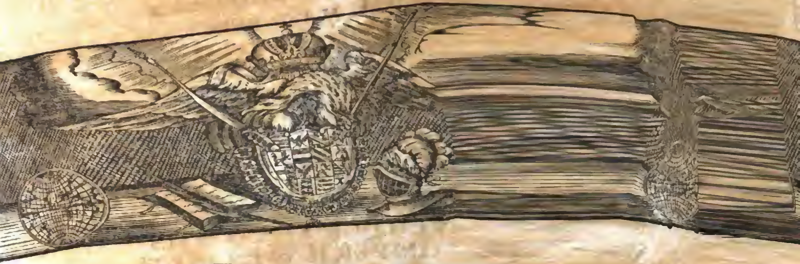
Divinæ autem provider
accepta ferto
rariora iſthæc antiquitatis mo
in reconditis Principum t
profundis tenebris
tribus his ſeculis ſepul
ex literariis
Germaniæ, Angliæ & Gal
theſauris
& inæſtimabilis pretii MSC
Brunsvicenſium Ducis
RUDOLPHI AUGU
PII
SAPIENTIS
MUNIFICI
DE ECCLESIA
ET PUBLICA RE LITER
AUGUSTA VIRTUT
MERITISSIMI PRINC
Septuagenario longe major
juſſu atque autoritate
ultimis his labentis ſeculi XVII
in Academia Julia
ad Majorum gloriam
veteris hiſtoriæ lucem
Germaniæ ſplendorem
& poſteritatis emolumentum
eruta ac recenſita.

Opus

Digitized by Google

Opus
A. M DC XCV.
divino nutu inchoatum
A. M DC XCIX
Menſe Decembri
divinâ gratiâ
abſolutum
CÆSARE AUGUSTO
TRIUMPHATORE
VICTORIOSISSIMO
ORBIS LITERATI CAPITE
AUGUSTISSIMO
ANTIQUÆ VIRTUTIS
ET IMPERII GLORIÆ
VINDICE
SAPIENTISSIMO
IMPERATORE
LEOPOLDO
MAGNO.

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Google

* * *

Nachricht an die Buchbinder
wegen der groſſen Kupffer Blätter in den VI. Tomis Concilii Conſtantienſis.

Nach dem General Titel /

1. Käyſer Sigismund
2. Käyſer Leopold
3. Hertzog Rudolph Auguſt.

Tom. I.

Vor dem Haupt Titel

4. Das Emblema vom Hercule in Sigismundum.

Tomo II.

Vor der Dedication

5. König Joſephus.

Tomo III.

6. *Fol.* 1. Hus
7 Wi[illegible] verorano
8. Käyſer Wenceslaus
9. Johannes Ziſca
10. Procopius Raſus
11. Rockizanus
12. *Fol.* 54. Hieronymus Pragenſis
13. *Fol.* 66. Poggius Florentinus
14. *Fol.* 170. Wicleff.

Tomo IV.

Vor dem Haupt-Titel

15. Die Stadt Coſtniz.
16. *Fol.* 1. Franciſcus Zabarella
17. *Fol.* 28. Pabſt Johannes
18. Deſſen Epitaphium
19. Fridericus Dux Auſtriæ
20. *Fol.* 339. Pabſt Gregorius,
21. Deſſen Epitaphium.
22. *Fol.* 1457. Pabſt Martinus
23. Deſſen Epitaphium.

Tomo

Tomo V.

Vor dem Haupt Titel
24. Inſignia Imperatoris
25. Inſignia & ſymbola 4. [illegible]
26. Inſignia Regum
27. - - Regum
28. - - Ducum & Marchi[illegible]
29. - - Aliorum Principum
30. - - Comitum
31. - - Comitum
32. - - Comitum
33. - - Baronum
34. - - Baronum
35. - - Equitum
36. - - Equitum
37. - - Equitum
38. - - Equitum
39. - - Civitatum
40. - - Academiarum
41. - - Cardinalium
42. - - Patriarcharum
43. - - Archi-Epiſcoporum
44. - - Epiſcoporum
45. - - Epiſcoporum
46. - - Abbatum
47. - - Commendatorum
48. Rudolphus Elector Saxoniæ
49. Albertus
50. Fridericus Bellicoſus
51. Fridericus Elector Brandenb[illegible]
52. Adolphus Dux Cliviæ
53. Amedeus Dux Sabaudiæ
54. Erneſtus Dux Auſtriæ
55. *Fol.* 51 Inſignia V. Nationum

Tomo VI.

56. *Fol.* 5. Colloquium Laudenſe
57. *Fol.* 77. Gerſon.
58. *Fol.* 342. Herman von der Harde.

• • •